

ROMÂNIA
JUDEȚUL BRAȘOV

MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

Strada Republicii, Nr. 3, 505200, Tel: 0040368 402 949, Fax: 0040368 402 805
Web: www.primaria-fagaras.ro, Email: secretariat@primaria-fagaras.ro

PROIECT

HOTĂRÂRE _____
din data de _____

privind aprobarea

„Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș – Centru polarizator al Zonei Urbane Funcționale Făgăraș”

**CONSILIUL LOCAL AL MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ,
întrunit în ședință ordinară**

Analizând Raportul de specialitate nr. 26341 din 15.01.2024 al Serviciului implementare proiecte de finanțare, relații internaționale și Referatul de aprobare al Primarului Municipiului Făgăraș cu nr. 26341/1/15.01.2024 privind aprobarea „Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș – Centru polarizator al Zonei Urbane Funcționale Făgăraș”;

Având în vedere:

- Regulamentul (UE) nr. 1301/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul european de dezvoltare regională și dispozițiile specifice aplicabile obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006, modificat prin Regulamentul (UE, Euratom) 2018/1046 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iulie 2018, Regulamentul (UE) 2020/460 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 martie 2020, Regulamentul (UE) 2020/558 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 aprilie 2020,

- Programul Regiunea Centru 2021-2027 publicat de Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru, în calitate de Autoritate de Management,

- Conținutul-cadru prezentat în articolele 15 și 16 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul și de elaborare și actualizare a documentațiilor de urbanism, aprobate prin Ordinul MDRAP nr. 233/2016,

- Prevederile art. 129 alin. (2) lit. b) coroborat cu prevederile alin. (4) lit. e) din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, precum și a prevederilor Legii nr. 273/2006 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare,

Ținând seama de prevederile Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

În temeiul prevederilor art. 139 alin. (3) lit. d) și lit. g) și art. 196 alin. (1) lit. a) din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare

Adoptă prezenta,

HOTĂRÂRE:

Art. 1. Se aprobă „Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș – Centru polarizator al Zonei Urbane Funcționale Făgăraș”, conform Anexei nr. 1, care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2. Cu ducerea la îndeplinire a prezentei hotărâri se încredințează Primarul Municipiului Făgăraș și Serviciul implementare proiecte de finanțare, relații internaționale.

Art. 3. Prezenta hotărâre se comunică, prin intermediul Secretarului General al Municipiului Făgăraș, în termenul prevăzut de lege, Primarului Municipiului Făgăraș, Instituției Prefectului - Județul Brașov și Serviciului implementare proiecte de finanțare, relații internaționale.

**Inițiator,
Primar
SUCACIU Gheorghe**

**Vizat pentru legalitate,
Secretar general al municipiului
MARIAN Lavinia**

ROMÂNIA
JUDEȚUL BRAȘOV

MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

Strada Republicii, Nr. 3, 505200, Tel: 0040368 402 949, Fax: 0040368 402 805
Web: www.primaria-fagaras.ro, Email: secretariat@primaria-fagaras.ro

SERVICIU IMPLEMENTARE PROIECTE DE FINANȚARE, RELAȚII INTERNAȚIONALE
COMPARTIMENT IMPLEMENTARE PROIECTE DE FINANȚARE, RELAȚII INTERNAȚIONALE
Nr. înregistrare 26341/15.01.2024

APROBAT,
PRIMAR
SUCACIU GHEORGHE

RAPORT DE SPECIALITATE
la proiectul de hotărâre privind aprobarea
“Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș – Centru polarizator al Zonei Urbane Funcționale Făgăraș”

În contextul strategic de nivel superior care impune corelarea obiectivelor și priorităților de dezvoltare ale municipiului Făgăraș și ale Zonei Urbane Funcționale Făgăraș cu politicile europene pentru perioada de programare 2021-2027 și cu bugetele aferente operaționalizării priorităților și politicilor;

Strategiile integrate de dezvoltare urbană reprezintă unul dintre principalele instrumente de planificare strategică aflate la dispoziția municipiilor, orașelor și zonelor metropolitane/urbane funcționale, urmărind utilizarea optimă și responsabilă a resurselor disponibile pentru a asigura o coeziune urbană și pentru a maximiza oportunitățile sustenabile de dezvoltare locală.

În acest sens, demersul de elaborare a “Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș – Centru polarizator al Zonei Urbane Funcționale Făgăraș” urmărește corelarea cu documentele de planificare strategică relevante de la nivel global, european, național, regional, județean și local, fiind vizate obiectivele și direcțiile ce ghidează dezvoltarea la nivel macro, cât și cele specifice, orientate către teritoriul studiat, Municipiul Făgăraș și Zona Urbană Funcțională Făgăraș având astfel posibilitatea de a accesa fonduri pentru dezvoltarea durabilă, finanțarea investițiilor pentru regenerarea teritoriului, patrimoniu cultural, turism și infrastructură prin includerea proiectelor în această strategie.

Luând în considerare condiția de bază pentru accesarea fondurilor dedicate dezvoltării urbane durabile prin intermediul PR Centru 2021-2027, respectiv includerea intervențiilor într-o strategie integrată de dezvoltare urbană și analizând Ghidul elaborat de Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru, în calitate de Autoritate de Management pentru Programul Regiunea Centru 2021-2027, pentru depunerea strategiilor integrate de dezvoltare urbană (SIDU) care să susțină implementarea măsurilor de dezvoltare urbană durabilă adresate municipiilor de la nivelul Regiunii Centru;

Având în vedere faptul că municipiile din Regiunea Centru au alocări predefinite și vor putea depune proiecte pe cele trei domenii de finanțare aferente dezvoltării urbane durabile, respectiv mobilitate urbană, infrastructură verde și regenerare urbană și infrastructura de turism, patrimoniu și cultură din zonele urbane, doar dacă vor fi depus anterior, spre verificare, strategia integrată de dezvoltare urbană;

Ținând seama de oportunitatea realizării de investiții prin proiecte care vor putea fi depuse în cadrul apelurilor de proiecte lansate în perioada de programare 2021-2027;

Analizând HCL 14/28.01.2021 prin care s-a aprobat participarea UAT Municipiul Făgăraș în calitate de membru al „Asociației de Dezvoltare Intercomunitară pentru Mobilitate în Zona Metropolitană a Municipiului Făgăraș”, asociație constituită în scopul reglementării, înființării, organizării, finanțării, exploatării, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de transport pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale din Zona Urbană Funcțională a Municipiului Făgăraș: Municipiul Făgăraș, Orașul Victoria, Comuna Beclean, Comuna Cincu, Comuna Comăna, Comuna Drăguș, Comuna Hârșeni, Comuna Lisa, Comuna Jibert, Comuna Mândra, Comuna Părău, Comuna Recea,

Comuna Șercaia, Comuna Șinca, Comuna Sâmbăta de Sus, Comuna Șoars, Comuna Ticuș, Comuna Ucea, Comuna Viștea, Comuna Voila;

Analiza situației actuale realizată în cadrul Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană Durabilă a municipiului Făgăraș a urmărit definirea principalelor probleme și oportunități de dezvoltare ale municipiului Făgăraș. Astfel, aria de studiu a analizei s-a concentrat asupra teritoriului aferent unității administrativ teritoriale a municipiului Făgăraș. De asemenea, obiectivele strategice și proiectele aferente au în vedere dezvoltarea municipiului Făgăraș în ansamblu, cu excepția capitolului de mobilitate, unde se regăsesc și propuneri de proiecte cu impact la nivelul Zonei Urbane Funcționale a Municipiului Făgăraș.

Analizând HG nr. 1076/2004 care stabilește procedura de realizare a evaluării de mediu, aplicată în scopul emiterii avizului de mediu necesar adoptării planurilor și programelor care pot avea efecte semnificative asupra mediului;

Analizând Decizia Etapei de Încadrare nr. 468/11.12.2023 prin care Agenția pentru Protecția Mediului Brașov a luat decizia că "*Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș (SIDU)*" nu necesită evaluare de mediu, urmând a fi supusă procedurii de adoptare fără aviz de mediu;

Supunem aprobării Consiliului Local "*Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș – Centru polarizator al Zonei Urbane Funcționale Făgăraș*" - versiunea actualizată ianuarie 2024, prevăzută în anexă (CD-374 pagini).

Față de cele prezentate mai sus vă rugăm să analizați și să hotărâți în consecință.

Avizat,
Director economic
Ludu Daniel

Nr. crt.	Funcția și atribuția	Numele și prenumele	Data	Semnătura
1.	Avizat Șef Serviciu	Peptea Florina	15.01.2024	
2.	Întocmit - consilier	Mihaiu Laura	15.01.2024	
3.	Întocmit - consilier	Nicoară Andreea	15.01.2024	

ROMÂNIA
JUDEȚUL BRAȘOV

MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

Strada Republicii, Nr. 3, 505200, Tel: 0040368 402 949, Fax: 0040368 402 805
Web: www.primaria-fagaras.ro, Email: secretariat@primaria-fagaras.ro

Nr. înregistrare 26341/1/15.01.2024

Referat de aprobare al Proiectului de Hotărâre
privind aprobarea
“Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș – Centru polarizator al Zonei Urbane Funcționale Făgăraș”

În contextul strategic de nivel superior care impune corelarea obiectivelor și priorităților de dezvoltare ale municipiului Făgăraș și ale Zonei Urbane Funcționale Făgăraș cu politicile europene pentru perioada de programare 2021-2027 și cu bugetele aferente operaționalizării priorităților și politicilor;

Strategiile integrate de dezvoltare urbană reprezintă unul dintre principalele instrumente de planificare strategică aflate la dispoziția municipiilor, orașelor și zonelor metropolitane/urbane funcționale, urmărind utilizarea optimă și responsabilă a resurselor disponibile pentru a asigura o coeziune urbană și pentru a maximiza oportunitățile sustenabile de dezvoltare locală.

În acest sens, demersul de elaborare a “Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș – Centru polarizator al Zonei Urbane Funcționale Făgăraș” urmărește corelarea cu documentele de planificare strategică relevante de la nivel global, european, național, regional, județean și local, fiind vizate obiectivele și direcțiile ce ghidează dezvoltarea la nivel macro, cât și cele specifice, orientate către teritoriul studiat, Municipiul Făgăraș și Zona Urbană Funcțională Făgăraș având astfel posibilitatea de a accesa fonduri pentru dezvoltarea durabilă, finanțarea investițiilor pentru regenerarea teritoriului, patrimoniu cultural, turism și infrastructură prin includerea proiectelor în această strategie.

Luând în considerare condiția de bază pentru accesarea fondurilor dedicate dezvoltării urbane durabile prin intermediul PR Centru 2021-2027, respectiv includerea intervențiilor într-o strategie integrată de dezvoltare urbană și analizând Ghidul elaborat de Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru, în calitate de Autoritate de Management pentru Programul Regiunea Centru 2021-2027, pentru depunerea strategiilor integrate de dezvoltare urbană (SIDU) care să susțină implementarea măsurilor de dezvoltare urbană durabilă adresate municipiilor de la nivelul Regiunii Centru;

Având în vedere faptul că municipiile din Regiunea Centru au alocări predefinite și vor putea depune proiecte pe cele trei domenii de finanțare aferente dezvoltării urbane durabile, respectiv mobilitate urbană, infrastructură verde și regenerare urbană și infrastructura de turism, patrimoniu și cultură din zonele urbane, doar dacă vor fi depus anterior, spre verificare, strategia integrată de dezvoltare urbană;

Ținând seama de oportunitatea realizării de investiții prin proiecte care vor putea fi depuse în cadrul apelurilor de proiecte lansate în perioada de programare 2021-2027;

Analizând HCL 14/28.01.2021 prin care s-a aprobat participarea UAT Municipiul Făgăraș, în calitate de membru al „Asociației de Dezvoltare Intercomunitară pentru Mobilitate în Zona Metropolitană a Municipiului Făgăraș”, asociație constituită în scopul reglementării, înființării, organizării, finanțării, exploatării, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de transport pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale din Zona Urbană Funcțională a Municipiului Făgăraș: Municipiul Făgăraș, Orașul Victoria, Comuna Beclean, Comuna Cincu, Comuna Comăna, Comuna Drăguș, Comuna Hârseni, Comuna Lisa, Comuna Jibert, Comuna Mândra, Comuna Părău, Comuna Recea, Comuna Șercaia, Comuna Șinca, Comuna Sâmbăta de Sus, Comuna Șoarș, Comuna Ticuș, Comuna Ucea, Comuna Viștea, Comuna Voila;

Analiza situației actuale realizată în cadrul Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană Durabilă a municipiului Făgăraș a urmărit definirea principalelor probleme și oportunități de dezvoltare ale municipiului Făgăraș. Astfel, aria de studiu a analizei s-a concentrat asupra teritoriului aferent unității administrativ teritoriale a municipiului Făgăraș. De asemenea, obiectivele strategice și proiectele aferente au în vedere dezvoltarea municipiului Făgăraș în ansamblu, cu excepția capitolului de

mobilitate, unde se regăesc și propuneri de proiecte cu impact la nivelul Zonei Urbane Funcționale a Municipiului Făgăraș.

Analizând HG nr. 1076/2004 care stabilește procedura de realizare a evaluării de mediu, aplicată în scopul emiterii avizului de mediu necesar adoptării planurilor și programelor care pot avea efecte semnificative asupra mediului;

Analizând Decizia Etapei de Încadrare nr. 468/11.12.2023 prin care Agenția pentru Protecția Mediului Brașov a luat decizia că "*Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș (SIDU)*" nu necesită evaluare de mediu, urmând a fi supusă procedurii de adoptare fără aviz de mediu;

Supunem aprobării Consiliului Local "*Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș – Centru polarizator al Zonei Urbane Funcționale Făgăraș*" - versiunea actualizată ianuarie 2024, prevăzută în anexă (CD-374 pagini).

Față de cele prezentate mai sus vă rugăm să analizați și să hotărâți în consecință.

Cu considerație,
PRIMAR,
SUCACIU Gheorghe

**MUNICIPIUL
FĂGĂRAȘ**

TFL
PLANNING

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ A MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ

Centru polarizator al Zonei Urbane Funcționale Făgăraș

**Titlu
Proiect** Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului
Făgăraș – Centru polarizator al Zonei Urbane Funcționale
Făgăraș

Raport Final / R3

Data Ianuarie 2024

Beneficiar PRIMĂRIA MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ

Elaborator TTL PLANNING S.R.L.

CUPRINS

1. CONTEXT STRATEGIC	14
1.1. Context strategic global și european	14
1.2. Context național	25
1.3. Context strategic regional și județean	32
2. PROFIL SPAȚIAL ȘI FUNCȚIONAL	36
2.1. Context	36
2.2. Zonificare funcțională și identificarea zonelor de dezvoltare	36
2.3. Locuire	52
2.4. Spații publice	54
2.5. Concluzii, provocări și intervenții posibile	56
3. PROFIL SOCIO-DEMOGRAFIC	57
3.1. Structura demografică a populației	57
3.2. Structura populației pe sexe și grupe de vârstă	61
3.3. Mișcarea naturală și migratorie	65
3.4. Profil etnic și confesional	80
3.5. Zone dezavantajate din punct de vedere socio-economic și al incluziunii sociale	82
3.6. Concluzii, provocări și intervenții posibile	85
4. PROFIL ECONOMIC	86
4.1. Context economic regional	86
4.2. Structura economică a municipiului	87
4.3. Piața forței de muncă și resursa umană	94
4.4. Domenii de specializare la nivel local	99
4.5. Comerț exterior	103
4.6. Concluzii, provocări și intervenții posibile	105
5. SERVICII ȘI DOTĂRI PUBLICE	107
5.1. Educație	107
5.2. Sănătate	116
5.3. Asistență socială	131
5.4. Cultură, turism și petrecerea timpului liber	143
5.5. Concluzii, provocări și intervenții posibile	156
6. MOBILITATE URBANĂ	160

6.1. Context teritorial.....	160
6.2. Cererea de transport.....	161
6.3. Transport rutier.....	165
6.4. Transport public.....	170
6.5. Deplasări nemotorizate.....	173
6.6. Concluzii, provocări și intervenții posibile.....	178
7. MEDIU ȘI UTILITĂȚI PUBLICE.....	180
7.1. Cadrul natural.....	180
7.2. Biodiversitatea. Aree naturale protejate.....	184
7.3. Calitatea factorilor de mediu.....	186
7.4. Riscuri și amenințarea schimbărilor climatice.....	193
7.5. Infrastructura energetică.....	201
7.6. Infrastructura de telecomunicație.....	210
7.7. Infrastructura de alimentare cu apă potabilă și gestiune a apelor uzate.....	211
7.8. Infrastructura de gestiune a deșeurilor.....	213
7.9. Concluzii, provocări și intervenții posibile.....	214
8. CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ.....	216
8.1. Analiza mediului intern.....	217
8.2. Capacitate financiară.....	221
8.3. Servicii electronice.....	230
8.4. Relații de cooperare.....	232
8.5. Concluzii, provocări și intervenții posibile.....	233
9. ANALIZA SWOT ȘI DIAGNOSTIC.....	235
10. VIZIUNEA DE DEZVOLTARE.....	244
11. OBIECTIVE.....	246
11.1. Obiectivul Strategic 1 - Municipiul Făgăraș – centru polarizator pentru Țara Făgărașului, cu mediu economic diversificat, bazat de valorificarea resurselor locale.....	246
11.2. Obiectivul Strategic 2 - centru urban cu servicii publice performante, calitate ridicată a locuirii și comunitate implicată în viața culturală.....	246
11.3. Obiectivul Strategic 3 – Municipiul Făgăraș – centru urban orientat către mobilitatea sustenabilă a locuitorilor.....	247
11.4. Obiectivul Strategic 4 - Municipiul Făgăraș – centru urban cu impact redus asupra mediului.....	248
11.5. Obiectivul Strategic 5 - Administrație publică performanță, deschisă, transparentă, cu servicii publice digitale ușor de utilizat.....	248
12. PORTOFOLIUL DE PROIECTE.....	249

---

13. ANALIZA MULTICRITERIALĂ DE PRIORITIZARE A PROIECTELOR.....	261
13.1. Metodologia de prioritizare.....	261
13.2. Corelarea cu Planul de Mobilitate Urbană DUrabilă 2021-2027	273
14. SISTEMUL DE IMPLEMENTARE, MONITORIZARE ȘI EVALUARE	275
14.1. Cadrul partenerial pentru implementarea, monitorizarea și evaluarea strategiei.....	275
14.2. Planul de acțiune	277
14.3. Mecanism de monitorizare și evaluare	279
14.3.1. Evaluarea implementării SIDU	279
14.3.2. Monitorizarea implementării SIDU	279
14.4. Riscuri și măsuri de atenuare a riscurilor	281
15. CADRUL PARTENERIAL PENTRU ELABORAREA/ACTUALIZAREA SIDU.....	283
15.1. Grupuri de lucru tematice	283
15.2. Sondaje de opinie.....	284
15.2.1. Analiza răspunsurilor din cadrul chestionarului dedicat cetățenilor din municipiul Făgăraș (I)	284
15.2.2. Analiza răspunsurilor din cadrul chestionarelor dedicate diferitelor segmente de cetățeni (II).....	306
16. ANEXE	344
16.1. ANEXA 1 – Fișe de proiecte.....	344
16.2. ANEXA 2 – Matrice de Corelare PMUD 2021-2027 - SIDU 2021-2027	374

LISTA DE FIGURI

Figura 1 – OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ	15
Figura 2 Evoluția teritorială a fondului construit în municipiul Făgăraș, 2014-2022	37
Figura 3 Expansiune urbană programată în zona de est a municipiului Făgăraș, 2022.....	38
Figura 4 Expansiunea urbană - zona industrială din est a municipiului Făgăraș, 2007 vs 2021	39
Figura 5 Expansiunea urbană - zona comercială est, municipiul Făgăraș, 2007 vs 2021.....	40
Figura 6 Parcări amenajate în zona blocurilor dispuse de-a lungul axei est-vest a municipiului Făgăraș, 2022	41
Figura 7 Zone de locuințe colective în municipiul Făgăraș, 2022	42
Figura 8 ZONE DE LOCUINȚE individuale ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2022	43
Figura 9 Zona centrală a municipiului Făgăraș, 2022.....	44
Figura 10 Platforma Nitramonia (vedere de la drumul județean DJ104B), municipiul Făgăraș, 2022	45
Figura 11 Fabrică în zona industrială est (str. Negoiu), municipiul Făgăraș, 2022	46
Figura 12 Poziționare centru comercial în zona de est a municipiului Făgăraș, 2022	46
Figura 13 Zone industriale și comerciale în municipiul Făgăraș, 2022	47
Figura 14 Zone de agrement și spații verzi în municipiul Făgăraș, 2022	48
Figura 15 Bilanțul teritorial al municipiului Făgăraș, 2018	50
Figura 16 Centralități teritoriale în municipiul Făgăraș, 2022	51
Figura 17 Locuințe colective în cartierele 13 Decembrie (stânga) și Combinat (dreapta) din municipiul Făgăraș, 2022	52
Figura 18 Distribuția teritorială a zonelor de locuințe în municipiul Făgăraș, 2022.....	53
Figura 19 spațiile verzi și pietonale din jurul Cetății Făgăraș, 2022.....	54
Figura 20 Piața Republicii din municipiul Făgăraș, 2022.....	55
Figura 21 Trotuar cu spațiu verde liniar pe strada 1 Decembrie 1918 din municipiul Făgăraș, 2022	55
Figura 22. Principalele caracteristici demografice, municipiul Făgăraș, 2021	57
Figura 23 Evoluția populației după domiciliu, municipiul Făgăraș, 2010-2021	59
Figura 24 Tendințe demografice în anul 2021, comparativ cu anul 2010, la nivelul municipiilor din județul Brașov.....	59
Figura 25 Evoluția numărului de locuitori la nivelul municipiului Făgăraș și celorlalte municipii din județ, municipiul Codlea și municipiul Săcele, 2010-2021.....	60
Figura 26 Tendințe demografice în anul 2021, comparativ cu anul 2010, la nivelul județului Brașov, Regiunii Centru și la nivelul României.....	60
Figura 27 Dinamica raportului de gen, municipiul Făgăraș, 2010-2021	61
Figura 28 Dinamica raportului de gen la 1 ianuarie 2021, municipiul Făgăraș.....	62
Figura 29 Populația stabilă după domiciliu, pe grupe de vârstă, municipiul Făgăraș, 2021	63

Figura 30 Evoluția indicelui de îmbătrânire demografică, municipiul Făgăraș, %, 2010-2021.....	65
Figura 31 Raportul de dependență demografică, municipiul Făgăraș, %, 2010-2021	66
Figura 32 Proportia populației de sub 15 ani în totalul populației, în țară, regiune, județ și municipiul Făgăraș, %, 2010-2021	67
Figura 33 Proportia populației de 65 de ani și peste în totalul populației, în țară, regiune, județ și municipiul Făgăraș, %, 2010-2021	68
Figura 34 Indicele de senioritate, în țară, regiune, județ și municipiul Făgăraș, %, 2010-2021	69
Figura 35 Rata de înlocuire a forței de muncă în țară, în regiune, județ și municipiul Făgăraș, 200-2021 .	69
Figura 36 Numărul născuților vii în municipiul Făgăraș, 2010-2021.....	70
Figura 37 Evoluția ratei natalității, județ și municipiile din județul Brașov, %, 2010-2020.....	71
Figura 38 Evoluția ratei mortalității, județ și municipiile din județul Brașov, %, 2010-2020	72
Figura 39 Evoluția ratei sporului natural, județul Brașov și municipiile din județ, 2010-2020.....	73
Figura 40 Evoluția ratei mortalității infantile, județul Brașov și municipiile din județ, %, 2012-2020	74
Figura 41 Evoluția numărului de căsătorii, în municipiul Făgăraș, 2010-2020	74
Figura 42 Rata de nupțialitate, în județul Brașov și municipiile din județ, %, 2010-2020.....	75
Figura 43 Rata de divorțialitate, județul Brașov și municipiile din județ, %, 2010-2020.....	76
Figura 44 Evoluția migrației temporare în municipiul Făgăraș, număr persoane, 2010, 2020	76
Figura 45 Soldul migrației temporare în municipiul Făgăraș, număr persoane, 2010-2020	77
Figura 46 Evoluția migrației permanente în municipiul Făgăraș, număr persoane, 2010-2020	78
Figura 47 Soldul migrației permanente în municipiul Făgăraș, număr persoane, 2010-2020	78
Figura 48 Emigranți definitiv și imiganți definitiv, municipiul Făgăraș, număr persoane 2010-2020	79
Figura 49 Soldul migrator în municipiul Făgăraș, număr de persoane, 2010-2020.....	79
Figura 50 Structura etnică a populației în municipiul Făgăraș, 2011 recensământ.....	80
Figura 51 Dinamica densității locuirii în municipiile din județul Brașov, 2011-2021, km ²	82
Figura 52 Populația pe tipuri medii de locuințe, municipiul Făgăraș.....	83
Figura 53 Comunități marginalizate declarate de autoritățile locale	84
Figura 54 Contribuția județelor la produsul intern brut al regiunii centru în anul 2019, %	86
Figura 55 Evoluția comparativă a PIB/locuitor la nivelul regiunii Centru, 2014 vs. 2019	87
Figura 56 Evoluția numărului de întreprinderi active în perioada 2014-2020, la nivelul municipiului Făgăraș	89
Figura 57 Distribuția numărului de întreprinderi active pe secțiuni CAEN, în anul 2020, în municipiul Făgăraș	90
Figura 58 Situația comparativă a densității întreprinderilor active, firme/1000 locuitori, în anii 2014, 2017 și 2020	91
Figura 59 Numărul de întreprinderi noi și întreprinderi închise, în perioada 2014-2019, în municipiul Făgăraș	92

Figura 60 EVOLUȚIA CIFREI DE AFACERI ÎNREGISTRATĂ DE ÎNTREPRINDERILE ACTIVE DIN MUNICIPIILE FĂGĂRAȘ, CODLEA ȘI SĂCELE, ÎN PERIOADA 2014-2020	92
Figura 61 PONDEREA sectoarelor economice din totalul CIFREI DE AFACERI în municipiul Făgăraș, 2020	93
Figura 62 EVOLUȚIA NUMĂRULUI TOTAL MEDIU DE SALARIAȚI ȘI A NUMĂRULUI MEDIU DE SALARIAȚI DIN ÎNTREPRINDERILE ACTIVE	95
Figura 63 Evoluția ponderii SALARIAȚILOR DIN ÎNTREPRINDERILE ACTIVE ÎN TOTALUL SALARIAȚILOR DIN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ	95
Figura 64 SITUAȚIA COMPARATIVĂ A EVOLUȚIEI NUMĂRULUI DE SALARIAȚI DIN ÎNTREPRINDERILE ACTIVE LA NIVELUL municipiilor CODLEA, FĂGĂRAȘ ȘI SĂCELE	96
Figura 65 DISTRIBUȚIA în 2020 (sus) și evoluția în perioada 2014-2020 (jos) a NUMĂRULUI DE SALARIAȚI PE SECȚIUNI CAEN LA NIVELUL municipiului Făgăraș	97
Figura 66 EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE ȘOMERI ÎNREGISTRAȚI ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014-2021	98
Figura 67 Evoluția comparativă a PONDERII ȘOMERILOR ÎN TOTALUL RESURSELOR DE MUNCĂ ÎN județul Brașov, 2014-2021	98
Figura 68 EVOLUȚIA SALARIULUI MEDIU NET LUNAR, LA NIVEL JUDEȚEAN (Brașov), REGIONAL (Centru) ȘI NAȚIONAL, ÎN PERIOADA 2014-2020	99
Figura 69 EVOLUȚIA PRINCIPALILOR INDICATORI CU PRIVIRE LA COMERȚUL EXTERIOR AL JUDEȚULUI BRAȘOV, ÎN PERIOADA 2014-2021, MII EURO	104
Figura 70 – BALANȚA COMERCIALĂ A JUDEȚULUI BRAȘOV, PE TIPURI DE BUNURI, ÎN ANUL 2014 ȘI 2021	105
Figura 71 Evoluția efectivelor școlare în municipiul Făgăraș, 2014-2020.....	107
Figura 72 Distribuția teritorială a infrastructurii de învățământ din municipiul Făgăraș, 2022	109
Figura 73 Nivelul de deservire al infrastructurii de învățământ preșcolar în municipiul Făgăraș, 2022 ...	110
Figura 74 Nivelul de deservire al infrastructurii școlare în municipiul Făgăraș, 2022	111
Figura 75 Distribuția locurilor disponibile în municipiul Făgăraș la admiterea la liceu (învățământ de masă), 2022	114
Figura 76 Rezultatele la proba de competențe digitale a examenului de bacalaureat în sesiunea I din 2022, municipiul Făgăraș	116
Figura 77 Principalii factori în scopul unei infrastructuri de sănătate favorabilă comunității.....	116
Figura 78 Principalii factori care duc la creșterea ratei mortalității în România vs UE.....	118
Figura 79 Durata medie de viață în mediul rural și urban din județul Brașov, 2015 vs 2020	119
Figura 80 Durata medie de viață între genul feminin și genul masculin, județul Brașov, 2015 vs 2020 ...	119
Figura 81 Evoluția principalelor cauze ale mortalității în județul Brașov, după reședință, 2010, 2015, 2020	122
Figura 82 Distribuția unităților sanitare din municipiul Făgăraș pe forme de proprietate, 2015, 2020...	124
Figura 83 Pagina web a Spitalului Municipal Dr. Aurel Tulbure Făgăraș	126
Figura 84 Distribuția personalului din sistemul de sănătate pe forme de proprietate, municipiul Făgăraș, 2015,2020 și evoluția 2015-2020.....	127

Figura 85 Numărul de paturi din spitale ce revin în medie unui număr de 1.000 de locuitori din municipiul Făgăraș, municipiul reședință de județ, din județul Brașov, Regiunea Centru și România, 2015, 2020 ...	129
Figura 86 Numărul de locuitori ce revin unui medic de familie, municipiul Făgăraș, municipiul Brașov, județul Brașov, Regiunea Centru, România, 2015, 2020	130
Figura 87 Numărul de locuitori ce revin unui medic de familie, municipiului Făgăraș, 2015-2020	130
Figura 88 Categoriile de servicii incluse în cadrul serviciilor sociale.....	131
Figura 89 Principalii furnizori de asistență socială din municipiul Făgăraș.....	131
Figura 90 Servicii sociale municipale, capacitate, grad de ocupare și sursă de finanțare, municipiul Făgăraș	132
Figura 91 Evoluția numărului de copii și tineri (0 – 19 ani) cu domiciliul în municipiul Făgăraș, 2011 - 2021	137
Figura 92 Evoluția persoanelor vârstnice (+65) și seniorilor (+80) cu domiciliul în municipiul Făgăraș, 2011 - 2021	141
Figura 93 Centrul de zi pentru Persoane Vârstnice	141
Figura 94 Cetatea Făgăraș - vedere superioară și la interior	146
Figura 95 Consumul cultural în municipiul Făgăraș în perioada 2014-2020, număr de persoane	149
Figura 96 Distribuția numărului de întreprinderi din sectoarele culturale și creative în municipiul Făgăraș, 2019	149
Figura 97 Evoluția NUMĂRULUI DE ÎNTREPRINDERI DIN SECTOARELE CULTURALE ȘI CREATIVE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014 vs. 2019	150
Figura 98 DISTRIBUȚIA NUMĂRULUI DE salariați ai întreprinderilor DIN SECTOARELE CULTURALE ȘI CREATIVE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2019	150
Figura 99 EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE salariați DIN SECTOARELE CULTURALE ȘI CREATIVE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014 VS. 2019	151
Figura 100 DISTRIBUȚIA cifrei de afaceri A ÎNTREPRINDERILOR DIN SECTOARELE CULTURALE ȘI CREATIVE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2019.....	151
Figura 101 EVOLUȚIA cifrei de afaceri a întreprinderilor DIN SECTOARELE CULTURALE ȘI CREATIVE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014 VS. 2019	152
Figura 102 Rețeaua TEN-T în România.....	160
Figura 103 Afectarea cererii de transport pe rețea – Autoturisme [veh/zi] – 2022.....	162
Figura 104 Afectarea cererii de transport pe rețea – Veh. grele de marfă - veh/zi – 2022.....	163
Figura 105 Afectarea cererii de transport pe rețea – Veh. ușoare de marfă - veh/zi – 2022.....	163
Figura 106 Figura 3.4 4. Afectarea cererii de transport pe rețea – Biciclete - veh/zi – 2022	164
Figura 107 Nivelul de serviciu al rețelei – Anul 2022.....	164
Figura 108 Încadrarea Municipiului Făgăraș în rețeaua națională de drumuri	166
Figura 109 Mărfuri transportate pe moduri de transport – anul 2020	167
Figura 110 Harta traseelor de marfă în Municipiul Făgăraș	168

Figura 111 Evoluția numărului de accidente cu victime în perioada 2010 – 2021, ZUF Făgăraș	169
Figura 112 Stații de transport public în Municipiul Făgăraș	171
Figura 113 Mersul trenurilor de călători în stația CFR Făgăraș, 2022.....	173
Figura 114 Piste velo la nivelul municipiului Făgăraș.....	174
Figura 115 Parcări pentru biciclete la nivelul municipiului Făgăraș.....	174
Figura 116 Accesibilitatea rețelei rutiere pentru mersul cu bicicleta față de centrul orașului	175
Figura 117 Infrastructura pietonală la nivelul municipiului Făgăraș.....	176
Figura 118 Accesibilitatea rețelei rutiere pentru mersul pe jos față de centrul orașului.....	178
Figura 119 Valori medii ale radiației solare globale pe teritoriul României	182
Figura 120 Utilizarea fondului funciar în municipiul Făgăraș (ha, 2014)	184
Figura 121 Evoluția concentrațiilor medii anuale de NO2 în anul 2020	188
Figura 122 Evoluția concentrațiilor medii anuale de PM10 în anul 2020.....	188
Figura 123 : Evoluția concentrațiilor medii anuale de O3 în anul 2020.....	189
Figura 124 Ponderea terenurilor degradate și neproductive, municipiul Făgăraș	190
Figura 125 Numărul locuințelor existente la nivelul municipiului Făgăraș, 2010-2020	193
Figura 126 Evoluția temperaturii, România.....	194

Figura 127 Evoluția precipitațiilor, România

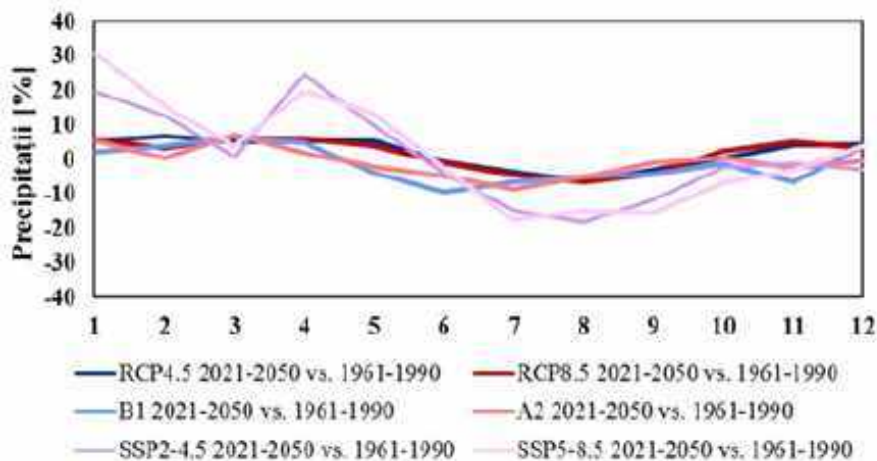

Figura 128 Creșterea medie a temperaturii aerului iarna în intervalul 2021-2050.....	195
Figura 129 Evoluția temperaturii medii anuale la stația meteorologică Făgăraș	196
Figura 130 Hărți de hazard și risc la inundații, municipiul Făgăraș.....	199
Figura 131 Evoluția cantității de energie termică distribuită în municipiul Făgăraș (Gcal), 2014-2020....	210
Figura 132 Nivelul de deservire al rețelelor de telecomunicație 3G și 4G în municipiul Făgăraș.....	211
Figura 133 Componentele capacității administrative.....	216
Figura 134 Etape de suport pentru întărirea capacității administrative la nivelul autorității publice	217

Figura 135 Componente pentru gestionarea resurselor umane	217
Figura 136 Secțiunea din Codul Administrativ privind formarea și perfecționarea profesională a funcționarilor publici.....	221
Figura 137 Cheltuieli totale vs venituri, municipiul Făgăraș, 2015-2021.....	223
Figura 138 excedentul/deficitul bugetar, buget local, municipiul Făgăraș%, 2015-2021	223
Figura 139 Evoluția veniturilor totale la nivelul municipiului Făgăraș, 2015-2021.....	224
Figura 140 Ponderea veniturilor proprii în veniturile totale, municipiul Făgăraș, %, 2015-2021	224
Figura 141 Cheltuielile totale de la nivelul municipiului Făgăraș, RON, 2015-2021.....	225
Figura 142 Top 3 domenii cu cele mai ridicate cheltuieli, pe capitole de cheltuieli, municipiul Făgăraș, 2015 vs 2021	226
Figura 143 Reclamații administrative și plângeri în instanță, 2015-2021.....	230
Figura 144 Aplicația Mobilă a Primăriei Municipiului Făgăraș.....	232
Figura 145 Matrice de corelare a proiectelor PMUD 2021-2027 – SIDU 2021-2027	274
Figura 146 - CATEGORIILE DE ACTORI DIN CVADRUPLU HELIX.....	275
Figura 147 - STRUCTURA PROPUȘĂ PENTRU MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA implementării SIDU.....	276

LISTA DE TABELE

Tabel 1 - OBIECTIVELE POLITICII DE COEZIUNI PENTRU PERIOADA 2021-2027	17
Tabel 2 - OBIECTIVELE STRATEGIEI PENTRU CULTURĂ ȘI PATRIMONIU NAȚIONAL RELEVANTE ÎN CONTEXTUL PROIECTULUI	30
Tabel 3 Ierarhia municipiilor din România după numărul total de locuitori, 2021	58
Tabel 4 Piramida vârstelor pentru populația municipiul Făgăraș, a județului Brașov, a regiunii Centru și a României, 2021	64
Tabel 5 Rata de dependență a persoanelor vârstnice/tinere în municipiul Făgăraș și la nivel județean, regional, național, 2010 – 2021, ‰	66
Tabel 6 Situație comparativă a numărului de născuți vii, municipiile din județul Brașov, 2010-2020.....	71
Tabel 7 Situație comparativă a ratei natalității, mortalității și sporului natural, municipiul Făgăraș, municipiile din județul Brașov și județul Brașov, 2020	72
Tabel 8 Structura populației după religie, România, județul Brașov și municipiul Făgăraș, 2011.....	81
Tabel 9 Situația comparativă a evoluției întreprinderilor active în municipiile din județul Brașov, 2014-2020	89
Tabel 10 POTENȚIALUL DE SPECIALIZARE AL ECONOMIEI MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ ÎN RAPORT CU ECONOMIA națională, 2014-2020	101
Tabel 11 Potențialul de specializare al economiei municipiului Făgăraș în raport cu economia regiunii Centru, 2014-2020	102

Tabel 12 Situația comparativă a raportului dintre numărul de elevi și numărul sălilor de clasă în municipiul Făgăraș, 2014 vs. 2020	108
Tabel 13 Situația comparativă a laboratoarelor și atelierelor școlare în municipiul Făgăraș, 2014 vs 2020	112
Tabel 14 SITUAȚIA COMPARATIVĂ A numărului de elevi per PC ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014 VS 2020	113
Tabel 15 SITUAȚIA COMPARATIVĂ A facilităților sportive ȘCOLARE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014 VS 2020	113
Tabel 16 Promovabilitatea la nivelul liceelor din Făgăraș în prima sesiune a examenului de bacalaureat din 2022	115
Tabel 17 Unitățile sanitare din municipiul Făgăraș pe forme de proprietate, 2015, 2020.....	123
Tabel 18 Numărul de paturi în unitățile sanitare de tipul spitalelor pe forme de proprietate, municipiul Făgăraș, 2015-2020.....	124
Tabel 19 Evoluția personalului medical public și privat, municipiul Făgăraș, 2014-2020	126
Tabel 20 Organizare Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Brașov	135
Tabel 21 Categoriile de beneficiari ai serviciilor de asistență socială din municipiul Făgăraș.....	136
Tabel 22 Evoluția numărului de copii și tineri pe grupe de vârstă în municipiul Făgăraș, 2011 - 2021	137
Tabel 23 Situația familiilor în care părinții sunt plecați la muncă în străinătate, municipiul Făgăraș, trimestrul IV, 2021	139
Tabel 24 Beneficiarii Complexelor de copii din municipiul Făgăraș, gestionate de către DGASPC Brașov, 2021	139
Tabel 25 Locația comunităților dezavantajate, număr locuințe și număr locuitori în municipiul Făgăraș	142
Tabel 26 Lista monumentelor istorice din municipiul Făgăraș, 2015	155
Tabel 27 Sinteza matricelor origine-destinație	161
Tabel 28 Validarea modelului de transport	165
Tabel 29 Datele meteo-logice înregistrate în perioada 2010-2021, municipiul Făgăraș.....	182
Tabel 30 Suprafața ariilor Natura 2000 care se regăsesc și în cadrul municipiului Făgăraș	185
Tabel 31 Instalațiile IPPC/IED la nivelul municipiului Făgăraș	186
Tabel 32 Agenți economici cu instalații înscrise în registrul COV, municipiul Făgăraș	187
Tabel 33 Repartiția solurilor afectate de factori de degradare, județul Brașov	191
Tabel 34 Lista siturilor contaminate și potențial contaminate de pe teritoriul municipiului Făgăraș.....	192
Tabel 35 Lista tipurilor de investiții pentru care a fost solicitată autorizație de mediu, municipiul Făgăraș	196
Tabel 36 Intervenții, Detașamentul Făgăraș ISU Brașov, 2018	201
Tabel 37 Infrastructura de producere și furnizare a energiei termice la nivelul municipiului Făgăraș	202
Tabel 38 Structura organizatorică al aparatului de specialitate al Primarului Municipiului Făgăraș și numărul de posturi.....	218

Tabel 39 Situația numărului de solicitări de informații de interes public, în funcție de solicitant și modalitatea de adresare, Primăria municipiului Făgăraș, 2015-2021	229
Tabel 40 Situația numărului de solicitări de informații de interes public, în funcție de termenul de răspuns, Primăria Municipiului Făgăraș, 2015-2021	229
Tabel 41 Situația numărului de solicitări de informații de interes public, în funcție de domeniul de interes, Primăria Municipiului Făgăraș, 2015-2021	230
Tabel 42 - LISTA SCURTĂ DE PROIECTE	261
Tabel 43 - SISTEMUL DE PRIORITIZARE A PROIECTELOR.....	263
Tabel 44 MATRICEA DE PRIORITIZARE	264
Tabel 45 LISTA DE PROIECTE PRIORITARE CU SURSE DE FINANȚARE DISPONIBILE PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL 2021-2027 - REGIUNEA CENTRU	265
Tabel 46 Rezultatele prioritizării proiectelor cuprinse în portofoliul de proiecte	265
Tabel 47 Lista măsurilor de dezvoltare prioritizate cu ajutorul respondenților la chestionar	269
Tabel 48 Lista proiectelor prioritare	270
Tabel 49 CALENDARUL ȘI ACTIVITĂȚILE PRINCIPALE PENTRU IMPLEMENTAREA SIDU.....	278

1. CONTEXT STRATEGIC

În vederea elaborării Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană Durabilă a municipiului Făgăraș, este necesară înțelegerea contextului strategic de nivel superior și actualizarea obiectivelor și priorităților de dezvoltare ale municipiului având în vedere noua perioadă de programare 2021-2027. Această nouă perioadă vizează actualizarea politicilor europene pentru perioada de referință și a bugetelor aferente operaționalizării priorităților și politicilor. În calitate de Stat Membru, România trebuie să se alinieze acestor priorități și politici atât la nivel național, cât și la nivel local și sectorial, fiind astfel urmărită adaptarea la contextul strategic european și la instrumentele de suport disponibile.

În acest sens, demersul de elaborare a strategiei pentru municipiul Făgăraș a urmărit corelarea cu documentele de planificare strategică relevante de la nivel global, european, național, regional, județean și local, fiind vizate obiectivele și direcțiile ce ghidează dezvoltarea la nivel macro, cât și cele specifice, orientate către teritoriul studiat.

Analiza situației actuale realizată în cadrul Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană Durabilă a municipiului Făgăraș a urmărit definirea principalelor probleme și oportunități de dezvoltare ale municipiului Făgăraș. Astfel, aria de studiu a analizei s-a concentrat asupra teritoriului aferent unității administrativ teritoriale a municipiului Făgăraș. De asemenea, obiectivele strategice și proiectele aferente au în vedere dezvoltarea municipiului Făgăraș în ansamblu, cu excepția capitolului de mobilitate, unde se regăsesc și propuneri de proiecte cu impact la nivelul Zonei Urbane Funcționale a Municipiului Făgăraș. Acest fapt se datorează necesității corelării între propunerile cuprinse în Planul de Mobilitate Urbană Durabilă și cele aferente Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană Durabilă a municipiului Făgăraș.

În plus, se are în vedere ca proiectele propuse în cadrul acestui document strategic (SIDU) și implementarea acestora în perioada următoare să respecte principiile DNSH ("Do No Significant Harm"), interpretat în sensul articolului 17 din Regulamentul taxonomiei (2020/852) al UE. Cu alte cuvinte, se are în vedere ca proiectele să aibă în vedere următoarele principii:

- Atenuarea schimbărilor climatice;
- Adaptarea la schimbările climatice;
- Utilizarea sustenabilă și protecția resurselor de apă și a celor marine;
- Tranziția către o economie circulară;
- Prevenirea și controlul poluării;
- Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor.

1.1. CONTEXT STRATEGIC GLOBAL ȘI EUROPEAN

La nivel global politicile de dezvoltare durabilă s-au concretizat într-un demers strategic mai larg al Națiunilor Unite, respectiv Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale Organizației Națiunilor Unite 2030 (UNSDG2030). Acestea au fost definite în cadrul Summit-ului privind dezvoltarea din septembrie 2015, în urma căruia a rezultat **AGENDA 2030 PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ**, un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării cu un caracter universal și care promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile: economice, sociale și de mediu. În cadrul acestui demers au fost identificate o serie de 17 obiective de dezvoltare în toate domeniile esențiale ale societății umane.

Prin intermediul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, se stabilește o agendă de acțiune ambițioasă pentru orizontul de timp 2030 în vederea eradicării sărăciei extreme, combaterii inegalităților și a

injustiției și protejării planetei. Așa cum era de așteptat, subiectele de mediu și cele privind reducerea disparităților prin îmbunătățirea infrastructurii și a accesului la servicii mai bune pentru toți cetățenii au dobândit un caracter strategic.

FIGURA 1 – OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ

Sursa: Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă care integrează cel mai mult intervențiile care vizează dezvoltarea urbană este Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 11, care include obiective specifice precum:

- 11.1 - asigurarea accesului tuturor la locuințe adecvate, sigure și la prețuri accesibile, precum și la servicii de bază și modernizarea cartierelor marginase, până în 2030;
- 11.2 – asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, accesibile, și sustenabile pentru toți, îmbunătățind siguranța rutieră, în special prin extinderea transportului public, acordând o atenție deosebită nevoilor celor din situații vulnerabile, femeilor și copiilor, persoanelor cu dizabilități și persoanelor în etate, până în 2030;
- 11.3 – consolidarea urbanizării incluzive și durabile și a capacității de planificare și gestionare a așezărilor umane pe baze participative, integrate și sustenabile în toate țările, până în 2030;
- 11.6 – reducerea impactului negativ asupra locuitorilor orașelor, inclusiv acordând o atenție deosebită calității aerului și gestionării municipale a deșeurilor;
- 11.7 asigurarea accesului universal la spații verzi și la spații publice sigure, favorabile incluziunii și accesibile, în special pentru femei și copii, persoane vârstnice și persoane cu dizabilități, până în 2030;
- 11.A – susținerea legăturilor economice, sociale și de mediu pozitive între zonele urbane, periurbane și cele rurale prin consolidarea capacității de planificare a dezvoltării la nivel național și regional;
- 11.B – creșterea substanțială a numărului de orașe și așezări umane care adoptă și implementează politici și planuri integrate în vederea incluziunii, eficienței resurselor, atenuării și adaptării la schimbările climatice, reziliența la dezastre și dezvoltarea și punerea în aplicare, în conformitate cu Cadru Sendai pentru Reducerea Riscului de Dezastre 2015-2030, a politicilor de gestionare holistică a riscului de dezastre la toate nivelurile.

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă stabilite de ONU la nivel mondial, destinate politicilor de dezvoltare urbană durabilă au fost adoptate în cadrul Conferinței Habitat III a ONU sub denumirea

de **NOUA AGENDĂ URBANĂ**. Aceasta conține orientările necesare pentru ca orașele din toată lumea să fie mai favorabile incluziunii, mai ecologice, mai sigure și mai prospere. Ele au fost adoptate de Comisia Europeană prin intermediul a trei angajamente:

- Punerea în aplicare a noii Agende urbane prin intermediul Agendei urbane a UE – Agenda urbană a UE a fost concepută astfel încât orașele să aibă un cuvânt de spus în procesul de elaborare a politicilor. Cu cele 12 teme prioritare, guvernanta pe mai multe niveluri și accentul pus asupra învățării reciproce, Agenda urbană a UE contribuie la punerea în aplicare a noii Agende urbane în cadrul Uniunii Europene și în parteneriat cu părțile interesate din mediul urban – nu doar orașele, ci și întreprinderile, ONG-urile și reprezentanții statelor membre și ai instituțiilor UE;
- Planurile de acțiune pentru cele 12 teme prioritare sunt în curs de elaborare – Acestea vor include recomandări în materie de politici, bune practici și proiecte care urmează să fie partajate și aplicate pe scară mai largă în UE;
- Elaborarea unei definiții armonizate la nivel mondial a noțiunii de oraș – Aceasta ar facilita cadrul pe baza căruia orașele din toată lumea ar putea compara datele, stabili criteriile de referință și asigura o mai bună monitorizare. Instrumentul utilizat este o bază de date online, precum și o listă mondială a orașelor care să includă principalele lor caracteristici.

Aceasta promovează cooperarea între orașe în domeniul dezvoltării urbane durabile, în spiritul rețelei URBACT finanțate de UE și din metodologia programului de cooperare urbană internațională (IUC) al UE, aplicat la nivel mondial. De asemenea, o platformă de relaționare online va oferi orientări și va permite cooperarea la nivel transregional.

DECLARAȚIA MINISTERIALĂ DE LA GENEVA PE LOCUIRE ȘI DEZVOLTARE URBANĂ DURABILĂ susține prioritățile Agendei Urbane – Habitat III și Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. În cadrul declarației sunt evidențiate provocări precum: accesibilitatea locuințelor (din punct de vedere financiar, schimbările climatice, întărirea legăturilor urban-rural și planificarea orientată către cetățean. Pentru a preveni aceste provocări, prin Declarația de la Geneva sunt promovate:

- Locuirea accesibilă;
- Inovarea, incluziunea și ameliorarea perspectivelor de viitor pentru tineri;
- Ameliorarea și eficientizarea serviciilor publice pentru a susține dezvoltarea durabilă și egalitatea de gen;
- Locuirea incluzivă care ține cont de persoane cu dizabilități și vârstnici;
- Integrarea provocărilor de mobilitate și sănătate publică în procesul de planificare;
- Orașe verzi, compacte și reziliente;
- Revitalizarea fondului construit, eficientizare termică și transferul către surse regenerabile de energie;
- Integrarea soluțiilor TIC în gestiunea orașelor ținând cont de confidențialitate și securitate;
- Întărirea guvernantei, mai ales la nivel de comunitate (asociații de proprietari etc.).

Un alt document strategic relevant în contextul elaborării Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a municipiului Făgăraș este **AGENDA TERITORIALĂ** a Uniunii Europene lansată în anul 2011 și revizuită ulterior în anul 2020. Documentul strategic revizuit vizează orizontul de timp 2030 și se bazează pe două obiective generale, respectiv „O Europă justă” și „O Europă verde”. Cele două sunt susținute de 6 priorități orientate către dezvoltarea teritoriului european, după cum urmează:

- Europa echilibrată – Dezvoltare teritorială mai bine echilibrată, utilizând diversitatea Europei;
- Regiuni funcționale – Dezvoltare locală și regională convergentă, mai puțină inegalitate între locuri;
- Integrare peste granițe – Locuire și muncă mai ușoare peste granițele naționale;

- Mediu sănătos – Mediu ecologic mai bun, orașe și regiuni neutre din punct de vedere climatic și reziliente;
- Economie circulară – Economii locale puternice și sustenabile într-o lume globalizată;
- Conexiuni sustenabile – Conectivitate fizică și digitală sustenabilă a locurilor.

În ceea ce privește noul ciclu de programare 2021-2027, pe plan european, cel mai important document strategic pentru următorul exercițiu financiar este **PROPUNEREA DE REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI DE STABILIRE A UNOR DISPOZIȚII COMUNE PRIVIND FONDUL EUROPEAN DE DEZVOLTARE REGIONALĂ, FONDUL SOCIAL EUROPEAN PLUS, FONDUL DE COEZIUNE ȘI FONDUL EUROPEAN PENTRU PESCUIT ȘI AFACERI MARITIME, ȘI DE INSTITUIRE A UNOR NORME FINANCIARE APLICABILE ACESTOR FONDURI, PRECUM ȘI FONDULUI PENTRU AZIL ȘI MIGRAȚIE, FONDULUI PENTRU SECURITATE INTERNĂ ȘI INSTRUMENTULUI PENTRU MANAGEMENTUL FRONTIERELOR ȘI VIZE**, din mai 2018, prin care Comisia Europeană propune o nouă abordare strategică pentru Politica de Coeziune. În cadrul regulamentului sunt evidențiate noile obiective de politică, acestea fiind rezultatul corelării și simplificării celor 11 obiective tematice utilizate în perioada 2014-2020. Astfel, aceasta va fi ghidată de următoarele cinci obiective principale:

- **O Europă mai inteligentă** – o transformare economică inovatoare și inteligentă;
- **O Europă mai ecologică**, cu emisii scăzute de carbon;
- **O Europă mai conectată** – mobilitate și conectivitate TIC regională;
- **O Europă mai socială** – implementarea Pilonului european al drepturilor sociale;
- **O Europă mai aproape de cetățeni** – dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă.

În propunerea Comisiei Europene pentru bugetul 2021-2027, România are alocate 27 miliarde de Euro prin Politica de Coeziune, cu 8% în plus față de perioada de programare 2014-2020.

TABEL 1 - OBIECTIVELE POLITICII DE COEZIUNI PENTRU PERIOADA 2021-2027

OBIECTIVE DE POLITICĂ	OBIECTIVE SPECIFICE	REALIZĂRI	REZULTATE
1. O Europă mai inteligentă	(i) Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate	CCO 01 – Întreprinderi care beneficiază de sprijin pentru inovare CCO 02 – Cercetători care lucrează în centre de cercetare care beneficiază de sprijin	CCR 01 – IMM-uri care introduc inovații în materie de produse, procese, comercializare sau organizare
	(ii) Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor	CCO 03 – Întreprinderi și instituții publice care beneficiază de sprijin pentru a dezvolta produse, servicii și aplicații digitale	CCR 02 – Utilizatori suplimentari de noi produse, servicii și aplicații digitale dezvoltate de întreprinderi și instituții publice
	(iii) Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor	CCO 04 – IMM-uri care beneficiază de sprijin pentru a crea locuri de muncă și creștere economică	CCR 03 – Locuri de muncă create în IMM-urile care beneficiază de sprijin

OBIECTIVE DE POLITICĂ	OBIECTIVE SPECIFICE	REALIZĂRI	REZULTATE
	(iv) Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat	CCO 05 – IMM-uri care investesc în dezvoltarea competențelor	CCR 04 – Angajați ai IMM-urilor care beneficiază de formare în vederea dezvoltării competențelor
2. O Europă mai ecologică	(i) Promovarea măsurilor de eficiență energetică	CCO 06 – Investiții în măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice	CCR 05 – Beneficiari cu o clasificare energetică îmbunătățită
	(ii) Promovarea energiei din surse regenerabile	CCO 07 – Capacitate suplimentară de producție a energiei din surse regenerabile	CCR 06 – Volum de energie din surse regenerabile suplimentar produsă
	(iii) Dezvoltarea la nivel local a unor sisteme energetice, rețele și sisteme de stocare inteligente	CCO 08 – Sisteme digitale de gestionare dezvoltate pentru rețele inteligente	CCR 07 – Utilizatori suplimentari conectați la rețele inteligente
	(iv) Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor	CCO 09 – Sisteme noi sau modernizate de monitorizare, de alertă și de reacție în caz de dezastre	CCR 08 – Populația suplimentară care beneficiază de măsuri de protecție împotriva inundațiilor, incendiilor forestiere și a altor dezastre naturale legate de climă
	(v) Promovarea gestionării durabile a apelor	CCO 10 – Capacități noi sau modernizate pentru tratarea apelor uzate	CCR 09 – Sisteme noi sau modernizate de monitorizare, de alertă și de reacție în caz de dezastre
	(vi) Promovarea tranziției la o economie circulară	CCO 11 – Capacități noi sau modernizate pentru reciclarea deșeurilor	CCR 10 – Deșeuri suplimentare reciclate
	(vii) Dezvoltarea biodiversității, a infrastructurii ecologice în mediul urban și reducerea poluării	CCO 12 – Suprafața infrastructurii verzi în zonele urbane	CCR 11 – Populația care beneficiază de măsuri privind calitatea aerului
3. O Europă mai conectată	(i) Îmbunătățirea conectivității digitale	CCO 13 – Gospodării și întreprinderi suplimentare care beneficiază de acoperire prin rețele în bandă largă de foarte mare capacitate	CCR 12 – Gospodării și întreprinderi suplimentare cu abonamente la servicii de bandă largă prin rețele de foarte mare capacitate
	(ii) Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața	CCO 14 – Rețeaua TEN-T rutieră: Drumuri noi și modernizate	CCR 13 – Timp câștigat datorită îmbunătățirii infrastructurii rutiere

OBIECTIVE DE POLITICĂ	OBIECTIVE SPECIFICE	REALIZĂRI	REZULTATE
	schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală		
	(iii) Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	CCO 15 – Rețeaua TEN-T feroviară: Căi ferate noi și modernizate	CCR 14 – Numărul anual de pasageri deserviți de transporturi feroviare îmbunătățite
	(iv) Promovarea mobilității urbane multimodale durabile	CCO 16 – Extinderea și modernizarea liniilor de tramvai și de metrou	CCR 15 – Numărul anual de utilizatorii deserviți de linii de tramvai și de metrou noi și modernizate
	4. O Europă mai socială	(i) Sporirea eficienței piețelor forței de muncă și facilitarea accesului la locuri de muncă de calitate prin dezvoltarea inovării și a infrastructurii sociale	CCO 17 – Numărul anual de șomeri care beneficiază de servicii îmbunătățite de ocupare a forței de muncă
(ii) Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii		CCO 18 – Capacități noi sau modernizate pentru infrastructurile de îngrijire a copiilor și din domeniul învățământului	CCR 17 – Numărul anual de utilizatori care beneficiază de infrastructuri noi sau modernizate de îngrijire a copiilor și din domeniul învățământului
(iii) Îmbunătățirea integrării socio-economice a comunităților marginalizate, a migraților și a grupurilor dezavantajate prin măsuri integrate care să includă asigurarea de locuințe și servicii sociale		CCO 19 – Capacități suplimentare ale infrastructurilor de primire înființate sau modernizate	CCR 18 – Numărul anual de utilizatori care beneficiază de infrastructuri de primire noi și îmbunătățite și de locuințe
(iv) Asigurarea egalității de acces la asistență medicală prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv la asistență primară		CCO 20 – Capacități noi sau modernizate pentru infrastructurile din domeniul sănătății	CCR 19 – Populația cu acces la servicii de sănătate îmbunătățite

OBIECTIVE DE POLITICĂ	OBIECTIVE SPECIFICE	REALIZĂRI	REZULTATE
5. O Europă mai aproape de cetățeni	(i) Promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului, a dezvoltării patrimoniului cultural și a securității în zonele urbane	CCO 21 – Populația care beneficiază de strategii de dezvoltare urbană integrată	-

Perioada post-2020 marchează o creștere substanțială a resurselor alocate pentru domeniile cercetare-inovare și tehnologii digitale (+160%), dar și pentru domeniul dedicat atenuării schimbărilor climatice și mediu înconjurător.

La nivel național, creșterea va fi de aproximativ 65% pentru primele 2 obiective de politică, cu o creștere de 35% alocată *Obiectivului Prioritar 1 - O Europă mai inteligentă* și 30% pentru realizarea intervențiilor aferente *Obiectivului Prioritar 2 - O Europă mai ecologică, cu emisii reduse de carbon*. Complementar, se vor mai susține intervenții prin *Obiectivul Prioritar 5 – O Europă mai aproape de cetățeni*, cu o alocare minimă din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) de minim 8%. Toate aceste dezvoltări strategice la nivelul UE avantajează și stimulează demersul de elaborare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a municipiului Făgăraș.

Politica de coeziune continuă investițiile în toate regiunile, pe baza a trei categorii: mai puțin dezvoltate, în tranziție, mai dezvoltate. Metoda de alocare a fondurilor se bazează încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. Se introduc noi criterii – șomajul în rândul tinerilor, nivel scăzut de educație, schimbări climatice, primirea și integrarea migraților – pentru a reflecta mai bine realitatea de pe teren. Regiunile ultra periferice vor beneficia în continuare de sprijin special de la UE. Politica de coeziune continuă să sprijine strategiile de dezvoltare inițiate și coordonate la nivel local. Crește și dimensiunea urbană a politicii de coeziune, prin alocarea a 8 % din FEDR dezvoltării urbane durabile și printr-un nou program de colaborare în rețea și de consolidare a capacităților dedicat autorităților urbane. Cooperarea interregională și transfrontalieră va fi facilitată de noua posibilitate ca o regiune să utilizeze părți din propria alocare pentru a finanța proiecte în altă parte a Europei, împreună cu alte regiuni. Noua generație a programelor de cooperare interregională și transfrontalieră (INTERREG) va ajuta statele membre să depășească obstacolele transfrontaliere și să dezvolte servicii comune.

Alte documente subsecvente relevante pentru perioada post-2020 în contextul acestui demers de planificare strategică sunt:

INIȚIATIVA URBANĂ EUROPEANĂ/EUROPEAN URBAN INITIATIVE (EUI) | Un nou instrument de sprijin pentru orașe, bazat pe prioritățile tematice ale Agendei urbane pentru UE, care acoperă toate zonele urbane. Acesta beneficiază de o alocare de 500.000.000 Euro, sub managementul direct sau indirect al Comisiei Europene. Inițiativa trebuie să acopere toate zonele urbane și să sprijine Agenda Urbană pe trei direcții principale de sprijin:

- Creșterea/ consolidarea capacității – prin susținerea unor rețele de cooperare, bune practici și transferabilitate, instruire și suport (pe baza URBACT, UDN și a altor inițiative pilot);
- Acțiuni inovatoare - Proiecte inovatoare pentru identificarea și testarea de noi soluții în zona dezvoltării urbane durabile, relevante la nivelul UE (pe baza experienței UIA și a altor programe);
- Sprijinirea dezvoltării cunoștințelor, elaborării politicilor și comunicării – prin Sprijinirea politicilor bazate pe date (evidence-based), valorificând rezultatele și expertiza din teren și

de la furnizorii de cunoștințe (ESPON, JRC, JPI Urban Europe, Horizon Europe) - platformă de cunoștințe.

AGENDA URBANĂ PENTRU UE | Lansată în anul 2016, este o inițiativă inovatoare de politică urbană ce poate oferi exemple pentru strategiile și instrumentele de dezvoltare urbană prin promovarea cooperării între Statele Membre și între actorii la nivel local, regional și național, prin parteneriate și guvernare multi-nivel. Aceasta are rolul de a stimula creșterea, calitatea vieții a locuirii și inovarea în orașele europene și de a identifica și aborda prin parteneriate provocări urbane relevante la nivel european.

PACTUL VERDE EUROPEAN („THE EUROPEAN GREEN DEAL”) | Reprezintă noua strategie a Uniunii Europene pentru asigurarea unei dezvoltări bazate pe tehnologii verzi și soluții durabile, pentru îndeplinirea obiectivului privind neutralitatea climatică până în anul 2050. Astfel, blocul european își propune să susțină cetățenii și companiile deopotrivă pentru a dezvolta și utiliza soluții ce susțin tranziția către o economie verde. Astfel, printre principalele provocări ale următoarei decade, transpuse în seturi de măsuri de politică în cadrul Pactului Verde European, se regăsesc o serie de elemente direct relevante pentru prezenta strategie:

- **ENERGIE CURATĂ** | Eliminarea utilizării cărbunelui ca sursă de energie reprezintă un pas crucial în atingerea obiectivelor climatice în 2030 și 2050. Astfel, eficiența energetică devine o prioritate la nivel comunitar, însă bazată pe surse regenerabile, concomitent cu reducerea contribuției cărbunelui și gazului natural. Pentru asigurarea unei alimentări cu energie sigură și la un preț acceptabil pentru toate tipurile de consumatori, piața europeană trebuie să devină mai integrată, interconectată și digitalizată;
- **INDUSTRIE DURABILĂ** | Economia circulară joacă un rol central în transformarea industrială la nivel european, viitorul fiind construit în jurul modernizării și creșterii eficienței, în special în industriile mari consumatoare de energie;
- **CONSTRUIREA ȘI RENOVAREA** | Creșterea eficienței energetice a clădirilor reprezintă o oportunitate atât prin prisma consumului de energie, cât și prin cea a susținerii economiilor locale, antrenând sectorul imobiliar sustenabil. Comisia Europeană va lansa o platformă dedicată acestui sector, reunind toți actorii relevanți susținerii acestui demers, pentru identificarea unor idei creative, mecanisme de finanțare și abordări inovatoare care să valorifice la maximum resursele existente;
- **MOBILITATEA DURABILĂ** | Reducerea emisiilor de carbon ca urmare a transportului trebuie să fie de cel puțin 90% pentru a contribui semnificativ la atingerea obiectivelor privind neutralitatea climatică. Comisia Europeană are în plan să adopte o strategie pentru susținerea mobilității inteligente și durabile în 2020, având în centru nevoile utilizatorilor și încurajarea mijloacelor alternative de transport, nepoluante, mai sigure și accesibile.

MECANISMUL DE RELANSARE ȘI REZILIENȚĂ | Uniunea Europeană a înființat un instrument financiar temporar, #NextGenerationEU, în valoare de 750 de miliarde Euro, pentru perioada 2021-2027, în vederea acordării de sprijin statelor membre pentru a face față provocărilor generate de pandemia de COVID-19 și consecințele sale economice. Mecanism de redresare și reziliență (MRR) este pilonul principal al #NextGenerationEU și are alocat un buget total de 672,5 miliarde Euro. Scopul MRR este acela de a sprijini economia și societățile statelor membre, de a le face mai sustenabile, mai reziliente și mai bine pregătite în fața provocărilor și oportunităților oferite de tranziția verde și tranziția digitală.

Luând în considerare faptul că în municipiul Făgăraș sunt localizate elemente de patrimoniu înscrise în Lista Patrimoniului Mondial (UNESCO), strategia trebuie să se raporteze și la direcțiile și prioritățile prevăzute pentru protecția patrimoniului cultural și natural mondial, astfel încât să fie asigurată o dezvoltare coerentă care să nu afecteze conservarea acestuia. În acest context, un document relevant este **PLANUL STRATEGIC DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTAREA CONVENȚIEI PRIVIND PROTECȚIA PATRIMONIULUI MONDIAL 2012-2022**, ce conturează

următoarea viziune pentru anul 2022 ¹: *Cooperarea internațională și responsabilitatea comună prin Convenția Patrimoniului Mondial asigură conservarea eficientă a patrimoniului cultural și natural comun, alimentează respectul și înțelegerea în rândul comunităților și culturilor lumii și contribuie la dezvoltarea lor sustenabilă.*

Pentru susținerea acestei viziuni, au fost identificate 6 obiective generale, respectiv:

- Valoare universală remarcabilă a siturilor Patrimoniului Mondial este menținută;
- Lista Patrimoniului Mondial este o selecție credibilă a celui mai important patrimoniu mondial cultural și natural;
- Protecția și conservarea patrimoniului ia în considerare nevoile prezente și viitoare de mediu, sociale și economice;
- Patrimoniul Mondial își păstrează sau își îmbunătățește calitatea brandului;
- Comitetul poate aborda probleme de politică sau strategice;
- Deciziile întâlnirilor statutare sunt informate și implementate eficient.

Aceste obiective, împreună cu prioritățile lor aferente, sunt esențiale în dezvoltarea viitoare a orașelor și comunităților ce dispun de bunuri înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, în vederea atingerii obiectivelor globale de dezvoltare durabilă într-un mod în care să nu fie afectat patrimoniul cultural și natural cu valoare universală excepțională. Acest lucru este evidențiat și de **DOCUMENTUL DE POLITICĂ PENTRU INTEGRAREA PERSPECTIVEI DEZVOLTĂRII DURABILE ÎN CADRUL CONVENȚIEI PRIVIND PROTECȚIA PATRIMONIULUI MONDIAL**, care evidențiază modul în care trebuie abordată dezvoltarea durabilă în contextul patrimoniului mondial, luând în considerare următoarele dimensiuni ale acesteia: sustenabilitatea mediului, dezvoltare socială inclusivă și dezvoltarea economică incluzivă, precum și promovarea păcii și securității. Astfel, se urmărește ²:

- Protecția diversității biologice și culturale și a serviciilor și beneficiilor ecosistemelor;
- Îmbunătățirea rezilienței față de hazarduri naturale și schimbările climatice;
- Contribuția la incluziune și echitate;
- Îmbunătățirea calității vieții și a bunăstării;
- Respectarea, protejarea și promovarea drepturilor omului;
- Respectarea, consultarea și implicarea popoarelor indigene și a comunităților locale;
- Realizarea egalității de gen;
- Asigurarea creșterii, ocupării forței de muncă, veniturilor și mijloacelor de trai;
- Promovarea investițiilor economice și a turismului de calitate;
- Îmbunătățirea consolidării capacităților, a inovării și a antreprenoriatului local;
- Asigurarea prevenției conflictelor;
- Protejarea patrimoniului în timpul conflictelor;
- Promovarea soluționării conflictelor;
- Contribuția la recuperarea post-conflict.

---

¹ UNESCO, Planul Strategic de Acțiune pentru Implementarea Convenției 2012-2022, 2011. Disponibil online la: <https://whc.unesco.org/archive/2011/whc11-18ga-11-en.pdf>. Traducere proprie.

² Documentul de Politică pentru Integrarea Perspectivei Dezvoltării Durabile în Procesul Convenției privind protecția patrimoniului mondial, 2015.

STRATEGIA PATRIMONIULUI CULTURAL EUROPEAN PENTRU SECOLUL XXI | A fost elaborată de Consiliul Europei în anul 2018, susține o abordare comună și unificatoare față de patrimoniu și de modul în care acesta ar trebui administrat, pornind de la un cadru legal eficient care să asigure conservarea integrată a patrimoniului și implicarea tuturor actorilor importanți, instituționali sau de alt gen, și a reprezentanților profesioniștilor și societății civile, la nivel local, național, european și internațional. Strategia se bazează pe 3 componente care interacționează în patru zone de convergență:

- Componenta „socială” valorifică bunurile de patrimoniu pentru a promova diversitatea, capacitatea comunităților patrimoniale și guvernanta participativă;
- Componenta de „dezvoltare teritorială și economică” caută să consolideze contribuția patrimoniului la dezvoltarea durabilă, bazată pe resurse locale, turism și ocuparea forței de muncă;
- Componenta de „cunoaștere și educație” se concentrează, prin patrimoniu, pe educație, cercetare și probleme ale instruirii continue, prin înființarea de centre de cunoaștere a patrimoniului și pentru instruire în meșteșuguri și profesii prin programe adecvate de învățare, instruire și cercetare.

CARTEA VERDE A PATRIMONIULUI CULTURAL EUROPEAN | Are ca scop sublinierea importanței pe care patrimoniul cultural o are în atingerea obiectivelor Pactului Verde European. Documentul are rolul de a identifica contribuțiile patrimoniului cultural în toate domeniile cheie incluse în Pactul Verde European, inclusiv economie circulară, energie curată, valul renovării, mobilitate durabilă, tranziție justă, cercetare și inovare sau educație. Carta propune o serie de recomandări dedicate instituțiilor publice și stakeholderilor din domeniul cultural și identifică potențiale conflicte care pot apărea între procesul de protejare a patrimoniului și implementarea acțiunilor aferente Pactului Verde European.

În cadrul Raportului **PATRIMONIUL CULTURAL CONTEAZĂ PENTRU EUROPA**³ sunt prezentate 5 recomandări strategice menite să valorifice potențialul patrimoniului cultural ca resursă strategică, pentru crearea unui spațiu european mai durabil și mai prosper și să contribuie la dezvoltarea de politici integrate pentru patrimoniul cultural:

- Susținerea politicilor pe bază de dovezi prin promovarea unei abordări holistice în legătură cu colectarea, managementul și interpretarea datelor, prin identificarea, definirea și împărțirea în categorii a indicatorilor de impact asupra patrimoniului și prin susținerea pregătirii corespunzătoare a practicanților responsabili de întreprinderea evaluărilor impactului patrimoniului și de realizarea de statistici culturale;
- Măsurarea impactului prin identificarea și diseminarea bunelor practici și prin introducerea unei cerințe pentru proiectele ce sunt finanțate prin fonduri UE de a întreprinde o evaluare holistică a impactului, măsurând atât impactul pe scurtă durată, cât și pe lungă durată;
- Monitorizarea tendințelor legate de patrimoniu cultural pentru o perioadă mai lungă de timp, cu scopul de a informa decidenții politici la toate nivelurile;
- Partajarea și diseminarea datelor: modul de colectare a datelor și de cartare a lor este crucial în luarea de decizii informate în privința politicilor pentru viitor;
- Maximizarea impactului intersectorial al patrimoniului cultural.

---

³ Consorțiul CHCFE (Europa Nostra, ENCATC - Rețeaua europeană de management cultural și educație pentru politici publice, Heritage Europe - The European Association of Historic Towns and Regions, International Cultural Centre Cracovia, Raymond Lemaire International Centre for Conservation - KU Leuven, The Heritage Alliance), Patrimoniul cultural contează pentru Europa, 2015

Prin documentul **RECOMANDĂRI REFERITOARE LA PEISAJUL URBAN ISTORIC**, UNESCO propune o serie de recomandări referitoare la conservarea peisajului istoric urban prin integrarea de politici de conservare a patrimoniului construit în cadrul mai larg al dezvoltării urbane, având în vedere valorile și tradițiile diferitelor contexte culturale, naționale sau locale. Se are în vedere dezvoltarea sustenabilă a orașelor și centrelor istorice; peisajul urban istoric este abordat prin prisma calităților sale tangibile și intangibile, ambele necesitând același grad de atenție în procesul de conservare a patrimoniului.

Turismul cultural este unul dintre cele mai des întâlnite tipuri de turism și este, în același timp o activitate economică ce se dezvoltă foarte repede la nivel național și internațional. În acest sens, UNESCO a dezvoltat o serie de instrumente care să sprijine dezvoltarea sustenabilă bazată pe valorile patrimoniului cultural și care să creeze o valoare turistică adăugată pentru siturile protejate. În acest sens, UNESCO a elaborat **PROGRAMUL DE TURISM SUSTENABIL**, menit să asigure un cadru pentru dialog și cooperare între stakeholderii din domeniul turismului, în cadrul căruia aceștia împart responsabilitățile protejării patrimoniului mondial cu valoare excepțională și dezvoltării sustenabile prin asigurarea unui management al turismului adecvat. Cele 5 obiective ale programului sunt:

- Integrarea principiilor turismului sustenabil în mecanismul Convenției Patrimoniului Mondial;
- Protejarea mediului prin promovarea de politici, strategii, instrumente de lucru care susțin turismul sustenabil ca un important mecanism pentru protejarea și gestiunea patrimoniului cultural și natural cu valoare universală excepțională;
- Implicarea stakeholderilor în procesul de planificare, dezvoltare și management al turismului sustenabil;
- Dotarea stakeholderilor cu instrumente de gestiune a turismului în mod eficient, responsabil și sustenabil, având la bază contextul local și nevoile locale;
- Promovarea unor produse și servicii turistice de calitate care încurajează comportamentul responsabil în rândul tuturor stakeholderilor și care încurajează înțelegerea și aprecierea conceptului de patrimoniu universal excepțional și protejarea acestuia.

Inițiativa **NEW EUROPEAN BAUHAUS (NEB)** a fost lansată pentru a transpune Pactul Verde European în proiecte reale, prin care să se obțină o schimbare tangibilă pe teren care îmbunătățește viața de zi cu zi, în ceea ce privește clădirile, spațiile publice, dar și modă sau mobilier. Noul Bauhaus European își propune să creeze un nou stil de viață, care să combine durabilitatea cu un design bun, care are nevoie de mai puțin carbon și care este incluziv și accesibil pentru toți, respectând în același timp diversitatea pe care o avem în Europa și nu numai. Inițiativa a devenit o mișcare civică în creștere în toate statele membre ale UE și nu numai. Patru axe tematice ghidează implementarea inițiativei:

- reconectarea cu natura;
- redobândirea sentimentului de apartenență;
- prioritizarea locurilor și oamenilor care au cea mai mare nevoie;
- promovarea, pe termen lung, a ciclului de viață și a gândirii integrate în ecosistemul industrial.

Mergând înainte, mișcarea Noului Bauhaus european se va concentra pe trei transformări cheie interconectate: a locurilor; a mediului care permite inovarea; a perspectivelor și modului de gândire.

1.2. CONTEXT NAȚIONAL

PLANUL NAȚIONAL DE RELANSARE ȘI REZILIENȚĂ (PNRR) AL ROMÂNIEI | Este un document strategic extrem de important pentru perioada de programare 2021-2027, acesta stabilind domeniile și prioritățile de investiții de la nivel național, precum și a direcțiilor de reformă în contextul crizei pandemice de COVID-19. Documentul se bazează pe cei 6 piloni principali ai Mecanismului de Redresare și Reziliență european și propune o alocare de 29,2 miliarde EUR pentru reformele naționale.

Cea mai ridicată alocare se regăsește în cazul Pilonului I, acesta vizând tranziția verde. În cadrul acestui pilon sunt propuse proiecte pentru utilitățile publice, fondul forestier și spațiile verzi, transportul feroviar mobilitatea urbană, energia regenerabilă și eficiența energetică. Acesta este urmat de Pilonul VI, Pilonul III și Pilonul V, acestea fiind orientate către dezvoltarea socio-economică a teritoriului național.

STRATEGIA DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ A ROMÂNIEI (SDTR) ⁴ este documentul strategic care vizează dezvoltarea teritoriului național pentru orizontul de timp 2035, prezentând viziunea și obiectivele de dezvoltare la nivel național, regional și interregional, precum și aspecte ce privesc dezvoltarea la nivel transfrontalier și transnațional.

Conform viziunii SDTR, „România în 2035 este o țară cu un teritoriu funcțional, administrat eficient, care asigură condiții de viață și locuire pentru cetățenii săi și are un rol important în dezvoltarea zonei de sud-est a Europei”. Aceasta se bazează pe 5 obiective generale, după cum urmează:

- Asigurarea unei integrări funcționale a teritoriului național în spațiul european prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelelor energetice, de transporturi și broadband;
- Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive;
- Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor funcționale urbane;
- Protejarea patrimoniului natural și construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială;
- Creșterea capacității instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială.

În cadrul SDTR sunt propuse următoarele măsuri:

- Susținerea dezvoltării policentrice a teritoriului național;
- Sprijinirea dezvoltării zonelor economice cu vocație internațională;
- Asigurarea unei conectivități crescute a orașelor mici și mijlocii cu orașele mari;
- Susținerea dezvoltării infrastructurii de baza prin asigurarea accesului tuturor localităților la servicii de interes general;
- Întărirea cooperării între autoritățile publice de la diferite niveluri administrative în scopul asigurării unei dezvoltări armonioase a teritoriului național.

Scenariul „România policentrică” propus în cadrul SDTR se bazează pe următoarele direcții de dezvoltare:

- Îmbunătățirea infrastructurii care conectează orașele și zonele înconjurătoare acestora, în vederea extinderii masei lor economice;

---

⁴ MDRAP, Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, 2016

- Asigurarea unor instituții publice performante în zonele mai slab dezvoltate (în special în domeniile educație, sănătate, infrastructura de bază pentru serviciile publice etc.), pentru a promova mobilitatea oamenilor și pentru a contribui la creșterea standardului de viață;
- Promovarea investițiilor în calitatea vieții în zonele cu potențial ridicat de creștere, pentru a spori capacitatea de a atrage și păstra capitalul uman necesar;
- Proiectarea și implementarea unor măsuri care să vizeze grupurile marginalizate și minoritare, în vederea susținerii participării acestora la procesele de dezvoltare, ca părți active ale economiei;
- Proiectarea și implementarea unor măsuri care să vizeze diaspora, cum ar fi facilități de reinstalare, pentru efectuarea de investiții sau inițiative de antreprenariat.

SDTR stabilește 10 linii directoare de planificare, dintre acestea fiind relevante pentru strategia prezentă următoarele:

- Încurajarea concentrării activităților industriale în parcuri tehnologice amplasate la limita exterioară a intravilanului unităților administrativ – teritoriale;
- Dezvoltarea complementarității între zonele urbane și zonele rurale;
- Încurajarea dezvoltării care utilizează energie verde și interzicerea construirii de imobile care utilizează în exploatare exclusiv combustibili fosili;
- Luarea măsurilor necesare pentru diminuarea efectelor negative ale riscurilor naturale și industriale;
- Încurajarea transportului sustenabil și obligativitatea elaborării planurilor de mobilitate;
- Încurajarea planificării și proiectării de calitate și limitarea derogării de la planurile de dezvoltare urbană și teritorială în vigoare;
- Încurajarea implicării cetățenilor și comunităților în elaborarea strategiilor de dezvoltare și obligativitatea consultării publicului asupra fiecărei etape ale acestora.

Municipiul Făgăraș este inclus într-o serie de măsuri care conduc la dezvoltarea teritoriului național, județean și local:

- Reabilitarea sistemelor de termoficare urbană (producție și distribuție), inclusiv promovarea surselor de producere a energiei în cogenerare de înaltă eficiență și implementarea termoficării pe orizontală, cu precădere în orașele cu peste 1.000 de apartamente branșate la rețea: Brașov, Făgăraș, Miercurea Ciuc etc.
- Reabilitarea structurală și creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe, inclusiv promovarea utilizării resurselor regenerabile de energie pentru alimentarea acestora, cu precădere în orașele cu peste 50% din locuințe situate în blocuri;
- Reabilitarea, modernizarea și dotarea spitalelor publice din mediul urban, inclusiv a unităților de primire a urgențelor, cu precădere a celor din orașele cu mai puțin de 50.000 de locuitori;
- Reabilitarea și reconversia siturilor industriale total sau parțial abandonate (brownfield), inclusiv a căilor ferate uzinale, și a fostelor unități militare din mediul urban în zone rezidențiale sau în spații publice, cu precădere în orașele cu suprafețe extinse de acest tip;
- Reabilitarea, modernizarea și dotarea spațiilor verzi și de agrement din mediul urban, cu precădere de la nivelul orașelor cu mai puțin de 30 mp/locuitor;
- Remediere și reconversia funcțională a siturilor contaminate din mediul urban, cu precădere în orașele care dețin astfel de locații înregistrate în Inventarul Național al Siturilor Contaminate;
- Conform modelului gravitațional elaborat în cadrul Raportului Băncii Mondiale Orașe Competitive - Remodelarea geografiei economice a României, este necesară o conexiune între Brașov și Sibiu pentru întărirea sinergiilor puternice dintre cele două orașe.

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL (PATN) | Este descris⁵ ca suportul dezvoltării complexe și durabile, inclusiv al dezvoltării regionale a teritoriului și reprezintă contribuția specifică a țării noastre la dezvoltarea spațiului european și premisa înscrierii în dinamica dezvoltării economico-sociale europene. Planul de Amenajare a Teritoriului Național are caracter director și fundamentează programele strategice sectoriale pe termen mediu și lung și determină dimensiunile, sensul și prioritățile dezvoltării în cadrul teritoriului României, în acord cu ansamblul cerințelor europene.

SECȚIUNEA I – REȚELE DE TRANSPORT – sunt propuse următoarele intervenții de modernizare/extindere a infrastructurii locale pentru o conectivitate ridicată a teritoriului:

- Autostrada Sibiu – Făgăraș – Brașov – Ploiești – București;
- Autostrada Turcia – Târgu Mureș – Sighișoara – Făgăraș;

SECȚIUNEA A II-A – APA – se identifică următoarele proiecte: majorarea debite de captare-tratare, majorarea capacității de compensare, înmagazinare, reabilitarea rețelei de distribuție, extinderea rețelei de canalizare, extinderea stației de epurare, completarea stației de epurare cu trepte avansate (biologică și chimică).

SECȚIUNEA A III-A – ZONE PROTEJATE – identifică următoarele rezervații și monumente ale naturii, clădiri civile urbane, ansambluri urbane, muzeu etnografic în aer liber, biserici și ansambluri mănăstirești: Cetatea Făgăraș și Biserica brâncovenească Sfântul Nicolae.

SECȚIUNEA A V-A – ZONE DE RISC NATURAL – Riscurile naturale reprezintă o amenințare importantă pentru municipiul Făgăraș. Printre unitățile administrativ teritoriale identificate ca fiind amplasate în zone pentru care intensitatea seismică (echivalată pe baza parametrilor de calcul privind zonarea seismică a teritoriului României) este minimum VII (exprimată în grade MSK) se regăsește și municipiul Făgăraș. În ceea ce privește inundațiile sau alunecările de teren, municipiul Făgăraș nu se încadrează la categoria UAT-urilor cu risc identificat.

MASTERPLANUL GENERAL DE TRANSPORT (MPGT) este un document strategic care vizează dezvoltarea infrastructurii de transport la nivel național, urmărind nevoile de dezvoltare ale României, precum și direcțiile și obiectivele trasate de Uniunea Europeană în ceea ce privește transportul. MPGT se încadrează în orizontul de timp 2014-2030, conturând intervenții cu orizont 2020, cât și baza pentru intervențiile post 2020 și se concentrează pe următoarele teme generale și obiective strategice:

- Eficiență economică – sistemul de transport trebuie să fie eficient în ce privește operațiunile de transport și utilizatorii acestuia. În mod specific, beneficiile sistemului de transport ar trebui să depășească costurile;
- Sustenabilitate – acest concept include sustenabilitatea financiară, economică și de mediu. Modulurile de transport așa numite durabile – feroviar, transport cu autobuzul și transport naval – care sunt mai eficiente energetic și cu un grad mai scăzut de emisii trebuie dezvoltate în mod prioritar;
- Siguranța – investițiile în transporturi ar trebui să producă un sistem de transport mai sigur;
- Impactul asupra mediului – sistemul de transport nu trebuie să aibă un impact negativ asupra mediului;
- Dezvoltarea economică – sistemul de transport trebuie configurat astfel încât să permită dezvoltarea economică atât la nivel național, cât și la nivel regional. Investițiile în transporturi trebuie, de asemenea, să favorizeze echitatea față de cetățenii României;

⁵ Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, PATN

- Finanțarea - există un deficit substanțial de finanțare a transporturilor în România. La nivelul proiectelor, disponibilitatea fondurilor europene prin intermediul Fondurilor Structurale (FC, FEDR, Connecting Europe Facility (CEF) și PPP) vor afecta oportunitatea implementării acestora dar și prioritizarea lor. Programul general va trebui să se încadreze în limita unor estimări realiste a fondurilor naționale și internaționale disponibile pe perioada planificată ⁶.

MPGT prezintă 5 coridoare-cheie la nivel național, definite pe baza legăturilor între principalele regiuni de dezvoltare, poli de creștere economică și centre industriale. Totodată, acestea urmăresc conectarea principalelor puncte de trecere a frontierei cu rețeaua TEN-T (Core și Comprehensive). În ceea ce privește municipiul Făgăraș, acest document vizează ca proiect foarte important realizarea tronsonului de autostradă Sibiu-Brașov, ce va deservei și drept variantă ocolitoare pentru municipiu.

STRATEGIA NAȚIONALĂ PENTRU OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ 2021-2027 ⁷ | Prezintă o viziune generală pentru anul 2027, urmărindu-se ca la nivelul acestui an „forța de muncă să fie ocupată sustenabil și înzestrată cu competențe necesare pentru a face față schimbărilor tehnologice, digitale și tendințelor globale - piața muncii va asigura o competitivitate durabilă și cu sisteme de protecție socială flexibile adaptate și adecvate” ⁸. Obiectivul general al strategiei este de a crește nivelul de ocupare prin măsuri de activare a persoanelor inactive apte de muncă, a șomerilor, în special a celor de lungă durată, a tinerilor, inclusiv NEETs, prin asigurarea unor tranziții rapide și de calitate în ocupare pentru tinerii absolvenți, prin dezvoltarea resurselor umane, prin stimularea culturii și a inițiativei antreprenoriale și prin stimularea creării de noi oportunități și locuri de muncă, fiind susținut de următoarele obiective specifice:

- Integrarea durabilă pe piața muncii a forței de muncă disponibile;
- Creșterea gradului de valorificare a potențialului economic al tinerilor (inclusiv NEETs);
- Modernizarea și consolidarea instituțiilor pieței muncii în vederea creării unui mediu care să conducă la crearea unei piețe a muncii flexibile, funcționale și reziliente;
- Consolidarea sistemului de formare profesională a adulților pentru o mai bună conectare la cerințele pieței muncii.

STRATEGIA GUVERNULUI ROMÂNIEI DE INCLUZIUNE A CETĂȚENILOR ROMÂNI APARTINÂND MINORITĂȚII ROME 2021-2027 ⁹ | Urmărește incluziunea socio-economică a cetățenilor români aparținând minorității rome la un nivel similar cu cel al restului populației, obiectivul general fiind reprezentat de creșterea calității vieții cetățenilor români aparținând minorității rome, fundamentată pe cetățenie activă, incluziune socio-economică și valorizarea patrimoniului cultural rom. În acest context, sunt urmărite următoarele direcții strategice:

- Consolidarea dimensiunii cetățeniei active a grupului reprezentat de cetățenii români aparținând minorității rome, cu accent pe cei aflați în situație de vulnerabilitate, ținând seama de diversitatea și particularitățile neamurilor de romi, în scopul de-a pune în valoare

⁶ Ministerul Transporturilor, Master Plan General de Transport al României, 2015

⁷ Este în stadiul de Proiect de Hotărâre privind aprobarea strategiei

(http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMPS/Transparenta_decizionala/Proiect_SNOFM_2021-2027.pdf)

⁸

http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMPS/Transparenta_decizionala/Proiect_SNOFM_2021-2027.pdf

⁹ Strategia este încă în stadiul de draft

(http://sgglegis.gov.ro/legislativ/docs/2020/11/152nftks6zbd3vpw8_jr.pdf)

potențialul acestora din perspectiva contribuției la viața publică, socială, economică și culturală a țării;

- Identificarea cauzelor ce conduc la vulnerabilități, astfel încât intervențiile să fie eficiente și complementare;
- Includerea măsurilor propuse pentru atingerea obiectivelor specifice în strategiile sectoriale, respectiv în Programele Naționale existente sau propunerea de noi programe naționale cu adresabilitate specifică, acolo unde este cazul;
- Împuternicirea autorităților publice locale în dezvoltarea și punerea în aplicare, în colaborare cu instituțiile deconcentrate și cele descentralizate, a măsurilor distincte de incluziune socială a romilor în strategiile de dezvoltare locală.

Obiectivele specifice urmărite sunt următoarele:

- Îmbunătățirea condițiilor de locuire și a infrastructurii în comunitățile vulnerabile cu romi;
- Asigurarea accesului cetățenilor români de etnie romă la educație inclusivă de calitate;
- Impulsionarea gradului de ocupare a romilor în concordanță cu cerințele pieței, astfel încât să se evite segmentarea competențelor și a oportunităților și să se permită evoluția profesională a acestora;
- Îmbunătățirea stării de sănătate a membrilor comunităților vulnerabile de romi;
- Susținerea cercetării, conservării și promovării patrimoniului cultural rom și al identității rome.

STRATEGIA NAȚIONALĂ PRIVIND INCLUZIUNEA SOCIALĂ A PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI 2021-2027¹⁰ | Vizează continuarea și dezvoltarea demersului de implementare a *Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități* în vederea asigurării cadrului pentru exercitarea deplină și în condiții de egalitate a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către toate persoanele cu dizabilități. Astfel, sunt considerate domenii precum accesibilitatea și mobilitatea, protecția efectivă a drepturilor persoanelor cu dizabilități, ocuparea, protecția socială (inclusiv abilitarea/reabilitare), viața independentă și integrarea în comunitate (inclusiv accesul la servicii publice), educația, sănătatea și participarea politică și publică.

STRATEGIA DE DIGITALIZARE A EDUCAȚIEI DIN ROMÂNIA 2021-2027 | Ministerul Educației și Cercetării a lansat în consultare publică, Strategia de Digitalizare a Educației din România 2021-2027- SMART-EDU. Pilonii pe care este construită această strategie sunt următorii:

- Competențe digitale relevante pentru transformarea digitală;
- Ecosistem digital de educație și formare de înaltă performanță.

Țintele pe care strategia le propune sunt următoarele:

- 90% din populația României să fie alfabetizată digital;
- Formarea a 82% din populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani pentru meserii emergente, în vederea inserției cu succes pe piața muncii;
- Dotarea tuturor unităților de învățământ din România cu infrastructură și resurse tehnologice adaptate schimbărilor permanente.

Așadar, SMART EDU urmărește:

---

¹⁰ Este în stadiul de proiect în prezent (<http://andpdca.gov.ro/w/stategia-nationala-privind-drepturile-persoanelor-cu-dizabilitati-2021-2027-proiect/>)

- Un sistem de educație flexibil, digitalizat, adaptabil, de calitate, capabil să răspundă provocărilor și să genereze schimbarea;
- Cetățeni activi, bine integrați pe piața muncii din perspectiva utilizării tehnologiilor digitale;
- Creștere economică sustenabilă, bazată pe meserii ale viitorului;
- Oportunități de dezvoltare digitală în domeniul educației și formării profesionale pentru o societate digitală și o economie verde;
- Consolidarea rezilienței și predictibilitatea funcțională a sistemului de educație în era digitală.

Strategia mai prevede, de asemenea, următoarele aspecte:

- Revizuirea programei pentru învățământul secundar;
- Dezvoltarea de programe pentru alfabetizarea digitală a copiilor cu dizabilități;
- Dezvoltarea de stagii de practică pentru studenți și realizarea de programe de formare pentru părinți care să le permită acestora să-și susțină elevii nu numai în învățarea online ci și în achiziția de competențe digitale;
- Dezvoltarea competențelor digitale permanente prin centre comunitare și care să pună la dispoziția comunității resursele și consilierea pentru dezvoltarea competențelor digitale;
- Stimularea IMM-urilor pentru desfășurarea de programe de formare a personalului propriu pentru dobândirea competențelor digitale prin vouchere care să asigure accesul la acest tip de programe;
- Infrastructură și resurse tehnologice pentru toate unitățile de învățământ;
- Resurse educaționale deschise, operaționalizarea bibliotecii școlare virtuale care să pună la dispoziția elevilor și a cadrelor didactice resursele necesare desfășurării procesului de educație, crearea de clase virtuale, etc;
- Conexiune la internet pentru toate unitățile de învățământ din România;
- Conexiune 4G pentru elevii din toată țara care provin din comunități dezavantajate, cu posibilitatea oferirii de vouchere;
- Crearea de spații comunitare cu acces gratuit la internet în special în comunitățile vulnerabile;
- Securitatea cibernetică și siguranța datelor.

STRATEGIA PENTRU CULTURĂ ȘI PATRIMONIU NAȚIONAL 2016-2022 | Aceasta stabilește prioritățile și direcțiile de acțiune pentru planificarea culturală de la nivel național din perioada 2016-2022, urmărind o dezvoltare culturală echilibrată, durabilă și inteligentă, care să fie în beneficiul societății și a tuturor actorilor implicați. Documentul se bazează pe 5 axe prioritare, fiecare cuprinzând obiective și direcții de acțiune specifice, după cum se poate observa în tabelul de mai jos:

TABEL 2 - OBIECTIVELE STRATEGIEI PENTRU CULTURĂ ȘI PATRIMONIU NAȚIONAL RELEVANTE ÎN CONTEXTUL PROIECTULUI

AXA PRIORITARĂ	OBIECTIV GENERAL	DIRECȚIE DE ACȚIUNE
Economia creativă	Dezvoltarea antreprenoriatului în SCC	-
	Valorificarea avantajelor competitive ale SCC pentru dezvoltare	-

AXA PRIORITARĂ	OBIECTIV GENERAL	DIRECȚIE DE ACȚIUNE	
	Creșterea activității comerciale externe a operatorilor români din SCC	-	
Acces la cultură și diversitatea expresiilor culturale	Dezvoltarea publicului pentru cultură	Susținerea diversificării categoriilor de public al instituțiilor de cultură Impulsionarea creșterii consumului cultural O mai bună înțelegere a obiectivelor comune domeniilor culturii și educației – educație prin și pentru cultură	
	Dezvoltarea creativității contemporane	-	
	Creșterea vitalității formelor culturale specifice minorităților naționale și ale noilor grupuri etnice de pe teritoriul României	-	
	Amplificarea intervențiilor culturale pentru grupurile vulnerabile	-	
Capacitatea sectoarelor culturale și creative	Îmbunătățirea serviciului public în domeniul culturii	Sprrijinirea performanței administrației și a instituțiilor publice de cultură Promovarea integrității în sectorul cultural public Încurajarea guvernării participative prin informarea și implicarea operatorilor culturali	
	Extinderea și modernizarea infrastructurii culturale	-	
	Debirocratizarea și actualizarea cadrului de reglementare și a practicilor de finanțare a SCC	-	
	Îmbunătățirea statutului socio-profesional și a condiției creatorului	-	
	Creșterea rolului TIC în cultură	-	
	Dezvoltarea competențelor practicienilor culturali și a atractivității SCC ca arie ocupațională pentru alegerea unei profesii	-	

Sursa: Strategia pentru Cultură și Patrimoniul Național

1.3. CONTEXT STRATEGIC REGIONAL ȘI JUDEȚEAN

La nivel regional, este necesar de menționat **PLANUL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ (PDR) CENTRU 2021-2027**, principalul document de planificare și programare al Regiunii Centru pentru următoarea perioadă de programare. Strategia de dezvoltare aferentă PDR urmărește o viziune pe termen mediu și lung, dorindu-se ca: *„Regiunea Centru să devină o regiune curată, atractivă pentru locuitorii săi și turism, cu o economie competitivă bazată pe cunoaștere și inovare, în care grija pentru exploatarea și utilizarea durabilă a resurselor să se afle în atenția fiecărui cetățean”*.

Aceasta este conturată de obiectivul general de atingere un nivel de convergență economică la nivel regional de 70% față de media Uniunii Europene, precum și de principalele domenii strategice de dezvoltare, respectiv de prioritățile:

- Dezvoltare teritorială, dezvoltare urbană durabilă:
  - Întărirea capacității administrative a autorităților publice locale în vederea implementării principiilor dezvoltării urbane integrate și sprijinirea cooperării la nivel microregional;
  - Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport regional; dezvoltarea infrastructurii de internet, în mod special a infrastructurii de bandă largă;
  - Consolidarea rolului și funcțiilor așezărilor urbane din Regiunea Centru ca actori importanți în asigurarea coeziunii teritoriale, sociale și a creșterii economice bazată pe cunoaștere;
- Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare și inovare:
  - Promovarea unui mediu de afaceri inovativ pentru o dezvoltare economică inteligentă;
  - Extinderea și diversificarea infrastructurii regionale și locale de afaceri, susținerea clusterelor și dezvoltarea rețelelor de cooperare economică;
  - Susținerea sectorului regional de cercetare-dezvoltare pentru o creștere economică inteligentă;
  - Creșterea gradului de internaționalizare a economiei și sectorului regional de CDI;
- Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate:
  - Îmbunătățirea calității, eficacității și relevanței ofertei educaționale regionale, a serviciilor și accesului la educație la toate nivelurile;
  - Sprijinirea măsurilor active de ocupare și modernizarea pieței muncii;
  - Dezvoltarea infrastructurii, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor acordate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile;
  - Extinderea și modernizarea infrastructurii de sănătate, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor de sănătate, cercetare-dezvoltare, inovare în sănătate;
- Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice:
  - Creșterea calității mediului înconjurător din așezările urbane și rurale din Regiunea Centru;
  - Creșterea eficienței utilizării energiei și a altor resurse materiale;
  - Protejarea și conservarea biodiversității regional;
  - Diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale;
- Turism și patrimoniu cultural:
  - Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural-istoric, valorificarea patrimoniului turistic natural și creșterea utilizării potențialului balnear;
  - Modernizarea și extinderea infrastructurii regionale de cazare și de agrement și îmbunătățirea serviciilor specifice;

- Susținerea turismului de nișă, dezvoltarea activităților conexe turismului și integrarea activităților turistice;
- Asigurarea forței calificate de muncă în turism;
- Dezvoltarea rurală, agricultură și silvicultură:
  - Eficientizarea sectorului agroalimentar și îmbunătățirea pregătirii profesionale a fermierilor;
  - Susținerea activităților agricole în zonele montane;
  - Valorificarea superioară, într-o manieră durabilă, a potențialului silvic regional;
  - Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților economice în localitățile rurale;
  - Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare a localităților rurale;
  - Dezvoltarea infrastructurii sociale, cultural-recreative și susținerea dezvoltării comunitare.

STRATEGIA DE SPECIALIZARE INTELIGENTĂ 2021-2027 REGIUNEA CENTRU (în momentul elaborării prezentului document strategic, strategia era în curs de elaborare) | Strategia va furniza un cadru coerent pentru dezvoltarea viitoare a regiunii, bazată pe conceptul de specializare inteligentă. Strategia propune următoarea viziune de dezvoltare: “Regiunea Centru își consolidează și valorifică potențialul de inovare, adoptă modificările de paradigmă tehnologică și industrială și fructifică inteligent și sustenabil specificul regional.”

Obiectivele identificate în cadrul strategiei sunt:

- Susținerea creării de cunoaștere și inovării în sectoarele de excelență regionale;
- Modernizarea industrială a sectoarelor de excelență regionale;
- Integrarea în fluxurile de cunoaștere regionale, europene și globale;
- Inovare pentru comunități sustenabile;
- Susținerea digitalizării economiei și societății.

STRATEGIA DE DEZVOLTARE DURABILĂ A JUDEȚULUI BRAȘOV 2021-2030¹¹, elaborată în scopul sprijinirii dezvoltării locale și regionale, propune un set de 6 direcții strategice de dezvoltare, în corelare cu Obiectivele pentru dezvoltarea durabilă a României 2030:

DIRECȚIA STRATEGICĂ	OBIECTIVE SPECIFICE
1 Îmbunătățirea factorilor de mediu, eficiență energetică, energie regenerabilă și schimbări	<p>OS 1. Îmbunătățirea eficienței energetice și reducerea poluării</p> <p>OS 2. Adaptarea la schimbările climatice, prevenirea riscurilor și reziliența în fața dezastrelor</p> <p>OS 3. Managementul eficient al deșeurilor și promovarea tranziției către o economie circulară</p> <p>OS 4. Protecția naturii și conservarea biodiversității, asigurarea conectivității ecologice, remedierea siturilor</p>

¹¹ https://addjb.ro/uploads/user_upload/nSDDJB__I__Perspective_de_dezvoltare.pdf

DIRECȚIA STRATEGICĂ	OBIECTIVE SPECIFICE
2 Conectivitate durabilă, dezvoltare integrată și inteligentă a comunităților urbane & rurale	<p>OS 1. Dezvoltarea infrastructurii de transport durabil și conectat direct la TEN-T</p> <p>OS 2. Asigurarea accesului facil al cetățenilor județului la transport public durabil și sigur, la prețuri echitabile</p> <p>OS 3. Asigurarea accesului la condiții de locuire adecvate și echitabile pentru toți cetățenii județului Brașov</p> <p>OS 4. Dezvoltarea comunităților urbane și rurale inteligente (SMART) prin digitalizare</p>
3 Consolidarea și dezvoltarea economiei județene durabile și competitive	<p>OS 1. Dezvoltarea, extinderea și diversificarea infrastructurii de afaceri județene</p> <p>OS 2. Facilitarea creșterii competitivității mediului de afaceri din județ</p> <p>OS 3. Sprijinirea cercetării, a transferului de tehnologie și dezvoltarea rețelelor informaționale pentru afaceri</p> <p>OS 4. Promovarea și atragerea investițiilor în județul Brașov</p> <p>OS 5. Creșterea competitivității sectorului agroalimentar</p> <p>OS 6. Consolidarea forței de muncă competitive și îmbunătățirea accesului la locuri de muncă decente</p>
4 Dezvoltarea unui turism sustenabil și atractiv pentru turiști și locuitorii săi	<p>OS 1. Facilitarea creării cadrului pentru realizarea managementului și marketingului turistic</p> <p>OS 2. Consolidarea infrastructurii de turism</p> <p>OS 3. Creșterea gradului de sustenabilitate în turism</p> <p>OS 4. Dezvoltarea și utilizarea eficientă a capitalului uman și adaptarea calificărilor la noile tendințe de pe piața muncii</p>
5 Dezvoltare sustenabilă integrată și unitară a culturii brașovene prin respectarea moștenirii trecutului și asigurarea de investiții permanente în inițiativele culturale și artistice de calitate oferite locuitorilor și turiștilor	<p>OS 1. Îmbunătățirea accesului publicului la conținutul cultural oferit de operatorii culturali din județul Brașov</p> <p>OS 2. Dezvoltarea antreprenoriatului cultural creativ la nivelul județului Brașov</p> <p>OS 3. Diversificarea strategiilor de marketing și de promovare culturală</p> <p>OS 4. Dezvoltarea resurselor umane din domeniul cultural</p>
6 Creșterea capitalului uman din județul brașov prin îmbunătățirea accesului la servicii de educație, de sănătate și de asistență socială de calitate pentru toți	<p>OS 1. Asigurarea și dezvoltarea unor medii de învățare de calitate în educație prin îmbunătățirea infrastructurii și dotărilor, utilizarea inovației și a noilor tehnologii</p> <p>OS 2. Creșterea capitalului uman și capitalului relațional în sistemul de educație din județul Brașov</p> <p>OS 3. Asigurarea unui sistem de educație echitabil și incluziv prin furnizarea de măsuri integrate elevilor care fac parte din grupuri vulnerabile</p> <p>OS 4. Creșterea participării la învățare pe tot parcursul vieții</p>

DIRECȚIA STRATEGICĂ	OBIECTIVE SPECIFICE
	<p>OS 5. Încurajarea dezvoltării sportului brașovean, atât la nivel de performanță, cât și la nivel de sport de masă prin acțiuni integrate și complementare adresate populației și stockholderi-lor locali</p> <p>OS 6. Creșterea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile</p> <p>OS 7. Îmbunătățirea stării de sănătate a locuitorilor județului Brașov</p> <p>OS 8. Dezvoltarea de servicii sociale, integrate, orientate spre promovarea unui trai independent în comunitate</p> <p>OS 9. Asigurarea și dezvoltarea unor medii de învățare de calitate în educație prin îmbunătățirea infrastructurii și dotărilor, utilizarea inovației și a noilor tehnologii</p>

Strategia de Dezvoltare Locală a Municipiului Făgăraș 2014-2020 a fost compusă din trei părți, respectiv analiza diagnostic, având rolul de a identifica principalele probleme și oportunități manifestate în Municipiul Făgăraș și a fundamenta, prin urmare, direcțiile de acțiune propuse, planificarea strategică, rezumând contextul programatic, viziunea, obiectivele și setul de proiecte propuse și o colecție de fișe de proiect menite să sprijine autoritatea locală în a pregăti proiectele identificate ca fiind prioritate în cadrul strategiei.

2. PROFIL SPAȚIAL ȘI FUNCȚIONAL

2.1. CONTEXT

Scopul analizei profilului spațial și funcțional este acela de a evidenția principalele zone funcționale ale municipiului, modul de relaționare dintre acestea, respectiv evoluția lor recentă. Astfel, acest capitol tratează teme precum evoluția spațială, zonificarea funcțională, identificarea zonelor de dezvoltare, locuirea, spațiile publice, spațiile verzi și peisajul în vederea identificării relațiilor teritoriale și pentru evidențierea nevoilor și oportunităților de dezvoltare.

În ansamblu, municipiul Făgăraș s-a dezvoltat majoritar în lungul unei axe est-vest, reprezentată de drumul național DN1. Această axă este, în același timp, reprezintă și coridorul de mobilitate cu cele mai mari valori de trafic în ultimii ani, fiind principalul punct de acces în oraș și de tranzit al acestuia pe relația Brașov-Sibiu. Din acest motiv, de-a lungul acestei axe se regăsesc majoritatea punctelor de interes din oraș (instituții publice, școli, obiective turistice etc.), dar și noi funcțiuni comerciale (localizate în partea de est). În schimb, la nivel municipal se observă o axă secundară de dezvoltare, pe direcția nord-sud, existând 2 poli principali de interes: zona industrială și fostul combinat chimic în sud, iar în nord cartierul Galați. Printre elementele distinctive ale dezvoltării teritoriale ale municipiului Făgăraș se numără următoarele:

- **Râul Olt**, care funcționează mai degrabă ca o limită spre nord. Acesta poate fi traversat doar printr-un punct pe strada Podului care se continuă cu strada Gheorghe Doja în cartierul Galați;
- **Axa principală de circulație** pe direcția est-vest reprezentată de drumul național DN1;
- **Cetatea Făgăraș**, care este principalul punct de atracție turistică și este poziționată adiacent **zonei centrale a municipiului**;
- Zona industrială din sud - **fostul combinat chimic**, cu o suprafață de aproximativ 507 ha, reprezentând 23% din aria UAT-ului;
- **Zona industrială est**, pe strada Negoiu, reprezentând principalul punct unde sunt concentrate întreprinderi active din industria prelucrătoare;
- **Parcul Regina Maria** - singurul parc din oraș și zonă amplă cu spațiu verde;
- **Zona comercială est**, unde se regăsesc multiple magazine de tip supermarket și alte spații comerciale specifice mall-urilor.

2.2. ZONIFICARE FUNCȚIONALĂ ȘI IDENTIFICAREA ZONELOR DE DEZVOLTARE

Zona istorică a municipiului Făgăraș este reprezentată de Cetatea Făgăraș, care datează din secolul al XII-lea. Dezvoltarea ulterioară a orașului a fost realizată în jurul cetății în perioada medievală, astfel că această așezare capătă un caracter multi-etnic, dovadă pentru acest fapt fiind multitudinea de biserici românești, săsești, ungurești și evreiești.

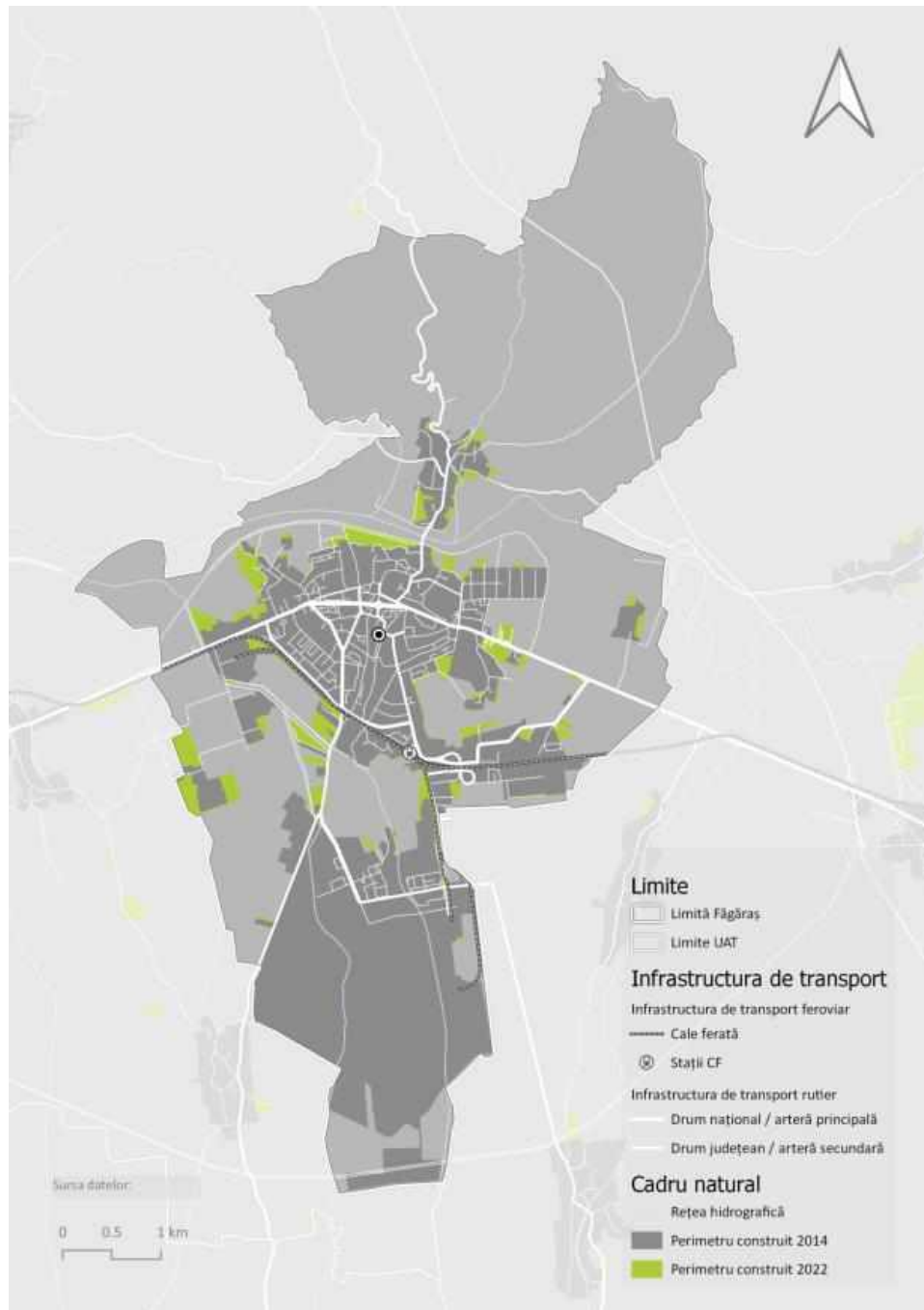
Ulterior primului război mondial, în urma dorinței de aplicare a unor noi concepte de dezvoltare economică, la Făgăraș se înființează prima fabrică de explozibili („Prima Societate Română de Explozivi”) urmând ca pe aceeași platformă să se mai înființeze în 1925 și „Societatea Română de explozivi Nitramonia”. În 1936 se construiesc alte două 2 fabrici, una de prelucrare a azotului și una de producere a nitrului de amoniu, însă după naționalizarea industriei, în 1960, se formează “Combinatul Chimic Făgăraș”, unde se produceau o serie variată de produse precum: explozivi, îngrășăminte chimice, săruri anorganice, produse organice, rășini fenolice, gaze

industriale și mase plastice. În această perioadă sunt construite locuințe pentru inginerii angajați la Combinat, apărând astfel Colonia Combinat. După 1990, activitatea din Combinat s-a redus treptat, pentru ca în prezent să mai existe doar câteva zone punctuale pe platforma industrială în care se mai înregistrează activitate economică, aproximativ 507 ha de teren din partea de sud a municipiului rămânând nefolosite/foarte puțin folosite.

În ceea ce privește expansiunea urbană, din ultimii ani se observă o tendință de extindere către extremitățile fondului construit, dispuse radial față de zona centrală. Această expansiune a fondului construit poate fi clasificată în funcție de tipologia noilor construcții, astfel că la nivel municipal se observă o expansiune rezidențială, una comercială, dar și industrială.

FIGURA 2 EVOLUȚIA TERITORIALĂ A FONDULUI CONSTRUIT ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014-2022

Sursa: prelucrare proprie după datele Google Earth

Expansiunea rezidențială s-a înregistrat cu precădere în cartierul Meltea - în partea de nord, spre râul Olt, unde există rezerve de teren. În plus, se observă o dezvoltare urbană recentă și în partea de nord-vest în cartierele Veteranilor și Titu Perția. De asemenea, în cartierul Galați s-au înregistrat introduceri în intravilan a curților și grădinilor, însă expansiunea țesutului construit este minimală. Ca viitoare suprafețe disponibile dezvoltării urbane, Primăria Municipiului Făgăraș are în vedere extinderea rețelei stradale în zona de est, pe o suprafață de teren de peste 18 ha, situată între strada Câmpului și zona industrială est.

FIGURA 3 EXPANSIUNE URBANĂ PROGRAMATĂ ÎN ZONA DE EST A MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ, 2022

Sursa: Google Earth - imagine satelit 2022

Noile zone industriale, dezvoltate de această dată în afara platformei chimice, s-au concentrat în proximitatea gării, în zona de sud-est. Acestea sunt poziționate astfel încât accesul logistic către calea ferată și drumul național să fie cât mai facile prin intermediul străzii Negoiu. Halele industriale construite în această zonă deservesc activități economice precum fabricarea maselor plastice, a produselor din cauciuc sau a celor din oțel.

FIGURA 4 EXPANSIUNEA URBANĂ - ZONA INDUSTRIALĂ DIN EST A MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ, 2007 VS 2021

Sursa: Google Earth - imagine satelit 2007 și 2021

Expansiunea urbană din ultimii ani se poate observa și prin dezvoltarea centrului comercial în partea de est a municipiului, unde se regăsesc de ambele părți ale carosabilului (DN1) spații comerciale tip outdoor mall (hală cu magazine de retail organizate pe un nivel cu parcare în mijloc) și hipermarket (Kaufland și Lidl). Adiacent acestor zone au apărut ulterior și mici dotări comerciale adiacente, precum benzinării, vulcanizare, ș.a. Accesul către această zonă a fost îmbunătățit recent prin amenajarea trotuarelor adiacente străzii Tudor Vladimirescu până la sensul giratoriu de la intrarea în municipiu dinspre Brașov.

FIGURA 5 EXPANSIUNEA URBANĂ - ZONA COMERCIALĂ EST, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2007 VS 2021

Sursa: Google Earth - imagine satelit 2007 și 2021

Din punct de vedere al zonificării funcționale, în municipiul Făgăraș se identifică 6 zone funcționale majore:

- Zonele locuințelor colective și individuale
- Zona centrală
- Platforma chimică
- Dezvoltare industrială nouă
- Zonele comerciale / centre comerciale
- Zonele de agrement, culoarul Olt.

LOCUIRE COLECTIVĂ | Zonele de locuințe colective se împart în 2 categorii în funcție de dispunerea teritorială: de-a lungul unei artere de circulație și zonă tip cvartal. Una din zonele de locuințe colective se regăsește de-a lungul axei principale și plachează bulevardul de la intersecția cu strada Azotului în est până la intersecția cu strada Titu Perția în vest. Blocurile de locuințe din această zonă au înălțimea de P+4 sau P+5 etaje, iar parcările de reședință sunt amenajate atât în față cât și în spate acestora, însă din cauza creșterii accelerate a numărului de autoturisme, spațiile disponibile de parcare se dovedesc a fi insuficiente și există instanțe, deși puține, în care se înregistrează parcări neregulate pe trotuar.

FIGURA 6 PARCĂRI AMENAJATE ÎN ZONA BLOCURILOR DISPUSE DE-A LUNGUL AXEI EST-VEST A MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ, 2022

Sursa: arhiva proprie a consultantului

Zone de locuințe colective tip cvartal se regăsesc în cartierele Meltea, 13 Decembrie, Florilor și Tudor Vladimirescu, unde înălțimea medie a blocurilor este de P+4 etaje. La nivel municipal se regăsesc doar 3 blocuri cu înălțime de P+9 etaje în cartierul Meltea. O altă zonă cu locuințe colective tip cvartal, dar de dimensiuni reduse, este situată str. Luncii, unde înălțimea maximă este de P+4 etaje, iar parcare autoturismelor se realizează în jurul blocurilor și spații de tip garaje la sol. Aceste garaje sunt însă, de cele mai multe ori, folosite mai degrabă ca spații de depozitare, astfel că gararea mașinilor este realizată pe carosabil. În schimb, între blocuri sunt dispuse spații verzi și locuri de joacă pentru copii, fapt ce conferă acestor zone un caracter recreațional, însă aceste facilități nu sunt întreținute corespunzător.

FIGURA 7 ZONE DE LOCUINȚE COLECTIVE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2022

Sursa: prelucrare proprie a consultantului

În ceea ce privește spațiile interstițiale, majoritatea cartierelor din municipiul Făgăraș au fost proiectate pentru a avea spații verzi în fața, în spatele blocului și chiar între blocuri. Adiacent spațiilor verzi, pe conturul locuințelor colective sau grupurilor de locuințe colective se află parcări pentru populația rezidentă. În plus, în aceste zone au mai fost proiectate spații de joacă pentru copii, însă în momentul de față, o parte dintre acestea au fost reconfigurate sau abandonate ori au fost transformate în locuri de parcare. Se simte astfel nevoia de reconfigurare a spațiilor verzi din jurul blocurilor, astfel încât ele să fie mai degrabă orientate către comunitate și să îndeplinească rolul de zone pentru petrecerea timpului liber.

LOCUIRE INDIVIDUALĂ | Zonele de locuințe individuale se regăsesc în zona veche a orașului, în cartierul Galați, între drumul național DN1 și râul Olt în cartierele Meltea, Titu Perția

și Veteranilor, dar și la sud de DN1 în cartierele Florilor, Negoiu și Ion Creangă. În jurul cetății clădirile de locuit și dotările adiacente au o arhitectură caracteristică săsească, unde casele sunt așezate pe aliniament și au curți interioare și înălțimi de maxim P+2 etaje.

FIGURA 8 ZONE DE LOCUINȚE INDIVIDUALE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2022

Sursa: prelucrare proprie a consultantului

În cartierele Galați și Negoiu forma parcelelor pentru locuințele individuale este foarte lungă și îngustă, această formă fiind caracteristică parcelelor tradiționale unde în spatele casei se regăsea șura, livada sau grădina de legume. În plus, trama stradală este liniară în aceste zone, parcele fiind dispuse perpendicular pe direcția străzilor. În cartierele Meltea și Florilor trama stradală este regulată, observându-se astfel clar diferențele de construcție și planificare urbană specifice ultimilor decenii pentru aceste zone noi.

FIGURA 9 ZONA CENTRALĂ A MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ, 2022

Sursa: prelucrare proprie a consultantului

ZONA CENTRALĂ | Zona centrală se întinde de la Cetatea Făgăraș și Casa de Cultură în nord-est, până la piața agro-alimentară în sud-est și piațeta din fața primăriei, în această arie regăsim concentrate majoritatea obiectivelor de interes municipal – primăria, instituții publice, instituții bancare, licee, piața, casa de cultură principală, biserică ortodoxă. În plus, în zona centrală, funcționează și majoritatea restaurantelor și cafenelelor, locuri ce atrag, alături de cetate, populația orașului și turiști pe tot parcursul anului pentru petrecerea timpului liber. Spre deosebire de zonele de locuit, zona centrală dispune de o multitudine de locuri de parcare – în jurul cetății, în Piața Republicii și de-a lungul DN1 – astfel încât din punct de vedere al staționării automobilelor, nu se înregistrează aglomerări.

PLATFORMA CHIMICĂ | Platforma Chimică reprezintă cea mai mare zonă industrială din municipiul Făgăraș, în momentul de față activitatea economică fiind sistată, iar terenurile se află în diferite stadii de degradare sau cu probleme de mediu. Datând din anii 1920, platforma chimică a ajutat la formarea unei tradiții industriale în Făgăraș în nișa de explozibili și prelucrare chimică, consacrand-se în anii 1960-1970 ca un centru industrial zonal important. Din punct de vedere arhitectural-urbanistic, zona este abandonată, cu mici excepții, precum o fabrică de explozibil (S. Fabrica de Pulberi S.A. Făgăraș,) și alte 3 întreprinderi ce își continuă activitatea. Acestea se află la marginea platformei industriale, cu acces direct către drumurile municipale care înconjoară această platformă industrială și extensia feroviară existentă:

- Drumul european E64 (national DN1);
- Calea ferată Brașov – Făgăraș – Sibiu (magistrala 200);
- Cale ferată - SC Nitroporos SRL - Gara Făgăraș;
- Drumuri Județene Făgăraș – Ileni și Făgăraș – Hurez.

Țesutul din interiorul platformei chimice este abandonat în momentul de față, cu clădiri aflate în stare avansată de degradare. Aceste clădiri, ale fostelor fabrici și unități de producție sau birouri au în general 3 etaje, se află într-o stare avansată de degradare, însă sunt conectate printr-o rețea de străzi uzinale și infrastructură ferată. Deși nu se mai înregistrează activitate industrială semnificativă în această zonă, se distinge în momentul de față o problemă din punct de vedere al poluării solurilor fie cu resturi de materie primă utilizată în trecut pentru procesele de producție, fie cu deșeuri aruncate ilegal în zonă. În plus, platforma industrială este străbătută de la sud la nord de pâraiele Berivoi și Racovița, primul dintre acestea tranzitând și Parcul Regina Maria, principala zonă verde amplă a municipiului, astfel că este necesară aplicarea unor soluții de gestionare și ameliorare a acestui sit contaminat. În sensul acesta, conform discuțiilor din cadrul grupurilor de lucru, este nevoie mai întâi de realizarea unor studii asupra zonei industriale vechi, în urma cărora Agenția de Protecție a Mediului să poată realiza o încadrare exactă a terenurilor din cele aproximativ 450 ha din sudul centrului urban (contaminate / necontaminate), astfel încât autoritățile locale din municipiul Făgăraș să poată realiza un plan adecvat de regenerare a platformei industriale.

FIGURA 10 PLATFORMA NITRAMONIA (VEDERE DE LA DRUMUL JUDEȚEAN DJ104B), MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2022

Sursa: arhiva proprie a consultantului

DEZVOLTĂRI INDUSTRIALE NOI | Dezvoltare industrială înregistrată în ultimii ani în municipiul Făgăraș s-a concentrat în zona de nord-est a orașului, aproape de gara CFR. În această zonă se regăsesc ansambluri de hale metalice cu acces direct la drumurile locale, supralărgite recent (2020), dar și cu acces direct la calea ferată. Conectivitatea pietonală, în schimb este deficitară,

strada Negoiu prezentând porțiuni fără trotuar în apropierea fabricilor, ceea ce creează dificultăți pentru deplasările pietonale și scade astfel nivelul de siguranță în trafic al pietonilor.

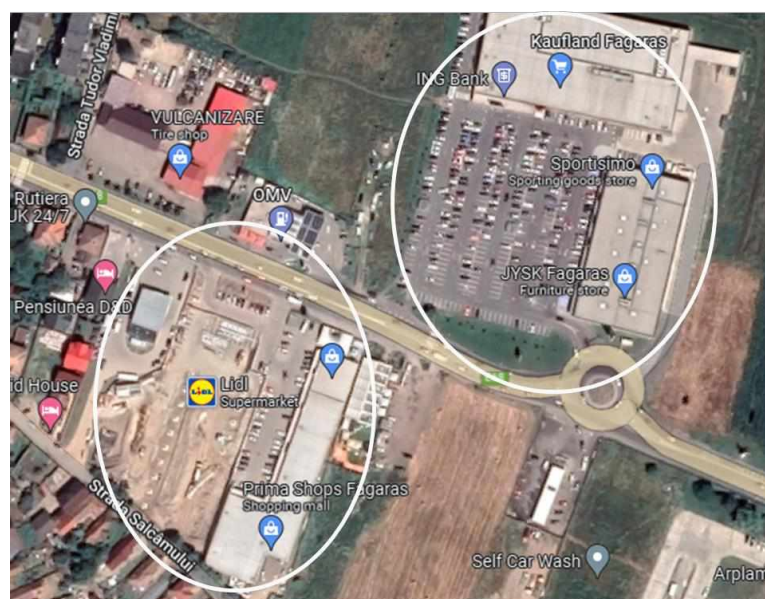
FIGURA 11 FABRICĂ ÎN ZONA INDUSTRIALĂ EST (STR. NEGOIU), MUNICIPIUL FĂGĂRȘ, 2022

Sursa: Google Maps, street view

ZONE COMERCIALE | Zonele comerciale din municipiul Făgăraș se împart în două categorii: zone comerciale amplasate în zona centrală a orașului și zonele de supermarket/hipermarket și outdoor mall. În zona centrală se regăsește piața agroalimentară (între str. Mihai Eminescu și str. Nicolae Bălcescu), în jurul acesteia fiind deschise în ultimii ani și 2 supermarket-uri: Carrefour și Penny. În plus, în zona pieței agroalimentare, la parterul blocurilor de pe str. Mihai Eminescu și din Piața Republicii funcționează o serie de magazine de tip mini-market, farmacii, bănci și diverse cofetării, restaurante sau cafenele. În schimb, zonele de hipermarket și outdoor mall sunt amplasate adiacent drumului național DN1 la intrarea în oraș dinspre est (Brașov), pe ambele sensuri de mers. Acestea sunt formate din una sau mai multe construcții tip hală metalică, dispuse în jurul unei parcări de capacitate mare.

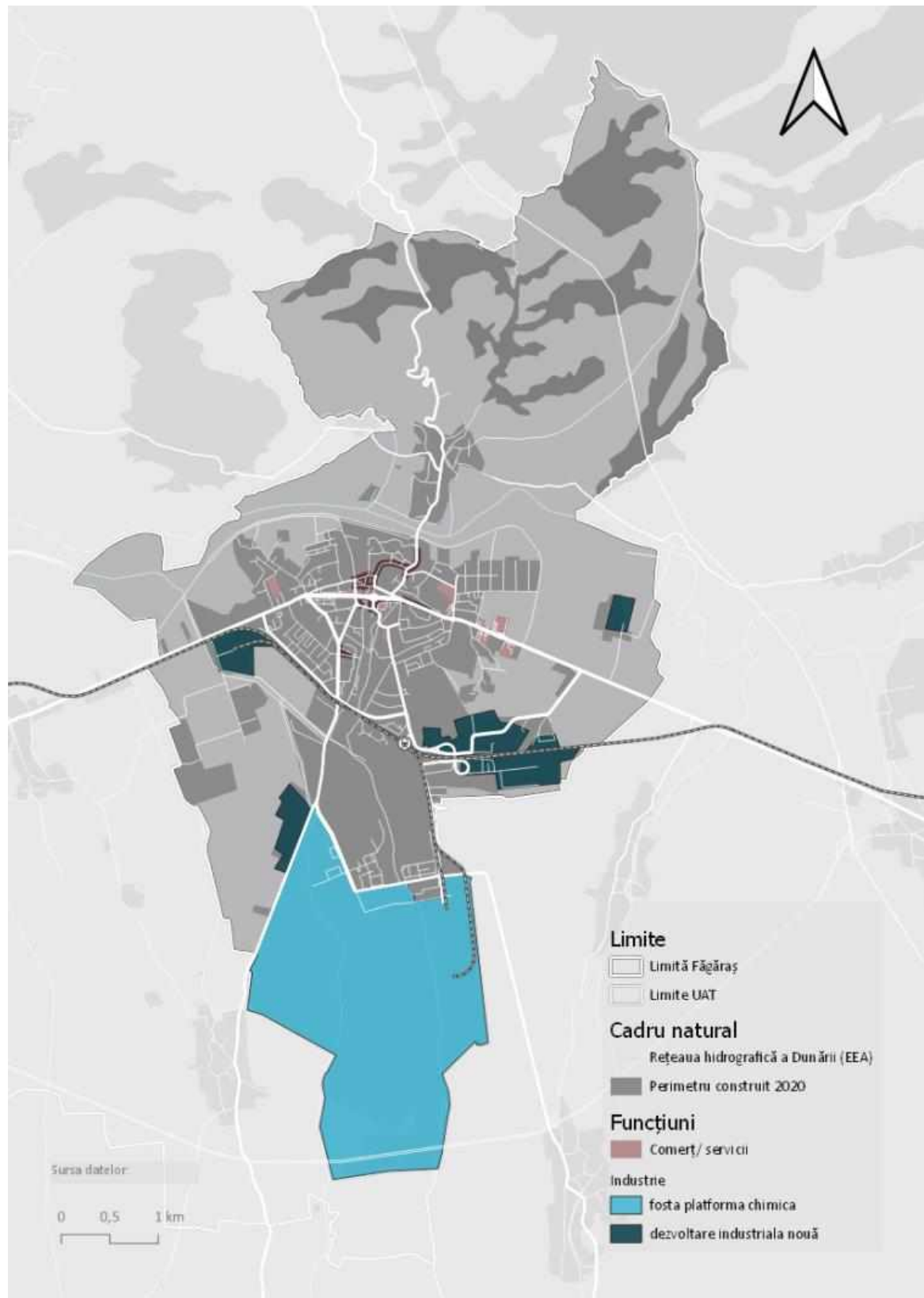
FIGURA 12 POZIȚIONARE CENTRU COMERCIAL ÎN ZONA DE EST A MUNICIPIULUI FĂGĂRȘ, 2022

Sursa: Google Maps

FIGURA 13 ZONE INDUSTRIALE ȘI COMERCIALE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2022

Sursa: prelucrare proprie a consultantului

ZONE DE AGREMENT | Zonele de agrement din Municipiul Făgăraș sunt concentrate în principal în 2 zone ale centrului urban: în sud (Parcul Regina Maria, stadionul de lângă parcul Regina Maria), și în zona centrală (Cetatea Făgăraș, Piața Republicii), restul fiind dispersate la nivelul UAT-ului (terenul de baschet de lângă fosta cazarmă, ce este îngrădit și accesibil doar în anumite condiții, un teren de fotbal în cartierul Galați). Există însă și două spații verzi alternative (neamenajate în acest scop), și anume malul Oltului în partea de nord și cimitirul catolic la sud-vest de zona centrală.

FIGURA 14 ZONE DE AGREMENT ȘI SPAȚII VERZI ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2022

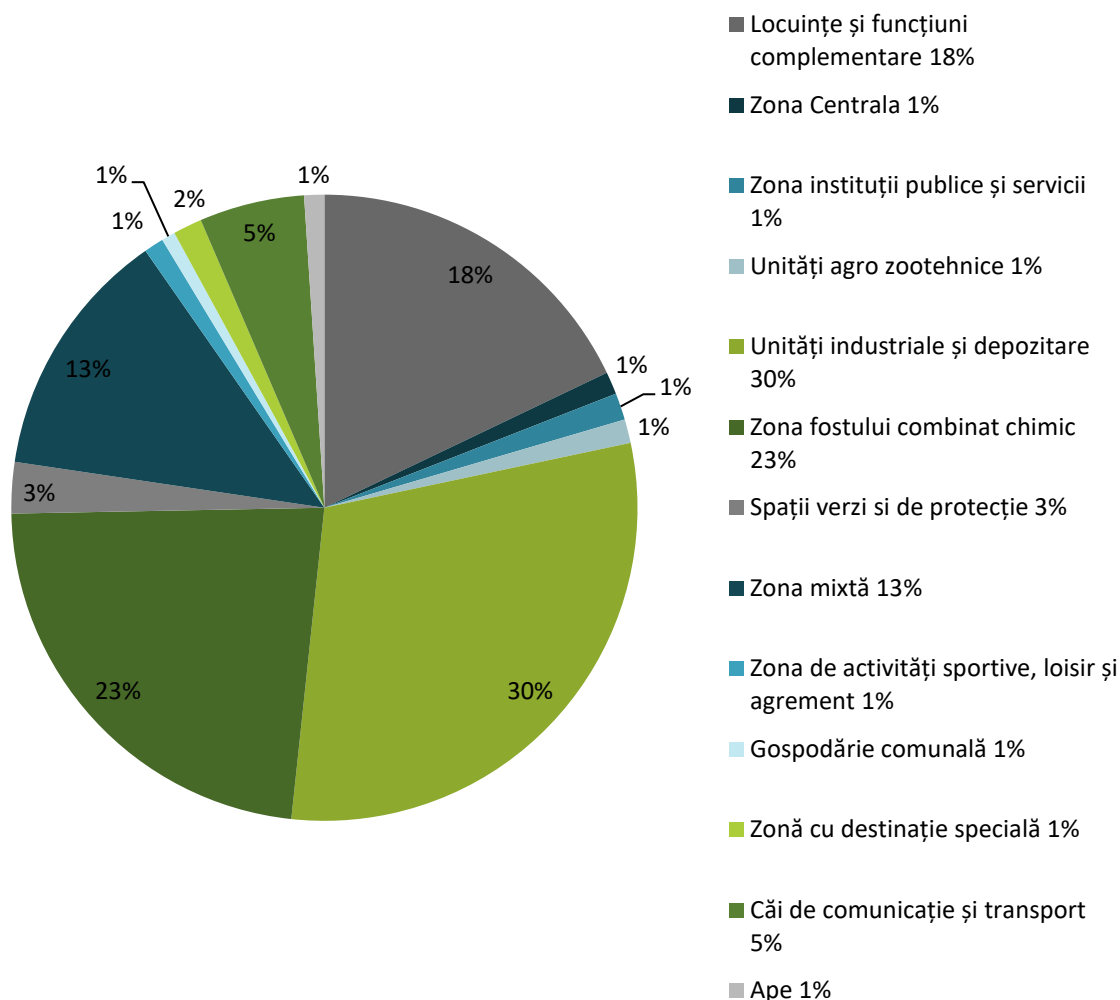
Sursa: prelucrare proprie a consultantului

Malurile Oltului sunt mai greu accesibile în partea de sud din cauza digului însă reprezintă un spațiu verde amplu cu potențial ridicat pentru comunitate, dar dezavantajul este că nu poate fi folosit tot timpul anului deoarece în perioadele de primăvară și toamnă malurile sunt inundabile. În momentul de față malurile râului sunt folosite de localnici pentru pescuitul amator și de către adolescenți pentru plimbări și picnic, iar digul reprezintă un spațiu unde se realizează în prezent plimbări cu bicicleta și pietonale. Cu toate acestea, Primăria Municipiului Făgăraș are în plan realizarea unei centuri ocolitoare prin zona de nord, paralel cu râul, astfel că posibilitățile de recreere ale populației în această zonă este posibil să se diminueze, având în vedere că traficul greu de tranzit va fi deviat prin această zonă, ceea ce va perturba calitatea aerului și nivelul de zgomot. Ca alternativă pentru lipsa parcurilor din zona centrală, locuitorii mai utilizează cimitirul catolic ca spațiu de promenadă și recreere, acesta dispunând de o suprafață verde însemnată, iar pietrele funerare prezintă sculpturi interesante din secolul XX.

Per ansamblu, municipiul Făgăraș prezintă un bilanț teritorial parțial dezechilibrat, parte din motiv fiind fosta platformă chimică ce are o suprafață de aproximativ 507 ha, iar împreună cu zonele industriale nou create (după 1990) formează 53% din suprafața totală a UAT-ului. Acest fapt îi conferă municipiului Făgăraș un caracter profund industrial, deși o bună parte din industrie nu mai este activă.

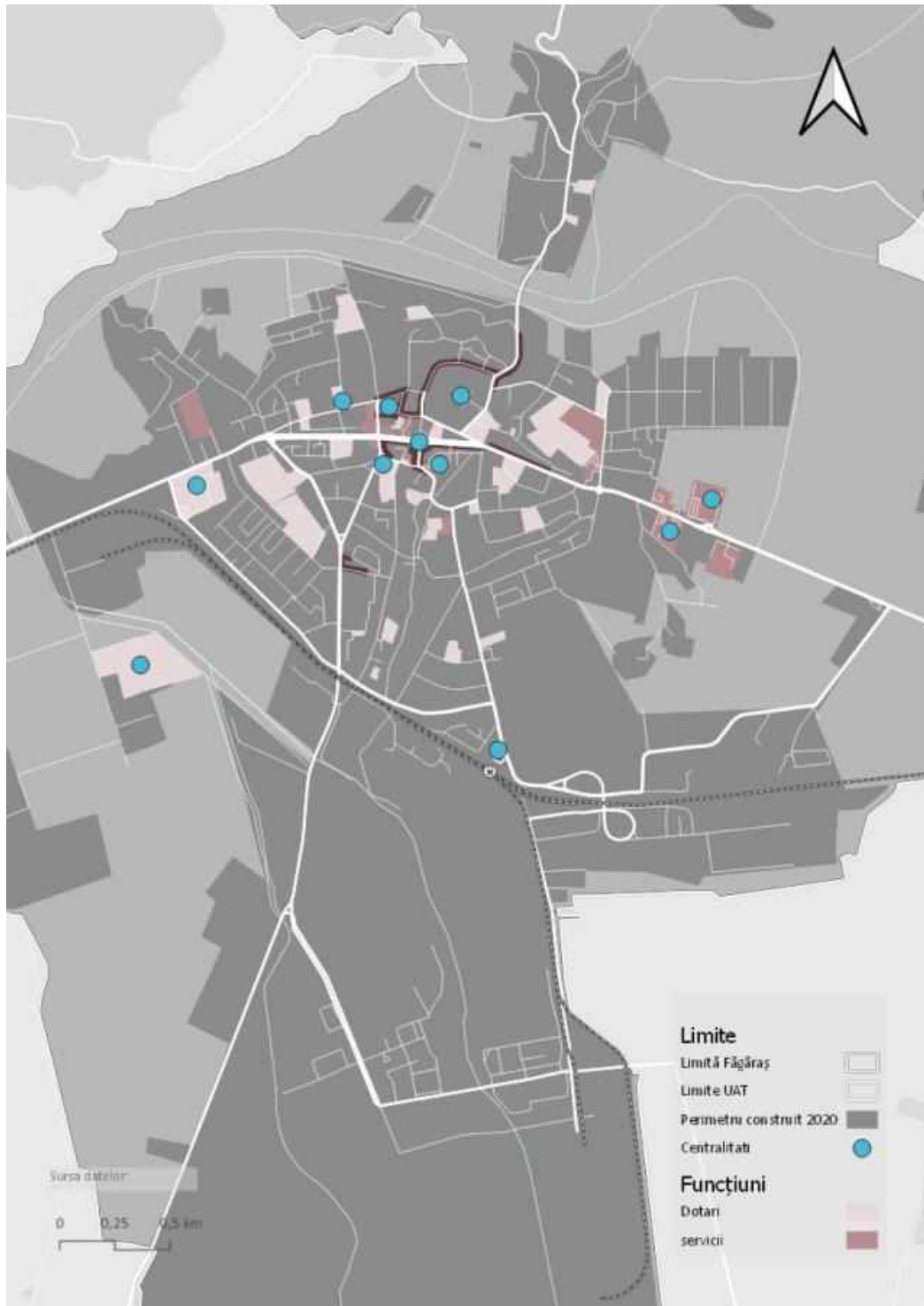
FIGURA 15 BILANȚUL TERITORIAL AL MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ, 2018

Sursa: prelucrare proprie a consultantului conform PUG Făgăraș

Astfel, fostul combinat se poate încadra în tipologia terenurilor de tip brownfield – terenuri ce au potențial de a fi reconvertite după ce se realizează acțiuni de decontaminare a solului. Pe locul secund se regăsește zona de locuințe și funcțiuni complementare (18%), pe când zona centrală prezintă un aspect compact reprezentând doar 1% din teritoriul UAT-ului. Nu în ultimul rând, zona spațiilor verzi și de protecție și zona de loisir cumulează o pondere de doar 4%, ceea ce indică nevoia creșterii suprafețelor cu spații verzi la nivel municipal.

FIGURA 16 CENTRALITĂȚI TERITORIALE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2022

Sursa: prelucrare proprie a consultantului

Centralitățile, zonele de interes care conduc la creșterea numărului de deplasări ale populației, se concentrează majoritar în zona centrală și sunt reprezentate de primărie, instituții administrative, instituții bancare, Cetatea Făgăraș, restaurante și cafenele și două licee importante: Colegiul Național Radu Negru și Colegiul Național Doamna Stanca. În afara zonei centrale se mai identifică spitalul municipal, gara CFR, Liceul Teoretic Dr. Ioan Senchea și zonele comerciale din estul municipiului - Kaufland și Lidl – ca zone polarizatoare.

2.3. LOCUIRE

Conform bilanțului teritorial, zonele de locuire acoperă 18% din teritoriul municipiului Făgăraș, iar proporția locuințelor individuale este majoritară. Țesutul urban are la bază o structură vernaculară preexistentă în jurul cetății, care se îmbină cu țesutul urban planificat, caracteristic dezvoltărilor saxone și cel dezvoltat organic. Cartierele periferice (Meltea, Florilor, Negoiu) și cel de locuințe colective proiectate planificat în anii 1970 au un țesut structurat regulat sau aproape regulat.

Zona de locuințe individuale este caracterizată printr-un regim mic de înălțime, cu maxim 2 etaje. În cartierele Meltea, Negoiu și Florilor, parcelele au forme rectangulare cu laturile proporționale, iar în celelalte cartiere (preponderent Galați, Titu Perția, Veteranilor) se observă un țesut urban cu terenuri înguste și foarte lungi, o reminiscență a fostelor zone cu caracter rural sau agricol. Cartierul Meltea prezintă o serie de locuințe individuale (spre nord), unde se observă o dezvoltare a țesutului construit în ultimii ani, însă dispune și de locuințe colective, cu spații verzi sau pentru comunitate de dimensiuni reduse. Locuințele colective din acest cartier au înălțimi de P+4 etaje, dar există și trei blocuri cu înălțimi de P+9 etaje. La nivel municipal, zonele de locuire colectivă sunt planificate și prezintă ample spații pentru parcuri în jurul blocurilor. În cartierele 13 Decembrie și Negoiu se regăsesc spații verzi în jurul blocurilor cu suprafețe mai mari, dar din cauza nevoii de locuri de parcare, acestea au fost îngrădite.

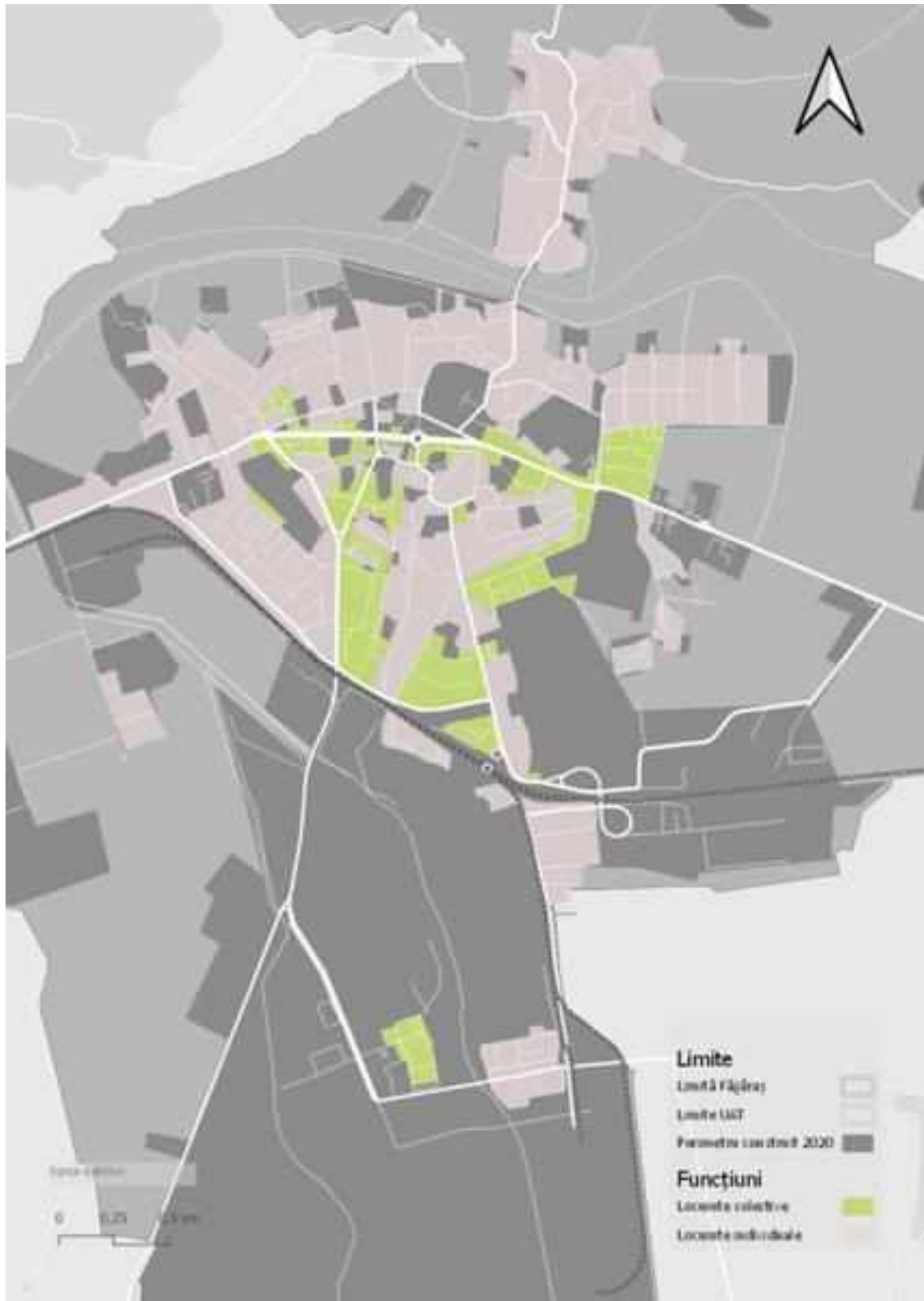
FIGURA 17 LOCUINȚE COLECTIVE ÎN CARTIERELE 13 DECEMBRIE (STÂNGA) ȘI COMBINAT (DREAPTA) DIN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2022

Sursa: arhiva proprie a consultantului

FIGURA 18 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A ZONELOR DE LOCUINȚE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2022

Sursa: prelucrare proprie a consultantului

2.4. SPAȚII PUBLICE

Rețeaua de spații publice a Municipiului Făgăraș poate fi clasificată din perspectiva configurării teritoriale în următoarele categorii:

- suprafețe (parcuri, grădini și alte spații publice de mare amploare);
- puncte (scurturi, piețe și ale spații publice de mici dimensiuni);
- linii (bulevarde și străzi cu zone pietonale generoase mărginite de obiective de interes).

Așa cum se poate observa în bilanțul teritorial, rețeaua de spații verzi de la nivelul Municipiului Făgăraș nu este extinsă, ea reprezentând aproximativ 4% din teritoriul municipiului. În această categorie, ca spații ample (suprafețe), se încadrează Parcul Regina Maria, Cetatea Făgăraș și cimitirul catolic ca spațiu alternativ pentru plimbări. Parcul Regina Maria reprezintă singurul spațiu verde de acest fel (parc) din oraș și are o suprafață de aproximativ 24 ha. El se află într-o stare relativ degradată în partea de nord și în stare avansată de degradare în partea de sud, însă în prezent Primăria Municipiului Făgăraș are în implementare un proiect prin care acesta va fi reamenajat astfel încât aleile pietonale, spațiile verzi, spațiile de joacă și restul dotărilor vor fi recondiționate. În plus, în zona centrală Cetatea Făgăraș reprezintă nu doar o atracție turistică, ci și o zonă de relaxare, aceasta fiind înconjurată de apă și zone verzi. Ca măsură de extindere a posibilităților de recreere în zona centrală a municipiului, administrația locală are în desfășurare un proiect de pietonalizare și reamenajare a spațiilor cuprinse între Cetatea Făgăraș, Baia Comunală, Casa de Cultură și catedrală.

FIGURA 19 SPAȚIILE VERZI ȘI PIETONALE DIN JURUL CETĂȚII FĂGĂRAȘ, 2022

Sursa: Google Maps, street view

Spațiile de tip punct de la nivelul municipiului Făgăraș sunt dispuse la nivelul întregului oraș, acestea având în principal funcțiuni recreative pentru populația rezidentă:

- Piața Republicii – aceasta funcționează ca un mic spațiu verde (tip parc) și pietonal în fața primăriei și a principalei zone cu restaurante și cafenele din oraș.
- Spațiul verde din jurul Catedralei Sfântul Ioan Botezătorul – această zonă verde nu este umbrită și nu are amenajate locuri de odihnă pentru populație, astfel că are mai degrabă o funcțiune peisageră.
- Spațiul de joacă dispus la sud de Cetate;

- Spații de joacă pentru copii dispuse în cadrul cartierelor de locuințe, în special între blocuri;
- Stadionul acoperit de lângă parcul Regina Maria;
- Terenul de baschet;
- Stadionul din cartierul Galați.

FIGURA 20 PIAȚA REPUBLICII DIN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2022

Sursa: arhiva proprie a consultantului

În ceea ce privește spațiile liniare, acestea sunt reprezentate în principal de Strada Mihai Viteazul (în jurul cetății), Strada Mihai Eminescu (de la Piața Republicii până la piața agroalimentară) și drumul național DN1, de la intersecția cu Str. Azotului până la intersecția cu Str. Doamna Stanca. În plus, spații liniare de dimensiuni mai mici se regăsesc și în zonele de locuire colectivă pe străzile principale (străzile Teiului, 13 Decembrie, Parcului, Negoiu, Titu Perția etc.).

FIGURA 21 TROTUAR CU SPAȚIU VERDE LINIAR PE STRADA 1 DECEMBRIE 1918 DIN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2022

Sursa: arhiva proprie a consultantului

2.5. CONCLUZII, PROVOCĂRI ȘI INTERVENȚII POSIBILE

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
<p>Zona unde a funcționat fostul combinat chimic din municipiul Făgăraș nu dispune de o încadrare exactă a terenurilor, astfel că implementarea unor măsuri de combatere a poluării sau de reconversie nu pot fi realizate, mai ales având în vedere și situația juridică a tuturor terenurilor.</p> <p>În prezent, clădirile și dotările de pe fosta platformă chimică se prezintă, în mare parte, într-o stare avansată de degradare, însă de la sistarea activităților economice în zonă nu s-au realizat lucrări de consolidare, revitalizare sau regenerare.</p>	<p>Realizarea unui parteneriat cu APM Brașov în vederea elaborării unui studiu detaliat asupra zonei fostului combinat chimic și stabilirea încadrării terenurilor din această arie.</p> <p>Realizarea unor proiecte de regenerare urbană și/sau conversie a terenurilor și clădirilor în vederea revitalizării zonei (potențial turistic, industrial, de extindere a spațiilor verzi)</p>
<p>Spațiile interstițiale adiacente ansamblurilor de locuințe colective prezintă o stare precară în anumite situații.</p>	<p>Realizarea de proiecte de regenerare urbană a zonelor unde se regăsesc ansambluri de locuințe colective, prin implementarea unor măsuri precum amenajarea spațiilor verzi, amenajarea de locuri de joacă pentru copiii, amenajarea unor spații de socializare pentru cetățeni etc.</p>
<p>Fondul construit și în special ansamblurile de locuințe colective, prezintă un aspect învechit, degradat, neuniform din cauza lipsei unor acțiuni extinse de renovare. În plus, eficiența energetică a acestor ansambluri este una redusă, având în vedere tipologia construcțiilor și vârsta clădirilor.</p>	<p>Implementarea unor proiecte de reabilitare a clădirilor de locuințe colective, atât la nivelul structurii acolo unde este cazul, cât și din punct de vedere energetic și estetic (lucrări specifice pentru reabilitarea fațadelor clădirilor; lucrări de termoizolare a clădirilor).</p>
<p>Spațiile verzi de protecție adiacente râului Olt sunt utilizate în prezent ca zonă de promenadă, însă proiectul actual pentru centura ocolitoare a municipiului poate conduce la scăderea interesului pentru această zonă a cetățenilor.</p> <p>Doar 4% din suprafața UAT-ului este reprezentată de zone cu spații verzi sau de recreere/de agrement pentru cetățeni. Singurul parc din oraș este situat în partea de sud, după calea ferată, iar cimitirul catolic și Piața Republicii sunt utilizate ca alternative de petrecere a timpului liber de către cetățeni.</p> <p>Conform registrului spațiilor verzi, la nivel municipal se înregistrează o medie de 21,97 mp de spații verzi per cap de locuitor, valoare sub media europeană de 26 mp/locuitor.</p>	<p>Finalizarea proiectului de pietonalizare și regenerare a spațiilor cuprinse între Cetatea Făgăraș, Baia Comunală, Casa de Cultură și catedrală.</p> <p>Finalizarea proiectului de renovare a Parcului Regina Maria.</p> <p>Extinderea suprafețelor de spații verzi la nivel municipiului prin reconversia sau amenajarea unor suprafețe de teren din zona urbană (ex. pârâul Berivoi).</p>

3. PROFIL SOCIO-DEMOGRAFIC

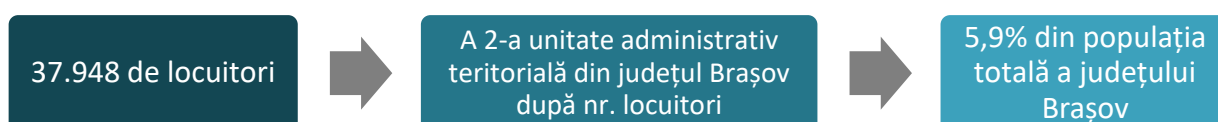
Gestionarea impactului schimbărilor demografice are la bază în special aspecte precum gestionarea sănătății publice, gestionarea serviciilor sociale, gestionarea bugetelor și gestionarea vieții publice. Abordarea acestor probleme este importantă pentru o redresare a tendințelor negative și pentru crearea unui context care să faciliteze o evoluție demografică favorabilă unității administrativ-teritoriale. Conform Băncii Mondiale, tendințele demografice se corelează strâns cu cele economice, sociale și politice pentru a crea un context dinamic pentru funcționarea unităților administrativ-teritoriale. Acestea sunt diversificate de la o zonă la alta. În timp ce unele localități continuă să crească, multe altele sunt caracterizate de scăderea populației sau de o îmbătrânire demografică. În general, populația migrează spre zone cu o calitate mai ridicată a vieții, cu servicii mai diverse și favorabile, precum și cu oportunități mai variate. În cadrul localităților cu o populație în creștere, este o nevoie ridicată pentru dezvoltarea infrastructurii urbane și de servicii pentru a acoperi nevoile în expansiune, iar în cadrul localităților cu o populație în scădere, trebuie identificate principalele elemente pentru care locuitorii aleg să migreze spre alte zone și îmbunătățite acestea pentru a diminua tendințele demografice în scădere.

3.1. STRUCTURA DEMOGRAFICĂ A POPULAȚIEI

Scăderea demografică este un fenomen care s-a manifestat constant în ultimele decenii în România. Numărul de locuitori a înregistrat o tendință descendentă, observată atât în cadrul recensămintelor, cât și din datele prezentate de Institutul Național de Statistică. România are o populație de 20.121.641 locuitori, conform recensământului din 2011, cu 12% mai puțin decât la recensământul precedent din 1992 și este de așteptat ca în următorii ani să se înregistreze o scădere a populației ca urmare a sporului natural negativ. Conform ONU¹², România va în viitor avea o populație de 15,2 milioane de cetățeni până în 2050, iar până în 2100 va avea 10,7 milioane de cetățeni. Principalele cauze ale declinului demografic se referă la scăderea ratei natalității și a soldului negativ al migrației, atât interne, cât și externe. Printre cele mai importante motive care stau la baza acestor previziuni se numără migrația externă, care va influența procentul și distribuția populației pe grupe de vârstă, respectiv tendințele de îmbătrânire demografică. Astfel, numărul de tineri (0-15 ani) va scădea, iar numărul de vârstnici (peste 65 de ani) va crește, ceea ce va determina probleme din perspectiva dependenței demografice, respectiv a forței de muncă.

Potrivit Institutului Național de Statistică, la 1 ianuarie 2021, municipiul Făgăraș avea o populație totală de 37.948 locuitori, reprezentând 5,9% din populația totală a județului Brașov (639.496 de locuitori). De asemenea, Municipiul Făgăraș reprezintă a 2-a unitate administrativ-teritorială din județul Brașov cu rangul de municipiu și raportat la numărul de locuitori, este plasat după municipiul Brașov (288.344) și este urmat de municipiul Săcele (37.016).

FIGURA 22. PRINCIPALELE CARACTERISTICI DEMOGRAFICE, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2021

¹² <http://esa.un.org/unpd/wpp/>

Sursa: Baza de date Tempo INS

Conform datelor Institutului Național de Statistică, în context național, în anul 2021, din perspectiva numărului de locuitori municipiul Făgăraș se clasează pe poziția 57 din 103, în categoria municipiilor de dimensiuni medii, având o populație de circa 3,5 ori mai mare, comparativ cu cea a municipiului cu cea mai mică populație din România și de circa 56 ori mai mică decât a municipiului cu cel mai mare număr de locuitori, respectiv decât a municipiului București.

TABEL 3 IERARHIA MUNICIPIILOR DIN ROMÂNIA DUPĂ NUMĂRUL TOTAL DE LOCUITORI, 2021

LOCUL ÎN CLASAMENTUL MUNICIPIILOR	NUME UAT	NUMĂR DE LOCUITORI
Municipii de categorie mare		
1	Municipiul București	2.158.169
2	Municipiul Iași	389.020
3	Municipiul Cluj-Napoca	327.927
4	Municipiul Timișoara	320.713
5	Municipiul Constanța	308.119
Municipii de categorie medie		
50	Municipiul Medgidia	44.156
51	Municipiul Sighetu Marmației	42.635
52	Municipiul Miercurea Ciuc	41.031
53	Municipiul Petroșani	40.269
54	Municipiul Mangalia	39.916
55	Municipiul Râmnicu Sărat	38.723
56	Municipiul Făgăraș	37.886
57	Municipiul Odorheiu Secuiesc	37.741
58	Municipiul Dej	37.628
59	Municipiul Reghin	37.179
Municipii de categorie mică		
99	Municipiul Vatra Dornei	16.301
100	Municipiul Toplița	15.513
101	Municipiul Brad	15.044
102	Municipiul Orșova	12.021
103	Municipiul Beiuș	10.893

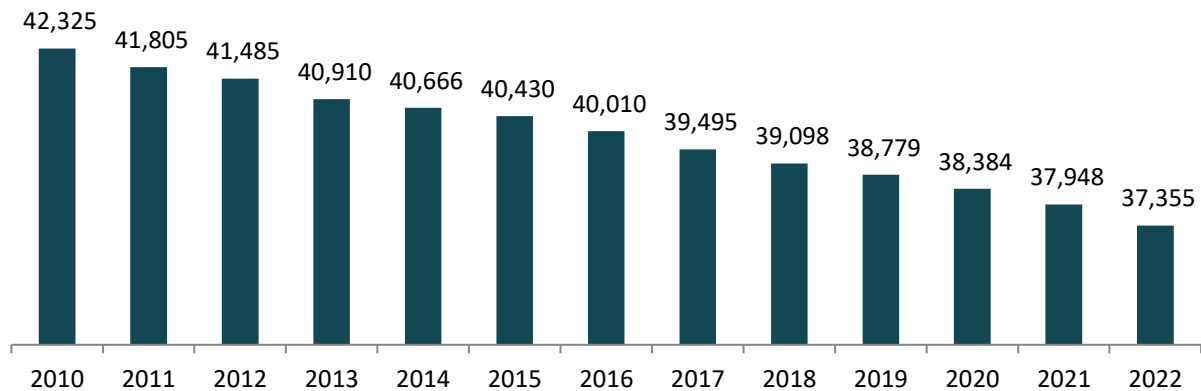
Sursa: Institutul Național de Statistică, EdemosInsse

Evoluția populației municipiului Făgăraș, conform datelor disponibile, indică o tendință descendentă în perioada 2010-2021, cu o medie a ratei de scădere de circa 1,0%/an, de la 42.325 de locuitori în anul 2010, la 37.948 de locuitori în anul 2021. Astfel, în anul 2021, municipiul Făgăraș are cu 10,3% mai puțini locuitori comparativ cu anul 2010. Pe perioada analizată, cele mai mari scăderi ale locuitorilor de la un an la altul se remarcă în anul 2013, cu circa 1,4% mai puțini locuitori comparativ cu 2012 și în anul 2017, cu circa 1,3% mai puțini locuitori, comparativ

cu anul 2016. Mici creșteri ale populației de 0,2% și de 0,3% au fost prezente doar în anului 2013 și în anul 2014.

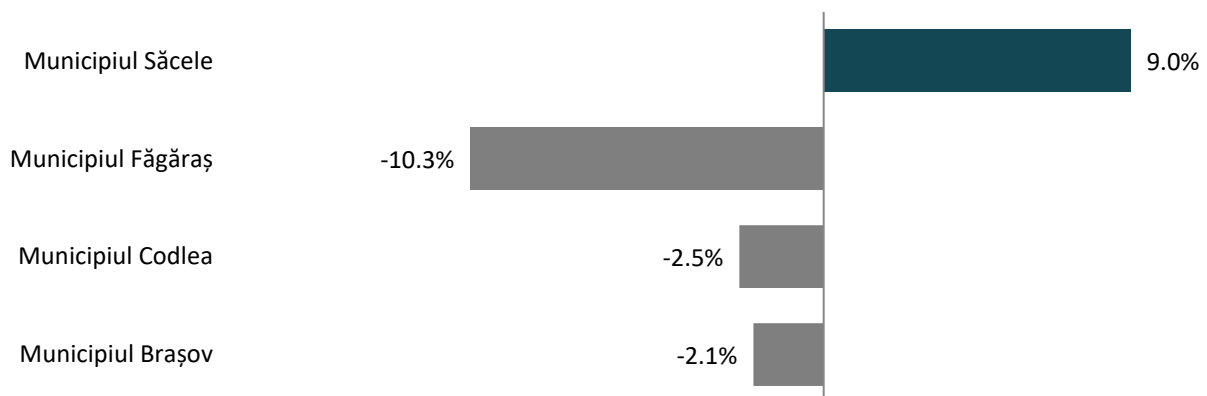
FIGURA 23 EVOLUȚIA POPULAȚIEI DUPĂ DOMICILIU, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2010-2021

Sursa: Baza de date Tempo INS

Raportat la tendința demografică de la nivelul municipiilor din județul Brașov, municipiul Făgăraș prezintă tendința cea mai negativă influențată de numărului populației care în anul 2021 a scăzut cu -10,3%, comparativ cu anul 2010. Tendințe de scădere a populației în anul 2021, spre deosebire de anul 2010 mai sunt remarcate în cadrul municipiului Codlea, de -2,5% și în cadrul municipiului Brașov de -2,1%. Opus acestora, un tren pozitiv în acest sens este specific doar municipiului Săcele unde populația în anul 2021, însumează cu circa 9,0% mai multe persoane, spre deosebire de anul 2010.

FIGURA 24 TENDINȚE DEMOGRAFICE ÎN ANUL 2021, COMPARATIV CU ANUL 2010, LA NIVELUL MUNICIPIILOR DIN JUDEȚUL BRAȘOV

Sursa: Procesare proprie conform datelor disponibile pe Tempo INS

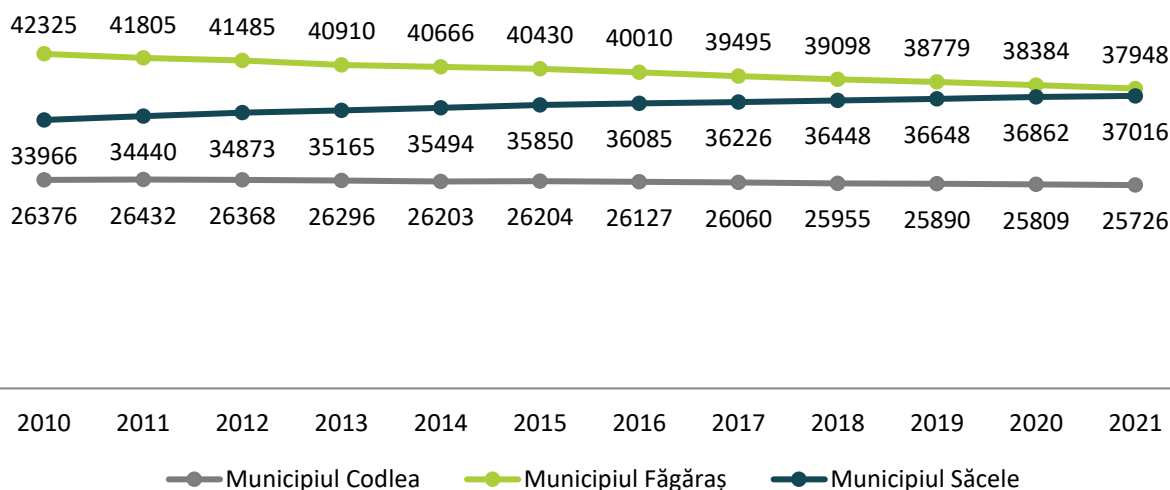
Graficul de mai jos prezintă dinamica numărului de locuitori conform TempoINS la nivelul celor 3 municipii din județul Brașov. Cu toate că în anul 2010 municipiul Făgăraș avea un număr de locuitori vizibil mai ridicat decât a celorlalte două municipii, în timp, tendința acestuia rezultă într-un număr aproape egal de locuitori cu cel al municipiului Săcele. Dacă în anul 2010 diferența dintre populația municipiului Făgăraș și populația municipiului Săcele era de 24,6%, în anul 2021 diferența dintre acestea era de doar 2,5%. Acest lucru pune în evidență nevoile de la nivelul

municipiului Făgăraș de a crea un mediu favorabil șederii pe termen lung, de a susține crearea oportunităților de muncă favorabile locuitorilor și de a furniza servicii publice calitative.

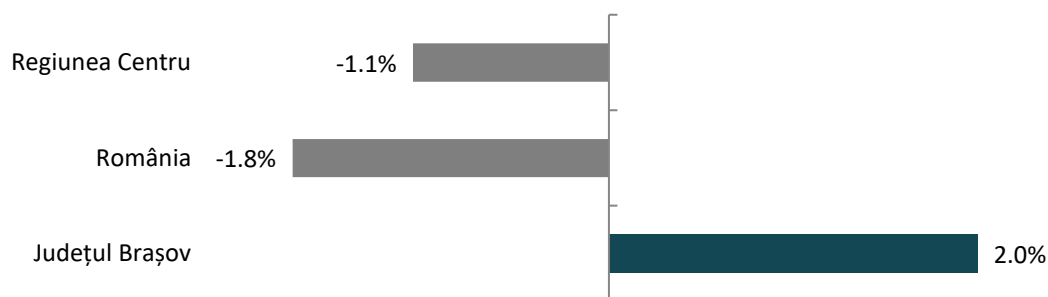
FIGURA 25 EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE LOCUITORI LA NIVELUL MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ ȘI CELORLALTE MUNCIIPII DIN JUDEȚ, MUNICIPIUL CODLEA ȘI MUNICIPIUL SĂCELE, 2010-2021

Sursa: Baza de date Tempo INS

Tendințe asemănătoare celor specifice municipiului Făgăraș de scădere a populației s-au remarcat și la nivelul României și la nivelul Regiunii Centru. După cum poate fi observat și în figura de mai jos, o tendință în scădere în perioada 2010-2021 este specifică Regiunii Centru, cu valori de -1,1%, dar și țării, cu valori de -1,8%. La nivelul județului Brașov, populația în anul 2021 a crescut cu 2,0%, spre deosebire de anul 2010.

FIGURA 26 TENDINȚE DEMOGRAFICE ÎN ANUL 2021, COMPARATIV CU ANUL 2010, LA NIVELUL JUDEȚULUI BRAȘOV, REGIUNII CENTRU ȘI LA NIVELUL ROMÂNIEI

Sursa: Procesare proprie conform datelor disponibile pe Tempo INS

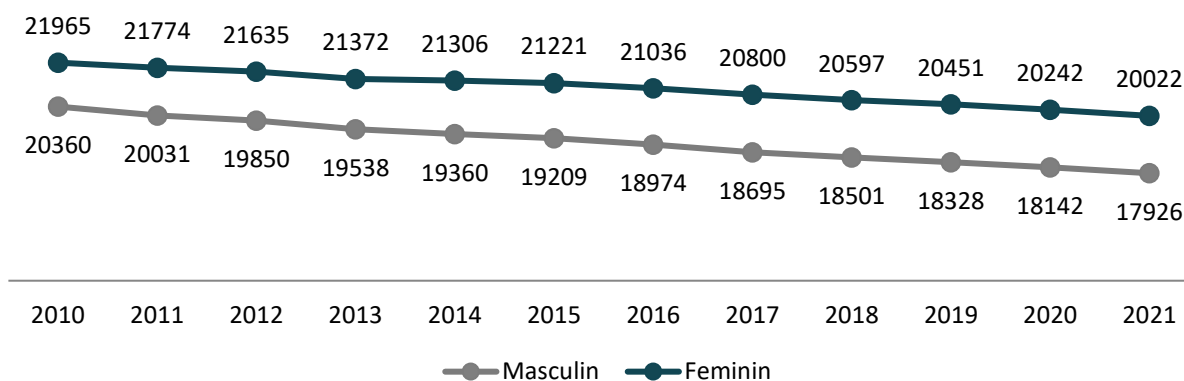
Din perspectiva dinamicilor înregistrate, la nivelul municipiului Făgăraș, sporul demografic înregistrat este negativ, constatându-se o scădere a populației cu 10,3% în perioada 2010-2021, populația din zonă numărând cu circa 4.377 persoane mai puțin. Cu toate acestea, o analiză mai exactă a tendinței evoluției populației la nivelul municipiului Făgăraș va fi posibilă doar în momentul în care vor fi disponibili indicatori de la următorul recensământ populației.

3.2. STRUCTURA POPULAȚIEI PE SEXE ȘI GRUPE DE VÂRSTĂ

După cum poate fi observa în figura de mai jos, pe toate perioada analizată, numărul femeilor din municipiul Făgăraș este mai ridicat, spre deosebire de numărul bărbaților. În anul 2010, numărul acestora era cu 7,9% mai ridicat decât numărul bărbaților, iar în anul 2021 numărul acestora era cu 11,7% mai ridicat decât numărul bărbaților.

FIGURA 27 DINAMICA RAPORTULUI DE GEN, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2010-2021

Sursa: Baza de date Tempo INS

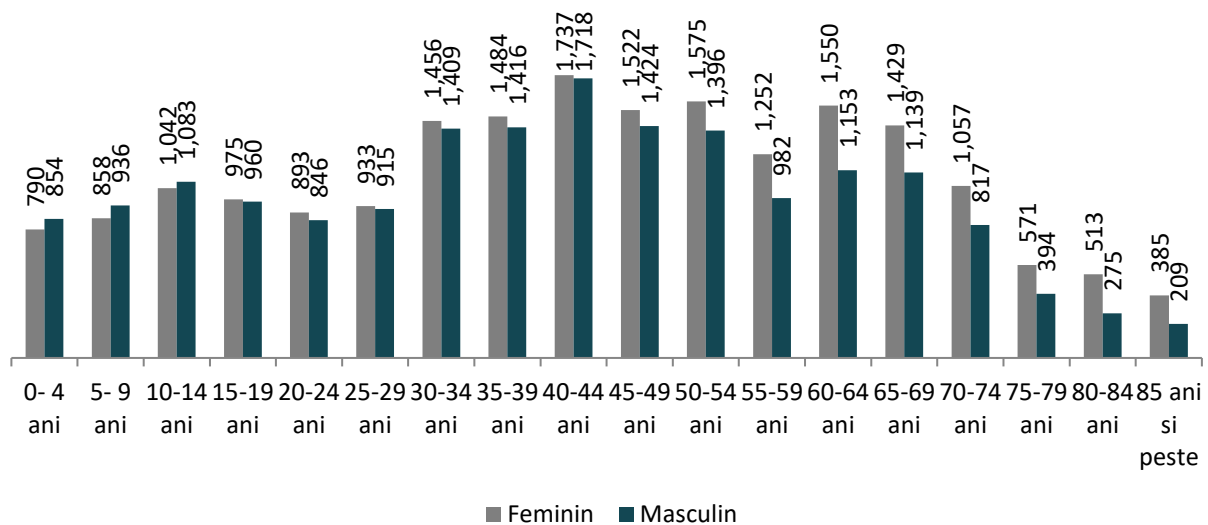
În urma analizei datelor raportate pentru 1 ianuarie 2021, municipiul Făgăraș prezintă o structură pe sexe mai echilibrată pentru anumite grupe de vârstă și puțin dezzechilibrată pentru alte grupe de vârstă, numărul femeilor fiind de 20.022 (reprezentând 52,76% din populația municipiului), iar cel al bărbaților de 17.926 (reprezentând 47,24% din populația municipiului). Raportul bărbaților cu circa -10,5% mai scăzut în favoarea femeilor prezintă o dinamică asociată cu diferența speranței de viață la naștere între femei și bărbați, respectiv cu îmbătrânirea demografică, dar și cu migrația.

Ca număr de persoane, cele mai multe diferențe între cele două genuri se remarcă în cadrul grupelor de vârstă 60-64 de ani, 65-69 de ani, 55-59 de ani și 70-74 de ani, unde numărul femeilor este semnificativ mai ridicat, ajungând chiar și la diferențe de 397 de persoane pe grupă. Cele mai scăzute diferențe între cele două genuri se remarcă în cadrul grupelor de vârstă 15-19 ani și 25-29 de ani. Dinamica raportului de gen arată că persoanele de sex masculin sunt mai numeroase în special în perioada de vârstă 0-15 ani, iar după vârsta de 50 de ani femeile sunt vizibil mai numeroase decât bărbații și diferența dintre cele două sexe crește major după 55 de ani. Această dinamică este asociată cu diferența speranței de viață la naștere între femei și bărbați, respectiv îmbătrânirea demografică (femeile fiind mai longevive), dar și cu migrația. Longevitatea sexului feminin este explicată, în mare parte, de aspecte genetice, dar și de unele aspecte ce țin de stilul de viață al femeilor și de ocupațiile diferite între femei și bărbați. Speranța de viață calculată în funcție de gen este un reper în calcularea politicilor sociale din domenii precum ocupare, sănătate, pensii, servicii sociale etc.

Astfel, deși în municipiul Făgăraș se nasc un număr aproape egal sau mai multe persoane de sex masculin, raportul nu prezintă diferențe semnificative în perioadele de vârstă cuprinse între 15 și 49 de ani, urmând ca după vârsta de 50 de ani să se stabilească clar un avantaj în favoarea femeilor, diferență care va urma această tendință și se va accentua. La nivelul țării, regiunii și județului, situația este asemănătoare, repartiția pe gen fiind, de asemenea, în favoarea femeilor.

FIGURA 28 DINAMICA RAPORTULUI DE GEN LA 1 IANUARIE 2021, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

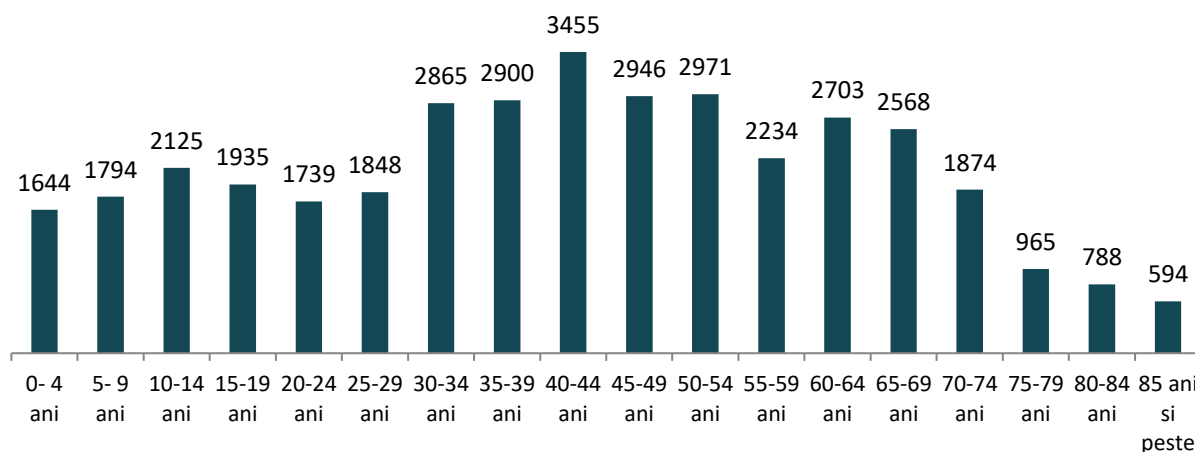

Sursa: Baza de date Tempo INS

Structura pe grupe de vârstă a populației, reflectă schimbările caracteristice peisajului demografic românesc. Conform acestora, structura populației pe grupe de vârstă arată că cel mai numeros segment este de departe cel al populației cu vârste cuprinse între 40 și 44 ani, unde se situează 3.455 de persoane, adică cca. 9,1% din totalul populației municipiului, urmat apoi de categoria de vârstă 50-54 de ani cu 2.971 de persoane și respectiv 7,8% din totalul populației.

Un vârf de natalitate al generației postbelice din perioada 1947 – 19550 a fost datorat în mare parte fenomenelor de recuperare a căsătoriilor și a nașterilor amânate, urmat de o stagnare și apoi o reducere a natalității începând cu anul 1956, ca urmare a liberalizării avorturilor și schimbărilor de ordin social, economic și educațional în urma cărora femeile au devenit mai active din punct de vedere social participând în număr mai mare la activitatea economică și la învățământ. Aceste schimbări se reflectă în numărul ridicat de persoane cu vârste cuprinse în categoriile 60-69 ani, urmat de scăderea aferentă categoriei 55 – 59. Politicile demografice de interdicere a avorturilor din România, de la sfârșitul anului 1966, au avut ca efect redresarea puternică a natalității, schimbare care se reflectă și în structura populației municipiului Făgăraș prin numărul mare de persoane din categoria de vârstă 50 – 54 ani. Altfel, aceasta este cea a 2-a cea mai numeroasă grupă de vârstă.

Se remarcă o tendință de scădere în volum a populației după categoriile de vârstă de 30 - 34 ani, explicate prin perioada de după anii 1990 când peisajul demografic național este caracterizat de o tendință descrescătoare ca urmare a abrogării legislației privind avortul și contracepția, tendință care se reflectă și în structura populației municipiului Făgăraș, prin numărul mai mic de persoane din categoriile de vârstă aferente acestei perioade. Cu toate acestea, se remarcă o creștere ușoară în volum a populației din segmentul 10 – 14 ani.

FIGURA 29 POPULAȚIA STABILĂ DUPĂ DOMICILIU, PE GRUPE DE VÂRSTĂ, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2021

Sursa: Baza de date Tempo INS

Piramidele demografice de mai jos prezintă distribuția populației în funcție de sex și de grupele de vârstă de cinci ani în municipiul Făgăraș și comparativ cu județul Brașov, Regiunea Centru și cu nivelul național. Baza îngustă indică o rată scăzută a natalității, tendință asemănătoare cu situația remarcată în cadrul județului, regiunii și țării. Asemănător tuturor nivelelor analizate, se remarcă o evoluție și un număr relativ similare ale populației pe sexe, cu excepția vârstelor de peste 60 de ani, unde femeile sunt vizibil mai numeroase decât bărbații, cel mai probabil datorită incidenței crescute a unor maladii care afectează mai tare viața bărbaților. De altfel, la nivelul Uniunii Europene, România înregistrează cele mai mari diferențe de speranță de viață între bărbați și femei, de până la 7 ani.

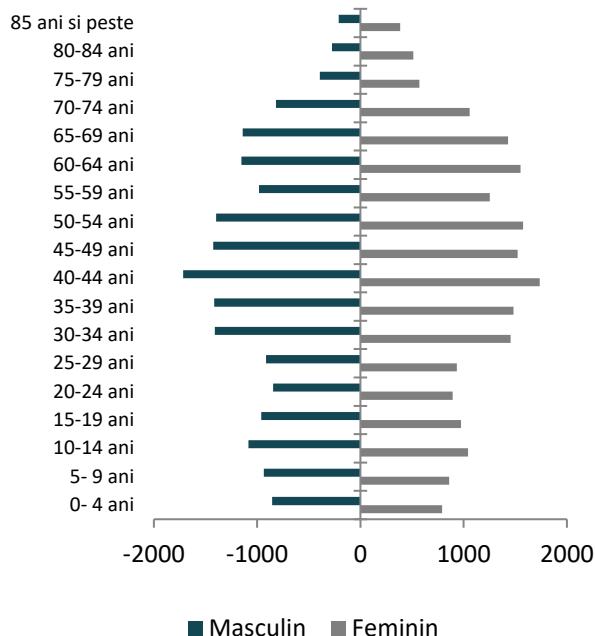
Discontinuitatea graficului cauzată de scăderea numărului populației în vârstă de 55-59 ani față de grupa anterioară de vârstă, dar și față de grupa superioară este specifică atât municipiului Făgăraș, cât și celorlalte județului, regiunii și țării. Persoanele care fac parte din grupa de vârstă 55-59 ani sunt născute înainte de anul 1966, an care a pus capăt unei perioade în care natalitatea a înregistrat o tendință de scădere rapidă. Această tendință fusese influențată în anii trecuți atât de liberalizarea contracepției, cât și de o deschidere temporară a României către modelele socio-culturale vestice. Anul 1966 a marcat instaurarea politicii de creștere demografică prin interzicerea metodelor de planificare a reproducerii, fapt vizibil în graficul de mai jos prin creșterea bruscă a segmentului 50-54 ani față de segmentul 55-59 ani.

Atât la nivelul țării, cât și la nivelul Regiunii Centru, al județului Brașov și a municipiului Făgăraș, grupa de vârstă 25-29 ani scade numeric față de grupa superioară de vârstă, fapt influențat de finalul politicii pro-nataliste, democratizarea României și întoarcerea la un nivel al natalității neinfluențat de factori coercitivi sau artificiali. Prin urmare, dinamica populației de la municipiul Făgăraș, atât la nivelul grupelor de vârste, cât și la nivelul grupelor de gen, urmează o tendință asemănătoare celor manifestate la nivelul județului, regiunii și la nivelul țării.

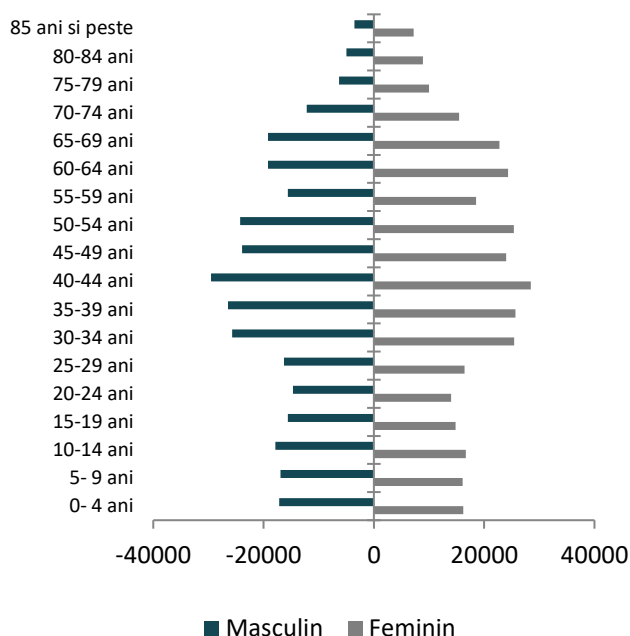

TABEL 4 PIRAMIDA VÂRSTELOR PENTRU POPULAȚIA MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, A JUDEȚULUI BRAȘOV, A REGIUNII CENTRU ȘI A ROMÂNIEI, 2021

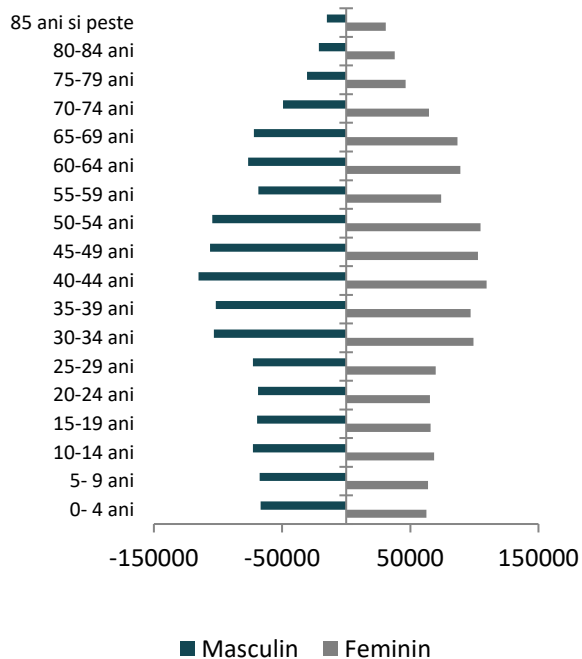
Municipiul Făgăraș

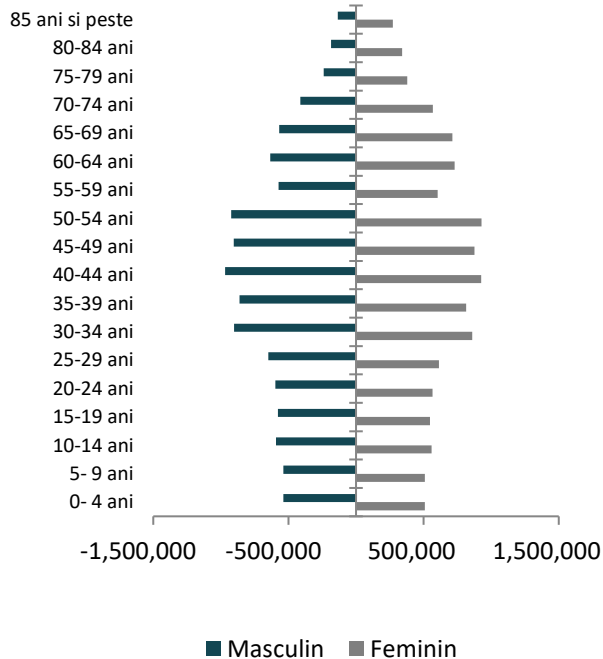
Județul Brașov

Regiunea Centru

România

Sursa: Baza de date Tempo INS

3.3. MIȘCAREA NATURALĂ ȘI MIGRATORIE

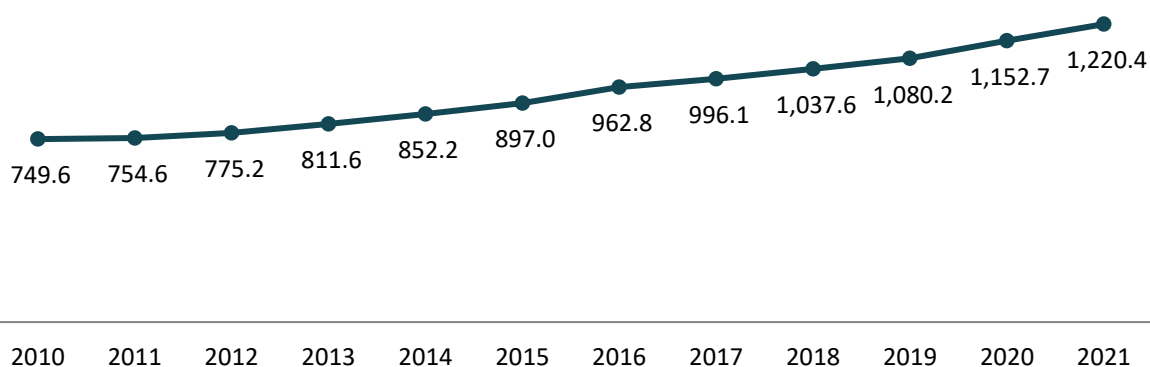
Dinamica populației

România s-a aliniat tendinței europene prin scăderea natalității din ultimele două decenii, însă multe țări implementează politici de susținere a natalității. Această dinamică, în special declinul din perioada recentă constituie o bază de pornire importantă pentru realizarea și implementarea, la nivel național, a politicilor publice atât în ceea ce privește natalitatea dar și în privința educației, ocupării și a serviciilor publice.

Evoluția indicelui de îmbătrânire demografică reprezintă tendința de îmbătrânire demografică a populației municipiului Făgăraș care în ultimii ani prezintă o evoluție crescătoare. În urma procesării datelor disponibile în cadrul Institutului Național de Statistică, se remarcă faptul că în anul 2010, numărul persoanelor de peste 60 de ani raportat la mia de persoane tinere de sub 15 ani era de 749,6. În anul 2021, se constată o proporție de 1.220,4 persoane vârstnice de peste 60 de ani raportat la mia de persoane tinere de sub 15 ani. Această tendință indică o îmbătrânire rapidă a populației printr-o medie a ratei de creștere anuale de 4,5%, valoarea indicelui de îmbătrânire demografică fiind mai ridicată în anul 2021 cu circa 62,4%, spre deosebire de anul 2010.

Evoluția privind îmbătrânirea demografică¹³ urmează îndeaproape tendințele la nivel județean (1.094,7 ‰), regional (1.131,4 ‰) și național (1.175,1 ‰), o situație specială remarcându-se și la nivelul țării, regiunii Centru și județului unde numărul persoanelor vârstnice depășește numărul tinerilor. Tendința crescătoare și rata anuală de creștere indică faptul că, în lipsa unor măsuri de redresare, numărul de persoane vârstnice din municipiul Făgăraș va fi tot mai ridicat, prin comparație cu numărul de tineri, ceea ce va genera un dezechilibru demografic major în perioadele următoare, cu implicații negative pe plan social.

FIGURA 30 EVOLUȚIA INDICELUI DE ÎMBĂTRÂNIRE DEMOGRAFICĂ, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, ‰, 2010-2021

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

La fiecare 1000 de locuitori cu potențial de a fi activi pe piața muncii în anul 2021 în municipiul Făgăraș, revin 482,6 locuitori inactivi, conform raportul de dependență demografică¹⁴. Numărul de persoane inactivă în raport cu numărul persoanelor de vârstă activă a crescut constant în ultimii 10 ani. Această creștere determină un grad de presiune din ce în ce mai mare asupra persoanelor

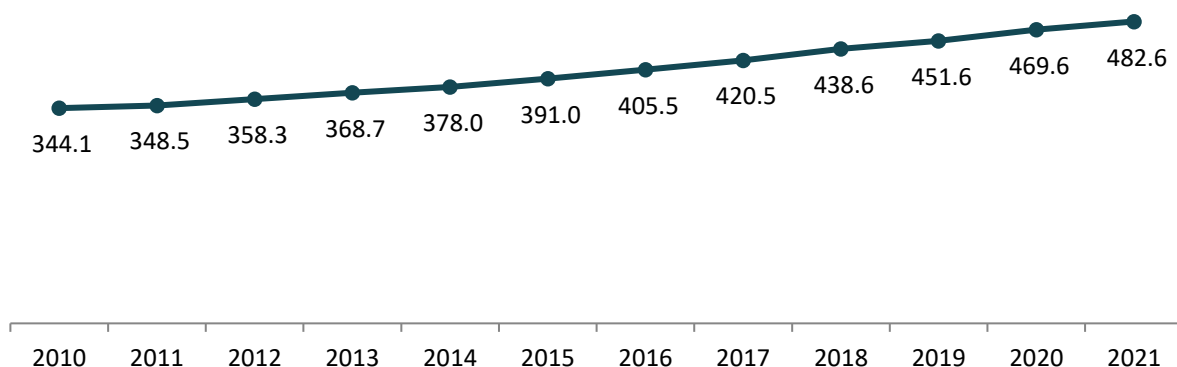
¹³ Cunoscut și ca "raportul bunici/nepoți", este un indicator al potențialului de creștere demografică pe termen mediu și lung și al presiunilor locative și migratorii determinate de aceasta

¹⁴ Suma persoanelor inactivă (0-14 ani și peste 65 ani) raportată la volumul persoanelor active (15-64 ani)

de vârstă activă, din perspectiva nevoii de îngrijire a persoanelor inactive afectând, de asemenea, modul în care sunt redistribuite veniturile persoanelor active către membrii inactivi ai familiei.

FIGURA 31 RAPORTUL DE DEPENDENȚĂ DEMOGRAFICĂ, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, ‰, 2010-2021

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

Raportat la rata de dependență a persoanelor vârstnice¹⁵, în anul 2021, municipiul Făgăraș arăta o valoare de 265,2‰, având o creștere de 79,9‰ față de anul 2010. Acest aspect poate fi explicat prin tendința prezentă și la nivel național de îmbătrânire accentuată a populației. Rata de dependență a persoanelor vârstnice în municipiul Făgăraș urmează aceeași tendință crescătoare prezentă la nivel județean (258,1‰), regional (257,6‰) și național (253,3‰). Dacă în aceste cazuri vorbim de o rată de creștere față de anul 2010 în jurul valorii de 21-47 %, se observă ca evoluția acestui indicator pentru municipiul Făgăraș este de aproape 2-4 ori mai rapidă (79%), lucru negativ având în vedere în special valoarea coeficientului de dependență a persoanelor vârstnice de la nivelul municipiului care deja depășește situația de la nivelul județului, regiunii și țării, lucru prezentat și în tabelul de mai jos. Evoluția coeficientului de dependență a persoanelor vârstnice este influențată de procesul de îmbătrânire a populației dar și de migrațiune.

O tendință de creștere se observă și în ceea ce privește coeficientul de dependență a persoanelor tinere¹⁶, cu 10,51%, de la 196,7‰ în anul 2010, la 217,3‰ în anul 2021. Evoluția mai urmează o tendință de creștere la nivel regional (+3,55%) de la 219,9‰ în anul 2010, la 227,7‰ în anul 2021 și la nivel județean (+17,85%) de la 200,0‰ în anul 2010, la 235,8‰ în anul 2021. Spre deosebire de acestea, la nivel național, coeficientul de dependență a persoanelor tinere a scăzut de la 218,1‰ în anul 2010 la 215,5‰ în anul 2021. Astfel, la nivelul național, coeficientul de dependență a persoanelor tinere este mai mic în 2021 față de 2010, ca urmare a scăderii numărului persoanelor tinere (0-14 ani) cu 5,8%. Pe termen scurt, indicele de dependență a persoanelor tinere este un indicator pentru nevoia de îngrijire pentru copii (nevoia de creșe, grădinițe, școli, școală după școală, bone etc.).

TABEL 5 RATA DE DEPENDENȚĂ A PERSOANELOR VÂRSTNICE/TINERE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ ȘI LA NIVEL JUDEȚEAN, REGIONAL, NAȚIONAL, 2010 – 2021, ‰

LOCALIZARE/EVOLUȚIE	COEFICIENTUL DE DEPENDENȚĂ A VÂRSTNICILOR			COEFICIENTUL DE DEPENDENȚĂ A TINERILOR		
	2010	2021	Evoluție	2010	2021	Evoluție

¹⁵ Raportul dintre vârstnici și persoanele cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani.

¹⁶ Raportul dintre tinerii până în 15 și ani și populația cu vârste cuprinse între 15 și 64 de ani

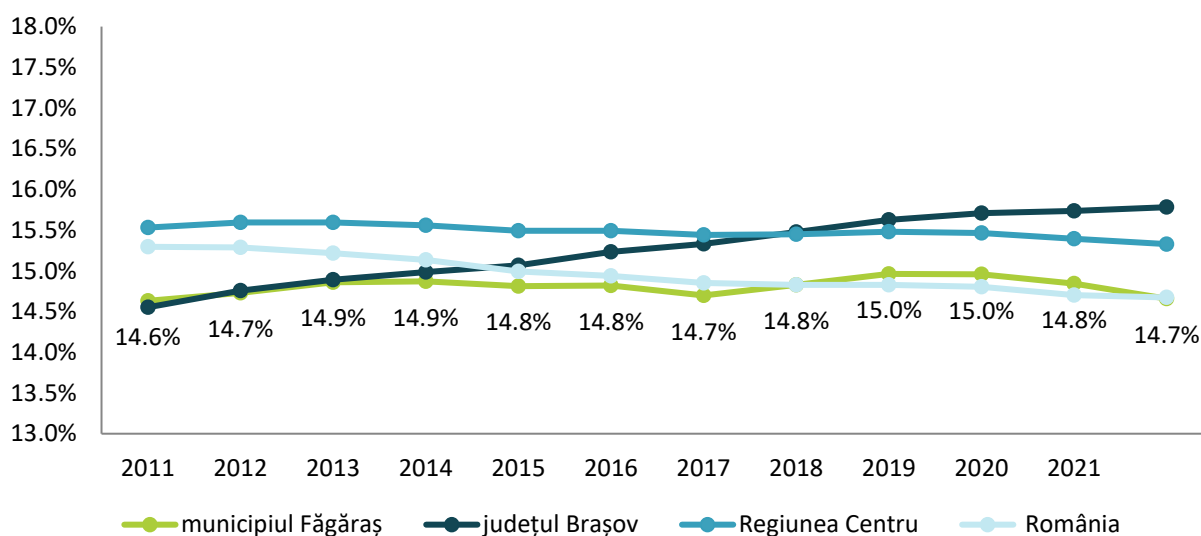
Municipiul Făgăraș	147,4	265,2	79,94%	196,7	217,3	10,51%
Județul Brașov	174,6	258,1	47,78%	200,0	235,8	17,85%
Regiunea Centru	195,5	257,6	31,74%	219,9	227,7	3,55%
România	207,7	253,3	21,94%	218,1	215,5	-1,18%

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

Ponderea copiilor la nivelul municipiului Făgăraș este relevantă pentru aprecierea populației active de peste 10 ani. În comparație cu valoarea înregistrată în 2021 la nivelul județului (15,8%), proporția copiilor din municipiul Făgăraș este mai mică (14,7%), având o valoare asemănătoare cu cea înregistrată la nivel național (14,7%). Din punct de vedere al evoluției indicatorului, se observă o creștere minoră în municipiul Făgăraș de la 14,6% în anul 2010 la 14,7% în 2021. Cu toate că ponderea copiilor de sub 14 ani în totalul populației este într-o oarecare măsură mai ridicată, acest lucru este determinat în special de dinamica negativă a populației totale de la nivelul municipiului care a scăzut de la 42.325 de locuitori în anul 2010 la 37.948 de locuitori în anul 2021.

Dintre toate nivelurile analizate, o rată de scădere a ponderii numărului de copii în anul 2021, prin comparație cu anul 2010 este remarcată la nivelul Regiunii Centru (-1,3%) și la nivelul României (-4,1%), iar situația cea mai favorabilă este specifică județului Brașov unde ponderea copiilor de sub 14 ani în totalul populației a crescut cu 8,4% în anul 2021, spre deosebire de anul 2010.

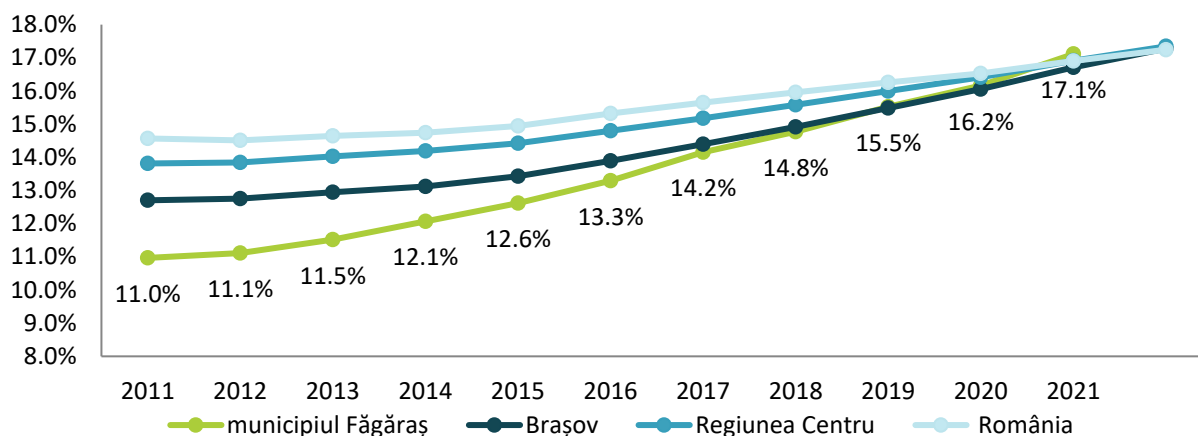
FIGURA 32 PROPORȚIA POPULAȚIEI DE SUB 15 ANI ÎN TOTALUL POPULAȚIEI, ÎN ȚARĂ, REGIUNE, JUDEȚ ȘI MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, %, 2010-2021

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

În ceea ce privește proporția persoanelor de 65 de ani și de peste din populație, aceasta este calculată ca raport dintre numărul persoanelor de peste 65 ani și numărul total al populației. La nivelul municipiului Făgăraș, în perioada 2010-2021, valoarea acestuia a crescut de la 11,0% la 17,9%. Indicele ilustrează declinul demografic și îmbătrânirea populației și trebuie luat în considerare pe viitor pentru a ajunge la un echilibru demografic. În municipiul Făgăraș, proporția persoanelor de 65 de ani și peste prezintă valori relativ apropiate, dar mai ridicate decât cele de la nivelul județului (17,3%), de nivel regional (17,3,‰) și de la nivel național (17,2%), însă evoluția de creștere a acestuia este mult mai rapidă decât în celelalte teritorii analizate. În perioada de referință, proporția persoanelor de 65 de ani și de peste a crescut cu 63,1% în municipiul Făgăraș față de 36,0% la nivelul județului, 25,5% la nivelul regiunii și 18,4% la nivelul țării.

FIGURA 33 PROPORȚIA POPULAȚIEI DE 65 DE ANI ȘI PESTE ÎN TOTALUL POPULAȚIEI, ÎN ȚARĂ, REGIUNE, JUDEȚ ȘI MUNICIPIUL FAGĂRAȘ, %, 2010-2021

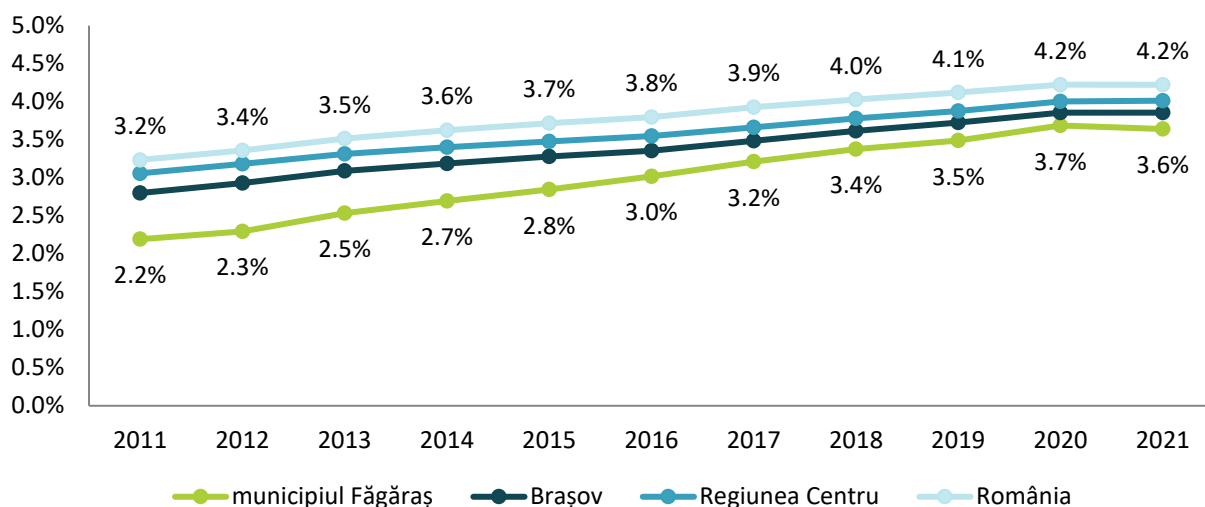
Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

Indicele de senioritate, denumit și indicele de îmbătrânire a populației și calculat prin raportarea numărului de persoane de peste 80 ani la numărul total al populației, ilustrează la rândul său declinul demografic cu care se confruntă regiunea și îmbătrânirea populației cu o intensitate crescută, care trebuie interpretată că un semnal de alarmă pentru decidenți în sensul gândirii unor măsuri rapide și eficiente pentru obținerea unui echilibru demografic. În municipiul Făgăraș, indicele de senioritate de 3,6% nu are o valoare mai mare față de nivelul național de 4,2%, regional de 4,0% și județean de 3,9%, fapt ce indică o longevitate mai scăzută a populației, cu toate că aceasta este mai îmbătrânită.

În general, datele înregistrate la nivelul acestui indicator atrag atenția asupra nevoilor comunității de dezvoltare a serviciilor publice de îngrijire și de proiectare urbană destinate persoanelor vârstnice (spații de relaxare, aspecte referitoare la mobilitatea în spațiul urban al vârstnicilor, accesul în instituții și dotările publice). Cu toate acestea, municipiul Făgăraș are cea mai ridicată rată de creștere a indicatorului în anul 2021, prin comparație cu anul 2010 de 66,2%, prin comparație cu rate de creștere de 31,3% la nivel regional, prin comparație cu rata de 30,6% la nivel național și de 37,8% la nivel județean. Totodată, din perspectiva unei strategii de dezvoltare, indicele de senioritate evidențiază un tip special de presiune socială referitoare la îngrijirea persoanelor vârstnice.

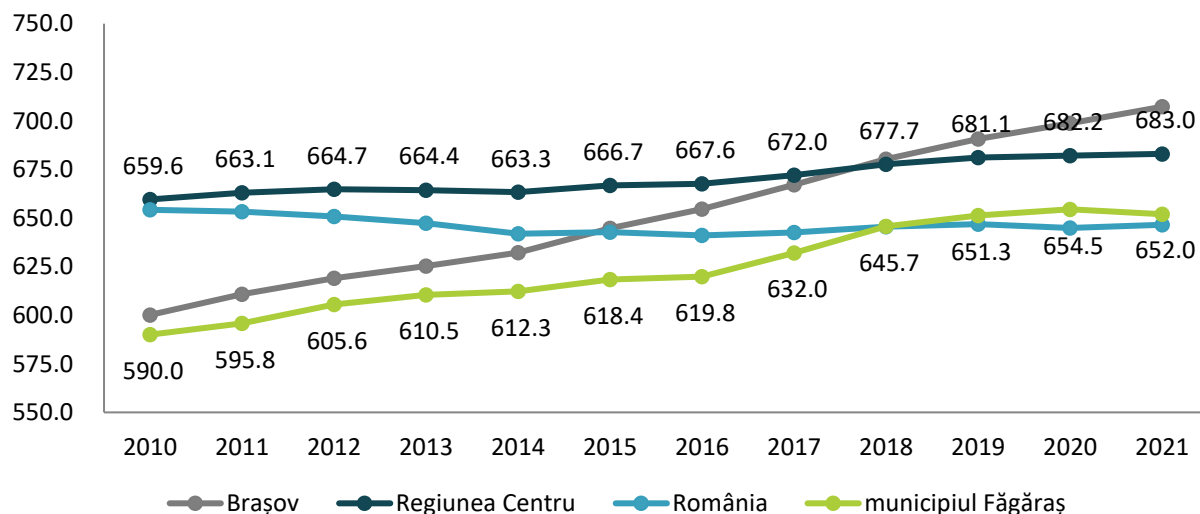
FIGURA 34 INDICELE DE SENIORITATE, ÎN ȚARĂ, REGIUNE, JUDEȚ ȘI MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, %, 2010-2021

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

Rata de înlocuire a forței de muncă reprezintă măsura în care structura actuală a populației municipiului Făgăraș asigură un volum suficient de copii și tineri pentru a înlocui forța de muncă ce va ieși la pensie în următorii 15 ani. La nivelul municipiului Făgăraș sunt înregistrate valori în creștere ale indicatorului în perioada 2010- 2021, de la 590,0‰ la 652,0‰. Aceeași tendință de creștere este remarcată și la nivelul județului și regiunii, unde în 2021 sunt prezente valori mai mari cu 15,8% și respectiv cu 3,0%, comparativ cu anul 2010. La nivelul țării se remarcă o scădere ușoară (-1,0%) a acestui indicator în ultimii ani. Creșterea numărului de copii și tineri raportat la mia de persoane de vârstă activă, reprezintă o oportunitate pentru reducerea vulnerabilităților municipiului cu condiția ca trendul de creștere să fie menținut prin politici de stimulare a natalității și de consolidare a populației tinere, evoluția acestui indicator fiind generată nu doar de natalitate, ci și de migrație.

FIGURA 35 RATA DE ÎNLOCUIRE A FORȚEI DE MUNCĂ ÎN ȚARĂ, ÎN REGIUNE, JUDEȚ ȘI MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 200-2021

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

Mișcarea naturală a populației

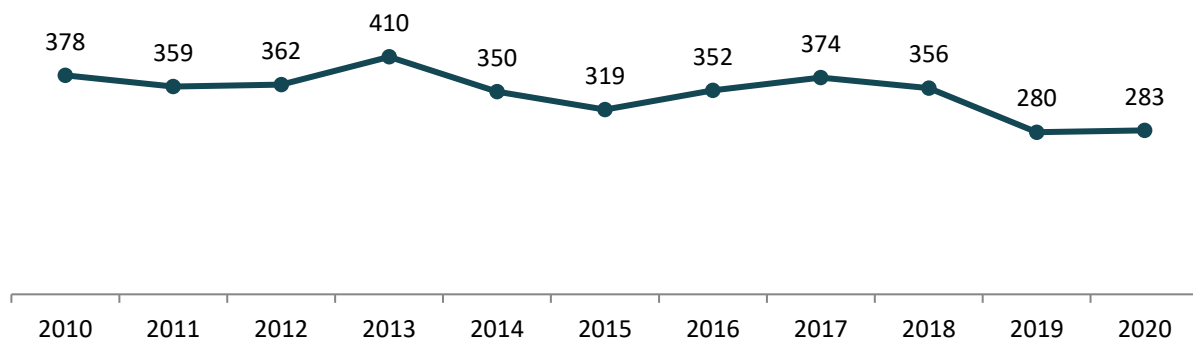
Prin mișcarea naturală și migratorie a populației se analizează evoluția numărului, compoziției și distribuției teritoriale a populației, dar și intrările și ieșirile (nașteri, decese, emigrare, imigrare etc.). În funcție de soldul acestor intrări și ieșiri se poate preconiza evoluția pe termen mediu și lung a populației. Astfel se pot lua decizii de intervenții publice, care să contribuie la menținerea unei structuri echilibrate a populației. În acest context este necesară asigurarea unei evoluții care să susțină segmentelor inactive de populație (tinerii și vârstnicii) de către segmentele active (populația în vârstă de muncă).

Anul 2020 este al 31-lea an în care numărul morților este mai mare decât numărul nou-născuților, în România. Din analiza datelor disponibile pe platforma INS Tempo reiese că sporul natural, la nivelul întregii țări, a înregistrat o ușoară îmbunătățire în perioada 2015 – 2017. Începând cu anul 2017 situația s-a înrăutățit constant, în 2019 sporul natural înregistrând o scădere de peste 57.244 de persoane, iar în 2020 această scădere a ajuns la peste 118.000 de persoane, pe fondul efectelor negative ale pandemiei de COVID-19. Conform Institutului Național de Statistică, la nivelul României, în anul 2020 numărul deceselor a crescut semnificativ în lunile octombrie, noiembrie și decembrie față de aceleași luni din anul 2019, iar în lunile ianuarie-februarie 2021 se observă un trend descrescător al numărului de decese față de ultimele luni ale anului 2020, numărul acestora rămânând în continuare mai ridicat decât cel înregistrat în aceleași luni ale anului precedent. De asemenea, în contextual pandemiei de COVID-19, în luna octombrie 2021 s-a înregistrat cea mai mare creștere a numărului de decese din întreaga perioadă de pandemie, după o perioadă de descreștere de 5 luni a numărului total de decese (aprilie-august).

Totodată, din datele disponibile pe platforma INS Tempo reiese că, la nivel național, numărul de copii născuți în 2020 este cel mai mic din ultimii 30 de ani, ajungând la 178.609 de nou-născuți, cu 43% mai puțin decât în 1990, când în România se nășteau 314.746 de copii. Specialiștii estimează că un spor natural negativ de peste 100.000 de persoane pe an, la populația României, va avea un impact negativ foarte mare.

Natalitatea la nivelul municipiului Făgăraș a înregistrat o dinamică fluctuantă în ultimii ani, culminând cu cele mai ridicate valori în anii 2013 și 2017 și rezultând în anul 2020 cu a doua mea mai scăzută valoare din ultimii ani. Având în vedere acestea, natalitatea în anul 2020 prezintă valori cu 25,1% mai scăzute, prin comparație cu anul 2010.

FIGURA 36 NUMĂRUL NĂSCUȚILOR VII ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2010-2021

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

Din perspectiva municipiilor din județul Brașov, similar dinamicii de la nivelul municipiului Făgăraș, aceeași tendință de scădere a numărului de născuți vii se remarcă și în cadrul municipiului Brașov (-13,4%), municipiului Codlea (-9,5%) și municipiului Săcele (-1,0%). Totuși, la nivelul municipiului Făgăraș este remarcată dinamica cea mai negativă. În cadrul acestuia, numărul născuților vii a

urmat cea mai ridicată scădere în anul 2020, prin comparație cu anul 2010. La nivelul județului, numărul născuților vii a fluctuat pe parcursul perioadei analizate, dar anul 2020 surprinde un număr cu -2,3% mai scăzut de născuți vii, prin comparație cu numărul acestora în anul 2010.

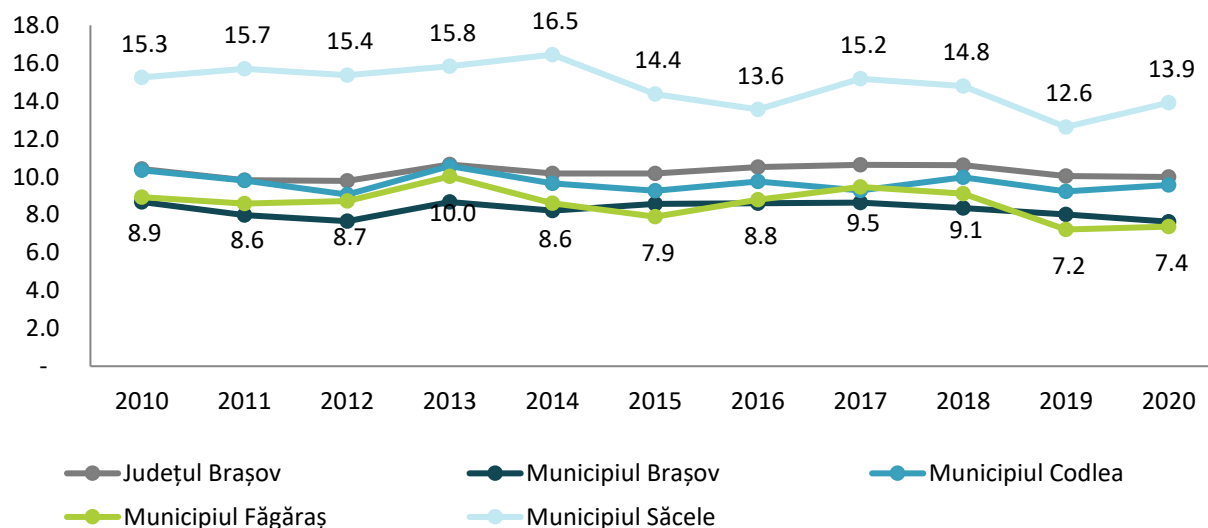
TABEL 6 SITUAȚIE COMPARATIVĂ A NUMĂRULUI DE NĂSCUȚI VII, MUNICIPIILE DIN JUDEȚUL BRAȘOV, 2010-2020

UAT	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2010-2020
Municipiul Brașov	2553	2241	2398	2507	2426	2211	-13,4%
Municipiul Codlea	273	239	253	255	259	247	-9,5%
Municipiul Făgăraș	378	362	350	352	356	283	-25,1%
Municipiul Săcele	518	536	584	489	539	513	-1,0%

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

Rata natalității¹⁷ la nivelul municipiului Făgăraș a fost de 7,4 ‰ în 2020 (față de 8,9‰ în 2010). Această scădere a ratei natalității este generată atât de scăderea numărului de nașteri cât și de creșterea numărului de locuitori din municipiu. În perioada 2010-2020 populația municipiului a scăzut cu 9,3%. Interacțiunea dintre numărul în scădere de nou-născuți și situația populației face ca municipiul Făgăraș să înregistreze cea mai mare scădere, în ultimii 10 ani, a ratei natalității (-17,4%) comparativ cu celelalte teritorii analizate și prezentate în figura următoare. În municipiul Brașov rata natalității a scăzut cu -12,0%, în municipiul Codlea cu -7,5%, în municipiul Săcele cu -8,7%, iar la nivelul județului Brașov, rata natalității în anul 2020, comparativ cu anul 2010 a scăzut cu -4,1%.

FIGURA 37 EVOLUȚIA RATEI NATALITĂȚII, JUDEȚ ȘI MUNICIPIILE DIN JUDEȚUL BRAȘOV, ‰, 2010-2020

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

Rata mortalității¹⁸ de la nivelul municipiului Făgăraș a crescut în 2020, comparative cu anul 2010 cu 20,7%, iar tendința de creștere a acestui indicator este specifică și celorlalte teritorii analizate și prezentate în figura de mai jos. Totuși, cea mai mare rată de creștere a ratei mortalității este specifică municipiului Codlea (62,1%) și municipiului Brașov (41,4%). Până în anul 2019, indicatorul a urmat o dinamică fluctuantă pentru toate cele 5 teritorii. După acest an, pe fondul

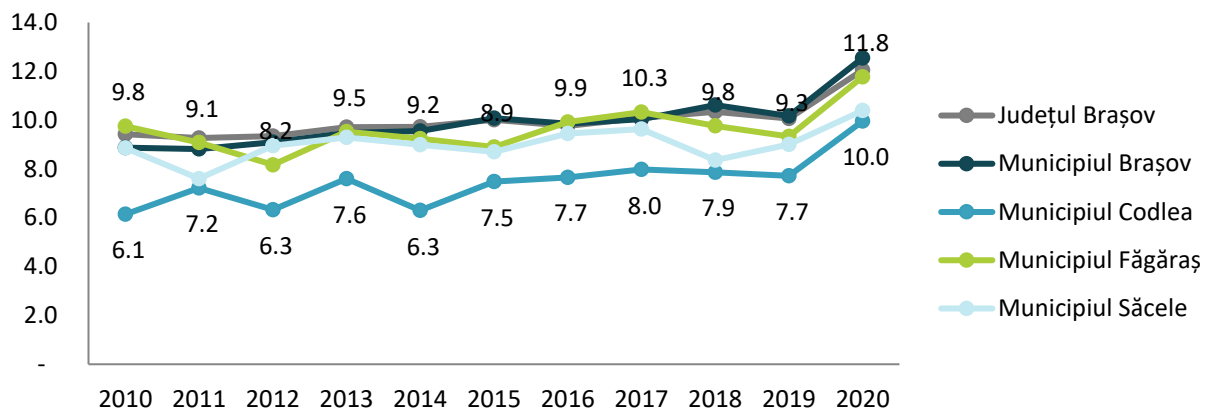
¹⁷ Rata natalității este definită ca numărul de născuți vii/ populația totală*1000

¹⁸ Numărul persoanelor decedate/populație totală x 1000

prezenței pandemiei de COVID-19 ce a avut efecte negative asupra sănătății locuitorilor, atât direct prin infectarea cu virusul și afectarea aparatului respirator, cât și indirect prin manifestarea unor boli endocrine, de nutriție și metabolism, boli ale aparatului circulator sau boli legate de tulburări mentale apărute în urma pandemiei, rata mortalității a crescut atât în municipiile din județul Brașov, cât și la nivel județean.

FIGURA 38 EVOLUȚIA RATEI MORTALITĂȚII, JUDEȚ ȘI MUNICIPIILE DIN JUDEȚUL BRAȘOV, ‰, 2010-2020

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

Sporul natural de la nivelul municipiului Făgăraș a urmat de-a lungul perioadei analizate o evoluție descrescătoare, valoarea acestui indicator la finalul anului 2020 fiind de -4.40‰. Valoarea sportului natural în anul 2010 era de -0,8‰, fapt ce surprinde evoluția negativă din această perspectivă. Accentuarea dinamicii negative a ratei natalității de după anul 2019 este specifică perioadei când contextual a fost marcat de izbucnirea și extinderea pandemiei de COVID-19 în întreaga lume, iar efectele negative ale pandemiei au fost resimțite puternic și în România. Cele mai importante schimbări sociale care au afectat sporul natural, în această perioadă, sunt creșterea numărului de decese, ca urmare a îmbolnăvirilor, dar și scăderea ratei natalității, peste previziunile anterioare. Această tendință se regăsește și în municipiul Făgăraș, rata natalității fiind în anul 2020 cea mai mică din intervalul analizat, 2010-2020.

TABEL 7 SITUAȚIE COMPARATIVĂ A RATEI NATALITĂȚII, MORTALITĂȚII ȘI SPORULUI NATURAL, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, MUNICIPIILE DIN JUDEȚUL BRAȘOV ȘI JUDEȚUL BRAȘOV, 2020

UAT	POPULAȚIE	NR. NĂSCUȚI	NR. DECESE	RATA NATALITĂȚII ‰	RATA MORTALITĂȚII ‰	SPOR NATURAL ‰
Județul Brașov	624.778	6.379	7.692	10,0	12,0	-2,06
Municipiul Brașov	296.973	2.211	3.634	7,6	12,5	-4,91
Municipiul Codlea	26.304	247	257	9,6	10,0	-0,39
Municipiul Făgăraș	43.024	283	452	7,4	11,8	-4,40

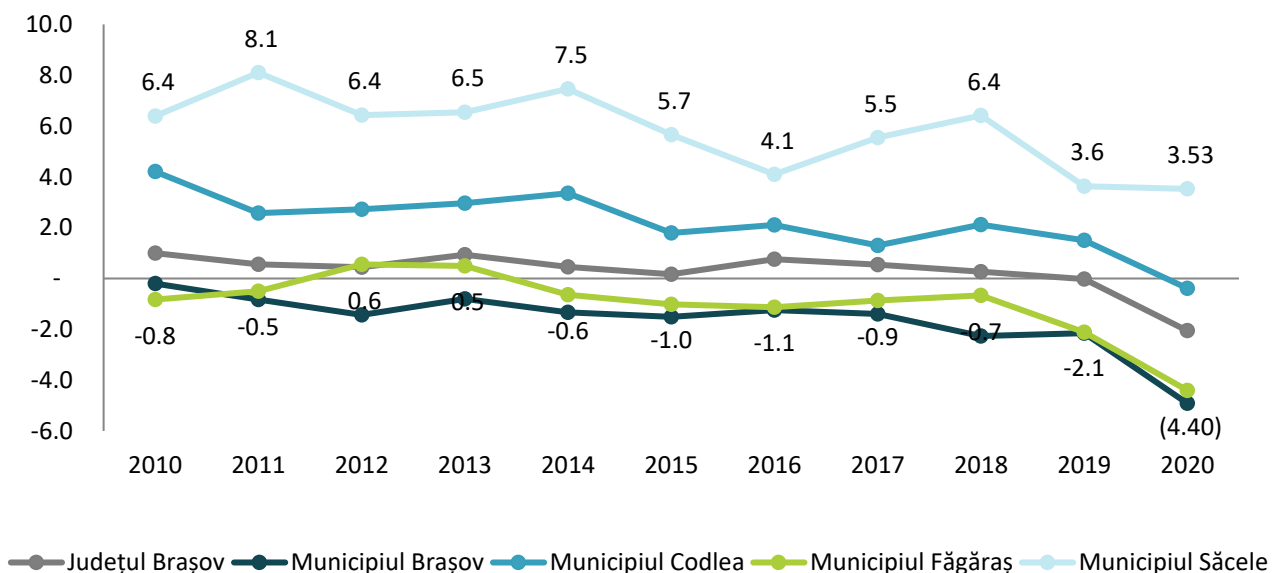

Municipiul Săcele	32.964	513	383	13,9	10,4	3,53
-------------------	--------	-----	-----	------	------	------

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

Valori negative ale sporului natural s-au înregistrat, în 2020, în patru din cele cinci teritorii analizate, cea mai mare scădere fiind observată la nivelul municipiului Brașov prin rata sporului natural ce fost de -4,91%. După acesta, o rată negativă a sporului natural se remarcă în cadrul municipiului Făgăraș, urmat apoi de valoarea la nivelul județului Brașov de -2,06%. Municipiul Codlea se poziționează puțin peste limită cu o rată a sporului natural de -0,39%, dar în continuă scădere pe perioada analizată. Municipiul Săcele, cu toate că urmează și acesta o tendință în scădere, prezintă cea mai favorabilă situație prin comparație cu restul nivelurilor analizate, având rata a sporului natural de 3,53%.

FIGURA 39 EVOLUȚIA RATEI SPORULUI NATURAL, JUDEȚUL BRAȘOV ȘI MUNICIPIILE DIN JUDEȚ, 2010-2020

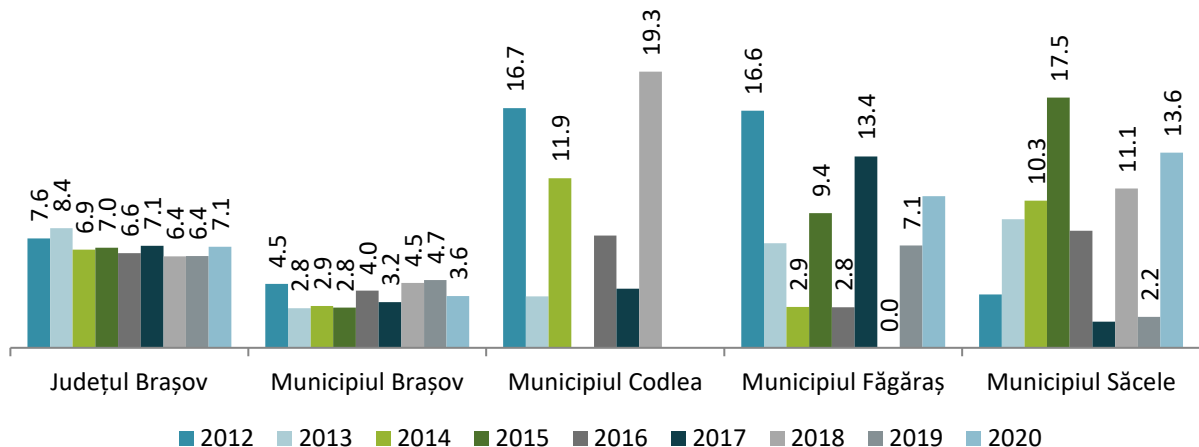
Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

Rata mortalității infantile¹⁹ a înregistrat în municipiul Făgăraș valori fluctuante. Astfel, în timp ce în anumite perioade există înregistrate decese sub 1 an, se remarcă și perioade în care nu sunt înregistrate astfel de decese, ca de exemplu în anul 2018. În restul anilor analizați, sunt înregistrate 1-6 decese pentru un an ceea ce influențează o rată a mortalității infantile cuprinsă între valoarea minimă înregistrată de 0 pentru anul 2018 și valoarea maximă înregistrată de 16,6 pentru anul 2012. O rată fluctuantă se remarcă și în cadrul celorlalte municipii din județ. Raportat la acestea, rata mortalității infantile prezintă cele mai ridicate valori în anul 2013 pentru județul Brașov cu o rată a moraliității infantile de 8,4, în anul 2019 pentru municipiul Brașov cu o rată de 4,7, în anul 2019 pentru municipiul Codlea cu o rată de 19,3 și în anul 2020 pentru municipiul Săcele cu o rată de 13,6. La nivelul județului, rata mortalității infantile se menține pe toată perioada între 6,4 și 8,4. La nivelul României, indicatorul are o valoare ridicată în comparație cu media Uniunii Europene. Astfel, dacă în Uniunea Europeană sunt 4 decese înregistrate în rândul copiilor cu vârste de sub

¹⁹ Numărul de numărul de decese ale copiilor cu vârste de până la un an, raportat la mia de născuți vii din același an

1 an la mia de născuți vii, România înregistrează în anul 2020 cca. 5,5 decese la mia de născuți vii²⁰.

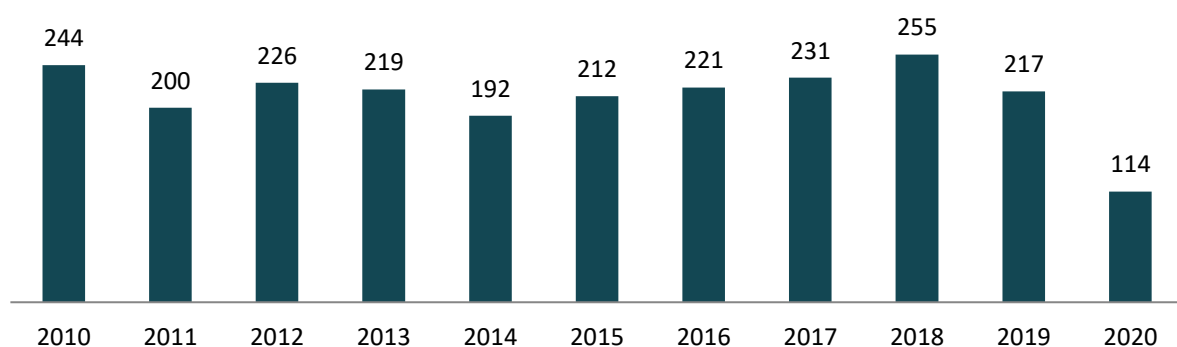
FIGURA 40 EVOLUȚIA RATEI MORTALITĂȚII INFANTILE, JUDEȚUL BRAȘOV ȘI MUNICIPIILE DIN JUDEȚ, %, 2012-2020

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

Numărul de căsătorii în municipiul Făgăraș a urmat o evoluție fluctuantă, cu o scădere procentuală de -53,3% în anul 2020, comparativ cu anul 2010. În intervalul analizat se remarcă o creștere în perioada 2015-2018, ce ajunge la 255 de căsătorii în anul 2018, cea mai ridicată valoare din acești ani. După această perioadă este remarcat un declin până în anul 2020, an în care numărul de căsătorii aproape s-a înjumătățit. Acest context de scădere drastică este cel mai probabil influențat de contextul pandemiei de COVID-19 când reglementările speciale stabilite au făcut dificilă organizarea evenimentelor.

FIGURA 41 EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE CĂSĂTORII, ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2010-2020

Sursa: Tempo INS

Rata de nupțialitate²¹ este în scădere atât în municipiul Făgăraș, cât și în celelalte teritorii. Evoluția indicatorului a fost fluctuantă, cu o tendință favorabilă din anul 2014, până în anul 2018, după care rata de nupțialitate a urmat o scădere constantă, culminând în anul 2020 cu o valoare de 3,0‰,

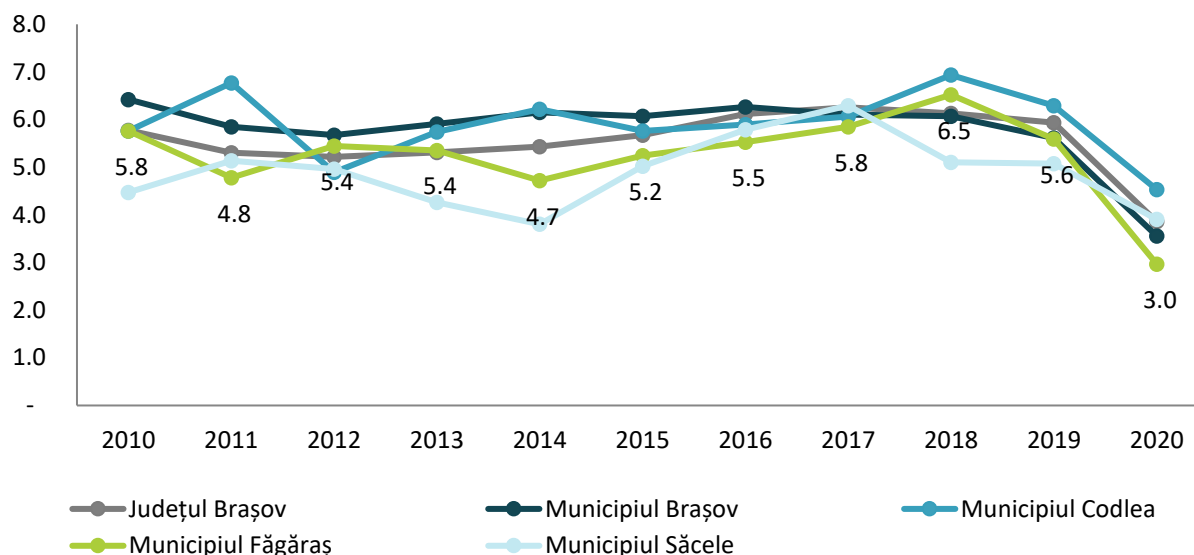
²⁰ Anuarul demografic al României 2015, INS

²¹ Este calculată prin raportarea numărului de căsătorii încheiate într-un an calendaristic, la populația după domiciliu la 1 ianuarie pentru anul respectiv, la 1.000 de locuitori

respectiv cu circa -48% mai scăzută decât valoarea de 5,8‰ din anul 2010. Aceeași tendință de declin după anul 2018 este remarcată și pentru restul teritoriilor analizate.

FIGURA 42 RATA DE NUPTIALITATE, ÎN JUDEȚUL BRAȘOV ȘI MUNICIPIILE DIN JUDEȚ, ‰, 2010-2020

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

Rata de divorțialitate²² la nivelul municipiului Făgăraș a avut o tendință de scădere atât în perioada 2019-2020, cât și în ultimii 5 ani. În cadrul județului Brașov, municipiului Brașov și municipiului Făgăraș, rata de divorțialitate în anul 2020, este mai mică comparativ cu anul 2010 cu valori cuprinse între 2,7 și 51,3%.

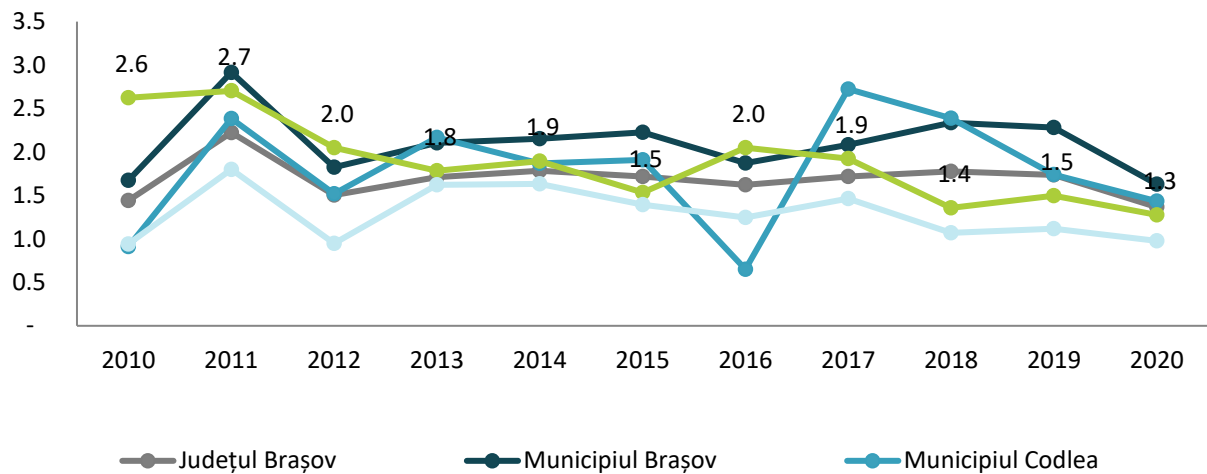
În municipiul Făgăraș, rata de divorțialitate a scăzut cu -51,3%, în municipiul Brașov rata de divorțialitate a scăzut cu -2,7%, iar în județul Brașov aceasta a scăzut cu -5,2%. Opus acestora, în municipiul Codlea rata divorțialității a crescut cu 57,6% în anul 2020, comparativ cu anul 2010, iar în municipiul Săcele rata a crescut cu 3,7% pentru aceeași perioadă.

În municipiul Făgăraș, se remarcă a doua cea mai mică rată a divorțialității (1,3‰) din cadrul teritoriilor analizate și prezentate în figura de mai jos, dar și cea mai ridicată rată de scădere a ratei divorțialității din perioada 2010-2020.

²² Se calculează prin raportarea numărului de căsătorii desfăcute în cursul unui an calendaristic la populația după domiciliu la 1 ianuarie din anul respectiv ce revin la 1.000 de locuitori.

FIGURA 43 RATA DE DIVORȚIALITATE, JUDEȚUL BRAȘOV ȘI MUNICIPIILE DIN JUDEȚ, ‰, 2010-2020

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

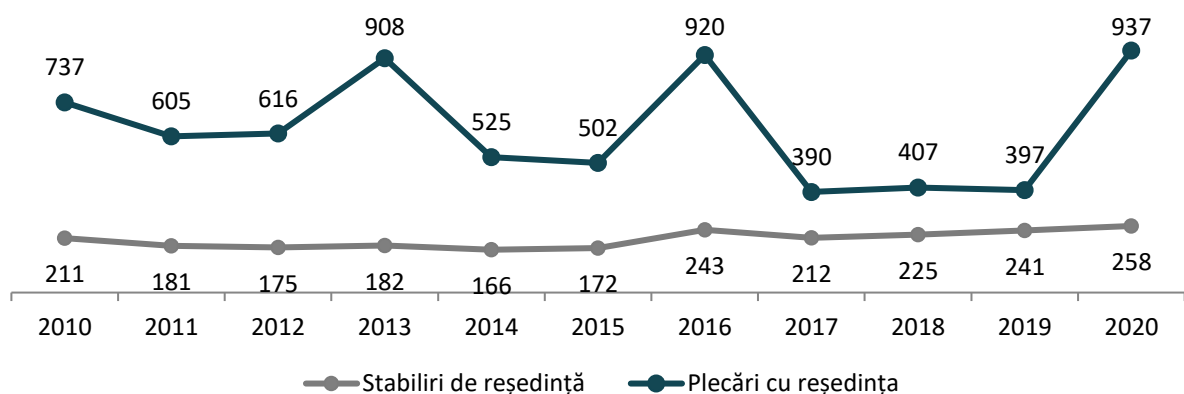
Mișcarea migratorie

Situația mișcării migratorii poate echilibra sau dezechilibra bilanțul demografic, fiind un important proces. Alături de mișcarea naturală a populației, migrația internă și externă de la nivelul unei localități reliefează informații importante cu privire la tendințele de mobilitate a populației.

La nivelul municipiului Făgăraș, în anul 2020 au existat 258 de stabiliri cu reședința și 937 de plecări cu reședința. Astfel, numărul plecărilor cu reședința era cu 263% mai ridicat decât numărul stabilirilor. Comparativ cu anul 2010, atât numărul stabilirilor, cât și numărul plecărilor cu reședința de la nivelul municipiului Făgăraș au crescut cu 22,3% în cadrul stabilirilor și cu 27,1% în cadrul plecărilor.

Din perspectiva zonelor urbane asemănătoare din județ, respectiv din perspectiva municipiilor, dinamica în creștere a numărului de stabiliri cu reședința în anul 2020, prin comparație cu anul 2010 mai este specifică doar municipiului Codlea (+6,2%) și municipiului Săcele (+92,7%). Raportat la plecările cu reședința, numărul acestora a crescut în anul 2020, prin comparație cu anul 2010, atât în cadrul municipiilor din județ, cât și în cadrul județului Brașov.

FIGURA 44 EVOLUȚIA MIGRAȚIEI TEMPORARE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, NUMĂR PERSOANE, 2010, 2020

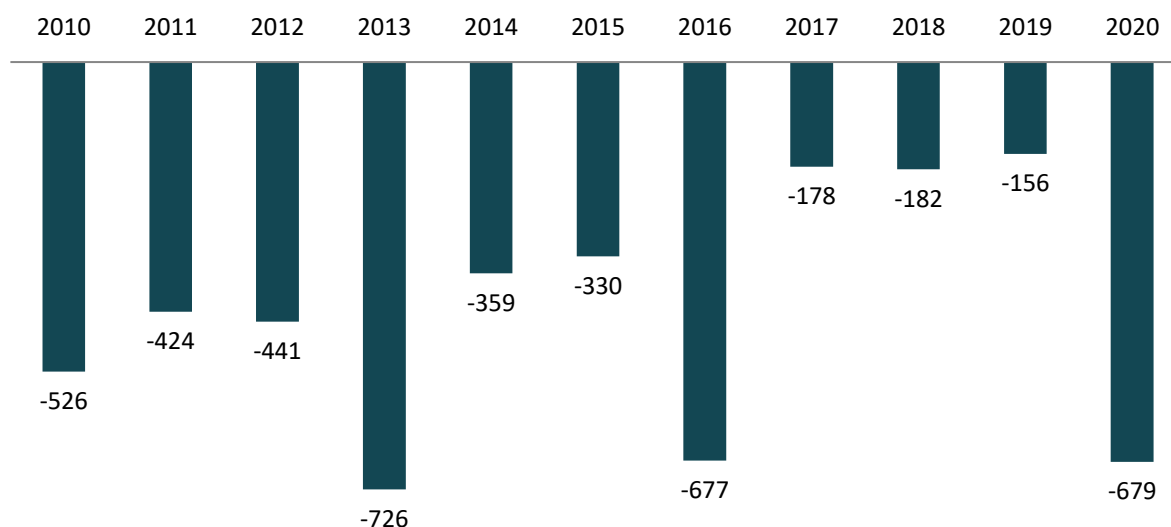

Sursa: Tempo INS

Prin urmare, soldul migrației temporare în municipiul Făgăraș are o valoare negativă în anul 2020 de -679 de persoane. Pe parcursul perioadei 2010-2020, evoluția soldului migrației temporare a avut un caracter fluctuant, dar constant negativ.

După anul 2016, tendința prezenta o dinamică favorabilă în scădere a soldului migrației temporare, iar în anul 2020, comparativ cu anul anterior au crescut plecările cu reședința cu 136,0%, dar și stabilirile cu reședința cu circa 7,1%. Acest lucru a fost influențat prin tendințele apărute la nivelul populației ca urmare a efectelor negative ale pandemiei de COVID – 19. Restricțiile de circulație, închiderea instituțiilor de învățământ și trecerea în sistemul online, reducerea activității agenților economici (și pierderea locurilor de muncă) au determinat noi tendințe migratorii și astfel, persoanele au fost nevoite să se întoarcă în localitățile unde aveau domiciliu permanent, rezultând, astfel, al doilea cel mai ridicat număr de stabiliri cu reședința din ultimii perioada analizată, după anul 2013.

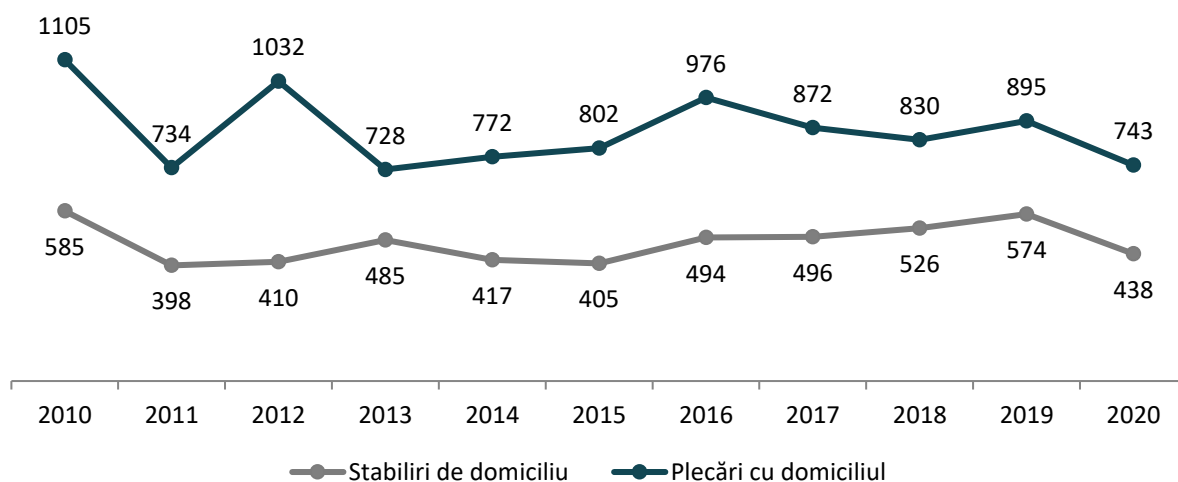
FIGURA 45 SOLDUL MIGRAȚIEI TEMPORARE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, NUMĂR PERSOANE, 2010-2020

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

Migrația permanentă în municipiul Făgăraș din ultimii ani este caracterizată de fluctuații constante, culminând din anul 2019 cu o scădere atât a plecărilor cu domiciliul, cât și a stabilirilor cu domiciliul.

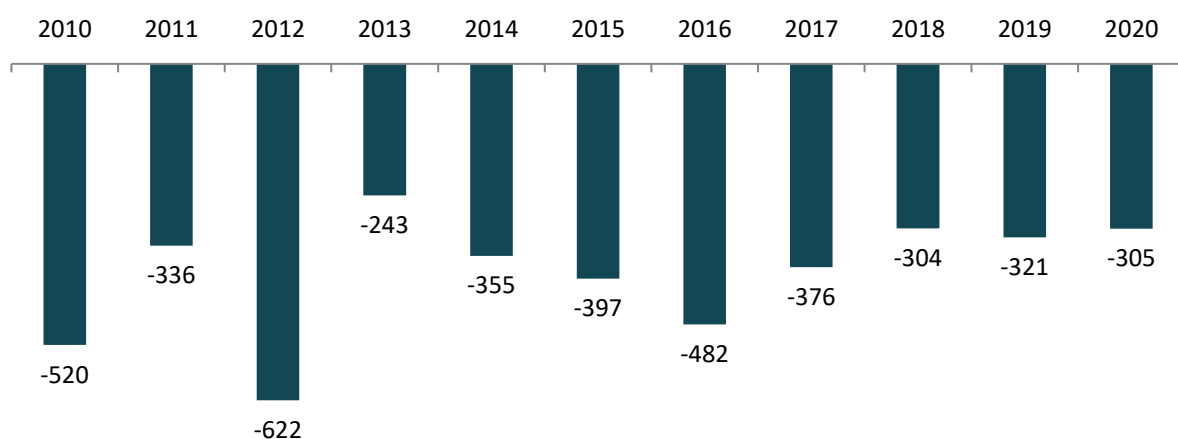
Totuși, în ciuda creșterii numărului de plecări cu domiciliul, anul 2020 prezintă o situație mai favorabilă a acestora comparativ cu anul 2010. În anul 2020 s-au realizat cu circa -31,8% mai puține plecări cu domiciliul, prin comparație cu anul 2010. Totodată, numărul stabilirilor cu domiciliul în municipiul Făgăraș din anul 2020 este cu -25,1% mai scăzut, comparativ cu anul 2010. În acest sens, în ultima perioadă se realizează mai puține plecări cu domiciliul, dar și mai puține sosiri cu domiciliul raportat la municipiul Făgăraș. Evoluția atipică din ultimul este influențată, în cea mai mare măsură, de efectele pandemiei de COVID – 19. Restricțiile de circulație, creșterea incertitudinilor privind contextul social pe termen scurt și mediu, au condus la o reducere atât a stabilirilor cât și a plecărilor cu domiciliul, persoanele care intenționau să își schimbe domiciliul fiind nevoite să amâne sau să renunțe la intențiile lor.

FIGURA 46 EVOLUȚIA MIGRAȚIEI PERMANENTE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, NUMĂR PERSOANE, 2010-2020

Sursa: Tempo INS

Soldul migrației permanente în perioada analizată 2010-2020 este negativ pentru fiecare an. Anul 2010 prezintă cea mai nefavorabilă situație când în urma analizei plecărilor și stabilirilor cu domiciliul, au rezultat cu circa 622 de persoane mai puține în municipiul Făgăraș.

Comparativ cu restul municipiilor cu caracteristici asemănătoare din județ, în anul 2020 situația este una asemănătoare, soldul migrației permanente fiind negativ și în cadrul municipiului Codlea (-88 de persoane) și Săcele (-7 persoane). Cu toate acestea, situația cea mai nefavorabilă unde rezultă cea mai mare pierdere a populației este în cadrul municipiului Făgăraș (-305 persoane). La nivelul municipiului Brașov (+11 persoane) și a județului Brașov (+2019 persoane), soldul migratoriu este unul favorabil.

FIGURA 47 SOLDUL MIGRAȚIEI PERMANENTE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, NUMĂR PERSOANE, 2010-2020

Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

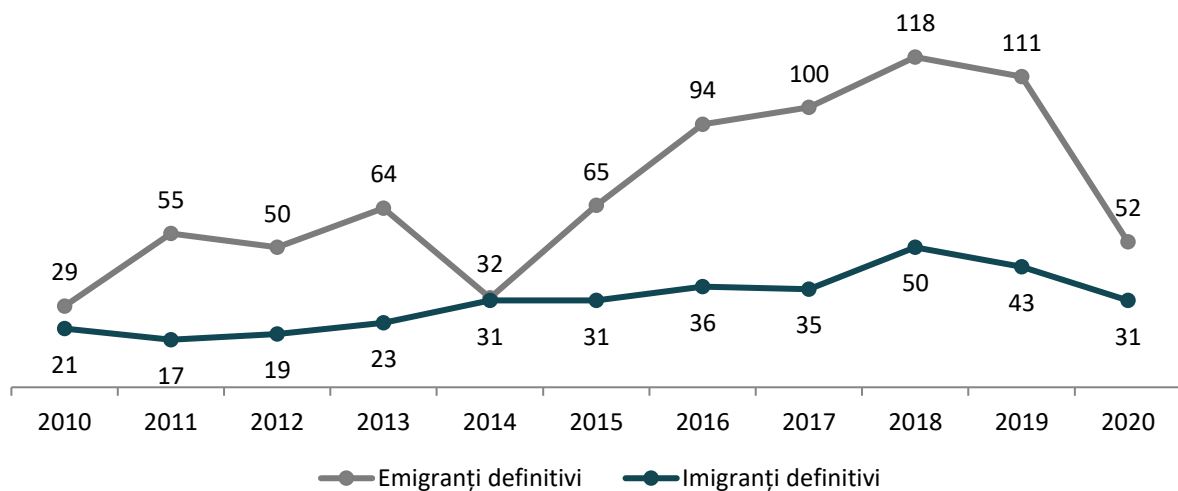
Migrația externă

Migrația externă este determinată de oportunitățile de dezvoltare socio-economică pe care cetățenii români doresc să le acceseze, în afara țării, oportunități reprezentate, în principal, de condiții mai avantajoase de muncă și de studiu în țările învecinate, mai dezvoltate sau acces la servicii medicale și sociale mai bune.

Emigrația definitivă a urmat o evoluție fluctuantă, dar cu o valoare în creștere constantă după anul 2014. Anul în care a fost remarcat cel mai ridicat număr de emigranți definitivi este anul 2018 cu 118 astfel de persoane. În anul 2020, se observă o scădere a numărului emigranților definitivi la doar 52. O creștere și la nivelul numărului de imigranți definitivi este observată după anul 2011, iar tot în anul 2018 este observat și cel mai ridicat număr de persoane care au imigrat în municipiul Făgăraș. Cu toate acestea, în perioada analizată au imigrat 337 de persoane, dar au emigrat 770 și astfel diferența dintre numărul de imigranți și cel al emigranților în perioada analizată este de -433.

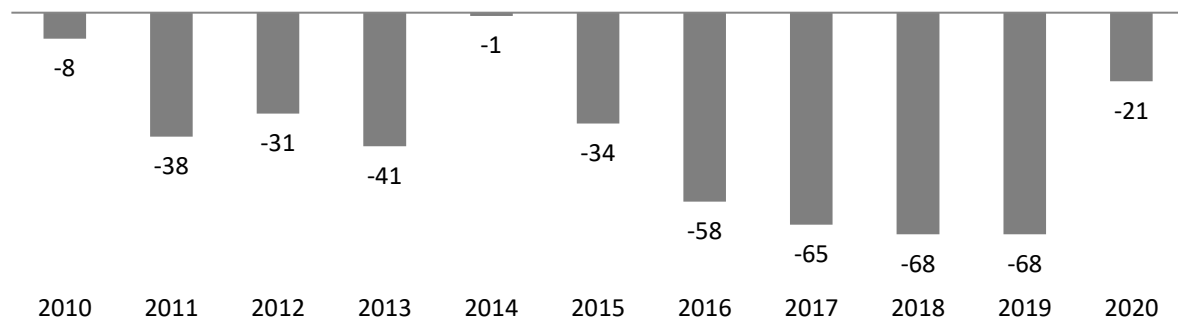
FIGURA 48 EMIGRANȚI DEFINITIVI ȘI IMIGRANȚI DEFINITIVI, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, NUMĂR PERSOANE 2010-2020

Sursa: Tempo INS

Soldul migrator, reprezintă o consecință directă a evoluției emigrației și imigrației definitive. Având în vedere numărul constant mai ridicat al emigranților, solul este unul negativ pe toată perioada analizată și atinge un vârf al valorilor negative în anul 2018 și în anul 2019 cu -68 de persoane în municipiul Făgăraș.

FIGURA 49 SOLDUL MIGRATOR ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, NUMĂR DE PERSOANE, 2010-2020

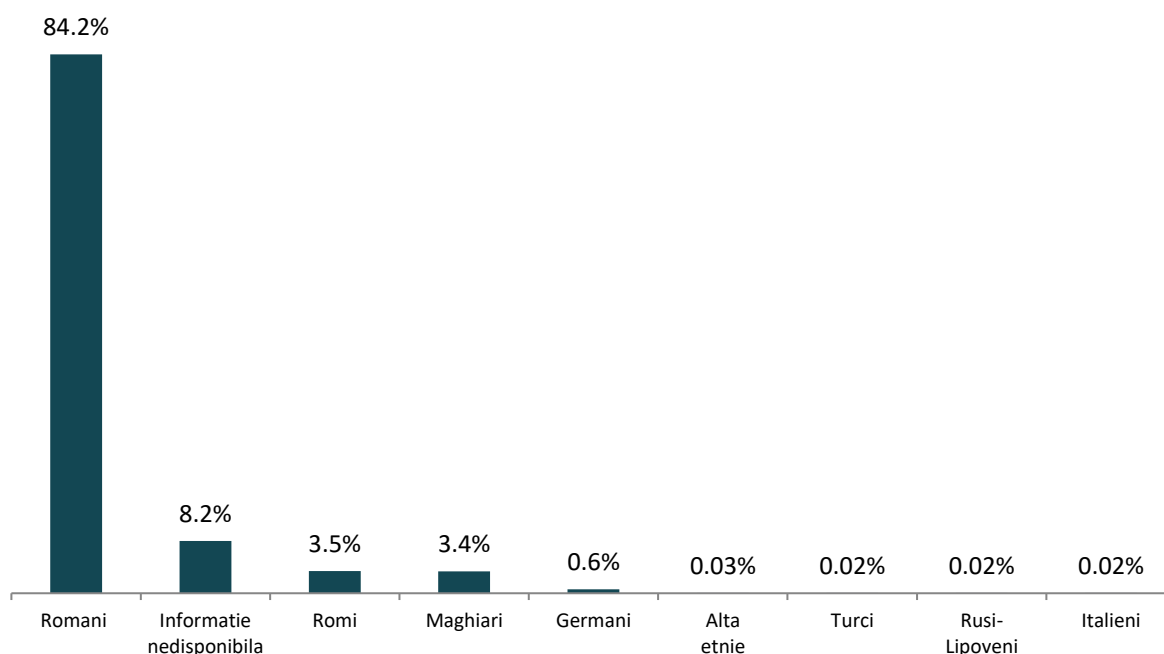
Sursa: prelucrare proprie conform datelor de pe Tempo INS

3.4. PROFIL ETNIC ȘI CONFESIONAL

Structura populației după etnie

Structura etnică a municipiului Făgăraș, conform datelor de la recensământul din 2011, nu este foarte diversă, predominând cele trei categorii principale pe care le regăsim la nivelul întregii țări, români, maghiari, romi. Astfel, la nivelul municipiului se evidențiază comunitatea românească în procent de 84,2%, o comunitatea romă cu o pondere de 3,5%, comunitatea maghiară, cu o pondere de 3,4%, comunitatea germană cu o pondere de 0,6% și comunități de turci, ruși-lipoveni și italieni cu o pondere de sub 0,05%.

FIGURA 50 STRUCTURA ETNICĂ A POPULAȚIEI ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2011 RECENSĂMÂNT

Sursa: www.recensamantromania.ro, prelucrare proprie

La nivelul județului, situația este aproape asemănătoare. În județul Brașov, comunitatea românească este în proporții de 82,5%, urmată apoi de comunitatea de maghiari în proporții de 7,2% și romi 3,4%. Pe lângă aceștia, în județul Brașov mai trăiesc în proporții de sub 1% comunități de ucraineni, germani, turci, ruși-lipoveni, tătari, sârbi, slovaci, bulgari, croați, greci, italieni, evrei, cehi, polonezi, chinezi, armeni, ceangai, macedoneni și alte etnii.

Structura populației după religie

Structura religioasă de la nivelul municipiului Făgăraș este determinată de diversele etnii care locuiesc aici pe lângă persoanele de etnie română. Cea mai numeroasă confesiune este cea a creștinilor ortodocși cu ponderea de 83,1%. Următoarele locuri sunt ocupate de reformați (1,8%), romano catolici (1,4%) și greco-catolici (1,0%). Restul religiilor prezentate în tabelul de mai jos sunt specifice împreună pentru 4,1% din totalul populației municipiului Făgăraș. La nivelul țării ierarhizarea principalelor confesiuni este în felul următor: Ortodox, romano- catolica, reformata, penticostala și greco- catolica.

TABEL 8 STRUCTURA POPULAȚIEI DUPĂ RELIGIE, ROMÂNIA, JUDEȚUL BRAȘOV ȘI MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2011

RELIGIA	ROMANIA	BRAȘOV	MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ	% DIN TOTAL MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ
Ortodoxa	16.307.004	439.055	25.528	83,1%
Romano-catolica	870.774	17.800	420	1,4%
Reformata	600.932	11.426	568	1,8%
Penticostala	362.314	10.724	193	0,6%
Greco-catolica	150.593	3.401	307	1,0%
Baptista	112.850	1.685	195	0,6%
Adventista de ziua a saptea	80.944	2.180	188	0,6%
Musulmana	64.337	230	8	0,0%
Unitariana	57.686	5.059	84	0,3%
Martorii lui Iehova	49.820	2.455	69	0,2%
Crestina dupa Evanghelie	42.495	2.360	102	0,3%
Crestina de rit vechi	32.558	314	11	0,0%
Evanghelică lutherana	20.168	10.374	156	0,5%
Ortodoxa sarba	14.385	132	*	
Evanghelică	15.514	1.877	93	0,3%
Evanghelică de confesiune augustana	53.99	1.794	81	0,3%
Mozaica	35.19	77	*	-
Armeana	393	4	-	-
Alta religie	30.557	1.351	33	0,1%
Fara religie	18.917	1.045	28	0,1%
Atei	20.743	885	28	0,1%
Informatie nedisponibila	1.259.739	34.989	2.620	8,5%

Sursa: www.recensamantromania.ro, prelucrare proprie

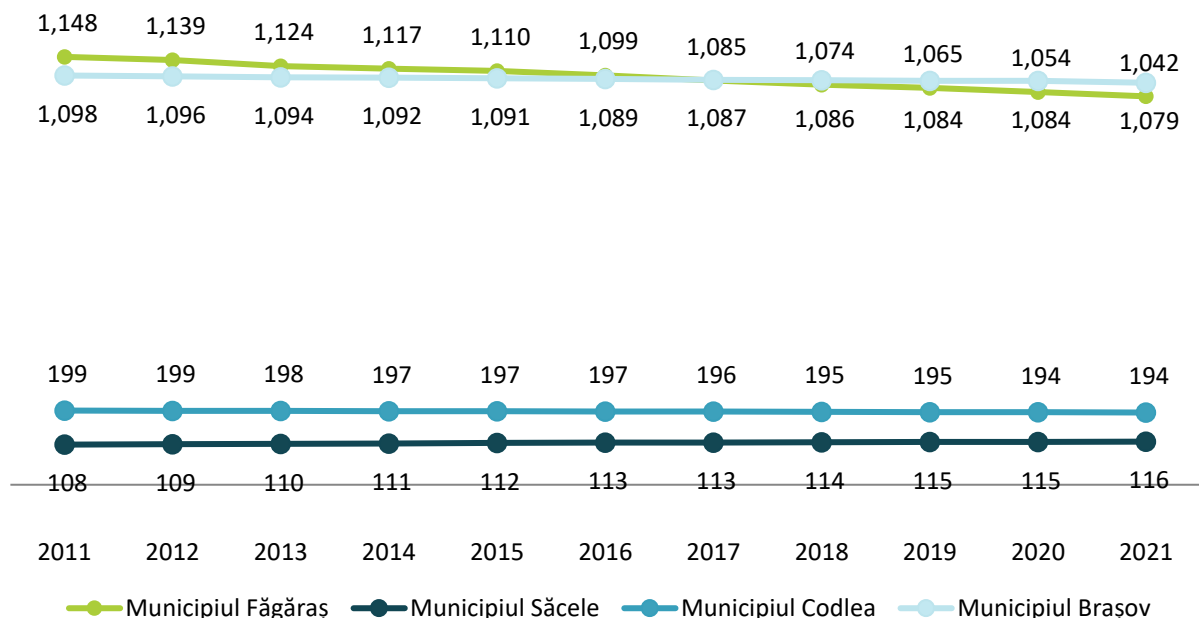
În anul 2011, municipiul Făgăraș avea 42.325 de locuitori la o suprafață de 36,41km² iar în anul 2021, numărul acestora era de 37948. Astfel, acest lucru prezintă o tendință de scădere a densității populației la nivelul municipiului Făgăraș, în special după anul 2015, cu o rată de scădere de 0,96% pentru perioada analizată de la 1.148 de locuitori pe km² în 2010, la 1.042 km² în 2021. Această evoluție descendentă este influențată de scăderea populației de la nivelul municipiului în ultimii ani cu -9,2%.

Comparativ cu ale unități administrativ-teritoriale municipii din județ, densitatea populației a fost de asemenea în scădere din anul 2011, până în anul 2021 pentru municipiul Brașov (de la 1.098 în anul 2011 la 1.079 în anul 2021) și pentru municipiul Codlea (de la 199 în anul 2011 la 194 în anul 2021), iar opus acestora, în municipiul Săcele densitatea populației a urmat o creștere constantă (de la 108 în anul 2011 la 116 în anul 2021). Prin urmare, tendința de la nivelul municipiului

Făgăraș este asemănătoare cu tendința majorității municipiilor din județ, cu mențiunea că la nivelul acestuia se remarcă cea mai ridicată rată de scădere a densității locuirii.

FIGURA 51 DINAMICA DENSITĂȚII LOCUIRII ÎN MUNICIPIILE DIN JUDEȚUL BRAȘOV, 2011-2021, KM²

Sursa: www.recensamantromania.ro, prelucrare proprie

3.5. ZONE DEZAVANTAJATE DIN PUNCT DE VEDERE SOCIO-ECONOMIC ȘI AL INCLUZIUNII SOCIALE

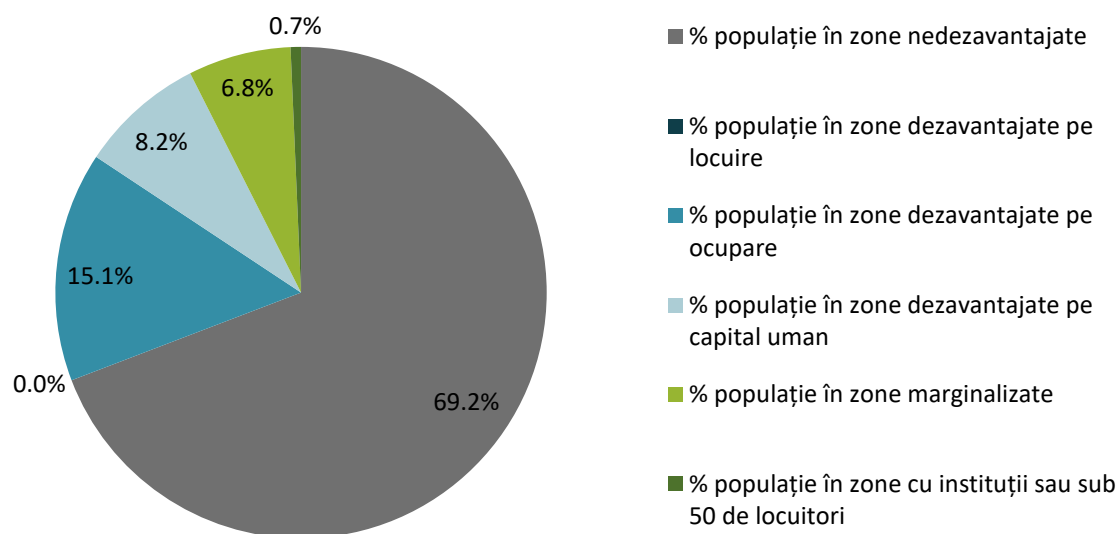
„Atlasul zonelor urbane marginalizate din România” definește zonele urbane „marginalizate” ca „zone intraurbane, sărace, izolate din punct de vedere social, caracterizate prin excluziune socială, concentrare de persoane cu nivel scăzut de capital uman cu nivel scăzut de ocupare în sectorul formal și condiții precare de locuire”.²³

La nivelul populației municipiului Făgăraș, în Atlasul zonelor urbane marginalizate se precizează faptul că un procent de 69,2% locuiesc în zone nedezavantajate, în timp ce 15,1% locuiesc în zone dezavantajate pe ocupare, 8,2% locuiesc în zone dezavantajate pe capital uman, 6,8% locuiesc în zone marginalizate, iar 0,7% locuiesc în zone cu instituții sau sub 50 de locuitori.

²³ „Atlasul zonelor urbane marginalizate din România”, Banca Mondială, 2016

FIGURA 52 POPULAȚIA PE TIPURI MEDII DE LOCUINȚE, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

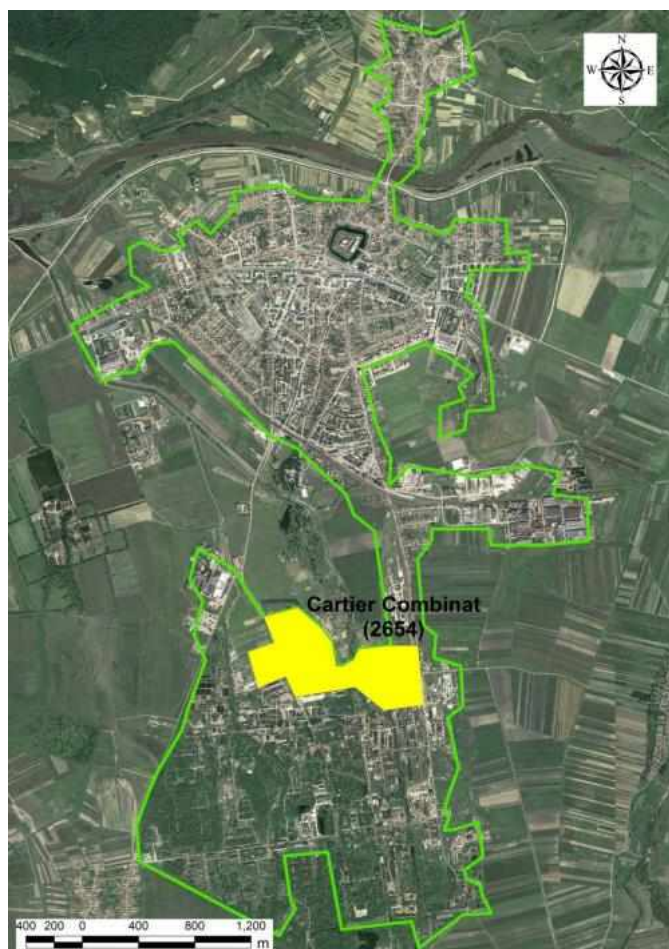
Sursa: „Atlasul zonelor urbane marginalizate din România”, Banca Mondială, 2016

Conform Atlasul zonelor urbane marginalizate din România realizat de Banca Mondială în anul 2016, următoarea imagine prezintă delimitează comunitățile marginalizate declarate de către autoritățile locale, cu accent pe cartierul Combinat ce însuma circa 1654 de locuitori.

FIGURA 53 COMUNITĂȚI MARGINALIZATE DECLARATE DE AUTORITĂȚILE LOCALE

Legenda

 Limita intravilan

Tipuri de comunități urbane marginalizate

- Zone de tip ghetou cu blocuri
- Zone de tip ghetou în foste colonii de muncitori
- Zone de tip mahala cu case
- Zone de tip mahala cu adăposturi improvizate
- Zone de locuințe sociale modernizate
- Zone istorice (centrale) cu locuințe sociale și/ sau clădiri ocupate abuziv
- Zone mixte

(număr) Estimare număr locuitori în zonă

Cartografie: ESRI, ArcGIS 10.1

Sursa: „Atlasul zonelor urbane marginalizate din România”, Banca Mondială, 2016

3.6. CONCLUZII, PROVOCĂRI ȘI INTERVENȚII POSIBILE

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
Densitatea populației este în scădere - acest aspect are impact asupra modului de utilizare a teritoriului, dar și asupra nivelului de echipare a locuințelor cu dotările necesare.	Implementarea de măsuri care să aibă în vedere utilizarea eficientă a teritoriului, pentru a limita fenomenul de suburbanizare.
Tendința de creștere a gradului de dependență demografică dintre populația activă și inactivă este în creștere, favorizând apariția unor dezechilibre pe termen mediu și lung din perspectiva susținerii grupurilor inactice de către salariați.	Măsuri de încurajare a natalității prin oferirea de stimulente familiilor tinere, asigurarea infrastructurii suport și de educație în toate etapele de creștere a copilului (creșe, locuri de joacă, grădinițe, after-school, centre de competențe – ex. robotică, școli și licee performante, universități recunoscute prin calitatea actului educațional). Creșterea calității vieții prin măsuri ce vizează factorii de mediu, transport și servicii publice de calitate, pentru a încuraja familiile tinere să locuiască în municipiul Făgăraș. Măsuri de retenție a forței de muncă la nivelul municipiului ce vizează dezvoltarea investițiilor, creșterea calității ofertei educaționale și corelarea acesteia cu piața forței de muncă.
Accentuarea fenomenului de îmbătrânire demografică, similar nivelului regional și național.	Măsuri privind sprijinirea grupurilor dependente (vârstnicii) în procesul de îmbătrânire activă (servicii sociale și comunitare diversificate, adaptarea serviciilor publice la nevoile și posibilitățile acestora, servicii medicale și de geriatrie de calitate). Integrarea vârstnicilor în programe suport pentru alte tipuri de servicii, precum asistarea copiilor în creșe și grădinițe.
Din totalul populației rezidente în municipiul, 30,8% din populație locuiește în zone dezavantajate.	Realizarea de intervenții punctuale în zonele marginalizate care să țintească problemele specifice ale populației dezavantajate. Asigurarea unei palete largi de servicii sociale: locuințe sociale, servicii de asistență socială, inclusiv beneficii sociale.

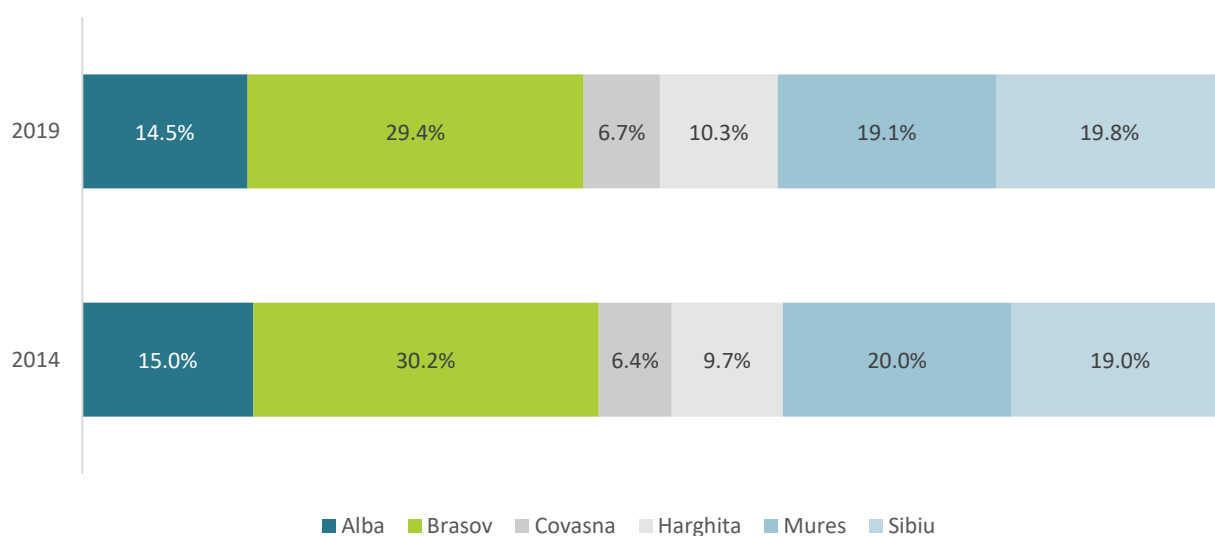
4. PROFIL ECONOMIC

4.1. CONTEXT ECONOMIC REGIONAL

Județul Brașov se poziționează pe primul loc la nivelul regiunii Centru în ceea ce privește Produsul Intern Brut, cu o valoare de 7441,79 mil. EUR în anul 2019, acesta contribuind cu 30,2% la producția de bunuri și servicii din totalul regional, cu 0,8 puncte procentuale mai mult față de nivelul anului 2014. Economia județului Brașov este cea mai dezvoltată dintre județele regiunii Centru pe baza unor avantaje comparative, cum ar fi conectivitatea și accesibilitatea bună, un profil turistic bine conturat și o industrie manufacturieră dezvoltată. Evoluția în perioada 2014-2019 a PIB-ului județului Brașov (exprimat în standardul puterii de cumpărare – PPS) a fost de 42,7%, valoare comparabilă la nivel regional cu cea a județului Alba (41,5%) (unde se remarcă mai degrabă un efect de bază mai pronunțat, în condițiile unui PIB inițial redus), însă cu aproximativ 4 puncte procentuale sub creșterea medie la nivel regional, dar aproximativ la fel cu evoluția PIB-ului național. Conform datelor referitoare la distribuția teritorială a cifrei de afaceri pentru companiile din județul Brașov, municipiul Făgăraș contribuie cu aproximativ 1,8% la PIB-ul județean, acesta fiind un centru economic secundar.

Contribuția județelor la produsul intern brut al regiunii centru în anul 2019, %

FIGURA 54 CONTRIBUȚIA JUDEȚELOR LA PRODUSUL INTERN BRUT AL REGIUNII CENTRU ÎN ANUL 2019, %

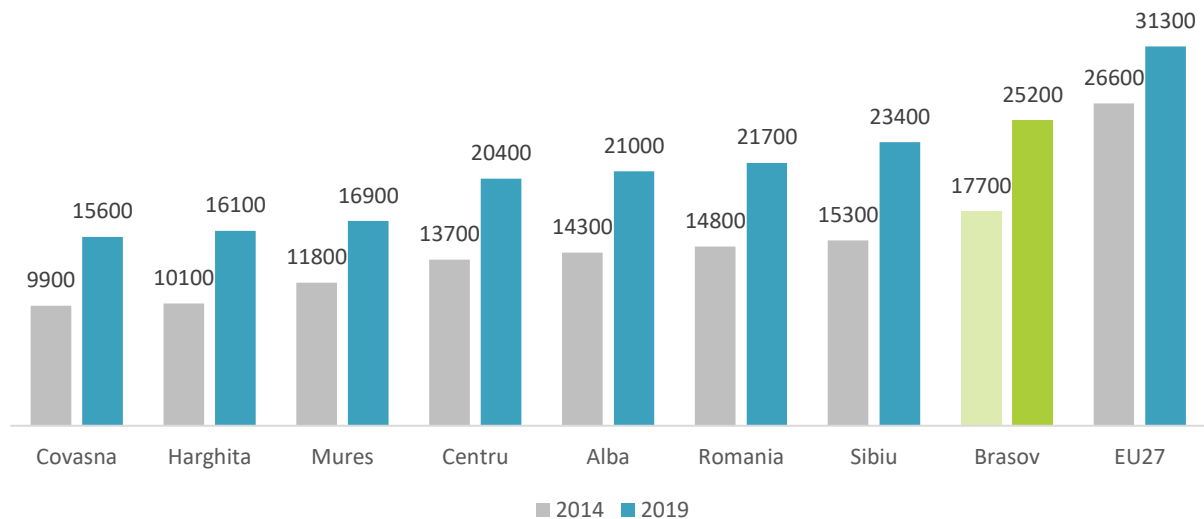
Sursa: Baza de date Eurostat, calcule proprii

În urma înregistrării unei creșteri economice, calitatea vieții cetățenilor este mai bună, fapt care se reflectă și în nivelul mai ridicat al PIB-ului per locuitor (PPS). Conform datelor Eurostat, în 2019 județul Brașov înregistra cea mai mare valoare la nivel regional a acestui indicator, de 25.200 EUR/loc, situându-se peste mediile regionale și naționale (21.700 EUR/loc). Din perspectiva convergenței economice, ce implică tendința de apropiere față de media UE27 a nivelului PIB/locuitor, județul Brașov a înregistrat un progres important în perioada 2014-2019, crescând de la 66% din media UE 27, la 80% din această medie. Prin comparație cu regiunile considerate la nivelul Uniunii Europene ca fiind rămase în urmă din perspectiva decalajelor față de nivelul de dezvoltare și bunăstare în plan european (valoare de aproximativ 75% considerată pentru aceste regiuni), județul Brașov înregistrează așadar o evoluție bună, trecând de acest prag. Mai mult,

valoarea PIB-ului per locuitor în Brașov s-a menținut peste valoarea națională a acestui indicator, înregistrând doar o ușoară scădere, de la 19,6% la 16,1% (peste media națională) între 2014 și 2019.

FIGURA 55 EVOLUȚIA COMPARATIVĂ A PIB/LOCUIȚOR LA NIVELUL REGIUNII CENTRU, 2014 VS. 2019

Sursa: Baza de date Eurostat, calcule proprii

4.2. STRUCTURA ECONOMICĂ A MUNICIPIULUI

Inițial, dezvoltarea economică a municipiului Făgăraș s-a bazat pe comercializarea produselor agricole din zonă și activitatea micilor meșteșugari. Orașul a cunoscut o transformare radicală economică și socială în perioada comunistă, fiind supus unui proces de urbanizare și industrializare accelerată. Profilul economic al municipiului a devenit unul monoindustrial iar fondul construit s-a dezvoltat spre a permite integrarea afluxului de forță de muncă necesară dezvoltării industriei chimice.

Majoritatea populației rezidente era angajată la Combinatul chimic din Făgăraș, unul dintre cele mai mari din România la vremea respectivă. După 1989, dependența aproape totală de o singură întreprindere a produs mutații dramatice în oraș. Redimensionarea industriei grele din anii '90, care ori consuma prea multă energie, ori pierduse piețe de desfacere, a dus la împărțirea combinatului în mai multe firme cu capital românesc sau străin. Restructurările pre- și post-privatizare au fost însoțite de disponibilizări masive. Dacă în 1995, jumătate din totalul persoanelor de vârstă activă (15-64) avea un loc de muncă, în 2010 rata de ocupare a scăzut la 33%. Lipsa locurilor de muncă a marcat puternic centrul urban, dar ea nu e singura cauză a depopulării. În special pentru tineri, oportunitățile de viață socială după orele de lucru sunt la fel de importante ca existența acestora, iar ridicarea restricțiilor de a munci în alte țări și explozia de oportunități alternative au fost o parte din cauzele apariției procesului de depopulare (numărul locuitorilor a scăzut între 1995 și 2010 cu 20%). Migrația tinerilor către alte orașe, dar mai ales către alte țări (Italia, Spania, Germania etc.) a fost evidentă și se reflectă în structura pe vârste a populației. Comunitatea îmbătrânește, se nasc din ce în ce mai puțini copii: rata natalității e mult sub media națională, fiind chiar mai scăzută decât în alte zone cu probleme similare.

Încă anul 1926 este înființată de către „Prima Societate Română de Explozivi” o nouă societate sub denumirea „Societatea Română de explozivi Nitramonia”, cu scopul construirii pe aceeași platformă din Făgăraș a unei fabrici de acid azotic și nitrat de amoniu, cât și de alte materii prime

necesare pentru producția de materiale explozive. În anul 1938, când era tot mai evidentă perspectiva declanșării unei noi conflagrații mondiale, astfel că producția la fabricile din Făgăraș a crescut vertiginos, profilându-se pe produse necesare pentru război (Ministerul Înzestrării Armatei a contractat activitatea platformei industriale de la Făgăraș pentru pulberi și trotil). Fabrica Nitramonia și-a dublat capacitatea de producție, astfel că s-a decis construirea unei fabrici proprii de amoniac și a unei fabrici pentru regenerarea acidului sulfuric.

În urma actului naționalizării, societatea își schimbă numele și funcționează sub numele de “Combinatul Chimic Făgăraș” pe toată perioada regimului comunist, având o gamă foarte variată de produse precum: explozivi, îngrășăminte chimice, săruri anorganice, produse organice, rășini fenolice, gaze industriale, mase plastice. Combinatul chimic din Făgăraș a fost unul dintre coloșii industriei chimice românești din perioada comunistă și un punct de referință al industriei județului Brașov. Întinsă pe 650 ha, fabrica exporta în toată lumea produsele chimice obținute la Făgăraș. Tot aici, exista cea mai mare fabrică de explozivi din România, iar în combinat lucrau la acea vreme peste 12.000 de oameni. Activitatea economică intensă din cadrul uzinei a dus la extinderea municipiului Făgăraș, dar și la dezvoltarea economică a acestuia. Nitramonia reprezenta un simbol la nivel național, majoritatea familiilor din Făgăraș având angajate în cadrul platformei cel puțin un membru al familiei. După 1989 combinatul s-a transformat în societate comercială, luând denumirea de S.C. Nitramonia S.A. Făgăraș.

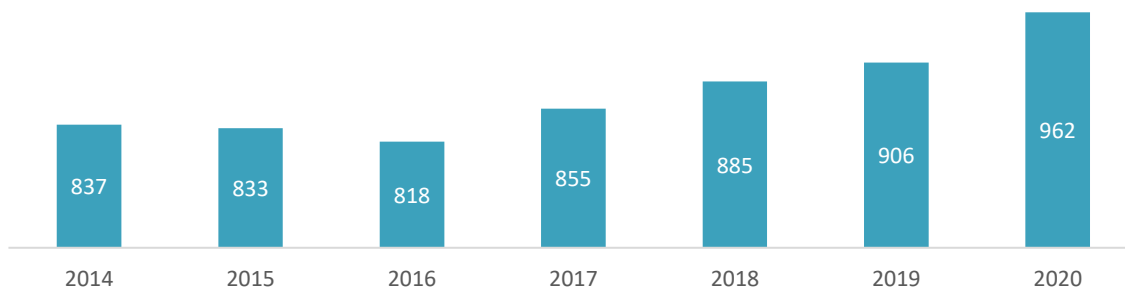
La sfârșitul epocii comuniste, Făgărașul avea o industrie destul de diversificată care asigura 30.000 de locuri de muncă. Pe lângă coloșii industriali, precum platforma chimică Nitramonia, UPRUC, Economica și IPIC, municipiul avea și o rețea destul de bine pusă la punct de producție de alimente și băuturi, existând întreprinderi pentru prelucrarea cărnii și laptelui și producția de pâine. Rând pe rând, după 1990, toate acestea au dispărut, iar în decurs de câțiva ani, secțiile de producție ale Combinatului Chimic s-au închis una câte una, acesta a fost vândut. Pentru că Nitramonia nu avea numai active în cadrul halelor, ci și stadion, ștrand, bază sportivă, bloc de locuințe, grădiniță, seră (pe circa 8 hectare), un club, iar la munte un hotel cu păstrăvărie, acestea au fost vândute pe baza unor înțelegeri private.

Economia Municipiului Făgăraș a cunoscut o restructurare dramatică după 1989. Astfel, între 1992 și 2011, numărul de locuri de muncă în industrie a scăzut de la peste 12 mii la puțin peste 3 mii de salariați. Principalele ramuri industriale în Făgăraș erau industria chimică, industria construcțiilor de mașini, ce angaja 3.626 persoane, industria textilă și de confecții (566 salariați) și industria alimentară (426 salariați).

ÎNTRINDERI ACTIVE | Conform Institutului Național de Statistică, în municipiul Făgăraș, în anul 2020 însă existau 962 de întreprinderi active, cu 14,9% mai multe decât în anul 2014. Întreprinderile active din municipiu reprezintă 4.2% din numărul total de întreprinderi din județ, generează 1,9% din cifra de afaceri și antrenează 3,2% din numărul de salariați din județul Brașov. Totuși, deși municipiul Făgăraș a înregistrat un ritm de creștere de 14,9% a numărului de întreprinderi active, acest ritm este inferior celui înregistrat la nivel județean (+27,1%), regional (+18,7%), la nivelul municipiului Brașov (+22,7%). De asemenea, municipiul Făgăraș a înregistrat un ritm de creștere mai lent decât celelalte municipii din județ: Codlea (+28,5%) și Săcele (+27%).

FIGURA 56 EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE ÎNȚREPRINDERI ACTIVE ÎN PERIOADA 2014-2020, LA NIVELUL MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ

Sursa: eDemos INS

TABEL 9 SITUAȚIA COMPARATIVĂ A EVOLUȚIEI ÎNȚREPRINDERILOR ACTIVE ÎN MUNICIPIILE DIN JUDEȚUL BRAȘOV, 2014-2020

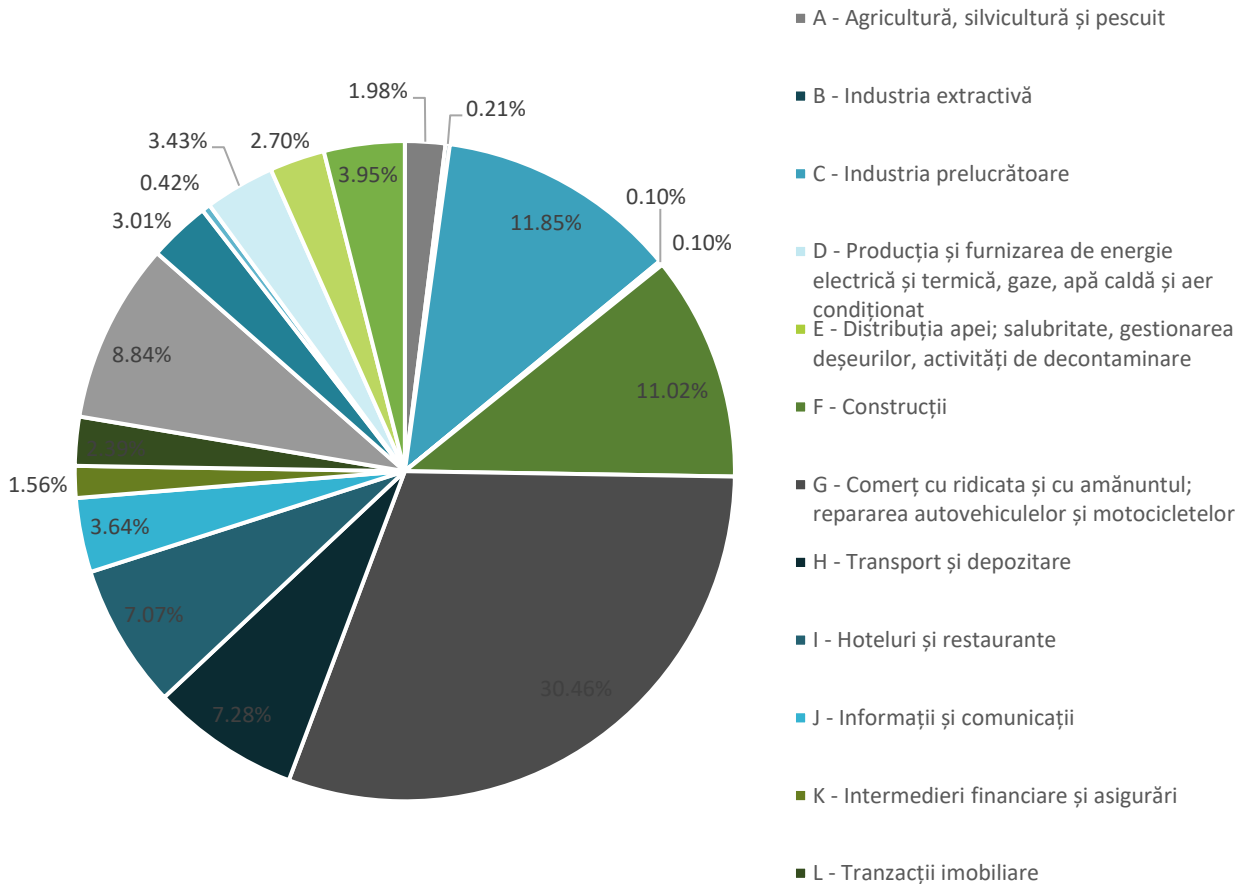
	2020	2014	DINAMICĂ
Județul Brașov	22.765	17.914	27.1%
Regiunea Centru	70.174	59.135	18.7%
Municipiul Brașov	13.844	11.285	22.7%
Municipiul Codlea	662	515	28.5%
Municipiul Făgăraș	962	837	14.9%
Municipiul Săcele	998	786	27.0%

Sursa: eDemos INS

În ceea ce privește structura întreprinderilor active pe secțiuni CAEN, la nivelul municipiului Făgăraș pot fi identificate câteva ramuri economice care sunt mai reprezentative pentru peisajul economic din oraș: G - Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor – cu 30,5% din totalul de întreprinderi, C – Industria prelucrătoare – 11,85%, și F – Construcții 11%. Astfel, observăm că aceste 3 ramuri reunesc peste 50% din numărul de întreprinderi active. Totuși, următoarele 50% din întreprinderi sunt distribuite în mai multe sectoare, cu ponderi medii, ceea ce indică o diversificare a economiei locale.

FIGURA 57 DISTRIBUȚIA NUMĂRULUI DE ÎNTREPRINDERI ACTIVE PE SECȚIUNI CAEN, ÎN ANUL 2020, ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

Sursa: eDemos INS

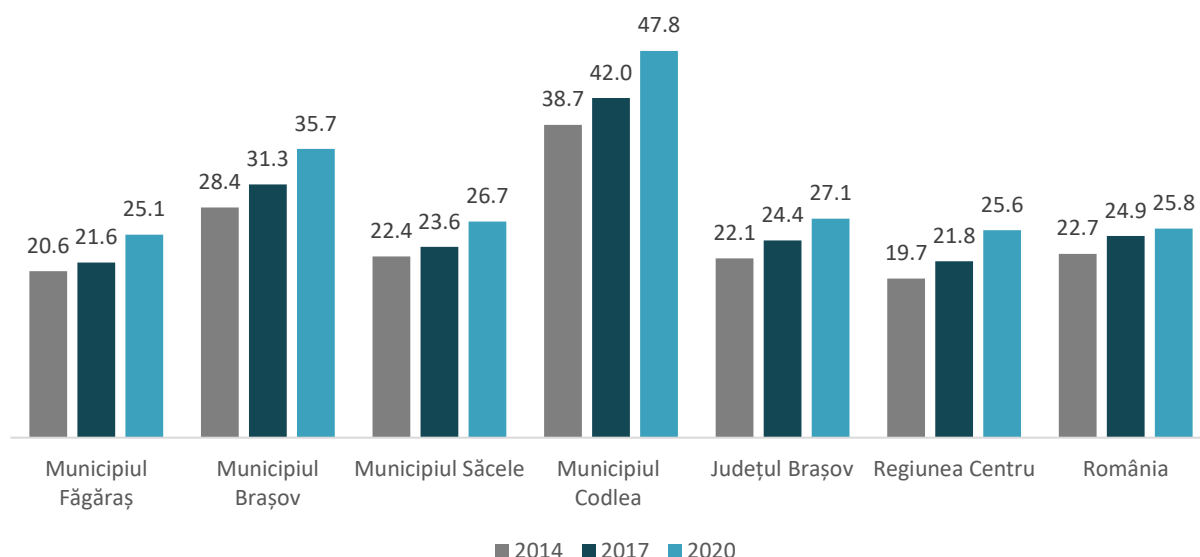
În ceea ce privește densitatea întreprinderilor active, calculată ca un raport al numărului de firme la 1.000 de locuitori, municipiul Făgăraș înregistra o valoare de 25,1 întreprinderi per 1.000 de locuitori, în creștere cu 22,4% față de anul 2014 (20,6 întreprinderi / 1.000 locuitori). Totuși, într-o abordare comparativă, municipiul Făgăraș înregistrează o valoare inferioară mediei județene (27,1 firme active / 1.000 locuitori), regionale (25,6 firme active / 1.000 locuitori) și naționale (25,8 firme active / 1.000 locuitori). De asemenea, valori superioare au înregistrat și celelalte municipii din județ: Brașov (35,7 firme active / 1.000 locuitori), și municipiile cu caracteristici socio-demografice similare: Săcele (26,7 firme active / 1.000 locuitori) și Codlea (47,8 firme active / 1.000 locuitori).

În dinamică, față de anul 2014, municipiul Făgăraș a înregistrat o creștere relativă a densității întreprinderilor de 22%, ritm de creștere superior înregistrat la nivel de țară (14%), și la nivelul municipiului Săcele, însă inferior municipiului Brașov (25%), municipiului Codlea (24%), județului Brașov (24%), regiunii Centru (31%). Din alt punct de vedere, în intervalul 2014-2020, municipiul Făgăraș a înregistrat o medie a ratei de creștere a densității întreprinderilor active de 3,4%, valori similare cu media județeană și peste media națională (2,2%), dar sub media regională (4,6%), și sub media municipiilor din județ: Brașov (3,9%), Săcele (4%), Codlea (3,6%). Această situație vorbește despre necesitatea de a implementa măsuri de stimulare a antreprenoriatului, prin

oferirea de facilități, servicii suport, infrastructură de afaceri și suport și acces la programe de mentorat, antreprenoriat, management, etc.

FIGURA 58 SITUAȚIA COMPARATIVĂ A DENSITĂȚII ÎNTREPRINDERILOR ACTIVE, FIRME/1000 LOCUITORI, ÎN ANII 2014, 2017 ȘI 2020

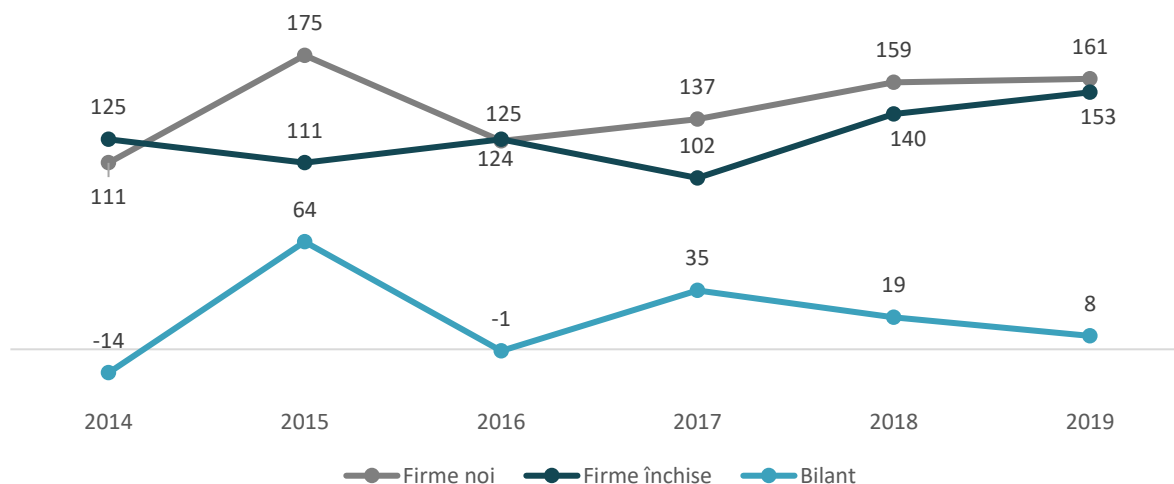

Sursa: eDemos INS

DINAMICA ANTREPRENORIALĂ | În perioada 2014-2019, dinamica antreprenorială a municipiului Făgăraș este descrisă de un bilanț total de +111 întreprinderi. O analiză în detaliu scoate în evidență faptul că la nivelul municipiului au fost înregistrați ani când numărul de întreprinderi închise a depășit numărul întreprinderilor noi: 2014 (111 firme noi și 125 de firme închise) și 2016 (124 de firme noi și 125 de firme închise). Ultimele date disponibile fac referire la anul 2019, în care au fost înființate în oraș 161 de firme noi, și au fost închise 153, rezultând astfel un bilanț pozitiv de 8 întreprinderi. În altă ordine de idei, numărul de întreprinderi închise a fost cel mai mare în anul 2019, ceea ce reprezintă o situație alarmantă pentru mediul antreprenorial din oraș. În același context, este de luat în considerare și impactul crizei economice cauzată de pandemia de Covid-19 și de conflictul militar din Ucraina. Astfel, antreprenoriatul în municipiul Făgăraș necesită măsuri de stimulare, pentru a diversifica și a crește economia locală. Acest fapt poate fi realizat prin creșterea accesului antreprenorilor locali la resurse de informare și educare privind modalitățile de gestionare a afacerilor, relația cu clienții / furnizorii, oportunitățile de finanțare disponibile și gestionarea proiectelor, iar în acest sens primăria municipiului Făgăraș are deja în desfășurare un proiect de realizare a unui incubator de afaceri la nivel local.

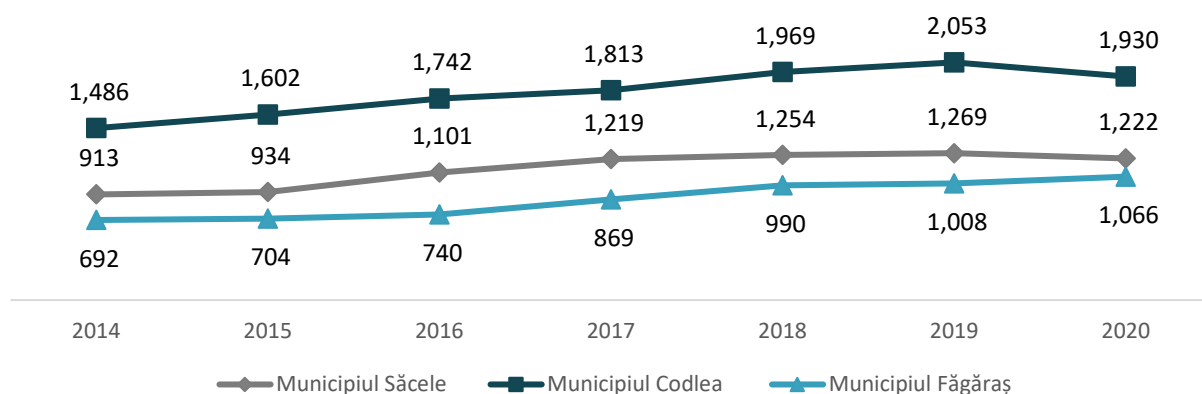
FIGURA 59 NUMĂRUL DE ÎNTREPRINDERI NOI ȘI ÎNTREPRINDERI ÎNCHISE, ÎN PERIOADA 2014-2019, ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

Sursa: eDemos INS

REZULTATELE ÎNTREPRINDERILOR ACTIVE | Conform Institutului Național de Statistică, întreprinderile active din municipiul Făgăraș au înregistrat o cifră de afaceri de 1,066 mil. lei, în creștere cu 54,1% față de anul 2014, în moneda RON. Totuși, întreprinderile din municipiul Făgăraș au înregistrat o cifră de afaceri mai mică decât celelalte municipii cu caracteristici similare (Săcele și Codlea), însă a înregistrat un ritm de creștere superior mediei regionale (46,6%), județene (51,8%), a municipiului Brașov (45,4%) și a municipiilor Săcele (33,9%) și Codlea (30%).

FIGURA 60 EVOLUȚIA CIFREI DE AFACERI ÎNREGISTRATĂ DE ÎNTREPRINDERILE ACTIVE DIN MUNICIPIILE FĂGĂRAȘ, CODLEA ȘI SĂCELE, ÎN PERIOADA 2014-2020

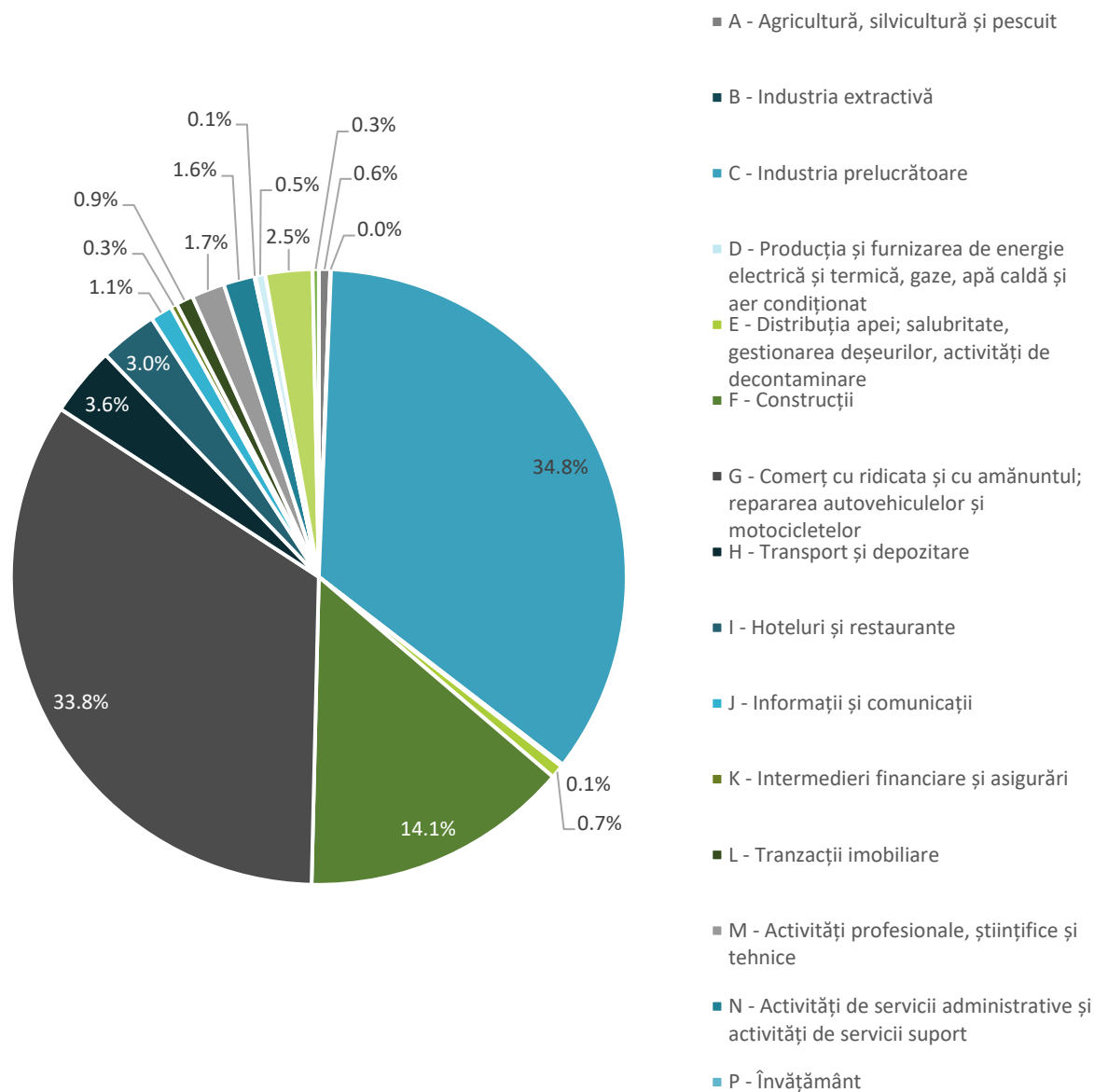
Sursa: eDemos INS

Astfel, municipiul Făgăraș înregistrează cea mai înaltă rată de creștere a cifrei de afaceri generată de întreprinderile active, față de celelalte municipii din județul Brașov. Conform datelor din 2020, la nivelul municipiului pot fi identificate trei ramuri economice cu impact semnificativ în economia locală: C – Industria prelucrătoare, G – Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor și F – Construcții. În total, întreprinderile active din aceste trei ramuri contribuie cu 82,7% la cifra de afaceri totală din oraș la nivelul anului 2020, fapt care indică o slabă diversificare economică. Pe de altă parte la nivelul orașului există o prezență slabă a

firmelor din domenii cu valoare adăugată brută sporită și cu nivel de salarizare mai înalt, precum IT&C, intermediari financiari și asigurări, activități profesionale, științifice și tehnice – ponderea acestora din urmă fiind foarte mică în totalul cifrei de afaceri.

FIGURA 61 PONDEREA SECTOARELOR ECONOMICE DIN TOTALUL CIFREI DE AFACERI ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2020

Sursa: eDemos INS

Continuând raționamentul, la nivelul municipiului, în perioada 2014-2020, cele mai dinamice sectoare ale economiei în funcție de evoluția cifrei de afaceri au fost: C - Industria prelucrătoare (+42,1%), F – Construcții (+235,1%), E - Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare (+99,1%), P – Învățământ (+1.069%), L - Tranzacții imobiliare (+223,8%), M - Activități profesionale, științifice și tehnice (+125%), etc. De partea cealaltă, o scădere a cifrei de afaceri a fost înregistrată în sectoarele: A - Agricultură, silvicultură și pescuit (-42,7%), B - Industria extractivă (-90,4%), HORECA (-37%), D - Producția și furnizarea de energie

electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (-61,3%). Totuși, este important de menționat că aceste valori indică o creștere în moneda RON, fără a fi efectuate actualizări cu inflația.

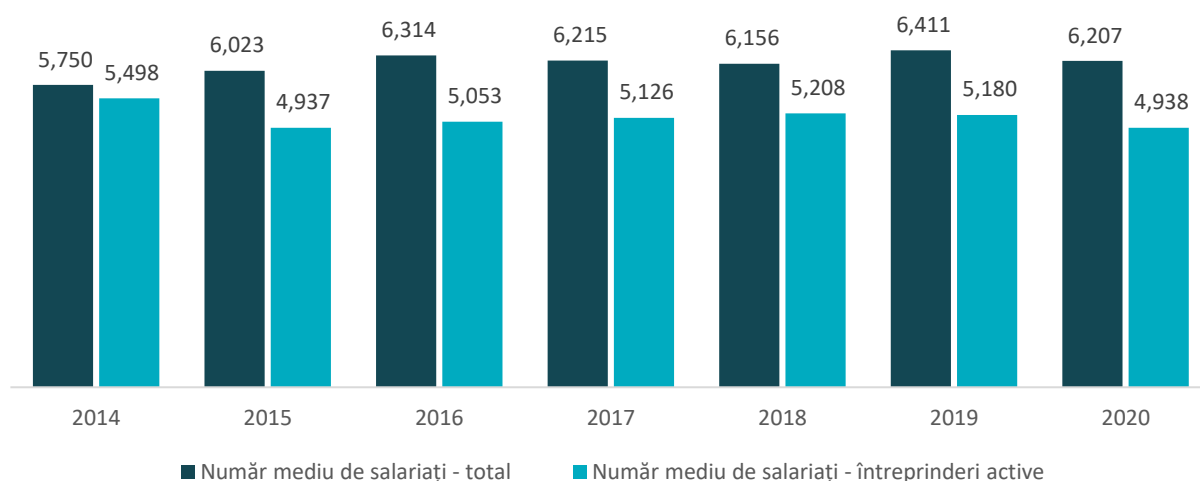
Cea mai importantă structură de sprijin pentru afaceri de la nivelul municipiului Făgăraș în prezent este Camera de Comerț și Industrie Brașov, reprezentanța Făgăraș. Aceasta a fost înființată în 1992, fiind prima entitate a unei camere de comerț din România care desfășoară activitate într-o altă locație decât cea a reședinței de județ și activează în concordanță cu prevederile statutului CCI Brașov. Misiunea acesteia, ca și a Camerei de Comerț și Industrie, este de a crea, dezvolta și menține un mediu de afaceri flexibil, care să poată genera dezvoltare economică sustenabilă și creșterea calității vieții. În acest sens, reprezentanța Făgăraș din cadrul CCI Brașov oferă următoarele servicii:

- Consultanță și asistență pentru constituirea societăților comerciale, modificarea actelor constitutive ale societăților comerciale, întocmirea documentelor pentru suspendarea sau reînceperea activității, obținerea certificatelor constatatoare și de onorabilitate pentru IMM-uri, etc. Serviciile de consultanță și asistență în domeniul afacerilor sunt disponibile și pentru conceperea și lansarea afacerilor—de la planificarea strategică și operativă a afacerilor la elaborarea de planuri de afaceri, studii de fezabilitate și studii de marketing.
- Sprijin în dezvoltare: organizația pune la dispoziție baze de date utilizate în marketing pentru dezvoltarea afacerilor, servicii de promovare a firmelor și afacerilor, dar și informații comerciale privind partenerii de afaceri, produse și servicii, prețurile, concurența și evoluțiile acestora.
- Accesare de fonduri: oferirea de consultanță și asistență pentru accesarea de fonduri structurale și obținerea de finanțări prin programe ale Uniunii Europene. Entitățile economice pot beneficia și de servicii de consultanță și redactare a proiectelor, planurilor de afaceri și studiilor de fezabilitate.

La nivel municipal, infrastructura de sprijin a afacerilor necesită o dezvoltare și diversificare, pentru a stimula antreprenoriatul și creșterea economică, ceea ce pe termen lung înseamnă locuri de muncă noi, diversitate economică, creșterea calității vieții, etc. De asemenea, la nivelul municipiului Făgăraș funcționează un parc industrial (SC Nitroparc SRL), care începând cu anul 2016 a înregistrat o creștere ușoară a cifrei de afaceri și profitului, însă și o creștere a datoriilor. În 2022, Consiliul Local împreună cu alți actori locali din peisajul economic au inițiat demersuri pentru dezvoltarea acestuia, dorindu-se extinderea parcului și creșterea numărului de întreprinderi care își desfășoară activitatea în aria acestuia.

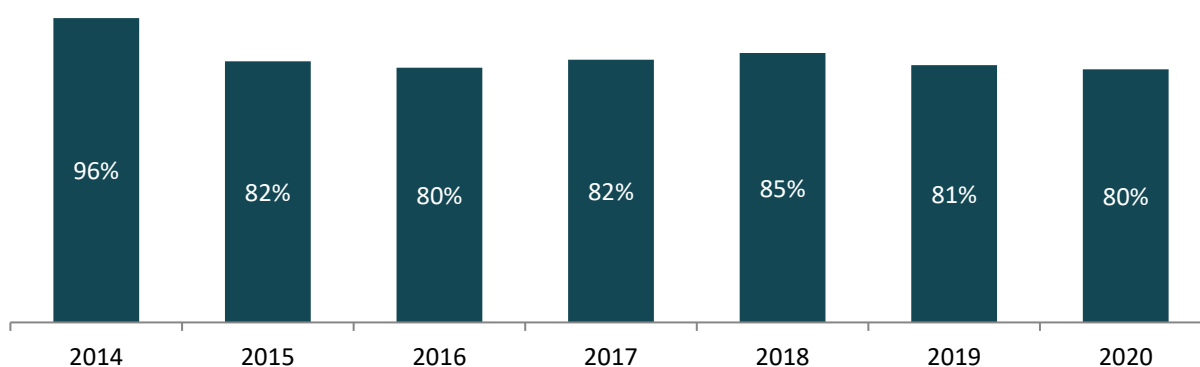
4.3. PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ ȘI RESURSA UMANĂ

Conform Institutului Național de Statistică, în municipiul Făgăraș, în anul 2020 erau 6.207 de salariați, dintre care 4.938 în întreprinderile active (sectorul privat al economiei). În dinamică, față de anul 2014, numărul total de salariați din municipiu a crescut cu 7,9%, în timp ce numărul de angajați din întreprinderile active a scăzut cu 10,2%. Aceste dinamici susțin concluzia că angajatorii din sistemul public și locurile de muncă oferite de aceștia (spitale, primării, instituții publice, etc.) sunt mai atractive decât cele din mediul privat local.

FIGURA 62 EVOLUȚIA NUMĂRULUI TOTAL MEDIU DE SALARIAȚI ȘI A NUMĂRULUI MEDIU DE SALARIAȚI DIN ÎNTREPRINDERILE ACTIVE

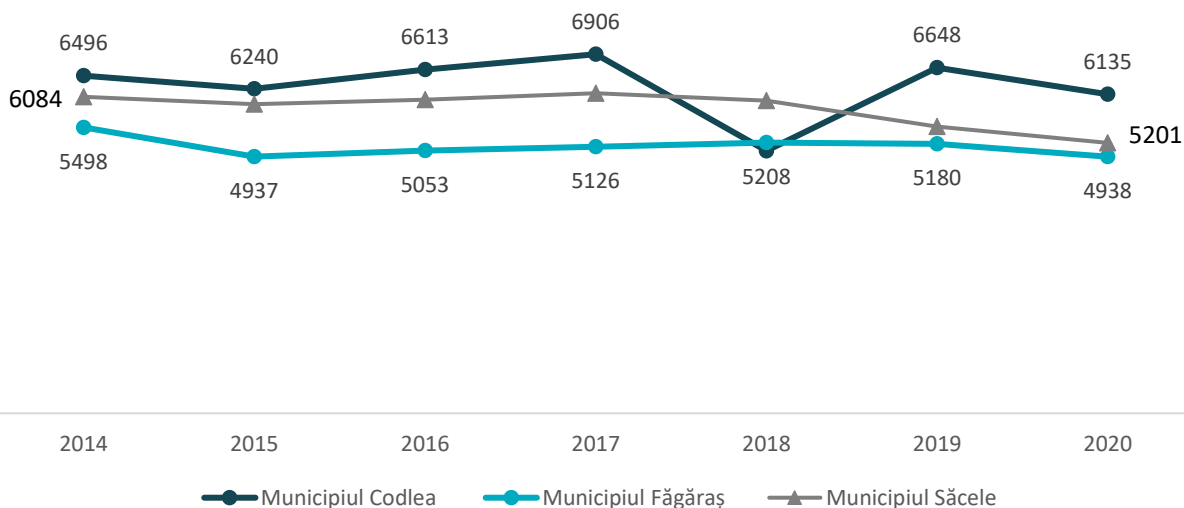
Sursa: prelucrare după datele Tempo INS

O altă descreștere a fost înregistrată în ceea ce privește ponderea salariaților din întreprinderile active în numărul total de salariați. Astfel, în anul 2020, aceasta era de 80%, față de 96% în anul 2014. Totuși, această pondere indică un mediu de afaceri sustenabil, care poate să se dezvolte și să se autosustină. În altă ordine de idei, în contextul pandemiei de COVID-19 și a conflictului militar din Ucraina, precum și a crizei economice rezultate din aceste două evenimente, mediul de afaceri poate stagna și mai mult, ceea ce poate crește atractivitatea sectorului public pentru forța de muncă.

FIGURA 63 EVOLUȚIA PONDERII SALARIAȚILOR DIN ÎNTREPRINDERILE ACTIVE ÎN TOTALUL SALARIAȚILOR DIN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

Sursa: prelucrare după datele Tempo INS

Comparativ cu municipiile din județ cu caracteristici socio-demografice similare, deși municipiul Făgăraș este mai mare din punct de vedere al populației, acesta are un număr mai redus al salariaților din întreprinderile active (sectorul privat). Acest fapt poate fi explicat prin diferențele pe care le întâmpină aceste orașe în ce privește structura demografică, dezvoltarea antreprenoriatului și atragerea de investiții străine pentru crearea a noi locuri de muncă. Din alt punct de vedere, se poate observa că în municipiile Codlea, Făgăraș și Săcele, în dinamică, este înregistrat un declin al numărului de salariați din întreprinderile active.

FIGURA 64 SITUAȚIA COMPARATIVĂ A EVOLUȚIEI NUMĂRULUI DE SALARIAȚI DIN ÎNTREPRINDERI ACTIVE LA NIVELUL MUNICIPIILOR CODLEA, FĂGĂRAȘ ȘI SĂCELE

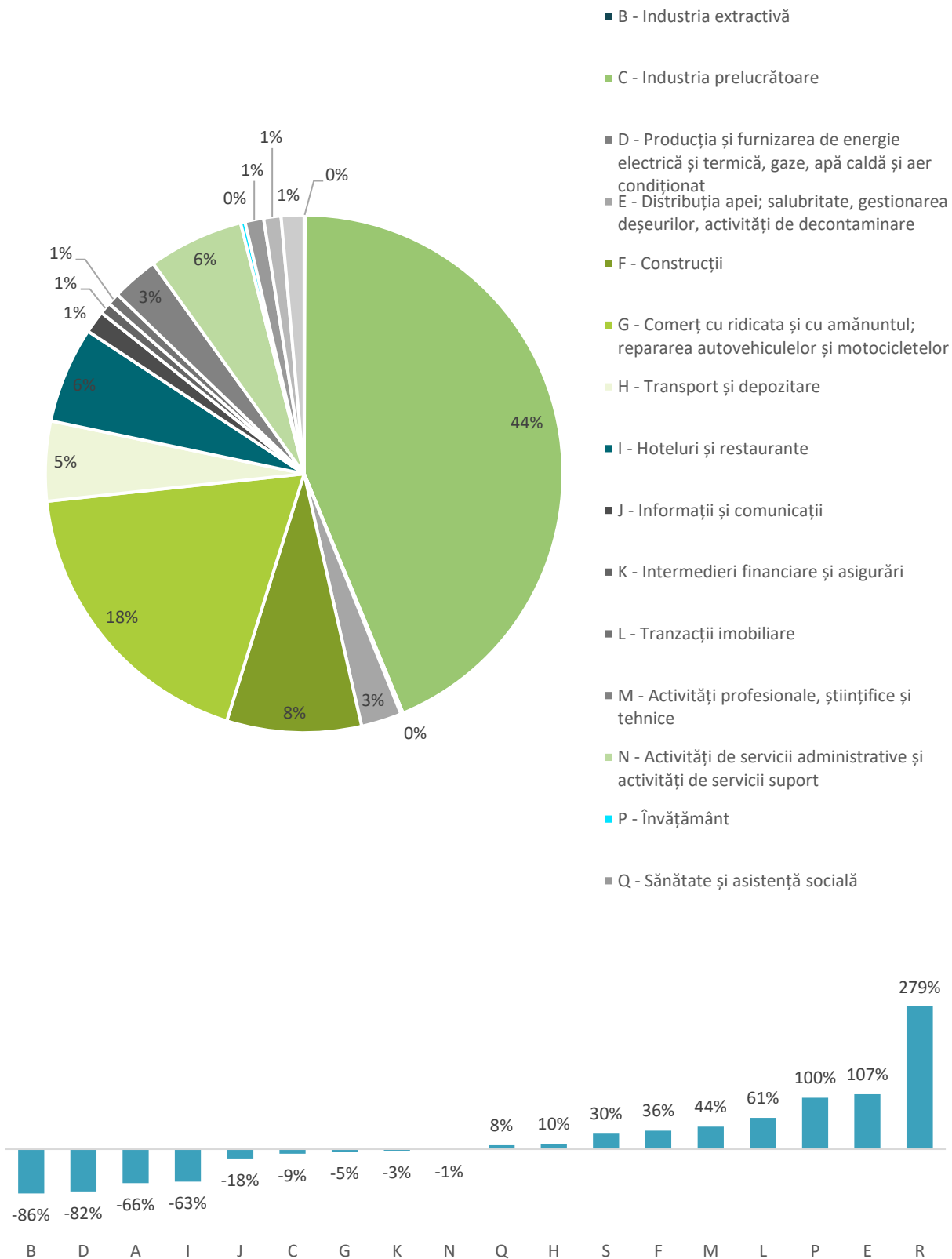
Sursa: prelucrare după datele eDemos INS

Pe secțiuni CAEN, cei mai mulți angajați din întreprinderile active din municipiul Făgăraș lucrează în industria prelucrătoare (44%), comerț cu ridicata și cu amănuntul (18%), construcții (8%), HORECA și activități de servicii administrative și servicii suport – câte 6%. Astfel, putem observa că acestea ramuri sunt cele mai dezvoltate la nivelul Făgărașului, în special în ceea ce privește numărul de locuri de muncă pus la dispoziție.

În dinamică, față de anul 2014, în aceste ramuri, numărul de salariați a evoluat în felul următor: industria prelucrătoare (-9%), construcții (+36%), comerț cu ridicata și cu amănuntul (-5%), HORECA (-63%) și activități de servicii administrative și servicii suport (-1%). Prin comparație, sectoarele economice cu remunerare salarială înaltă și valoare adăugată brută antrenau un număr modest de salariați în municipiul Făgăraș: IT&C – 69 (1,4%), tranzacții imobiliare – 37 (0,7%), intermediari financiare și asigurări – 36 (0,7%) și activități profesionale, științifice și tehnice 143 (2,9%).

FIGURA 65 DISTRIBUȚIA ÎN 2020 (SUS) ȘI EVOLUȚIA ÎN PERIOADA 2014-2020 (JOȘ) A NUMĂRULUI DE SALARIAȚI PE SECȚIUNI CAEN LA NIVELUL MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ

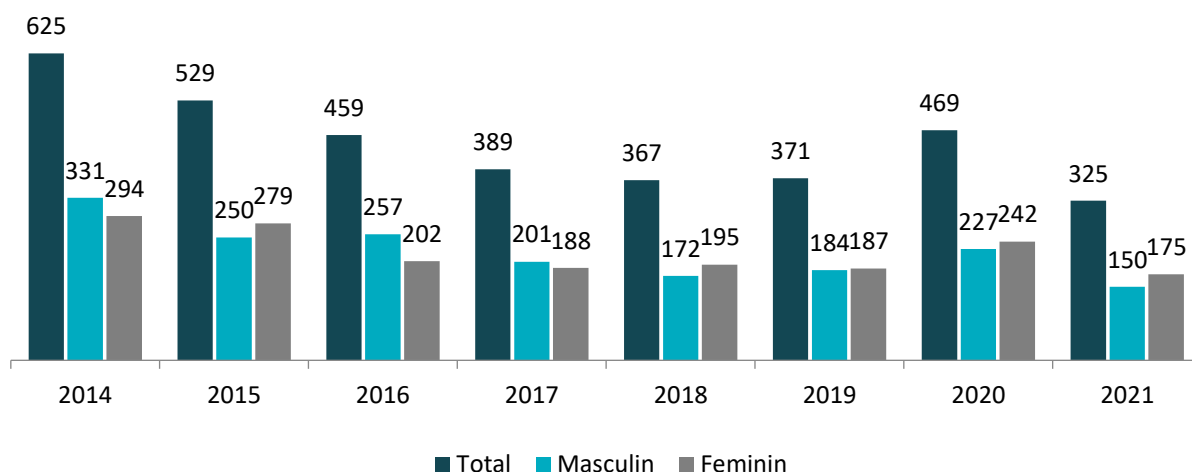

Sursa: prelucrare după datele eDemos INS

ȘOMAJ | Conform INS, în anul 2021, în municipiul Făgăraș au fost înregistrați 325 de șomeri, dintre care 150 erau bărbați și 175 erau femei. Față de anul 2014, numărul total de șomeri a scăzut cu 48% (cu 55% în rândul bărbaților și cu 40% în rândul femeilor). În graficul de mai jos poate fi observat impactul crizei economico-sanitare din anul 2020, când fenomenul șomajului a luat amploare în întreaga lume, iar în anul 2021 se poate observa un fenomen de relansare economică, reprezentată prin scăderea numărului de șomeri față de anul anterior.

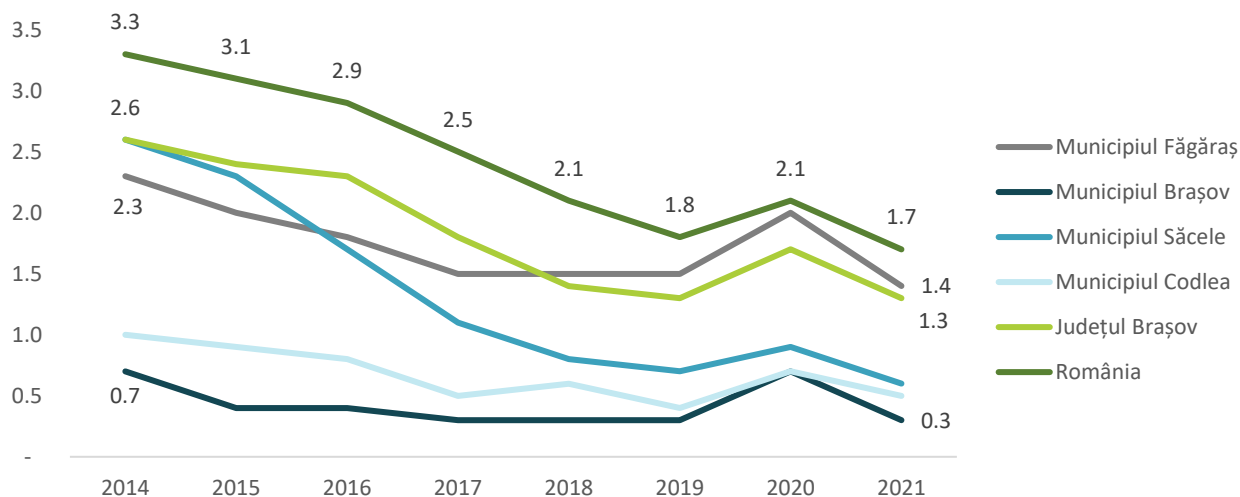
FIGURA 66 EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE ȘOMERI ÎNREGISTRAȚI ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014-2021

Sursa: prelucrare după datele Tempo INS

Pentru o analiză în termeni comparabili a evoluției ratei șomajului, se folosește indicatorul cu privire la ponderea șomerilor în totalul resurselor de muncă. Astfel, la nivelul anului 2021, în municipiul Făgăraș, șomerii au înregistrat o pondere 1,4% din totalul resurselor de muncă, sub media națională de 1,7%, dar peste media județeană de 1,3%. În comparație însă cu celelalte municipii din județul Brașov, municipiul Făgăraș a înregistrat ponderi foarte înalte: municipiul Brașov (0,3%), Săcele (0,6%), Codlea (0,5%). În dinamică, față de nivelul din 2014, municipiul Făgăraș a înregistrat o scădere de 0,9 puncte procentuale, cea mai mare scădere dintre UAT-urile supuse comparației fiind înregistrată în municipiul Săcele (-2%).

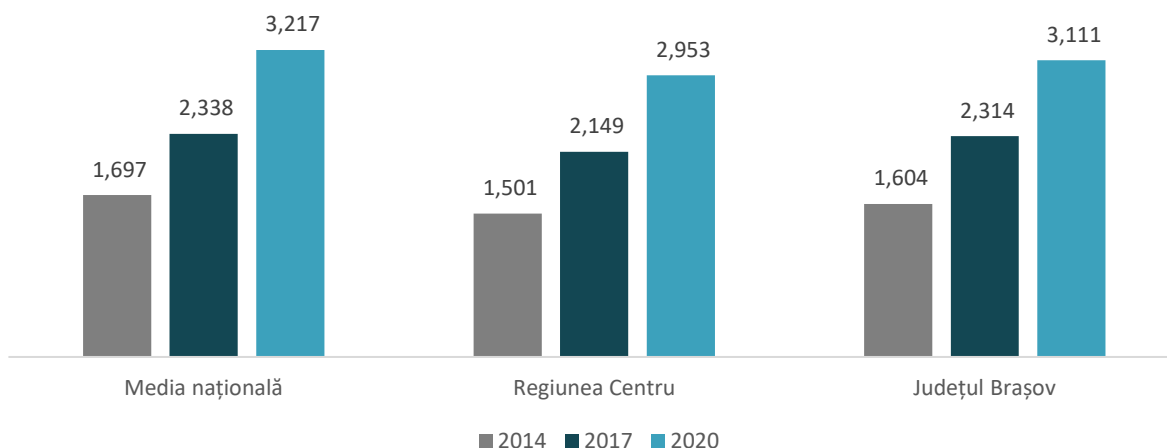
FIGURA 67 EVOLUȚIA COMPARATIVĂ A PONDERII ȘOMERILOR ÎN TOTALUL RESURSELOR DE MUNCĂ ÎN JUDEȚUL BRAȘOV, 2014-2021

Sursa: prelucrare după datele Tempo INS

CÂȘTIG SALARIAL | Datele cu privire la câștigul salarial sunt disponibile doar la nivel județean. Astfel, la nivelul județului Brașov, salariul mediu net lunar era de 3.111 lei, peste media regională de 2.953 de lei, dar sub media națională de 3.217 lei. În dinamică, față de anul 2014, salariu mediu net din județul Brașov a crescut cu 94%, ritm de creștere superior celui înregistrat la nivel național (89,6%), dar inferior celui regional (96%).

FIGURA 68 EVOLUȚIA SALARIULUI MEDIU NET LUNAR, LA NIVEL JUDEȚEAN (BRAȘOV), REGIONAL (CENTRU) ȘI NAȚIONAL, ÎN PERIOADA 2014-2020

Sursa: prelucrare după datele Tempo INS

Din perspectiva tipurilor de activități economice, cele mai înalte salarii erau întâlnite în următoarele domenii: 62-63 Activități de servicii în tehnologia informației; Activități de servicii informatice – 6.764 lei; 19 Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țiteiului – 6.610 lei; 30 Fabricarea altor mijloace de transport – 5.166 lei; Producția și furnizarea de energie electrică și termică – 4.844 de lei; Administrație publică și apărare – 4.922 de lei. La polul opus, cele mai mici salarii erau înregistrate în sectorul HORECA – 1.803 lei, fabricarea de mobilă – 1.534 lei, alte activități de servicii – 1.776 lei, transport și depozitare – 2.659 lei.

Raportând câștigul salarial mediu din județul Brașov la numărul de salariați din municipiul Făgăraș, pe sectoare economice, reiese faptul că 44% din salariați primesc puțin peste media județeană (persoanele din industria prelucrătoare, unde salariul mediu este de 3.187 lei). Din alt punct de vedere, alți 43% din salariați din municipiu primesc sub câștigul salarial mediu pe județ: lucrătorii din sectorul comerțului (18% - 2.671 lei), construcțiilor (8,3% - 2.960 lei), HORECA (6% - 1.803 lei), activități de servicii administrative și activități de servicii suport (5,9% - 2.340 lei) și transport și depozitare (4,9% - 2.659 lei). În acest context, este important de menționat faptul că numărul salariaților din municipiul Făgăraș care lucrează în domenii în care există remunerare salarială foarte înaltă este foarte mic: IT&C – (1,4% - 5.652 lei), intermediari financiare și asigurări (0,7% - 3.665 lei), activități profesionale, științifice și tehnice (2,9% - și salariu mediu de doare 3.325 lei), producția și furnizarea de energie electrică și termică (0,1% - 4.844 lei).

4.4. DOMENII DE SPECIALIZARE LA NIVEL LOCAL

În vederea identificării sectoarelor economice din municipiul Făgăraș care prezintă un avantaj comparativ în raport cu economiile regionale și naționale, a fost utilizată o metodă de analiză prin care se compară concentrarea forței de muncă pe sectoare economice cu importanța domeniilor la nivel național și evoluția fiecărei componente. În cadru acestei metode se definesc astfel doi indicatori, coeficientul de localizare (CL) și variația diferențială (VD), primul reprezentând excesul

sau lipsa forței de muncă calificată per sector (util pentru determinarea elementelor de potențial economic local), iar al doilea definind ritmul de dezvoltare al unui sector (conform numărului de salariați). Această metodă a fost aplicată pentru datele comparative de la nivelul municipiului Făgăraș, regiunii Centru și nivelului național din anii 2014 și 2020, iar în urma rezultatelor obținute, fiecare sector economic local a putut fi încadrat într-una din următoarele categorii:

- $CL > 1, VD > 0$ – Sectoare în dezvoltare – cele mai competitive, cu potențial de specializare și concentrare ridicată. În plus, aceste sectoare se dovedesc a fi atractive pentru companiile și persoanele cu expertiză în domeniu.
- $CL > 1, VD < 0$ – Sectoare în transformare – prezintă potențial de specializare, chiar dacă prezintă o creștere mai lentă decât la nivel regional sau național;
- $CL < 1, VD > 0$ – Sectoare de perspectivă – deși nu prezintă potențial ridicat de specializare, acestea înregistrează o creștere mai mare decât evoluția la nivel regional/național;
- $CL < 1, VD < 0$ – Sectoare în declin – reprezintă domeniile economice în care municipiul pierde din competitivitatea la nivel regional/național.

Mai mult, această metodă de analiză este completată de analiza sectoarelor urmând clasificarea Eurostat privind tehnologia înaltă și serviciile intensive în cunoaștere, astfel încât să putem identifica sectoarele economice cu avantaj competitiv la nivelul municipiului Făgăraș care prezintă și un potențial mai ridicat de dezvoltare a economiei locale. Definirea sectoarelor economice cu cel mai mare potențial de dezvoltare oferă posibilitatea concentrării eforturilor de dezvoltare ale actorilor locali astfel încât aceste domenii să devină motorul economic pentru economia locală.

Creșterea economică în prezent este dată de sectoarele aflate în dezvoltare, fapt ce indică o tendință de specializare la nivel local. Conform tabelelor de mai jos, se poate observa că inclusiv în raport cu economia națională, municipiul Făgăraș dispune de o serie de motoare economice atât din domeniul manufacturier, cât și din cel al serviciilor. Pe de o parte, se observă prezența unor industrii de tehnologie joasă (conform clasificării Eurostat), intensive în forță de muncă, precum 15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor și 16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite, însă se evidențiază și 24 - Industria metalurgică, ca sector în dezvoltare de tehnologie medie joasă. Aceste industrii au potențialul de a crește valoarea adăugată produsă dacă sunt dezvoltate în raport cu tendințele actuale de transformare în domeniul industrial, dar mai ales dacă activități tot mai complexe ale lanțului de valoare sunt localizate în fabricile din Făgăraș, provocând astfel o creștere a cererii pentru calificări mai înalte. Pe de altă parte, trebuie reținut faptul că acest proces este unul lent și depinde în mare măsură de capacitatea de furnizare și angajare a forței de muncă bine pregătită în astfel de domenii. În paralel cu acestea, din categoria serviciilor intensive în cunoaștere se regăsesc 69 - Activități juridice și de contabilitate, 75 - Activități veterinare, 90 - Activități de creație și interpretare artistică și 93 - Activități sportive, recreative și distractive printre sectoarele economice în dezvoltare la nivel local prin comparație cu economia națională.

Sectoarele de perspectivă reprezintă acele sectoare care au potențialul de a deveni motoare economice la nivel local, având un ritm de creștere mai bun decât cel înregistrat la nivel național. În vederea tranziției în categoria sectoarelor în dezvoltare, este nevoie însă de atingerea unei mase critice importante, astfel încât să înglobeze un procent semnificativ din numărul de salariați la nivel național. La nivelul municipiului Făgăraș, în categoria sectoarelor de perspectivă se disting sectoare care fac parte din industria prelucrătoare, în domenii ce necesită o calificare tehnică, și totodată creativă, a resurselor de muncă, precum fabricarea mobilei, sau în zona serviciilor suport, intensive în cunoaștere, precum activități de servicii informatice, activități de arhitectură și inginerie, activități de testări și analiză tehnică sau cercetare-dezvoltare.

Înregistrarea unui declin al numărului de salariați și scăderea concentrării la nivel local a acestora conduce la definirea unor sectoare "în transformare", pentru care este nevoie de stimularea cererii pentru produse și servicii în cazul în care se dorește inversarea tendinței economice. Dintre aceste sectoare, domeniul fabricării produselor textile poate beneficia în viitor ca urmare a valorificării potențialului dat de industriile creative în ansamblu, în timp ce industria fabricării produselor din cauciuc și mase plastice, poate beneficia de pe urma tranziției industriale.

Printre sectoarele aflate în declin identificate la nivelul municipiului Făgăraș se regăsesc sectoare ce utilizează intens resursa umană sau produc o valoare adăugată redusă (de exemplu, agricultura, comerțul), însă se regăsesc și servicii intensive în cunoaștere (ex: telecomunicații și servicii în tehnologia informației), care ar fi putut contribui la o relansare economică și creșterea nivelului de dezvoltare prin valorificarea tendințelor actuale globale (tehnologia informației, era digitală).

TABEL 10 POTENȚIALUL DE SPECIALIZARE AL ECONOMIEI MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ ÎN RAPORT CU ECONOMIA NAȚIONALĂ, 2014-2020

SECTOARE NECOMPETITIVE	SECTOARE COMPETITIVE
SECTOARE ÎN TRANSFORMARE (CL>1, VD<0)	SECTOARE ÎN DEZVOLTARE (CL>1, VD>0)
<p>13 - Fabricarea produselor textile</p> <p>18 - Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor</p> <p>20 - Fabricarea substanțelor și a produselor chimice</p> <p>22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice</p> <p>25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații</p> <p>56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație</p> <p>66 - Activități auxiliare pentru intermediari financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii</p> <p>80 - Activități de investigații și protecție</p>	<p>15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor</p> <p>16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția materialelor vegetale împletite</p> <p>24 - Industria metalurgică</p> <p>38 - Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile</p> <p>53 - Activități de poștă și de curier</p> <p>69 - Activități juridice și de contabilitate</p> <p>75 - Activități veterinare</p> <p>81 - Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri</p> <p>90 - Activități de creație și interpretare artistică</p> <p>93 - Activități sportive, recreative și distractive</p> <p>96 - Alte activități de servicii</p>
SECTOARE ÎN DECLIN (CL<1, VD<0)	SECTOARE DE PERSPECTIVĂ (CL<1, VD>0)
<p>01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe</p> <p>02 - Silvicultură și exploatare forestieră</p> <p>08 - Alte activități extractive</p> <p>10 - Industria alimentară</p> <p>14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte</p> <p>23 - Fabricarea altor produse din minerale nemetalice</p> <p>28 - Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.</p> <p>30 - Fabricarea altor mijloace de transport</p> <p>35 - Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat</p> <p>43 - Lucrări speciale de construcții</p> <p>47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor</p> <p>49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte</p> <p>55 - Hoteluri și alte facilități de cazare</p>	<p>17 - Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie</p> <p>29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor</p> <p>31 - Fabricarea de mobilă</p> <p>32 - Alte activități industriale n.c.a.</p> <p>33 - Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor</p> <p>41 - Construcții de clădiri</p> <p>42 - Lucrări de geniu civil</p> <p>45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor</p> <p>46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete</p> <p>50 - Transporturi pe apă</p> <p>51 - Transporturi aeriene</p> <p>52 - Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi</p>

58 - Activități de editare
60 - Activități de difuzare și transmitere de programe
61 - Telecomunicații
62 - Activități de servicii în tehnologia informației
64 - Intermedieri financiare, cu excepția activităților de asigurări și ale fondurilor de pensii
73 - Publicitate și activități de studiere a pieței
77 - Activități de închiriere și leasing
79 - Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor; alte servicii de rezervare și asistență turistică
86 - Activități referitoare la sănătatea umană
95 - Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc

59 - Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune; înregistrări audio și activități de editare muzicală
63 - Activități de servicii informatice
68 - Tranzacții imobiliare
70 - Activități ale direcțiilor(centralelor), birourilor administrative centralizate; activități de management și de consultanță în management
71 - Activități de arhitectură și inginerie; activități de testări și analiză tehnică
72 - Cercetare-dezvoltare
74 - Alte activități profesionale, științifice și tehnice
78 - Activități de servicii privind forța de muncă
82 - Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor
85 - Învățământ
92 - Activități de jocuri de noroc și pariuri

Sectoarele bolduite se regăsesc și în clasificarea Eurostat ca fiind intensive tehnologic sau în cunoaștere.

Sursa: prelucrare după datele eDemos INS

Bineînțeles, prin aplicarea metodologiei de analiză sectorială pentru nivelul regiunii Centru, municipiul Făgăraș înregistrează tranziția unor sectoare către categoria celor aflate în dezvoltare, precum 22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice, 50 - Transporturi pe apă sau 59 - Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune; înregistrări audio și activități de editare muzicală, fapt ce pune în evidență importanța municipiului la nivel regional din perspectiva dezvoltării economice în ansamblu. Identificarea unor sectoare intensive în cunoaștere și tehnologie (în mai mică sau mai mare măsură) aflate în dezvoltare sau de perspectivă oferă astfel municipiului o paletă de opțiuni de concentrare a investițiilor cu scopul creșterii valorii adăugate brute și a productivității astfel încât procesul de dezvoltare economică să se realizeze mai accelerat.

TABEL 11 POTENȚIALUL DE SPECIALIZARE AL ECONOMIEI MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ ÎN RAPORT CU ECONOMIA REGIUNII CENTRU, 2014-2020

SECTOARE NECOMPETITIVE	SECTOARE COMPETITIVE
SECTOARE ÎN TRANSFORMARE (CL>1, VD<0)	SECTOARE ÎN DEZVOLTARE (CL>1, VD>0)
<p>13 - Fabricarea produselor textile</p> <p>18 - Tipărire și reproducerea pe suport și a înregistrărilor</p> <p>20 - Fabricarea substanțelor și a produselor chimice</p> <p>47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor</p> <p>56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație</p> <p>60 - Activități de difuzare și transmitere de programe</p> <p>61 - Telecomunicații</p> <p>73 - Publicitate și activități de studiere a pieței</p>	<p>15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor</p> <p>16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite</p> <p>22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice</p> <p>24 - Industria metalurgică</p> <p>38 - Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile</p> <p>41 - Construcții de clădiri</p> <p>50 - Transporturi pe apă</p> <p>53 - Activități de poștă și de curier</p>

79 - Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor; alte servicii de rezervare și asistență turistică

80 - Activități de investigații și protecție

59 - Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune; înregistrări audio și activități de editare muzicală

66 - Activități auxiliare pentru intermediari financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii

69 - Activități juridice și de contabilitate

72 - Cercetare-dezvoltare

75 - Activități veterinare

81 - Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri

90 - Activități de creație și interpretare artistică

92 - Activități de jocuri de noroc și pariuri

93 - Activități sportive, recreative și distractive

96 - Alte activități de servicii

SECTOARE ÎN DECLIN (CL<1, VD<0)

SECTOARE DE PERSPECTIVĂ (CL<1, VD>0)

01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe

02 - Silvicultură și exploatare forestieră

08 - Alte activități extractive

10 - Industria alimentară

23 - Fabricarea altor produse din minerale nemetalice

25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații

28 - Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.

30 - Fabricarea altor mijloace de transport

35 - Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat

43 - Lucrări speciale de construcții

49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte

55 - Hoteluri și alte facilități de cazare

58 - Activități de editare

62 - Activități de servicii în tehnologia informației

77 - Activități de închiriere și leasing

86 - Activități referitoare la sănătatea umană

95 - Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc

14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte

17 - Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie

29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor

31 - Fabricarea de mobilă

32 - Alte activități industriale n.c.a.

33 - Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor

42 - Lucrări de geniu civil

45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor

46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete

52 - Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi

63 - Activități de servicii informatice

64 - Intermedieri financiare, cu excepția activităților de asigurări și ale fondurilor de pensii

68 - Tranzacții imobiliare

70 - Activități ale direcțiilor(centralelor), birourilor administrative centralizate; activități de management și de consultanță în management

71 - Activități de arhitectură și inginerie; activități de testări și analiză tehnică

74 - Alte activități profesionale, științifice și tehnice

78 - Activități de servicii privind forța de muncă

82 - Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor

85 - Învățământ

Sectoarele bolduite se regăsesc și în clasificarea Eurostat ca fiind intensive tehnologic sau în cunoaștere.

Sursa: prelucrare după datele eDemos INS

4.5. COMERȚ EXTERIOR

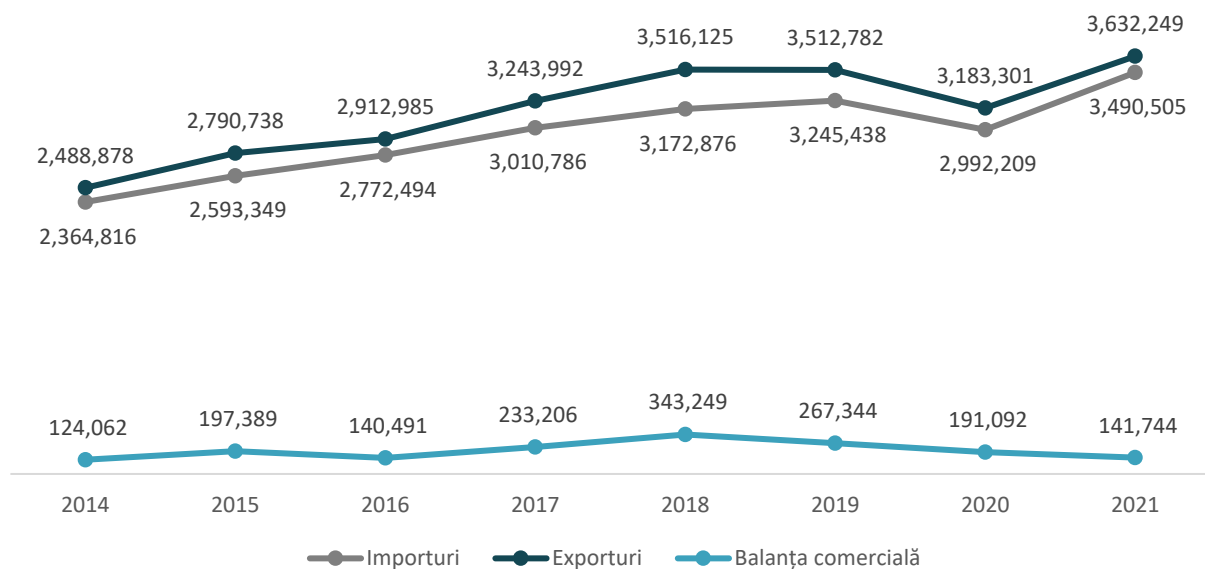
Cele mai recente date disponibile cu privire la comerțul exterior fac referire la anul 2021, și sunt disponibile doar la nivel județean. Astfel, la nivelul anului 2021, în județul Brașov, au fost înregistrate exporturi de 3,63 miliarde de Euro (EUR), și importuri de circa 3,49 miliarde EUR, ceea

reprezintă o balanță comercială pozitivă de circa 141,7 milioane EUR. În dinamică, față de anul 2014, valoarea exporturilor a crescut cu 46%, valoarea importurilor a crescut cu 48%, iar valoarea balanței comerciale a înregistrat o creștere de 14%. Totuși, începând cu anul 2018, balanța comercială a județului Brașov a început să scadă. De asemenea, în graficul de mai jos poate fi observat și impactul crizei economice cauzată de pandemia de COVID-19, la nivelul anului 2020, și relansarea economică și a comerțului exterior din anul 2021.

Pe de altă parte, alte județele cu performanțe economice deosebite la nivel național, precum Cluj, au înregistrat o balanță comercială negativă, fapt ce induce ideea că balanța comercială nu reprezintă în mod constant performanța și creșterea economică, însă oferă o imagine asupra volumului de materiale cuantificat de către întreprinderile locale.

FIGURA 69 EVOLUȚIA PRINCIPALILOR INDICATORI CU PRIVIRE LA COMERȚUL EXTERIOR AL JUDEȚULUI BRAȘOV, ÎN PERIOADA 2014-2021, MII EURO

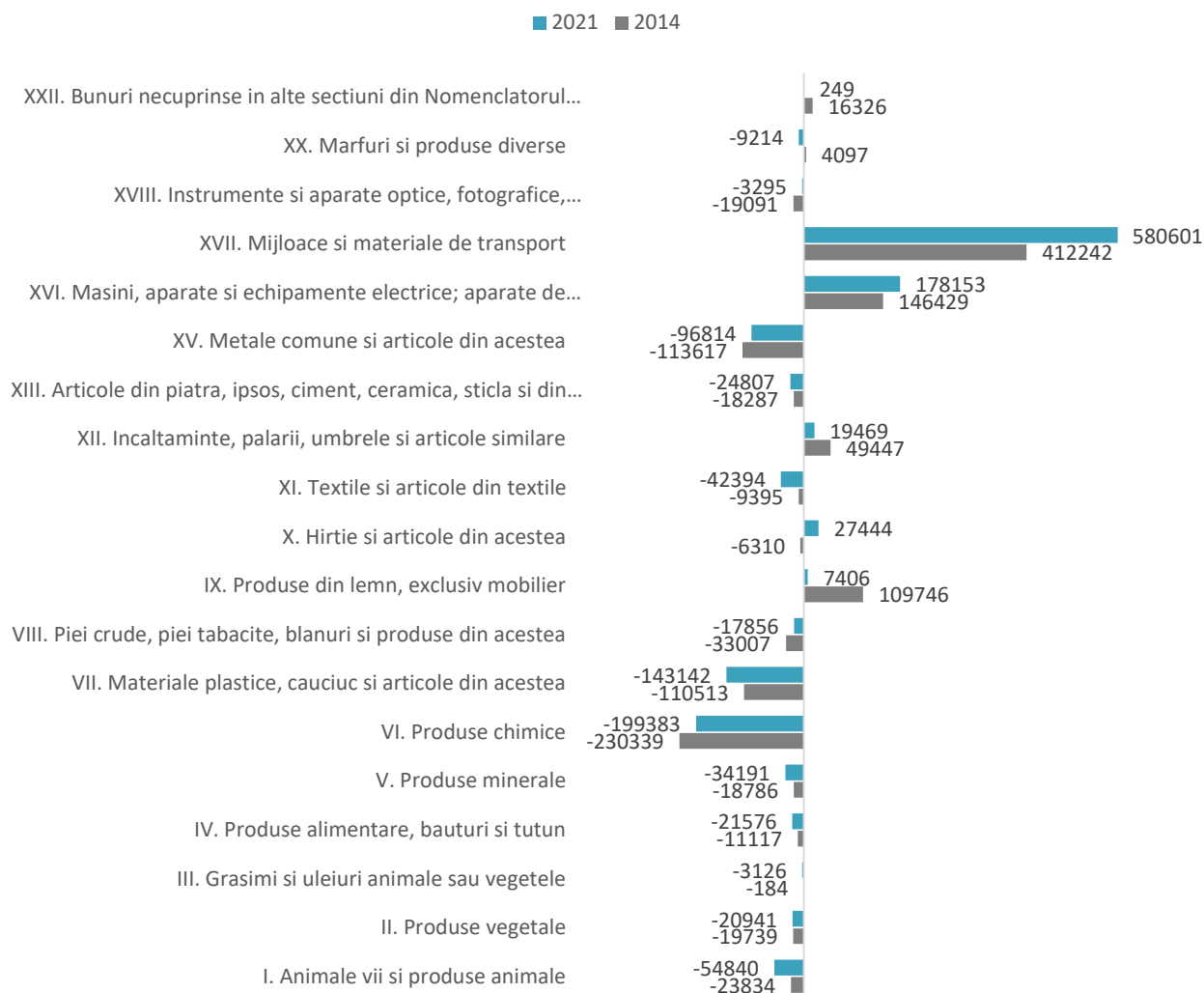
Sursa: prelucrare după datele TEMPO INS

Pe tipuri de bunuri, la nivelul județului Brașov, în anul 2021, câteva categorii de bunuri au înregistrat o balanță comercială pozitivă, cum ar fi mijloace și materiale de transport; mașini, aparate și echipamente electrice, aparate de înregistrat sau aparate de reprodus sunetul și imaginile; încălțăminte, pălării, umbrele; hârtie și produse din hârtie; produse din lemn, altele decât mobilier. Totuși din toate aceste produse, cel mai mare volum al exporturilor a fost înregistrat la categoria mijloace și materiale de transport, de peste 580 mil. EUR, și la categoria mașini și echipamente electrice (peste 178 mil. EUR).

La polul opus, o balanță comercială negativă a fost înregistrată pentru produse din categoriile metale comune și articole din acestea; articole din piatră, ipsos, ciment; textile și articole din textile; produse din piele; materiale plastice și cauciuc; produse chimice; produse minerale; produse alimentare; grăsimi și uleiuri animale și vegetale; produse vegetale; animale vii și produse animale. Dintre acestea, cele mai mari solduri negative ale balanței comerciale au fost înregistrate la următoarele categorii: produse chimice (-199 mil. EUR), materiale plastice și cauciucuri (-143 mil. EUR) și metale comune și articole din acestea (-96 mil. EUR). De asemenea, este importantă mențiunea metodologică că datele respective fac referire la activitatea economică și comerțul exterior al județului Brașov, date la nivel de localitate nefiind disponibile.

FIGURA 70 – BALANȚA COMERCIALĂ A JUDEȚULUI BRAȘOV, PE TIPURI DE BUNURI, ÎN ANUL 2014 ȘI 2021

Sursa: prelucrare după datele TEMPO INS

4.6. CONCLUZII, PROVOCĂRI ȘI INTERVENȚII POSIBILE

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
<p>Zona fostului Combinat Chimic din Făgăraș acoperă o suprafață însemnată la nivel municipal, aceasta având potențialul dezvoltării unor activități industriale de amploare în cazul în care situația terenurilor din perspectiva problemelor de mediu este rezolvată. În plus, această zonă prezintă căi de conectivitate pe cale rutieră și feroviară astfel încât să nu afecteze principalele zone urbane locuite din municipiu.</p> <p>Mai mult, disponibilizarea terenurilor din această incintă prezintă un potențial nu doar din</p>	<p>Soluționarea problemelor referitoare la situația terenurilor (stabilirea încadrării acestora cu ajutorul APM) din incinta platformei vechiului combinat din perspectiva mediului și realizarea unor studii asupra structurii de rezistență a clădirilor și construcțiilor din această zonă.</p> <p>Împărțirea terenurilor necontaminate care sunt libere de proprietate și utilizarea acestora în vederea extinderii zonei industriale a municipiului</p>

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
<p>perspectiva dezvoltării activităților industriale, ci și din cea a diversificării mediului economic local. Clădirile și vechile construcții ale combinatului ar putea fi utilizate în scop turistic (turism industrial) sau ar putea fi refuncționalizate pentru alte tipuri de activități în cazul în care structura de rezistență permite acest lucru.</p>	<p>(dezvoltarea unui parc industrial în zona fostului combinat chimic).</p> <p>Refuncționalizarea clădirilor din perimetrul vechiului combinat chimic în vederea dezvoltării și diversificării activităților economice la nivel local</p>
<p>Nivel redus de dezvoltare a parcului industrial din Făgăraș</p> <p>La nivel municipal există doar doi angajatori de mărime mare (peste 250 de salariați) conform datelor din 2019 (care cumulează 14% din angajații mediului privat), iar cei mai mari 5 angajatori reprezintă firmele care cumulează jumătate din cifra de afaceri pentru industria prelucrătoare.</p>	<p>Realizarea unor materiale / completarea pe pagina web a Primăriei Făgăraș a informațiilor referitoare la posibilitățile de dezvoltare a afacerilor în cadrul parcului industrial și promovarea municipiului Făgăraș ca destinație de investiții (inclusiv prin detalierea facilităților, dotărilor și oportunităților de colaborare cu alți actori locali).</p> <p>Realizarea promovării municipiului Făgăraș în rândul investitorilor cu ajutorul celor mai mari angajatori la nivel municipal, cu scopul de a atrage noi investiții care să fie complementare activităților întreprinderilor medii și mari existente.</p>
<p>Numărul de angajați la nivel local în industrii care asigură un nivel de salarizare mai mare este scăzut, acest fapt fiind corelat și cu plecarea tinerilor din localitate.</p> <p>La nivel local bilanțul dinamicii antreprenoriale este pozitiv, dar prezintă o scădere continuă în ultimii trei ani, fiind necesare măsuri de stimulare a antreprenoriatului.</p> <p>La nivel local întreprinderile din industriile culturale și creative sunt slab dezvoltate, reprezentând doar 9% din cifra de afaceri cumulată per municipiu, dar în perioada 2014-2019 s-au dezvoltat în aproape toate domeniile, în special sectorul de artizanat și meșteșuguri.</p>	<p>Operaționalizarea unui incubator de afaceri și realizarea de programe de stimulare a antreprenoriatului, în special în rândul tinerilor, poate conferi municipiului Făgăraș o șansă pentru relansarea sau dezvoltarea unor domenii economice cu valoare adăugată mai mare (meșteșuguri, artele spectacolului, IT/software).</p> <p>Realizarea unui parteneriat între incubatorul de afaceri, Institutul de Cercetare Făgăraș și ONG-urile locale pentru susținerea dezvoltării unor proiecte și / sau afaceri care să răspundă problemelor existente la nivel local / zonal.</p>

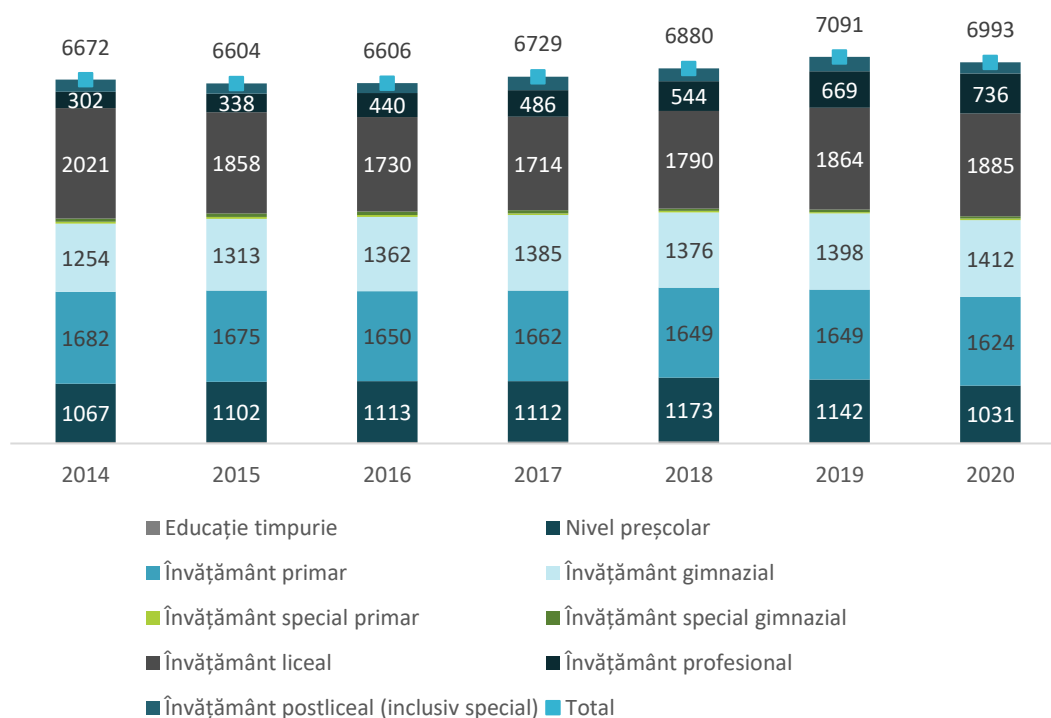

5. SERVICII ȘI DOTĂRI PUBLICE

5.1. EDUCAȚIE

Conform datelor INS, efectivele școlare de la nivelul municipiului Făgăraș per total prezintă o ușoară creștere în perioada 2014-2020, cu inflexiune după anul 2019. Cu toate acestea, analizând detaliat pe niveluri de învățământ se observă că doar anumite cicluri de studii a înregistrat o creștere a numărului de elevi, în speță învățământul gimnazial (de 12,6%) și mai ales cel profesional (de 146,7%). Astfel, dinamica generală este dată de aceste două niveluri de învățământ, pentru toate celelalte cicluri înregistrându-se rate de scădere între 2014 și 2020 a numărului de elevi.

FIGURA 71 EVOLUȚIA EFECTIVELOR ȘCOLARE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014-2020

Sursa: Tempo INS

Din perspectiva tranziției elevilor între ciclurile de învățământ pe care le pot urma în municipiul Făgăraș, strict conform datelor de școlarizare, se observă că în 4 ani în învățământul gimnazial vor fi cu aproximativ 200 de elevi mai mult, astfel că se pune problema disponibilității spațiilor de învățare. Cu toate acestea, conform discuțiilor din cadrul grupurilor de lucru organizate la nivelul Primăriei Făgăraș, a reieșit necesitatea actuală de creștere a claselor disponibile pentru învățământul preșcolar și mai ales pentru cel antepreșcolar. Inclusiv anumiți angajatori au expus faptul că există anumite dificultăți în asigurarea retenției personalului datorită lipsei unor facilități educaționale pentru copii de până la 6 ani. În această privință însă, Primăria Municipiului Făgăraș a avut în vedere începerea demersurilor pentru construcția a două grădinițe și două creșe, crescând astfel numărul de locuri disponibile cu peste 150 pentru aceste niveluri de învățământ.

Din perspectiva infrastructurii de învățământ, în municipiul Făgăraș funcționează în prezent (2022) 20 de instituții cu rol în asigurarea activităților de școlarizare și un Club al Copiilor, ce realizează

activități extracurriculare pentru aceștia. Dintre cele 20 instituții de învățământ (dintre care 2 private), o instituție este dedicată pentru copii în vârstă de creșă, 8 asigură școlarizarea pentru învățământul preșcolar, 9 sunt dedicate ciclurilor primar și gimnazial, 6 realizează școlarizarea la nivel liceu, 4 oferă posibilitatea școlarizării în învățământ profesional și tehnic, iar 3 au programe de pregătire postliceală.

Conform informațiilor de pe platforma dedicată rețelei școlare la nivel național SIIIR, doar Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Făgăraș realizează activitățile de predare-învățare în 2 schimburi, pe când celelalte instituții de învățământ primar și secundar funcționează doar într-un schimb. Așadar, la momentul realizării analizei, situația disponibilității spațiilor de învățare este una medie și chiar bună în cazul anumitor unități de învățământ, rămânând de văzut în schimb în ce măsură tranziția efectivelor școlare între ciclurile de studii va crea un alt necesar de spații didactice noi. Acest aspect trebuie corelat și cu atractivitatea municipiului Făgăraș pentru copii din UAT-urile învecinate, existând posibilitatea supraaglomerării unor spații în cazul în care mai mulți elevi sau părinții acestora ar dori școlarizarea în municipiu. Analizând și datele de la INS cu privire la numărul sălilor de clasă, se observă totuși că autoritățile publice locale trebuie să ia în considerare în următorii ani că este nevoie de extinderea spațiilor și în școli situația pentru învățământul primar și gimnazial fiind la limită (conform datelor statistice).

TABEL 12 SITUAȚIA COMPARATIVĂ A RAPORTULUI DINTRE NUMĂRUL DE ELEVI ȘI NUMĂRUL SĂLILOR DE CLASĂ ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014 VS. 2020

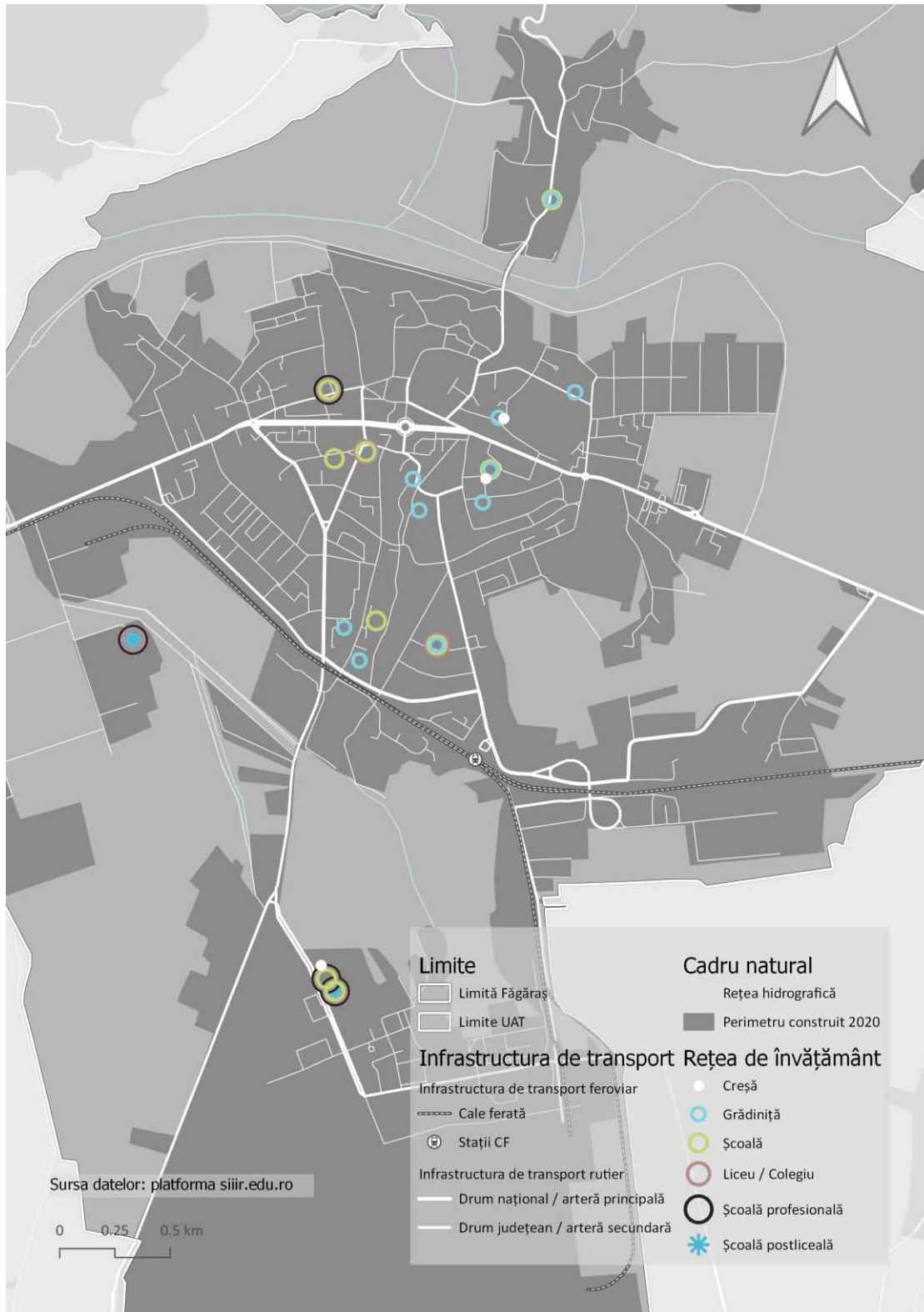
NIVEL DE ÎNVĂȚĂMÂNT	2014	2020
Educație timpurie	10.0	10.0
Nivel preșcolar	26.0	24.5
Învățământ primar și gimnazial	36.2	37.0
Învățământ primar și gimnazial special	5.0	6.1
Învățământ liceal	12.4	12.6
Învățământ postliceal (inclusiv special)	221.0	69.3
Total	21.7	24.0

Sursa: Tempo INS

Referitor la distribuția teritorială a instituțiilor de învățământ, se observă că pentru educația timpurie instituțiile sunt concentrate la nord de calea ferată și dispuse în principal între străzile 13 Decembrie, Teiului, Negoifului și Azotului, descriind o axă nord-sud în planul municipiului. Acest fapt conduce la un nivel de deservire pentru jumătate din zonele cu locuințe la nivel municipal, iar în plus anumite cartiere nu sunt deservite deloc de astfel de instituții, precum Ion Creangă, Veteranilor, Florilor, Titu Perția sau Colonia Combinat. În schimb, în ceea ce privește învățământul primar și secundar inferior, nivelul de deservire al instituțiilor este unul bun, cartierul Meltea, Colonia Combinat și zona industrială din est fiind doar parțial deservite.

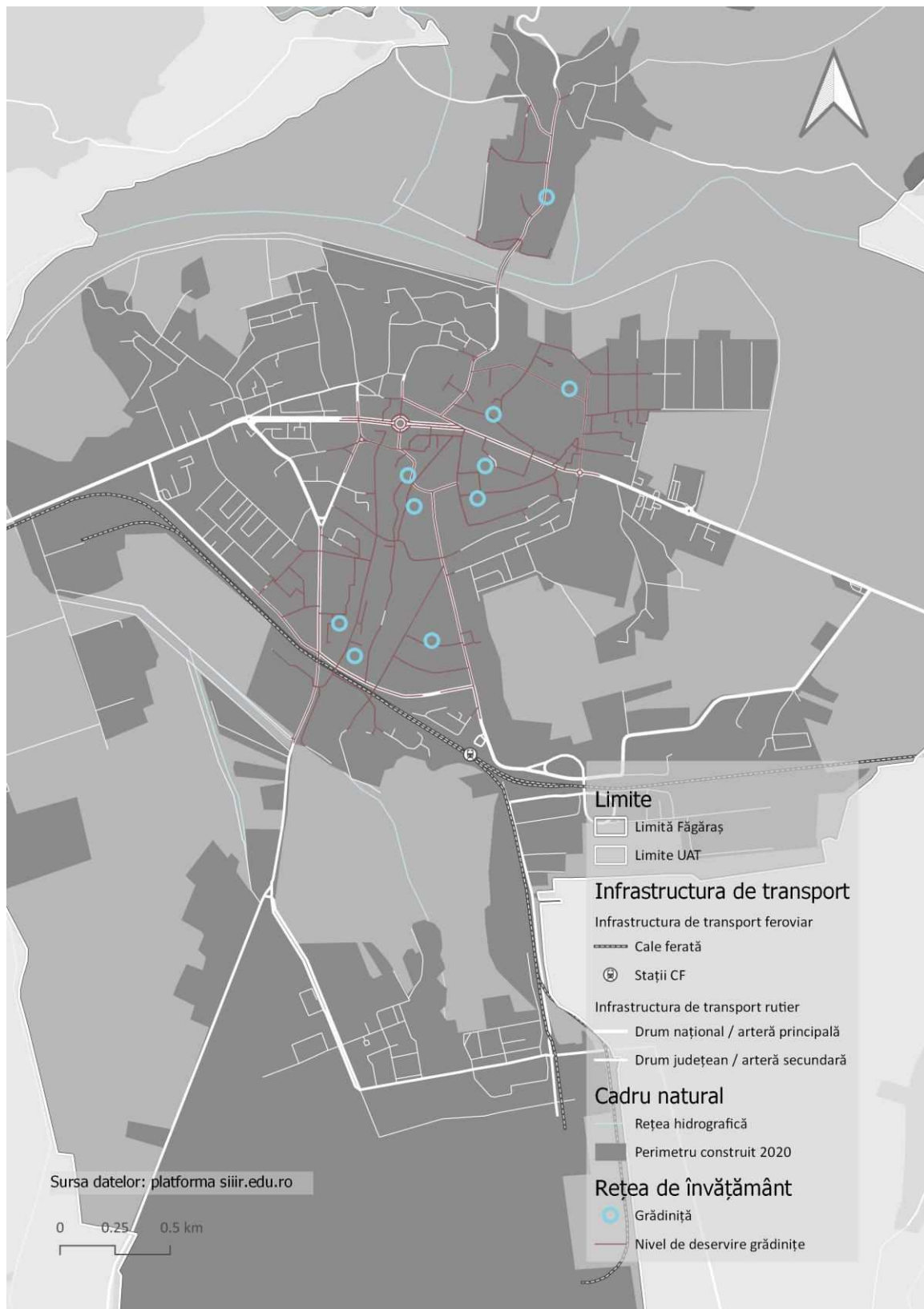

FIGURA 72 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A INFRASTRUCTURII DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2022

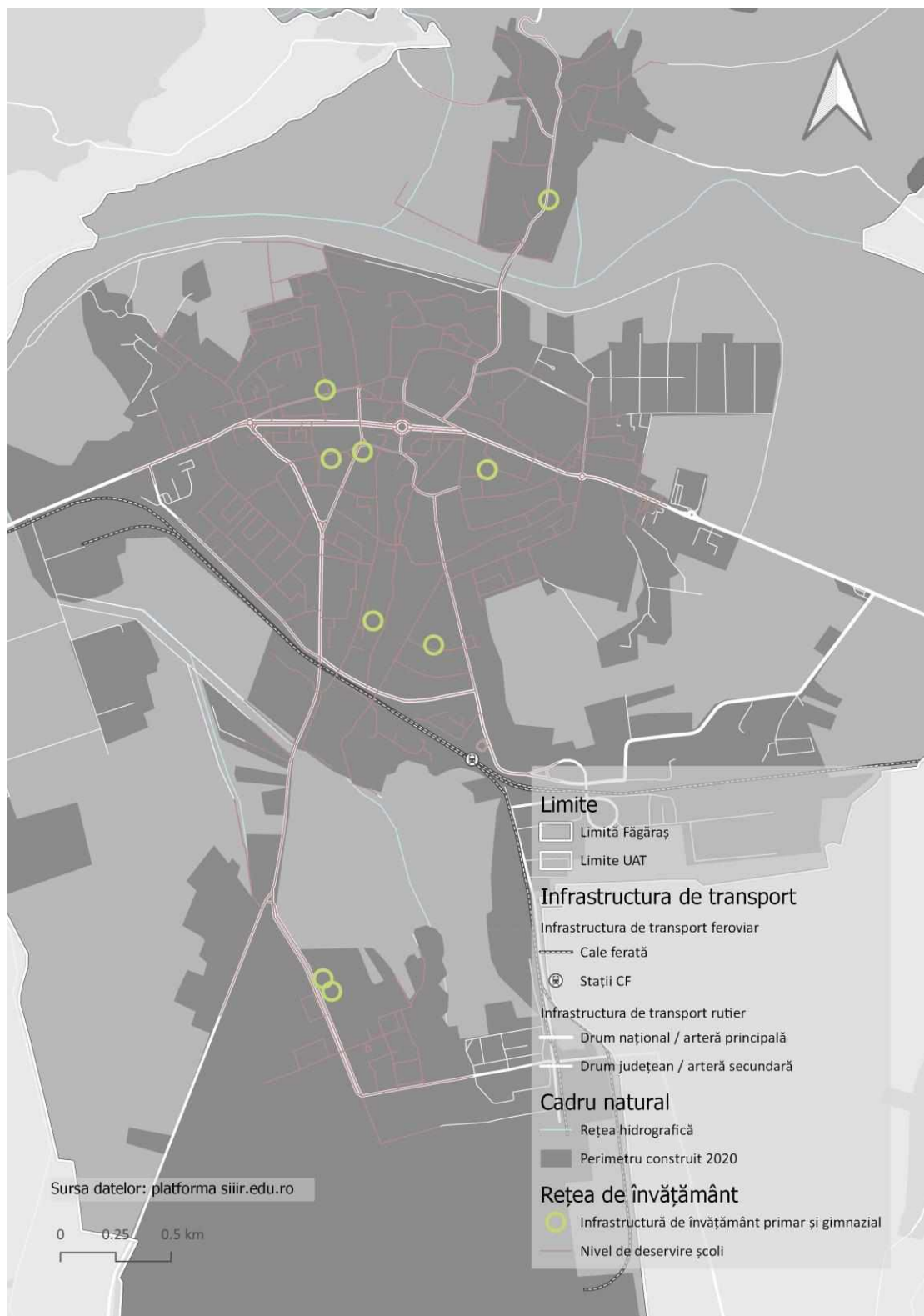

FIGURA 73 NIVELUL DE DESERVIRE AL INFRASTRUCTURII DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2022

FIGURA 74 NIVELUL DE DESERVIRE AL INFRASTRUCTURII ȘCOLARE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2022

Din perspectiva calității infrastructurii de învățământ, autoritățile publice locale realizează și pregătesc proiecte de modernizare a clădirilor și spațiilor didactice în funcție de finanțările disponibile. Ca atare, este în implementare un proiect pentru modernizarea Școlii Gimnaziale nr. 7, dar sunt și în pregătire mai multe proiecte de consolidare, reabilitare și extindere pentru Colegiul Național "Radu Negru" Făgăraș, Colegiul Tehnic "Aurel Vijoli", Grupul Școlar "Dr. Ioan Senchea", Colegiul Național "Doamna Stanca". La nivelul Primăriei Municipiului Făgăraș se observă preocuparea pentru dezvoltarea unităților de învățământ prin realizarea de investiții din fonduri externe și proprii, între 2016 și 2019 fiind alocate 7.739.761 RON în acest sens. Proiectele realizate în acest interval au avut în vedere realizarea de lucrări de reparații, modernizări și îmbunătățirea facilităților oferite, cum ar fi reabilitarea internatului Colegiului „Aurel Vijoli” (pentru elevi din învățământul profesional), reabilitarea fostului internat al Colegiului Național „Radu Negru”, realizarea de lucrări de reparații la fațadele Liceului Teologic Ortodox „Constantin Brâncoveanu” și Grădiniței „Voinicelul”, repararea hidroizolației clădirilor în care funcționează Secția Germană a Colegiului Național „Doamna Stanca”, Grădinița „Pinocchio” și Grădinița „Voinicelul” etc.

În ce privește baza didactică pentru realizarea activităților de predare-învățare, conform datelor statistice de la INS, numărul laboratoarelor și atelierelor școlare a scăzut ușor în perioada 2014-2020. Acest fapt este în detrimentul elevilor deoarece atât pentru pregătirea din cadrul profilurilor real, uman sau vocațional dar mai ales pentru învățământul tehnic și profesional, realizarea de activități experimentale și practice este o metodă esențială de învățare, înțelegere a conținuturilor și specializarea cunoștințelor teoretice. Nevoia pentru modernizarea și dotarea atelierelor școlare din învățământul profesional și tehnic a reieșit și din cadrul grupurilor de lucru organizate, inclusiv anumiți angajatori la nivel școlar menționând faptul că este necesară extinderea bazei de practică astfel încât numărul de elevi școlarizați în liceele cu profil tehnologic și profesional să crească, iar absolvenții să fie mai bine pregătiți. În acest sens se observă și nevoia realizării de consiliere a elevilor încă din ciclul gimnazial și organizarea de campanii pentru promovarea învățământului profesional și tehnic. Aceste două acțiuni sunt necesare în condițiile în care la nivelul comunității s-a observat că modul în care sunt văzute și înțelese oportunitățile pentru absolvenții de licee tehnologice și școli profesionale în rândul părinților nu este unul benefic / bun – părinții elevilor de gimnaziu au o influență mare asupra specializării tinerilor, iar în cazul pregătirii profesionale aceștia au rețineri în a susține sau motiva copii pentru astfel de cariere. Așadar, activitățile de consiliere și orientare în carieră ar fi benefic să includă discuții nu doar între consilieri și tineri, ci și cu părinții acestora, iar pentru a schimba părerea generalizată asupra școlilor profesionale este nevoie de un proces de consiliere și promovare amplu, desfășurat pe parcursul mai multor ani.

TABEL 13 SITUAȚIA COMPARATIVĂ A LABORATOARELOR ȘI ATELIERELOR ȘCOLARE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014 VS 2020

	2014	2020
Laboratoare didactice	38	36
Învățământ primar și gimnazial	7	9
Învățământ liceal	30	26
Învățământ postliceal	1	1
Ateliere școlare	27	23
Învățământ primar și gimnazial	3	3
Învățământ liceal	24	20

Sursa: Tempo INS

În ceea ce privește dezvoltarea competențelor digitale în rândul noilor absolvenți, tinerii angrenați în momentul de față în școală au o înțelegere mai bună asupra importanței dispozitivelor electronice în societate față de generațiile anterioare. În schimb, pentru îmbunătățirea și dezvoltarea unor competențe digitale adecvate, programa școlară prevede parcurgerea unor materii de informatică și tehnologia informației și comunicațiilor, activități pentru care este nevoie de existența unor laboratoare specializate și dotate corespunzător. La nivelul municipiului Făgăraș se observă că numărul de PC-uri în instituțiile de învățământ primar și gimnazial a crescut semnificativ între 2014 și 2020, iar la nivel liceal există aproape 200 de astfel de echipamente pentru activitatea didactică. Prin raportarea numărului de elevi la numărul de PC-uri se poate vedea că situația este una mai bună în prezent față de nivelul anului 2014, dar pentru asigurarea unei baze materiale didactice actuale este nevoie de proiecte periodice de înlocuire a sistemelor de tip desktop din școli. Pentru învățământul primar și gimnazial, chiar dacă numărul de elevi per PC s-a înjumătățit, valoarea înregistrată la nivelul anului 2020 este încă una ridicată, peste media la nivel național (sub 10 elevi per PC). În schimb, în învățământul liceal valoarea acestui indicator este una bună, de 9,82 elevi per PC, grație scăderii efectivelor școlare. Prin urmare, în cadrul proiectelor de îmbunătățire a infrastructurii de învățământ, autoritățile publice locale ar trebui să considere și necesitatea actualizării periodice a dotărilor informatice (5-10 ani), sistemele noi de operare și aplicațiile utilizate în prezent având alte cerințe de funcționare.

TABEL 14 SITUAȚIA COMPARATIVĂ A NUMĂRULUI DE ELEVI PER PC ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014 VS 2020

NIVEL DE ÎNVĂȚĂMÂNT	2014	2020
Învățământ primar și gimnazial	50.52	27.46
Învățământ liceal	10.26	9.82
Învățământ profesional	-	16.36
Total	24.80	18.80

Sursa: Tempo INS

În privința facilităților didactice sportive, conform statisticii INS situația la nivelul municipiului Făgăraș nu este la fel de bună ca și nivelul înregistrat în 2014, numărul de căli de gimnastică și terenuri de sport fiind mai mic în 2020. Cu toate acestea, se observă că Primăria Municipiului Făgăraș are în vedere îmbunătățirea acestor facilități, fiind în curs de realizare investiții prin fonduri de la CNI pentru o sală de sport la Școala Gimnazială „Ovid Densușianu”, dar și realizarea de unui complex sportiv cu bazine de înot.

TABEL 15 SITUAȚIA COMPARATIVĂ A FACILITĂȚILOR SPORTIVE ȘCOLARE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014 VS 2020

	2014	2020
Săli de gimnastică	12	9
Învățământ primar și gimnazial	4	4
Învățământ liceal	8	5
Terenuri de sport	13	9
Învățământ primar și gimnazial	3	2
Învățământ liceal	10	7

Sursa: Tempo INS

INIȚIATIVE DIN CADRUL COMUNITĂȚII | Dintre inițiativele locale în domeniul educației, în perioada 2018-2022 Asociația Centrul Step by Step pentru Educație și Dezvoltare Profesională (CEDP), în parteneriat cu Asociația Internațională Step by Step, Reprezentanța UNICEF în România și Ministerul Educației Naționale s-au ocupat de implementarea proiectului "România crește cu tine - Educația timpurie o investiție în viitor" în Județele Brașov, Bacău și un sector al Municipiului București, proiect finanțat prin intermediul Fundației Jacobs și al Fundației Botnar – Elveția. Acest proiect se înscrie în seria acțiunilor menite să susțină accesul și participarea tuturor copiilor (0-6 ani) la educație timpurie incluzivă și de calitate, fiind derulat și în municipiul Făgăraș, ca sprijin pentru autoritatea publică locală în promovarea participării în învățământul antepreșcolar și preșcolar. Obiectivele acestui proiect s-au concentrat pe dezvoltarea unui cadru normativ și instituțional comprehensiv și convergent în domeniul educației și îngrijirii timpurii (resurse necesare din domeniile educației, sănătății și protecției sociale), facilitarea la nivel local a unor parteneriate sustenabile cu scopul de a îmbunătăți calitatea serviciilor de educație și dezvoltare timpurie, și, nu în ultimul rând, elaborarea de studii și pilotarea la nivel local a unor servicii de educație timpurie.

Ca rezultate pentru această inițiativă, au fost realizate lucrări pentru construirea a două grădinițe (Grădinița de pe strada Cetății, nr. 45 și Grădinița de pe strada Negoiu, nr. 2) și demarate lucrări de renovare a unor clădiri pentru amenajarea de creșe (strada Tăbăcari nr. 11 și strada Nicolae Bălcescu nr. 53). Mai mult, la Liceul Teologic Ortodox "Sfântul Constantin Brâncoveanu", unde există o clasă cu profil pedagogic, s-a aprobat și specializarea de educator puericultor (din anul școlar 2021-2022), astfel încât să poată fi specializat la nivel local personalul necesar în creșe. Mai mult, a fost înființat și serviciul complementar PRIMOHUB (în clădirea Grădiniței cu P.P. „Albinuța”), care va activa începând cu anul 2022 ca un spațiu de activități pentru familii de diferite etnii, generații și preocupări, în vederea combaterii excluziunii sociale și promovării abordărilor complementare care pun în centrul lor stimularea dezvoltării copilului și sprijinirea familiei.

OFERTA EDUCAȚIONALĂ PENTRU LICEU | Oferta de învățământ Conform datelor de la Inspectoratul Școlar Județean Brașov, în anul 2022 la nivelul municipiului Făgăraș erau disponibile pentru absolvenții de gimnaziu 500 de locuri în vederea continuării studiilor, adică sub 10% din totalul locurilor disponibile la nivel județean. Oferta de admitere la liceele din Făgăraș prezenta elevilor disponibilitatea admiterii la liceu (256 de locuri) la profilurile real, uman și servicii, dar cuprindea și 180 de locuri în cadrul școlilor profesionale, plus 64 de locuri în învățământul dual.

FIGURA 75 DISTRIBUȚIA LOCURILOR DISPONIBILE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ LA ADMITEREA LA LICEU (ÎNVĂȚĂMÂNT DE MASĂ), 2022

Sursa: ISJ Brașov

Conform rezultatelor primei sesiuni de admitere în 2022, doar 9 locuri au rămas libere la nivelul instituțiilor liceale din Făgăraș în cadrul filierei teoretice. Pe de altă parte, dintre cele 244 de locuri

În învățământul profesional și dual, doar 84 au fost ocupate în cadrul primei sesiuni de admitere. Cu alte cuvinte, nivelul de atractivitate pentru filiera teoretică este în continuare unul ridicat, însă în cazul învățământului profesional și dual interesul este unul foarte scăzut. Conform listei de opțiuni, calificările profesionale disponibile în învățământul dual erau de operator fabricarea și prelucrarea polimerilor, bucătar, brutar-patisier-preparator produse făinoase, lucrător în agroturism și mecanic auto, iar instituțiile de învățământ dispuneau de 22 de parteneri de practică în vederea asigurării școlarizării elevilor. Dintre locurile disponibile în învățământul profesional, cele mai multe au fost disponibile în domeniul turism și alimentație (84 de locuri) și mecanică (48 de locuri), existând însă și posibilitatea specializării în domeniile electromecanică, electric și industrie textilă.

PROMOVABILITATEA LA BACALAUREAT | Conform rezultatelor din prima sesiune de examen de bacalaureat din 2022, media de promovare la nivelul municipiului Făgăraș a fost de 67,83%, sub media națională de 75,2% și media județeană de 84,5%. Din rândul liceelor făgărașene, Colegiul Național "Radu Negru" a înregistrat cea mai mare rată de promovare, de 96,5%, acesta situându-se în top 10 la nivel județean conform rezultatelor. La polul opus s-a situat Colegiul "Aurel Vijoli", unde rata de promovare a fost de 22,2% după soluționarea contestațiilor. Per ansamblu, situația la nivel municipal este una bună, 3 din 5 licee înregistrând un nivel de promovabilitate peste media națională, dar se observă că în cazul învățământului tehnic performanța la bacalaureat nu este una bună.

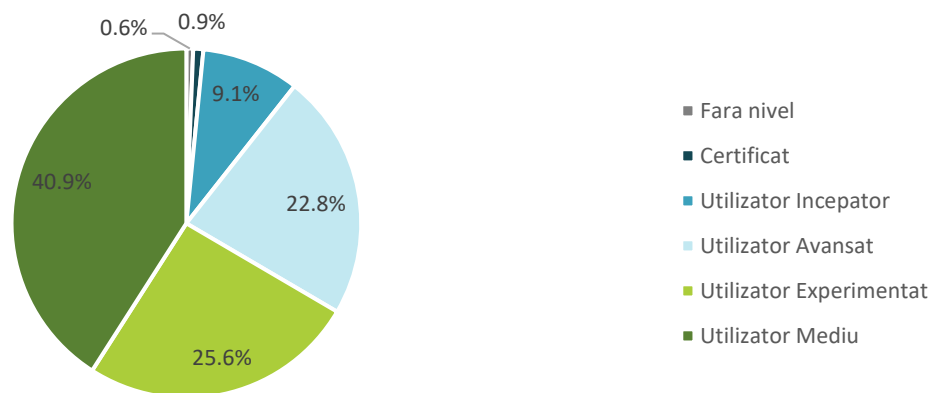
TABEL 16 PROMOVABILITATEA LA NIVELUL LICEELOR DIN FĂGĂRAȘ ÎN PRIMA SESIUNE A EXAMENULUI DE BACALAUREAT DIN 2022

NR.	INSTITUȚIE DE ÎNVĂȚĂMÂNT	PROMOVABILITATE
1	Colegiul Național "Radu Negru"	96.50%
2	Liceul Teologic Ortodox "Sf. Constantin Brâncoveanu"	82.50%
3	Colegiul Național "Doamna Stanca"	77.08%
4	Liceul Tehnologic "Dr. Ioan Șenchea"	60.86%
5	Colegiul "Aurel Vijoli"	22.22%

Sursa: prelucrare după datele <http://static.bacalaureat.edu.ro/2022/rapoarte/>

În plus, din perspectiva competențelor digitale, relevante în contextul actual pentru viața socială, din cei 320 de participanți care s-au înscris la bacalaureat în 2022 la această probă, aproape jumătate au obținut calificative de utilizator avansat și experimentat, la care se adaugă și cei 0,9% de elevi certificați deja înaintea probei. Așadar, pregătirea în ce privește tehnologia informației și comunicațiilor și nivel de cunoștințe ale absolvenților de liceu pentru utilizarea echipamentelor digitale este unul mediu la nivel municipal, fiind în continuare nevoie de îmbunătățirea competențelor digitale.

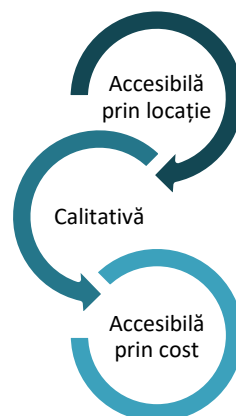
FIGURA 76 REZULTATELE LA PROBA DE COMPETENȚE DIGITALE A EXAMENULUI DE BACALAUREAT ÎN SESIUNEA I DIN 2022, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

Sursa: prelucrare după datele disponibile pe data.gov.ro

5.2. SĂNĂTATE

În general, unii oameni nu beneficiază de serviciile de îngrijire medicală de care au nevoie, deoarece nu au asigurare de sănătate, nu-și permit anumite costuri sau locuiesc prea departe de furnizorii care le oferă astfel de servicii. Intervențiile pentru creșterea accesului la serviciile de îngrijire a sănătății - cum ar fi reducerea costurilor, îmbunătățirea acoperirii asigurărilor și creșterea utilizării telesănătății - pot ajuta mai mulți oameni să obțină îngrijirea de care au nevoie.

Prin urmare, domeniul sănătății este unul dintre domeniile fundamentale care are un impact asupra populației și este strâns legat de dezvoltarea comunității. O infrastructură medicală de calitate ajută la prevenirea bolilor și la îmbunătățirea calității vieții, iar aceasta constă în îmbunătățirea calității asistenței medicale și în asigurarea faptului că toți oamenii primesc serviciile de îngrijire a sănătății de care au nevoie. Totuși, ca o infrastructură de sănătate să fie favorabilă comunității, aceasta ar trebui să întrunească în special 3 factori cheie:

FIGURA 77 PRINCIPALII FACTORI ÎN SCOPUL UNEI INFRASTRUCTURI DE SĂNĂTATE FAVORABILĂ COMUNITĂȚII

Sursa: prelucrare proprie

*Strategia Națională de Sănătate 2014-2020*²⁴ reprezintă cel mai recent document oficial strategic de la nivelul țării care propune acțiuni ce vizează reducerea inegalităților existente în sănătate, optimizarea utilizării resurselor în serviciile de sănătate în condiții de cost-eficacitate crescută folosind medicina bazată pe dovezi și îmbunătățirea capacității administrative și a calității managementului la toate nivelurile. Acesta pune accent pe diverse domenii prioritare de sănătate, printre care:

- sănătatea femeii și copilului;
- reducerea incidenței bolilor netransmisibile majore (cardiovasculare, cancer, diabet, boli endocrine, boli dentare etc.);
- reducerea incidenței bolilor transmisibile (care pot fi prevenite prin vaccinare, tuberculoza, hepatita, HIV/SIDA, boli cu transmitere sexuală);
- măsuri de sprijinire a sănătății mintale a populației;
- combaterea bolilor rare, creșterea securității transfuzionale;
- reducerea gradului de infecții nosocomiale.

*Strategia Națională de Sănătate 2022-2030*²⁵ este varianta actualizată a documentului strategic menționat anterior, care la momentul de față se află în etapa de consultare. Aceasta propune mai multe obiective generale și strategice și direcții de acțiune din sfera sănătății publice, din sfera serviciilor de sănătate și din sfera sistemului de sănătate sustenabil și predictibil:

- OG.1 Sustenabilitatea și reziliența sistemului de sănătate publică;
- OG.2 Reducerea mortalității și morbidității asociate bolilor transmisibile cu impact individual și societal major;
- OG.3 Ani de viață sănătoși și creșterea calității vieții;
- OG.4 Îmbunătățirea disponibilității, accesului echitabil și în timp util la servicii de sănătate și tehnologii medicale sigure și cost-eficace;
- OG.5 Guvernanța sistemului de sănătate;
- OG.6 Asigurarea sustenabilității și a rezilienței financiare a sistemului de sănătate;
- OG.7 Asigurarea unei resurse umane adecvate, retenția și profesionalizarea acesteia;
- OG.8 Creșterea obiectivării, transparenței și responsabilizării sistemului de sănătate;
- OG.9 Coordonarea îngrijirii și integrarea serviciilor de sănătate;
- OG.10 Integrarea adecvată a cercetării și inovării pentru îmbunătățirea stării de sănătate;
- OG.11 Îmbunătățirea calității serviciilor de sănătate prin investiții în infrastructură în sănătate.

Între starea generală de sănătate a populației și nivelul de educație, mediul economic și social, respectiv investițiile și intervențiile realizate de autoritățile centrale și locale există o relaționare și o cauzalitate foarte complexă. Este important de menționat faptul că determinanții principali ai stării de sănătate sunt considerați a fi factorii socio-economici (sărăcia, nivelul investițiilor publice în măsuri de prevenire a bolilor), factorii de mediu și ocupaționali (incidența bolilor profesionale), factorii comportamentali individuali (fumatul, consumul de alcool, obiceiuri alimentare sau dieta, activitatea fizică, hipertensiunea arterială). Unul dintre cei mai importanți indicatori asociați gradului de dezvoltare al unei societăți este speranța de viață la naștere. Așadar orice creștere a acesteia este condiționată de nivelul stării de sănătate a populației care este în strânsă legătură cu alimentația, nivelul de educație sanitară etc. În acest context, elaborarea politicilor de sănătate

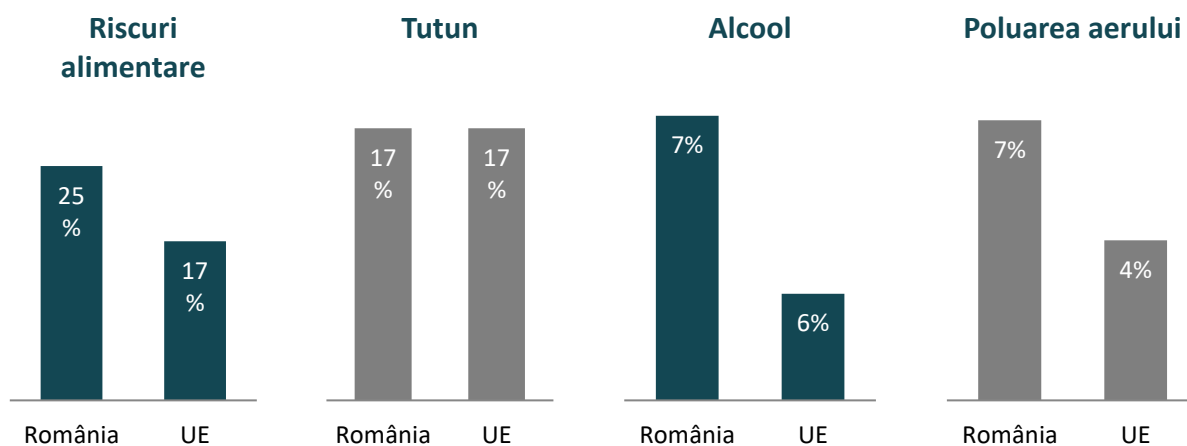
²⁴ <https://www.ms.ro/strategia-nationala-de-sanatate-2014-2020/>

²⁵ https://www.ms.ro/wp-content/uploads/2022/04/SNS_consultare-public%C4%83.pdf

este deosebit de importantă, reușita acestora măsurându-se inclusiv prin gradul de creștere a speranței de viață.

Conform raportului realizat de către Comisia Europeană asupra *Stării de Sănătate în UE- Profilul de sănătate al țării 2021*²⁶, speranța de viață în România a crescut cu peste patru ani între 2000 și 2019, dar a scăzut temporar cu 1,4 ani în 2020 din cauza impactului COVID-19 – cu o diferență de aproape 8 ani între femei și bărbați. Tot acesta indică faptul că principalele cauze de mortalitate sunt bolile cardiovasculare, iar cancerul pulmonar este cea mai frecventă cauză de deces prin cancer. Raportat la factorii de risc, raportul indică faptul că o cauză principală a deceselor sunt comportamentele riscante, ca de exemplu consumul mai mare de alcool și dietele mai nesănătoase ale românilor decât mediile UE, dar obezitatea la adulți este cea mai scăzută din UE. Dieta neadecvată, tutunul și poluarea aerului sunt principalii factori care duc la creșterea ratei mortalității în România, situație mai nefavorabilă comparativ cu nivelul UE, după cum este prezentat în figura de mai jos. Astfel, România înregistrează o situație mai gravă decât majoritatea țărilor UE în ceea ce privește mulți factori de risc.

FIGURA 78 PRINCIPALII FACTORI CARE DUC LA CREȘTEREA RATEI MORTALITĂȚII ÎN ROMÂNIA VS UE

Sursa: *Stării de Sănătate în UE- Profilul de sănătate al țării 2021*

Raportul Comisiei Europene mai aduce în vedere faptul că în ultimul deceniu au crescut cheltuielile cu sănătatea în România, dar cu toate acestea, rămân pe locul al doilea cel mai scăzut din UE în ansamblu, atât ca pondere în PIB, cât și pe cap de locuitor. Pe de altă parte, aproximativ 44 % din cheltuielile cu sănătatea au fost alocate îngrijirii pentru pacienți internați în 2019, ceea ce reprezintă cea mai mare proporție dintre țările UE. Deși ponderea publică a cheltuielilor pentru sănătate este mare și în concordanță cu media UE, plățile din buzunar sunt peste media UE.

STAREA DE SĂNĂTATE A POPULAȚIEI | Cel mai recent *Raport Național privind Starea de Sănătate a Populației în anul 2020*²⁷ indică o speranță de viață de 76,11 ani, cu mai inegalități între genul feminin - 79,75 ani și genul masculin de 72,54 ani. Speranța de viață din ultimii ani a crescut, comparativ cu anul 2011 când aceasta era de 74,20 ani, cea mai mare creștere fiind raportată mediului urban (cu 1,94 ani). Cu toate că speranța de viață a crescut în ultima perioadă, Raportul Stării de Sănătate în UE indică faptul că România este caracterizată după Bulgaria cu cea mai

²⁶ https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/romania-country-health-profile-2021_74ad9999-en#page1

²⁷ https://insp.gov.ro/download/cnepss/stare-de-sanatate/rapoarte_si_studii_despre_starea_de_sanatate/starea_de_sanatate/starea_de_sanatate/RAPORTUL-NATIONAL-AL-STARII-DE-SANATATE-A-POPULATIEI-%25E2%2580%2593-2020.pdf

mică speranță de viață din UE. Deci în medie, un cetățean român trăiește cu aproximativ 5-6 ani mai puțin decât alți europeni.

La nivelul județului Brașov, conform datelor Tempo INS, cu toate că durata medie a vieții a crescut în anul 2020, prin comparație cu anul 2015, în figura de mai jos este prezentată situația ce indică o durată a vieții mai ridicată la nivelul mediului urban din județ, prin comparație cu durata vieții de la nivelul mediului rural. Astfel, dacă în anul 2015 la nivelul mediului rural durata medie a vieții era de 74,76 de ani, iar la nivelul mediului urban aceasta era de 77,26 de ani, durata medie a vieții în anul 2020 la nivelul mediului rural a crescut la 75,37 de ani, iar în mediul urban la 78,13 de ani.

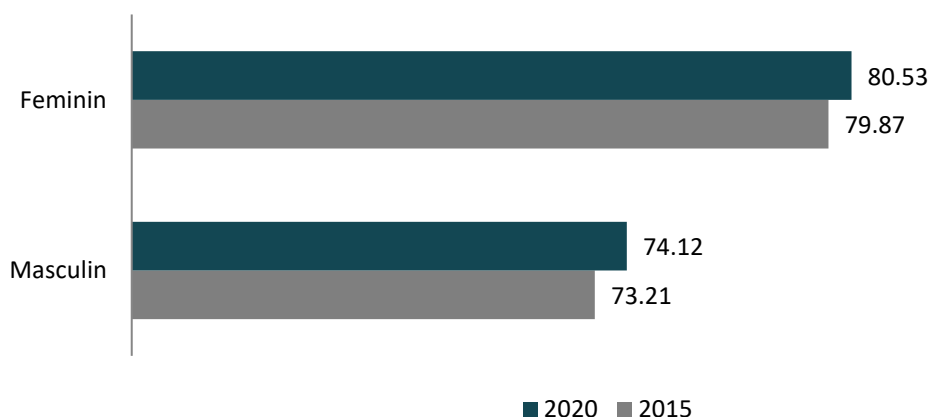
FIGURA 79 DURATA MEDIE DE VIAȚĂ ÎN MEDIUL RURAL ȘI URBAN DIN JUDEȚUL BRAȘOV, 2015 VS 2020

Sursa: Tempo INS

Tendința de inegalitate a duratei medii de viață între genul masculin și genul feminin de la nivelul țării este specifică și județului Brașov. Astfel, în anul 2015, diferența dintre durata medie a femeilor și durata medie a bărbaților din județul Brașov era de 6,66 de ani, iar în anul 2020 aceasta era de 6,41 de ani.

FIGURA 80 DURATA MEDIE DE VIAȚĂ ÎNTRE GENUL FEMININ ȘI GENUL MASCULIN, JUDEȚUL BRAȘOV, 2015 VS 2020

Sursa: Tempo INS

În cadrul Raportului Național privind Starea de Sănătate a Populației în anul 2020²⁸, unde sunt disponibile date la nivel de județ, identificăm următoarele situații specifice pentru județul Brașov:

- Rata natalității mult mai mare în rural față de urban este în județele Brașov, Covasna, Sibiu, Mureș, Harghita;
- Spor natural pozitiv în 2020, pe medii a fost în mediul urban în Ilfov și Sălaj, iar în rural spor natural pozitiv a fost în Brașov;
- Din punctul de vedere al distribuției teritoriale, cea mai mare speranță de viață în anul 2020 a fost înregistrată în județul Vâlcea (81,22 ani), urmat de Mun. București (78,44 ani) și de județele Cluj (77,53 ani), Brașov (77,43 ani);
- O rată mare a fertilității se constată în județele Sălaj (43,6 n.vii ‰ femei de 15-49 ani), Suceava (41,1 n.vii ‰ femei de 15-49 ani), Mureș (39,4 n.vii ‰ femei de 15-49 ani), Bistrița-Năsăud (39,2 n.vii ‰ femei de 15-49 ani), Brașov (38,8 n.vii ‰ femei de 15-49 ani);
- Diferențe mari ale ratei fertilității dintre urban și rural sunt în: Brașov (32,9 n.vii ‰ femei de 15-49 ani în urban și 54,1 n.vii ‰ femei de 15-49 ani în rural);
- În anul 2020, cele mai mici rate ale mortalității s-au înregistrat în județele Vâlcea (8,5‰), Mun. București (11,2‰), Timiș (11,8‰), Cluj (12,0‰), Brașov (12,4‰);
- Ratele mortalității 1-4 ani în anul 2020 față de anul 2019, remarcă evoluție negativă ale mortalității 1-4 ani în județele Dâmbovița, Maramureș, Brașov;
- Rata cea mai mare a mortalității prin COVID-19 în anul 2020 a fost înregistrată în județul Sibiu (151.3‰00), urmat de Hunedoara, Bihor, Suceava, Brașov, Mureș;
- Distribuția la nivelul județelor a anilor de viață potențial pierduți prin decese cauzate de COVID-19 este inegală. Cel mai mare număr de ani de viață pierduți au fost în județele: M. București, Suceava, Brașov;
- Cea mai mică rată a mortalității prin accidente în 2020 a fost în Municipiul București (27,3‰00), urmat de Cluj, Brașov, Sibiu, Maramureș;
- Scăderi mai mici ale ratei morbidității spitalizate prin boli cerebro-vasculare în anul 2020 față de anul 2019 au fost în județele Neamț, Brașov, Vrancea;
- Județul cu cea mai mică rată a mortalității prin boli cerebro-vasculare în 2020 a fost Sibiu (90,1‰00 locuitori), urmat de Timiș, Vrancea, Ilfov, Brașov;
- Județul cu cea mai mică rată a morbidității spitalizate cu tumora malignă de sân la femei, în 2020 a fost Covasna (12,8‰00 femei), urmat de Giurgiu, Vrancea, Ilfov, Bacău, Brașov;
- Rata cea mai mare a mortalității prin tumora malignă a sânelui la femei a fost înregistrată în județul Tulcea (45,1 ‰000 femei), urmat de Buzău, Brașov, Cluj;
- Județul cu cea mai mică rată a morbidității spitalizate cu tumora malignă a prostatei în 2020 a fost Giurgiu (6.3‰00 bărbați), urmat de Ilfov, Călărași, Brașov, Argeș, Covasna;
- Județul cu cea mai mică rată a morbidității spitalizate cu tumora malignă colorectală în 2020 a fost Giurgiu (12.9‰00 locuitori), urmat de Ilfov, Brașov, Vrancea, Argeș;
- Județul cu cea mai mică rată a morbidității spitalizate prin tumora malignă a bronhiilor și pulmonului în 2020 a fost Giurgiu 15.6‰00 locuitori, urmat de Brașov, Ilfov, Prahova, Covasna;

²⁸ https://insp.gov.ro/download/cnepss/stare-de-sanatate/rapoarte_si_studii_despre_starea_de_sanatate/starea_de_sanatate/starea_de_sanatate/RAPORTUL-NATIONAL-AL-STARII-DE-SANATATE-A-POPULATIEI-%25E2%2580%2593-2020.pdf

- Județul cu cea mai mică rată a mortalității prin astm în 2020 a fost Prahova (0,1‰00 locuitori), urmat de Cluj, Brașov;

Mortalitatea la naștere²⁹ a fost de 1-2 decese/an, constant pe toată perioada pentru care există date disponibile la nivelul municipiului Făgăraș, respectiv în anul 2016, 2017 și 2018. Mortalitatea infantilă³⁰, indică pentru anul 2019, ultimul an pentru care există date disponibile, o rată de 8,5‰ (3 decedați sub un an / 354 copii sub un an) și se plasează peste valoarea la nivel național (3,39‰), județeană (2,20‰) și regională (3,65‰) indicând un context mai puțin favorabil în comparație cu media celorlalte teritorii. În general, acest lucru este influențat de factori precum defecte congenitale, de nașterea prematură sau greutate prea mică la naștere, de sindromul morții subite a sugarului, precum și de incapacitatea familiilor cu venituri reduse să susțină tratamentele și măsurile necesare la acea vârstă.

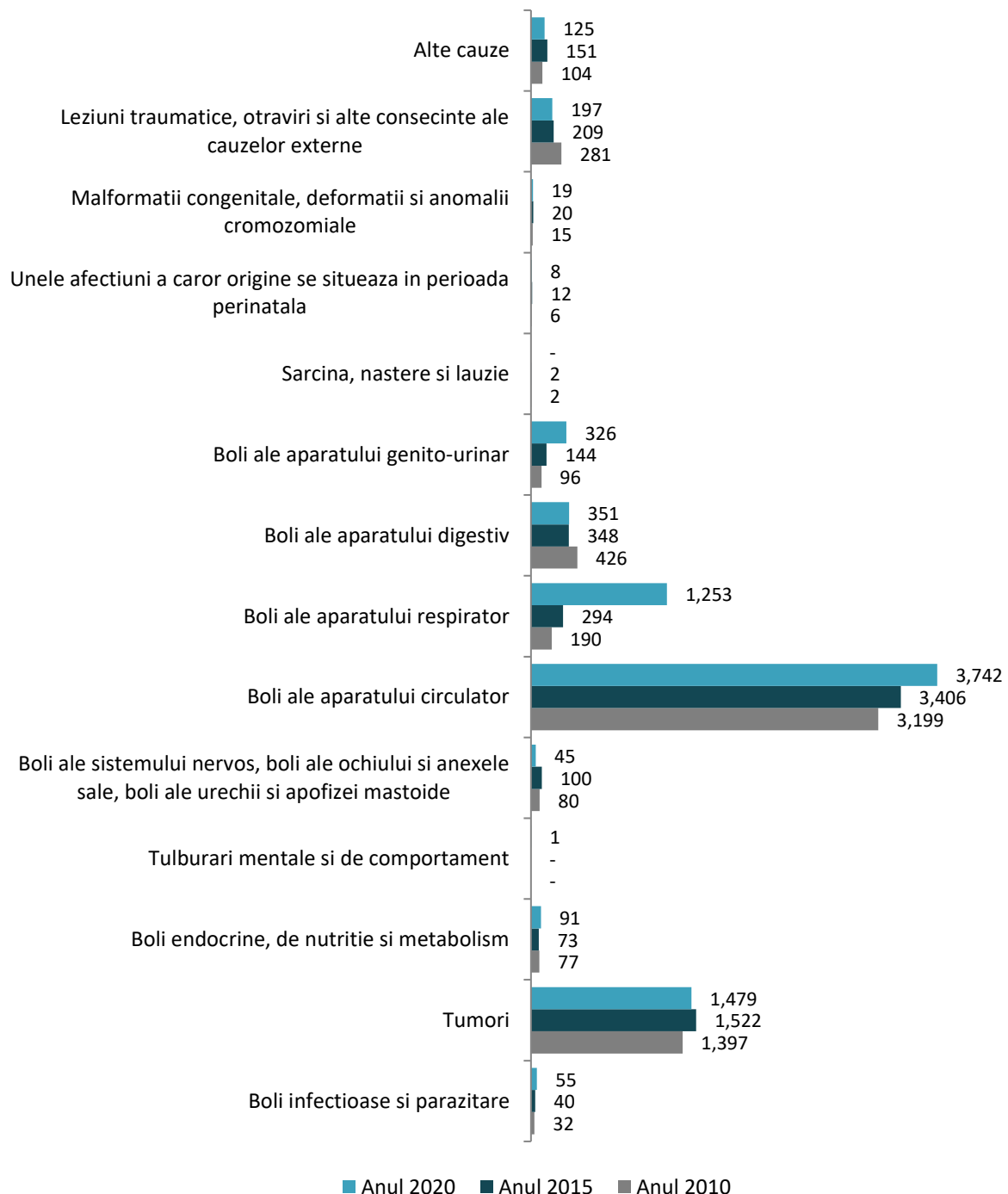
Conform datelor disponibile în cadrul Tempo INS și raportat la reședință, principalele afecțiuni care conduc la decese în general, la nivelul județului Brașov sunt:

- Bolile aparatului circulator- aproape jumătate din decese la nivel județean, respectiv 48,6% din totalul deceselor au avut drept cauza acest tip de afecțiuni, o mare parte dintre ele fiind datorate ischemiilor cardiace;
- Afecțiunile tumorale se află pe loc secundar la cauzele de deces, 19,2% din mortalitatea anului 2020 fiind datorată acestor afecțiuni, valorile fluctuând de-a lungul anilor, dar comparativ cu ponderea acestora din totalul afecțiunilor, este mai scăzută în anul 2020, spre deosebire de anul 2010 (24%);
- Pe la treilea loc în cauzele mortalității se poziționează bolile aparatului respirator cu 16,3% din mortalitatea anului 2020, în creștere constantă în ultimii ani (2010-2020).

Figura de mai jos prezintă evoluția principalelor cauze ale mortalității în județul Brașov.

²⁹ INS Tempo POP204 C

³⁰ INS Tempo POP208 C

FIGURA 81 EVOLUȚIA PRINCIPALELOR CAUZE ALE MORTALITĂȚII ÎN JUDEȚUL BRAȘOV, DUPĂ REȘEDINȚĂ, 2010, 2015, 2020

Sursa: Tempo INS

În anul 2020, spre deosebire de anul 2010, bolile care au provocat un număr mult mai ridicat de decese sunt printre altele, în special boli ale aparatului respirator (+559%), boli ale aparatului genito-urinar (+240%) și boli infecțioase și parazitare (+72%). Bolile care în anul 2020, spre deosebire de anul 2010 au provocat mai puțin decese, urmând o dinamică pozitivă sunt tuberculoza (-81%), boli cerebro-vasculare (-28%) și boli ale aparatului digestiv (-18%).

INFRASTRUCTURA DE SĂNĂTATE | Evoluția unităților sanitare din orașul Făgăraș este prezentată în tabelul de mai jos, pentru anul 2020, prin comparație cu anul 2015, raportat la datele existente până la momentul efectuării analizei. În acest caz, se remarcă o creștere de 13,7% a unităților sanitare, respectiv de la 102 de astfel de unități în anul 2015, la 116 în anul 2020. Categoriile de unități de sănătate care sunt mai numeroase în anul 2020, spre deosebire de anul 2015 sunt cabinetele medicale școlare, de la 4 unități la 8 unități, cabinetele stomatologice de la 29 de unități la 35 de unități, cabinetele medicale de specialitate de la 18 unități la 21, laboratoarele medicale de la 2 unități la 6 unități și laboratoarele de tehnică dentară unde în anul 2015 nu exista nicio unitate, în anul 2020 există o astfel de unitate. Opus acestora, în anul 2020, spre deosebire de anul 2015 a scăzut numărul policlinicilor, de la 2 unități la 1, a scăzut numărul cabinetelor medicale de familie de la 26 de unități la 25 și alte tipuri de cabinete medicale pentru care în anul 2015 exista o unitate, în anul 2020 nu mai existau unități de acest tip.

TABEL 17 UNITĂȚILE SANITARE DIN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ PE FORME DE PROPRIETATE, 2015, 2020

CATEGORIE	FORMĂ DE PROPRIETATE	ANUL 2015	ANUL 2020
Spitale	Proprietate publica	1	1
Ambulatorii integrate spitalului	Proprietate publica	1	1
Ambulatorii integrate spitalului	Proprietate privata	-	-
Policlinici	Proprietate publica	-	-
Policlinici	Proprietate privata	2	1
Dispensare medicale	Proprietate publica	1	1
Dispensare medicale	Proprietate privata	-	-
Centre de sănătate mintala	Proprietate publica	1	1
Cabinete medicale școlare	Proprietate publica	4	8
Cabinete medicale de familie	Proprietate publica	-	-
Cabinete medicale de familie	Proprietate privata	26	24
Cabinete stomatologice	Proprietate publica	-	-
Cabinete stomatologice	Proprietate privata	29	35
Cabinete medicale de specialitate	Proprietate publica	-	-
Cabinete medicale de specialitate	Proprietate privata	18	21
Farmacii	Proprietate publica	1	1
Farmacii	Proprietate privata	11	11
Laboratoare medicale	Proprietate publica	2	6
Laboratoare medicale	Proprietate privata	4	4
Laboratoare de tehnica dentara	Proprietate publica	-	-
Laboratoare de tehnica dentara	Proprietate privata	-	1
Alte tipuri de cabinete medicale	Proprietate publica	1	0
TOTAL		102	116

Sursa: Tempo INS

Atât în anul 2015, cât și în anul 2020, predomină forma de proprietate private a unităților sanitare. Cu toate acestea, unitățile sanitare publice au crescut din anul 2015, până în anul 2020 cu circa 58,3%, de la 12 unități sanitare publice la 19 unități sanitare publice în anul 2020. Unitățile sanitare private au crescut cu 7,8% în perioada analizată, de la 90 de unități în anul 2015, la 97 de unități în anul 2020. Prin urmare, ponderea unităților sanitare private în anul 2020 scade, comparativ cu

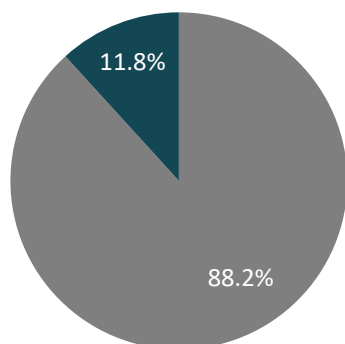

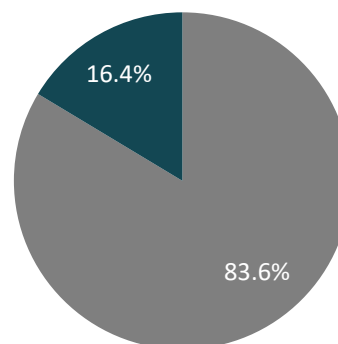
anul 2015, așadar, în anul 2015 88,2% din totalul unităților sanitare sunt private, iar în anul 2020 ponderea acestora este de 83,6%.

FIGURA 82 DISTRIBUȚIA UNITĂȚILOR SANITARE DIN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ PE FORME DE PROPRIETATE, 2015, 2020

Anul 2015

Anul 2020

■ Proprietate privata ■ Proprietate publica

■ Proprietate privata ■ Proprietate publica

Sursa: procesare proprie conform datelor de pe Tempo INS

În ultimii 5 ani, după cum poate fi observat și în tabelul de mai jos, numărul total al paturilor în unitățile sanitare a crescut cu aproximativ 11,7%. Această creștere este datorată numărului de paturi în spitale pentru cazurile de zi. Astfel, înainte de anul 2020 nu sunt înregistrate paturi pentru cazurile de zi în cadrul unităților sanitare din municipiul Făgăraș, iar în anul 2020, 32 astfel de paturi sunt disponibile, rezultând un total de 305 paturi în unitățile sanitare, spre deosebire de 273 în anul 2015. Totalitatea acestora se regăsește în cadrul infrastructurii publice de sănătate.

TABEL 18 NUMĂRUL DE Paturi ÎN UNITĂȚILE SANITARE DE TIPUL SPITALELOR PE FORME DE PROPRIETATE, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2015-2020

CATEGORII DE UNITATI SANITARE	FORME DE PROPRIETATE	ANUL 2015	ANUL 2016	ANUL 2017	ANUL 2018	ANUL 2019	ANUL 2020
In spitale, inclusiv in centre de sănătate cu paturi de spital - paturi pentru internare continua	Proprietate publica	273	273	273	273	273	273
In spitale, inclusiv in centre de sănătate cu paturi de spital - paturi pentru cazuri de zi	Proprietate publica	-	-	-	-	-	32
TOTAL		273	273	273	273	273	305

Sursa: Tempo INS

În cadrul infrastructurii de sănătate din municipiul Făgăraș, cea mai mare unitate publică ce asigură servicii medicale în regim de permanență este Spitalul Municipal Dr. Aurel Tulbure Făgăraș. Conform prezentării acestuia, reprezintă al doilea spital ca mărime din județul Brașov. În cadrul Spitalului Municipal Dr. Aurel Tulbure Făgăraș, se regăsesc următoarele secții:

- Secția ATI;
- Compartiment de Primiri Urgențe;
- Secția Clinică Cardiologie;
- Secția Medicină internă;
- Compartiment Diabet Zaharat, Nutriție și Boli Metabolice;
- Compartiment Recuperare, Medicină fizică și balneologie;
- Secția Chirurgie Generală;
- Compartiment Ortopedie și Tramatologie;
- Secția Pediatrie;
- Secția Obstetrică Ginecologie;
- Compartiment Neonatologie;
- Compartiment Boli Infecțioase;
- Secția Neurologie;
- Centrul de Hemodializă.

Ambulatoriul Integrat în cadrul Spitalului Municipal Dr. Aurel Tulbure Făgăraș cuprinde următoarele cabinete:

- Medicină internă;
- Cardiologie;
- Chirurgie generală;
- Urologie;
- Ortopedie-traumatologie;
- Pediatrie;
- Obstetrică-ginecologie;
- Neurologie;
- Cabinet diabet zaharat, nutriție și boli metabolice;
- Recuperare, medicină fizică și balneologie;
- O.R.L.;
- Ortopedie pediatrică.

Spitalul Municipal Dr. Aurel Tulbure Făgăraș este prezent în mediul online prin pagina web-<https://www.spitalulfagaras.ro/>, iar în cadrul acesteia sunt puse la dispoziție diverse informații precum descrierea generală, informații pentru pacienți, prezentarea structurii secțiilor și a ambulatoriului de specialitate, informații de interes public, precum și secțiunea unde sunt puse la dispoziția persoanelor interesante informații de contact. În cadrul site-ului, este pusă la dispoziție posibilitatea realizării programărilor online și astfel, pacienții pot alege cabinetul, data și doctorul la care doresc să se programeze.

FIGURA 83 PAGINA WEB A SPITALULUI MUNICIPAL DR. AUREL TULBURE FĂGĂRAȘ

Acasă Informații pacienți Structura Interes public Contact

ANUNT

Spitalul Municipal Dr. Aurel Tulbure Fagaras, cu sediul în Fagaras, Strada Ghiocelor nr.1, judet Brasov, cauta **medici in specialitatile Diabet zaharat, nutritie si boli metabolice, Nefrologie, Medicina de urgenta si medici specialisti medicina de familie sau medicina generala** cu drept de libera practica, cu program de atestare pentru asistenta medicală de urgență pentru structurile de primire a urgentelor

Relatii suplimentare la telefon: 0268 2125 21, int. 1107

In atenția medicilor de familie Programări Ambulatoriu Online Integritate

Site Vechi Anunț important 14 Martie 2022!!!

Bine ati venit pe site-ul nostru!

Sursa: <https://www.spitalulfagaras.ro/>

PERSONALUL MEDICAL | Numărul cadrelor medicale de la nivelul municipiului Făgăraș a urmat un trend ascendent, rezultând un număr de cadre medicale cu 18,0% mai ridicat în anul 2020, comparativ cu anul 2015. Astfel, dacă în anul 2015 personalul medico- sanitar din domeniul public și privat era reprezentat de 405 persoane, în anul 2020, numărul acestora crește la 430.

Cea mai ridicată rată de creștere este reprezentativă numărului farmaciștilor cu proprietate privată, aceștia urmând o creștere de 40,0% în anul 2020, prin comparație cu anul 2015. Alte creșteri ale personalului medical în perioada analizată, 2015-2020, mai sunt observate în cadrul personalului sanitar mediu public, cu o creștere de 24,3%, stomatologilor privați, cu o creștere de 21,9%, medicilor privați cu o creștere de 16,1% și în cadrul personalului sanitar mediu privat cu o creștere de 3,6%. O evoluție negativă a personalului medico-sanitar este observată în anul 2020, spre deosebire de anul 2015 în cadrul medicilor privați, cu o scădere de -7,7% și în cadrul medicilor de familie privați, cu o scădere de -7,7% a acestora.

TABEL 19 EVOLUȚIA PERSONALULUI MEDICAL PUBLIC ȘI PRIVAT, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014-2020

CATEGORII DE CADRE MEDICO-SANITARE	FORME DE PROPRIETATE	ANUL 2015	ANUL 2016	ANUL 2017	ANUL 2018	ANUL 2019	ANUL 2020
Medici	Proprietate publica	62	68	68	74	72	72
Medici	Proprietate privata	26	26	26	22	22	24
din total medici: medici de familie	Proprietate publica	:	:	:	:	:	0
din total medici: medici de familie	Proprietate privata	26	26	26	21	21	24
Stomatologi	Proprietate publica	2	2	1	2	2	2

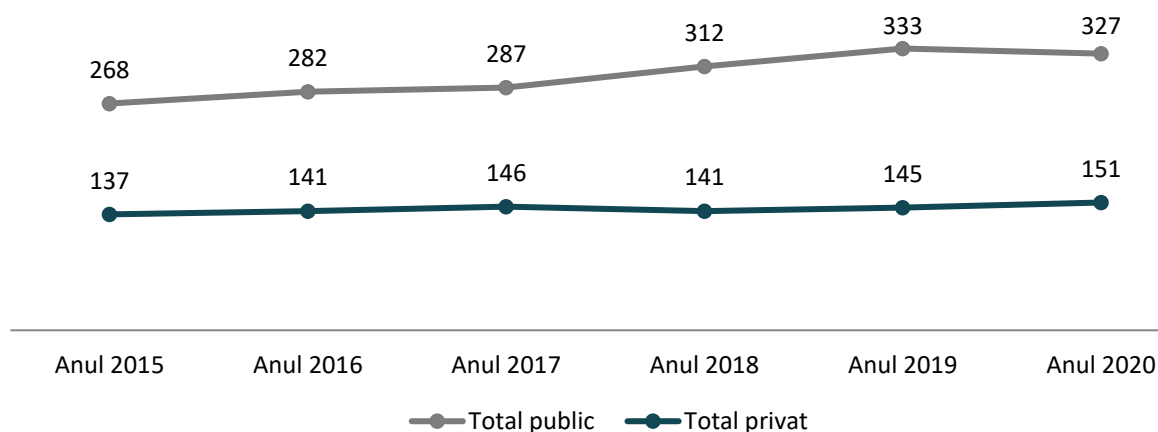

CATEGORII DE CADRE MEDICO-SANITARE	FORME DE PROPRIETATE	ANUL 2015	ANUL 2016	ANUL 2017	ANUL 2018	ANUL 2019	ANUL 2020
Stomatologi	Proprietate privata	32	32	37	39	39	39
Farmacisti	Proprietate publica	2	2	2	3	2	2
Farmacisti	Proprietate privata	25	33	33	35	35	35
Personal sanitar mediu	Proprietate publica	202	210	216	233	257	251
Personal sanitar mediu	Proprietate privata	28	24	24	24	28	29
Total public		268	282	287	312	333	327
Total privat		137	141	146	141	145	151
TOTAL		405	423	433	453	478	478

Sursa: Tempo INS

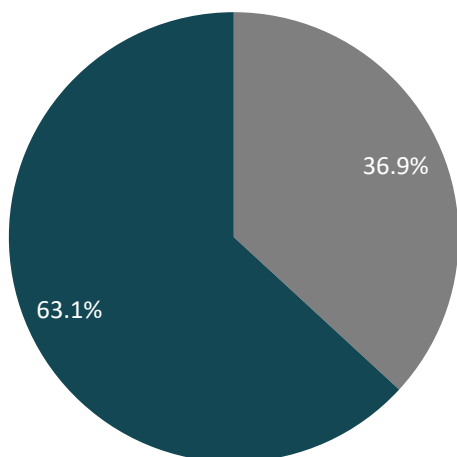
Distribuția personalului pe forme de proprietate indică o dinamică mai accentuată de creștere în rândul cadrelor medicale din sistemul public, comparativ cu cadrele medicale din sistemul privat. Numărul cadrelor medicale din sistemul public reprezintă în anul 2020, 327 de persoane, de la 268 de persoane în anul 2015, având o creștere constantă pe parcursul perioadei analizate. Cu toate că până în anul 2019 numărul acestora a crescut constant, după anul 2019 numărul cadrelor medicale angajate în sistemul public a urmat o evoluție negativă. Numărul cadrelor medicale angajate în sistemul privat indică o evoluție mai lentă, cu o diferență de 14 persoane în anul 2020, prin comparație cu anul 2015. Având în vedere acestea, dacă în anul 2015, 63,1% din totalul cadrelor medicale de la nivelul municipiului Făgăraș sunt angajați ai sistemul public, în anul 2020 ponderea acestora din totalul cadrelor medicale este de 62,8%, după cum este prezentat și în figura de mai jos.

FIGURA 84 DISTRIBUȚIA PERSONALULUI DIN SISTEMUL DE SĂNĂȚATE PE FORME DE PROPRIETATE, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2015,2020 ȘI EVOLUȚIA 2015-2020

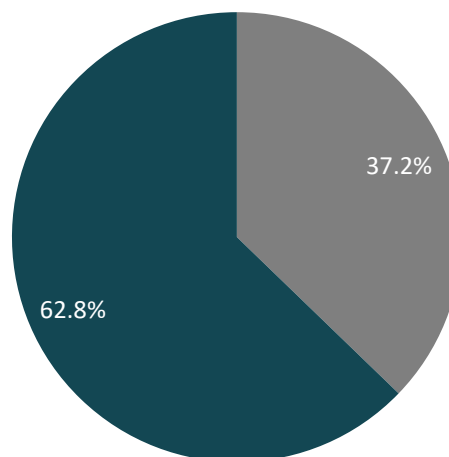

2015

■ Total public ■ Total privat

2020

■ Total public ■ Total privat

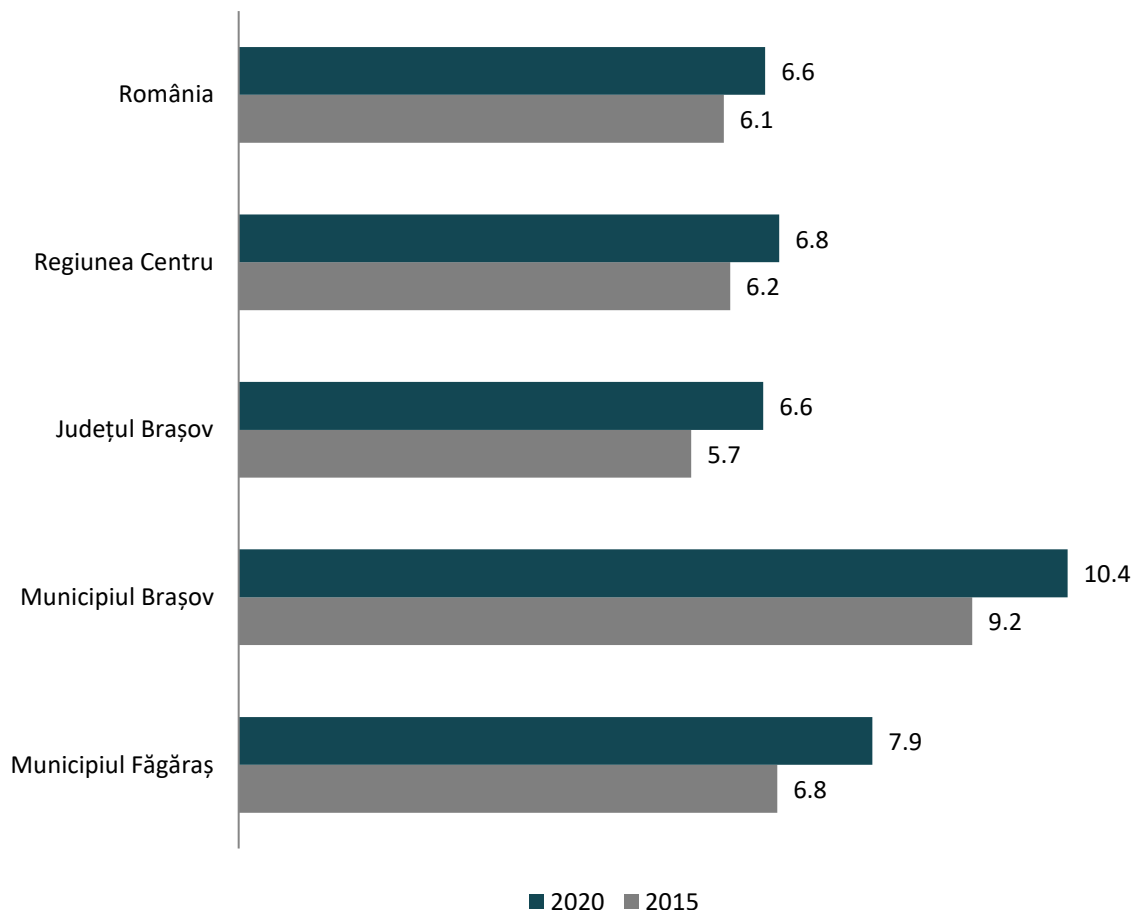
Sursa: procesare proprie conform datelor de pe Tempo INS

DESERVIREA POPULAȚIEI ȘI SATISFACTIA POPULAȚIEI | Conform Barometrul urban 2020³¹, gradul de satisfacție al locuitorilor din centrele urbane din România față de serviciile de sănătate oferite de oraș este unul mediu. Astfel, 52% dintre aceștia se declară mulțumiți de serviciile de sănătate la nivel local. Tot în cadrul acestuia, se evidențiază faptul că persoanele cu venituri sub 3.000 lei/lună tind să fie mai nemulțumite de serviciile de sănătate din localitate decât persoanele cu venituri peste această sumă.

Prin intermediul numărului de paturi din spitale ce revin în medie la 1.000 de locuitori poate fi caracterizată deservirea cu infrastructura de sănătate. În raport cu acestea, situația de la nivelul municipiului Făgăraș a fost analizată comparativ cu situația de la nivelul municipiului reședință de județ, a județului Brașov, a Regiunii Centru și a țării. Municipiul Făgăraș prezintă a doua cea mai avantajoasă situație din acest punct de vedere după municipiul Brașov. Dacă în anul 2015 în municipiul Făgăraș, existau 6,8 paturi care revin în medie la 1.000 de locuitori, în anul 2020 numărul acestora crește la 7,9.

După cum reiese și din figura de mai jos, cele mai multe paturi de spital care revin în medie la 1.000 de persoane sunt remarcate în cadrul municipiului Brașov, 10,4 paturi care revin în medie la 1.000 de locuitori în anul 2020. La nivelul județului acestea de doar 6,6‰, la nivelul regiunii 6,8‰, iar la nivelul țării 6,6‰. Prin urmare, locuitorilor din municipiul Făgăraș le revin în medie un număr cu 17-20% mai ridicat de paturi de spitale la 1.000 de persoane, comparativ cu media județului, a regiunii și a țării. Referitor la evoluția în anul 2020, spre deosebire de anul 2015, situația a evoluat favorabil în cadrul tuturor nivelelor analizate.

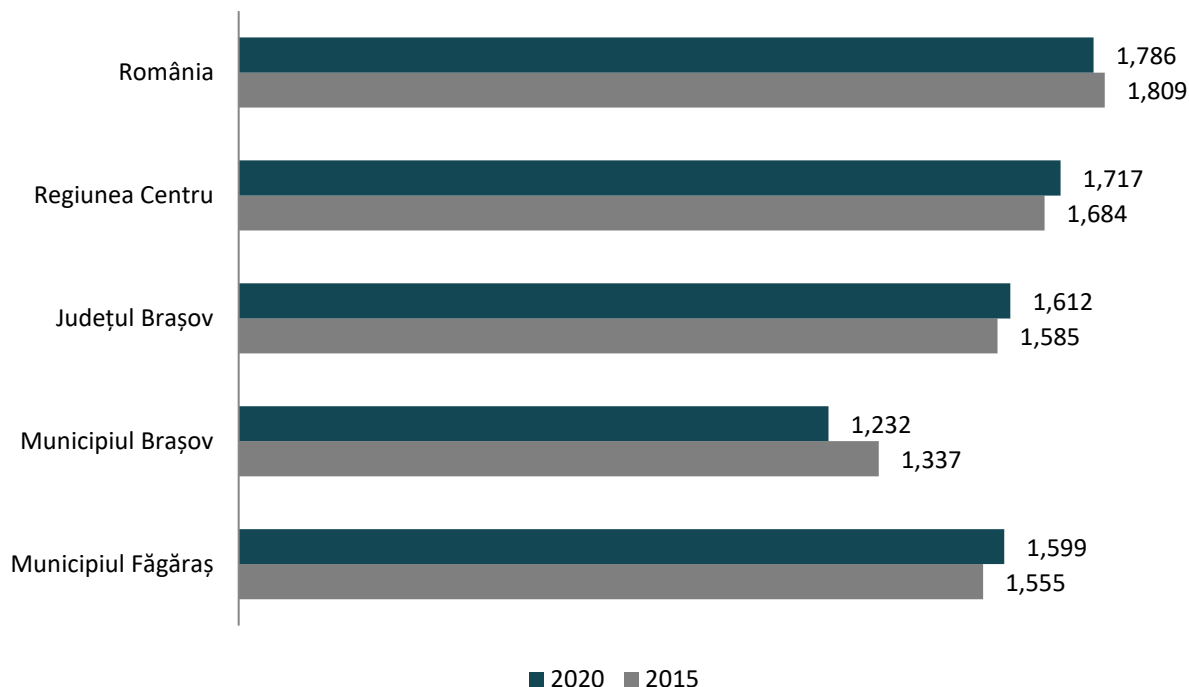
³¹ https://citadini.ro/wp-content/uploads/Barometrul-Urban_Politica-Urbana-a-Romaniei.pdf

FIGURA 85 NUMĂRUL DE PATURI DIN SPITALE CE REVIN ÎN MEDIE UNUI NUMĂR DE 1.000 DE LOCUITORI DIN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, MUNICIPIUL REȘEDINȚĂ DE JUDEȚ, DIN JUDEȚUL BRAȘOV, REGIUNEA CENTRU ȘI ROMÂNIA, 2015, 2020

Sursa: procesare proprie conform datelor de pe Tempo INS

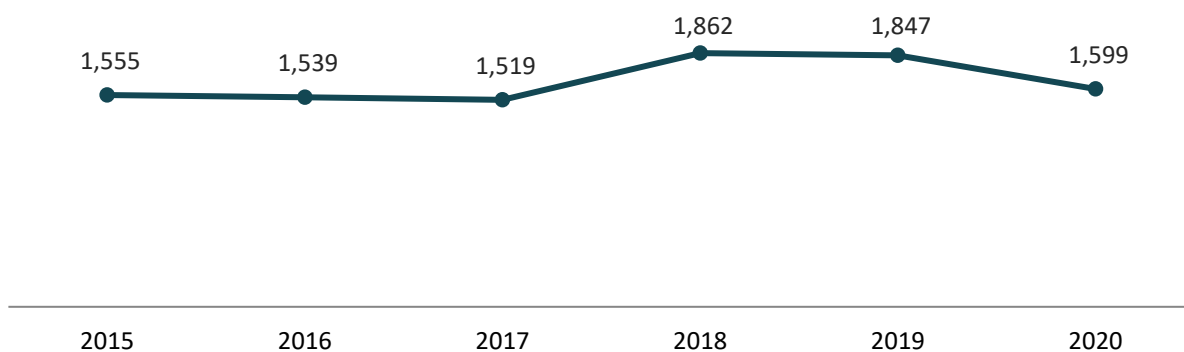
Raportat la numărul de locuri ce revin în medie unui medic de familie în anul 2020, situația de la nivelul municipiului Brașov indică cel mai favorabil context, cu 1.232 de persoane, urmat apoi situația de la nivelul municipiului Făgăraș cu o medie de 1.599 de persoane de revin unui medic de familie. Totuși, în comparație cu județul Brașov, cu Regiunea Centru și cu nivelul național, la nivelul municipiului Făgăraș, un număr mai scăzut de locuri revin în medie unui medic de familie. Prin urmare, circa 1.599 de locuitori sunt atribuiți unui medic de familie în municipiul Făgăraș, în comparație cu media de 1.612 în județul Brașov, în comparație cu 1.717 în Regiunea Centru și în comparație cu media de 1.786 de la nivelul țării.

Totuși, situația de la nivelul municipiului Făgăraș este una favorabilă luând în considerare faptul că unui medic de familie din municipiul Făgăraș ar trebui să îi revină cu aproximativ 10,5% mai puțini locuitori decât media de la nivelul țării, cu aproximativ 6,9% mai puțini locuitori decât media de la nivelul regiunii și cu aproximativ 0,8% mai puțini locuitori decât media de la nivelul județului. Astfel, cu cât mai multe persoane sunt de gestionat, cu atât mai scăzut este timpul pe care un medic îl poate atribui unui pacient și astfel, serviciile oferite prezintă o calitate mai ridicată.

FIGURA 86 NUMĂRUL DE LOCUITORI CE REVIN UNUI MEDIC DE FAMILIE, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, MUNICIPIUL BRAȘOV, JUDEȚUL BRAȘOV, REGIUNEA CENTRU, ROMÂNIA, 2015, 2020

Sursa: procesare proprie conform datelor de pe Tempo INS

Evoluția numărului de locuitori care revin unui medic de familie, este una negativă la nivelul municipiului Făgăraș în anul 2020, comparativ cu anul 2015, dar totuși cu o tendință pozitivă după anul 2018, an după care numărul locuitorilor ce revin unui medic de familie a scăzut constant. Dacă în anul 2015, în municipiul Făgăraș 1.555 de persoane reveneau în medie unui medic de familie, în anul 2020 numărul acestora era cu 2,9% mai ridicat – 1.599, astfel eficiența și calitatea timpului acordat unei persoane este relativ mai scăzută. Cu toate că și populația municipiului a scăzut, această tendință lucru datorată scăderii numărului de medici de familie din municipiu cu circa -7,7% în această perioadă.

FIGURA 87 NUMĂRUL DE LOCUITORI CE REVIN UNUI MEDIC DE FAMILIE, MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ, 2015-2020

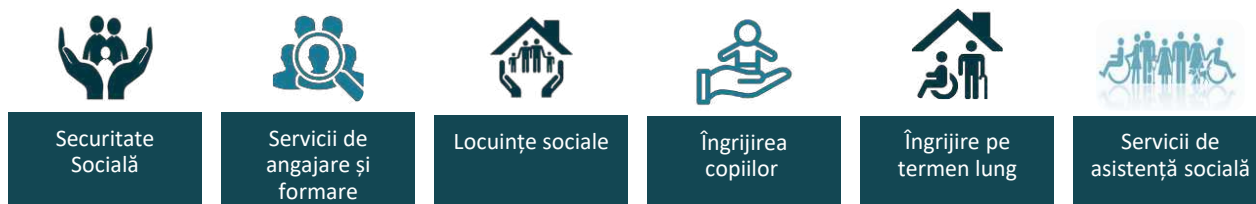
Sursa: Tempo INS

5.3. ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Asistența socială este tot mai adesea asociată cu lupta împotriva sărăciei și a vulnerabilității. Astfel, în ultimii ani, asistența socială a câștigat o atenție din ce în ce mai mare pe agendele politicilor de dezvoltare atât la nivel global, cât și național, nu numai ca un drept fundamental al omului, ci și o modalitate eficientă de a diminua sărăcia și vulnerabilitatea.

Conform Comisiei Europene, serviciile sociale joacă un rol esențial în îmbunătățirea calității vieții și în asigurarea protecției sociale, iar acestea includ aspectele prezentate în figura următoare, descrise ca fiind mijloace vitale pentru îndeplinirea obiectivelor de bază ale UE, cum ar fi coeziunea socială, economică și teritorială, gradul de ocupare ridicat, incluziunea socială și creșterea economică. Sistemele de protecție socială ajută persoanele și familiile, în special pe cei săraci și vulnerabili, să facă față crizelor și șocurilor, să găsească locuri de muncă, să-și îmbunătățească productivitatea, să investească în sănătatea și educația copiilor lor și să protejeze populația în vârstă.

FIGURA 88 CATEGORIILE DE SERVICII INCLUSE ÎN CADRUL SERVICIILOR SOCIALE

Sursa: Servicii sociale de interes general, <https://ec.europa.eu>

FURNIZORII ȘI INFRASTRUCTURA DE SERVICII SOCIALE | La nivelul municipiului Făgăraș, principalii furnizori de asistență socială sunt Direcția de Asistență Socială Făgăraș (DAS Făgăraș) și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Brașov.

FIGURA 89 PRINCIPALII FURNIZORI DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ DIN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

Conform Strategiei de Dezvoltare a Serviciilor Sociale a Județului Brașov 2019-2030³² și a Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale din Municipiul Făgăraș 2022-2027³³, la nivelul municipiului Făgăraș sunt identificate următoarele structuri care furnizează servicii sociale: Centrul rezidențial pentru persoane Vârștnice Făgăraș, Centrul de îngrijire și asistență Făgăraș, Locuința protejată Gabriela, Îngrijire la domiciliu persoane vârstnice "Bunicii noștri", Îngrijire persoane adulte cu dizabilități la domiciliu, Protecția "Mama și copilul" prin Colaborare Hospice – Casa Speranței,

³² <https://www.dgaspcbv.ro/wp-content/uploads/2019/08/Strategie-2019-2023.pdf>

³³ <https://www.dasfagaras.ro/wp-content/uploads/2022/04/Strategia-de-dezvoltare-a-serviciilor-sociale-din-Municipiul-Fagaras-2022-2027-descarca-document.pdf>

Asociația Vlavian, Societatea de binefacere Diakonia, Asociația de Dezvoltare Integrală a Făgărașului, Asociația Partida Romilor Pro Europa Făgăraș și Asociația Romilor din Făgăraș.

Raportat la structurile pentru care există date disponibile sunt indicate în cea mai mare măsură un grad de ocupare de 80%-100%, dar există și câte o situație ce indică un grad de ocupare de 20% și 30%, după cum poate fi observat în tabelul de mai jos. În cadrul acestor servicii, numărul aproximativ de beneficiari este de 453, iar dintre structurile prezentate, aproape jumătate, 45% sunt finanțate din alte surse, 27% sunt finanțate doar din bugetul local iar restul de 27% sunt finanțate atât din bugetul local, cât și din alte surse.

FIGURA 90 SERVICIILE SOCIALE MUNICIPALE, CAPACITATE, GRAD DE OCUPARE ȘI SURSĂ DE FINANȚARE, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

SERVICIILE SOCIALE	CAPACITATE	GRAD DE OCUPARE	SURSA DE FINANȚARE
Cantina de ajutor social, DAS Făgăraș	150/zi	80%	Buget local
Centrul de Zi pentru Persoane Vârstnice, DAS Făgăraș	20	100%	Buget local
Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Făgăraș, Asociația Vlavian	63	100%	Buget local
Locuința protejată Gabriela, Soecitatea de binefacere Diakonica	9	100%	Alte surse
Îngrijire persoane cu dizabilități la domiciliu, Societatea de binefacere Diakonica	20	100%	Alte surse
Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice, Asociația Centru pentru persoane cu nevoi Tabita	43	100%	Alte surse
Îngrijire la domiciliu pentru persoane adulte cu dizabilități, Hospice Casa Speranței	10/zi	100%	Buget local, alte surse
Centru de zi pentru recuperare copii cu dizabilități Sfântul Nectarie, Asociația de Dezvoltare Integrată a Făgărașului	25	20%	Buget local, alte surse
Centru de zi pentru dezvoltarea deprinderilor de viață Sfânta Ana, Asociația de Dezvoltare Integrată a Făgărașului	63	30%	Buget local, alte surse
Servicii de formare profesională, Asociația Partida Romilor Pro Europa Făgăraș	30	100%	Alte surse
Servicii facilitare comunitară, Asociația Romilor din Făgăraș	20	100%	Alte surse

Sursa: Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale din Municipiul Făgăraș 2022-2027

Direcția de Asistență Socială Făgăraș (DAS Făgăraș) este structura specializată, în subordinea Consiliului Local al municipiului Făgăraș, specializată în acordarea beneficiilor de asistență socială și a serviciilor de asistență socială în vederea asigurării aplicării politicilor sociale în domeniul protecției copilului, familiei persoanelor vârstnice, persoanelor cu dizabilități și altor persoane sau grupuri afectate de probleme sociale și care au domiciliu pe raza municipiului Făgăraș. Conform datelor³⁴, Direcția de Asistență Socială Făgăraș are ca obiect principal de activitate îndeplinirea măsurilor de protecție și asistență socială pentru protejarea persoanelor care din cauza unor motive de natură economică, fizică, psihică sau socială nu au posibilitatea să-și asigure nevoile sociale, de a-și dezvolta propriile capacități și competențe pentru integrarea socială. Următoarele sunt principalele servicii sociale care stau la baza Direcției de Asistență Socială Făgăraș:

- recuperare și reabilitare;

³⁴ <https://www.dasfagaras.ro/despre-noi/>

- suport și asistență pentru familiile și copiii aflați în dificultate;
- educație informală extracurriculară pentru copii și adulți, în funcție de nevoia fiecărei categorii;
- asistență și suport pentru persoanele vârstnice, inclusiv pentru persoanele vârstnice dependente;
- sprijin și orientare pentru integrarea, readaptarea și reeducarea profesională;
- mediere socială;
- consiliere psihologică și planning familial;
- consiliere socială și juridică;
- facilitarea îmbunătățirii condițiilor de viață și sprijinirea integrării persoanelor cu handicap;
- orice alte măsuri și acțiuni care au drept scop menținerea, refacerea sau dezvoltarea capacităților individuale pentru depășirea unei situații de nevoie socială.

În cadrul Direcției de Asistență Socială Făgăraș funcționează mai multe birouri cu diverse atribuții și responsabilități:

1. Biroul Servicii, Strategii, Programe, Proiecte în domeniul Asistenței Sociale și Relația cu Asociațiile și Fundațiile;
2. Biroul de Asistență și Prestații Sociale;
3. Centrul de Zi pentru Persoane Vârstnice Făgăraș.

Structurile Sociale susținute de către Direcția de Asistență Socială Făgăraș sunt Centrul de zi pentru Persoane Vârstnice, Cantina de Ajutor Social, Creșa de Copii "Mămăruța", Centrul de zi Pentru Copii "Sfântul Nectarie", dintre care serviciile subordonate Direcției de Asistență Socială Făgăraș sunt Centrul de Zi pentru Persoanele Vârstnice și Cantina de Ajutor Social.

Centrul de zi pentru Persoane Vârstnice contribuie la prevenirea autoexcluderii vârstnicilor, după ieșirea la pensie, din viața socială a comunității și la resocializarea acestora prin actul cultural, cel distractiv-recreativ, prin consiliere psiho-socială și juridică, iar beneficiarii sunt vârstnicii cu domiciliul în municipiul Făgăraș a căror stare de sănătate le permite frecventarea comunității. Centrul de Zi pentru Persoane Vârstnice are o capacitate de 20 de locuri, iar activitatea sa a fost sistată pe perioada pandemiei, fiind reluată din luna iunie 2022. Cantina de ajutor social oferă servicii de preparare și distribuire a hranei beneficiarilor aflați în risc de sărăcie, de pe raza municipiului Făgăraș, în vederea depășirii situațiilor de dificultate, prevenirii și combaterii riscului de excluziune socială, promovării incluziunii sociale și creșterii calității vieții acestora. Creșa de Copii "Mămăruța" este singura creșă din municipiul Făgăraș și asigură servicii integrate de îngrijire, supraveghere și educație a copiilor de vârstă antepreșcolară și de a dezvolta programe de educație timpurie adecvate vârstei, nevoilor, potențialului de dezvoltare și particularităților acestora. Până în acest an, conform datelor furnizate de către DAS Făgăraș, creșa se afla în subordinea Direcției, iar recent a fost transferată în subordinea Primăriei municipiului Făgăraș. Centrul de zi de recuperare pentru copii cu dizabilități „Sfântul Nectarie” funcționează pe baza parteneriatului dintre Asociația pentru Dezvoltare Integrată a Făgărașului și Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu (AOR Sibiu)- Protopopiatul Făgăraș, iar beneficiarii sunt copii cu dizabilități/ CES din municipiul Făgăraș cu vârsta cuprinsă între 3 și 18 ani.

Serviciile sociale furnizate de către Direcția de Asistență Socială Făgăraș sunt următoarele:

- Alocații de susținere a familiei;
- Alocații de stat;
- Venit minim garantat;
- Indemnizații creștere copil și stimulent inserție;

- Stimulent financiar pentru nou născuți;
- Ajutor pentru încălzirea locuinței;
- Tichete sociale pentru grădiniță;
- Ajutor de înmormântare;
- Tichete sociale pe suport electronic pentru sprijin educațional.

Raportat la categoriile de beneficiari, serviciile sociale sunt clasificate, conform DAS Făgăraș, în servicii sociale destinate copilului și/sau familiei, persoanelor cu dizabilități, persoanelor vârstnice, victimelor violenței în familie, persoanelor fără adăpost, persoanelor cu diferite adicții, respectiv consum de alcool, droguri, alte substanțe toxice, internet, jocuri de noroc etc., victimelor traficului de persoane, persoanelor private de libertate, persoanelor sancționate cu măsură educativă sau pedeapsă neprivativă de libertate aflate în supravegherea serviciilor de probațiune, persoanelor cu afecțiuni psihice, persoanelor din comunități izolate, șomerilor de lungă durată, precum și servicii sociale de suport pentru aparținătorii beneficiarilor.

Conform Strategiei de dezvoltare a serviciilor sociale acordate la nivelul Municipiului Făgăraș, pentru perioada cuprinsă între anii 2022-2027 sunt propuse următoarele obiective strategice pentru performanța, dezvoltarea și eficientizarea serviciilor sociale de la nivelul municipiului:

1. Dezvoltarea și diversificarea serviciilor sociale furnizate la nivel local cu scopul de a răspunde cât mai bine nevoilor sociale ale comunității;
2. Dezvoltarea capacității instituționale pentru a oferi sprijin social adecvat și adaptat nevoilor sociale existente la nivel local;
3. Creșterea implicării comunității locale și a societății civile în procesul de furnizare, diversificare și dezvoltare a serviciilor sociale.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Brașov este principalul furnizor public de servicii sociale specializate la nivel județean. Direcția oferă o gamă largă de servicii sociale, servicii sociale acordate copiilor, persoanelor adulte și oricăror persoane aflate în nevoie. Conform prezentării³⁵, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Brașov, în domeniul protecției copilului asigură respectarea drepturilor copilului prin servicii de consiliere, prevenire a separării acestuia de familie, propune și aplică măsurile de protecție specială pentru copiii aflați în dificultate sau cu handicap, realizează evaluarea complexă a copilului în vederea încadrării acestuia într-un grad de handicap, precum și demersurile necesare procesului de adopție. Raportat la persoanele adulte, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Brașov asigură sprijin persoanelor adulte aflate în nevoie prin consiliere și le asigură servicii adecvate în vederea refacerii și dezvoltării capacităților individuale și familiale pentru a depăși situațiile dificile în care se află prin acordarea de suport, în condițiile legii. Direcția mai asigură măsurile de protecție necesare pentru reabilitarea persoanelor adulte care s-au aflat în situații de risc, precum și respectarea drepturilor persoanelor cu handicap prin acordarea de servicii de asistență, consiliere, îngrijire, tratament, recuperare, reabilitare, orientare și formare profesională, precum și alte tipuri de servicii, în funcție de nevoile persoanelor cu handicap, în baza încadrării acestora în categorii de persoane cu handicap.

Organizarea Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Brașov are la bază următoarele structuri generale:

- Direcția Servicii Comune;
- Direcția Asistență Socială;
- Direcția Economică;

³⁵ <https://www.dgaspcbv.ro/>

- Centre / Complexuri de servicii;
  - A. Complexuri pentru copii - dintre care 1 centru în municipiul Făgăraș, **Complexul de Servicii Făgăraș** și un alt centru în orașul Rupea;
  - B. Complexuri de servicii pentru adulți cu dizabilități aflate în orașele Predeal și Victoria;
  - C. Complexuri de servicii mixte (copii și adulți) aflate în municipiul Săcele, în comuna Târlungeni, în municipiul Brașov și în municipiul Codlea;
  - D. Centre de zi – dintre care 1 centru în municipiul Făgăraș, **Centrul de Zi de Consiliere și Sprijin pentru Părinți și Copii Făgăraș**, iar alte două în municipiul Brașov și orașul Rupea;
  - E. Centre pentru adulți (cu personalitate juridică) aflate în orașul Victoria și în comuna Șercaia.

TABEL 20 ORGANIZARE DIRECȚIA GENERALĂ DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA COPILULUI BRAȘOV

STURCTURA	UAT
Direcția Servicii Comune	
Direcția Asistență Socială	
Direcția Economică	
Centre / Complexuri de servicii	
A. Complexuri pentru copii	
Complexul de Servicii Rupea-Dacia	Rupea
Complexul de Servicii Făgăraș	Făgăraș
B. Complexuri de servicii pentru adulți cu dizabilități	
Complexul de Servicii Timiș	Predeal
Complexul de Servicii Victoria	Victoria
C. Complexuri de servicii mixte (copii și adulți)	
Complexul de Servicii Săcele - Brădet	Săcele
Complexul de Servicii Târlungeni	Târlungeni
Complexul de Servicii „Piatra Craiului“	Brașov
Complexul de Servicii „Măgura“ Codlea	Codlea
Complexul de Servicii „Cristian“	Brașov
D. Centre de zi	
Centrul de Zi de Consiliere și Sprijin pentru Părinți și Copii Brașov	Brașov
Centrul de Zi de Consiliere și Sprijin pentru Părinți și Copii Făgăraș	Făgăraș
Centrul de Zi de Consiliere și Sprijin pentru Părinți și Copii Rupea	Rupea
E. Centre pentru adulți (cu personalitate juridică)	
Căminul pentru Persoane Vârstnice „Castanul“ Victoria	Victoria
Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități „Canaan“ Șercaia	Șercaia

Sursa: Pagina web a Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Brașov
<https://www.dgaspcbv.ro/despre-noi/organizare/>

Raportul de activitate a Complexului de Servicii Făgăraș, indică în componența acestuia Centrul de Plasament “Casa Maria”- serviciu social de tip rezidențial și Centrul de Plasament “Floare de Colț”- serviciu social de tip rezidențial pentru copii cu dizabilități, ce au misiunea de asigurare a

accesului copiilor pe o perioada determinată la găzduire, îngrijire, educație nonformală și informală, sprijin emoțional, consiliere psihologică și socială, precum și dezvoltarea deprinderilor de viață independentă și pregătire în vederea reintegrării/integrării în familie sau integrării socio-profesionale.

Centrul de Zi de Consiliere și Sprijin pentru Părinți și Copii Făgăraș are ca beneficiari copii cu tulburări de comportament aflați în risc de abandon școlar cu vârstă cuprinsă între 6 și 18 ani, care frecventează o formă de învățământ și provin din zona municipiului Făgăraș, precum și familiile acestora aflate în situații de dificultate.

BENEFICIARII DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ | Pe raza Municipiului Făgăraș prin intermediul structurilor specializate sunt furnizate beneficii și servicii sociale următoarelor categorii de beneficiari, conform DAS Făgăraș:

TABEL 21 CATEGORII DE BENEFICIARI AI SERVICIILOR DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ DIN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

1. Copii si familie
2. Persoane cu dizabilități
3. Persoane vârstnice
4. Persoane si familii cu diferite nevoi și probleme: <ul style="list-style-type: none">
• victimele violenței în familie;
• persoanele fără adăpost;
• persoanele cu diferite adicții, respectiv consum de alcool, droguri, alte substanțe toxice, internet, jocuri de noroc etc.;
• victimele traficului de persoane;
• persoanele private de libertate;
• persoanele sancționate cu măsură educativă sau pedeapsă neprivativă de libertate aflate în supravegherea serviciilor de probațiune;
• persoanele cu afecțiuni psihice;
• persoanele din comunități izolate, șomerilor de lungă durată.
+ servicii sociale de suport pentru aparținătorii beneficiarilor.

Sursa: datele furnizate de către DAS Făgăraș

Evoluția populației municipiului Făgăraș, conform datelor disponibile, indică o tendință descendentă în perioada 2010-2021, cu o medie a ratei de scădere de circa 1,0%/an, de la 42.325 de locuitori în anul 2010, la 37.948 de locuitori în anul 2021. Astfel, în anul 2021, municipiul Făgăraș are cu 10,3% mai puțini locuitori comparativ cu anul 2010. Tendința crescătoare a îmbătrânirii demografice și rata anuală de creștere indica faptul că, în lipsa unor măsuri de redresare, numărul de persoane vârstnice din municipiul Făgăraș va fi tot mai ridicat, prin comparație cu numărul de tineri, ceea ce va genera un dezechilibru demografic major în perioadele următoare, cu implicații negative pe plan social. Tinerii și vârstnicii reprezintă categoriile de populație considerate dependente (de populația adultă) și cele mai predispuse la situații de vulnerabilitate. Această dinamică demografică reprezintă un indicator pentru nevoia de a crește capacitatea și de a eficientiza furnizarea a serviciilor sociale, pe termen mediu și lung, având în vedere creșterea numărului de potențiali beneficiari dar și o eventuală diversificare a nevoilor acestora, din punct de vedere al asistenței sociale.

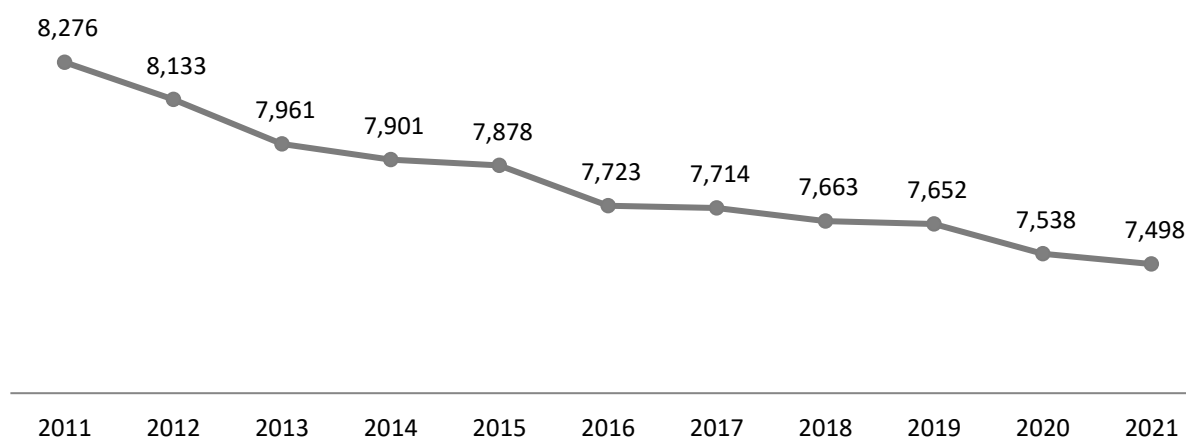

De asemenea, contextul pandemic de COVID-19, la începutul anului 2020 a dat naștere la nenumărate provocări pentru domeniul asistenței sociale în România. Efectele negative ale pandemiei se fac resimțite la nivelurile tuturor categoriilor sociale, însă nu în mod egal, persoanele vulnerabile resimțind aceste efecte negative mai mult decât celelalte categorii. În comunitățile în care existau deja probleme sociale, pandemia a multiplicat și agravat acele probleme în timp ce unele persoane nevulnerabile s-au confruntat pentru prima dată cu probleme de ordin social. Dintre categoriile cele mai afectate, copiii și bătrânii sunt cei mai vulnerabili. Având în vedere ca aceste categorii de persoane au crescut în volum în ultimii ani, se remarcă, încă o dată, nevoia de consolidare a serviciilor sociale dedicate acestora.

Copii și familie

Conform datelor preluate de la Institutul Național de Statistică (INS), în anul 2021 populația Municipiului Făgăraș era de 37.948 de locuitori, din care 7.498 de persoane cu vârsta între 0-19 ani. Populația municipiului Făgăraș cu vârsta între 0-19 ani reprezintă aproximativ 20% (19,8%) din totalul populației. Ca și evoluție, numărul total de locuitori la nivelul municipiului a scăzut în ultimii 10 ani, cu -9,2%, iar numărul copiilor și tinerilor scăzut cu -9,4% în perioada de referință.

FIGURA 91 EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE COPII ȘI TINERI (0 – 19 ANI) CU DOMICILIUL ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2011 - 2021

Sursa: Tempo INS

În ceea ce privește evoluția pe grupe de vârstă, comparativ cu anul 2011 se înregistrează o tendință de scădere în cadrul grupelor 0-4 ani, 5-9 ani și 15-19 ani, iar cea mai ridicată rată de scădere a numărului de persoane este înregistrată în raport cu grupa de vârstă 0-4 ani, de -26% în anul 2021, comparativ cu anul 2011. Opus acestora, o rată de creștere a numărului de persoane în anul 2021, spre deosebire de anul 2011 este înregistrată în cadrul segmentului de vârstă 5-9 ani, cu o creștere de 11% a numărului de persoane de această vârstă.

TABEL 22 EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE COPII ȘI TINERI PE GRUPE DE VÂRSTĂ ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2011 - 2021

GRUPE DE VARSTĂ	2011	2013	2015	2017	2019	2021	2011-2021
0- 4 ani	2.235	2.047	1.898	1.758	1.738	1.644	-26%
5- 9 ani	2.000	2.143	2.211	2.054	1.931	1.794	-10%
10-14 ani	1.922	1.893	1.882	2.045	2.131	2.125	11%
15-19 ani	2.119	1.878	1.887	1.857	1.852	1.935	-9%

Sursa: Tempo INS

Conform Raportului de Activitate a Direcției de Asistență Socială Făgăraș 2021³⁶, în cursul anului 2021, Compartimentul Autoritate tutelară-Protecția copilului a efectuat printre altele, următoarele atribuții și sarcini de serviciu raportat la familiile și copii din municipiul Făgăraș:

- S-au efectuat **81 de anchete sociale** cu privire la stabilirea domiciliului minorilor și exercitare autoritate părintească și un număr de 10 anchete privind desemnarea unui curator pentru minori;
- Au fost înaintate instanței **8 acțiuni** pentru delegarea atribuțiilor părintești pentru copiii ai căror părinți sunt plecați la muncă în afara țării;
- S-au întocmit **8 fișe de evaluare risc și consiliere** pentru copiii care se află în grija rudelor;
- S-au efectuat **4 anchete sociale** însoțite de rapoarte de vizită și de evaluare inițială pentru desemnarea unui tutore pentru persoanele puse sub interdicție;
- Pentru divorț cu copii, la solicitarea biroului notarial s-au întocmit **20 de anchete psihosociale**;
- Reprezentanții compartimentului au participat la poliție și parchet la asistarea minorilor, care au săvârșit infracțiuni într-un număr de **61 de cazuri**;
- S-au emis **54 de dispoziții** ale primarului municipiului pentru numirea unui curator la solicitarea cabinetului notarial, în caz de succesiuni și acte de autorizare bunuri minori;
- S-au emis **15 dispoziții** ale primarului municipiului pentru aprobarea planului de servicii în cazul familiilor cu risc;
- Pentru un număr de **3 dosare de tutelă minori** s-au întocmit dare de seamă anuală și rapoarte de monitorizare trimestrială înaintate AJPIS Brașov;
- Au fost inițiate în instanță **2 acțiuni de tutelă pentru 4 copii**;
- S-au întocmit **4 anchete sociale** pentru acordare burse sociale studenți;
- Au fost întocmite **4 dosare pentru luarea măsurii de instituționalizare** a 4 copii; s-au întocmit un număr de 202 fișe de risc pentru familiile vulnerabile; au fost întocmite 30 de dosare (fișe de evaluare inițială, rapoarte de vizită, fișe de monitorizare trimestrială, plan de servicii) pentru familiile vulnerabile; s-a efectuat corespondență cu diverse unități: școală, spital, Avocatul Poporului; în vederea prevenirii abandonului școlar s-au efectuat 10 anchete sociale la domiciliul elevilor;
- Au fost întocmite **86 de dosare pentru 102 copii preșcolari** în vederea acordării tichetelor sociale de grădiniță;

De asemenea, Compartimentul consiliere psihologică, planning familial, monitorizare, analiză statistică, indicatori asistență și incluziune socială a efectuat printre altele, următoarele atribuții și sarcini de serviciu raportat la familiile și copii din municipiul Făgăraș:

- S-au efectuat — **32 evaluări/ 17 monitorizări** pentru familiile care doresc reintegrarea copil în familie;
- S-au efectuat **ședințe de consiliere pentru 12 situații** de copii și familiile acestora, care s-au prezentat la sediul D.A.S și care au cerut sprijin, în vedere ameliorării problemelor precum: consum alcool, acuzații de suicid, fuga de acasă a minorilor care se afiliază unor grupuri delictive, fete minore însărcinate, violență domestică, sprijin în depășirea pierderii unui membru din familie;
- S-au evaluat și testat **6 dosare aferente minorilor** cu probleme de reintegrarea școlară;

³⁶ <https://www.dasfagaras.ro/despre-noi/rapoarte-de-activitate-anuale/>

- S-au organizat în cadrul a **9 dosare activități de consiliere individuală** cu copii, elevi cu probleme de adaptare școlară, stil de viață sănătos, prevenirea comportamentelor agresive sau consecințele absenteismului școlar;
- S-au organizat activități de consiliere de grup cu părinți și copii sau alți membrii ai familiei, pe teme privind prevenirea fumatului, a alcoolului sau a substanțelor stupefiante, furtul din propria locuință și optimizarea relației părinte, în cadrul a **11 dosare**;
- S-au realizat **fișe de evaluare psihologică a copilului și familiei**, pentru Judecătoria Făgăraș, în cazuri de divorț cu copii, stabilire domiciliu minori, exercitarea autorității părintești, tăgadă paternitate, stabilire program vizitare — **40** pentru judecătorie și **20** de evaluări în urma solicitărilor birourilor notariale din Făgăraș;

Conform datelor furnizate de către Direcția de Asistență Socială Făgăraș, în trimestrul IV al anului 2021 sunt înregistrate 173 de familii în care părinții sunt plecați la muncă în străinătate, 272 de copii în cadrul acestora, iar 164 din totalul copiilor sunt aflați în grija rudelor de până la gradul IV, fără măsuri de protecție instituite. Astfel, din numărul total de copii cu părinți plecați în străinătate, circa 60% se află în grija rudelor de până la gradul IV. De asemenea, din numărul total de familii în care părinții sunt plecați, aproximativ 32% au ambii părinți plecați la muncă în străinătate, 47% au un singur părinte plecat în străinătate la muncă, iar 21% dintre familii sunt monoparentale, cu unicul părinte susținător plecat la muncă în străinătate.

TABEL 23 SITUAȚIA FAMILIILOR ÎN CARE PĂRINȚII SUNT PLECAȚI LA MUNCĂ ÎN STRĂINĂTATE, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, TRIMESTRUL IV, 2021

NUMĂR DE FAMILII ÎN CARE PĂRINȚII SUNT PLECAȚI LA MUNCĂ ÎN STRĂINĂTATE	NUMĂR DE COPII	NUMĂR DE COPII AFLAȚI ÎN GRIJA RUDELOR PÂNĂ LA GRADUL IV, FĂRĂ MĂSURĂ DE PROTECȚIE
-cu ambii părinți plecați la muncă în străinătate	56	66
-cu un singur părinte plecat la muncă în străinătate	81	72
-cu părinte unic susținător al familiei monoparentale plecat la muncă în străinătate	36	26
Total	173	164

Sursa: datele furnizate de către DAS Făgăraș

În cadrul complexelor pentru copii din municipiul Făgăraș, gestionate de către Direcția Generală de Asistență și Protecția Copilului Brașov, se regăsesc cele două centre de plasament, Centrul de Plasament "Casa Maria"- serviciu social de tip rezidențial și Centrul de Plasament "Floare de Colț"- serviciu social de tip rezidențial pentru copii cu dizabilități. Conform rapoartelor, în cadrul Centrului de Plasament "Casa Maria", în anul 2021 au fost instituționalizați 36 de copii proveniți din familii cu probleme sociale, cu vârste cuprinse între 9 - 22 ani care frecventează o formă de învățământ la zi, iar în cadrul Centrului de Plasament "Floare de Colț" au fost instituționalizați 33 de copii, cu vârste cuprinse între 10 -22 ani (18 băieți și 15 fete), dintre care 13 cu grad de handicap.

TABEL 24 BENEFICIARIILOR COMPLEXELOR DE COPII DIN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, GESTIONATE DE CĂTRE DGASPC BRAȘOV, 2021

COMPLEX COPII	BENEFICIARI	VÂRSTA ȘI ALTE MENȚIUNI
Centrul de Plasament "Casa Maria"	36 de copii proveniți din familii cu probleme sociale	<ul style="list-style-type: none"> • 9-22 de ani

COMPLEX COPII	BENEFICIARI	VÂRSTA ȘI ALTE MENȚIUNI
Centrul de Plasament "Floare de Colt"	33 de copii	<ul style="list-style-type: none"> • 10-22 de ani • 18 băieți și 15 fete • 13 cu grad de handicap

Sursa: Rapoartele Centrelor de Plasament, <https://www.dgaspcbv.ro/despre-noi/organizare/>

Persoane cu dizabilități

Raportat la acțiunile care au vizat persoanele cu dizabilități din municipiul Făgăraș și conform Raportului de Activitate a Direcției de Asistență Socială Făgăraș 2021³⁷, Compartimentul pentru protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap a realizat următoarele demersuri:

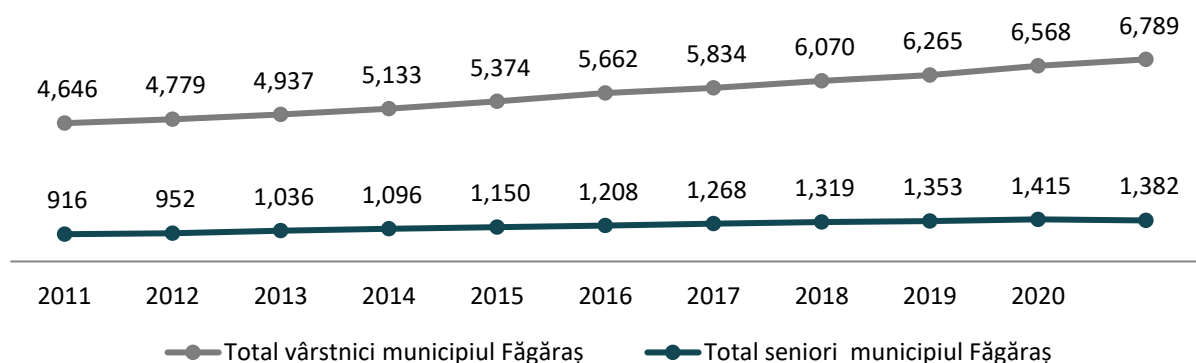
- S-au demarat acțiuni de informare cu privire la drepturile și obligațiile persoanelor cu dizabilități, conform prevederilor legale;
- S-au realizat **anchete sociale** dintre care, 56 pentru angajarea ca asistent personal, 60 pentru rovinietă, 430 pentru evaluare-reevaluare grad de handicap, 65 pentru certificate de orientare școlară, 4 pentru entitatea Diakonica, 2 pentru cantină socială, 4 pentru incapacitate de muncă și 2 pentru Centrul de zi Sfântul Nectare;
- S-a întocmit Decizia responsabilului în vederea monitorizării minorilor cu dizabilități care conform Ordinului nr.1985/2016, pe raza municipiului Făgăraș au domiciliul sau reședința un număr de **74 de copii cu dizabilități**;
- S-au încheiat **30 de contracte cu familia minorilor** și **148 rapoarte de monitorizare** conform Ordinului nr.1985/2016;
- Au fost în plată un număr de **120 de asistenți personali**/lună și un număr de **120 de indemnizații** /lună, la care s-au întocmit dosarele în vederea punerii în plată și s-au realizat controale periodice;
- S-au distribuit **măști de protecție** persoanelor cu dizabilități : 98 beneficiarii;
- S-au **întocmit și instrumentat 3 dosare** ale persoanelor cu dizabilități în vederea instituționalizării în centre rezidențiale.

În ceea ce privește serviciul de îngrijire la domiciliu a persoanelor cu dizabilități, acest serviciu este furnizat la nivelul municipiului Făgăraș prin Societatea de binefacere Diakonica care conform Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale din Municipiul Făgăraș 2022-2027 dispune de 20 locuri și prin Hospice Casa Speranței care dispune de 10 locuri pe zi.

Persoane vârstnice

Evoluția indicelui de îmbătrânire demografică reprezintă tendința de îmbătrânire demografică a populației municipiul Făgăraș care în ultimii ani prezintă o evoluție crescătoare. În urma procesării datelor disponibile în cadrul Institutului Național de Statistică, se remarcă faptul că în anul 2021, numărul persoanelor vârstnice din municipiul Făgăraș a crescut cu 46,1%, prin comparație cu anul 2011, iar dintre aceștia, numărul seniorilor ce reprezintă persoanele de peste 80 de ani a crescut cu circa 50,9% în perioada analizată. Prin urmare, numărul în creștere a persoanelor vârstnice indică o nevoie ridicată de adaptare și dezvoltare a serviciilor sociale, astfel încât să satisfacă tendința în creștere a beneficiarilor și viitori potențiali beneficiari din categoria persoanelor vârstnice și seniorilor de la nivelul municipiului Făgăraș.

³⁷ <https://www.dasfagaras.ro/despre-noi/rapoarte-de-activitate-anuale/>

FIGURA 92 EVOLUȚIA PERSOANELOR VÂRSTNICE (+65) ȘI SENIORILOR (+80) CU DOMICILIUL ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2011 - 2021

Sursa: Tempo INS

Persoanele vârstnice din municipiul Făgăraș pot beneficia de servicii de îngrijire acordate de către Direcția de Asistență Socială Făgăraș (DAS) prin Centrul de zi pentru Persoane Vârstnice. Centrul are o capacitate de 20 de locuri unde vârstnicii își petrec timpul liber, participând la activități precum jocuri de masă – table, șah, remy, vizionare programe TV, lecturare de ziare, reviste, cărți, spectacole și activități culturale, excursii, tricotaj, broderie și confecționare articole decorative. Având în vedere contextul pandemic recent în care activitatea Centrului de zi pentru Persoane Vârstnice a fost sistată, acesta și-a reluat recent activitatea, din luna iunie 2022.

FIGURA 93 CENTRUL DE ZI PENTRU PERSOANE VÂRSTNICE

Sursa: <https://www.dasfagaras.ro/servicii-sociale/centrul-de-zi-pentru-persoane-varstnice/>

Conform Raportului de Activitate a Direcției de Asistență Socială Făgăraș 2021³⁸, în activitățile compartimentelor de specialitate ale direcției și în special în cadrul Compartimentul pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Persoanelor Vârstnice, în raport cu persoanele vârstnice din municipiul Făgăraș s-au demarat printre altele, următoarele:

- S-au distribuit **măști de protecție pentru 123 beneficiari** pensionari cu pensii până la 800 lei;
- Au fost distribuite un număr de **85 carduri sociale pentru masa caldă**, persoanelor vârstnice cu pensia până la 800 lei;
- S-a acordat asistență juridică persoanelor vârstnice la încheierea a **46 de contracte întreținere**;

³⁸ <https://www.dasfagaras.ro/despre-noi/rapoarte-de-activitate-anuale/>

- S-au identificat prin **anchetă socială nevoile persoanelor vârstnice** aflate în situație de risc și s-au propus servicii sociale în vederea ieșirii din situația de dificultate, monitorizarea situației persoanelor vârstnice aflate într-o perioadă de dificultate în vederea instituționalizării persoanelor vârstnice într-un centru rezidențial pe locuri subvenționate local/de stat;
- S-au efectuat **anchete sociale în vederea instituționalizării** persoanelor vârstnice în centre rezidențiale private;
- În urma Protocolului de colaborare cu Societatea de Binefacere Diakonia s-a participat la **anchetele sociale efectuate în vederea obținerii serviciilor oferite de Unitatea de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice "Bunici de Suflet"**;
- S-au întocmit **protocoale de colaborare** cu Centrul pentru Persoane Vârstnice AVIV Făgăraș, Asociația Centru pentru Persoane cu Nevoi- Tabita și Societatea de Binefacere Diakonia;
- Au fost preluate **124 de dosare în vederea obținerii ajutorului pentru încălzirea** locuinței și a suplimentului de energie și au fost efectuate anchete sociale la toate dosarele preluate;
- În cadrul Centrului Rezidențial pentru Persoane Vârstnice „AVIV” Făgăraș s-a răspuns pentru un număr mediu de 14 internați (cazuri sociale);

Serviciile de îngrijire la domiciliu a persoanelor vârstnice sunt furnizate prin intermediul Societății de binefacere Diakonica, prin programul „Bunici de Suflet”, iar activitățile de îngrijire personală la domiciliu destinate persoanelor vârstnice și vizează activități de bază ale vieții de zi cu zi, activități instrumentale de preparare și livrare a hranei, servicii de îngrijire social-medicală de natura serviciilor conexe- masaj, gimnastică de recuperare, consiliere familială, integrare socială și participare, informare și evaluare.

Alte categorii de beneficiari de asistență socială

La nivelul municipiului Făgăraș există **comunități dezavantajate** care implică o atenție sporită și servicii sociale extinse și aprofundate care să corespundă nevoilor și să maximizeze posibilitățile de susținere ale acestora. Principalele locații în cadrul cărora sunt identificate comunități dezavantajate sunt cartierul Combinat - zona Colonie, cartierul Combinat – zona strada Plopului, cartierul Galați – strada Prunului, strada Salcâmului, strada Negoiu și strada 13 Decembrie. Dintre acestea, cele mai multe comunități dezavantajate de regăsesc în cadrul zonei Colonie din cartierul Combinat.

TABEL 25 LOCAȚIA COMUNITĂȚILOR DEZAVANTAJATE, NUMĂR LOCUINȚE ȘI NUMĂR LOCUITORI ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

NR CRT	ZONA	NR. LOCUINȚE	NR. LOCUITORI
1	Cartier Combinat, zona Colonie	184 locuințe	736 locuitori
2	Cartier Combinat, str. Plopului	165 locuințe	625 locuitori
3	Cartier Galați, str. Prunului	166 locuințe	664 locuitori
4	Str. Salcâmului	52 locuințe	208 locuitori
5	Str. Negoiu – clădire Manutanța	38 locuințe	114 locuitori
6	Str.13 Decembrie	120 locuințe	360 locuitori

Sursa: datele furnizate de către DAS Făgăraș

Conform raportului DAS Făgăraș pentru anul 2021, **Cantina de ajutor social** din cadrul Direcției de Asistență Socială Făgăraș, funcționează în baza Legii nr. 208/1997 și prestează servicii sociale gratuite sau contra cost, persoanelor aflate în situații economico-sociale sau medicale deosebite,

prin pregătirea și servirea a două mese zilnice, în limita alocației de 12 lei/zi. Numărul locurilor disponibile pentru anul 2021 a fost de 150, iar numărul de persoane care au beneficiat de hrană a fost de 120 asistați, fiind astfel un grad de ocupare a serviciilor oferite de către cantină de circa 80%. Numărul de persoane care au beneficiat de masă la sediul cantinei a fost de 115 asistați, iar numărul de persoane care au beneficiat de masă la domiciliu a fost de 5 asistați, transportul hranei fiind asigurat de către Societatea de binefacere Diakonia, gratuit. Tot în cadrul cantinei, a fost asigurată hrana zilnică pentru elevii cazați în internatul Colegiului Aurel Vijoli Făgăraș, în medie a 100 de porții.

În perioada sezonului rece, s-a asigurat prin Cantina de Ajutor Social Făgăraș hrană pentru buna funcționare a **Adăpostului de Noapte a Municipiului Făgăraș**, unde au fost internați un număr de **13 persoane**. Aceștia au fost sprijiniți și prin consiliere, întocmire de acte, acordarea de VMG, internare în spital, haine din donații, anchete sociale și altele.

În anul 2021, conform raportului DAS Făgăraș s-a solicitat și beneficiat de ajutor social în cadrul următoarelor situații:

- Au beneficiat de **venitul minim garantat un număr de 140 familii**, număr mediu lunar de dosare în evidență, care sunt înregistrate și introduse în baza de date format electronic, conform raportului pentru anul 2021;
- Au beneficiar de **ajutor social 373 de persoane**, dintre care 40 au fost dosare noi;
- S-au acordat **ajutoare de urgență pentru 3 situații și ajutoare de înmormântare pentru 5 situații**;
- Referitor la ajutorul pentru **încălzirea locuinței** cu gaz, curent, Ecoterm (beneficiari VMG) și supliment de energie, s-au înregistrat **47 de dosare**, iar în cadrul ajutoarelor pentru încălzirea locuinței cu lemne și supliment de energie s-au înregistrat **61 de dosare**;
- S-au depus **188 de dosare** privind acordarea indemnizației, sprijinul lunar, supliment **pentru creșterea copilului**;
- S-au depus **97 de dosare pentru acordarea stimulentului de inserție**;
- S-au depus **196 de dosare** pentru **acordarea alocației de stat** pentru copiii născuți în țară și în străinătate.

5.4. CULTURĂ, TURISM ȘI PETRECEREA TIMPULUI LIBER

În cadrul acestui capitol sunt evaluate serviciile culturale existente din cadrul municipiului Făgăraș, considerând atât infrastructura culturală (disponibilă, cât și potențială), cât și consumul cultural al locuitorilor.

Prima atestare documentară a localității Făgăraș o găsim în cunoscutul document din 11 martie 1291 emis de regele Ungariei, Andrei al III-lea, în Congregația de la Alba Iulia pentru magistrul Ugrinus. În acest context, nobilul credincios al regelui revendica posesiunile sale Făgăraș și Sâmbăta, în virtutea drepturilor avitice susține și de diplomele regale pe care le primiseră antecesorii săi.³⁹

Spre finalul secolului al XVI-lea, la nivelul orașului se remarcă o activitate economică bazată pe schimburi comerciale și activitatea a aproximativ 20 de bresle. Făgăraș a reprezentat o așezare cu structură confesională și etnică tipică orașelor transilvănene, unde coabitau nu doar români, maghiari și sași, ci și greci, armeni și evrei. Orașul avea o populație de aproximativ 2000 de locuitori în secolul XVII, astfel că ierarhic se situa între Alba Iulia și Mediaș, în jurul său existând

³⁹ Monografia turistică a municipiului Făgăraș, 2022, Primăria Municipiului Făgăraș

alte 62 de sate locuite de români. Astfel, se identifică Țara Făgărașului, care cuprinde localitățile situate în lungul Oltului de la poalele munților cu același nume, iar în timp situația administrativă a suferit multiple modificări, ajungând ca astăzi municipiul Făgăraș să facă parte din județul Brașov, pe când Țara Făgărașului se regăsește pe teritoriul județelor Brașov și Sibiu.

Municipiul Făgăraș însă este cel mai mult cunoscut pentru cetatea cu același nume, atestată în scrieri prima dată în anul 1455, structură ce reprezenta o fortificație de importanță strategică (la jumătatea drumului comercial dintre Sibiu și Brașov și aproape de granița cu Țara Românească). Conform cercetărilor arheologice realizate până în prezent însă, a reieșit faptul că pe aproximativ același amplasament exista o fortificație din lemn și pământ încă din perioada 1200-1300, din punct de vedere tipologic aceasta încadrându-se în sistemul general de apărare din Transilvania.⁴⁰

Stilul arhitectural al clădirilor din jurul cetății este marcat de coloniștii sași și influențe austriece, Făgărașul trecând în proprietate austriacă în 1696 și fiind transformat în garnizoană. Până la mijlocul secolului XX, cetatea a servit un scop militar, între 1918 și 1948 fiind garnizoană a armatei române, iar orașul reprezentând centrul politico-administrativ și chiar reședință de județ pentru Țara Făgărașului. În schimb, din 1968 fostul județ Făgăraș devine parte componentă a județului Brașov, iar orașul înregistrează în timp o transformare economică bazată pe o dezvoltare industrială și urbanizare datorită regimului comunist. În 1979 orașul primește titulatura de municipiu, ca efect al procesului de dezvoltare a fondului construit și aflulul de forță de muncă necesar platformei industriale.

RESURSE CULTURALE | La nivelul municipiului Făgăraș se identifică o serie de dotări culturale cu rol în asigurarea serviciilor de acest tip la nivel local și de creștere a atractivității centrului urban pentru persoane din afara acestuia (locuitori din proximitate sau turiști):

- Cetatea Făgăraș – ansamblu medieval de importanță culturală națională;
- Muzeu și complexuri muzeale: Muzeul Țării Făgărașului „Valer Literat” (instituție ce funcționează în cadrul Cetății Făgăraș);
- Lăcașuri și edificii de cult: Biserica Ortodoxă „Sfânta Treime”, Biserica Ortodoxă „Sfântul Ierarh Nicolae”, Biserica Romano-Catolică și Mănăstirea Franciscanilor, Biserica Evanghelică, Biserica Reformată, Sinagoga, Catedrala ortodoxă „Sf. Ioan Botezătorul”, Biserica Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului”, Biserica Ortodoxă „Sf. Trei Ierarhi”, Biserica Ortodoxă „Sf. Ioan Botezătorul”, Biserica Ortodoxă „Sf. Ev. Ioan”, Biserica ortodoxă „Înălțarea Domnului” și Biserica Greco-Catolică „Adormirea Maicii Domnului”;
- Case memoriale: Casa Dr. Giurcă și Casa Inocențiu Micu Klein;
- Instituții culturale: Casa de Cultură a municipiului Făgăraș, Fundația Culturală ”Negru Vodă” Făgăraș, Fundația Comunitară ”Țara Făgărașului”;
- Biblioteci: Biblioteca Municipală ”Octavian Paler” Făgăraș;
- Monumente de for public: Statuile lui Badea Cârțan și Doamnei Stanca;
- Ansambluri urbane: Ansamblul Urban „Zona De Nord A Orașului”, Ansamblul Urban „Zona Morii”.

Majoritatea acestor resurse culturale sunt concentrate în zona centrală a municipiului, aceasta fiind și principala zonă de relaxare pentru rezidenți și turiști deopotrivă. Deși în Făgăraș există în teren aceste infrastructuri culturale, o parte dintre acestea nu sunt însă disponibile oricând publicului larg, cum ar fi o parte din lăcașurile de cult. În plus, rezidenții din cartierele periferice nu dispun de infrastructură culturală în proximitate, fiind nevoiți să se deplaseze către zona centrală pentru a putea beneficia de acest tip de facilități.

⁴⁰ <https://cetateafagarasului.com/istoria-cetatii/>

De asemenea, la nivelul municipiului Făgăraș se regăsește și o clădire ce a avut rol de cinematograful, însă acesta nu mai funcționează în prezent, dorindu-se însă la nivelul autorităților publice locale modernizarea și redeschiderea acestuia. În acest sens, amplasamentul (sală existentă la parterul unui imobil de locuințe) a fost predat în 2019 către Ministerul Dezvoltării în vederea efectuării unor lucrări de reabilitare. Redeschiderea acestuia pentru publicul făgărașean după mai mult de 20 de ani de inexistență a unor astfel de instituții la nivel local (cinematografele Transilvania și Negoiu nu au mai difuzat pelicule de la începutul anilor 2000) ar reprezenta o oportunitate pentru iubitorii de film, care acum sunt nevoiți să se deplaseze la Brașov sau Sibiu pentru a putea viziona cele mai noi pelicule. La momentul realizării acestei analize însă, nu există un termen limită setat pentru finalizarea lucrărilor din cadrul cinematografului deoarece s-a identificat nevoia unor lucrări mai ample asupra structurii, care au condus la creșterea finanțării necesare.

Activitatea culturală principală actuală din municipiul Făgăraș este organizată în mare parte de către Casa de Cultură, Muzeul Țării Făgărașului „Valer Literat”, Fundația Culturală „Negru Vodă” Făgăraș, Fundația Comunitară „Țara Făgărașului” și Biblioteca municipală „Octavian Paler”, cu sprijinul Primăriei Municipiului Făgăraș.

Casa de Cultură a Municipiului Făgăraș și-a început activitatea în urmă cu 50 de ani, fiind situată în aria de protecție a ansamblului Cetatea Făgăraș, și dispune de o sală de spectacole de 411 locuri cu scenă și foaier, o sală de expoziții, cabină pentru actori și spații tehnice la parter, iar la etaj de o serie de săli destinate activităților de coregrafie, conferințe (sală multifuncțională de 90 de locuri) și arhivă, pe lângă sala club și foaierea anexat acesteia. În cadrul unui proiect cu finanțare nerambursabilă realizat de Primăria Municipiului Făgăraș, Casa de Cultură se află la momentul realizării analizei într-un proces de reabilitare și modernizare, cu scopul diversificării oportunităților de realizare a activităților cultural-recreative și educaționale. Acest proiect presupune o serie de îmbunătățiri asupra spațiilor interioare și dotărilor, precum: reamenajarea interioară a spațiilor conform compartimentării inițiale, reamenajarea sălilor în funcție de specificul activităților culturale realizate, repararea acoperișului, dotarea sălilor în vederea desfășurării activităților de pictură, dans, teatru și training-uri, modernizarea și înlocuirea instalațiilor sanitare, termice, electrice și de ventilație, înlocuirea spațiilor vitrate și a tâmplăriei (inclusiv refacerea finisajelor interioare) și îmbunătățirea eficienței energetice a clădirii prin montarea unor panouri fotovoltaice.

Activitatea anuală a Casei de Cultură din Făgăraș are un rol important în viața culturală a comunității, în cadrul acesteia desfășurându-se proiecte de educație culturală, evenimente cultural-artistice, festivaluri, concursuri, cercuri științifice, cursuri de formare profesională și educație civică și expoziții. Conform informațiilor de pe website-ul instituției, activitatea desfășurată în cadrul acesteia este structurată pe 4 planuri: dans modern, folclor (Ansamblul de dansuri „Ceata Făgărașului”), muzică (realizarea de cursuri de pian, canto, chitară, clarinet, vioara și corul de copii „Andante”) și teatru (trupa locală „Thalia”).⁴¹

Muzeul Țării Făgărașului „Valer Literat” a fost înființat în anul 1923 prin intermediul colecției preotului profesor Valer Literat, iar din 1951 și-a stabilit sediul în cadrul Cetății Făgăraș, primind statut de instituție de stat. Această expoziție permanentă de la etajul I al cetății cumulează obiecte cu însemnătate istorică și etnografică reprezentativă pentru Țara Făgărașului, prezentând evoluția acestui areal de-a lungul secolelor. Circuitul muzeal este organizat într-o serie de încăperi și construcții din cadrul cetății, în funcție de specificul și importanța istorică a exponatelor pentru dezvoltarea Făgărașului⁴²:

- Sala de arheologie – cuprinde exponate descoperite în urma cercetărilor arheologice, datând din Epoca Bronzului și perioadele dacică, romană și post romană (vase lucrate

⁴¹ <https://casadeculturafagaras.ro>

⁴² Monografia turistică a municipiului Făgăraș, 2022, Primăria Municipiului Făgăraș

manual, obiecte specifice ritualurilor, un altar din piatră din castrul roman de la Hoghiz, o mască de paradă de la castrul roman din Cincșor etc.);

- Sala medievală – încăpere în care se regăsesc vestigii din timpul fortificației din lemn și val de pământ (sec. XII-XIII) și un altar triptic din cadrul bisericii evanghelice din Cincșor (sec XVII);
- Sala breslelor – prezintă istoria celor aproape 20 de bresle din Cetatea Făgăraș, corporații de tip medieval, cu meșteri calificați, ce asigurau producția și desfacerea produselor locale;
- Sala modernă – prezintă importanța comunității din Țara Făgărașului în cadrul evenimentelor din secolul XIX, precum cele politice, dar și Primul Război Mondial și Marea Unire din 1918;
- Sala de port și interior țărănesc – încăpere ce expune portul popular specific zonei Făgărașului și modul de organizarea și împodobire a interioarelor caselor din areal (care era realizat într-o manieră ce depășește practicile vremii de strictă utilitate și confort estetic);
- Turnul Roșu – care cuprinde o expoziție de arme specifice perioadelor medievale și modernă, o reconstituire a așa numitei "Marea Sală a Țării" și o capelă, în care se regăsește și un instrument de tortură denumit "Fecioara de fier";
- Turnul Negru – construcție cu încăperi ce conțin statuete ale unor sfinți militari minori și o madona, colecția de patrimoniu a familiei Szcoacs, dar și Casa Doamnei, o încăpere care reconstituie dormitorul principesei Szuszanna Lorantffi.
- Turnul Temniță – construcție ce a îndeplinit de la bun început rolul de temniță a cetății, dar și depozit de provizii și armament;
- Casa Temnicerului – casa exterioară a bastionului temniță, în care se regăseau uneltele specifice încarcerării condamnaților, dar care, conform legendei locului, dispunea de un tunel secret prin care preoții bisericii franciscane pătrundeau în cetate pentru realizarea slujbelor.

FIGURA 94 CETATEA FĂGĂRAȘ - VEDERE SUPERIOARĂ ȘI LA INTERIOR

Sursa: baza de date a Primăriei Făgăraș

Fundația Culturală „Negru Vodă” reprezintă o societate culturală non-profit ce activează din 1994 și angrenează peste 100 de membrii din comunitatea locală (printre care și elevi și studenți), având ca scop valorificarea resurselor, tradițiilor și talentelor din Țara Făgărașului. Activitățile acestei fundații se concentrează pe sprijinirea reformelor educaționale, revitalizarea obiceiurilor și

meșteșugurilor făgărășene și valorificarea turistică a zonei și municipiului. Unul dintre cele mai importante acțiuni desfășurate a fost campania de cercetare științifică, derulată în satele din proximitate cu ajutorul unor cadre didactice și studenți din mai multe universități din țară (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Universitatea „Transilvania” Brașov) și Institutul de Istorie Orală Cluj Napoca, în vederea investigării activităților din cadrul penitenciarului de la Cetatea Făgăraș (1949-1960). Tema închisorilor comuniste și a represiunii regimului de la vremea respectivă a fost tratată în amănunt și în cadrul unor publicații ale fundației, cum ar fi „Rezistența Anticomunistă – cercetare științifică și valorificare muzeală ” (2 vol, editura Argonaut, 2006), „Colectivism și singurătate în satele românești – Țara Oltului în perioada comunistă și primii ani după Revoluție” (Editura Polirom, 2006), „Experimentul Târgșor – Începutul represiunii comuniste” (Editura Curtea Veche, Publishing București, 2011) și „Identități sociale, culturale, etnice și religioase în comunism (Editura Polirom, 2015).

Fundația Comunitară „Țara Făgărașului” este o organizație non-profit, ce are ca scop susținerea proiectelor filantropice, educative și de dezvoltare comunitară la nivelul localităților din Țara Făgărașului. Membrii acestei organizații și-au propus ajutarea comunităților locale pentru a se dezvolta echilibrat, susținând proiecte din domeniul mediului natural și construit, educație, antreprenoriat, arte, cultură și sport. La nivel local, Fundația Comunitară „Țara Făgărașului” se ocupă de desfășurarea a două programe importante, YouthBank și ZVÎC, dedicate încurajării inițiativelor tinerilor și promovarea voluntariatului, însă a fost implicată și în implementarea unor proiecte importante destinate dezvoltării locale, precum „Făgăraș Însuflețit”, „Bikeathon”, „Noaptea Cercetătorilor”, „Dezvoltarea Capacității ONG-urilor din Țara Făgărașului”, „Cercul de Donatori” ș.a.

Biblioteca municipală „Octavian Paler” a fost înființată în municipiul Făgăraș în anul 1950, însă și-a derulat activitatea de-a lungul timpului în diferite locații din municipiu, precum Casa de Cultură și Casa Dr. Giurca. În prezent, această instituție are sediu stabil în cadrul Cetății Făgăraș la etajul II, fiind singura entitate publică de acest gen din cele 13 existente la nivel municipal. Conform datelor INS, în 2020 în bibliotecile făgărășene iubitorii de carte aveau la dispoziție peste 273 de mii de volume, cu peste 1200 de volume în plus față de nivelul anului 2014. Pe de altă parte, numărul de cititori activi la biblioteci în Făgăraș s-a situat în perioada 2014-2020 sub cifra de 7000 de persoane anual (cu excepția anului 2018 – 7083 de persoane), adică sub 20% din populație. În plus, conform discuțiilor din cadrul grupurilor de lucru, oferta culturală a bibliotecii municipale a fost limitată din cauza spațiului insuficient, astfel că sunt necesare investiții pentru extinderea sediului instituției sau relocarea într-un spațiu mai mare. Pe de altă parte, la nivelul anului 2022 a fost propus, prin procesul de bugetare participativă, un proiect de digitalizare a serviciilor bibliotecii, astfel încât populația să aibă acces mai facil la lista volumelor existente în cadrul instituției. Realizarea acestui proiect nu doar ar facilita procesul de identificare și împrumut a titlurilor din colecție, însă ar ajuta la eficientizarea activității instituției în ansamblu, oferind personalului angajat posibilitatea de a se putea angrena mai mult și în alte tipuri de activități.

ACTIVITATEA CULTURALĂ | La nivel municipal se organizează anual de către principalele instituții culturale enumerate mai sus și Primăria Municipiului Făgăraș o serie de activități culturale, educative, sportive și artistice. În ultimii ani lista acestor manifestări s-a extins, ca dorință a publicului făgărășean de diversificare a ofertei culturale disponibile, astfel că anual populația rezidentă poate participa la următoarele evenimente⁴³:

- Ianuarie: Festivalul Cetelor de Feciori; Ziua Culturii Naționale;
- Martie: Campanii de informare/conștientizare cu privire la schimbările climatice (Campanie de plantare a arborilor și igienizarea zonelor verzi, Ora Pământului); Ziua foștilor deținuți politici; Raliul Brașovului;

⁴³ Monografia turistică a municipiului Făgăraș, 2022, Primăria Municipiului Făgăraș

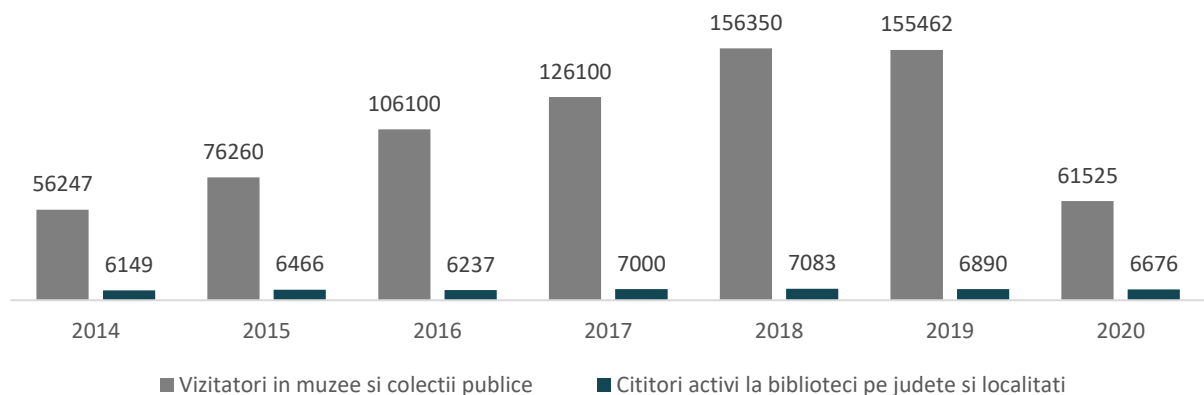

- Aprilie: Concurs interscolară și interliceal de protecție civilă "Cu viața mea apăr viața"; Campania Managementul eficient al deșeurilor în instituțiile de învățământ;
- Mai: Ziua Eroilor; Concursul de matematică „Traian Duță”; Simpozionul de fizică al Colegiului Național "Radu Negru"; Spectacolul „Noapte de mai”;
- Iunie: Ziua Copilului; Ziua Drapelului Național; Ziua Energiei Inteligente la Făgăraș; Cartea – sfârșit de an pentru elevi și Cartea-sprijin în dezvoltarea carierei; Cross – Alergăraș în Făgăraș
- Iulie: Ziua Imnului Național; Festivalul Internațional de Folclor "Garofița Pietrei Craiului”;
- August: Festivalul "Zilele Cetății Făgărașului”; Comemorarea victimelor Holocaustului; Istoria de acasă- Rezistența din munți; Atelier de arhitectură; Concurs Tenis de masă;
- Septembrie: Săptămâna Mobilității Europene; Jocul Șarpelui în trafic (Traffic Snake); Concursul velo "Bikeathon”; Festivalul Păstrăvului Făgărașean; Acțiune de ecologizare "Let's do it Făgăraș”; Festivalul Național de Umor "Ceapa de aur”; Simpozionul "Zilele antropologiei românești”; Vânătoarea de comori;
- Octombrie: "Luna curățeniei”; Ziua Mondială a mersului pe jos; Nunta de aur;
- Noiembrie: Festivalul portului popular "Făgăraș, foaie de ceapă!"; Evenimentul "Nocturna Bibliotecii”;
- Decembrie: Ziua Națională (1 decembrie); Festivalul "Zile și Nopti Albe”.

Printre evenimentele de amploare organizate în ultimii ani la nivel municipal, care au necesitat și sprijin financiar consistent din partea actorilor locali, dar care au atras un număr însemnat de participanți atât din Făgăraș, cât și din alte localități, s-au numărat Zilele Cetății Făgărașului, Rezistența Făgăraș – Bike Fest, Transylvanian Bike Week, "Trei seri culturale în inima României”, Festivalul Medieval Turnirul Cetăților, Semimaratonul Țării Făgărașului, Bikeathon, Garofița Pietrei Craiului, Summer Fest și Murmur Festival.

Conform datelor statistice (INS Tempo) disponibile, consumul cultural din municipiul Făgăraș a înregistrat o creștere constantă în perioada 2014-2018, mai ales considerând numărul de vizitatori în muzee și colecții publice. Această creștere medie anuală de 29,4% până în 2018 a condus la înregistrarea în 2018 și 2019 a peste 155 de mii de vizitatori la nivelul Făgărașului, valoare ce se datorează în mare parte activităților desfășurate în cadrul Cetății Făgăraș. Această fortificație nu reprezintă doar principalul obiectiv turistic local, ci are și rol de organizare a unor activități culturale și educative, fiind dotat cu spații disponibile pentru realizarea unor vernisaje, expoziții și sesiuni științifice, precum: Centenar Toma Arnăuțoiu, premieră pentru filmul documentar "Cetăți și biserici fortificate”, expoziția "Icoane din sud-estul Transilvaniei”, expoziția temporară „Viața cotidiană în Sibiu în perioada medievală și modernă”, expoziția „Făgărașul în imagini de epocă”, expoziția „Bucătăria între necesitate și artă”, Acta Terrae Fogarasiensis – sesiune științifică anuală internațională a Muzeului Țării Făgărașului "Valer Literat” ș. a.

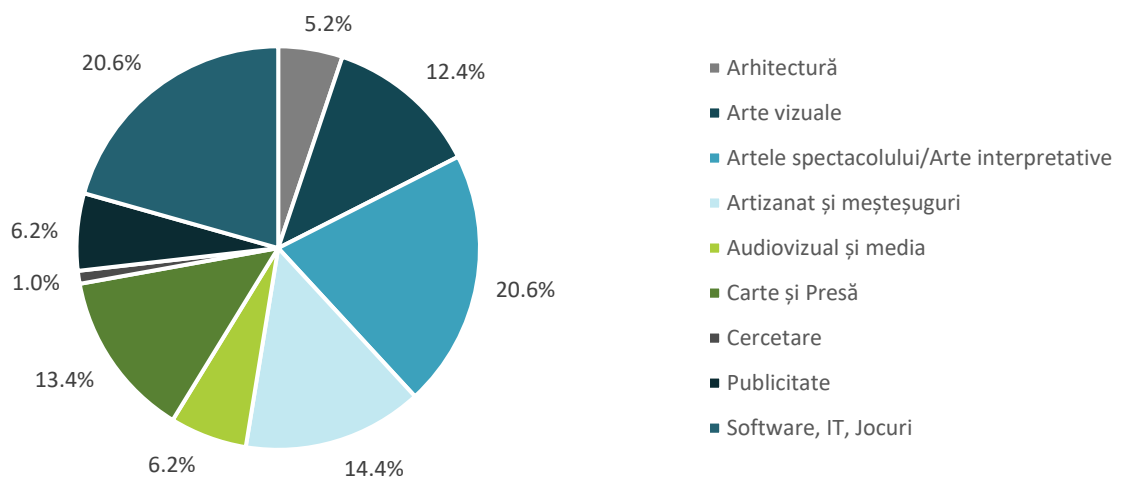
FIGURA 95 CONSUMUL CULTURAL ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ ÎN PERIOADA 2014-2020, NUMĂR DE PERSOANE

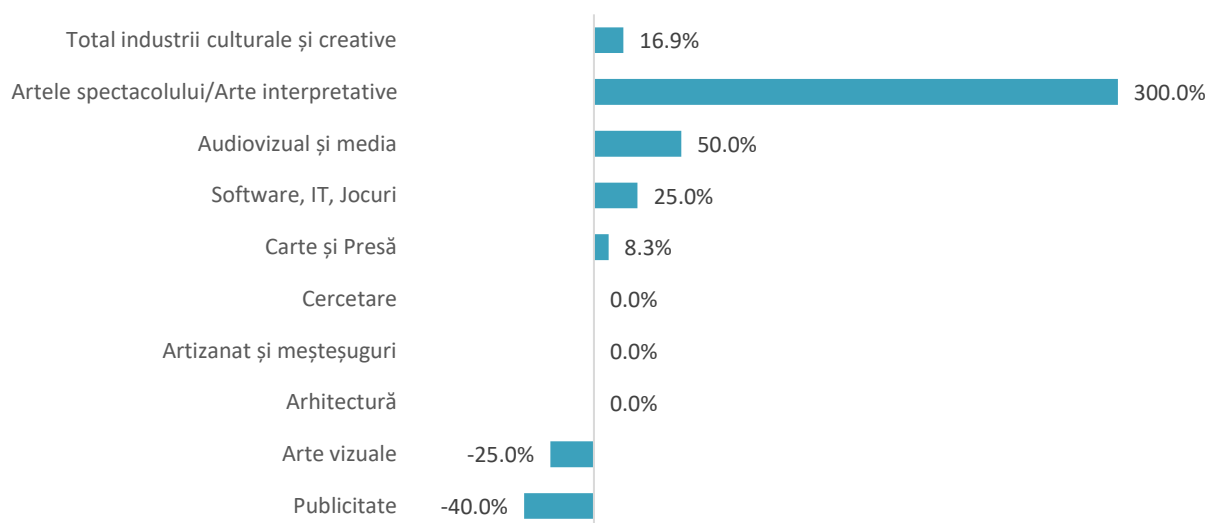
Sursa: baza de date INS Tempo

SECTOARELE CULTURALE ȘI CREATIVE | La nivelul municipiului Făgăraș, numărul de firme care activează în sectoarele culturale și creative a crescut în perioada 2014-2019 cu 16,9%, ajungând la aproape 100 de întreprinderi la finalul perioadei analizate. Tendința aceasta crescătoare s-a înregistrat doar în cazul a 4 domenii componente din cele 9 existente, și anume în cazul sectoarelor Artele spectacolului (300%), Audiovizual și media (50%), Software, IT, jocuri (25%) și Carte și presă (8,3%). La polul opus se regăsesc sectoarele publicitate și arte vizuale, în cazul cărora numărul de întreprinderi a scăzut, pentru celelalte nefiind înregistrate modificări în 2019 față de nivelul anului 2014. Deși valorile pentru ratele de creștere înregistrate sunt mari, nu putem preciza exact faptul că sectoarele culturale și creative la nivel local au înregistrat o dezvoltare exponențială, fiind vorba per total de o diferență de 14 întreprinderi între cei 2 ani considerați. Ca termen de mărime, aceste întreprinderi reprezentau în 2019 doar 10,6% din totalul companiilor înregistrate în municipiul Făgăraș. Nu în ultimul rând, din perspectiva distribuției pe sectoare, pentru artele spectacolului / arte interpretative, artizanat și meșteșuguri și domeniul carte și presă erau în activitate cele mai multe companii la nivel local la finalul anului 2019, adică 20, 14 și respectiv 133 întreprinderi.

FIGURA 96 DISTRIBUȚIA NUMĂRULUI DE ÎNTRINDERI DIN SECTOARELE CULTURALE ȘI CREATIVE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2019

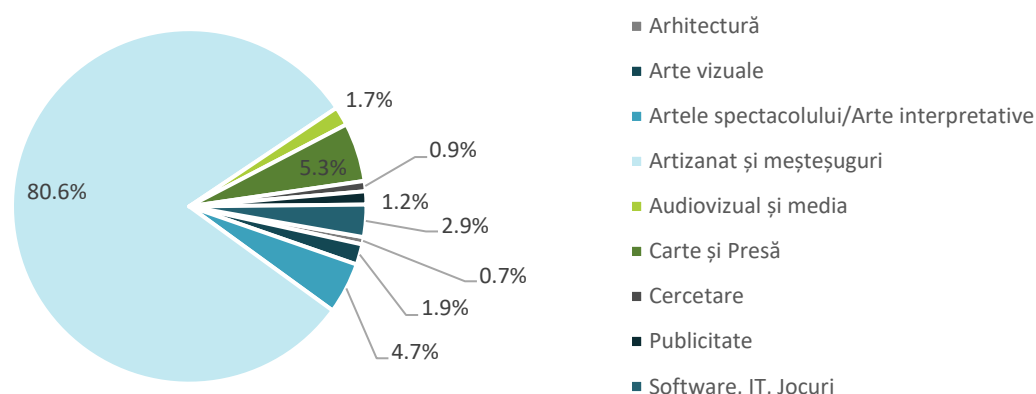

Sursa: Baza de date Listă Firme, BORG Design

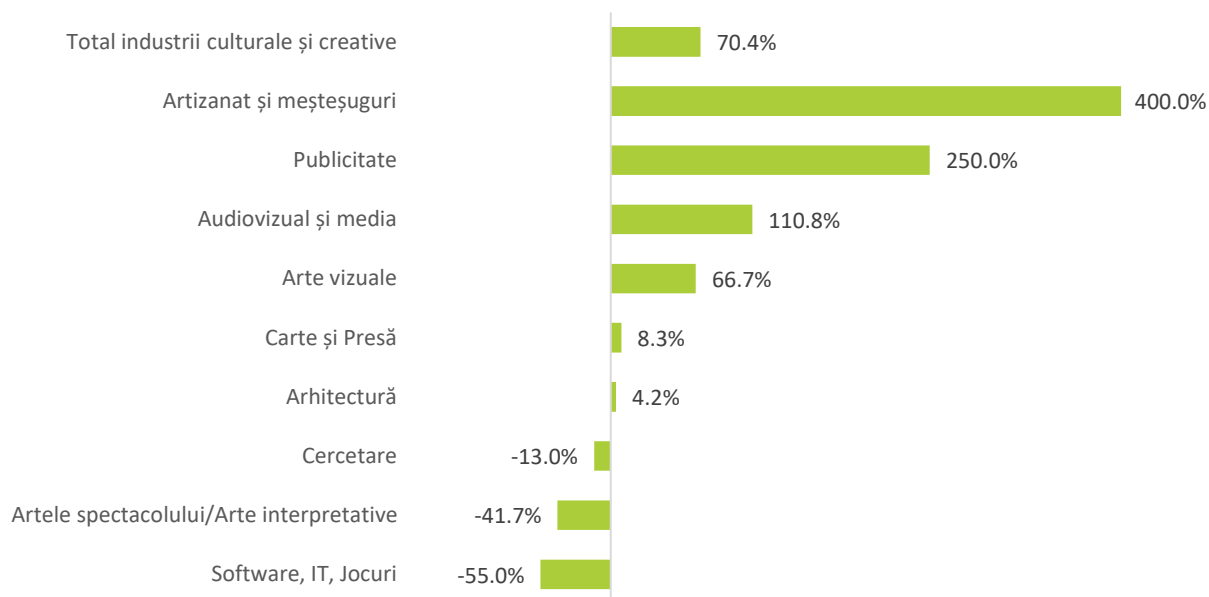
FIGURA 97 EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE ÎNTREPRINDERI DIN SECTOARELE CULTURALE ȘI CREATIVE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014 VS. 2019

Sursa: Baza de date Listă Firme, BORG Design

Analizând situația salariaților din cadrul acestor tipuri de întreprinderi, rata de creștere medie înregistrată pentru sectoarele culturale și creative a fost de 70,4%, fapt ce a condus la atingerea ponderii de 14,6% din numărul total de salariați din întreprinderile private din Făgăraș. Defalcăt, domeniile artele spectacolului, cercetare și artizanat și meșteșuguri au înregistrat creșteri ale numărului de angajați foarte mari, fapt ce a depășit tendința negativă a sectoarelor carte și presă, arte vizuale, software și publicitate. În valori absolute, domeniul artizanatului și meșteșugului a cumulat la finalul lui 2019 cel mai mare număr de salariați dintre aceste sectoare, cu 603 persoane, adică peste 80% din salariații sectoarelor culturale și creative. Prin comparație, în cazul firmelor de arhitectură, cercetare și publicitate de la nivel local nu erau angajate la finalul perioadei analizate mai mult de 10 persoane per domeniu.

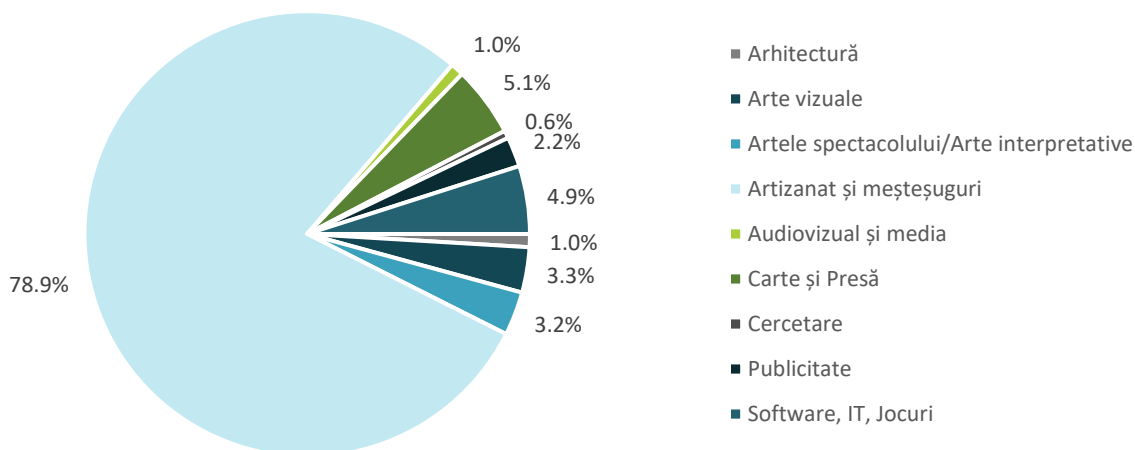
FIGURA 98 DISTRIBUȚIA NUMĂRULUI DE SALARIAȚI AI ÎNTREPRINDERILOR DIN SECTOARELE CULTURALE ȘI CREATIVE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2019

Sursa: Baza de date Listă Firme, BORG Design

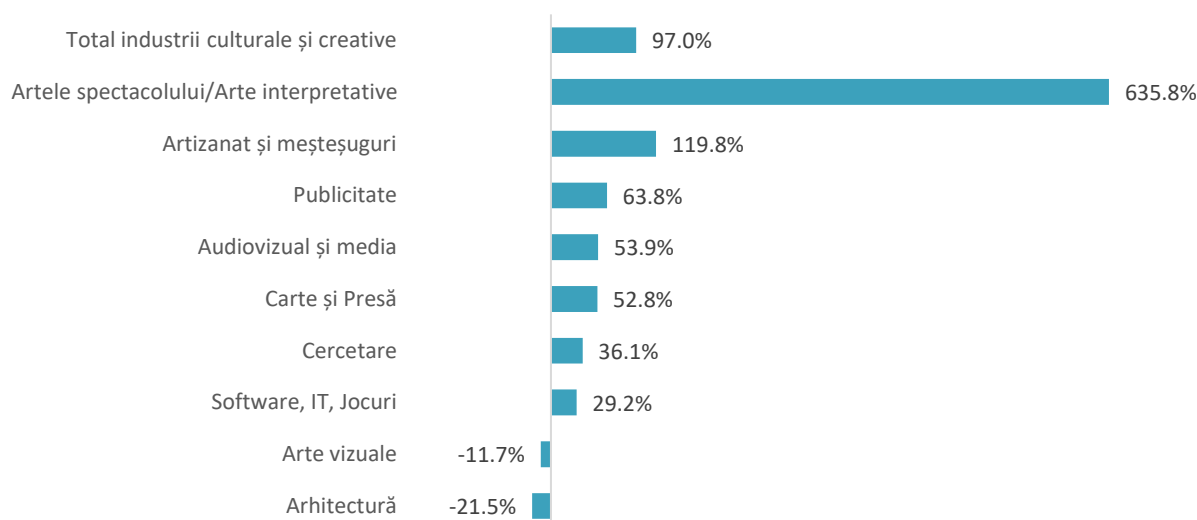
FIGURA 99 EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE SALARIAȚI DIN SECTOARELE CULTURALE ȘI CREATIVE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014 VS. 2019

Sursa: Baza de date Listă Firme, BORG Design

Din perspectiva intensității activității economice a întreprinderilor din sectoarele culturale și creative, cifra de afaceri cumulată obținută la finalul anului 2019 a fost de 89,33 milioane RON, cu 97% mai mult decât rezultatul din 2014. Acest fapt se datorează în principal sectorului de artizanat și meșteșuguri, care reprezenta înainte de 2020 aproape 80% din totalul cifrei de afaceri pentru aceste sectoare. Ca perspectivă, următoarele două sectoare, adică cel de carte și presă și cel de software, IT, jocuri, nu au înregistrat o cifră de afaceri mai mare de 4,6 milioane RON anual. Pe de altă parte, domeniile arhitecturii și artelor vizuale s-au confruntat și în acest caz cu o scădere a intensității activităților (-21,5% și respectiv -11,7%).

FIGURA 100 DISTRIBUȚIA CIFREI DE AFACERI A ÎNTRINDERILOR DIN SECTOARELE CULTURALE ȘI CREATIVE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2019

Sursa: Baza de date Listă Firme, BORG Design

FIGURA 101 EVOLUȚIA CIFREI DE AFACERI A ÎNTREPRINDERILOR DIN SECTOARELE CULTURALE ȘI CREATIVE ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2014 VS. 2019

Sursa: Baza de date Listă Firme, BORG Design

TURISM | Informarea și promovarea turistică se realizează în mare parte prin intermediul Centrului Național de Informare și Promovare Turistică Făgăraș (CNIPT). Centrul a fost înființat în anul 2015 prin HCL nr. 20/ 28.01.2016, în cadrul unui proiect cofinanțat din Programul Operațional Regional 2014-2020 și funcționează în baza certificatului de acreditare nr. 87/08.09.2020 emis de Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului, cu valabilitate până la data de 07.09.2025. Se resimte nevoia unei mai bune cooperări între agenții economici activi în turism și servicii conexe, pentru dezvoltarea de pachete turistice complexe și atractive, bazate nu doar pe servicii de cazare și alimentație cât și tururi ghidate, activități de agrement, ș.a. Un astfel de demers este esențial pentru a crește vizibilitatea zonei precum și pentru a permite o mai mare durată de ședere și venituri mai mari din activitățile aferente.

Activitățile de promovare turistică s-au dezvoltat în special în ultimii ani, cu finanțare prin fonduri europene (Programul Operațional Regional și PNDR, prin inițiativele Grupurilor de Acțiune Locală din zonă), însă au vizat în cea mai mare parte zona rurală a Țării Făgărașului. De remarcat în acest sens proiectul "Promovarea potențialului turistic, antropoc și natural al Țării Făgărașului", implementat de Centrul Regional de Dezvoltare Durabilă și Promovare a Turismului Țara Făgărașului. Materialele dezvoltate în cadrul proiectului sunt, fără îndoială, utile și reprezintă un real progres însă nu acoperă și obiectivele din Municipiul Făgăraș. Pe de altă parte, proiectul "Cetatea Făgărașului – Legendă Vie", implementat de către Primăria municipiului Făgăraș, a valorizat patrimoniul existent în centrul municipiului.

Datorită poziționării sale geografice (într-o zonă depresionară, delimitată natural de Munții Făgăraș, Munții Perșani și de râul Olt), a bogatului patrimoniu natural (prin amplasarea parțială pe teritoriul a 3 situri Natura 2000), a bogatului patrimoniu arhitectural și cultural (cu monumente istorice, tradiții și obiceiuri locale, instituții culturale și activități cultural-educative și sportive), precum și a infrastructurii de transport, structurilor de cazare existente și zonelor și structurilor de agrement, în municipiul Făgăraș se pot practica multe tipuri de turism, potențialul de dezvoltare al acestui sector fiind într-o continuă evoluție.

Turismul de agrement este cea formă de turism prin care se satisfac nevoile turiștilor de odihnă, destindere, relaxare și amuzament. Turiștii care vizitează municipiul Făgăraș au diverse oportunități pentru satisfacerea acestor nevoi de agrement, din următoarele considerente:

- Amplasarea într-un cadru natural deosebit, la poalele munților, cu o bogată rețea hidrografică și un bogat patrimoniu de mediu, cu situri Natura 2000;
- Spațiile verzi, zonele pietonale și de promenadă amenajate, în care turiștii se pot plimba sau relaxa;
- Parcurile cu locuri de joacă pentru copii;
- Zonele și structurile de agrement, în care turiștii se pot recrea;
- Posibilitatea de pescuit recreativ în lacurile din cadrul complexului „Laguna Albastră”;
- Facilitățile oferite de diferite unități turistice de cazare, în care turiștii se pot odihni sau și socializa, majoritatea având curți sau grădini cu spații de relaxare (terase, foisoare), locuri special amenajate pentru grătar, sau facilități pentru derularea diferitelor activități de socializare (jocuri, sporturi de echipă);
- Restaurantele, unde turiștii pot servi preparate locale, tradiționale românești sau diverse specialități, în funcție de preferințele acestora;
- Locații de divertisment (baruri, centre de evenimente) și diverse servicii de revigorare;
- Organizarea anuală a numeroaselor evenimente de agrement, care atrag turiștii, precum:
- Festivalul Național de Umor „Ceapa de aur”; Vânătoarea de comori (prin indicii ascunse în zonele de importanță turistică); Teatru de stradă; Bal medieval etc.

Turismul cultural-istoric este acea formă de turism prin care se satisfac nevoile turiștilor de vizitare a monumentelor istorice și de cunoaștere a tradițiilor și obiceiurilor locale dintr-o anumită zonă și de a participa la evenimente cultural-educative. Municipiul Făgăraș este o destinație favorabilă practicării turismului cultural din următoarele considerente:

- Vizitarea Cetății Făgăraș, care este de o frumusețe aparte și reprezintă unul dintre cele mai mari obiective turistice de pe teritoriul țării noastre și din Europa, unde este reconstituită istoria și atmosfera medievală, prin ceremonialul schimbului de gardă, care are loc în fiecare sâmbătă și duminică de la ora 11:00;
- Vizitarea Muzeului Țării Făgărașului „Valer Literat” din cadrul cetății, unde periodic se organizează diverse expoziții și se desfășoară activități cultural-educative;
- Vizitarea bisericilor incluse în patrimoniul arhitectural-istoric: Biserica Ortodoxă „Sfânta Treime”, Biserica Ortodoxă „Sfântul Ierarh Nicolae”, Biserica Romano-Catolică și Mănăstirea Franciscanilor, Biserica Evanghelică, Biserica Reformată, Sinagoga;
- Vizitarea altor monumente incluse în patrimoniul arhitectural-istoric: Casa Dr. Giurcă (fosta Casă a căsătoriilor), Casa Inocențiu Micu Klein, statuile „Doamna Stanca” și „Badea Cârțan” și ansamblele urbane „Zona de nord a orașului” și „Zona Morii”;
- Tradițiile și obiceiurile locale, precum Festivalul Cetelor de Feciori, șezătorile și colindele copiilor;
- Vizitarea instituțiilor culturale, de unde turiștii pot afla informații privind întreaga zonă a Țării Făgărașului;
- Organizarea anuală a numeroaselor festivaluri alte manifestări cultural-educative, precum: Festivalul Cetelor de Feciori; Ziua Culturii Naționale; Festivalul „Murmur”; Festivalul „Zilele Bucătăriei Medievale”; Festivalul Internațional de Folclor „Garofița Pietrei Craiului”; Festivalul „Zilele Cetății Făgărașului”; Atelier de arhitectură; Festivalul Păstrăvului Făgărașean; Simpozionul „Zilele antropologiei românești”; Festivalul

Național de Teatru de Amatori din Cetatea Făgăraș; Festivalul portului popular „Făgăraș, foaie de ceapă!” etc.

Ecoturismul este acea formă de turism cu impact scăzut asupra mediului, care vizează nevoile turiștilor de cunoaștere a naturii și de apreciere și conservare a resurselor naturale, care asigură beneficii durabile populației locale. Municipiul Făgăraș are potențial în privința practicării ecoturismului datorită următoarelor resurse:

- Situl de importanță comunitară (SCI) „Oltul Mijlociu – Cibin – Hârtibaciu”, cod ROSCI00132, situat în partea de nord a municipiului;
- Situl de protecție specială avifaunistică (SPA) „Avrig – Scorei - Făgăraș”, cod ROSPA0003, situat în partea de nord-vest a municipiului;
- Situl de protecție specială avifaunistică (SPA) „Podișul Hârtibaciului”, cod ROSPA0099, situat în partea de nord a municipiului;
- Bogata rețea hidrografică, municipiul fiind străbătut de la est la vest de râul Olt și de afluenții acestuia (Făgărășel, Berivoi, Racovița, Poenița și Galați), tabloul fiind completat de salba de lacuri care alcătuiesc Complexul de agrement „Fântânița Crăiesei”;
- Biodiversitate, cu numeroase specii de plante cu utilizări medicinale, faună cinegetică și pești care populează râul Olt și afluenții acestuia;
- Organizarea anuală a numeroaselor campanii și acțiuni ecologice, precum: Campaniile de plantare a arborilor și de igienizare a zonelor verzi; Campania „Managementul eficient al deșeurilor”; Ziua Energiei Inteligente la Făgăraș; Acțiunea de ecologizare „Let’s do it Făgăraș”; Ziua Mondială a mersului pe jos etc

PATRIMONIU | Patrimoniul cultural este format din totalitatea bunurilor tangibile și intangibile care reprezintă o mărturie și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor naționale, indiferent de regimul de proprietate al acestora. Patrimoniul cultural național este alcătuit din bunuri cu valoare deosebită sau excepțională, istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică, științifică și tehnică, literară, cinematografică, numismatică, filatelică, heraldică, bibliofilă, cartografică și epigrafică, reprezentând mărturiile materiale ale evoluției mediului natural și ale relațiilor omului cu acesta, ale potențialului creator uman și ale contribuției românești la civilizația universală. În acest cadru de definire a patrimoniului cultural se remarcă importanța patrimoniului construit atât prin valoarea sa arhitecturală, culturală, istorice și memorială cât și prin valoarea sa funcțională, aceea de cadru de desfășurare a activităților economice, culturale sau sociale.

În Municipiul Făgăraș sunt clasate 25 monumente în lista monumentelor istorice elaborată de Ministerul Culturii și Identității Naționale, printre care se regăsesc structuri de tip casă de secol XVIII, lăcașuri religioase de secol XVIII și două ansambluri urbane (“Zona de nord a orașului” cu datare între secolele XIII-XX și ” Zona Morii”, cu datare sec XVIII- XIX). Având o importanță culturală deosebită (clasa A) sunt desemnate Cetatea Făgăraș și ansamblul acesteia (incinta interioară, șanțul de apă), Muzeul Țării Făgărașului “Valer Literat”, precum și Biserica “Sf. Nicolae” Brâncoveanu, Biserica reformată, Biserica Sfânta Treime, Mănăstirea Franciscană și Casa Inocențiu Micu Klein.

Acest patrimoniu este cu atât mai valoros cu cât este contextualizat în mediul construit specific zonei. Astfel, conservarea țesutului tradițional de locuire (ansamblu de case, scuaruri, dependințe ale ansamblurilor religioase) din Făgăraș este esențială pentru menținerea și creșterea gradului de atractivitate pentru aceste obiective - atât pentru rezidenți, cât și pentru vizitatori.

TABEL 26 LISTA MONUMENTELOR ISTORICE DIN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2015⁴⁴

NR. CRT.	COD LMI	DENUMIRE	ADRESĂ	DATARE
1	BV-II-a-B-11674	Ansamblul urban "Zona de nord a orașului"	Delimitare: S - Bd. Unirii; V - str. Perțea Titu, str. Pălărierilor; N - Piața Mihai Viteazul; E - str. Doamna Stanca	sec. XVIII - înc. sec. XX
2	BV-II-a-B-11675	Ansamblul urban "Zona Morii"	Delimitare: N - Bd. Unirii; E - str. Pe Vale, str. Câmpului, str. Morii; S - str. Coșbuc George, până la intersecția cu str. Parcului, str. Râului; V - str. Școlii până la Școala Generală și limita parcului Bisericii Reformate	sec. XVIII - înc. sec. XIX
3	BV-II-a-B-11676	Mănăstirea franciscană	Str. Alecsandri Vasile 1	1721
4	BV-II-m-B-11676.01	Biserică	Str. Alecsandri Vasile 1	1721
5	BV-II-m-B-11676.02	Claustru	Str. Alecsandri Vasile 1	1721
6	BV-II-m-B-11677	Casă	Str. Bălcescu Nicolae 29	1920-1940
7	BV-II-m-B-11678	Casă	Str. Bălcescu Nicolae 47	1920
8	BV-II-m-B-11679	Casă	Str. Bălcescu Nicolae 49	Sec. XVIII
9	BV-II-m-B-11680	Casă	Str. Bălcescu Nicolae 51	Sec. XVIII
10	BV-II-m-B-11681	Casă	Str. Bălcescu Nicolae 53	Sec. XVIII
11	BV-II-m-B-11682	Biserica „Sf. Treime”	Str. Codru-Drăgușanu Ion 7	1783-1791
12	BV-II-m-B-11683	Casă	Str. Doamna Stanca 24	înc. sec. XX
13	BV-II-m-B-11684	Fosta Prefectură, azi Poliție	Str. Doamna Stanca 30	sec. XIX
14	BV-II-m-B-11685	Casă	Str. Doamna Stanca 44	sec. XIX
15	BV-II-m-B-11686	Banca Națională - filiala Făgăraș	Str. Eminescu Mihai 14	sec. XIX
16	BV-II-m-B-11687	Cetatea Făgăraș	Piața Mihai Viteazul	sec. XIV - XVIII

⁴⁴ <http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/LMI-BV.pdf>

NR. CRT.	COD LMI	DENUMIRE	ADRESĂ	DATARE
17	BV-II-m-B-11687.01	Castelul cu turnurile de Colț - incinta interioară	Piața Mihai Viteazul	sec. XIV - XVIII
18	BV-II-m-B-11687.02	Incinta bastionară (incinta exterioară), cu turnul de poartă și clădirile anexe	Piața Mihai Viteazul	sec. XIV - XVIII
19	BV-II-m-B-11687.03	Șanț cu apă	Piața Mihai Viteazul	sec. XIV - XVIII
20	BV-II-m-B-11688	Casa dr. Giurcă, fosta Casă a Căsătoriilor	Piața Mihai Viteazul 2	înc. sec. XX
21	BV-II-m-B-11689	Baia comunală	Piața Mihai Viteazul 39	înc. sec. XX
22	BV-II-m-B-11690	Școala Normală, azi Cercul Militar	Str. Tăbăcari 13	sec. XIX
23	BV-II-m-B-11691	Biserica Reformată	Bd. Unirii 17	1712 - 1715
24	BV-II-m-B-11692	Biserica "Sf. Nicolae"-Brâncoveanu	Ș Str. Vladimirescu Tudor 16	1697 – 1698
25	BV-II-m-B-11693	Casa Inocențiu Micu Klein	Ș Str. Vladimirescu Tudor 35	1727

5.5. CONCLUZII, PROVOCĂRI ȘI INTERVENȚII POSIBILE

EDUCAȚIE

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
<p>Nivel de deservire bun al infrastructurii de învățământ pentru ciclurile primar și secundar, însă în cazul educației timpurii se observă necesitatea extinderii infrastructurii disponibile</p> <p>Proiecte în derulare pentru reabilitarea infrastructurii de învățământ</p>	<p>Creșterea numărului de locuri disponibile în creșe și grădinițe</p> <p>Modernizarea laboratoarelor didactice din școli și a atelierelor pentru învățământul tehnic și profesional</p>
<p>Doar un liceu se situează în top 10 la nivel județean după performanțele înregistrate la examenul de bacalaureat (2022)</p>	<p>Realizarea de programe de ore remediale pentru elevii cu rezultate școlare reduse – creșterea ratei de promovare a bacalaureatului</p> <p>Dezvoltarea ofertei de cursuri opționale pe teme de interes</p>

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
<p>La nivel local agenții economici din industria prelucrătoare au nevoie de personal calificat în mecanică, sudură, lăcătușărie, dar și de dezvoltarea bazelor de practică din infrastructura educațională astfel încât absolvenții de școli profesionale să fie bine pregătiți.</p> <p>Învățământul profesional și tehnic se confruntă cu un interes scăzut din partea elevilor și părinților acestora în ceea ce privește opțiunile de admitere la liceu, majoritatea dorind urmarea unui profil teoretic</p> <p>În prezent consilierea școlară pentru opțiunile de specializare după gimnaziu nu este văzută ca fiind un proces eficient, astfel că este nevoie de realizarea de acțiuni specifice în sensul orientării în carieră a elevilor, dar și consilierea părinților acestora.</p>	<p>Realizarea de campanii anuale de promovare pentru învățământul profesional și tehnic.</p> <p>Implementarea unui proces la nivel municipal de consiliere și orientare în carieră a elevilor, alături de părinți, aplicând teste specifice de stabilire a competențelor și aptitudinilor pe care copiii le stăpânesc.</p> <p>Diversificarea oportunităților de specializare în învățământul profesional și tehnic cu ajutorul autorităților locale și a mediului de afaceri în vederea planificării și stabilirii nevoilor de specializare a tinerilor</p>

SĂNĂTATE

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
<p>Incidența ridicată a bolilor cauzate de un stil de viață nesănătos (boli cardiovasculare, bolile aparatului respirator, tumori)</p>	<p>Implementarea campaniilor de informare privind necesitatea adoptării unui stil de viață sănătos</p> <p>Realizarea de parteneriate între instituțiile cu rol în educarea populației în acest domeniu</p> <p>Dezvoltarea altor servicii publice cu rol în prevenirea acestor boli – activități sportive și recreative, calitatea crescută a aerului, spații verzi – asociate unei calități ridicate a vieții</p>
<p>Numărul ridicat de pacienți ce revin în medie unui medic de familie și astfel, calitatea timpului oferit pentru fiecare pacient este mai precară</p>	<p>Sprrijinirea înființării de noi cabinete medicale de specialitate și de medicină de familie (Numărul mediu de pacienți care revin unui medic de familie este de aproximativ 1600)</p>
<p>Numărul de paturi în spital per 1000 de locuitori în Făgăraș (15,8) este mai mic decât în municipiul reședință de județ, dar în creștere față de nivelul anului 2015 în UAT Făgăraș</p> <p>Proiect în desfășurare pentru “Reabilitarea, modernizarea și dotarea ambulatorului din cadrul Spitalului Municipal «Dr. Aurel Tulbure» Făgăraș”</p>	<p>Continuarea programelor de atragere de personal medical nou în oraș și modernizarea infrastructurii și serviciilor de sănătate;</p>

ASISTENȚĂ SOCIALĂ

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
Număr ridicat de familii în care părinții sunt plecați în străinătate și astfel, numărul ridicat la copiii cu risc de separare de părinți	Sporirea serviciilor și infrastructurii de sprijin în depășirea situațiilor de dificultate, supraveghere, suport pentru dezvoltarea abilităților de viață independentă
Numărul ridicat de comunități dezavantajate de la nivelul municipiului	Consolidarea capacităților de sprijin pentru integrare în societate, pentru integrarea în piața muncii, pentru sporirea calității vieții și pentru îndrumarea și consilierea persoanelor din comunități dezavantajate
Îmbătrânirea populației cu o intensitate crescută, și, prin aceasta, creșterea numărului de persoane vârstnice care necesita servicii sociale	Extinderea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice. Păstrarea serviciilor de îngrijire la domiciliu
Nevoia de informare adecvată a beneficiarilor potențiali despre oferta de servicii sociale și despre drepturile acestora	Crearea și implementarea campaniilor de informare, adaptate la nevoile și la specificul beneficiarilor
Atingerea capacității maxime în cazul anumitor centre dedicate oferirii de asistență socială	Extinderea infrastructurii pentru asistență socială pentru seniori, persoane adulte, tineri din medii defavorizate, persoane cu dizabilități etc.

CULTURĂ, TURISM, TIMP LIBER

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
<p>Numărul anual de turiști a fost afectat puternic de pandemia de Covid-19</p> <p>La nivel local există un centru dedicat pentru informarea turiștilor cu privire la oportunitățile turistice și culturale din zonă</p> <p>În municipiul Făgăraș se observă că un număr însemnat de turiști care vor să realizeze drumeții în Munții Făgăraș vizitează sediul CNIPT în vederea informării asupra traseelor montane.</p>	<p>Promovarea integrată a destinației turistice Țara Făgărașului</p> <p>Suținerea CNIPT Făgăraș pentru realizarea materialelor de promovare și diseminarea acestora</p> <p>Realizarea unor pachete integrate de turism împreună cu UAT-urile din proximitate (ADI Țara Făgărașului)</p> <p>Creșterea numărului de evenimente culturale, artistice și sportive realizate anual/lunar la nivelul municipiului Făgăraș</p>
<p>3 situri Natura 2000 pe teritoriul UAT-ului</p> <p>Cetatea Făgăraș (inclusiv muzeul Țării Făgărașului) reprezintă principalul obiectiv turistic la nivelul municipiului Făgăraș</p> <p>Există 25 de monumente în municipiul Făgăraș înscrise la nivel național în lista monumentelor istorice</p> <p>Mare parte din clădirile bisericilor ce sunt clasate în lista monumentelor istorice nu sunt deschise publicului larg pentru vizite turistice</p>	<p>Reabilitarea și / sau reamenajarea obiectivelor de interes turistic, cultural, sportiv și a spațiilor aferente acestora</p> <p>Concurs de idei în rândul tinerilor pe tema promovării turismului și activităților culturale din Făgăraș</p>

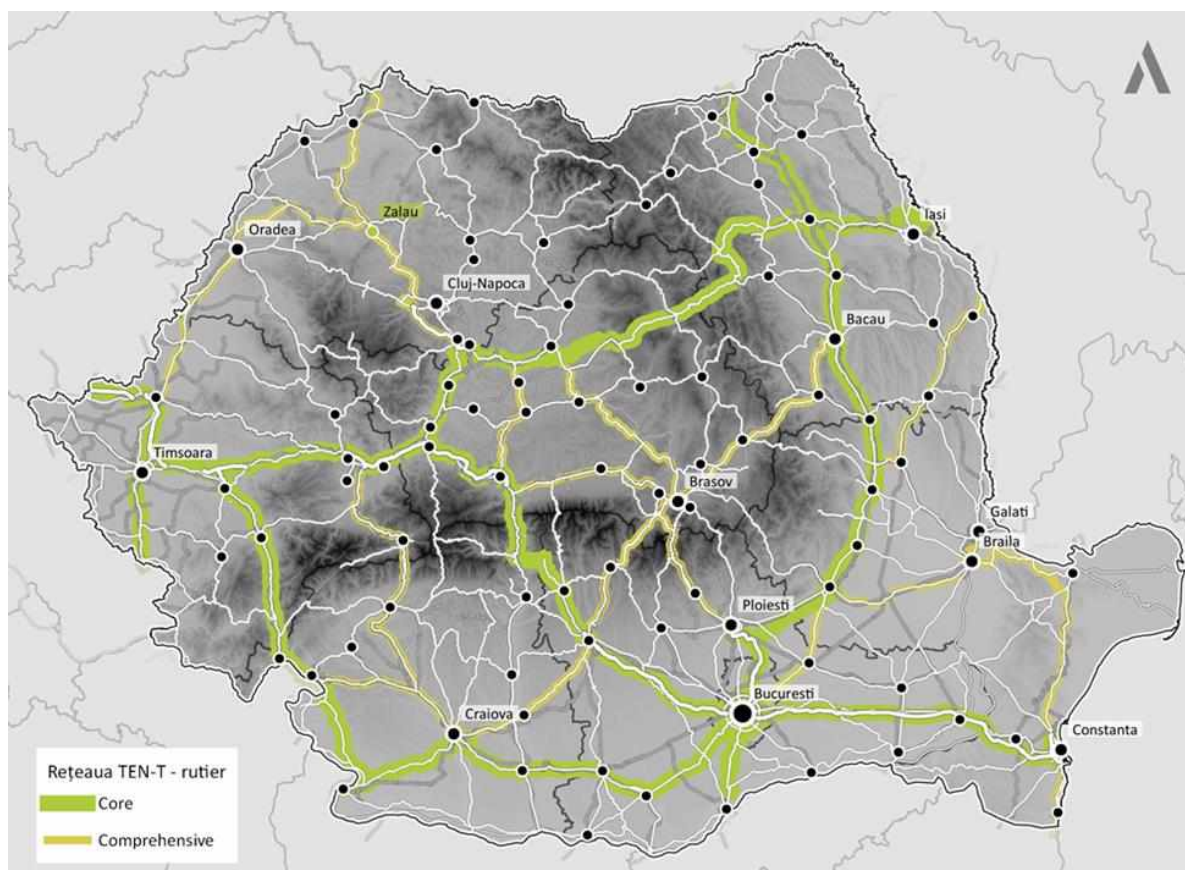
CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
<p>La nivel municipal se observă un număr restrâns de restaurante și spații de cazare pentru turiști. În plus, majoritatea acestor facilități și cele mai cunoscute și utilizate spații de petrecere a timpului liber sunt concentrate în zona centrală a municipiului</p>	<p>Dezvoltarea ofertei domeniului HORECA în municipiul Făgăraș</p> <p>Creșterea oportunităților de petrecere a timpului liber</p> <p>Creșterea numărului de evenimente culturale, artistice și sportive realizate anual/lunar la nivelul municipiului Făgăraș</p>

6. MOBILITATE URBANĂ

6.1. CONTEXT TERITORIAL

Municipiul Făgăraș este poziționat central la nivel național, situându-se pe traseul unui coridor TEN-T Comprehensive în raport cu rețeaua europeană de transport. Cel mai apropiat coridor de tip Core (central) este cel care traversează teritoriul național pe direcția est-vest: Arad – Timișoara – Sibiu – București - Constanța. Municipiul Făgăraș se află la aproximativ 70 km de autostrada A1 (față de Cluj-Napoca), proiect propus la nivel național pentru realizarea unei conexiuni rutiere rapide între București și Arad, care se continuă ulterior cu M43 / M5 spre Budapesta (Ungaria).

FIGURA 102 REȚEAUA TEN-T ÎN ROMÂNIA

Sursa: prelucrarea consultantului după TenTec Interactive map viewer

În ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii de transport, Masterplanul General De Transport (MPGT) al României este documentul strategic principal prin care s-au stabilit prioritățile de dezvoltare în domeniu, inclusiv proiectele care beneficiază de finanțare din Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020. Acest document include analize și intervenții planificate pentru toate modurile de transport (rutier, feroviar, aerian și naval), precum și soluțiile pentru asigurarea unui nivel ridicat de interoperabilitate și mobilitate crescută pentru populație și firme. În cazul municipiului Făgăraș, MPGT prevede următoarele intervenții relevante, acestea vizând fie în mod direct orașul, fie fiind localizate în vecinătate, având impact direct asupra dezvoltării lui:

- Autostrada A13: Brașov – Făgăraș – Sibiu;
- Autostrada A3: Făgăraș – Sighișoara – Târgu Mureș.

6.2. CEREREA DE TRANSPORT

Cererea de transport la nivel teritorial se realizează prin intermediul unui model de transport, care are la bază date statistice și informații obținute în urma anchetelor de circulație. Conform Planului de Mobilitate Urbană Durabilă a Municipiului Făgăraș, modelul de transport a fost realizat pentru Zona Urbană Funcțională a municipiului Făgăraș, având la bază o rețea de transport extinsă pentru tot acest teritoriu și luând în considerare mai multe moduri de transport: transport privat (autoturism, mers pe jos, biciclete) și transport public (rutier și feroviar).

Ținând seama de zonificarea realizată și de informațiile dezagregate din prelucrarea rezultatelor anchetelor cu privire la categoria demografică care utilizează un anumit mod de transport per zonă și respective ratele de deplasare pentru o anumită activitate și mod per zonă, s-a realizat o estimare pe baza unui model simplificat de cerere variabilă în patru pași. Matricele obținute din modelul de transport, care au fost completate cu influențele traficului rutier din Modelul Național de Transport (MPGT), au fost alocate pe itinerarii și apoi validate și calibrate în funcție de datele disponibile.

Matricea cererii de transport la nivelul orașului este rezultatul combinației dintre mărimea cererii modelate din datele obținute în cadrul modelului de transport și cererea de transport de penetrație rezultată din MPGT. În tabelul de mai jos s-a prezentat o sinteză asupra deplasărilor zilnice ținând cont de relațiile majore de deplasare (în interiorul orașului, în relație cu exteriorul orașului).

TABEL 27 SINTEZA MATRICEI ORIGINE-DESTINAȚIE

Deplasări/zi	Autoturism – deplasări	Intern	Extern
	Intern	85567	32698
	Extern	33077	76986
	Transport de marfă – vehicule grele	Intern	Extern
	Intern	-	1462
	Extern	1237	3293
	Transport de marfă – vehicule ușoare	Intern	Extern
	Intern	9758	3141
	Extern	3815	9023
	Transport Public	Intern	Extern
	Intern	2572	9312
	Extern	15575	6821
	Bicicleta - deplasări	Intern	Extern
	Intern	12741	-
	Extern	-	-
	Mers pe jos - deplasări	Intern	Extern
	Intern	8212	-
	Extern	-	-

Pe baza matricelor mai sus enunțate și ținând cont de formalizările matematice ale algoritmilor de alocare, cererea de transport este distribuită în rețelele urbane modelate anterior, putându-se astfel ilustra mărimea fluxurilor de trafic pe elementele de rețea la nivelul anului de bază – 2022. Mărimea fluxurilor se exprimă în vehicule pe zi în cazul autoturismelor și vehiculelor de marfă, respectiv în deplasări pe zi în cazul deplasărilor cu bicicleta sau pe jos.

Se poate observa că în cazul vehiculelor, cea mai mare cerere de transport se înregistrează în cazul axei est-vest a municipiului, pe străzile Tudor Vladimirescu, Tăbăcari, Bulevardul Unirii, Doamna Stanca. Cu toate acestea, un volum mediu de transport cu autoturisme se observă și pe străzile municipale care realizează legătura pe direcția nord-sud, cum ar fi străzile 13 Decembrie, Negoiu, Combinatului și Uniunii.

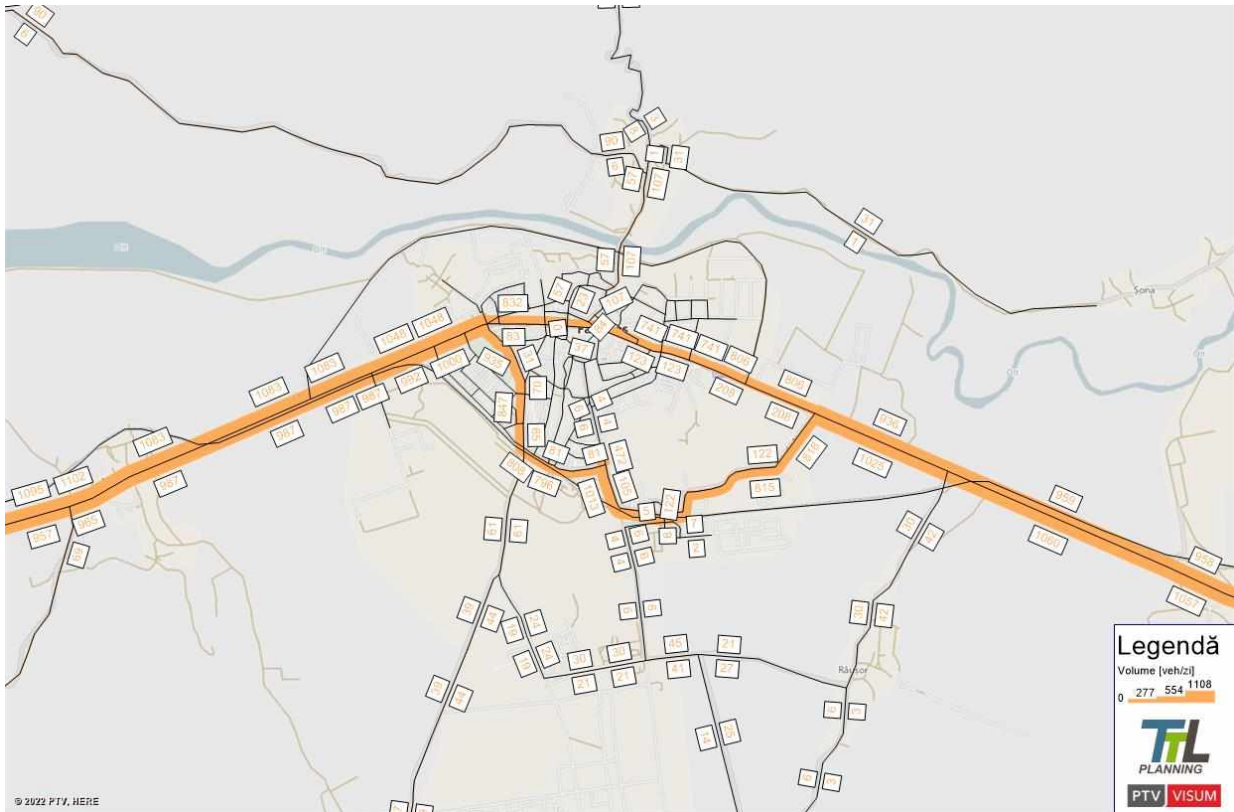
Nivelul de serviciu al rețelei este așadar unul bun, cu excepția coridorului est-vest, unde se înregistrează un nivel mediu de serviciu, iar punctual, în zona intersecțiilor mari un nivel de serviciu scăzut.

FIGURA 103 AFECTAREA CERERII DE TRANSPORT PE REȚEA – AUTOTURISME [VEH/ZI] – 2022

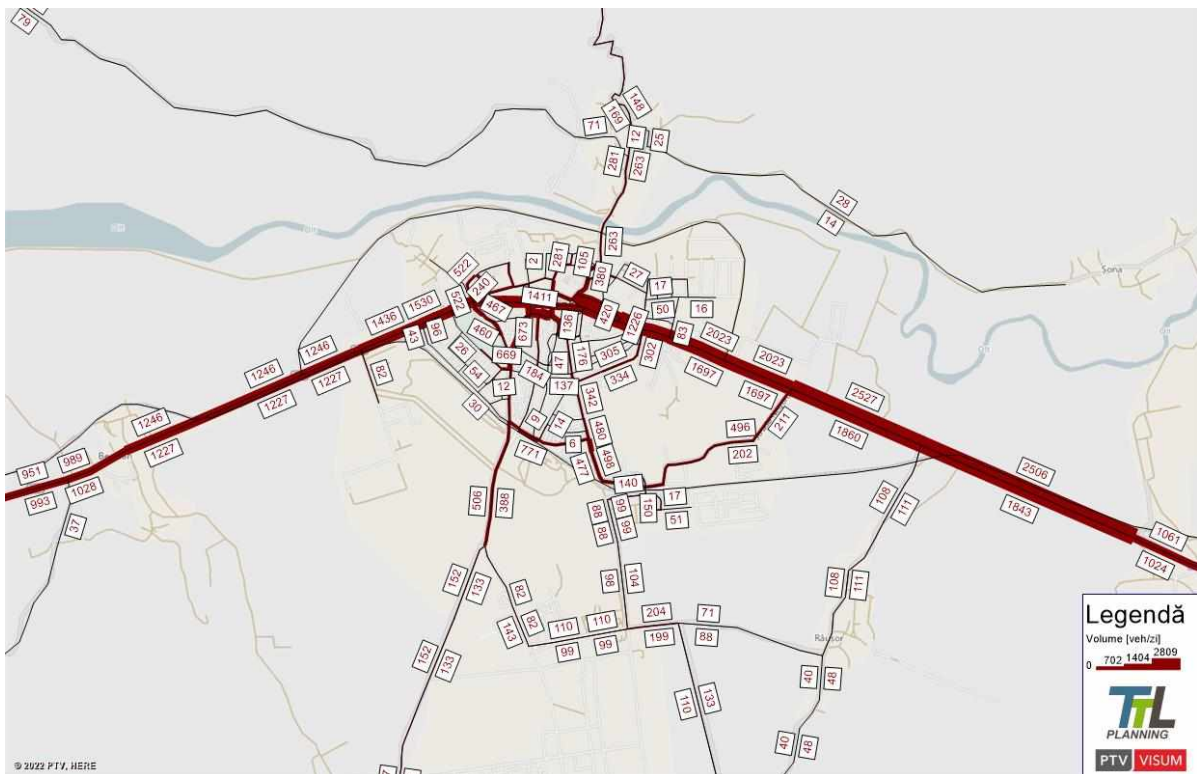

FIGURA 104 AFECTAREA CERERII DE TRANSPORT PE REȚEA – VEH. GRELE DE MARFĂ – VEH/ZI – 2022

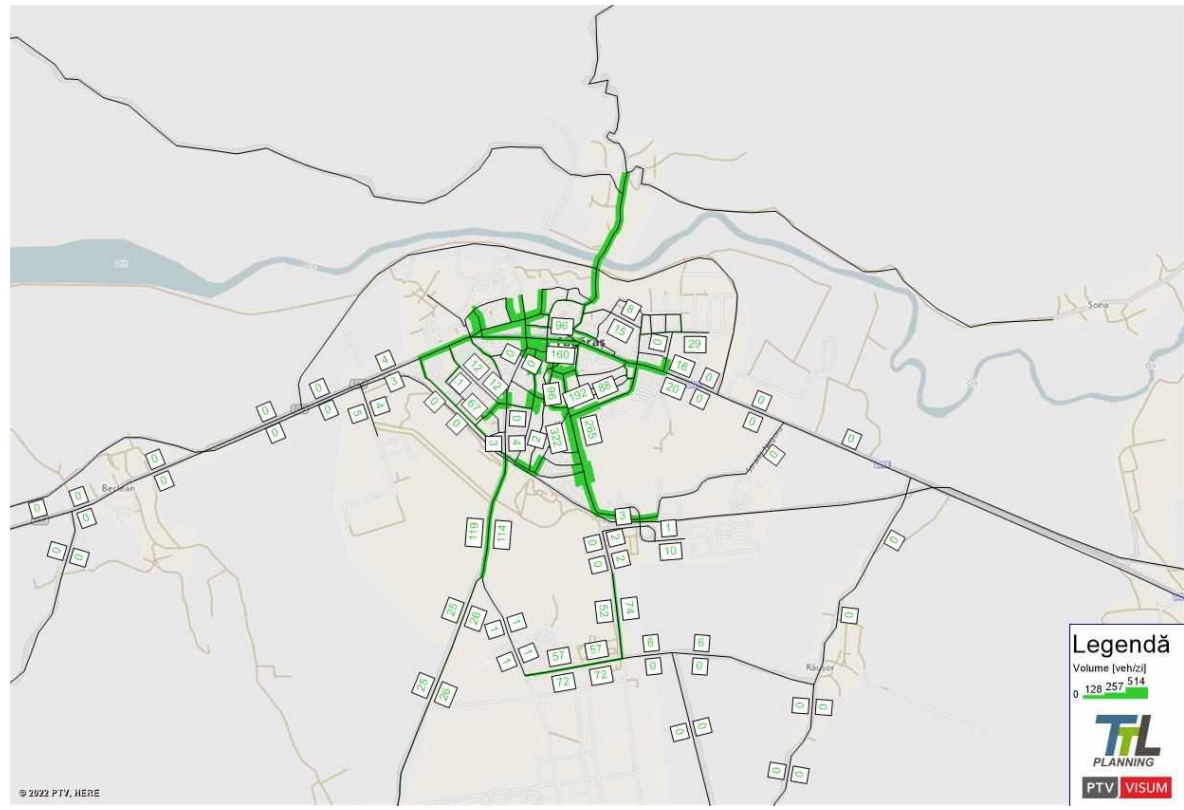
FIGURA 105 AFECTAREA CERERII DE TRANSPORT PE REȚEA – VEH. UȘOARE DE MARFĂ - VEH/ZI – 2022

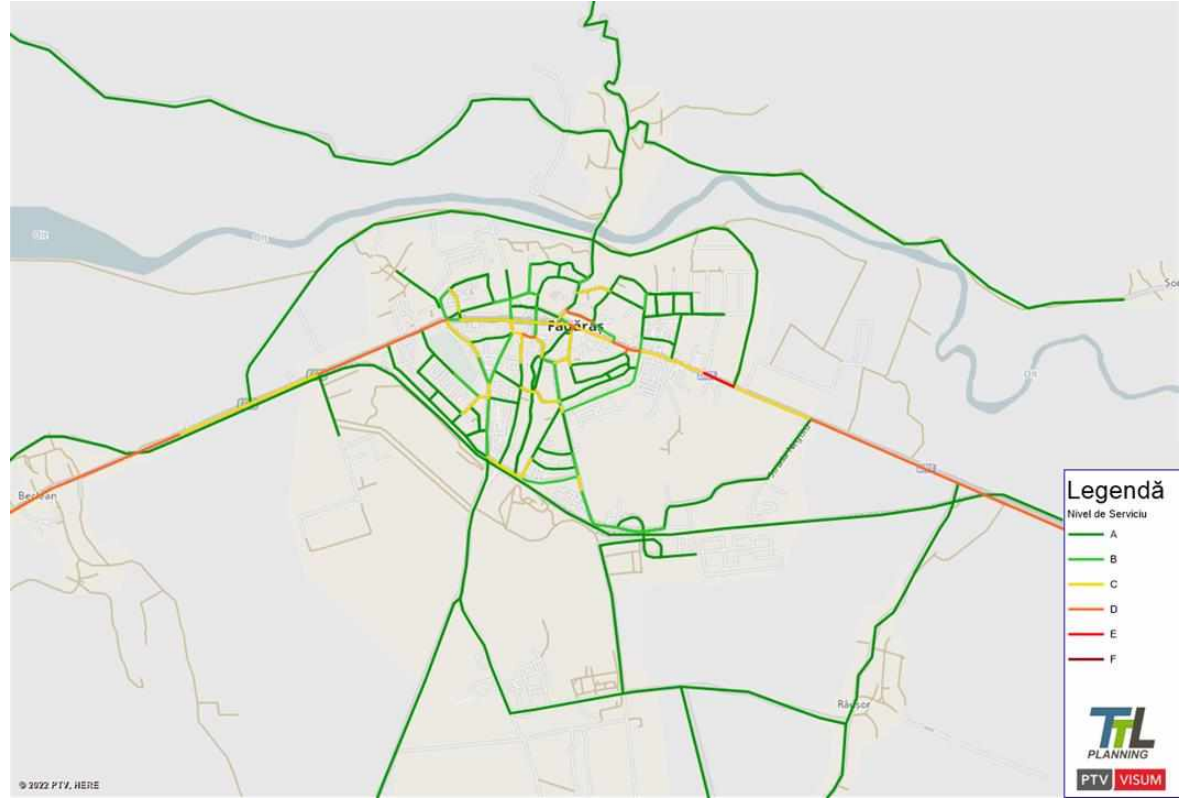

FIGURA 106 FIGURA 3.4 4. AFECTAREA CERERII DE TRANSPORT PE REȚEA – BICICLETE - VEH/ZI – 2022

FIGURA 107 NIVELUL DE SERVICIU AL REȚELEI – ANUL 2022

Validarea modelului a presupus compararea unui set de date independent față de datele modelate prin modelul de transport. Criteriul de validare a fost ca diferența dintre valorile observate și cele modelate să nu depășească 15% din valoarea observată. S-a constatat că duratele de deplasare înregistrate pe modurile de transport folosite ca set de date pentru validare se situează în marja considerată de criteriu de validare, astfel diferența dintre duratele de deplasare modelate și cele observate nu depășește 15%.

TABEL 28 VALIDAREA MODELULUI DE TRANSPORT

Axa de Transport	Durate medii de deplasare (min)		
	Valori observate	Valori modelate	Diferențe
T1 (Urban): Kaufland – Spitalul Municipal	5min	4min39s	-7.00%
T2 (Urban): Cart. Galați – Str. Azotului – Str. Negoiu – Gara CFR	6min40s	5min48s	-13.00%
T3 (Urban): Str. Libertății – Str. 13 Decembrie – Str. Combinatului	5min30s	5min5s	-7.58%
T4 (Extraurban): Șercaia – Făgăraș – Voila - Ucea	41min	42min27s	3.54%
T5 (Extraurban): Șinca – Mărgineni – Lisa – Victoria	50min47s	46min13s	-9.00%
T6 (Extraurban): Șercaia – Veneția – Comăna – Hoghiz	20min40s	18min57s	-8.31%
T7 (Extraurban): Făgăraș – Șoarș – Jibert – Rupea	47min34s	42min15s	-11.39%

Odată cu dezvoltarea orașului este probabilă apariția mai multor puncte de interes (centre comerciale, zone turistice, zone rezidențiale, etc) , care vor atrage / genera la rândul lor mai multe deplasări. Totodată, prin amplasarea orașului pe unul din coridoarele principale de tranzit ale regiunii și poziția sa în centrul geografic al țării este de așteptat ca traficul de tranzit să crească în zonă, lucru care va afecta calitatea vieții, în lipsa unor infrastructuri adecvate care să preia valorile de trafic în creștere.

În prezent municipiul Făgăraș nu dispune de o alternativă pentru traficul de tranzit, astfel că toate vehiculele care tranzitează Făgărașul pe relația Brașov – Sibiu trec prin centrul localității, afectând semnificativ calitatea locuirii, prin nivele crescute ale emisiilor de gaze cu efect de seră, a zgomotului și vibrațiilor cauzate de trecerea autovehiculelor, în special a vehiculelor grele de marfă.

6.3. TRANSPORT RUTIER

La nivelul municipiului Făgăraș, rețeaua stradală are elemente de tip grilă, având un ax central, reprezentat de DN1 pe direcția est – vest din care se desprind o serie de străzi colectoare pe direcția nord – sud, cele mai importante fiind Str. Gheorghe Doja spre Nord, care se continuă cu DJ104D spre Comuna Șoarș, Str. Libertății, Str. Mihai Eminescu, Str. 13 Decembrie, Str. Negoiu, aflate la sud de DN1, dar și Str. Trandafirilor și Str. Uniunii care formează un semi-inel în zona de Sud, constituind o rută alternativă la DN, în special pentru traficul de marfă care se deplasează pe relația Sibiu – Brașov.

La nivelul zonei urbane funcționale, rețeaua de drumuri prezintă de asemenea elemente de tip grilă. Principala arteră de tranzit este DN1 pe direcția est – vest, din care pornesc o serie de drumuri județene spre sud către localitățile situate spre zona montană. Aceste drumuri sunt totodată conectate prin Drumul Județean 104A, paralel cu DN1.

La Nord de Făgăraș, rețeaua de drumuri și localități are o densitate redusă și urmează în ca mai mare parte relieful deluros. Cele mai importante drumuri sunt DJ104D Făgăraș – Șoarș care se

continuă către județul Mureș până în Sighișoara, respectiv DJ105A care face legătura cu localitatea Rupea spre nord-est și cu localitatea Agnita din județul Sibiu prin DJ105.

Din punct de vedere al încadrării în teritoriu, municipiul Făgăraș se află aproximativ la jumătatea distanței dintre Brașov și Sibiu (65km față de Brașov și 75km față de Sibiu), situându-se pe un important coridor național de tranzit. Alte localități importante din proximitate sunt orașul Victoria, situat la circa 32km Vest, parte din zona urbană funcțională și orașul Rupea, situat la circa 41km nord-vest.

FIGURA 108 ÎNCADRAREA MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ ÎN REȚEAUA NAȚIONALĂ DE DRUMURI

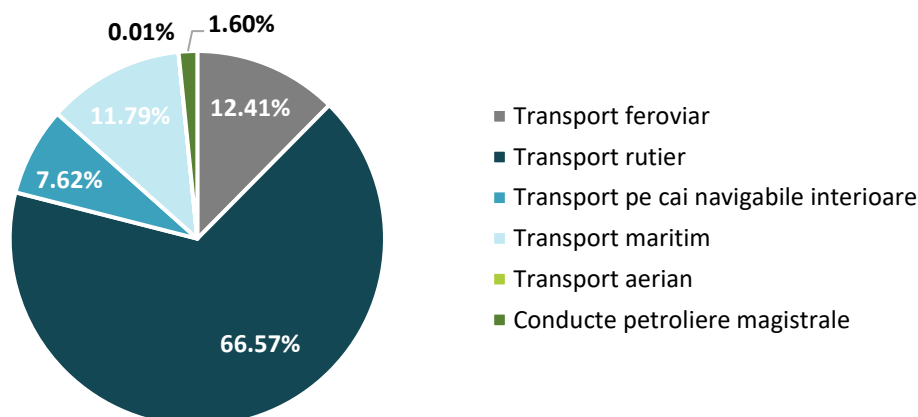
Rețeaua urbană de străzi a Municipiului Făgăraș măsoară în total circa 62.5 km, dintre care aproximativ 3.5 km reprezintă traseul DN1 prin localitate, fiind încadrat în categoria funcțională de stradă de legătură, având 4 benzi de circulație între limitele UAT-ului și o lățime a părții carosabile de 14 metri. Restul rețelei este împărțită astfel:

- 25.6 km străzi colectoare, reprezentând cu precădere arterele nord – sud și traseul de tranzit pentru marfă, având lățimi ale părții carosabile cuprinse între 6 și 14 metri: Șos. Combinatului, Str. Ion Creangă, Șos. Hurezului, Str. 13 Decembrie, Str. Octavian Paler, Str. Mihai Eminescu, Str. Negoiu, Str. Republicii, Str. Uniunii, etc.
- 33.4 km străzi de folosință locală, având lățimi ale părții carosabile mai mici de 7 metri, în general 4.5 – 6 metri.

Din lungimea totală a rețelei, peste 90% reprezintă străzi asfaltate, cu un procent redus de străzi de pietriș în zonele de periferie din nordul orașului, cum sunt Str. Gavrilă Ogoreanu, Str. Nouă, Str. Muncii, Str. Cănepii sau Str. Cristea Vasile.

Începând cu anul 2015, municipalitatea a început un program extins de reabilitări, astfel că pe multe străzi, cu precădere pe cele colectoare s-au făcut intervenții care au vizat realizarea de trotuare și refacerea structurii rutiere, având ca obiectiv final modernizarea întregii rețele rutiere până în anul 2023.

În cazul transportului de marfă la nivel național, se remarcă o utilizare accentuată a rețelelor rutiere în detrimentul transportului cu ajutorul căilor ferate sau a altor moduri de transport (aerian, naval, etc.). Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, ponderea modurilor de transport în desfășurarea traficului intern de marfă în anul 2020 este reprezentată în figura de mai jos.

FIGURA 109 MĂRFURI TRANSPORTATE PE MODURI DE TRANSPORT – ANUL 2020

Identificăm un procent de aproximativ 66% pentru marfa transportată prin intermediul rețelelor rutiere, fapt ce conduce către o serie de neplăceri cauzate de aglomerația ce se formează pe rețea, poluarea cauzată de noxe, valori ridicate ale zgomotului, precum și riscul mărit de accidente.

La nivelul municipiului Făgăraș și al zonei urbane funcționale, principala arteră rutieră este Drumul Național 1 București – Brașov – Sibiu – Cluj Napoca – Oradea și în lungul căruia se desfășoară cea mai mare parte din traficul de marfă, fiind un coridor major de tranzit la nivel național.

Industria de la nivelul municipiului generează pe de-o parte un flux de deplasări de persoane către și de la locul de muncă, însă centrele industriale atrag și generează și trafic de marfă. Principalii generatori pentru traficul de marfă la nivel local sunt concentrați în 3 puncte, respectiv la Combinatul Chimic, situat în zona de sud a municipiului, pe platforma URPUK din zona Str. Negoiu și în Zona Industrială Vest, situată pe Str. Vlad Țepeș. La nivelul zonei funcționale se mai regăsesc Combinatul Chimic Victoria și Depozitul de Produse Petroliere din Șercaia care generează / atrag trafic de marfă într-o proporție semnificativă. La acestea se adaugă zonele comerciale care atrag traficul de marfă, cu precădere zona comercială aflată în estul Făgărașului.

Pe lângă transportul de marfă generat de industria locală și de comerț, o pondere semnificativă o înregistrează transportul de marfă care tranzitează municipiul Făgăraș și restul localităților, în mod special pe cele aflate în lungul DN1. Deoarece nicio localitate nu beneficiază de centuri ocolitoare, tot traficul de tranzit, inclusiv cel de marfă pătrunde în zonele locuite, generând disconfort locuitorilor, prin emisii și zgomot, crescând totodată riscul de accidente prin alternanța ambientală urban – extraurban a drumului care solicită conducătorii auto să se adapteze de la un regim de condus la altul într-un timp foarte scurt.

În municipiul Făgăraș, circulația vehiculelor cu masa totală autorizată mai mare de 7.5 tone este reglementată prin Hotărâre de Consiliu Local și se desfășoară doar pe trasee prestabilite, astfel:

- Pe direcția est-vest:
  - Dinspre Brașov spre Sibiu: în lungul DN1 pe Str. Tudor Vladimirescu – Str. Tăbăcari – Bd. Unirii – Str. Doamna Stanca;
  - Dinspre Sibiu spre Brașov: pe Str. Doamna Stanca – Str. Octavian Paler – Str. 13 Decembrie – Str. Uniunii – Str. Negoiu;
- Pe direcția nord – sud:
  - În zona industrială sud: pe Șos. Hurezului – Șos. Combinatului – Str. Uniunii, cu extensie pe Str. Ciocanului
  - În zona de nord: pe Str. Gh. Doja – Str. Mihai Viteazul – Str. Tăbăcari

Suplimentar, pe Str. Mircea Eliade și Str. Ion Creangă este permisă circulația vehiculelor cu masa totală autorizată până în 7.5 tone. Pe restul arterelor din municipiul Făgăraș este permisă circulația doar a vehiculelor de până în 3.5 tone, conform hărții atașate.

FIGURA 110 HARTA TRASEELOR DE MARFĂ ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

MANAGEMENTUL TRAFICULUI | În Municipiul Făgăraș există în prezent o singură intersecție semaforizată în funcțiune, cea dintre Bd. Unirii (DN1) și Str. Mihai Eminescu, autoritatea locală având în curs de implementare un program de extindere a sistemului de management al traficului prin care se vor semaforiza principalele intersecții și treceri de pietoni din localitate. Alte 5 intersecții în lungul DN1 sunt dirijate prin sensuri giratorii, în timp ce restul intersecțiilor la nivelul localității Făgăraș sunt dirijate prin indicatoare rutiere.

Cele 6 intersecții dirijate prin semafoare sau sens giratoriu de pe DN1 în Municipiul Făgăraș sunt singurele puncte de pe rețeaua analizată care pot constitui puncte critice predispuse la congestie, însă în urma analizelor în teritoriu s-a constatat că întârzierea cauzată de aceste intersecții este redusă. Astfel, în cazul intersecției semaforizate dintre Bd. Unirii și Str. Mihai Eminescu, în urma unui ciclu de semaforizare s-a observat că toate vehiculele din coadă tranzitează intersecția pe durata unei singure faze de verde, în timp ce la sensurile giratorii cozile care se formează nu depășesc un număr redus de numai 3-4 vehicule, în ansamblu nivelul de serviciu al rețelei rutiere și intersecțiilor fiind satisfăcător.

În ceea ce privește managementul parcarilor, la nivelul municipiului Făgăraș au fost amenajate parcări de reședință în zonele dens construite. Astfel, la nivelul lunii mai 2022, în Făgăraș existau circa 5100 de locuri de parcare de reședință, cele mai multe fiind concentrate în cartierele Câmpului, 13 Decembrie, Tudor Vladimirescu, Negoiu și pe Bd. Unirii. Cu toate acestea, s-a constatat că în aceste zone, dar și în zonele cu densitate redusă de locuire numărul de locuri de parcare este insuficient, astfel că pe multe artere se regăsesc autoturisme parcate pe carosabil sau pe trotuar, stânjenind circulația, îndeosebi pe cea pietonală.

În vederea ameliorării situației parcarilor, autoritatea locală a implementat o serie de sensuri unice pe arterele cu trafic redus pentru a putea amenaja locuri de parcare pe una din cele două benzi de circulație. Această măsură se dovedește a fi totuși insuficientă, în continuare existând

autoturisme parcate pe trotuare, în timp ce posibilitățile de extindere pe orizontală a parcajelor sunt puternic limitate.

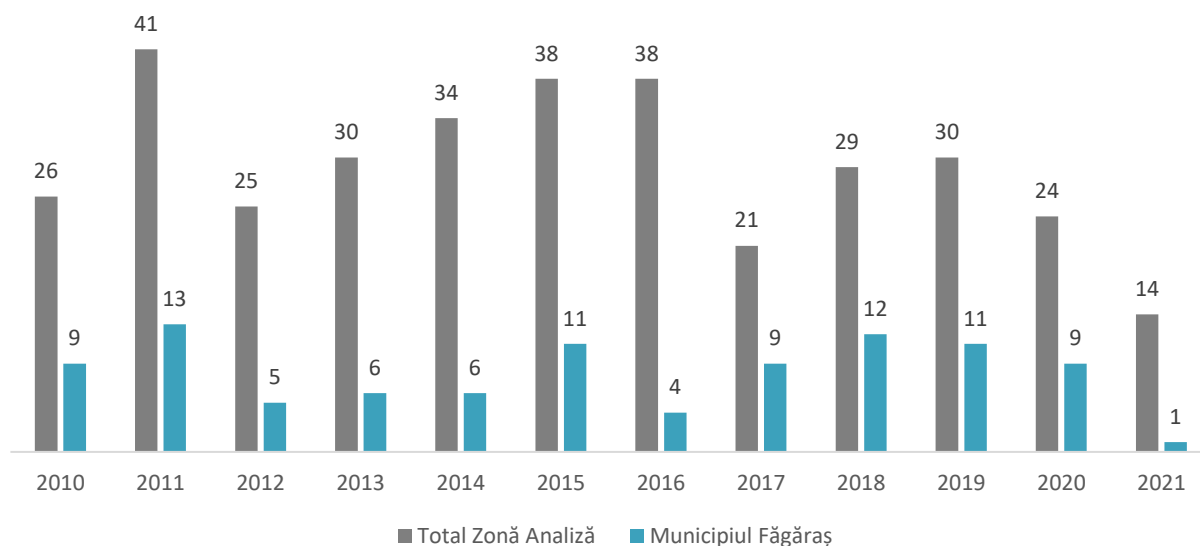
Parcările de reședință sunt rezervate riveranilor care le închiriază între orele 16:00 și 08:00 în zilele lucrătoare și permanent în zilele nelucrătoare. Astfel, aceste locuri sunt libere pentru a fi ocupate de oricine între orele 08:00 și 16:00 în zilele lucrătoare, însă la nivelul autorității locale nu există un sistem de informare dinamică privind disponibilitatea locurilor de parcare sau panouri de informare cu privire la amplasamentul parcărilor.

SIGURANȚA RUTIERĂ | Din analiza datelor de mobilitate s-a relevat că peste 70% din deplasările interne efectuate zilnic sunt realizate utilizând mijloacele de transport motorizat. Ca urmare a numărului mare de autoturisme aflate în trafic, precum și ponderea mare a deplasărilor nemotorizate (cu precădere pietonale), sunt înregistrate o serie de accidente, atât în oraș, cât și în localitățile din zona urbană funcțională și pe drumurile dintre acestea.

Conform Inspectoratului Județean de Poliție Brașov, în perioada 2010 – 2021, pe raza tuturor UAT-urilor din zona de analiză s-au înregistrat 350 de accidente cu victime, dintre care 96 în Municipiul Făgăraș. Acestea s-au soldat cu un număr total de 102 persoane decedate, 317 rănite grav și 205 rănite ușor, dintre care la nivelul municipiului Făgăraș s-au înregistrat 16 decese, 81 de răniți grav și 20 de răniți ușor.

Se constată o ușoară scădere a numărului de accidente după anul 2017, tendința fiind de scădere și începând cu anul 2020, după o creștere ușoară în anii 2018 și 2019. Această scădere poate totuși fi pusă pe seama restricțiilor de mobilitate impuse de pandemia COVID-19, care au condus la mult mai puține vehicule pe drumuri.

FIGURA 111 EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE ACCIDENTE CU VICTIME ÎN PERIOADA 2010 – 2021, ZUF FĂGĂRAȘ

Sursa: IPJ Brașov – prelucrare consultant

Se constată că deși numărul accidentelor este în scădere, gravitatea acestora este tot mai mare, lucru evidențiat de numărul mediu de victime/accident. Deși aceasta a suferit fluctuații începând cu anul 2010, atingând valori maxime de 2.30 victime / accident în anul 2013, pornind de la o minimă de 1.41 în anul 2011, în anii recentți valoarea a crescut semnificativ către valoarea de 1.8 – 2.0 victime / accident. La nivelul municipiului Făgăraș, acest indicator s-a menținut relativ constant, ani la rând având valoarea minimă de 1.00 victime / accident, însă a crescut îngrijorător în ultimii 2 ani. Cu toate acestea, cel puțin la nivelul anului 2021, valoarea de 2.00, deși ridicată,

nu poate fi considerată relevantă, dat fiind că în statistici, la nivelul municipiului Făgăraș, în anul 2021 a fost înregistrat un singur accident cu victime.

6.4. TRANSPORT PUBLIC

În Municipiul Făgăraș este organizat un serviciu de transport public local aflat în subordinea Primăriei Făgăraș. Acesta operează 2 trasee care leagă principalele zone de interes și de locuințe, astfel:

- Traseul 1: Kaufland – Centru – Cartier Combinat – Centru – Kaufland;
- Traseul 2: Cartier Galați – Centru – Cartier Combinat.

Prețul unei călătorii este de 2 lei, iar al unui abonament lunar valabil pe ambele linii este de 65 de lei. În ciuda tarifelor accesibile, programul de circulație nu este deloc atractiv pentru călători, autobuzele având un interval de urmărire de 60 de minute în timpul săptămânii, mult prea mare, dat fiind faptul că la dimensiunile reduse ale orașului, acesta poate fi parcurs pe jos în aproximativ 30 – 40 de minute. În zilele de sâmbătă programul de circulație se încheie la ora 16:00, iar intervalul de urmărire este de 120 de minute, în timp ce duminica și în zilele de sărbători legale transportul public nu circulă.

Legătura cu celelalte localități din județ este asigurată prin liniile prevăzute în programul județean de transport public. Astfel, Făgărașul este punct de plecare sau de tranzit pentru o multitudine de linii județene care acoperă următoarele relații cu frecvențele zilnice menționate în paranteze:

- Brașov – Ghimbav – Făgăraș (LV 15 curse, SD 8 curse);
- Brașov – Râșnov – Făgăraș – Victoria (LD 3 curse);
- Făgăraș – Drăguș (LV 5 curse, SD 1 cursă);
- Făgăraș – Șinca Nouă (LV 1 cursă, SD nu circulă);
- Făgăraș – Șercăița (LV 7 curse, SD 1 cursă);
- Făgăraș – Toderița (LV 1 cursă, SD nu circulă);
- Făgăraș – Bărcuț (LV 3 curse, SD 1 cursă);
- Făgăraș – Iași (LV 2 curse, SD nu circulă);
- Făgăraș – Breaza (LV 5 curse, SD 2 curse);
- Făgăraș – Bohoț (LV 1 cursă, SD nu circulă);
- Făgăraș – Grid (LV 1 cursă, SD nu circulă);
- Făgăraș – Rodbav (LV 1 cursă, SD nu circulă);
- Făgăraș – Felmer (LD 1 cursă);
- Făgăraș – Șona (LV 1 cursă, SD nu circulă);
- Făgăraș – Cobor (LV 2 curse, SD nu circulă);
- Făgăraș – Victoria (LV 1 cursă, SD nu circulă);
- Făgăraș – Homorod – Rupea (LD 2 curse);
- Făgăraș – Dacia – Rupea (LV 1 cursă, SD nu circulă);
- Făgăraș – Zărnești (LD 4 curse);

Programul de circulație al acestor linii acoperă cu precădere zilele lucrătoare și este adaptat încât să răspundă nevoilor punctuale de navetă la locurile de muncă sau la școală, nefiind un program regulat, ci cu curse stabilite la orele de interes – dimineața și seara la orele de navetă. Multe dintre aceste linii nu circulă în zilele nelucrătoare sau au un program puternic limitat cu o semicursă dimineața spre localitățile mari și una seara în sens opus, astfel că în afara zilelor lucrătoare, mobilitatea populației din zonele rurale este puternic limitată, în lipsa unor alternative individuale de transport.

Municipiul Făgăraș este de asemenea deservit de curse rutiere interjudețene și internaționale. Zilnic există legături către București, Aeroportul Otopeni, Brașov, Cluj-Napoca, Sibiu, Timișoara, Arad, Târgu Mureș, Alba Iulia, Deva, Focșani, Brăila, Galați, Botoșani, Iași, dar și destinații internaționale din Germania, Suedia, Marea Britanie, Olanda, Italia, Bulgaria și Grecia.

În ceea ce privește stațiile de transport public, este dificil de tras o concluzie generală, deoarece nivelul de amenajare variază mult. Astfel, în zona centrală unele stații au refugiu pentru călători, opțional alveolă, în timp ce altele nu prezintă nicio amenajare în afara indicatorului rutier și marcajului orizontal. În zona industrială stațiile au amenajări vechi din perioada vechiului sistem de transport public asigurat de IJTL, care nu mai asigură protecție călătorilor în caz de intemperii meteo, în timp ce în alte zone periferice stațiile nu prezintă niciun fel de amenajări, o parte dintre acestea fiind amplasate în zone fără trotuar sau treceri de pietoni, unde accesul călătorilor este periculos.

În prezent se află în desfășurare o serie de proiecte de reamenajare a spațiilor urbane, ce includ și amenajări ale stațiilor de transport public, inclusiv zone de așteptare și de acces

FIGURA 112 STAȚII DE TRANSPORT PUBLIC ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

(a) Str. Ion Creangă (Buclă Pasaj)

(b) Str. Mircea Eliade

(c) Str. Combinatului

(d) Str. Combinatului

(e) Str. 13 Decembrie

(f) Str. Teiului

(g) Str. Negoiu

(h) Bd. Unirii

Situația stațiilor este similară și în localitățile din zona urbană funcțională unde stațiile au amenajări minime, adesea în stare de degradare și în general pe un singur sens al străzilor.

Nu sunt disponibile statistici cu privire la numărul de utilizatori ai serviciilor de transport județean, însă din anchetele de mobilitate a rezultat faptul că aceste servicii nu sunt foarte atractive, în special din cauza frecvențelor scăzute și a confortului scăzut din vehicule.

Municipiul Făgăraș, dar și o parte din localitățile din zona urbană funcțională sunt conectate la rețeaua feroviară națională prin Magistrala 200 de cale ferată Brașov – Sibiu. Cea mai importantă stație este Gara Făgăraș, alte localități cu acces la calea ferată fiind Perșani, Șercaia, Mândra, Beclean, Dridif, Voila, Olteț, Viștea și Ucea. CFR Călători este singurul operator feroviar din zonă, asigurând servicii IR, RE, Regio, dar și internaționale.

FIGURA 113 MERSUL TRENURILOR DE CĂLĂTORI ÎN STAȚIA CFR FĂGĂRAȘ, 2022

Nr. Crt.	Rang	Număr	Circulă		Sosire	Oprire	Plecare	Linia	Obs
			De la	Până La					
1	R	2513	Făgăraș	Sibiu			03:29	2	1
2	R	2502	Făgăraș	Brașov			04:10	2	
3	R	2515	Făgăraș	Sibiu			05:05	2	2
4	RE	2004	Sibiu	Brașov	05:35	4	05:39	3	3
5	IR	1928	Sibiu	Constanța	05:35	4	05:39	3	4
6	IR	74	Brașov	Budapesta	07:38	1	07:39	3	
7	R	13501	Brașov	Sibiu	07:50	17	08:07	3	5
8	R	2101	Brașov	Sibiu	07:50	17	08:07	2	6
9	IRN	473	Budapesta	București Nord	08:05	1	08:06	2	
10	R	2501	Brașov	Făgăraș	09:13			3	
11	R	2512	Sibiu	Făgăraș	10:14			2	7
12	R	2517	Făgăraș	Sibiu			11:35	3	7
13	R	2504	Făgăraș	Brașov			12:11	2	
14	R	2102	Sibiu	Brașov	14:05	5	14:10	2	
15	IR	1623	București Nord	Sibiu	14:08	1	14:09	2	8
16	R	2103	Brașov	Sibiu	16:08	2	16:10	3	
17	R	2104	Sibiu	Brașov	16:45	2	16:47	3	
18	R	2514	Sibiu	Făgăraș	17:42			4	
19	R	2503	Brașov	Făgăraș	18:05			2	
20	IR	1624	Sibiu	București Nord	18:11	1	18:12	3	8
21	R	2519	Făgăraș	Sibiu			19:24	3	9
22	RE	2005	Brașov	Sibiu	21:06	1	21:07	3	3
23	IR	1926	Constanța	Sibiu	21:06	1	21:07	3	4
24	R	2516	Sibiu	Făgăraș	21:35			4	
25	IRN	472	București Nord	Budapesta	21:38	1	21:39	3	
26	IR	75	Budapesta	Brașov	22:05	1	22:06	3	

Valabil din 12.12.2021

Sursa: infofer.ro

6.5. DEPLASĂRI NEMOTORIZATE

Mijloacele alternative de mobilitate se referă la deplasările nemotorizate – respectiv mersul pe jos, cu bicicleta sau cu trotineta, ce reprezintă elemente cheie necesare în asigurarea tranziției către mobilitatea urbană durabilă. Totodată, aceste moduri contribuie la îmbunătățirea calității mediului urban și a sănătății populației.

În ultimii ani, mijloacele alternative de transport s-au aflat pe lista priorităților conturate la nivelul Uniunii Europene, acest lucru reflectându-se în cadrul documentelor strategice și de planificare și al surselor de finanțare disponibile pentru dezvoltarea acestui sector. Aceste tendințe se păstrează și în perioada de programare 2021 – 2027, fiind disponibile fonduri pentru investiții în dezvoltarea infrastructurii aferente acestor mijloace de transport.

Ca modalitate de transport alternativ, din punct de vedere al costurilor de deplasare, al spațiului urban ocupat și al impactului asupra mediului, deplasarea cu bicicleta este una dintre cele mai eficiente modalități, și deci este necesar a fi promovată în fiecare mod posibil. Modul de deplasare cu bicicleta a început să devină o alternativă viabilă pentru deplasările din interiorul orașelor. Acest mijloc de deplasare conduce către un stil de viață sănătos, promovează conceptul de mediu nepoluat și ajută la reducerea congestiei de pe rețeaua rutieră.

Anchetele de mobilitate derulate indică faptul că doar 3% din deplasările zilnice sunt efectuate cu bicicleta, deși, dat fiind dimensiunile reduse ale municipiului Făgăraș, aceasta ar fi cea mai potrivită

alegere. În ciuda acestui fapt, lipsa spațiilor dedicate deplasărilor velo, fie piste sau benzi pentru biciclete conduce la un nivel scăzut de siguranță pentru utilizatori, ceea ce face ca acest mod să nu fie preferat de foarte multe persoane. Conflictul autovehicul - biciclist tinde să genereze o vulnerabilitate crescută a utilizatorilor de bicicletă, lipsa unei căi dedicate sau a unei delimitări vizibile între suprafața carosabilă și porțiunea dedicată pentru biciclete descurajează deplasările de acest fel.

Ca parte a proiectelor de modernizare a străzilor, autoritățile locale au în vedere trasarea de benzi pentru biciclete pe acele străzi a căror lățime este suficient de mare să acomodeze astfel de marcaje, în plus față de lățimea normală a unei benzi de circulație. În prezent există doar 2 străzi pe care s-au realizat astfel de marcaje, respectiv Str. Negoiu și Str. 13 Decembrie pe tronsonul de legătură cu Str. 1 Decembrie 1918. Cu toate acestea, marcajele respective delimitează benzi foarte înguste de aproximativ jumătate de metru care nu pot asigura gabaritul necesar unui biciclist și prin urmare nu prezintă siguranță în utilizare.

FIGURA 114 PISTE VELO LA NIVELUL MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ

(a) Str. Negoiu

(b) Str. 13 Decembrie – tronson legătură

În afara acestor amenajări, utilizatorii de biciclete circulă în funcție de categoria funcțională a străzii, pe carosabil, acolo unde traficul este redus și în mod special pe unde nu circulă traficul greu, sau pe trotuar, așa cum este cazul arterelor peste care se suprapune DN1.

În zona centrală există totuși o serie de rastele care permit legarea în siguranță a bicicletelor. În afara acestora, utilizatorii de biciclete se folosesc de balustrade sau stâlpi pentru a-și lega bicicletele, ceea ce înseamnă, că deși deplasările cu bicicleta ocupă o pondere foarte redusă, există interes din partea utilizatorilor existenți pentru dezvoltarea infrastructurii de circulație și parcare.

FIGURA 115 PARCĂRI PENTRU BICICLETE LA NIVELUL MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ

(a) Str. Mihai Viteazul

(b) Str. Republicii

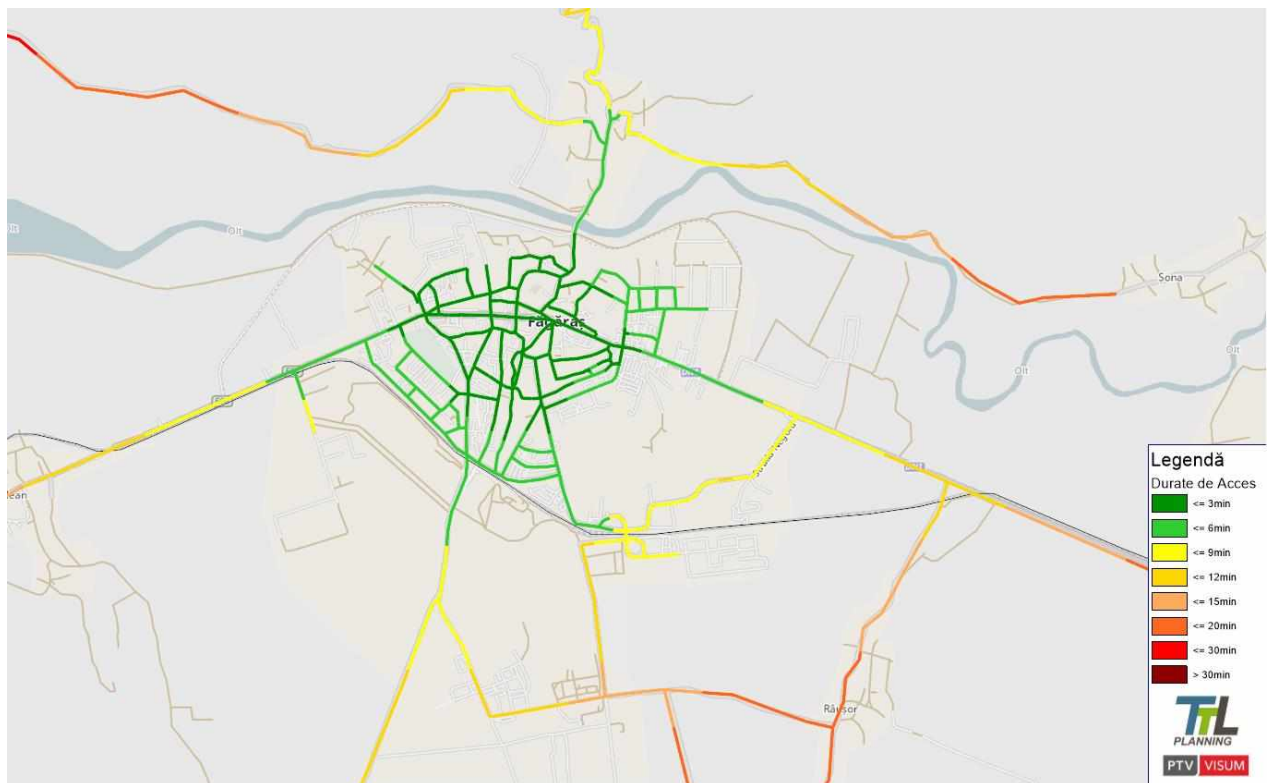
(a) Bd. Unirii

(b) Str. Tăbăcari

Conform rezultatelor din figura de mai jos, putem trage concluzia că în raport cu deplasările cu bicicleta, centrul orașului are un indice de accesibilitate foarte bun, putând fi accesat în maxim 15 minute din orice punct al municipiului Făgăraș și într-un timp rezonabil de până la 20-30 de minute din cele mai apropiate localități: Beclean, Mândra, Hurezeni, Râuşor, Şona.

FIGURA 116 ACCESIBILITATEA REȚELEI RUTIERE PENTRU MERSUL CU BICICLETA FAȚĂ DE CENTRUL ORAȘULUI

Deplasările pietonale sunt un mijloc de transport alternativ, prietenos cu mediul care, alături de deplasările cu bicicleta pot susține reducerea emisiilor de carbon provenite din transport și, implicit, tranziția către orașe mai sustenabile. Pe lângă beneficiile pe care acest mijloc le are pentru mediu, se evidențiază și beneficiile asupra populației, contribuind în mod direct la îmbunătățirea și menținerea unei bune stări de sănătate a acestora. Totodată, infrastructura de transport pietonal, în special spațiile/zonile pietonale ample (piețe, scuaruri, parcuri etc.) constituie dotări de agrement și petrecere a timpului liber, fiind și importante zone pentru desfășurare a activităților de socializare sau de sport. Prin funcțiunea lor, acestea pot contribui și la închegarea comunităților la

nivel local. Astfel, infrastructura deplasărilor pietonale cuprinde atât zonele pietonale integral (piețe, scuaruri, străzi), cât și alte elemente precum aleile aferente spațiilor verzi sau trotuarele.

În Municipiul Făgăraș deplasările pietonale sunt destul de frecvente, reprezentând 17% din totalul deplasărilor. Cu toate acestea, infrastructura dedicată acestui mod de transport necesită îmbunătățiri. Ca parte a proiectelor de reabilitare a străzilor, s-au făcut intervenții și asupra trotuarelor, adesea fiind primul element al tramei asupra căruia s-a intervenit. Cu toate acestea, în mod special pe străzile secundare trotuarele sunt înguste, din cauza amprizei înguste a străzilor, în timp ce pe străzile principale trotuarele, deși generoase sunt ocupate de diverse obstacole sau mașini parcate, ceea ce îngreunează deplasarea pietonilor. La nivelul Municipiului Făgăraș, lungimea trotuarelor se ridică la 47.90km, ceea ce înseamnă că aproximativ 15km de străzi nu au trotuar. Acești kilometri sunt distribuiți în mod special în zonele periferice, principalele artere fără trotuar fiind Șos. Combinatului, Șos. Hurezului, Str. Vlad Țepeș și străzile care sunt neasfaltate.

FIGURA 117 INFRASTRUCTURA PIETONALĂ LA NIVELUL MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ

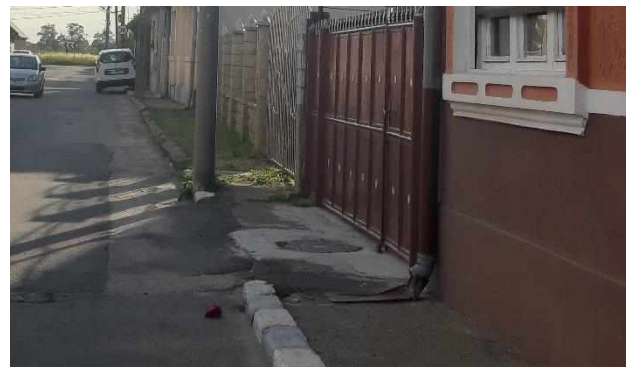
(a) Str. Narciselor

(b) Str. Trandafirilor

(c) Str. 1 Decembrie 1918

(d) Str. Ion Creangă

(e) Șos. Combinatului

(f) Str. Gheorghe Doja

(g) Str. Doamna Stanca

(h) Bd. Unirii

(i) Bd. Unirii

(j) Bd. Unirii

(k) Bd. Unirii

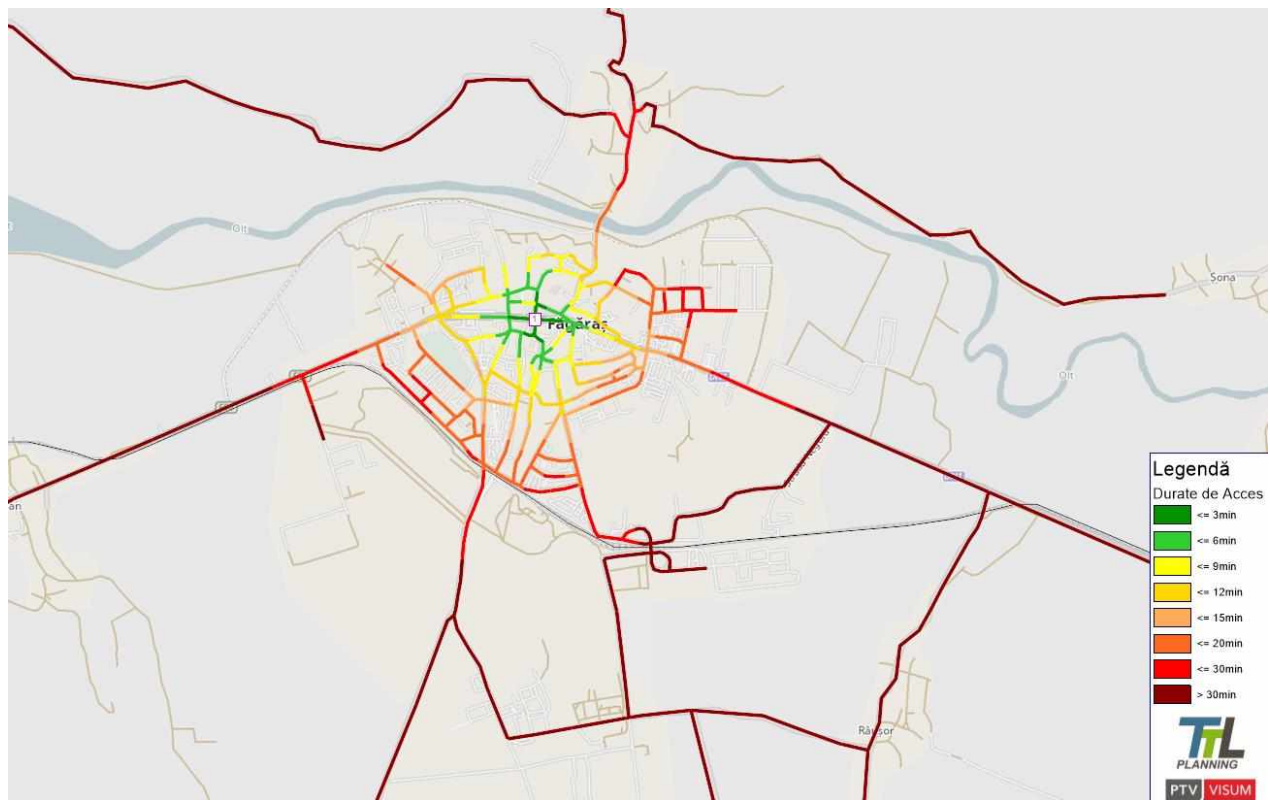

(l) Str. Tăbăcari

Cu toate acestea, există interes din partea autorităților de a îmbunătăți condițiile de deplasare ale pietonilor, prin modernizarea și extinderea rețelei de trotuare. Suplimentar față de aceste măsuri, se constată necesitatea intervenirii pe arterele peste care se suprapune DN1 pentru eliberarea trotuarelor de autoturismele parcare.

În ceea ce privește deplasările pietonale, centrul orașului poate fi atins în maxim 30 de minute de mers pe jos din tot nucleul orașului situat la nord de magistrala de cale ferată, inclusiv din Cartierul Galați. Pentru deplasările care au ca origine Cartierul Combinat, durata de acces în centrul orașului depășește 30 de minute.

FIGURA 118 ACCESIBILITATEA REȚELEI RUTIERE PENTRU MERSUL PE JOS FAȚĂ DE CENTRUL ORAȘULUI

6.6. CONCLUZII, PROVOCĂRI ȘI INTERVENȚII POSIBILE

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
<p>În prezent municipiul Făgăraș nu dispune de o alternativă pentru traficul de tranzit, astfel că toate vehiculele care tranzitează Făgărașul pe relația Brașov – Sibiu trec prin centrul localității.</p> <p>În ansamblu, nivelul de serviciu al rețelei rutiere și intersecțiilor este unul satisfăcător, fenomenul de congestie fiind în principal cauzat de creșterea valorilor pentru traficul de tranzit.</p>	<p>Realizarea unei variante ocolitoare a municipiului astfel încât traficul de tranzit să fie deviat în afara zonelor urbane construite.</p>
<p>Transportul public local este insuficient dezvoltat la momentul realizării analizei, acesta fiind format doar din 2 trasee, care nu sunt atractive pentru rezidenți din cauza cadenței scăzute.</p>	<p>Modernizarea sistemului de transport public într-o manieră integrată: achiziția de material rulant cu emisii scăzute, modernizarea stațiilor de transport public, extinderea traseelor și integrarea serviciilor digitale conexe pentru operarea serviciului;</p>
<p>Chiar dacă numărul parcărilor rezidențiale a crescut, acestea sunt în continuare insuficiente la nivelul zonelor de locuințe. Ca atare, în continuare</p>	<p>Extinderea spațiilor de parcare rezidențiale.</p> <p>Dezvoltarea unui sistem dedicat informării asupra disponibilității locurilor de parcare din municipiu,</p>

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
se realizează parcări neregulate, care stânenesc deplasările pietonale.	atât pentru cele rezidențiale, cât și pentru cele publice.
Infrastructura dedicată deplasărilor cu bicicleta este încă redusă la nivelul municipiului. Situația este în curs de ameliorare prin proiectele implementate până la finalul anului 2023.	Completarea rețelei de piste pentru biciclete și continuarea susținerii evenimentelor dedicate comunității bicicliștilor.
Calitatea infrastructurii pietonale este una medie la nivelul municipiului, însă deplasările pietonale sunt de multe ori stânenite de calitatea spațiului pietonal, în special pe străzile secundare, sau de alte obstacole de pe trotuar. În plus, s-a constatat că aproximativ 11km de străzi la nivel municipal nu dispun de trotuare.	Modernizarea reabilitarea și extinderea rețelei de trotuare din municipiu. Amenajarea trotuarelor acolo unde acestea sunt de dimensiuni mici, iar profilul stradal permite o astfel de intervenție (ex. reconfigurare profil stradal, amenajare sens unic + trotuar etc.).

7. MEDIU ȘI UTILITĂȚI PUBLICE

7.1. CADRUL NATURAL

Substratul geologic. Geomorfologia

Municipiul Făgăraș se regăsește în Podișul Transilvaniei⁴⁵, podiș situat pe fundament de orogen-tranziție, puternic sedimentat, cu oarecare trăsături de platformă, peneplenizat în mai multe rânduri înălțat și fragmentat diferențiat în 5 subtipururi, dintre care face parte și municipiul în cadrul depresiunilor marginale largi.

Teritoriul municipiului Făgăraș este caracterizat de către o depresiune submontană de origine tectonoerozivo-acumulativă, colmatată cu materiale erodate din munții apropiați, mai întâi în apele lacurilor formate, apoi – după retragerea apelor lacustre, în timpul cuaternarului – în mediul continental. Conform datelor⁴⁶, în zonă, aria depresionară a fost adâncită și extinsă către nord prin acțiunea erozivă a râurilor coborâte de pe versantul nordic al munților Făgărașului care au forțat albia Oltului să migreze spre nord în dauna Podișului Târnavelor. Întreaga câmpie făgărășană s-a transformat în timpul pleistocenului mediu și superior, când geneza a fost dirijată, în principal, de oscilațiile climatice legate de fazele glaciare și interglaciare: procesele de eroziune laterală și acumulare au corespuns dezvoltării maxime a produselor de gelifracție din fazele de răcire a climei din munții Făgăraș și Perșani, pe când cele de adâncire și de tasare ca trepte a glacisurilor piemontane, fazelor de încălzire interglaciare.

De asemenea, formațiunile geologice cele mai răspândite aparțin cuaternarului, care constituie de fapt, zona depresionară, reprezentat prin depozite aluviale ale râului Olt, alcătuite din bolovăniș, pietrișuri, nisipuri de diferite granulații cu intercalații sub formă de lentile de grosimi diferite și la diferite adâncimi formate din prafuri nisipoase-argiloase, nisipuri argiloase.

Hidrografia

Rețeaua hidrografică din arealul studiat are la bază apele subterane-freatice și de adâncime și apele de suprafață, reprezentate prin rețeaua de râuri. În repartitia teritorială a apelor subterane sunt conturate trei zone:

- zona montană: cu roci cristaline, calcare, conglomerate, gresii- unde stratul acvifer se află de regulă la adâncime;
- zona joasă, depresionară: cu depozite groase de pietrișuri, nisipuri, ce permit construirea unor orizonturi acvifere destul de bogate;
- zona Podișului Hârtibaciului: cu o structură tubulară înclinată sud-nord și în adâncime, contrar abruptului de creastă dinspre Olt, ceea ce determină o fugă în adâncime a apelor vadoase și inexistența aproape totală a straturilor acvifere. Așa se explică raritatea izvoarelor în această zonă. Mineralizarea apelor poate ajunge până la 3 g/l în zona depresionară (mai ridicată și mai complexă la Perșani și Rodbav) și foarte scăzută în zona montană.

Râurile care trec prin municipiul Făgăraș sunt:

- Râul Făgărășel - este un afluent al râului Olt, iar cursul este regularizat și traversează centrul orașului Făgăraș;

⁴⁵ Cf. Posea, G. (coord), (1983), *Enciclopedia Geografică a României*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.

⁴⁶ PMF, Studiu combinat

- Râul Berivoi (care alimenta platforma chimică) - își are izvoarele undeva la altitudinea de 1850 m, în Vârful Netedu. Acesta trece prin zona combinatului chimic unde trece prin cele trei baraje succesive construite prin anii '40 de angajații fabricii pentru acumularea apei necesare răcirii instalațiilor. Părăsește platforma chimică, trece de fostul șantier, traversează Parcul 1 Mai, azi Regina Maria, ocolind apoi stadionul orașului după care intră în Făgăraș pe sub pasarela CFR;
- Râul Olt - Cel mai important curs de apă din zonă, care la nivelul municipiului Făgăraș are un debit de 49 m³/sec. Mulțimea afluenților din stânga ai Oltului determină aproape dublarea debitului marelui râu pe cursul său făgărășean;
- Râul Galați - este un afluent al râului Olt;

Alimentarea rețelei hidrografice este pluvionivală, cu predominarea celei nivale la apele care coboară de pe rama muntoasă înaltă din sud, în timp ce apele care vin dinspre nord, din Podișul Hârtibaciului, se alimentează mai mult din ploi. Creșterile mai mari sunt în lunile aprilie-iunie, la topirea zăpezilor montane.

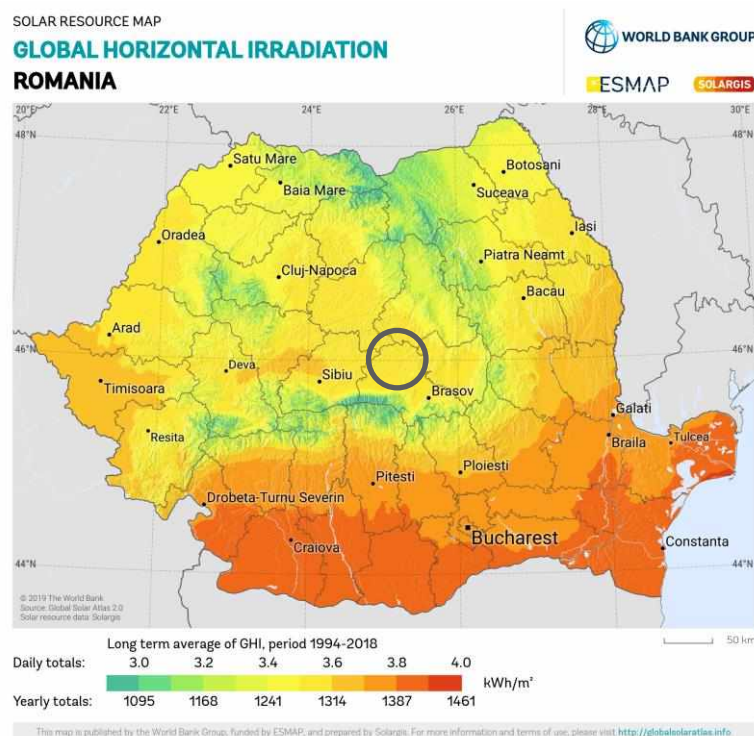
Clima

Teritoriul Țării Făgărașului se încadrează zonal în climatul temperat continental-moderat în proporție de 65% (ținutul cu climă de dealuri și depresiune) și în proporție de circa 35% în sectorul cu climă de munte (ținutul munților mijlocii din est și al munților înalți din sud). Clima municipiului Făgăraș⁴⁷, ca și a întregii depresiuni, influențată de prezența munților, este caracterizată de frecvențe inversiuni de temperatură, mai ales iarna. Specifici zonei sunt curenții de aer cald cu caracter de fonh care, la sfârșitul iernii și începutul primăverii, determină topirea bruscă a zăpezilor (sunt numiți local "mâncătorul de zapada" sau "vântul mare"). Vânturile predominante în regiune sunt cele umede din vest. Cea mai rece lună este ianuarie, cu o temperatură maximă medie de 2 °C și o temperatură minimă medie de -10 °C. Cea mai caldă lună este iulie, cu o temperatură maximă medie de 23 °C.

---

⁴⁷ <https://www.romanianresorts.ro/>

FIGURA 119 VALORI MEDII ALE RADIAȚIEI SOLARE GLOBALE PE TERITORIUL ROMÂNIEI

Sursa: Solargis.com – World Bank Group și ESMAP

Radiația solară globală înregistrează peste 115,0 kcal/cm²/an în depresiune și sub 110,0 kcal/cm²/an pe culmile montane.

Datele meteorologice înregistrate în perioada 2010-2021, indică temperaturi maxime absolute în anul 2012 de 38.0 °C în luna august, urmat apoi de anul 2017 cu 36.2 °C în luna august. Temperaturile minime absolute sunt înregistrate în anul 2017, cu -29.9 °C în luna ianuarie, urmat apoi de anul 2015 cu -29.5 °C în luna ianuarie. Prin urmare, la nivelul municipiului Făgăraș maximele în majoritatea anilor sunt înregistrate în luna august, iar minimele în luna ianuarie. Cea mai ridicată cantitate de precipitații este înregistrată în anul 2010 cu 846.8, urmat apoi de anul 2020 cu 673.6. Raportat la cantitatea maximă de precipitații în 24 de ore, cele mai ridicate cantități sunt înregistrate în anii 2015 - 59.2 și 2016 - 52.5, iar cele mai multe zile tropicale în anul 2012 – 62 de zile.

TABEL 29 DATELE METEOROLOGICE ÎNREGISTRATE ÎN PERIOADA 2010-2021, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

AN	TEMPERATURA MEDIE AER °C	MAXIMA ABSOLUTA ANUALA °C	MINIMA ABSOLUTA °C	CANTITATE PRECIPITA L/MP	CANTITATE MAXIMA PRECIPITATII 24 ORE L/MP	NR. ZILE TROPICALE
2010	8.9	34.1 / 12.06	-27.0 / 25.01	846.8	49.8 / 05.08	21
2011	8.1	34.1 / 20.07	-20.5 / 01.02	537.3	50.3/10.06	22
2012	9.2	38.0 / 25.08	-24.0 / 02.02	486.4	46.3 / 21.09	62
2013	9.3	35.7 / 09.08	-20.2 / 09.01	529.8	36.0/05.07	18

AN	TEMPERATURA MEDIE AER °C	MAXIMA ABSOLUTA ANUALA °C	MINIMA ABSOLUTA °C	CANTITATE PRECIPITA L/MP	CANTITATE MAXIMA PRECIPITATII 24 ORE L/MP	NR. ZILE TROPICALE
2014	9.7	35.5 / 14.08	-23.8 / 31.12	545.8	34.0 / 24.07	11
2015	9.7	34.5/31.08, 18.08	-29.5 / 08.01	500.4	59.2 / 26.06	40
2016	9.0	33.9 / 14.07	-24.9 / 20.01	611.6	52.5 / 11.04	20
2017	9.0	36.2 / 05.08	-29.9 / 10.01	567.4	23.9/ 08.06	30
2018	9.8	30.1 / 12.06	-17.0 / 25.01	605.6	37.2 / 26.07	3
2019	9.9	34.1 / 13.08	-19.8 / 23.02	461.5	30.5 / 07.05	25
2020	9.7	33.2 / 30.08	-16.9 / 07.01	673.6	49.5 / 13.06	12
2021	9.0	33.9 / 05,17.08	-17.5 / 18.01	564.4	32.1 / 20.07	33

Sursa : Administrația Națională de Meteorologie Centrul Meteorologic Regional Transilvania-Sud

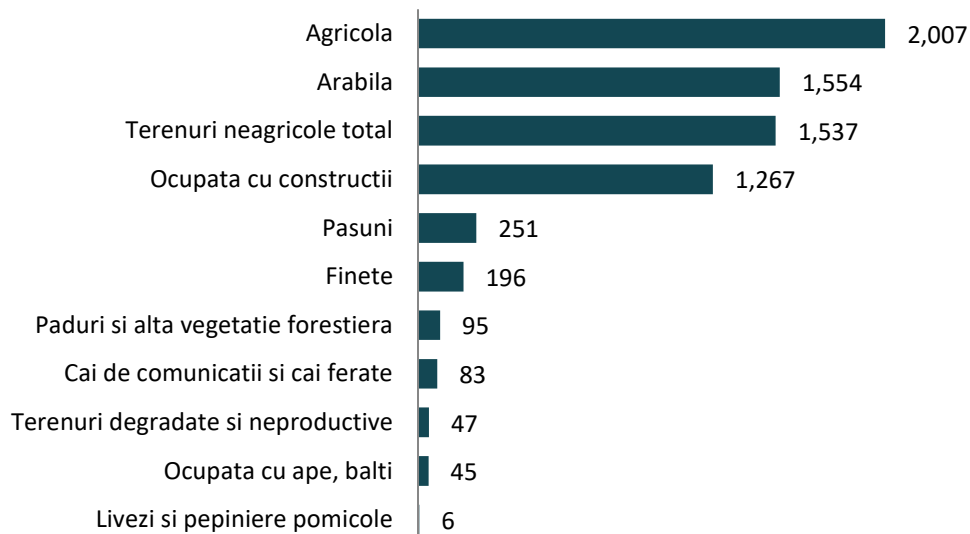
Solurile

Conform raportului de mediu, suprafața administrativă a județului Brașov este de 536309 ha, ponderea principală fiind reprezentată de terenuri agricole (51,93 %), terenuri cu vegetație forestieră (38,22 %) și terenurile neagricole ocupând doar 9,85 % din suprafața totală. Relieful județului are un caracter montan pe 45 % din suprafața totală a acestuia, deluros (podiș) pe 24 % și depresionar cu aspect de câmpie premontană pe 31 % (depresiunea Brașovului și depresiunea Făgărașului). Ponderea solurilor din categoria solurilor cu un potențial de fertilitate scăzut este de aproximativ 94,83% la nivelul județului, iar Suprafețele agricole cu soluri fertile au o pondere extrem de mică, ele deținând doar 5,17% din suprafața agricolă a județului. Județul Brașov este unul din județele cu suprafață agricolă redusă, caracterizat printr-o climă rece și umedă, cu un înveliș de soluri complexe, mai slabe din punct de vedere calitativ, care nu permit obținerea întregului sortiment de produse agricole necesare consumului populației.

Principalii factori limitativi ai capacității de producție, din punctul de vedere al suprafețelor de teren agricol afectate, sunt: excesul permanent de umiditate în sol, seceta, eroziunea solului prin apă și/sau vânt, compactarea primară și secundară a solului, formarea crustei, terenuri cu rezervă mică de humus, azot și fosfor, terenuri cu aciditate puternică și moderată și terenuri sărăturate.

Solurile de pe teritoriul municipiului sunt în măsură ridicată potențiale pentru folosință agricole. În ceea ce privește utilizarea fondului funciar, cea mai mare suprafață este ocupată de terenurile arabile (1.554 ha – circa 43,8 %) ⁴⁸. În total, în anul 2014, 2.007 ha aveau folosință agricolă (arabil, pășuni, fânețe, vii, livezi) – circa 56,6 % din teritoriul administrativ al municipiului Făgăraș.

⁴⁸ Considerând suprafața totală a teritoriului administrativ de 3.544 ha (conform INS-Tempo).

FIGURA 120 UTILIZAREA FONDULUI FUNCICIAR ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ (HA, 2014)

Sursa: Sursă date – Baza de date INS-Tempo

Vegetația și fauna

Conform Direcției Județene de Statistică Brașov⁴⁹, vegetația este condiționată de relief și de elementele pedo-climatiche, întâlnindu-se o dispunere etajată a acesteia. Regiunile montane sunt acoperite de păduri de conifere (îndeosebi molid), păduri de amestec (fag, brad și molid) și păduri de fag. Pe culmile mai înalte se află pajiști alpine și tufărișuri de jneapăn, ienupăr, afin, merișor și altele. În regiunile de deal și de podiș, respectiv în zona municipiului, se întâlnesc păduri de foioase în care predomină fagul, gorunul și stejarul; pe dealurile joase și câmpiile înalte, adesea, principalele specii care alcătuiesc pădurile sunt cerul și gârnița.

În etajul alpin din apropierea municipiului apar elemente relict precum capra neagră și vulturul de munte. În pădurile carpatine trăiesc diferite mamifere: urs, cerb, râs, lup, mistreț, căprior, veveriță și un număr mare de specii de păsări, iar în regiunile de deal sunt răspândite: iepurele, cârțița, ariciul, diferite păsări, șopârle, batracieni ș.a. Fauna acvatică este reprezentată îndeosebi prin păstrăv în apele de munte (lostrița, mai răspândită în trecut, a devenit destul de rară), clean și mreană în regiunile de deal.

7.2. BIODIVERSITATEA. ARII NATURALE PROTEJATE

Arii naturale protejate de interes comunitar

Raportul anual al Agenției pentru Protecția Mediului Brașov⁵⁰, indică prin Ordinul MMDD 1964/2007, completat și modificat prin Ord. MMP 2387/2011, privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, 21 de situri de importanță comunitară la nivelul județului Brașov, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000. De asemenea, prin HG 1284/2007, completată și modificată prin HG 971/2011, privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, în județul Brașov, s-au declarat 7 situri de protecție specială avifaunistică, dintre care, situl

⁴⁹ <https://brasov.insse.ro/wp-content/uploads/2019/05/CAPITOLUL-01-Geografie-RM-.pdf>

⁵⁰ <http://www.anpm.ro/>

ROSPA0003 Avrig – Scorei – Făgăraș și situl ROSPA0099 Podișul Hârtibacilui se regăsesc și pe teritoriul municipiului Făgăraș. Pe teritoriul administrativ al Municipiului Făgăraș se află astfel două arii naturale protejate de interes comunitar (sit Natura 2000):

TABEL 30 SUPRAFAȚA ARIILOR NATURA 2000 CARE SE REGĂSESC ȘI ÎN CADRUL MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ

NR. CRT.	DENUMIRE SIT	SUPRAFAȚA TOTALĂ (HA)	PROCENT DIN SUPRAFAȚA JUDEȚULUI ACOPERIT DE ARIA PROTEJATĂ	
			(ha)	%
1.	Avrig-Scorei-Făgăraș	2.943	1.534,19	0,29
2.	Podișul Hârtibacilui	237.779	8.5423,6	15,93

Sursa: Raportul anual (2020) al Agenției pentru Protecția Mediului Brașov

ROSPA0003 Avrig – Scorei – Făgăraș - suprafață totală a sitului - 2.788,1 ha, din care:

- Județul Brașov - 55,4 % - 1.544,61 ha
  - comuna Beclean – 4 % - 289,5 ha;
  - municipiul Făgăraș – 1 % - 34,12 ha;
  - comuna Ucea de Jos – 3 % - 310,53 ha;
  - comuna Viștea – 3 % - 402,81 ha;
  - comuna Voila – 7 % - 1.046,71 ha;

Conform Ordinului 1291/2017, Aria natural protejată ROSPA0003 Avrig - Scorei - Făgăraș face parte din cadrul rețelei Natura 2000 fiind inclusă în categoria ariilor de protecție specială avifaunistică conform Hotărârii Guvernului nr. 1.284/2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, cu modificările și completările ulterioare. Importanța sitului de protecție ROSPA0003 Avrig - Scorei - Făgăraș se datorează în primul rând populațiilor de păsări sălbatice și habitatelor acestora. Oltul reprezintă un coridor ecologic de migrație și dispersie care face legătura între diferite zone geografice ale României și Europei.

Situl se desfășoară pe o suprafață de 3024 de hectare de-alungul râului Olt și se află poziționat la o altitudine medie de 403 metri caracterizat de relief colinar format din dealurile submontane, câmpia piemontană și lunca Oltului. Climatului temperat continental, cu o medie anuală de aproximativ 8 grade Celsius i se adaugă ca și specific al zonei foehnul- inversiunea de temperatură ce provoacă circulația descendentă a maselor de aer. Pe suprafața sitului, Oltul adună apele întregului versant al munților Făgăraș prin circa 30 de afluenți. Densitatea rețelei hidrografice este de peste 0,8 km/kmp, în Carpați nu se mai înregistrează o astfel de densitate a rețelei hidrografice. De la sfârșitul lui martie și până în iunie, râurile montane drenează o cantitate mare de apă, provocând adeseori, pe fundul depresiunii, inundații, deoarece cursul Oltului nu poate prelua această cantitate fără a ieși din matcă. Solul podzolic și numeroșii afluenți ai Oltului au favorizat înmlăștinirea terenului ajungându-se ca aproximativ 11% din suprafața sitului să fie acoperită de mlaștini și turbării. Populația totală avifaunistică din sit depășește 20.000 de exemplare anual.

ROSPA0099 Podișul Hârtibacilui - suprafața totală a sitului – 246.357,1 HA, din care:

- în Județul Brașov – 34,5 % - 84.993,2 ha
  - comuna Beclean – 54 % - 3.908,52 ha
  - comuna Bunești – 67 % - 9.580,33 ha
  - comuna Cincu – 100 % - 21.719 ha

- comuna Comana de Jos – 46 % - 4.473,96 ha
- municipiul Făgăraș – 23 % - 784,76 ha
- comuna Hoghiz (17.416 ha) – 5 % - 870,8 ha
- comuna Jibert – 93 % - 15421,26 ha
- comuna Mândra - 24 % - 2095,2 ha
- comuna Părău – 1 % - 111,62ha
- orașul Rupea – 18 %- 1373,4 ha
- comuna Șercaia – 32 %- 2918,72 ha
- comuna Șoarș – 100 %- 16.760 ha
- comuna Ticuș – 100 %- 6.954 ha
- comuna Ucea - 2 % - 207,02 ha
- comuna Ungra – 63 % - 4244,94 ha
- comuna Viștea – 12 % -1587,24 ha
- comuna Voila – 21 % - 3.140,13 ha

Siturile de Importanță Comunitară ROSPA0099 Podișul Hârtibaciului, ROSCI0227 Sighișoara Târnava Mare și ROSCI0132 Oltul Mijlociu - Cibin - Hârtibaciu formează împreună, probabil, cel mai important grup de situri Natura 2000 din bioregiunea continentală a României⁵¹.

7.3. CALITATEA FACTORILOR DE MEDIU

Calitatea aerului

Pe teritoriul municipiului Făgăraș există 4 instalații IPPC/IED privind inventar emisii COV în ultimii 5 ani, conform datelor furnizate de către APM Brașov. Este vorba, în general, de surse industriale de degradare a calității mediului, provenind în special din industrie. Aceste instalații pot afecta calitatea tuturor factorilor de mediu (aer, apă, sol, factori biotici).

TABEL 31 INSTALAȚIILE IPPC/IED LA NIVELUL MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ

NR. CRT.	NUMELE TITULARULUI DE ACTIVITATE */LOCATIA ACTIVITATII	COD ACTIV LEGEA 278/2013	NR/ DATA EMITERII AIM / VALABILITATE
1	SC BERG-BANAT SRL/ Făgăraș, str. Negoiu, nr.1, jud. Brasov	2.3.c, 2.6	Nr. BV 01 / 20.01.2020 cu viză anuală
2	S FABRICA DE PULBERI SA (CN Romarm SA) / Făgăraș str. Extravilan nr. 1, jud. Brașov	4.6	3 BV 30.03.2018 rev. 01.07.2021 cu viză anuală
3	SC NITROPOROS SRL/ România – Făgăraș, sos. Combinatului nr.14, jud. Brașov	1.1., 4.2.a, 4.2.b, 4.2.c, 4.2.d, 4.3	SB 108/05.02.2010 revizuită 14.09.2012 valabilă 05.02.2020
4	SC NITROPOROS SRL / Făgăraș, șos. Ileni nr.1, județul Brașov	4.6	SB 97/18.12.2008 valabilă 18.12.2018

⁵¹ <http://www.mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/Plan%20de%20Management%20Pod%20Hartibaciului.pdf>

Sursa: datele furnizate de către APM Brașov

Pe teritoriul municipiului se găsesc, de asemenea, 2 agenți economici cu instalații înscrise în registrul COV solvenți.

TABEL 32 AGENȚI ECONOMICI CU INSTALAȚII ÎNSCRISE ÎN REGISTRUL COV, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

NR. CRT.	AGENTUL ECONOMIC/ADRESA SEDIU	NR. SI DATA EMITERII AUTORIZATIEI
1	SC ARPLAMA ROMANIA SRL - Făgăraș, str. Tudor Vladimirescu, nr. 86, jud. Brașov	AM nr. 118/05.03.2013 rev. 04.11.2013, rev. 11.07.2017 valabilitate 05.03.2023
2	SC UPRUC POL SA, Făgăraș, str. Negoii nr. 1, județul Brașov	AM nr. 195/02.07.2012 valabilitate 02.07.2022

Sursa: datele furnizate de către APM Brașov

Calitatea aerului ambiental din județul Brașov este monitorizată în rețeaua automată de monitorizare a calității aerului gestionate de Laboratorul APM Brașov prin efectuarea continuu a măsurărilor pentru poluanții specifici reglementați în legislația națională care transpune Directiva 2008/50/EC privind calitatea aerului ambiental:

- Stație de trafic: stația BV1 – B-dul Calea București – amplasată în zonă cu trafic intens;
- Stație de trafic: stația BV3 – B-dul Gării – amplasată în zonă cu trafic intens;
- Stație de fond urban: stația BV2 – str. Castanilor și din 19 noiembrie 2018 relocată pe str. Memorandului – amplasată în zonă rezidențială, pentru a evidenția gradul de expunere a populației la nivelul de poluare urbană;
- Stație de fond industrial: stația BV5 – B-dul Al. Vlahuță – al cărei amplasament a rezultat din evaluarea preliminară a calității aerului pentru a evidenția influența emisiilor din zona industrială asupra nivelului de poluare din zona de sud a municipiului Brașov;
- Stație de fond suburban: stația BV4 – comuna Sânpetru – având ca obiectiv evaluarea expunerii la ozon a populației și vegetației de la marginea aglomerației;
- Stație de tip EMEP: EM1 – comuna Fundata – monitorizează și evaluează poluarea aerului în context transfrontier, la lungă distanță.

Rețelele de la nivelul municipiului Brașov, având în vedere apropierea dintre cele două municipii sunt repere relevante de orientare ale municipiului Făgăraș, având în vedere poziționarea geografică asemănătoare și apropiată, cu mențiunea că la nivelul municipiului Făgăraș, valorile ar putea fi într-o mică măsură mai scăzută, având în vedere dimensiunile mai scăzute ale acestuia și implicit și populația și activitățile generatoare de factori poluanți.

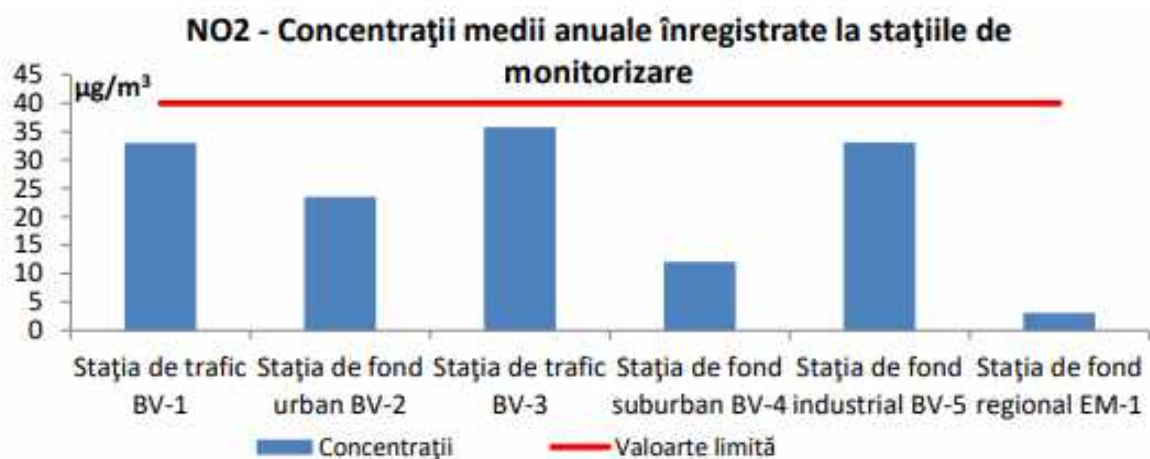
Măsurările sunt realizate în 6 stații automate de monitorizare a calității aerului din municipiul Brașov. Conform Agenției pentru Protecția Mediului Brașov, în stațiile de monitorizare din Brașov, parte integrantă a rețelei naționale de monitorizare a calității aerului, se efectuează măsurări continue pentru: dioxid de sulf (SO₂), oxizi de azot (NO, NO₂, NO_x), monoxid de carbon (CO), pulberi în suspensie (PM₁₀ și PM_{2,5}) automat (prin nefelometrie ortogonală) și gravimetric, ozon (O₃) și precursori organici ai ozonului (benzen, toluen, etilbenzen, o-xilen, m-xilen și p-xilen).

În ultimii ani APM înregistrează scăderi ale emisiilor de poluanți atmosferici specifici în județul Brașov. Cu toate acestea, în ciuda acestor reduceri, concentrațiile măsurate de poluanți relevanți pentru sănătate, cum ar fi NO₂, PM și O₃ nu au evidențiat o îmbunătățire similară și populația din mediul urban este uneori, încă expusă la concentrații de poluanți atmosferici peste valoarea limită / valoarea țintă.

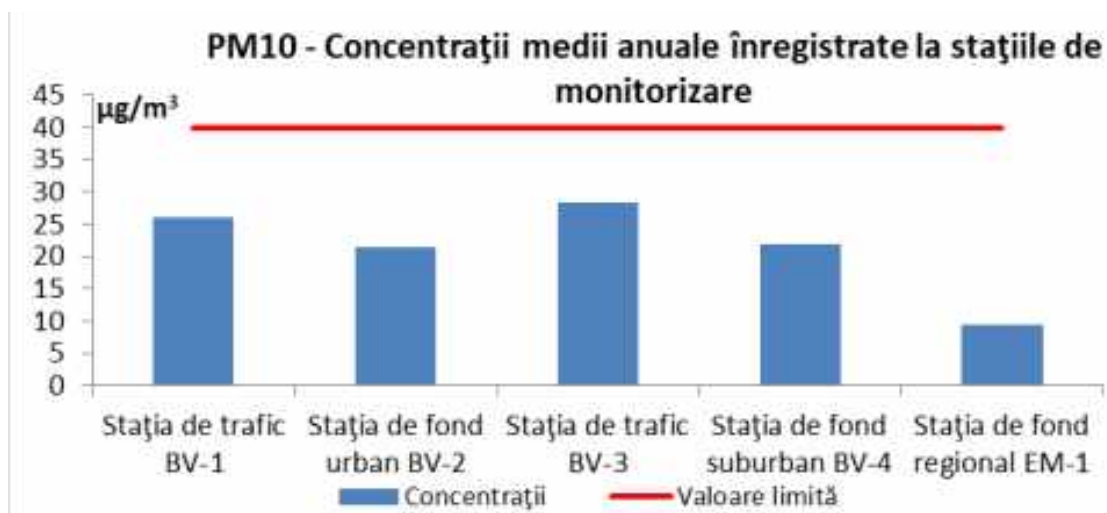
Având în vedere rezultatele măsurărilor realizate în stațiile de monitorizare a calității aerului, se poate afirma că expunerea la C6H6, O3, CO și SO2 nu prezintă risc pentru populație și mediu, dar această situație nu se regăsește și în cazul PM10 și NO2, populația urbană fiind expusă la concentrații de PM10 și NO2 care uneori depășesc valorile limită stabilite pentru protejarea sănătății în Legea 104/2011 (actualizată) privind calitatea aerului înconjurător.

FIGURA 121 EVOLUȚIA CONCENTRAȚIILOR MEDII ANUALE DE NO2 ÎN ANUL 2020

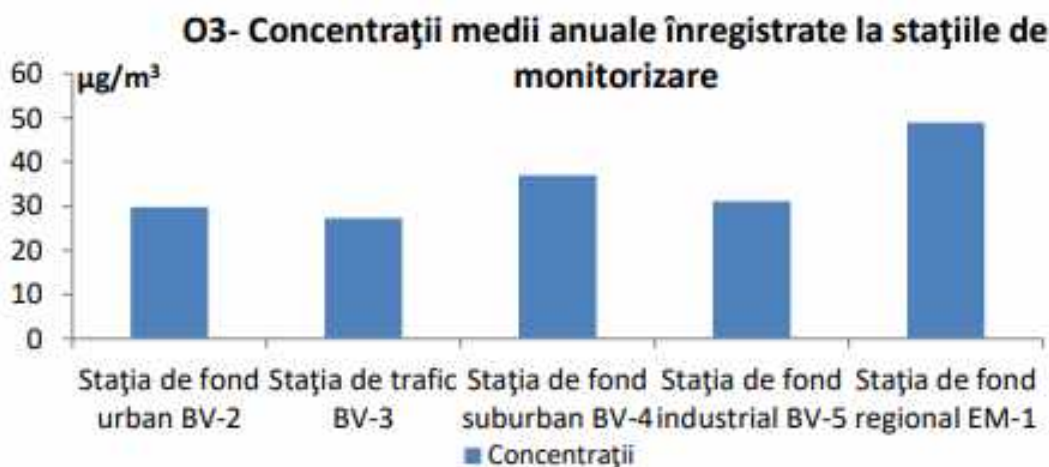

Sursa: Raport privind starea mediului în județul Brașov, pentru anul 2020

FIGURA 122 EVOLUȚIA CONCENTRAȚIILOR MEDII ANUALE DE PM10 ÎN ANUL 2020

Sursa: Raport privind starea mediului în județul Brașov, pentru anul 2020

FIGURA 123 : EVOLUȚIA CONCENTRAȚIILOR MEDII ANUALE DE O3 ÎN ANUL 2020

Sursa: Raport privind starea mediului în județul Brașov, pentru anul 2020

Raport privind starea mediului în județul Brașov, pentru anul 2020 identifică măsurătorile efectuate în stațiile de monitorizare a calității aerului din Brașov în perioada 2014 - 2017 care au o tendință de creștere a valorilor medii de PM10, ceea ce indică faptul că măsurile de reducere a concentrației de PM10 din aerul ambiental implementate au avut efect pe termen scurt. Începând cu 2018 se poate observa menținerea concentrațiilor medii anuale de PM10 înregistrate la stațiile de monitorizare din Brașov la valori mai mici decât valoarea limită medie anuală.

La nivelul județului se observă că în perioada 2010 – 2020, traficul este o sursă importantă pentru prezență NO₂ și PM10 în aerul ambiental și care are o contribuție relevantă la depășirea valorii limită pentru NO₂ și PM10. Emisiile de poluanți atmosferici au scăzut în ultimii ani, riscul expunerii la unele substanțe, cum ar fi dioxidul de sulf (SO₂) și plumb (Pb) fiind redus semnificativ. Cu toate acestea, datorită relațiilor complexe dintre emisiile de poluanți și calitatea aerului înconjurător s-a observat că reducerea emisiilor nu a determinat o scădere corespunzătoare a concentrațiilor atmosferice în special pentru PM10, NO₂ și O₃, iar în baza măsurătorilor efectuate în Rețeaua Locală de Monitorizare a Calității Aerului în Brașov au fost înregistrate depășiri ale obiectivelor de calitate a aerului pentru protejarea sănătății umane la NO₂ și la PM10.

Calitatea apei

I. Pentru alimentarea cu apă potabilă:

Alimentarea cu apă potabilă la nivelul municipiului Făgăraș este realizată de către S.C. Apă-Canal S.A. Sibiu. Conform SC Apă Canal Sibiu, concentrația generală admisibilă de clor a apei potabile este de 0,5 miligrame/litru, iar la nivelul municipiului Făgăraș există o concentrație de 0,2 – 0,3 mg/l. Clorinarea este realizată la uzinele de apă de la Iași, Pojorta și Hurez, iar la aceste stații se fac analize la apă din oră în oră.

II. Pentru colectarea și epurarea apelor uzate:

Conform Planul de Management al Bazinului Hidrografic Olt, SC APĂ SERV SA Făgăraș are ca obiect de activitate colectarea și epurarea apelor uzate menajere provenite de la un număr de 63.810 locuitori echivalenți conectați la rețeaua de canalizare care are o lungime de 46,6 km. Apele uzate sunt evacuate prin trei descărcări, în râul Olt, din care una trece prin stația de epurare, iar celelalte evacuează direct. Stația de epurare este prevăzută cu treaptă mecano-biologică, cu un debit mediu de evacuare a apelor uzate de 7,2 l/s. S-au înregistrat depășiri la indicatorii: materii în suspensie, substanțe organice (CCO-Cr, CBO5), fosfor total.

Planul de Management al Bazinului Hidrografic Olt indică la nivelul județului Brașov, din punct de vedere chimic existența apelor subterane de tipul bicarbonato-sulfatocalcico-magneziene sau sodice, iar din punct de vedere al calității, sunt în general potabile, local cu depășiri ale valorii CMA la amoniu (Făgăraș, Turnu Roșu). Sursele potențiale de poluare punctiformă sunt reprezentate de depozitele menajere neamenajate de la Victoria (Lisa), Făgăraș, Avrig, de societățile comerciale SC 93 NITRAMONIA SA Făgăraș, RAGCPS Făgăraș, SC VIROMET SA Victoria și SC SACOTERM SA Victoria.

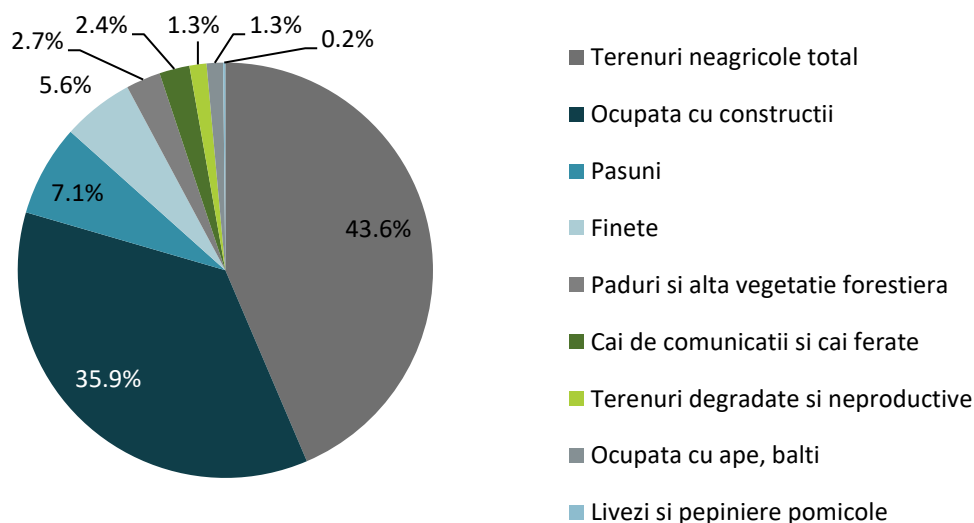
Agenția pentru Protecția Mediului Brașov identifică următoarele problematice importante privind gospodărirea apelor care afectează în mod direct sau indirect starea apelor de suprafață și apelor subterane, cu impact major în gestiunea resurselor de apă: poluarea cu substanțe organice, poluarea cu nutrienți, poluarea cu substanțe periculoase și alterările hidromorfologice.

- Poluarea cu substanțe organice este cauzată în principal de emisiile directe sau indirecte de ape uzate insuficient epurate sau neepurate de la aglomerări umane, din surse industriale sau agricole, și produce schimbări semnificative în balanța oxigenului în apele de suprafață și în consecință are impact asupra compoziției speciilor/populațiilor acvatice și respectiv, asupra stării ecologice a apelor;
- Poluarea cu nutrienți, în special cu azot și fosfor- nutrienții în exces conduc la eutrofizarea apelor, ceea ce determină schimbarea compoziției și scăderea biodiversității speciilor, precum și reducerea posibilității de utilizare a resurselor de apă în scop potabil, recreațional, etc. Ca și în cazul substanțelor organice, emisiile de nutrienți provin atât din surse punctiforme (ape uzate urbane, industriale și agricole neepurate sau insuficient epurate), cât și din surse difuze (în special, cele agricole: creșterea animalelor, utilizarea fertilizanților, etc);
- Poluarea cu substanțe chimice periculoase poate deteriora semnificativ starea corpurilor de apă și indirect poate avea efecte asupra stării de sănătate a populației.

Calitatea solului

Conform bazei de date INSSE Tempo Online din anul 2014, terenurile degradate și neproductive reprezintă circa 1,3% din suprafața fondului funciar a municipiului Făgăraș (3.544 ha).

FIGURA 124 PONDEREA TERENURILOR DEGRADATE ȘI NEPRODUCTIVE, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

Sursa: Tempo INS

Principalii factori limitativi ai capacității de producție, din punctul de vedere al suprafețelor de teren agricol afectate, sunt: excesul permanent de umiditate în sol, seceta, eroziunea solului prin apă și/sau vânt, compactarea primară și secundară a solului, formarea crustei, terenuri cu rezervă mică de humus, azot și fosfor, terenuri cu aciditate puternică și moderată și terenuri sărăturate. În tabelul de mai jos, este prezentată centralizarea APM Brașov a principalilor factori limitativi sau restrictivi ai solurilor din județ.

TABEL 33 REPARTIȚIA SOLURILOR AFECTATE DE FACTORI DE DEGRADARE, JUDEȚUL BRAȘOV

FACTORI LIMITATIVI SAU RESTRICTIVI	CRITERII PEDOLOGICE	SUPRAFAȚA (HA)
Eroziune – în suprafață	Eroziune slabă - excesivă; pericol de eroziune moderat - foarte mare	120.000
Eroziune – de adâncime	Ogașe și ravene	10.000
Alunecări de teren	Alunecări în brazde, valuri, trepte, movile, curgătoare; prăbușiri	60.000
Acidifiere	pH (H ₂ O) < 5,8 V<75% la arabil; V<60% la pajiști	105.000
Compactitate (tasare)	Grad de tasare slab – puternic (> 0% v/v în stratul de sol cuprins între 20–75 cm)	130.000
Rezervă de humus redusă	Rezerva de humus <120 t/ha	30.000
Textură grosieră la suprafață	Argilă<12%, nisip>56%	25.000
Textură fină la suprafață	Argilă>33% (lut argilos, argilă)	50.000
Volum edafic redus	Sub 50% (soluri cu schelet și grosime mai mică de 125cm)	45.000
Portanță redusă	Materie organică (turbă) la suprafață; exces de umiditate	70.000
Panta terenului	Panta >15% (8°)	150.000
Stânci și bolovani la suprafața terenului	Abrupturi și grohotiș (în munți)	2500
Exces de umiditate freatică	Adâncimea apei freatice <3 m	28.000
Exces de umiditate de suprafață (stagnantă)	Exces de umiditate de suprafață slab (sub 15 zile/an) – extrem de puternic (cea mai mare parte a anului)	60.000
Exces de umiditate pe versant	Izvoare de coastă	40.000
Temperaturi scăzute	Temperatura medie anuală sub 4°C (în munți)	21.000

Raport privind starea mediului în județul Brașov, pentru anul 2020

Conform datelor puse la dispoziție de APM Brașov, la nivelul municipiului Făgăraș există 8 situri potențial contaminate, dintre care 4 sunt neoperaționale, 3 sunt operaționale, iar unul este în activitate. Majoritatea acestora au la bază activități industriale.

TABEL 34 LISTA SITURILOR CONȚAMINATE ȘI POTENȚIAL CONȚAMINATE DE PE TERITORIUL MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ

NR. CRT.	CODUL JUDEȚEAN DE IDENTIFICARE A SITULUI	LOCALITATE	ADRESA	DENUMIREA SITULUI	STATUTUL SITULUI OPERAȚIONAL/NEOPERAȚIONAL	OPERATORUL ECONOMIC
1	ROAPMBV0001	Făgăraș	Sos. Hurezului, nr. 7, județ Brașov	Platforma industrială	Neoperațional	SC Nitroparc SRL
2	ROAPMBV0002	Făgăraș	Șoseaua Combinatului, nr. 14, județ Brașov	Platforma industrială	Neoperațional	SC Nitroporos
3	ROAPMBV0003	Făgăraș	Str. Ileni, nr. 1, județ Brașov	Platforma industrială Nitramonia Făgăraș	Neoperațional	SC Nitramonia SA
4	ROAPMBV0006	Făgăraș	str. Ileni, nr. 1, județ Brașov	Platforma industrială	Neoperațional	SC Silnef SRL
5	ROAPMBV0007	Făgăraș	Str. Extravilan, nr. 1, județ Brașov	Fabrica de pulberi	Operațional	S Fabrica de Pulberi SA
6	ROAPMBV0011	Făgăraș	Str. Negoiu, nr. 1	BERG BANAT SRL	în activitate	Berg Banat SRL
7	ROAPMBV0033	Făgăraș	Tudor Vladimirescu nr.81	Statia Distribuție Carburanti 1 Făgăraș	în activitate	OMV Petrom Marketing SRL
8	ROAPMBV0046	Făgăraș	T.Vladimirescu 78B	Mol Fagaras	în activitate	Sc Mol Romania PP Srl

Sursa: datele furnizate de către APM Brașov

La sursele de degradare a calității solurilor menționate anterior se adaugă și gestiunea necorespunzătoare a deșeurilor. Conform APM Brașov, depozitele existente la nivelul municipiului, aflate în exploatare, sunt 2:

- Depozit neconform de deșeuri menajere – Primăria Municipiului Făgăraș a obținut Decizia etapei de încadrare nr. 168 din 28.03.2018 pentru proiectul “Închidere rampă de deșeuri în municipiul Făgăraș”, propus a fi amplasat în județul Brașov, municipiul Făgăraș, extravilan, DJ 104D;
- Depozit de deșeuri industriale nepericuloase – SC MAESTRO SPRL pentru SC NITRAMONIA SA a solicitat obținerea acordului de mediu pentru proiectul “Închidere deșeuri industriale nepericuloase”, propus a fi realizat în județul Brașov, municipiul Făgăraș, str. Sos. Combinatului, nr. 14, pentru care APM Brașov a emis Decizia de respingere a solicitării acordului de mediu nr. 3/R din 12.01.2022, datorită necompletării documentației în termenul legal.

Raport privind starea mediului în județul Brașov, pentru anul 2020 indică faptul că deșeurilor municipale din județ sunt depozitate la Depozitul Ecologic Brasov. Tot mai multe deșeuri municipale sunt reciclate, prin intermediul operatorilor economici autorizați sau sunt compostate. La nivelul municipiului Făgăraș, Salco Serv SA este operator de salubritate. Din perspectiva

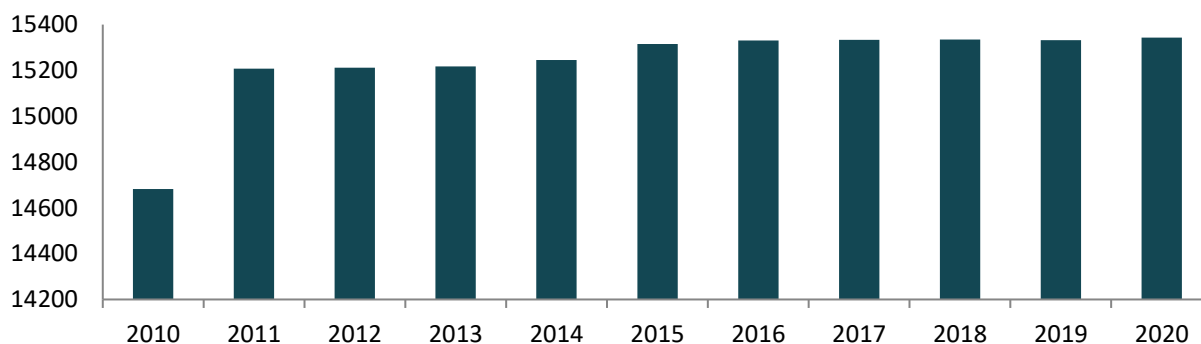

colectării deșeurilor menajere, conform raportului, municipiul Făgăraș colectează 3 fracții separate de reciclabile. De asemenea, la nivelul municipiului Făgăraș există trei agenți economici autorizați pentru colectare și tratare VSU cu sediul social sau punctul de lucru în municipiul Făgăraș:

- Gezo Mariana Camelia-Intreprindere Individuala , CUI 33070770 - colectare și tratare Făgăraș;
- SC Remat Brașov SA, CUI 1088125 – colectare;
- SC Silnef SRL, CUI 13569912 – colectare.

O altă presiune asupra calității solurilor este reprezentată de creșterea suprafețelor construite. Astfel, în ultimii 10 ani (2010 – 2020), suprafața construită a municipiului Făgăraș a crescut cu circa 661 de proprietăți (4,5%), de la 14.882 în anul 2010 la 15.343 de proprietăți în anul 2020. Realizată într-un mod necontrolat, fără o planificare urbană adecvată, expansiunea urbană poate conduce la creșterea ponderii suprafețelor artificiale (creșterea gradului de sigilare a solului) și, implicit, la accentuarea problemelor legate de insula de căldură urbană, caracteristice zonelor urbane dense, cu puține suprafețe acoperite de vegetație.

FIGURA 125 NUMĂRUL LOCUINȚELOR EXISTENTE LA NIVELUL MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ, 2010-2020

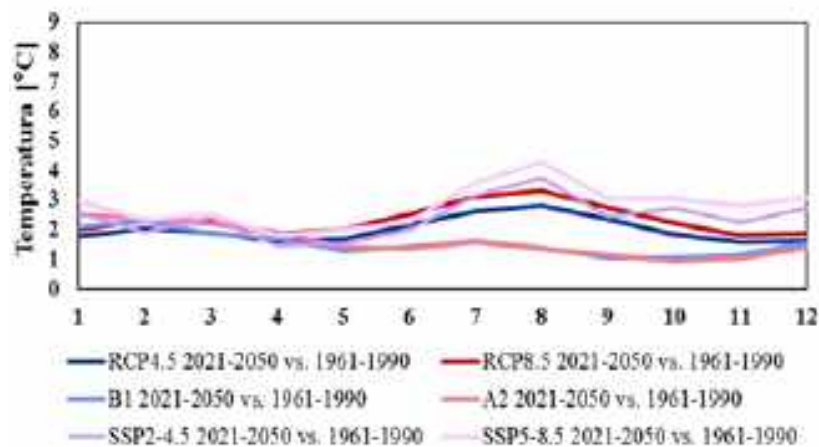
Sursa: Tempo INS

7.4. RISCURI ȘI AMENINȚAREA SCHIMBĂRILOR CLIMATICE

Impactul prognozat al schimbărilor climatice

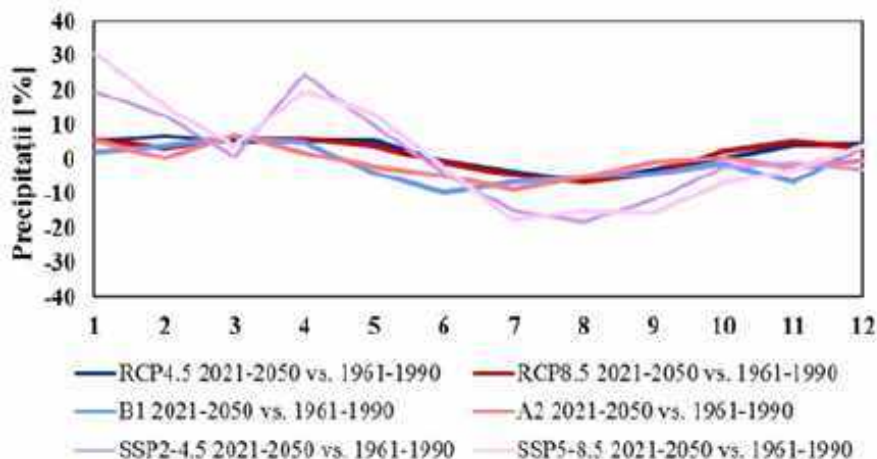
Potrivit unui articol științific recent⁵², care are ca prim autor coordonatorul grupului de cercetare privind variabilitatea și schimbarea climatică, care este și președinte al Consiliului Științific al Administrației Naționale de Meteorologie, în perioada 1901-2020, la nivelul României temperatura medie anuală a aerului a crescut cu mai mult de un grad Celsius, în linie cu media globală. Totuși, această creștere nu a fost una uniformă teritorial depinzând de o serie de factori locali. Astfel, din 1961 și până în prezent, mediile din timpul verii au crescut cu 2-3 grade Celsius în zona de sud a țării. Scenariile climatice cele mai pesimiste pentru perioada 2021-2050 indică faptul că temperatura medie în luna august ar putea crește cu încă aproape 4 grade Celsius.

⁵² Bojariu R, Chițu Z., Dascălu SI, Gothard M, Velea L, Cică R, Burcea S, Dumitrescu A, Marin L, Crăciunescu V S, Mătreață M, Ahiaiaesei V, Irasoc A., Niță A, Bîrsan M-V, 2021: Schimbările climatice – de la bazele fizice la riscuri și adaptare. Ediție revăzută și adăugită. Editura Printech, București, în pregătire

FIGURA 126 EVOLUȚIA TEMPERATURII, ROMÂNIA

Sursa: Schimbările climatice – de la bazele fizice la riscuri și adaptare

În ceea ce privește precipitațiile, este preconizată o scădere a acestora cu până la 18% pe durata verii, ceea ce corelat cu fenomenul de creștere a temperaturii, va conduce la perioade îndelungate de secetă. În altă ordine de idei, este așteptată o creștere a numărului de zile cu precipitații abundente, ceea ce antrenează riscul de producere a inundațiilor și chiar a alunecărilor de teren. Grosimea stratului de zăpadă este de așteptat să se reducă drastic, chiar și cu 80% față de perioada 1971-2021 în cele mai pesimiste proiecții, ceea ce va afecta sectorul agricol.

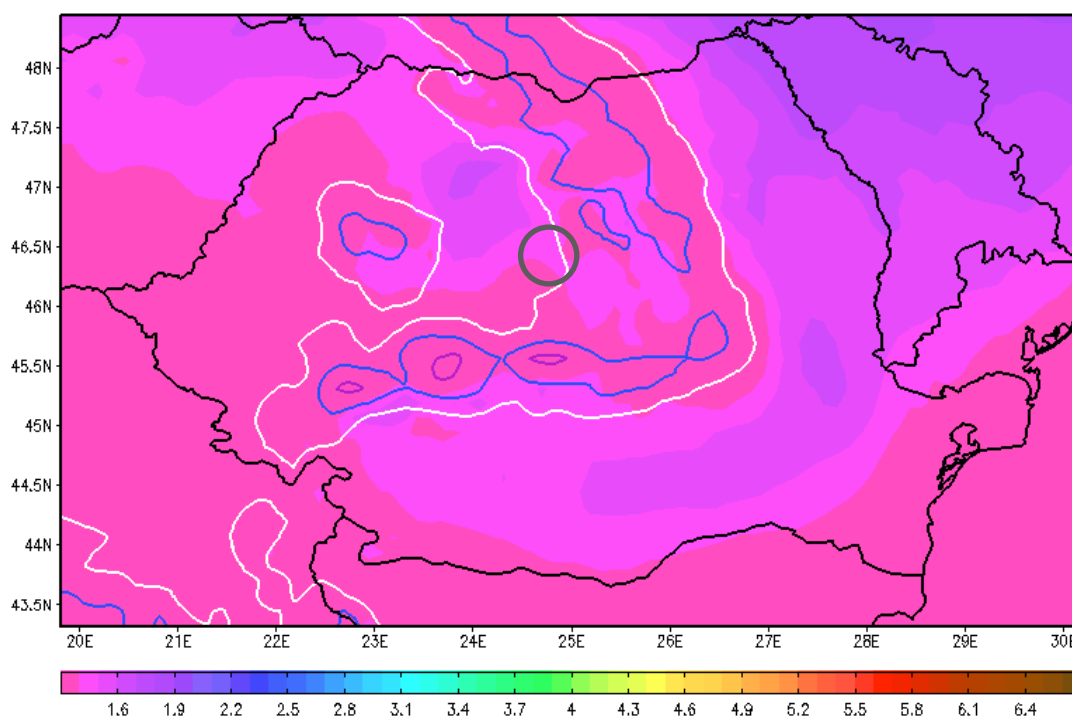
FIGURA 127 EVOLUȚIA PRECIPITAȚIILOR, ROMÂNIA

Sursa: Schimbările climatice – de la bazele fizice la riscuri și adaptare

Proiecțiile indică și faptul că fenomenele meteo extreme vor fi tot mai frecvente, mai ales în ceea ce privește frecvența și intensitatea valurilor de căldură, dar și intensitatea precipitațiilor. În aglomerările urbane, efectele schimbărilor climatice vor fi amplificate de mediul artificial construit care determină formarea insulelor de căldură urbană. Din cauza izolării solului de atmosferă scurgerea la suprafață a apei este amplificată, conducând la tot mai multe inundații urbane. În schimb, spațiile și verzi lacurile vor acționa ca rezervoare ce permit infiltrarea apei în sol și reduc impactul acestor inundații.

Aceste schimbări ale parametrilor climatici (temperatură, precipitații) vor avea un impact și asupra altor caracteristici climatice. Astfel, în condițiile aceluiași scenariu RCP 8.5, se estimează o reducere medie a grosimii stratului de zăpadă cu 70 – 80 % în intervalul 2070 – 2099 față de intervalul 1971-2000.

FIGURA 128 CREȘTEREA MEDIE A TEMPERATURII AERULUI IARNA ÎN INTERVALUL 2021-2050⁵³

Sursa: Bojariu et al. (2015). *Schimbările climatice – de la bazele fizice la riscuri și adaptare*. Editura Printech, București.

Strategia Națională privind Schimbările Climatice (2013-2020) prevede două categorii importante de măsuri. Prima categorie este reprezentată de măsurile de atenuare a schimbărilor climatice și vizează reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în atmosferă. Astfel, printre tipurile de măsuri propuse se numără utilizarea pe scară largă a energiei regenerabile nepoluante, eficientizarea energetică a clădirilor rezidențiale, a clădirilor publice sau a sistemelor de iluminat public și tranziția către sisteme de transport electrice.

A doua categorie este reprezentată de măsurile de adaptare la efectele schimbărilor climatice, considerând atât schimbările survenite în regimul termic sau pluviometric, cât și tendința de creștere a incidenței hazardelor naturale. Printre măsurile de adaptare se numără cele ce vizează diminuarea vulnerabilității localităților față de riscuri naturale sau creșterea suprafețelor acoperite cu vegetație.

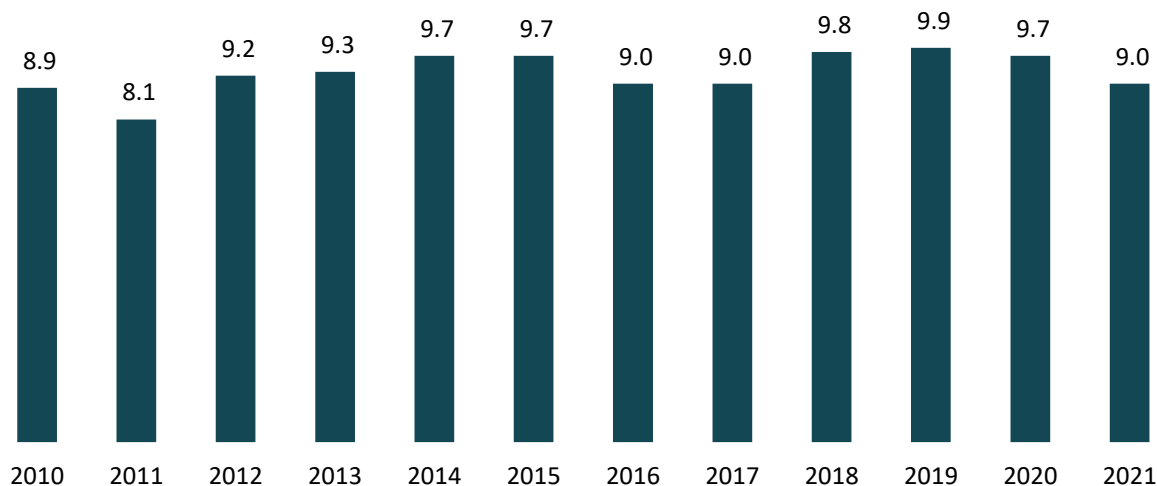
În anul 2021, temperatura medie anuală la stația meteorologică Făgăraș a fost de 9,0 °C, cu 0,3 °C mai mare decât temperatura medie multianuală de 8,7 °C din perioada 1990 – 2021 (normala climatologică). Din graficul de mai jos reiese faptul că, în ultimii 11 ani (2010-2021), temperatura medie anuală s-a situat în aproape fiecare an, cu excepția anului 2011, peste normala climatologică din ultimele 3 decenii.

⁵³ Față de intervalul 1971 – 2000, în condițiile scenariului RCP 8.5.

FIGURA 129 EVOLUȚIA TEMPERATURII MEDII ANUALE LA STAȚIA METEOROLOGICĂ FĂGĂRAȘ

Sursa: Administrația Națională de Meteorologie Centrul Meteorologic Regional Transilvania-Sud

Raportat la nivel județean, conform Planului de analiză și acoperire a riscurilor la nivelul județului Brașov, în ceea ce privește temperaturile minime, cele mai mici valori se înregistrează în zona municipiului Brașov. Numărul de nopți geroase (temperaturi minime mai mici de -10 °C) este apropiat ca valoare în întreg județul, exceptând cele din zona montană înaltă, unde sunt mai scăzute. Temperaturile maxime s-au înregistrat în zona joasă a județului – în zona municipiului Făgăraș, ele fiind însă apropiate ca valoare de cele înregistrate la stația meteorologică Ghimbav. La fel, numărul de zile tropicale este mai mare în zona Făgărașului.

Totodată, la nivelul municipiului sunt solicitate anual autorizații de mediu în vederea demarării diverselor investiții cu scopul de a primi confirmarea de demarare a acestora. Autorizațiile stabilesc condițiile sau parametrii de funcționare a activității întreprinderilor cu potențial impact asupra mediului. Următoarele autorizații au fost solicitate la nivelul municipiului Făgăraș, conform datelor furnizate de către APM Brașov.

TABEL 35 LISTA TIPURILOR DE INVESTIȚII PENTRU CARE A FOST SOLICITATĂ AUTORIZAȚIE DE MEDIU, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

ACTIVITATE	REV 2	REV 1
Colectare deseuri nepericuloase		3832
Statie de epurare		3700
Exploatare forestiera	220	
Productia de repere din materiale compozite/productie de energie electrica	2223	2523
Fabricarea fittingurilor; fabricarea de confectii metalice	2420	2722
Hala de productie panificatie	1071	
Spalatorie auto	4520	5020
Prelucurarea si finisarea materialelor textile	1330	1730
Preparare ingrasamant lichid foliar		
Debitare busteni	1610	2010
Hala productie componente metalice si nemetalice	2599	2875

ACTIVITATE	REV 2	REV 1
Spalatorie auto	4520	5020
Epurarea apelor uzate menajere	9001	3700
Fabricarea produselor din beton pentru constructii	2361	2661
Turanatorie aluminiu	2442;2453;2454	2742;2753;2754
Fabricare de pompe si compresoare, colectare si valorificarea deseurilor feroase si neferoase, valorificarea prin turnare a deseurilor feroase si neferoase, obtinerea de piese turnate din aliaje feroase	2420;2442;2443;2444;2451;2452;2453;2454;2813;2814;3811;3831;3832;4677	2722;2742;2743;2744;2721-2751;2752;2753;2754;2912;2913;9002;3710;3720;5157;
Atelier tamplarie-modelarie	1610;1621;1623;1624;1629	2010;2020;2030;2040;2052
Prelucrari mecanice	2562;2511	2010;2020
Atelier fabricare mobila	3101-3102-3109	
Colectarea deseurilor nepericuloase, recuperarea materialelor reciclabile sortate, comert cu ridicata al deseurilor si resturilor	3811,3832,4677	9002,3720,5157
Fabricarea produselor lactate si a branzeturilor	1051	1551
Taierea si rindeluirea lemnului	1610	2010
Tratarea si acoperirea metalelor	2561	2851
Spalatorie auto	4520	5020
Colectare deseuri nepericuloase si valorificare deseuri de hartie/carton si plastic	3811, 3832, 4677	9002, 3720, 5157
Fabricare articole de ambalaj din materiale plastice	2222	2522
Comert cu amanuntul al carburantilor pentru autovehicule	4730	5050
Comert cu amanuntul in magazine nespecializate, cu vanzare predominanta de produse alimentare, bauturi si tutun	4711	5211
Fabricarea de furnire si a panourilor din lemn; taierea si rindeluirea lemnului	1621 1610	2020 2010
Depozitare materiale explozive		
Spalarea si curatare (uscata) a articolelor textile si blana		
Fabricarea altor articole din metal n.c.a, recuperarea materialelor reciclabile sortate (deseuri proprii de aluminiu folie)	3832	3710
Intretinerea si repararea autovehiculelor	4520	5020
Depozitari (produse explozive)	5210	
Intretinerea si repararea autovehiculelor, spalarea si curatarea (uscata) articolelor tectile si a produselor din blana	4520, 9601	5020, 9301
Spalarea si curatarea (uscata) artcolelor textile si a produselor din blana, intretinerea si repararea autovehiculelor	9601, 4520	9301, 5020
Restaurante, hoteluri si alte facilitati de cazare similare	5610, 5510	5530, 5510
Fabricarea produselor din caren (inclusiv pasare)	1013	1511

ACTIVITATE	REV 2	REV 1
Fabricarea altor articole din metal; fabricarea fibrelor de sticla	2599; 2314	2875; 2614
Depozit de marfuri periculoase (materii explozive); colectarea deșeurilor periculoase; tratarea și eliminarea deșeurilor periculoase; recuperare deșeuri și resturi metalice reciclabile; comect cu ridicata al deșeurilor și resturilor; transport rutier de marfuri periculoase;	3812, 3822, 3832, 4677, 4941, 5210	9002, 3710, 5157, 6024, 6312
Fabrica de arome alimentare	1089; 2042; 2053; 4675	1589; 2452; 2463; 5155
Statie de sortare - spalare aggregate minerale	990	1450
Fabricarea de mobila	3109	3614
Intretinerea și repararea autovehiculelor	4520	4520
Service auto cu vopsitorie	4520	5020
Mun.Făgăraș, str.13 decembrie, f.n.	3530	4030
Mun.Făgăraș, str.vasile alecsandri, f.n.	3530	4030
Mun.Făgăraș, zona garii, str.negoiu, f.n	3530	4030
Mun.Făgăraș, cvartal centru ii, str.teiului, nr.22	3530	4030
Mun.Făgăraș, str.teiului, nr22a	3530	4030
Sectie fabricare articole de voiaj și marochinarie	1512	1920
Comert cu ridicata al produselor chimice	4675	5155
Colectarea deșeurilor nepericuloase.	3811, 3832, 4677	9003, 3710, 5157
Activitati de asistenta spitaliceasca	8610	8511
Atelier fabricare mobila	3101, 3102, 3109	3612, 3613, 3614
Furnizarea de abur și aer conditionat	3530	4030
Spalatorie de textile	9601	9301
Activitati de servicii anexe pentru extractia mineralelor	990	1411
Centru de colectare și valorificare a deșeurilor și resturilor metalice și nemetalice reciclabile	3811, 3832, 4677	9002, 3720, 5157
Centru de colectare și valorificare a deșeurilor și resturilor metalice și nemetalice reciclabile	4677, 3832, 3811, 3812, 3831, 3821, 2591, 3320, 5210	5157, 3710, 3720, 902, 3710, 2871, 6312
Unitate procesare peste	1020	1520

Sursa: APM Brașov

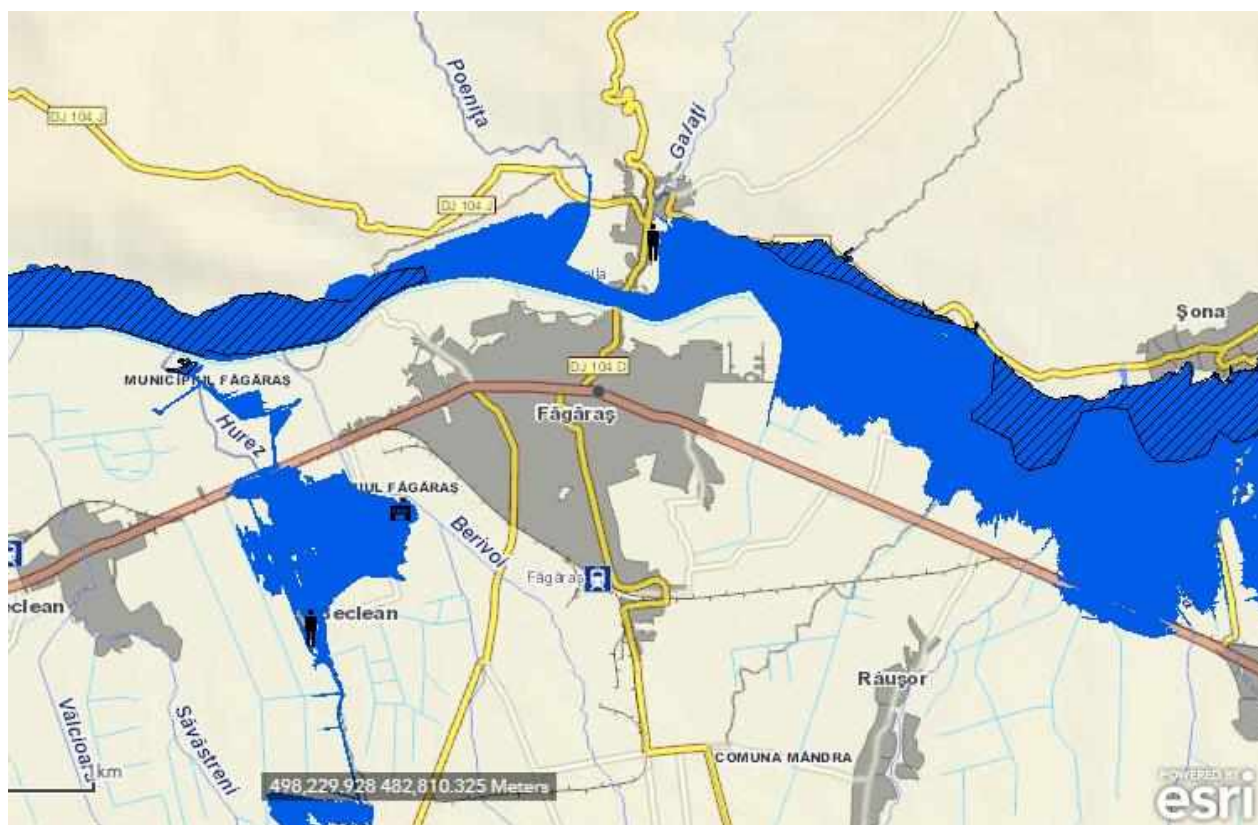
Conform Raportului privind Starea de Mediu în județul Brașov, 2021⁵⁴, activitățile antropice desfășurate în domeniile agricultură, industrie, energie și transport exercită presiuni asupra mediului, dar un impact semnificativ au industria și transporturile. Astfel, recomandările au la bază politicile de dezvoltare în aceste domenii care trebuie fundamentate pe principiul dezvoltării durabile și trebuie să ia în considerare potențialele efecte asupra mediului înconjurător, prin includerea protecției mediului în politicile sectoriale.

⁵⁴ <https://www.brasovcity.ro/file-zone/rapoarte/mediu/2021/Raport%20de%20mediu%20aprilie%202021.pdf>

Vulnerabilitatea la riscuri naturale

Datorită poziționării geografice a localității, la confluența unor văi, municipiul se confruntă cu un risc de inundare, dar scăzut, prin scurgerea apelor de pe versanți dar și cu un risc de alunecări de teren și prăbușiri. Se adaugă și riscul de inundare prin creșterea nivelului pânzei freatice. Toate acestea impun limitări în ceea ce privește construcția în zonele mai profund afectate precum și luarea unor măsuri de protecție și ameliorare de către autoritățile publice. Planul de analiză și acoperire a riscurilor la nivelul județului Brașov⁵⁵, prezintă zona Zona Hoghiz-Făgăraș ca fiind mai des afectată de viituri în ultimii ani. Aceasta se caracterizează printr-o creștere rapidă a nivelurilor și debitelor (în 10 – 12 ore se depășesc pragurile de apărare la Hoghiz), cauza principală fiind afluenții de pe partea dreapta a râului Olt. Se remarcă de asemenea creșterea frecvenței fenomenelor hidrologice periculoase de scurgere pe versanți, mult accentuate în zonele fără perdele forestiere de protecție.

FIGURA 130 HĂRȚI DE HAZARD ȘI RISC LA INUNDAȚII, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

Sursa: Rowater

Rețeaua hidrografică destul de densă, cu o alimentare bogată, dă valori mari ale scurgerii înscrind județul Brașov în categoria zonelor frecvent afectate de viituri de mare amploare. Scurgerea maximă se produce de regulă în perioada aprilie-mai în urma topirii zăpezilor, combinată cu producerea precipitațiilor de primăvară. De asemenea se produc frecvent viituri în lunile iunie-august în urma ploilor sub formă de averse. Totuși, prin lucrări de îndiguire realizate au fost apărate localități, importante suprafețe de teren, drumuri, căi ferate, printre care și pe râul Olt zona acumulare Voila și Viștea: municipiul Făgăraș, Beclean, Voila, Sâmbăta de Jos, Olteț, Rucăr, Viștea de Jos, Ucea de Jos, Feldioara. Schema de amenajare a bazinului hidrografic Olt (Iacurile

⁵⁵ <http://www.isujbv.ro/file/repository/COJ/DIVERSE/Planul%20de%20analiza%20si%20acoperire%20a%20Oriscurilor%202019.pdf>

de acumulare cu folosință hidroenergetică și de alimentare cu apă, acumulările nepermanente, liniile de apărare continue și derivațiile de ape mari) a fost astfel concepută încât să asigure o apărare împotriva inundațiilor a principalelor localități / municipii din bazinul hidrografic Olt: Bălan, Miercurea Ciuc, Sfântu Gheorghe, Brașov, Săcele, Făgăraș, Sibiu, Avrig, Agnita, Râmnicu Vâlcea, Drăgășani, Slatina, Caracal, localități cu peste 803.234 locuitori.

Planul de analiză și acoperire a riscurilor la nivelul județului Brașov indică în raport cu fenomenul de caniculă, cea mai afectată zonă ca fiind zona Făgărașului, iar acest fenomen se produce în special în lunile iunie și august.

Conform Planului de Amenajare a Teritoriului Național – Secțiunea a V-a – Zone de risc natural, municipiul Făgăraș este inclus în zona de intensitate de gradul VII pe scara Mercalli, având o foarte puternică la cutremure de pământ . La nivelul acestui grad, se produce panică, iar oamenii părăsesc locuințele, se produc avarii ușoare până la moderate la structurile de rezistență obișnuite, avarii considerabile la construcțiile slab executate sau necorespunzător proiectate, iar coșurile se prăbușesc.

Vulnerabilitatea la riscuri tehnologice

Planul de Analiză și Acoperire a Riscurilor indică în baza clasificării, la nivelul Județului Brașov, operatorii economici care pot provoca accidente, avarii, explozii și incendii în activități de transport și depozitare produse periculoase. Dintre aceștia, societăți comerciale autorizate care utilizează frecvent rețeaua rutieră pentru transportul materialelor periculoase la nivelul municipiului Făgăraș sunt următoarele:

- SC Isoplus Special SRL - Str. Titu Pertea, nr. 6/c/1;
- SC Niabada COM SRL - Str. Magnoliei, nr. 45;
- SC Sirfa Con SRL - Str. Negoiu, nr. 1.

Raportat la transportul prin rețele magistrale, Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „Transgaz” S.A. administrează pe teritoriul municipiului următoarele magistrale :

- Bârghi – Făgăraș;
- Punct B – Făgăraș;
- Victoria – Făgăraș;
- Conducta racord injecție Făgăraș.

În cadrul Planului de Analiză și Acoperire a Riscurilor este indicată zona critică prin Magistrala Coroi - București, cu diametrul de 700 mm, în lungime de 65 km, care intră în județul Brașov în zona localității Bărcuț, traversează aerian râul Olt în zona municipiului Făgăraș, unde există riscul unor alunecări de teren cu afectarea gravă a conductei fiind pe traseul Paltin - Râșnov - Pârâul Rece.

Alte categorii de risc manifestate la nivelul orașului

- Epidemii și epizotii- în anul 2020 s-a manifestat cea mai vastă epidemie din ultimul secol, cea de COVID-19, care a condus la un număr mare de îmbolnăviri, decese și la restricții fără precedent de circulație, activitate etc;
- Astfel de situații, la o scară mult mai mică, pot apărea și ca urmare a infestării apei consumate din sursele subterane sau de suprafață, fiind probleme mai ales la poluarea fântânilor cu nitrați și nitriți, dar și la epurarea de ape uzate netratate sau insuficient tratate;
- O sursă de pericol o reprezintă și necolectarea la timp a deșeurilor menajere de la punctele gospodărești, gestionarea deficitară a deșeurilor medicale, a celor de grajd. În final, îmbolnăviri în masă se pot produce și din cauza poluării aerului de către operatori industriali.

- Riscurile sociale sunt legate mai ales de evenimentele cu un număr mare de participanți, cu caracter temporar sau permanent (de ex. târguri, festivaluri, meciuri de fotbal etc.), unde există riscul de afectare a unui număr mare de persoane, fie că vorbim de riscuri de incendiu, fenomene meteo periculoase, cutremure, îmbolnăviri în masă, acte teroriste etc.;
- Muniția neexplodată- în fiecare an sunt raportate la nivel județean identificări de muniție neexplodată din Al Doilea Război Mondial;
- Eșecul utilităților publice vizează, în primul rând, întreruperea furnizării alimentării cu apă din cauza stării rețelelor, a unor fenomene meteo periculoase, avarii, accidente, erori umane etc. Același lucru se poate întâmpla în cazul alimentării cu gaze naturale, energie termică, energie electrică;
- Riscurile nucleare sunt legate de transport unor produse radioactive, cât și la deplasarea norilor radioactivi în cazul unor accidente la centralele de la Kozlodui sau Cernavodă.

Managementul situațiilor de urgență de tipurile de risc de competență se asigură de către Inspectoratul pentru Situații de Urgență Brașov, constituit ca serviciu public deconcentrat. Instituția are la bază patru detașamente, Detașamentul 1 de Pompieri Brașov, Detașamentul 2 de Pompieri Brașov, Detașamentul de Pompieri Făgăraș și Secția de Pompieri Zărnești. Conform Planului de analiză și acoperirea riscurilor de la nivelul județului Brașov, în anul 2018, cel mai recent an pentru care există date disponibile, cele mai multe intervenții au vizat asistența persoanelor (27,4%), urmate apoi de incendii (26,9%). După acest tip de intervenții, 21,8% au avut la bază protecția comunității, 12,2% alte situații de urgență, iar cele mai puține intervenții, 11,7% au fost realizate pentru măsuri de stopare a incendiilor de vegetație.

TABEL 36 INTERVENȚII, DETAȘAMENTUL FĂGĂRAȘ ISU BRAȘOV, 2018

TOTAL INTERVENȚII	INCENDII	INCENDII DE VEGETAȚIE	ASISTENȚA PERSOANELOR	ALTE SITUAȚII DE URGENȚĂ	PROTECȚIA COMUNITĂȚILOR
197	53	23	54	24	43

Sursa: Planul de analiză și acoperire a riscurilor, județul Brașov

7.5. INFRASTRUCTURA ENERGETICĂ

Sistemul de alimentare cu energie electrică din municipiu este conectat la rețeaua națională operată de către S.C. ELECTRICA FURNIZARE S.A. Aceasta are în administrare următoarele rețele: medie tensiune (20 Kv cu o lungime de 30km) și joasă tensiune (0,4 Kv cu o lungime de 54km).

Sistemul de iluminat public în municipiu are o lungime de peste 23km și a fost modernizat în proporție aproximativ 70% prin acțiuni anuale de amplasare de stâlpi din metal, schimbarea corpurilor de iluminat vechi cu unele cu tehnologie LED și amplasarea de sisteme de semnalizare pentru trecerile de pietoni care prezintă un risc ridicat pentru producerea de accidente rutiere. În 2019 Primăria Municipiului Făgăraș a semnat un contract pe 10 ani pentru gestiunea sistemului de iluminat în valoare de aproximativ 22 de milioane RON, dintre care 15 milioane RON sunt prevăzuți pentru investiții în cadrul rețelei. Mai mult, la finalul anului 2021, municipalitatea a realizat demersurile pentru realizarea unui proiect complementar, în urma căruia tot sistemul de iluminat public să fie modernizat, fiind prevăzute nu doar conversia stâlpilor și a corpurilor de iluminat, ci și extinderea rețelei subterane cu aproximativ 5 km.

În Municipiul Făgăraș, rețeaua de alimentare cu gaze naturale este în administrarea S.C.DISTRIGAZ SUD S.A. și este conectată la magistrala Mediaș – București. Rețeaua de

distribuție din municipiu măsoară aproximativ 100km (84 – conducte din polietilenă, 15km conducte din oțel) și acoperă în prezent aproximativ 95% din suprafața municipiului. În perioada 2000-2003 conductele componente rețelei au fost înlocuite integral iar contoarele în procent de 60%. Numărul de bransamente atinge valoarea de 3.068 la nivelul anului 2012 cu lungime totală de 23,2km (1.229 bransamente din țevi de oțel cu o lungime de 12,6km și 1.839 bransamente din țevi de polietilenă cu o lungime de 10,6km).

Dacă la nivelul anului 2012, cartierele de blocuri de locuințe și unele instituții publice precum școlile sau spitalul municipal erau încălzite, folosind sistemul centralizat de furnizare a energiei termice asigurat de S.C.ECOTERM S.A. Această situație s-a schimbat însă parțial, în prezent aceste servicii fiind asigurate de către Serviciului Public de Alimentare cu Energie Termică în Sistem Centralizat în Municipiul Făgăraș, aflat sub autoritatea Consiliului Local Făgăraș. Infrastructura de furnizare a energiei termice în municipiu este extinsă, dispunând de 9 puncte de producere a agentului termic și o rețea de conducte care asigură transportul de la centralele termice (CT) la consumatorii finali.

TABEL 37 INFRASTRUCTURA DE PRODUCERE ȘI FURNIZARE A ENERGIEI TERMICE LA NIVELUL MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ

NR. CRT	DENUMIREA BUNULUI	ELEMENTE DE IDENTIFICARE	AN DARE ÎN FOLOSINȚĂ	SITUAȚIE JURIDICĂ
1	Centrala Termica 1 Tudor Vladimirescu - cladire	Cv. T.Vladimirescu, Sc = 525 mp Cladire parter cu structura de rezistenta din cadre din beton armat si zidarie de compartimentare din caramida; planseu din elemente prefabricate din beton armat. CF 102772 Fagaras nr.top 3209/6/1/6 (CF vechi 7036)	1999	Proprietate Municipiul Fagaras
	Teren aferent CT1 Tudor Vladimirescu	Teren suprafata totala teren S =820,45 mp împrejmuit cu gard din panouri de sarma CF 102772 Fagaras nr.top 3209/6/1/6 (constructie 525 mp)		
2	Instalatie Tehnologica CT1 Tudor Vladimirescu	instalatie termomecanica de capacitate instalata 10,2MW: 3 cazane combustibil gaz metan, pompe, schimbatoare de caldura, sistem de expansie, contorizare sursa, statie de tratare; tubulatura.	1999	Proprietate Municipiul Fagaras
3	Instalatie Automatizare CT1Tudor Vladimirescu	sistem de automatizare, telegestiune, sistem transmisie radio;	1999	Proprietate Municipiul Fagaras
4	Rețele Termice CT1Tudor Vladimirescu	retea termica tur-retur incalzire 2 fire x 1996,6 m, cu DN 40-200 retea apa calda menajeră 2160 m, cu DN 20-100,	1999	Proprietate Municipiul Fagaras
4.1	Extindere Rețele Termice CT1Tudor Vladimirescu	Instalatie interioara bloc 3AB Cutie de contorizare -18buc	2018	Proprietate

NR. CRT	DENUMIREA BUNULUI	ELEMENTE DE IDENTIFICARE	AN DARE ÎN FOLOSINȚĂ	SITUAȚIE JURIDICĂ
5	Instalație Acumulare CT1 Tudor Vladimirescu	vase de acumulare apa caldă menajeră cu fundație din beton, vane, servomotoare, pompe	2005	Proprietate Municipiul Făgăraș
6	Centrala Termică 2 13 Decembrie - clădire	Cv. 13 Decembrie, Sc = 512 mp Clădire parter cu structura mixtă din cadre din beton armat și zidărie portanță din cărămidă cu samburi din beton armat; planșeu din elemente prefabricate din beton armat CF 102779 Făgăraș nr cad 640 (CF vechi 11695)	1999	Proprietate Municipiul Făgăraș
	Teren aferent CT2 13 Decembrie	Teren suprafața totală teren S = 794,8 mp împrejmuit cu gard din panouri de sarmă Făgăraș din CF 102779 nr cad 640 cu suprafața totală 42836 mp		
7	Instalație Tehnologică CT2 13 Decembrie	instalație termomecanică de capacitate instalată 13,6 MW: 4 cazane combustibil gaz metan, pompe, schimbătoare de căldură, sistem de expansie, contorizare sursă, stație de tratare; tubulatură.	1999	Proprietate Municipiul Făgăraș
8	Instalație Automatizare CT2 13 Decembrie	sistem de automatizare, telegestiune, sistem transmisie radio;	1999	Proprietate Municipiul Făgăraș
9	Rețele Termice CT2 13 Decembrie	rețea termică tur-retur încălzire 2 fire x 3052,5 m, cu DN 40-250 Rețea apă caldă menajeră 2939,70 m, cu DN 25-125	1999	Proprietate Municipiul Făgăraș
10	Instalație Acumulare CT2 13 Decembrie	vase de acumulare apă caldă menajeră cu fundație din beton, vane, servomotoare, pompe	2007	Proprietate Municipiul Făgăraș
11	Centrala Termică 3 Vasile Alecsandri - clădire	Cv. V. Alecsandri, Sc = 426 mp Clădire parter cu structura de rezistență din zidărie portanță din cărămidă și samburi din beton armat; planșeu din beton armat monolit (placi și grinzi) CF 102775 Făgăraș (CF vechi 5959)	2000	Proprietate Municipiul Făgăraș
	Teren aferent CT 3	Teren suprafața totală teren S = 611,5 mp împrejmuit cu gard din panouri de sarmă c.p. din CF 102775 Făgăraș		
12	Instalație Tehnologică CT3 Vasile Alecsandri	instalație termomecanică de capacitate instalată 10,2 MW: 3 cazane combustibil gaz metan, pompe, schimbătoare de căldură, sistem de expansie, contorizare sursă, stație de tratare; tubulatură.	2000	Proprietate Municipiul Făgăraș

NR. CRT	DENUMIREA BUNULUI	ELEMENTE DE IDENTIFICARE	AN DARE ÎN FOLOSINȚĂ	SITUAȚIE JURIDICĂ
13	Instalație Automatizare CT3 Vasile Alecsandri	sistem de automatizare, telegestiune, sistem transmisie radio;	2000	Proprietate Municipiul Făgăraș
14	Rețele termice CT3 Vasile Alecsandri	retea termica tur-retur încălzire 2 fire x 1595,6 m, cu DN 50-200 retea apa calda menajeră 1568 m din care: DN 25-100	2000	Proprietate Municipiul Făgăraș
15	Instalație Acumulare CT3 Vasile Alecsandri	vase de acumulare apa calda menajera cu fundatie din beton, vane, servomotoare, pompe	2007	Proprietate Municipiul Făgăraș
16	Centrala Termica 4 zona Gării – clădire	C.v. Zona Gării, Sc = 330 mp Cladire parter cu structura mixta din cadre din beton armat si zidarie portanta din caramida cu samburi din beton armat; planseu din elemente prefabricate. CF 102769 Fagaras nr.top 2834/2/1/1 (CF vechi 7037)	1999	Proprietate Municipiul Făgăraș
	Teren 204sistem204 CT4 Zona Gării	Teren suprafata totala teren S =803,7 mp imprejmuit cu gard din panouri de sarma CF 102769 Fagaras nr.top 2834/2/1/1		
17	Instalatie tehnologica CT4 Zona Gării	instalatie termomecanica de capacitate instalata 10,2MW: 3 cazane combustibil gaz metan, pompe, schimbatoare de caldura, 204 sistem de expansie, contorizare sursa, statie de tratare; tubulatura.	1999	Proprietate Municipiul Făgăraș
18	Instalatie Automatizare CT4 Zona Gării	sistem de automatizare, telegestiune, sistem transmisie radio;	1999	Proprietate Municipiul Făgăraș
19	Rețele Termice CT4 Zona Gării	rețea termica tur-retur incalzire 2fire x 2962,8 m cu DN 32-250 rețea apa calda menajeră 2821,10 m, cu DN 25-150;	1999	Proprietate Municipiul Făgăraș
19.1	Extindere Rețele Termice CT4 Zona Gării	Bl.A/A Substatie 100/50kw+cutie de contorizare-4buc Bl.B/B Module VVX-B+Sono 500-4buc	2017	
20	Instalație Acumulare CT4 Zona Gării	vase de acumulare apa calda menajera cu fundatie din beton, vane, servomotoare, pompe	2005	Proprietate Municipiul Făgăraș
21	Centrala Termica 5 Centru – clădire plus sediu	Cv. Teiului, Centrala Sc = 324 mp Regim de inaltime P. Cladire parter cu structura de rezistenta din cadre din beton armat si zidarie de inchidere	2001	Proprietate Municipiul Fagaras

NR. CRT	DENUMIREA BUNULUI	ELEMENTE DE IDENTIFICARE	AN DARE ÎN FOLOSINȚĂ	SITUAȚIE JURIDICĂ
		perimetrala. Construcție sediu Ecoterm, regim de înălțime P+1 , CF 102770 Făgăraș, (CF vechi 6554)		
	Teren aferent CT 5 Centru	Teren suprafața totală teren S =1435 mp împrejmuit cu gard din panouri de sarma CF 102770 Făgăraș nr.top 1522/3 cu construcții CT și sediu		
22	Instalație Tehnologică CT5 Centru	instalație termomecanică de capacitate instalată 10,2MW: 3 cazane combustibil gaz metan, pompe, schimbatoare de căldură, sistem de expansiune, contorizare sursă, stație de tratare; tubulatură.	2001	Proprietate Municipiul Făgăraș
23	Instalație Automatizare CT5 Centru	sistem de automatizare, telegestiune, sistem transmisie radio;	2001	Proprietate Municipiul Făgăraș
24	Rețele Termice CT5 Centru	rețea termică tur-retur încălzire 2fire x 3426,7 m cu DN 32-200 rețea de apă caldă menajeră tip ISOPEX 3366,70 cu DN 25-100	2001	Proprietate Municipiul Făgăraș
24.1	Extindere Rețele Termice CT5 Centru	Bl.37 Stejarului Substație 221/115kw+cutie de contorizare-13buc, bl.27 Stejarului coloane de încălzire în subsol, SCOALA GEN Nr.1 ModulDSP Max +Modul 264/40kw, STR. UNIRII Bl.1 Cutie de contorizare -1buc,	2017	
25	Instalație Acumulare CT5 Centru	vase de acumulare apă caldă menajeră cu fundație din beton, vane, servomotoare, pompe	2007	Proprietate Municipiul Făgăraș
26	Centrala Termică 6 D-na Stanca - cladire	Cv. B-dul Unirii-Dna Stanca, Sc = 220 mp, Cladire parter cu structura de rezistență din cadre din beton armat și zidărie de închidere perimetră din cărămidă; planșeu din fasii prefabricate curbe tip ECP din beton armat. CF 102771 Făgăraș nr.top 1648/2 (CF vechi 6723)	2001	Proprietate Municipiul Făgăraș
	Teren aferent CT6 D-na Stanca	Teren suprafața totală teren S =784,6 mp împrejmuit cu gard din panouri de sarma CF 102771 Făgăraș nr.top 1648/2		
27	Instalație Tehnologică CT6 D-na Stanca	instalație termomecanică de capacitate instalată 6,36MW: 2 cazane, pompe, schimbatoare de căldură,	2001	Proprietate Municipiul Făgăraș

NR. CRT	DENUMIREA BUNULUI	ELEMENTE DE IDENTIFICARE	AN DARE ÎN FOLOSINȚĂ	SITUAȚIE JURIDICĂ
		sistem de expansie, contorizare sursa, stație de tratare; tubulatura.		
28	Instalație Automatizare CT6 D-na Stanca	sistem de automatizare, telegestiune, sistem transmisie radio;	2001	Proprietate Municipiul Fagaras
29	Retele Termice CT6 D-na Stanca	rețea termică tur-retur încălzire 2fire x 2042 m cu DN 32-200 rețea apă caldă menajeră tip ISOPEX 1912,90 m cu DN 25-100	2001	Proprietate Municipiul Fagaras
30	Centrala termică 7 Câmpului - clădire	Cv. Câmpului, Sc = 238 mp Clădire parter cu structura de rezistență din cadre din beton armat și zidărie de închidere perimetrală din cărămidă; planșeu din fasii prefabricate curbe tip ECP din beton armat.CF 102773 Fagaras nr. cad 1008 (CF vechi 6759)	2001	Proprietate Municipiul Fagaras
	Teren aferent CT7 Câmpului	Teren suprafață totală teren S =722 mp împrejmuit cu gard din panouri de sarmă CF 102773 Fagaras nr. cad 1008		
31	Instalație Tehnologică CT7 Câmpului	instalație termomecanică de capacitate instalată 6,36MW: 2 cazane, pompe, schimbătoare de căldură, sistem de expansie, contorizare sursa, stație de tratare; tubulatura.	2001	Proprietate Municipiul Fagaras
32	Instalație Automatizare CT7 Câmpului	sistem de automatizare, telegestiune, sistem transmisie radio;	2001	Proprietate Municipiul Fagaras
33	Retele Termice CT7 Câmpului	rețea termică tur-retur încălzire 2fire x 2366,6 m cu DN 32-200 rețea apă caldă menajeră tip ISOPEX 2155,5 m cu DN 25-100	2001	Proprietate Municipiul Fagaras
33.1	Extindere Rețele Termice CT7 Câmpului	BL.11 SC.B Modul 215/90kw + cutii de contorizare 28buc; BL.11 SC.D Modul VVX-B +Contor sono 500=20buc; Grad.ALBINUTA Modul 160/40kw; UM 01041 Modul1750/700kw +vas1000l+vas2000l; BI.ANL Sc.A Modul85/50kw; BI.ANL Sc.B Modul85/50kw; BI,ANL Sc.C Modul85/50kw;	2017	Proprietate

NR. CRT	DENUMIREA BUNULUI	ELEMENTE DE IDENTIFICARE	AN DARE ÎN FOLOSINȚĂ	SITUAȚIE JURIDICĂ
		BI.ANL Sc.D Modul90/65kw; BI.ANL Sc.E Modul90/65kw; BI.ANL Sc.F Modul90/65kw; BI,ANL Sc.G Modul90/65kw; BI,ANL Sc.H Modul90/65kw; BI,ANL Sc.I Modul90/65kw; BI,ANL Sc.J Modul90/65kw; BI.4 Sc A Module VVX-B+Sono 500-4buc; BI.20 Sc BC Module VVX-B+Sono 500-16 buc; BI.12C Module VVX-B+Sono 500-2buc; BI.12 SC D Module VVX-B+Sono 500-4buc; BI.2 SC D Substatie 100/50kw +cutie de contorizare-12buc; BL.5 Sc.A Cutie de contorizare - 1buc		
34	Centrala Termica 8 Sere Combinat - cladire	Cv. Combinat Chimic-Sere, Sc = 323 mp, Cladire parter cu structura de rezistenta din cadre din beton armat si zidarie de inchidere perimetrala din caramida; planseu din fasii prefabricate curbe tip ECP din beton armat.CF 102774 Fagaras nr.top 2435/5 (CF vechi 6806)	2001	Proprietate Municipiul Fagaras
	Teren aferent CT8 Sere Combinat	Teren suprafata totala teren S =404,6 mp imprejmuit cu gard din panouri de sarma CF 102774 Fagaras nr.top 2435/5		
35	Instalatie Tehnologica CT8 Sere Combinat	instalatie termomecanica de capacitate instalata 6,36MW: 2 cazane combustibil gaz metan, pompe, schimbatoare de caldura, sistem de expansie, contorizare sursa, statie de tratare; tubulatura.	2001	Proprietate Municipiul Fagaras
36	Instalatie Automatizare CT8 Sere Combinat	sistem de automatizare, telegestiune, sistem transmisie radio;	2001	Proprietate Municipiul Fagaras
37	Rețele Termice CT8 Sere Combinat	retea termica tur-retur incalzire 2fire x 2247.3 m, cu DN 40-200	2001	Proprietate Municipiul Fagaras

NR. CRT	DENUMIREA BUNULUI	ELEMENTE DE IDENTIFICARE	AN DARE ÎN FOLOSINȚĂ	SITUAȚIE JURIDICĂ
		retea apa calda menajera tip ISOPEX 2130,6 m cu DN 25-100		
38	Instalatie Acumulare CT8 Sere Combinat	vase de acumulare apa calda menajera cu fundatie din beton, vane, servomotoare, pompe	2005	Proprietate Municipiul Făgăraș
39	Centrala Termica 9 Spital - cladire	Sc = 74,35 mp Cladire parter cu structura de rezistenta din cadre din beton armat si zidarie de compartimentare din caramida; planseu din elemente prefabricate din beton CF 104991 Fagaras	2004	Proprietate Municipiul Făgăraș
40	Instalatie Tehnologica CT9 Spital	instalatie termomecanica de capacitate instalata 2,4MW: 2 cazane combustibil gaz metan, pompe, schimbatoare de caldura, sistem de expansie, contorizare sursa, statie de tratare; tubulatura.	2004	Proprietate Municipiul Făgăraș
41	Instalatie Automatizare CT9 Spital	sistem de automatizare, telegestiune, sistem transmisie radio;	2004	Proprietate Municipiul Făgăraș
42	Retele Termice CT9 Spital	retea termica tur-retur incalzire 2fire x 571.3 m cu DN 32-125 retea apa calda menajera tip ISOPEX 571,3 m cu DN 25-65	2004	Proprietate Municipiul Făgăraș
43	Instalatie Acumulare Spital	vase de acumulare apa calda menajera cu fundatie din beton, vane, servomotoare, pompe	2005	Proprietate Municipiul Făgăraș
44	Atelier Întreținere si intervenți Ecoterm (fost PT Tabacari)	Cv.Tăbăcari, Cladire P+1 atelier intretinere CF 102777 Fagaras nr. cad 765/2 CF vechi 6775	2005	Proprietate Municipiul Făgăraș
	Teren Atelier intretinere Ecoterm	Teren suprafață de 270 mp constructie CF 102777 Făgăraș nr.top 765/2		
45	Retea termica –Inel	Retea distributie energie termica Agent primar	2020	

Chiar dacă această infrastructură este una extinsă la nivel municipal, randamentul la care funcționează centralele termice este unul redus (aproximativ 10-15%). Acest lucru se datorează faptului că centralele de cartier sunt supradimensionate prin comparație cu necesarul actual de agent termic. Acestea au fost proiectate pentru producerea de agent termic pentru aproximativ 12500 de consumatori, însă în momentul de față operatorul are înregistrate doar 1400 de contracte pentru furnizarea energiei termice consumatorilor casnici. Din punct de vedere financiar, în momentul de față operatorul compensează veniturile prin sumele încasate de la instituțiile publice, dar are nevoie și de subvenții alocate de la bugetul local și bugetul de stat pentru acoperirea cheltuielilor și diminuarea prețului energiei termice pentru consumatorii casnici.

În condițiile unui astfel de randament scăzut, operatorul de producere și furnizare a agentului termic are în vedere promovarea, modernizarea și dezvoltarea SACET în concordanță cu strategiile naționale și europene de reducere a emisiilor GES, având în vedere următoarele obiective strategice:

- Creșterea eficienței energetice
- Promovarea producerii de energie termică și electrică în centrale de cogenerare de înaltă eficiență, pregătite pentru amestec cu gazele regenerabile/ cu emisii reduse, inclusiv hidrogen verde
- Promovarea producerii energiei pe baza de resurse regenerabile
- Reducerea impactului negativ al sectorului energetic asupra mediului inconjurător și populației
- Utilizarea rațională și eficiența a resurselor energetice
- Creșterea numărului de consumatori racordați la SACET având în vedere capacitatea instalată la data punerii în funcțiune a SACET Făgăraș complet reabilitat
- eficientizarea costurilor
- aportul surselor de producție a energiei termice de înaltă eficiență
- limitarea riscurilor cauzate de utilizarea surselor individuale de încălzire

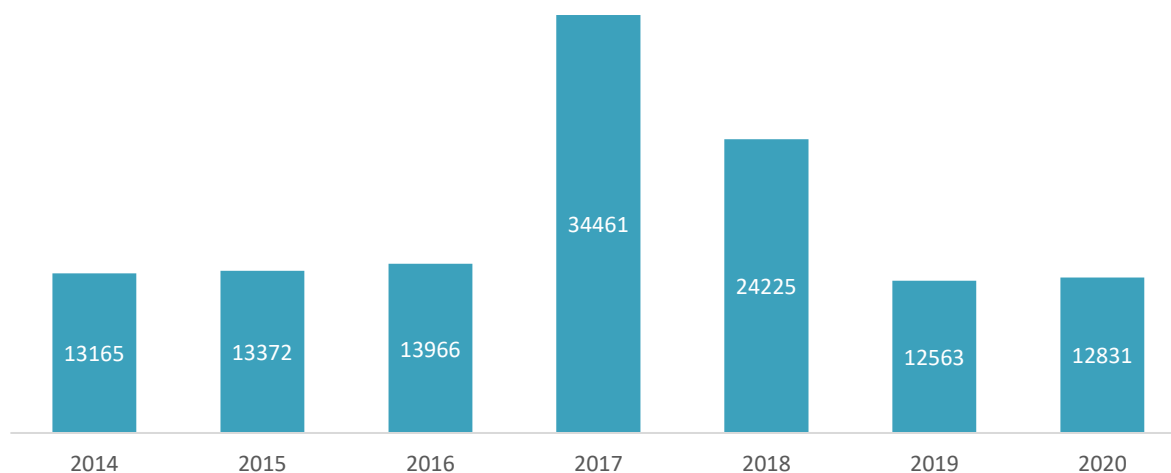
Având în vedere țintele de decarbonare pentru anul 2030 la nivel european cât și național, precum și reducerea graduală a dependenței de producția energiei termice având ca sursă primară de energie gazul natural, municipiul Făgăraș prin SPAET are în vedere atingerea următoarelor ținte pentru decarbonarea sectorului de încălzire:

- Clarificarea situației juridice și preluarea, reabilitarea și/sau realizarea „inelului” de termoficare de legătură între CT-uri;
- Încheierea unui parteneriat strategic cu un investitor privat pentru asigurarea unei părți din necesarul de energie termică printr-o instalație de cogenerare de înaltă eficiență (amplasată în zona fostului combinat), utilizând ca sursă de energie primară biogazul ;
- Asigurarea acoperirii vârfurilor de consum din perioada de iarnă printr-o instalație de cogenerare de înaltă eficiență, pregătită pentru amestec cu gazele regenerabile/ cu emisii reduse, inclusiv hidrogen verde, amplasată în afara zonelor intens populate, într-o zonă care să permită dispersia optimă a eventualelor gaze de ardere;
- Reabilitarea și extinderea rețelelor de transport și distribuție în vederea asigurării posibilității conectării cu noile surse de producție;
- Reducerea pierderilor în rețea prin optimizarea utilizării surselor de producție;
- Optimizarea utilizării CAF-urilor din CT-urile existente până la momentul înlocuirii acestora cu surse cu emisii zero de GES;
- Valorificarea potențialului de energie solară prin utilizarea panourilor solare electrice în acoperirea consumurilor proprii CT-urilor existente;
- Reabilitarea / eficientizarea energetică a clădirilor existente;
- Implementarea descentralizată a surselor regenerabile de energie în clădiri și industrie;
- Integrarea surselor regenerabile de energie în sistemul centralizat de încălzire;
- Integrarea căldurii reziduale rezultate din industrie în sistemul centralizat de încălzire.

Conform datelor INS, la nivelul municipiului Făgăraș cantitatea de energie termică distribuită consumatorilor a înregistrat o scădere după anul 2017, ajungând în 2020 la mai puțin de jumătate, adică 12,8 mii Gcal. Efectele acestei dinamici s-au resimțit cu siguranță și din punct de vedere financiar la nivelul consumatorilor și autorităților publice, considerând că energia termică este subvenționată în prezent de la bugetul local, iar la nivelul anului 2022 piața energiei s-a confruntat cu o serie de șocuri pe plan național și internațional.

FIGURA 131 EVOLUȚIA CANTITĂȚII DE ENERGIE TERMICĂ DISTRIBUITĂ ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ (GCAL), 2014-2020

Sursa: INS Tempo

7.6. INFRASTRUCTURA DE TELECOMUNICAȚIE

Infrastructura de telecomunicații la nivelul municipiului Făgăraș este una dezvoltată, aceasta asigurând un nivel de servire foarte bun pentru transmisia prin cablu și semnal 4G. Rețelele de transmisie a informației prin cablu TV și cablu optic de internet au fost dezvoltate în ultimele decenii utilizând infrastructura de stâlpi de iluminat de la nivel municipal, fapt ce a condus în timp la acumularea unor cantități mari de echipamente electronice și cabluri aeriene la nivelul tramei stradale. Ca atare, se întrevide la nivel municipal necesitatea realizării unor proiecte de reamenajare în subteran a infrastructurii de telecomunicații, fapt ce poate fi realizat concomitent cu proiectele de reamenajare stradală.

FIGURA 132 NIVELUL DE DESERVIRE AL REȚELOR DE TELECOMUNICAȚIE 3G ȘI 4G ÎN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ

Sursa: aisemnal.ro

7.7. INFRASTRUCTURA DE ALIMENTARE CU APĂ POTABILĂ ȘI GESTIUNE A APELOR UZATE

Municipiul Făgăraș dispune de sistem de alimentare cu apă potabilă, compus din: surse de alimentare cu apă, rezervoare, stație de clorinare, conducte de aducțiune, conducte de distribuție și branșamente.

Conform informațiilor furnizate de operatorul SC APA CANAL SIBIU SA, în prezent, rețeaua de distribuție a apei potabile din municipiul Făgăraș este în lungime de 118,7 km, cu 37 km mai lungă decât în urmă cu 5 ani. Astfel, în prezent, aproximativ 99% din străzile municipiului sunt racordate la rețeaua de alimentare cu apă potabilă.

Principalele surse pentru alimentarea cu apă potabilă sunt apele subterane, unde fenomenul de scurgere are loc sub presiune în cele 63 de puțuri de o adâncime de cca. 50m din dotarea a 3 fronturi de captare, care sunt în funcțiune încă din 1963, unde funcționarea este permanent 365 zile/an, cu 24 ore/zi. Cele 3 fronturi de captare a apei subterane, respectiv, fronturile Hurez, Iași și Pojorta sunt compuse din 63 puțuri / foraje de medie adâncime (din care 19 puțuri sunt în conservare) după cum urmează:

- Frontul de captare Hurez format din 5 puțuri, amplasate în extravilan sat Hurez în zona rezervoarelor Hurez, având o adâncime medie de $H = 50\text{m}$, debitul capabil $Q = 25\text{--}30\text{mc/h}$, echipate cu pompe submersibile tip Grundfoss $Q = 25\text{mc/h}$ $H = 56\text{mCA}$ $P = 5,5\text{kW}$ racordate la firul I $Q_{\text{max}} = 34,72\text{ l/s}$;

- Frontul de captare Iași – Pojorata format din 30 puțuri (7 în zonservare), cu adâncimea medie de $H = 50\text{m}$, echipate cu pompe tip Grundfoss SP-27-7 cu caracteristicile $Q = 25\text{mc/h}$ $H = 566\text{ mCA}$ $P = 5,5\text{kw}$ $Q_{\text{zi max}} = 125\text{l/s}$;
- Frontul de captare Pojorata – Sâmbăta format din 28 puțuri (12 în conservare), cu adâncimea medie de $H = 50\text{m}$, echipate cu pompe tip Grundfoss SP-27-7 cu caracteristicile $Q = 25\text{mc/h}$ $H = 566\text{ mCA}$ $P = 5,5\text{kw}$ $Q_{\text{zi max}} = 145\text{l/s}$.

Tratarea apei se face în două stații de clorinare tip ADVANCE 201, amplasate în zona rezervoarelor Pojorâta, concentrația de dozare fiind de 0,4-0,5 mc/l cu buteliile de clor. Conductele de refulare de la puțuri sunt din zinc cu DN 100mm și au o lungime totală de 2,1 km. Lungimea totală a conductelor de aducțiune de la tratare la rezervoare este de 8 km. Conductele de aducțiune de la rezervoare la rețeaua de distribuție, cu o lungime totală de 35 km, transporta apă de-a lungul a trei conducte, dintre care două sunt în funcțiune în prezent.

Rețeaua de distribuție a apei este de tip inelar, din fontă și azbociment, cu diametrul Dn (50-500) mm. Referitor la calitatea apei captată din puțuri forate, se pot menționa următoarele aspecte:

- Apa subterană captată corespunde condițiilor de potabilitate conform standardelor în vigoare, nefiind semnalizate cazuri de îmbolnăviri în rândul populației din cauza apei potabile distribuite;
- În mod preventiv, sunt prevăzute instalații de clorinare a apei la rezervorul de înmagazinare $V = 100\text{ mc}$ de la frontul de captare Iași și la conducta de aducțiune de la frontul de captare Pojorta;
- Caracteristicile fizico-chimice, precum și parametri de calitate microbiologici ai apei brute captate, ai apei tratate și ai apei la consumator sunt determinați de către Direcția de Sănătate Publică Județeană Brașov, iar prelevarea probelor și monitorizarea calității apei se face conform H.G. nr.974/2004.

Municipiul Făgăraș dispune de sistem de canalizare, care funcționează în sistem unitar, divizor și mixt. Conform informațiilor furnizate de SC APA CANAL SIBIU SA, în prezent, rețeaua de canalizare din municipiu este în lungime de 101,65 km, aproximativ 98% din străzile municipiului fiind racordate la aceasta.

Rețeaua de canalizare a municipiului Făgăraș are trei colectoare principale de canalizare, cu diametrele cuprinse între 150mm - 500mm:

- Colectorul I, realizat în sistem unitar Dn 500mm și $L = 2,6\text{km}$, cu traseul str. Parcului, G. Coșbuc și Livezii, cu descărcare directă în stația de epurare;
- Colectorul II, realizat în sistem divizor cu secțiuni cuprinse între Dn 500-700 mm și $L = 1,5\text{km}$ (str. T. Vladimirescu, Vasile Alecsandri și M. Viteazu), cu racordare în colectorul I;
- Colectorul III, realizat pentru ape uzate menajere cu diametrul Dn 250-300 mm și $L = 3,35\text{ km}$ (str. Câmpului, Azotul Cetății și Oltului) colmatat pe o lungime de cca. 800m, ce determină deversarea apelor uzate în contracanal prin lazul Morii Libertății.

Pe colectoarele de canalizare în sistem unitar există deversoare pentru descărcarea apelor pluviale la diluția de peste 1/5 în fosta albie a pârâului Berivoi. Pârâul Berivoi a fost deviat din localitate pe un traseu ocolitor, în teren agricol, pe partea de vest a municipiului, până la râul Olt, din cauza inundațiilor pe care le provocă acest curs de apă în zona locuibilă. Pentru apele uzate există o stație de epurare, cu treptele de tratare mecanică și biologică executată pentru debitul zilnic maxim de 270 l/s, care însă preia doar aproximativ 15% din apele uzate colectate din municipiul Făgăraș și are o vechime de aproximativ 40 de ani. Accesul apei uzate orășenești în stația de epurare se realizează prin două canale distincte: un canal clopot, având 2000/1270 mm,

pentru rețeaua de canalizare în sistem unitar și un canal circular, având Dn400 mm, pentru apele uzate menajere colectate în sistem divizor.

Pe amplasamentul actualei stații de epurare este prevăzută construcția unei noi stații de epurare, moderne, care să corespundă cerințelor Uniunii Europene privind epurarea apelor uzate și deversarea în emisar, investiție finanțată prin Programul Operațional Infrastructură Mare.

O altă investiție importantă a operatorului de apă-canal constă în realizarea unei stații de pompare a apelor uzate, cu conductă de refulare, în zona străzii Cetății – Oltului, proiect aflat în etapa de elaborare a documentațiilor tehnico-economice – faza DTAC + PT + DDE. Pe lângă stațiile de pompare existente au fost amenajate încă 3 stații de pompare pe străzile Salcâmului, Hurezului și Forjei.

7.8. INFRASTRUCTURA DE GESTIUNE A DEȘEURILOR

Conform Planului județean de gestionare a deșeurilor în județul Brașov, pentru perioada 2020-2025, deșeurile colectate din zona Făgăraș sunt gestionate astfel:

- Deșeurile menajere în amestec și deșeurile similare în amestec sunt transportate direct
- Deșeurile reciclabile colectate separat sunt preluate de către operatorii autorizați, în vederea valorificării.

Operatorul de salubritate care își desfășoară activitatea pe teritoriul municipiului Făgăraș este SALCO SERV S.A., conform unui contract de delegare a gestiunii serviciilor publice de salubritate din municipiul, valabil până în 2028. Activitățile derulate de operatorul de salubritate s-au concluzionat în ultimii 3 ani (2019-2021) prin colectarea în total a peste 28 de mii tone de deșeuri, dintre care doar 1100 au fost colectate separat. În urma calculului reiese că proporția de deșeuri colectate separat a crescut în ultimii ani, însă a atins în 2021 doar valoarea de 6,7%. Printre activitățile de care este responsabil operatorul de salubritate se numără:

- Colectarea separată și transportul separat al deșeurilor menajere și al deșeurilor similare provenind din activități comerciale din industrie și instituții, inclusiv fracții de colectare separate (3 fracții: plastic-metal, hârtie-carton și sticlă), fără a aduce atingere fluxului de deșeuri de echipamente electrice și electronice, baterii și acumulatori;
- Colectarea și transportul deșeurilor provenite din locuințe, generate de activități de reamenajare și reabilitare interioară și/sau exterioară a acestora;
- Organizarea prelucrării, neutralizării și valorificării materiale și energetice a deșeurilor;
- Operarea / administrarea stațiilor de transfer pentru deșeurile municipale și similare;
- Sortarea deșeurilor municipale și similare în stațiile de sortare;
- Organizarea tratării mecano-biologice a deșeurilor municipale și similare;
- Administrarea depozitelor de deșeuri și/sau a instalațiilor de eliminare a deșeurilor municipale și similare;
- Gestionarea deșeurilor de echipamente electrice și electronice;
- Măturatul, spălatul, stropirea și întreținerea căilor publice;
- Colectarea cadavrelor animalelor de pe domeniul public și predarea acestor către unitățile de ecarisaj sau către instituții de neutralizare;
- Dezinfecția, dezinsecția și deratizarea.

Problema colectării separate a deșeurilor, conform discuțiilor din cadrul grupului de lucru, este la sursă. Populația nu este învățată să realizeze colectarea separată, iar din cantitățile de deșeurii din recipientele comune, sub 50% este cantitate reciclabilă conform informațiilor operatorului. Se observă însă nevoia unor investiții în infrastructura de colectare și gestiune a deșeurilor în vederea amplasării unor sisteme noi de colectare pe mai multe fracții, construirea unei stații noi de sortare (la moment sortarea se face manual de către angajații operatorului într-un spațiu insuficient pentru această activitate), realizarea unei stații de transfer și achiziția unei stații de compostare a deșeurilor biodegradabile.

7.9. CONCLUZII, PROVOCĂRI ȘI INTERVENȚII POSIBILE

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
Risc de inundații în zonele apropiate cursului de apă	Actualizarea și implementarea măsurilor prevăzute în Planul de Management al Riscului la Inundații
Creșterea temperaturii medii anuale ca urmare a schimbărilor climatice prognozate	Creșterea suprafeței de spații verzi de pe teritoriul municipiului Conservarea oglinzilor de apă și canalelor existente, ca infrastructură albastră cu rol în atenuarea efectelor negative ale schimbărilor climatice Adaptarea agriculturii din punct de vedere al speciilor cultivate la noile condiții climatice (orientare către specii ce suportă temperaturi mai ridicate și care nu necesită cantități extinse de apă, în special pe perioada verii)
Factori limitativi ai capacității de producție, din punctul de vedere al suprafețelor de teren agricol	Intensificării eforturilor pentru ameliorarea calității solurilor afectate de diferite procese de degradare naturală sau antropică, atât prin diverse programe naționale și cu aport internațional cât și prin susținerea efortului deținătorilor și al utilizatorilor de terenuri agricole
Nivel ridicat de poluare a aerului pentru indicatorii NO ₂ , PM ₁₀ și O ₃ la nivelul municipiului, în principal ca urmare a activității unor poluatori industriali, a valorilor ridicate de trafic, concomitent cu informații insuficiente cu privire la alți parametri ai calității aerului.	Actualizarea Planului de Îmbunătățire a Calității Aerului și eficientizarea și implementarea măsurilor de diminuare a factorilor poluanți
Existența unor situri potențial contaminate, asociate unor foste activități economice poluatoare	Inventarierea, investigarea preliminară și, după caz, inventarierea detaliată și evaluarea riscului pentru toate siturile potențial contaminate Executarea lucrărilor de remediere a siturilor contaminate și potențial contaminate
Expunerea și vulnerabilitatea ridicată la producerea unui seism cu magnitudine ridicată, mai ales în contextul fondului construit învechit, incomplet expertizat și neconsolidat	Expertizarea seismică a clădirilor publice și private, cu precădere a celor care găzduiesc comunități și care joacă un rol important în situații de urgență (unități sanitare, sociale, de învățământ, administrative etc.).

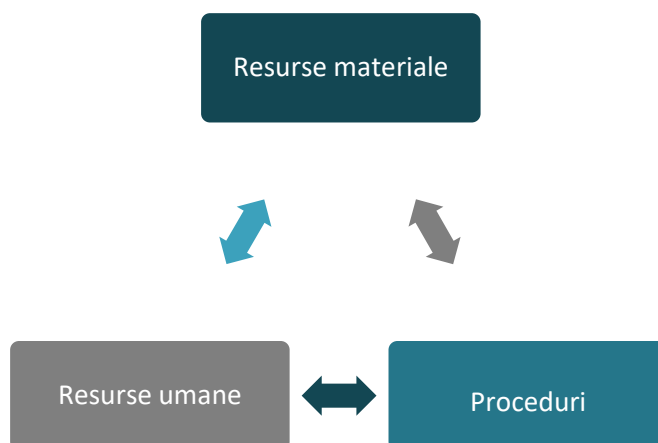
CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
	Conceperea și implementarea unei strategii / a unui program de consolidare a clădirilor cu risc seismic Consolidarea clădirilor cu risc seismic.
Evoluție ascendentă a consumului mediu de gaze naturale per cap de locuitor la nivel de UAT (de la 240 la 313 mc/loc)	Promovarea utilizării energiei electrice provenite din surse regenerabile Realizarea unei campanii de conștientizare și educare privind reducerea consumului de energie și utilizarea energiei regenerabile
Sistemul de iluminat public se află într-un proces amplu de modernizare	Integrarea soluțiilor inteligente pentru managementul iluminatului public Introducerea în subteran a rețelelor de electricitate și telecomunicații (în zonele unde acest lucru este posibil)
Rată scăzută de colectare selectivă a deșeurilor (6,7% din totalul deșeurilor colectate – cu excepția celor din construcții) Sistemul de management al deșeurilor are nevoie de investiții majore pentru modernizare, atât în infrastructura din teren, cât și pentru amplasamentele companiei	Modernizarea sistemului de management al deșeurilor
Infrastructura de producție a energiei termice este supradimensionată, iar la nivel municipal există o rețea de distribuție nefolosită, care ar putea ajuta la reducerea costurilor de producție prin funcționarea a unui număr mai redus de centrale termice.	Conectarea CT-urilor existente la inelul de distribuție a agentului termic existent (dar nefolosit în prezent) la nivel municipal. Realizarea unei instalații de producere a agentului termic prin cogenerare de înaltă eficiență, pregătită pentru amestec cu gaze regenerabile Integrarea surselor regenerabile de energie în sistemul centralizat de încălzire

8. CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ

O administrație publică modernă, ce își fundamentează viziunea de dezvoltare pe continua îmbunătățire a serviciilor publice oferite, are nevoie de o resursă umană performantă, o structură administrativă eficientă și capabilă să îndeplinească obiectivele asumate, dar și proceduri clare, predictibile și transparente de funcționare. Aceste atribute sunt esențiale pentru a facilita dezvoltarea economică, socială și culturală a municipiului și pentru a menține un grad de satisfacție ridicat al cetățenilor vizavi de guvernarea locală. Mai mult, o astfel de administrație trebuie să fie capabilă să genereze mecanisme și instrumente publice de consultare care să aducă cetățeanul cât mai aproape de deciziile de la nivel local și să-i ofere acestuia un rol esențial în modelarea viziunii de dezvoltare.

Legislația românească definește capacitatea administrativă ca fiind ansamblul resurselor materiale, instituționale și umane de care dispune o unitate administrativ-teritorială, precum și acțiunile pe care le desfășoară aceasta pentru exercitarea competențelor stabilite prin lege (Legea nr. 195 / 2006 Legea-cadru a descentralizării, cap 1, art. 2.). Face referire la acea componentă a unei organizații care constă în utilizarea eficientă a resurselor umane, resurselor financiare, materiale și procedurilor pentru realizarea eficace a activităților specifice și atingerea obiectivelor strategice și operaționale stabilite:

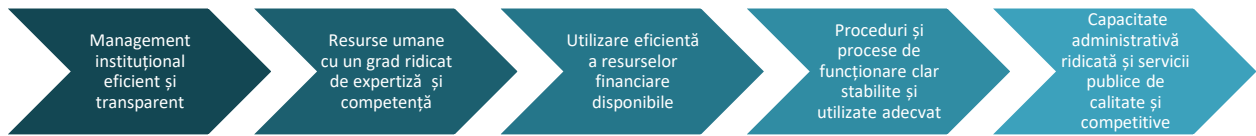
FIGURA 133 COMPONENTELE CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE

Sursa: prelucrare proprie conform Legii nr. 195 / 2006 legea-cadru a descentralizării, cap 1, art. 2.

Conceptul de capacitate administrativă este deseori folosit în literatura de specialitate și se regăsește și în principalele documente de analiză ale Comisiei Europene, în special rapoartele de țară din cadrul pachetului Semestrul European. România dispune inclusiv de un *Program Operațional*, componentă a Cadrului Financiar Multianual 2014-2020, ce a fost adresat tuturor celor opt regiuni de dezvoltare ale României și se fundamentează pe întărirea capacității administrative la nivel local – *Programul Operațional Capacitate Administrativă*. Termenul de capacitate administrativă se referă astfel la o utilizare eficientă a resurselor disponibile la nivelul autorității publice locale și instituirea unui management eficient și transparent bazat pe proceduri clare și transparente de funcționare. Astfel, administrația locală își poate îndeplini cu succes competențele stabilite prin lege, atingerea obiectivelor propuse și furniza servicii publice competitive și de calitate.

FIGURA 134 ETAPE DE SUPTOR PENTRU ÎNTĂRIREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE LA NIVELUL AUTORITĂȚII PUBLICE

Prin urmare, cele trei componente esențiale ale capacității administrative sunt:

- Un proces eficient și previzibil de luare a deciziilor la nivel instituțional
- Nivel optim de responsabilizare a structurilor instituției și a celor subordonate
- Eficacitate organizațională

În următoarele secțiuni, va fi prezentată o analiză a capacității administrative de la nivelul municipiului Făgăraș, ce oferă o imagine de ansamblu asupra modului în care resursele umane, financiare, materiale și procedurile de lucru converg în îndeplinirea responsabilităților autorității publice locale, în implementarea de politici publice locale în interesul cetățenilor și în susținerea unei creșteri sustenabile, inteligente și inclusive la nivel local și regional

8.1. ANALIZA MEDIULUI INTERN

RESURSELE UMANE | Indiferent de natura sau calitatea procesului de planificare strategică, succesul demersului are în centru resursele umane angrenate în procesul de stabilire și realizare a obiectivelor instituționale. Un aspect cheie în îmbunătățirea continuă a serviciilor publice oferite de autoritatea publică locală în relația cu cetățeanul este reprezentată astfel de managementul resursei umane. Personalul instituției este angrenat în activitățile zilnice ale instituției și stă la baza implementării cu succes a măsurilor necesare pentru atingerea obiectivelor rezultate în urma planificării strategice.

Menținerea unui corp profesionist de funcționari publici și personal contractual, cu un nivel ridicat de competențe și care să fie caracterizat de transparență, integritate și respect față de cetățeni, poate asigura îndeplinirea obiectivelor strategice asumate de administrația publică locală. La modul general, managementul resursei umane se referă la acea paletă de strategii, activități, proceduri sau programe de formare care permit îmbunătățirea performanțelor individuale, colective și organizaționale ale personalului. Buna gestionare a resurselor umane se rezumă la îmbunătățirea constantă a proceselor interne ce au legătură cu performanța personalului instituției. Există trei componente principale pe baza cărora se pot formula procese eficiente pentru asigurarea calității resurselor umane:

FIGURA 135 COMPONENTE PENTRU GESTIONAREA RESURSELOR UMANE

O structură eficientă a resursei umane trebuie să includă:

- Organigramă care să corespundă nevoilor instituției, viziunii și obiectivelor de dezvoltare;
- Roluri și responsabilități bine definite pentru personal prin planificarea și elaborarea fișelor de post;
- Strategie de resurse umane, aplicată în mod consecvent, și o politică de formare a personalului;
- Sistem transparent și bazat pe indicatori de performanță pentru recrutarea, selectarea și promovarea personalului;
- Evaluarea adecvată și obiectivă a performanțelor individuale și colective ale personalului;
- Strategie de evaluare a managementului resursei umane și un sistem de control adecvat;
- Independență politică în managementul resursei umane.
- Respectarea principiilor privind egalitatea de șanse.

În România, Ordonanța de Urgență nr. 57 din 3 iulie 2019 privind Codul administrativ reglementează „cadrul general pentru organizarea și funcționarea autorităților și instituțiilor administrației publice, statutul personalului din cadrul acestora, răspunderea administrativă, serviciile publice, precum și unele reguli specifice privind proprietatea publică și privată a statului și a unităților administrativ-teritoriale”.

Codul Administrativ definește instituția primăriei ca o „structură funcțională fără personalitate juridică și fără capacitate procesuală, cu activitate permanentă, care duce la îndeplinire hotărârile autorității deliberative și dispozițiile autorității executive, soluționând problemele curente ale colectivității locale, constituită din: primar, viceprimar, administratorul public, consilierii primarului sau persoanele încadrate la cabinetul primarului și aparatul de specialitate al primarului”. Aparatul de specialitate al primarului, unitate cheie în interiorul proceselor de guvernare la nivel local, este definit ca „totalitatea compartimentelor funcționale, fără personalitate juridică, de la nivelul unității/subdiviziunii administrativ-teritoriale, precum și secretarul general al unității/subdiviziunii administrativ-teritoriale”. Din punct de vedere operațional, consiliul local al orașului are funcția de inițiativă și hotărăște, în condițiile enunțate de cadrul legal în vigoare, în toate problemele de interes local, cu excepția celor care sunt date prin lege în competența altor autorități. Astfel, procesul de inițiere, implementare și evaluare a unei politici publice locale se realizează de către consiliul local și aparatul de specialitate al primarului. Cele două structuri au un rol cheie în îndeplinirea viziunii, obiectivelor generale și strategiilor adoptate de către autoritatea publică. În definirea politicilor publice locale, personalul aparatului de specialitate și consilierii locali pot organiza consultări publice la care participă cetățeni, reprezentanți ai mediului de afaceri, asociații legal constituite sau grupurilor civice.

Conform Hotărârea Consiliului Local al municipiului Făgăraș, nr. 278/2019 și regulamentului de funcționare al aparatului de specialitate al Primarului Municipiului Făgăraș, acesta are următoarea structură organizatorică, coordonată de către primar, viceprimari și secretarul municipiului:

TABEL 38 STRUCTURA ORGANIZATORICĂ AL APARATULUI DE SPECIALITATE AL PRIMARULUI MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ ȘI NUMĂRUL DE POSTURI

COMPARTIMENT	NR. POSTURI
Consiliul Local	
Primar	

Viceprimar	
I.	15
I.1 Compartiment monitorizare proceduri administrative si tehnologia informatiei	
I.2 Compartiment evenimente publice, informare cetateni si registratura	
I.3 Compartiment monitorizare coordonare unitati de invatamant si arhiva	
I.4 Compartiment resurse umane	
I.5 Compartiment juridic	
II. DIRECTIA BUGET FINANTE	52
II.1 Birou economic, financiar	
• II.1.1 Compartiment economic, financiar	
• II.1.2 Compartiment buget, executie bugetara, contabilitate institutii subordonate	
• II.1.3 Compartiment gestiune	
II.2 Serviciul venituri bugetare	
III. ARHITECT SEF	48
III.1 Compartiment urbanism, amenajarea teritoriului, energetic	
III.2 Compartiment cadastru, agricol, fond funciar	
III.3 Compartiment evidenta patrimoniu (concesiuni, inchirieri, administrare parcuri, evidenta bunuri)	
III.4 Compartiment acorduri, autorizatii, libera initiativa, comercial	
III.5 Serviciu de utilitate publica	
• III.5.1 Compartiment monitorizare servicii de utilitate publica, asociatii de	
• proprietari, mediu	
III.5.2 Centru de informare turistica	
IV. DIRECTIA ADMINISTRATIE PUBLICA LOCALA	122
IV.1 Serviciul administrare patrimoniu public si privat	
Serviciul administrare patrimoniu public si privat	
• IV.1.1 Birou horticol	
• IV.1.2 Birou administrare si gestionare domeniu public, privat, lucrari publice	
○ IV.1.2.1 Compartiment reparatii strazi, alei, trotuare, lucrari edilitare	
○ IV.1.2.2 Compartiment iluminat public	
○ IV.1.2.3 Personal auxiliar	
IV.1.2.4 Compartiment adapost caini	
V.	36
V.1 Birou achizitii	
V.2 Birou investitii	
V.3 Compartiment implemetare proiecte de finantare, relatii internationale	
V.4 Compartiment audit intern	

V.5 Compartiment protecție civilă

V.6 Compartiment îndrumare romi

V.7 Cabinet primar

Sursa: Regulamentul de funcționare al aparatului de specialitate al Primarului Municipiului Făgăraș și Organigrama

Raportat la serviciile publice subordonate Primăriei Municipiului Făgăraș, acestea sunt următoarele:

- Serviciul Public de Asistență Socială;
- Poliția Locală Făgăraș;
- Casa de Cultură a Municipiului Făgăraș;
- Biblioteca Municipală;
- Muzeul Țării Făgărașului "Valer Literat";
- Evidența Persoanelor Făgăraș (SPCLEP);
- D.A.P.L.;
- SC Salco Serv SA - Societate de salubritate;
- Spitalul Municipal "Dr. Aurel Tulbure";
- Piața Agroalimentară Făgăraș;
- Parcul Industrial Făgăraș;
- Protecția Civilă Făgăraș;
- Serviciul Public de Transport Făgăraș;
- Alimentare cu energie termică.

România are un cadru legal privind formarea și perfecționarea profesională a personalului bine reglementat în legislație pentru funcționarii publici și personalul contractual. Acesta are la bază drepturi și obligații în ceea ce privește politica de formare continuă a personalului și impune autorităților publice responsabilitatea de a elabora un plan anual de formare pentru întreg personalul, coroborat cu alocarea de resurse financiare adecvate pentru participarea la programele de formare. Funcționarii publici și personalul contractual au la rândul lor obligația și responsabilitatea de a-și îmbunătăți în mod continuu abilitățile și pregătirea profesională. Prin urmare, asigurarea unor servicii publice de calitate și creșterea capacității administrative din cadrul unei unități administrativ-teritoriale depind de îmbunătățirea cadrului de competențe existent la nivelul personalului și stabilirea unui program de formare adecvat, adaptat nevoilor de perfecționare și dezvoltare profesională ale personalului și obiectivelor asumate la nivelul administrației. Implementarea, monitorizarea și evaluarea constantă a programului de formare și perfecționare a angajaților sunt etape necesare pentru o administrație performantă.

Modernizarea, eficientizarea și profesionalizarea administrației publice pentru a răspunde provocărilor economice, sociale și culturale sunt obiective cheie pentru România, asumate în cadrul Strategiei Europa 2020.

Principalele prevederi legale privind politica de formare a personalului autorității publice se regăsesc în:

- Ordonanța de Urgență nr. 57 din 3 iulie 2019 privind Codul Administrativ;
- Hotărârea nr. 650/2016 pentru aprobarea strategiei privind formarea profesională pentru administrația publică 2016-2020;

- Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici;
- Hotărârea Guvernului nr. 611/2008 pentru aprobarea normelor privind organizarea și dezvoltarea carierei funcționarilor publici;
- Hotărârea Guvernului nr. 1066/2008 pentru aprobarea normelor privind formarea profesională a funcționarilor publici.

Funcționarii publici și personalul contractual au obligația de a-și îmbunătăți în mod continuu abilitățile și pregătirea profesională. Secțiunea a 4-a privind Formarea și perfecționarea profesională a funcționarilor publici (Articolele 458 și 459) din Codul Administrativ stabilește cadrul general pentru formarea funcționarilor publici și o serie de drepturi și obligații ale acestora:

FIGURA 136 SECȚIUNEA DIN CODUL ADMINISTRATIV PRIVIND FORMAREA ȘI PERFECȚIONAREA PROFESIONALĂ A FUNCȚIONARILOR PUBLICI

Dreptul și obligația de a-și îmbunătăți în mod continuu abilitățile și pregătirea profesională;

Participarea fiecărui funcționar public cel puțin o dată la doi ani la un program de formare și pregătire profesională;

Elaborarea anuală a planului de perfecționare profesională a funcționarilor publici de către autoritatea publică.

Formarea personalului contractual este prevăzută la Articolul 551 - *Alte drepturi și obligații specifice personalului contractual* – Responsabilitățile autorităților și instituțiilor publice includ “elaborarea planului de perfecționare profesională a personalului contractual, anual, precum și obligația să prevadă în buget sumele necesare pentru plată programelor de pregătire, formare și perfecționare profesională”.

În rândul oricărei administrații publice ar trebui să reprezinte o prioritate formarea profesională. Pentru facilitarea acestui lucru, este necesară o strategie de formare profesională pentru a îmbunătăți competențele corpului de funcționari publici și personal contractual și a orienta administrația către bună guvernare. Având în vedere transformările în plină desfășurare, cu precădere cele în domeniul tehnologic, dezvoltarea de noi competențe trebuie prioritizată.

8.2. CAPACITATE FINANCIARĂ

Un principiu pe larg acceptat la nivelul administrației, dar și al economiei, în general, este acela că resursele, de orice fel, sunt limitate. Aici se manifestă calitățile activității de management, care este responsabilă de asigurarea unui proces cât mai eficient de utilizare a resurselor pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite (eficacitate). De aceea, analiza adecvată a capacității financiare a instituției și, de asemenea, identificarea surselor de finanțare extra-bugetară a măsurilor și proiectelor este esențială. În același timp, limitarea resurselor financiare disponibile impun necesitatea unei prioritizări a intervențiilor publice care să asigure un impact cât mai ridicat al acestora.

Administrațiile publice locale dispun de resurse financiare limitate, deseori afectate de volatilitate, iar competențele lor le transformă practic într-un guvern sub național cu responsabilități cheie în dezvoltarea urbană și peri-urbană și susținerea a numeroase servicii publice pe plan local. O administrație locală trebuie să asigure finanțare, printre altele, pentru (i) transportul public local și întreținerea drumurilor locale, (ii) investițiile în clădiri publice, iluminat public (iii) alimentarea cu apă și tratarea apelor uzate, salubritate și gestionarea deșeurilor, (iv) serviciul public de alimentare cu energie termică (v) facilități culturale, sportive, de recreere, parcuri, zone verzi și grădini publice, (v) cheltuieli în domeniul sănătății și educației, (vi) construcția de locuințe sociale, construcția și susținerea de creșe, facilități pentru persoanele vârstnice, și asistență socială, (vii) să mențină ordinea publică sau (viii) să adopte politici locale de protecția mediului.

În România, finanțarea autorităților publice locale este reglementată în principal de Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale ce stabilește „principiile, cadrul general și procedurile privind formarea, administrarea, angajarea și utilizarea fondurilor publice locale, precum și responsabilitățile autorităților administrației publice locale și ale instituțiilor publice implicate în domeniul finanțelor publice locale.”

Autoritățile publice locale depind în principal de trei fluxuri de venituri:

- (1) cotele defalcate din impozitul pe venit (inclusiv alocațiile pentru echilibrarea bugetelor locale), cea mai importantă resursă financiară la nivel local,
- (2) sumele defalcate din taxa pe valoare adăugată (inclusiv alocațiile pentru echilibrarea bugetelor locale) și
- (3) resursele colectate la nivel local – taxe și impozite, servicii, venituri din capital etc.

Pe lângă aceste categorii de venituri, autoritățile publice locale pot beneficia de resurse financiare semnificative și ca urmare a:

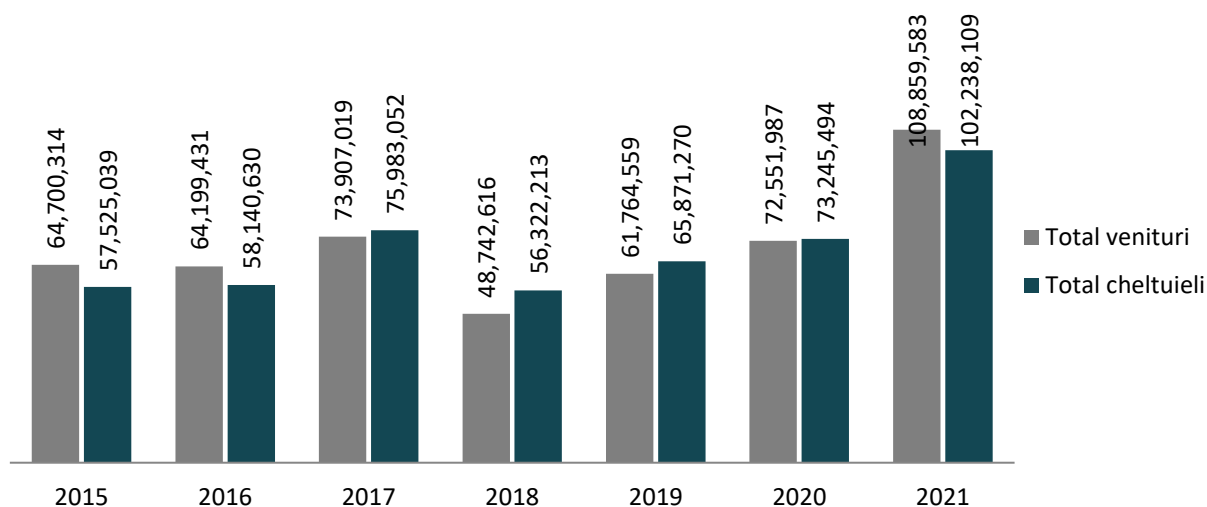
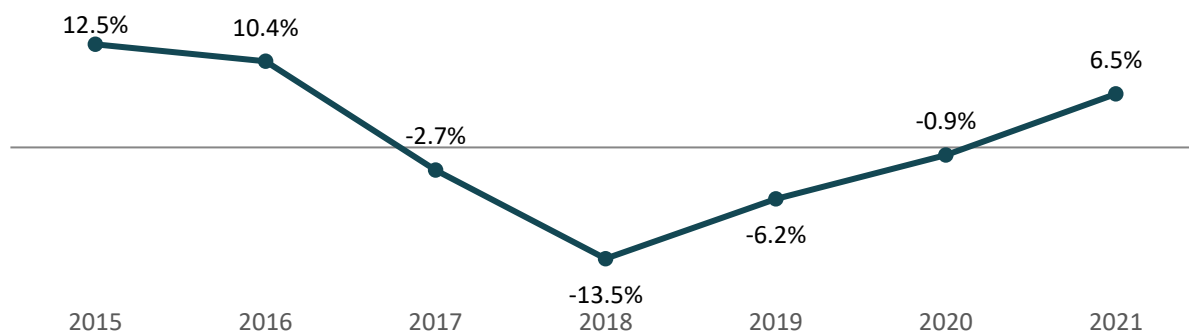
- (4) atragerii de fonduri europene nerambursabile,
- (5) subvenții de la bugetul de stat (pentru cheltuieli de capital sau operaționale).

Fondurile europene nerambursabile reprezintă o resursă extra bugetară semnificativă și cel mai important flux financiar adițional pentru finanțarea investițiilor de capital. O capacitate crescută de atragere a fondurilor europene nerambursabile este un element cheie pentru o politică ambițioasă de investiții, în special pentru orașele mici și mijlocii care nu dispun de resurse proprii semnificative pentru a fi alocate secțiunii de dezvoltare. În condițiile în care bugetele pentru investiții de capital la nivel local sunt limitate, utilizarea fondurilor europene poate crește exponențial capacitatea autorității publice locale de a derula proiecte de investiții, de a crește eficiența utilizării resurselor financiare proprii și de a implementa o politică financiară sustenabilă.

Administrațiile locale au nevoie o planificare atentă a resurselor financiare pe anul în curs, dar și îmbunătățirea capacității de a modela scenarii financiare pentru anii fiscali următori. Estimările de resurse financiare disponibile pe termen mediu și lung pot fi influențate de numeroși factori interni și externi, ceea ce necesită o capacitate crescută la nivel instituțional pentru o planificare optimă și utilizarea a mai multor scenarii financiare pentru a nu afecta livrarea serviciilor publice la nivel local.

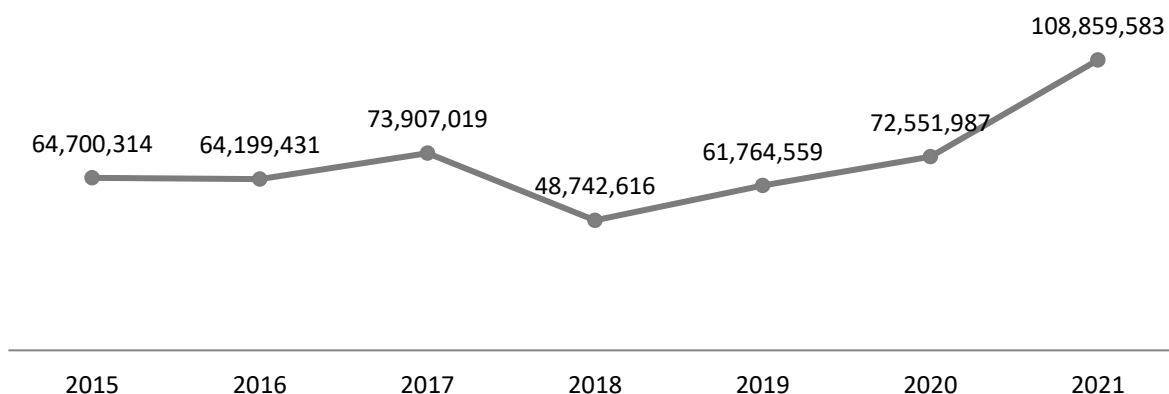
VENITURI ȘI CHELTUIELI | În ceea ce privește echilibrul bugetar per ansamblu, diferența între veniturile totale și cheltuielile totale ale municipiului Făgăraș a fluctuat, după cum se poate observa și în figurile de mai jos, urmând o dinamică favorabilă în 2015, 2016 și în 2021.

Astfel, în anul 2015, 2016, și în anul 2021 este prezent un excedent bugetar cuprins între 6,5% și 12,5%. Cheltuielile totale se plasau sub veniturile totale cu cea mai mare diferență în anul 2015, cu un excedent bugetar de 12,5%. Opus acestora, toată perioada 2017-2020 a înregistrat un deficit bugetar, cu o sumă totală a cheltuielilor începând de la 0,9% mai ridicată în anul 2020, la maximul de 13,5% mai ridicată în anul 2018, comparativ cu suma totală a veniturilor. Analizând figurile următoare, se remarcă o evoluție negativă a echilibrului bugetar din anul 2017 până în anul 2018. După anul 2018 tendința este una de îmbunătățire, deficitul bugetar fiind în scădere, rezultând apoi în anul 2021 într-un excedent bugetar de 6,5%. Totuși, aceste situații necesită o atenție sporită, în special din perspectiva faptului că acoperirea deficitului bugetar se realizează fie prin reducerea cheltuielilor în anul următor, fie prin împrumuturi, iar prezența unui deficit poate afecta capacitatea UAT municipiul Făgăraș de a susține și dezvolta noi programe și proiecte de investiții.

FIGURA 137 CHELTUIELI TOTALE VS VENITURI, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2015-2021**FIGURA 138 EXCEDENTUL/DEFICITUL BUGETAR, BUGET LOCAL, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ%, 2015-2021**

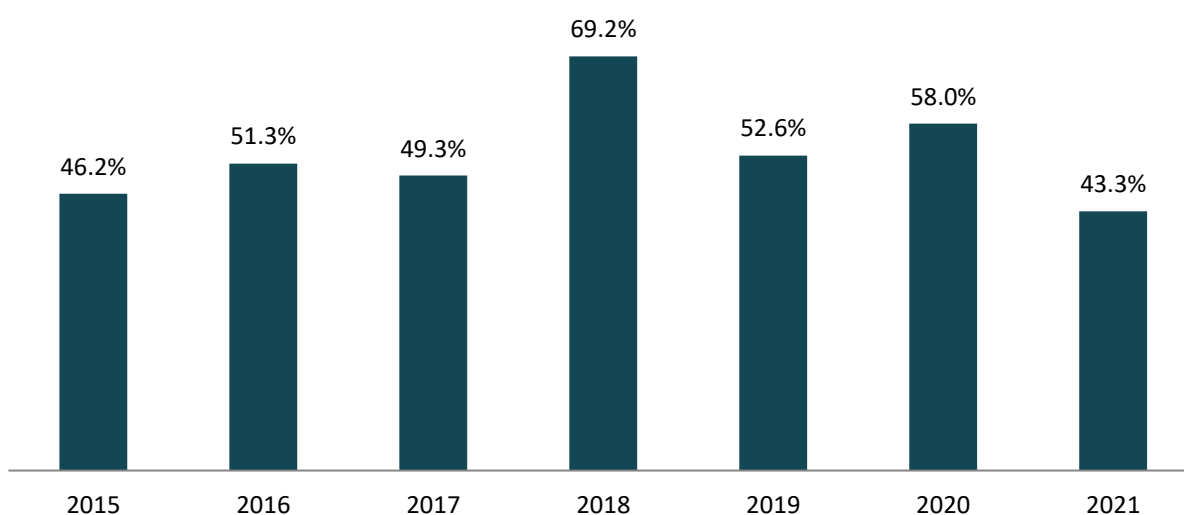
Sursa: Datele publice prezentate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Direcția pentru politici fiscale și bugetare locale și analiza proprie pe baza acestora

Municipiul Făgăraș a beneficiat de venituri în creștere până în anul 2017. În anul 2018, suma veniturilor totale a urmat o scădere vizibilă, rezultând un venit total cu -51,6% mai mic, prin comparație cu anul precedent. După acest an, veniturile totale ale bugetului local au urmat o dinamică pozitivă. În anul 2021, venitul total al bugetului este mai mare cu circa 68,3%, comparativ cu suma veniturilor totale ale anului 2015. Sume alocate din cotele defalcate din impozitul pe venit pentru echilibrarea bugetelor locale reprezintă 8,4% din totalul veniturilor la bugetul local și au urmat o creștere de 61,2% în anul 2021, comparativ cu anul 2015. Veniturile din cotele defalcate din impozit pe venit, au urmat o creștere pozitivă de 56,7% în anul 2021, comparativ cu anul 2015 și reprezintă 17,8% din totalul de venituri pentru anul fiscal. Dacă în anul 2015 sumele defalcate din TVA pentru finanțarea cheltuielilor descentralizate însumau aproape jumătate din totalul veniturilor, 41%, în anul 2021 acestea însumează doar 13,6% din veniturile totale de la nivelul municipiului Făgăraș. Sumele defalcate din TVA pentru echilibrarea bugetelor locale, subvențiile și alte venituri sunt mai ridicate în anul 2021, comparativ cu anul 2015, iar subvențiile și alte venituri însumează o pondere mai ridicată din totalul veniturilor bugetului local în anul 2021. Sumele primite de la UE sau alți donatori în contul plăților efectuate și prefinanțări, în special în cadrul financiar 2014-2020 reprezintă sume tot mai considerabile din totalul veniturilor. Astfel, în anul 2021, 8,1% din totalul veniturilor sunt reprezentate de sumele primite de la UE și alți donatori.

FIGURA 139 EVOLUȚIA VENITURILOR TOTALE LA NIVELUL MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ, 2015-2021

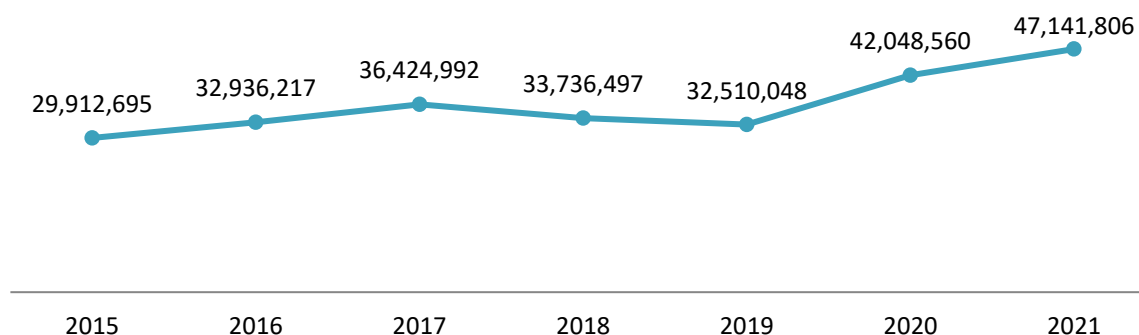
Sursa: Datele publice prezentate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Direcția pentru politici fiscale și bugetare locale și analiza proprie pe baza acestora

Raportat la sursa veniturilor la bugetul local, în anul 2018, 69,2% au provenit din venituri proprii sub forma cotelor defalcate din impozitul pe venit, alocate de Ministerul de Finanțe și cotelor defalcate din impozitul pe venit pentru echilibrarea bugetelor locale. Pe parcursul anilor, cea mai mare parte a veniturilor au provenit din sume defalcate din TVA pentru finanțarea cheltuielilor descentralizate și din sume defalcate din TVA pentru echilibrarea bugetelor locale, iar în anul 2021, o pondere ridicată din venituri reies și subvenții. Anii 2015 și 2021 prezintă cea mai mare scădere a ponderii veniturilor proprii în veniturile totale ale municipiului Făgăraș, cu circa 33-37% mai puțin comparativ cu anul 2018.

FIGURA 140 PONDERRA VENITURILOR PROPRII ÎN VENITURILE TOTALE, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, %, 2015-2021

Sursa: Analiza proprie pe baza datelor publice prezentate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Direcția pentru politici fiscale și bugetare locale

Cheltuielile la nivelul municipiului Făgăraș au avut un caracter fluctuant în perioada 2015-2021, însă au culminat cu valori mai ridicate cu 57,6% în ultimul an de referință, în anul 2021, spre deosebire de anul 2015.

FIGURA 141 CHELTUIELILE TOTALE DE LA NIVELUL MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ, RON, 2015-2021

Sursa: Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Direcția pentru politici fiscale și bugetare locale

Se remarcă un trend de creștere al cheltuielilor la nivelul municipiului Făgăraș pentru majoritatea titlurilor de cheltuieli. Cele mai mari sume din bugetul local sunt alocate în anul 2021 pentru cheltuielile capitalul (33 de milioane RON), cu o pondere de 33,2% din totalul cheltuielilor și în creștere față de anul 2015 când ponderea acestora era de 6,6% (3 milioane RON) din total.

După această categorie, municipiul Făgăraș cheltuie în anul 2021 cel mai mult cu bunurile și serviciile (23 de milioane RON), cu o pondere de 22,6% din total, urmate apoi de cheltuielile cu personalul (21 de milioane RON), cu o pondere de 21,5% din totalul cheltuielilor realizate în anul 2021. Alte cheltuieli cu o pondere mai mare de 10% din totalul cheltuielilor bugetului local în anul 2021 sunt reprezentate de transferurile între unitățile administrației publice. Aceste cheltuieli reprezintă 11,8% (12 milioane RON) din totalul cheltuielilor de la nivelul municipiului.

Cheltuielile de dezvoltare ale municipiului sunt într-un trend accelerat de creștere. Cu 7,5 milioane RON alocate proiectelor cu finanțare din fonduri europene în ultimii 3 ani (2019-2021), valoarea sumei reprezintă circa 14% din sumele alocate cheltuielilor de capital din surse proprii (53 de milioane RON).

Costurile cu bunurile și servicii au crescut cu 79,7% în aceeași perioadă, la un maxim de 23 de milioane RON în 2021. Alte creșteri semnificative ale cheltuielilor în anul 2021, spre deosebire de anul 2015 se remarcă în cadrul cheltuielilor de capital (792%), cheltuielilor cu asistența socială (147%), cheltuielilor cu transferul între unități ale administrației publice (86%), cheltuielilor cu dobânzile (87,2%), a cheltuielilor cu plățile efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent (48,1%) și a altor cheltuieli (1125%). De asemenea, se remarcă faptul că, prin comparație cu anul 2015, în anul 2021, cheltuielile cu personalul au scăzut cu circa -25,8%.

În tabelul de mai jos este prezentată situația cheltuielilor pentru fiecare an din intervalul 2015-2021 raportat la capitole de cheltuieli. În figura de după acesta este prezentată situația cheltuielilor în funcție de cota pe care acestea o reprezintă din total pentru anul 2015 și pentru anul 2021.

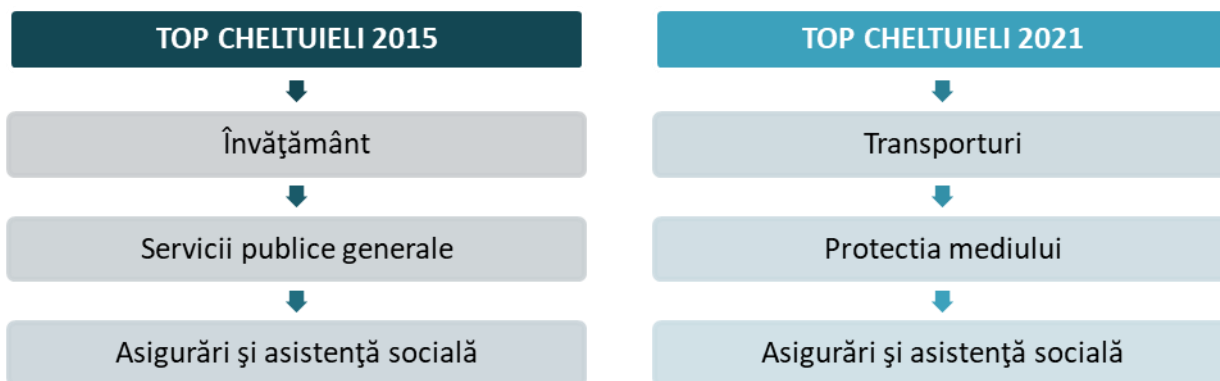
După cum se poate observa, în raport cu evoluția în anul 2021, prin comparație cu anul 2015, la nivelul municipiului Făgăraș, cele mai creșteri ale cheltuielilor pe capitole de cheltuieli se remarcă în cadrul cheltuielilor cu protecția mediului, cu o creștere de 1217,9% și în cadrul cheltuielilor cu transporturi, cu o creștere de 1057,2%. După acestea, creștere de peste 100% a cheltuielilor se mai remarcă în raport cu cheltuielile cu asigurări și asistența socială, cu o creștere de 190,9% și în raport cu cheltuielile cu apărarea, ordinea publică și siguranța națională, cu o creștere de 163,9%. Opus acestora, în anul 2021, spre deosebire de anul 2015 au scăzut cheltuielile cu învățământul cu circa -72,5% și cheltuielile cu sănătatea cu circa -39,7%.

Referitor la cota capitolelor de cheltuieli din totalul cheltuielilor de la nivelul municipiului Făgăraș, în anul 2015, din totalul cheltuielilor, cele mai ridicate sume reprezentau în primul rând cheltuielile cu învățământul (46,0%), urmate apoi de cheltuielile cu servicii publice generale (13,5%) și de

cheltuielile cu asigurările și asistența socială (8,9%). În anul 2021 cele mai ridicate sume erau generate de costurile cu transporturile (30,3%), urmate apoi de costurile cu mediul (14,7%) și de costurile cu asigurări și asistență socială (14,6%). În ambii ani analizați, cele mai mici cheltuieli sunt cele cu combustibilii și energia (0,7% -2015; 0,8% - 2021).

FIGURA 142 TOP 3 DOMENII CU CELE MAI RIDICATE CHELTUIELI, PE CAPITOLE DE CHELTUIELI, MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ, 2015 VS 2021

Conform ultimului an, Raportul primarului privind starea economico-socială și de mediu a UAT Făgăraș din anul 2021 prezintă principalele proiecte de investiții derulate cu scopul creșterii calității vieții cetățenilor, implementând sau finalizând următoarele proiecte:

- Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural al Municipiului Făgăraș — Cetatea Făgărașului – în implementare;
- Investește în țara ta! – în implementare;
- Afaceriști în centru! – în implementare;
- Îmbunătățirea accesului populației din Județul Brașov la Servicii Medicale de Urgență – finalizat;
- Asigurarea accesului la servicii de sănătate în regim ambulatoriu pentru populația județului Brașov –finalizat;
- Construcții grădinițe Regiunea Centru – în implementare;
- Creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din Municipiul Făgăraș, Județul Brașov – în implementare;
- Administrație publică împreună cu cetățenii – în implementare;
- Modernizarea Școlii Gimnaziale nr. 7 și a Rețelei de străzi urbane, în vederea creșterii calității vieții în municipiul Făgăraș – în implementare;
- Dezvoltare antreprenorială prin înființare Incubator de afaceri Făgăraș – în implementare;
- Reabilitarea, modernizarea și dotarea ambulatorului din cadrul Spitalului Municipal Dr. Aurel Tulbure Făgăraș – în implementare;
- Modernizarea coridorului de mobilitate urbană integrată în zona industrială a Municipiului Făgăraș;
- Modernizarea coridorului de mobilitate urbană integrată în zona centrală a municipiului Făgăraș – în implementare;
- Modernizarea și pietonizarea zonei centrale Făgăraș – în implementare ;
- Modernizarea sistemului de iluminat public în Municipiul Făgăraș prin montare corpuri de iluminat cu LED și sistem de telegestiune – în evaluare;

- Management inovativ al procesului educațional în instituțiile de învățământ din Municipiul Făgăraș în contextul răspândirii COVID-19 – proiect înregistrat;
- Open and Distance Education for Palliative Care at Home – în implementare;
- Bazin de înot acoperit în Municipiul Făgăraș – în implementare;
- Sală de Sport școlară — proiect pilot, din Municipiul Făgăraș, Județul Brașov – în implementare;
- Construire bază sportivă TIP 1, Str. Șoseaua Combinatului, Nr. 1A, municipiul Făgăraș – în evaluare;
- Reabilitare, modernizare străzi/drumuri municipiul Făgăraș – în evaluare;
- Asfaltare și modernizare drumuri de interes local în Mun. Făgăraș, jud. Brașov – în implementare;
- Extindere canalizare în Municipiul Făgăraș, jud Brașov – în implementare.

De asemenea, proiectele din bugetul local finalizate sau în execuție sunt următoarele:

- Extindere rețea de canalizare menajeră str. Forjei – finalizată;
- Extindere canalizare în mun. Făgăraș jud. Brașov str. Salcamului și sos. Hurezului – în execuție;
- Lucrări de amenajare trotuar str. Forjei și amenaj. Alee pietonală str. Parcului – finalizată;
- Asfaltare și modernizare drumuri de interes local în mun. Făgăraș – în execuție;
- • Închidere rampă de gunoi în municipiul Făgăraș – în execuție;
- Reabilitare str. D-na Stanca în municipiul Făgăraș, jud. Brașov – în execuție;
- • Lucrări de evacuare ape pluviale str. D-na Stanca mun. Făgăraș – în execuție;
- Sala sport — proiect pilot în mun. Făgăraș, jud Brașov. – în execuție;
- Extindere rețea canalizare menajeră str. Salcamului mun. Făgăraș – finalizată;
- Amenajare secție de pediatrie la Spitalul municipal A Tulbure în mun. Făgăraș – finalizată;
- Lucrări de reparații și igienizări corp internat Colegiul Național RADU NEGRU – finalizată;
- Grădinița cu program normal str. Cetății nr. 45 – în execuție;
- Lucrări de reparații canalizare și bransament str. Plopului – finalizată;
- Lucrări de reparații acoperiș str. D-na Stanca nr. 19 – finalizată;
- Lucrări de amenajare spații la Stadionul Municipal Făgăraș – finalizată;
- Lucrări de bransament apă canal Podului-Libertății – finalizată;
- Lucrări de reparații hidroizolații Grădinița Pinochio – finalizată;
- Rețea de alimentare și bransamente apă str. Salcamului et. II – finalizată;
- Extindere rețea de distribuție gaze naturale str. Salcamului – finalizată;
- Lucrări de reparații canalizare la Spitalul A.Tulbure – finalizată;
- Lucrări de instal. termice — pachet complet cazan Buderus — Ansamblul arhitectonic Cetatea Făgărașului – finalizată;
- Lucrări de instal. termice și bransament Sc. Generala nr. 1 – finalizată;
- Lucrări de reparații și renovare birouri sediu primărie – finalizată

În materie de legislație, la nivelul țării există reglementări consolidate referitoare la transparența la nivelul autorităților publice, la accesul la informații de interes public și organizarea de consultări publice principalele hotărâri de la nivel local. Totuși, în îmbunătățirea proceselor de decizie aceste mecanisme de colaborare între administrația locală, cetățeni, grupuri civice sau societatea civilă deseori nu reușesc să contribuie semnificativ. Crearea unui cadru partenerial deschis acestor actori la nivel local reprezintă un punct forte pentru îndeplinirea bunei guvernări.

În anul 2011 România este parte a Parteneriatului pentru Guvernare Deschisă (Open Government Partnership), un acord internațional ce are ca obiectiv promovarea accesului la informații de interes public și a participării cetățenilor la procesul de consultare și de dialog cu autoritățile publice. De asemenea, Strategia Națională Anticorupție 2016-2020 a impus măsuri adiționale de transparență și a evaluat implementarea lor de către autoritățile publice.

Cele mai importante prevederi legale în România privind transparența și consultarea publică includ:

- Legea nr. 52 din 21 ianuarie 2003 privind transparența decizională în administrația publică;
- Legea nr. 544 din 12 octombrie 2001 privind liberul acces la informațiile de interes public;
- Legea nr. 109 din 25 aprilie 2007 privind reutilizarea informațiilor din instituțiile publice.

O serie de recomandări realizate pentru autoritățile publice fac obiectul facilitării publicării de date deschise :

- Ghid de publicare a datelor deschise, aprilie 2015, elaborat de Cancelaria Prim-Ministrului în parteneriat cu membri ai Coaliției pentru Date Deschise;
- Metodologia pentru publicarea datelor deschise, iulie 2018, document elaborat de Secretariatul General al Guvernului.

O administrație publică modernă are la bază utilizarea instrumentelor actuale și la îndemâna cetățenilor de publicare a datelor în format deschis. Inventarierea datelor deținute, publicarea inventarului și seturilor de date pe pagina proprie și portalul național de date publice www.data.gov.ro, cel puțin la nivelul celor mai importante seturi (buget anual, execuție bugetară, achiziții publice etc.) este una dintre acțiunile cheie pentru transparentizarea activității unei administrații.

Primăria Municipiului Făgăraș publică în mod regulat rapoartele anuale de evaluare a implementării Legii nr. 52/2003 pe pagina proprie. Pe site-ul Primăriei municipiului Făgăraș sunt disponibile și rapoartele de evaluare a implementării legii nr. 544/2001, începând cu anul 2010, până în anul 2021. Din perspectiva raportului aferent anului 2021, activitatea specifică instituției în cadrul prezentei legi este caracterizată ca fiind una bună, resursele umane și materiale disponibile pentru activitatea de furnizare a informațiilor de interes public fiind suficiente, iar colaborarea cu compartimentele de specialitate din cadrul instituției în furnizarea accesului la informații de interes public este bună. Mai mult, informațiile și documentele conform art.5 din Legea 544/2001 au fost afișate pe pagina de internet și la sediul instituției, dar nu în presă, în Monitorul Oficial al României sau prin alte modalități în cadrul punctelor de informare-documentare, iar vizibilitatea informațiilor este caracterizată ca fiind suficientă. Soluțiile pentru creșterea vizibilității informațiilor publicate au la bază promovarea permanentă a site-ului instituției. Primăria Municipiului Făgăraș, a publicat printre altele, date suplimentare din oficiu prin intermediul diferitelor anunțuri de interes public, a publicat situațiile financiare anuale, date privind alegerile locale și programele de achiziții publice.

Totodată, în cadrul prezentului Raport ca măsuri interne pentru publicarea unui număr cât mai mare de seturi de date în format deschis se iau în considerare următoarele aspecte:

- Identificarea unor seturi de date care ar putea fi puse la dispoziția publicului într-un format deschis;
- intensificarea colaborării cu serviciile/compartimentele din cadrul instituției pentru furnizarea de seturi de informații relevante pentru societatea civilă;
- extinderea colaborării între instituții.

Conform Rapoartelor de evaluare a implementării legii numărul 54/2001 pentru perioada 2015-2021, s-au formulat 230 de solicitări de informații de interes public, dintre care 44,8% au fost formulate de către persoane juridice, iar 55,2% de către persoane fizice. De asemenea modalitatea principală de adresare a solicitărilor este pe suport electronic, 62,2% fiind realizate astfel. 38,3% au fost realizate pe suport de hârtie, iar numărul acestora a urmat o tendință de scădere în perioada analizată. Verbal au fost realizate doar 3 astfel de solicitări. Se remarcă faptul că cele mai multe solicitări au fost adresate în anul 2018, , după care în anul 2019, 2020 și 2021 numărul acestora a scăzut.

TABEL 39 SITUAȚIA NUMĂRULUI DE SOLICITĂRI DE INFORMAȚII DE INTERES PUBLIC, ÎN FUNCȚIE DE SOLICITANT ȘI MODALITATEA DE ADRESARE, PRIMĂRIA MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ, 2015-2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	TOTAL
Numărul total de solicitări de informații de interes public	26	34	25	49	40	34	22	230
Persoane fizice	6	19	19	15	30	26	12	127
Persoane juridice	20	15	6	34	10	8	10	103
Pe suport de hârtie	26	19	6	12	12	9	4	88
Pe suport electronic		16	19	37	28	25	18	143
Verbal		3	-	-	-	-	-	3

Sursa: <https://www.primaria-fagaras.ro/primaria/rapoarte>

82,6% dintre solicitări au fost soluționate favorabil. Raportat la termenul de răspuns, majoritatea solicitărilor, au fost soluționate favorabil într-un termen de 10-30 de zile, în perioada 2017-2021, iar în anul 2015 și în anul 2016, datele nu indică acest aspect.

TABEL 40 SITUAȚIA NUMĂRULUI DE SOLICITĂRI DE INFORMAȚII DE INTERES PUBLIC, ÎN FUNCȚIE DE TERMENUL DE RĂSPUNS, PRIMĂRIA MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ, 2015-2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	TOTAL
Număr cereri soluționate favorabil	26	34	25	40	24	26	15	190
Soluționate favorabil în 10 zile	-	-	-	21	13	9	12	55
Soluționate favorabil în 30 de zile	-	-	23	19	11	17	3	73
Soluționări pentru care termenul a fost depășit	-	-	2	-	-	-	-	2

Sursa: <https://www.primaria-fagaras.ro/primaria/rapoarte>

Cele mai multe solicitări de la nivelul Primăriei Municipiului Făgăraș în perioada 2015-2021, respectiv 55,7%, sunt adresate cu privire la modul de îndeplinire a atribuțiilor instituției publice. După acest domeniu de interes, un număr ridicat de solicitări se remarcă atât în cadrul utilizării banilor publici, 18,3% dintre solicitări, dar și în cadrul actelor normative și reglementărilor, 12,6% dintre solicitări.

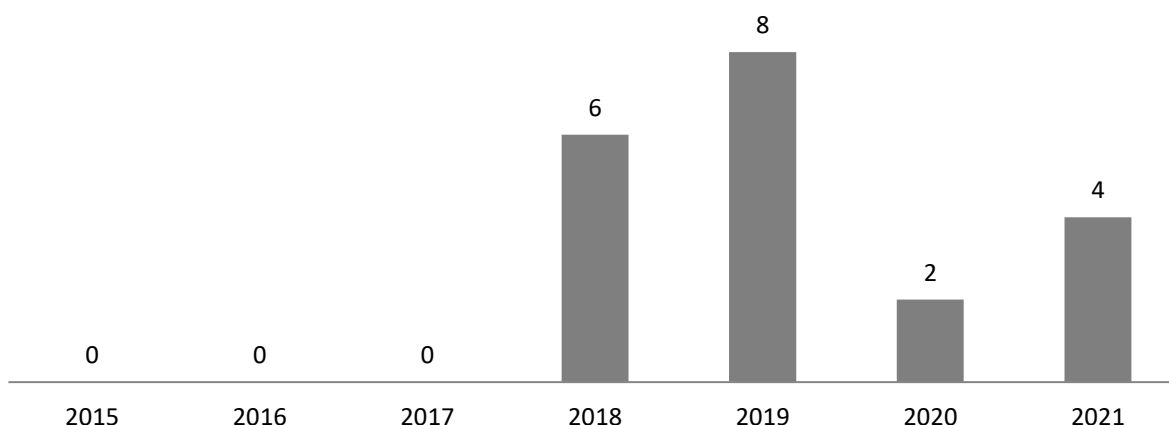
TABEL 41 SITUAȚIA NUMĂRULUI DE SOLICITĂRI DE INFORMAȚII DE INTERES PUBLIC, ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL DE INTERES, PRIMĂRIA MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ, 2015-2021

DOMENII DE INTERES	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	TOTAL
Utilizarea banilor publici (contracte, investiții, cheltuieli etc.)	5	9	4	6	6	7	5	42
Modul de îndeplinire a atribuțiilor instituției publice	7	16	12	30	25	22	16	128
Acte normative, reglementări	-	7	7	9	2	3	1	29
Activitatea liderilor instituției	1	1	-	-	2	1	-	5
Informații privind modul de aplicare a Legii nr.544/2001, cu modificările și completările ulterioare	13	1	1	-	-	-	-	15
Altele	-	0	1	4	5	1	-	11

Sursa: <https://www.primaria-fagaras.ro/primaria/rapoarte>

Totodată, din perspectiva Rapoartelor de evaluare a implementării legii nr. 544/2007, datele indică realizarea unor reclamații și plângeri în instanță doar începând cu anul 2018. Cele mai multe astfel de reclamații sau plângeri sunt realizate în anul 2019, cu un total de 8.

FIGURA 143 RECLAMAȚII ADMINISTRATIVE ȘI PLÂNGERII ÎN INSTANȚĂ, 2015-2021

Sursa: <https://www.primaria-fagaras.ro/primaria/rapoarte>

Cu scopul de a crește eficiența procesului de asigurare al accesului la informațiile de interes public, sunt considerate necesare măsuri de conștientizare la nivelul instituției a obligației de a respecta prevederile Legii 544/2001, precum și optimizarea timpului de răspuns. Pentru îmbunătățirea procesului de asigurare a accesului la informații de interes public, conform Raportului anual de evaluare a implementării Legii 544/2001, s-au actualizat permanent informațiile de interes public de pe site-ul Primăriei Municipiului Făgăraș.

8.3. SERVICII ELECTRONICE

Cetățenii municipiului Făgăraș beneficiază de un portal de servicii publice electronice care le oferă acestora accesul la o paletă largă de informații utile, documente, regulamente, dispoziții și alte date de interes local.

SITE-UL WEB AL PRIMĂRIEI MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ | La momentul actual, site-ul web al Primăriei Municipiului Făgăraș prezintă o serie de informații de interes public pentru cetățeni. După

cum se poate observa în imaginea de mai jos, pe pagina principală a site-ului web sunt puse o serie de instrumente la îndemâna cetățenilor.

Sunt prezentate date de contact, sunt prezentate știri locale, anunțuri publice și anunțuri de angajări.

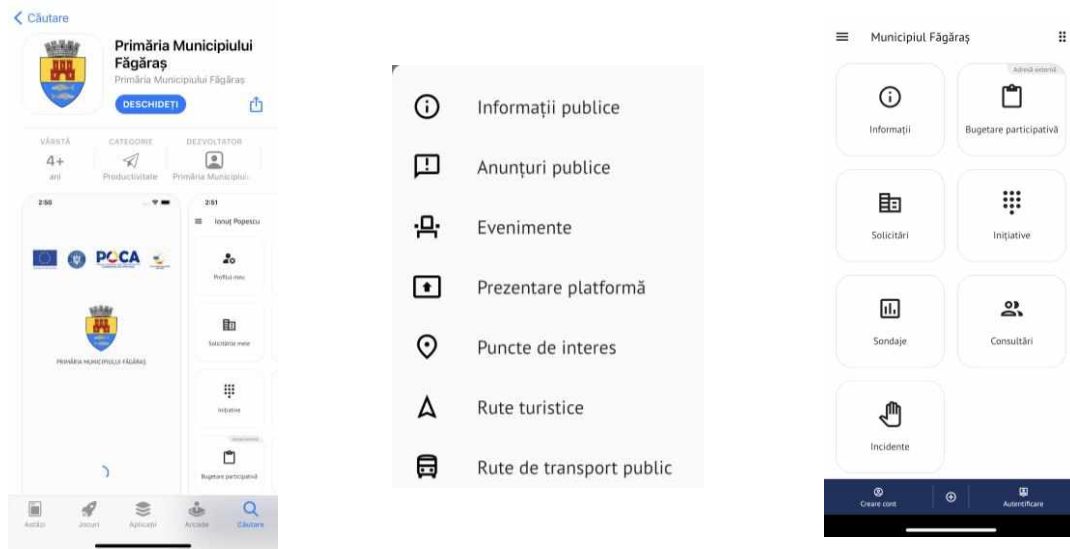
În cadrul secțiunilor superioare din pagina Primăriei Municipiului Făgăraș, o serie de alte informații de interes public sunt prezentate cetățenilor printre care:

- Secțiunea Acasă;
- Secțiunea Primăria Făgăraș: Legislație, Conducerea, Informații publice, Codul etic și de integritate, SNA 2016-2020, Fonduri europene, Structura primăriei, Urbanism, Servicii publice subordonate, Centrul de informații pentru cetățeni, Strategia de dezvoltare, Asocieri, Comunicate de presă
- Secțiunea Consiliul Local: Validare alegeri locale 2020, Componenta Consiliului Local, Comisiile de specialitate, Atribuțiile Consiliului Local, Regulamentul de organizare și funcționare a CL Făgăraș, Proiecte de hotărâri, Procesele verbale, Hotărârile Consiliului Local;
- Secțiunea Municipiul Făgăraș: Prezentare general, Istoricul orașului, Muzeul Țării Făgărașului, Cetatea Făgărașului, Adrese utile, Harta interactivă;
- Secțiunea Țara Făgărașului: Etnografie, Natura, Spiritualitate, Turism;
- Secțiunea Monitorul Oficial Local: Statutul unității administrativ-teritoriale, Regulamentele privind procedurile administrative, Hotărârile autorității deliberative, Dispozițiile autorității executive, Documente și informații financiare, Alte documente.

APLICAȚIA MOBILĂ A PRIMĂRIEI MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ | Prin intermediul aplicației mobile a Primăriei Municipiului Făgăraș, sunt puse la dispoziția cetățenilor o serie de funcții esențiale pentru eficiența și facilitarea procesului de consultare și implicare a acestora. Astfel, aplicația are atât funcția de prezentare și informare a evenimentelor, anunțurilor publice și a altor aspecte relevante și de interes, cât și funcția de consultare și implicare a cetățenilor. Prin funcțiile aplicației mobile, cetățenii municipiului Făgăraș au oportunitatea de a participa la procesul de bugetare participativă, au oportunitatea de a realiza solicitări și de a semnala diverse incidente, împreună cu marcarea locației acestora, au oportunitatea de a participa la consultări și de a răspunde la sondaje, precum și de a lua diverse inițiative. În cadrul acestora, cetățenii pot să își creeze un cont pentru a-și centraliza acțiunile realizate prin intermediul aplicației.

FIGURA 144 APLICAȚIA MOBILĂ A PRIMĂRIEI MUNICIPIULUI FĂGĂRAȘ

8.4. RELAȚII DE COOPERARE

Relații de cooperare internă

Cooperarea între departamentele și direcțiile unei administrații publice este un pilon esențial în eficiența și productivitatea proceselor de la nivelul instituției. Schimbul de informații la nivelul compartimentelor îmbunătățește capacitatea de a respecta și implementa direcțiile strategice planificate și procesele necesare, precum și de a coordona acțiunile și eforturile depuse în obiectivele atât pe termen scurt, cât și pe termen mediu și lung.

În urma procesării chestionarelor se vor adăuga date referitoare la principalele modalități de comunicare între compartimentele Primăriei.

Relații de cooperare externă

„[...] localitățile din România ar trebuie să participe activ în structuri asociative precum Asociația Municipiilor din România, Federația Zonelor Metropolitane și Aglomerărilor Urbane, Asociația Orașelor din România, sau Asociația Comunelor din România. Aceste asociații au devenit foarte active în ultimii ani, elaborând în mod regulat puncte de vedere comune care sunt discutate cu membrii guvernului. Chiar dacă localitățile din România vor intra ocazional în competiție pentru oameni, investiții și resurse, e foarte important ca ele să știe să colaboreze pentru susținerea unor cauze comune”, iar având în vedere acestea, municipiul Făgăraș participă în structura Asociația Municipiilor din România.

Existența unor relații de cooperare cu alte organizații publice și private din țară sau din străinătate ajută la crearea unor beneficii evidente pentru dezvoltarea localității și a județului și menținerea unor legături propice, precum:

- Promovarea unor proiecte care ar fi dificil de realizat prin mijloace proprii;
- Creșterea capacității instituționale și a experienței necesare pentru realizarea de proiecte și activități;
- Furnizarea unor mijloace de perfecționare profesională pentru angajați;
- Implementarea unor intervenții pe o arie mai largă, care depășește limitele teritoriale sau pe cele de competențe sectoriale.

La nivelul Primăriei Municipiului Făgăraș se identifică o serie de parteneriate și relații de colaborare, în special la nivel local, cu organizații și instituții de la nivelul municipiului, cât și la nivel județean și regional. La nivel local, actorii publici și privați din domenii de interes precum dezvoltare locală și teritorială, economie, educație și formare, sănătate, cultură sau mediu reprezintă parteneri cheie pentru Primăria Municipiului Făgăraș sau chiar inițiatori ai acțiunilor de dezvoltare. Mai mult, aceștia au și un rol esențial în monitorizarea evoluției orașului și a satisfacției cetățenilor prin relația mai apropiată pe care o pot avea cu teritoriul și locuitorii săi. În ceea ce privește actorii locali, așa cum a fost menționat, au fost identificate următoarele tipologii de actori (administrația publică, instituții publice, societatea civilă și comunitatea) din toate domeniile de interes pentru dezvoltarea municipiului:

- Locuitorii municipiului Făgăraș;
- Vizitatorii municipiului Făgăraș;
- Administrația publică: Primăria municipiului Făgăraș, Consiliul Județean Brașov, Instituția Prefectului, Agenția de Dezvoltare Regională Centru;
- Instituțiile în domeniul cultural: Centrul Județean pentru Cultură Brașov;
- Instituțiile în domeniul sanitar: Spitalul Municipal Dr. Aurel Tulbure Făgăraș;
- Instituțiile în domeniul educației: Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Făgăraș, Clubul Copiilor Făgăraș, Clubul Sportiv Școlar Făgăraș, Colegiul 'Aurel Vijoli' Făgăraș, Colegiul Național 'Doamna Stanca' Făgăraș, Colegiul Național 'Radu Negru' Făgăraș, Grădinița cu Program Normal 'Bursucul' Făgăraș, Grădinița cu Program Prolungit 'Albinuța' Făgăraș, Grădinița cu Program Prolungit 'Mateiaș Brâncoveanu' Făgăraș, Grădinița cu Program Prolungit 'Prichindeii' Făgăraș, Grădinița cu Program Prolungit 'Voinicelul' Făgăraș, Grădinița cu Program Săptămânal 'Pinochio' Făgăraș, Liceul Tehnologic 'Dr. Ioan Șenchea' Făgăraș, Liceul Teologic Ortodox 'Sf. Constantin Brâncoveanu' Făgăraș, Școala Gimnazială Făgărașu Nou, Școala Gimnazială Nr. 1 Făgăraș, Școala Gimnazială Nr. 4 Făgăraș, Școala Gimnazială Nr. 7 Făgăraș, Școala Gimnazială 'Ovid Densusianu' Făgăraș, Școala Postliceală F.E.G. Făgăraș, Școala Postliceală Sanitară 'Ecaterina Teodoroiu' Făgăraș;
- Instituțiile în domeniul asistenței sociale: Direcția de Asistență Socială, Direcția Generală de Asistență Socială Brașov;
- Companiile ce își desfășoară activitatea pe teritoriul municipiului Făgăraș;
- Structurile asociative;

8.5. CONCLUZII, PROVOCĂRI ȘI INTERVENȚII POSIBILE

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
<p>Procesul de transparență la nivelul Primăriei Municipiului Făgăraș este în continuă îmbunătățire, însă unele limitări persistă. Publicarea seturilor de date deținute de instituție este în continuare în format non- deschis și fără a fi amplasate intuitiv pe pagina web și nu asigură o transparență adecvată.</p> <p>Se remarcă însă un răspuns rapid, în termenul legal, în privința răspunsurilor la solicitările de informații.</p>	<p>Promovarea unor formate interactive pentru principalele procese de la nivel local (inclusiv publicarea bugetului local și a rectificărilor, dezbaterile să într-un eveniment public cu cetățenii, grupurile civice, mediul de afaceri, etc.)</p> <p>Publicarea datelor publice ale municipiului pe portalul național de date publice deschise (data.gov.ro).</p>

CONCLUZII, PROVOCĂRI, ELEMENTE DE POTENȚIAL	POSIBILE INTERVENȚII
<p>Gradul de implicare al cetățenilor în procesul de decizie la nivel local este scăzut.</p> <p>Dezbaterile publice organizate de municipalitate sunt reduse din punct de vedere al participării cetățenilor.</p>	<p>Îmbunătățirea mecanismelor de consultare a cetățenilor și promovarea de noi mecanisme de consultare a cetățenilor (hub-uri civice, parteneriate cu ONG-uri și societatea civilă, extinderea formatelor de bugetare participativă).</p>
<p>În perioada 2019-2021, municipalitatea a alocat 7.5 milioane RON pentru investiții de capital și cheltuieli cu fonduri FEN, ceea ce corespunde a 14% din sumele alocate cheltuielilor de capital din surse proprii.</p>	<p>Prioritizarea acelor proiecte de investiții ce îmbunătățesc calitatea vieții urbane și buna guvernare la nivel local, dar pot genera și venituri adiționale la nivel local pentru a crește sustenabilitatea financiară a municipalității</p>

9. ANALIZA SWOT ȘI DIAGNOSTIC

PROFIL SOCIO-DEMOGRAFIC

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Proporția populației de sub 15 ani în totalul populației se situează deasupra mediei naționale.</p> <p>Indicele de senioritate la nivel local se situează sub mediile județului Brașov, regiunii Centru și nivelului național</p> <p>Multiculturalitate și interculturalitate datorată diversității etnice din microregiune (cu tradiție și istorie îndelungată);</p>	<p>Accentuarea gradului de dependență (raportul dintre persoanele vârstnice și cele active) cauzate de procesul de îmbătrânire acut a populației;</p> <p>Procesul de îmbătrânire demografică și scăderea ponderii populației tinere din totalul populației, în special, a grupelor de vârstă 0-19 ani;</p> <p>Dezvoltarea fenomenului migrației tinerilor și a populației active în mediul urban sau în străinătate, în special a celor cu pregătire profesională, din cauza lipsei unei palete diversificate de oportunități de carieră;</p> <p>Concentrare mare în unele zone a etnicilor rromi, aceștia având venituri scăzute și un grad scăzut de integrare în comunitatea microregiunii;</p>
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Crearea de noi locuri de muncă prin dezvoltarea economică a orașului poate crește nivelul de atractivitate al municipiului</p> <p>Implementarea unor programe de dezvoltare locală poate mări atractivitatea zonei și poate, astfel, preîntâmpina mărirea dezechilibrului microregiunii;</p> <p>Păstrarea și învățarea artei meșteșugurilor tradiționale pentru a păstra moștenirea multiculturală a zonei;</p>	<p>Accentuarea problemelor economice și a celor sociale, în special în zonele defavorizate / cu comunități dezavantajate;</p> <p>Scăderea natalității împreună cu intensificarea fenomenului de migrație poate accentua ;</p> <p>Închiderea unor agenți economici și / sau reducerea numărului de persoane specializate grație amplificării fenomenului de migrațiune poate conduce la intensificarea fenomenului de depopulare.</p> <p>În ciuda condițiilor de trai ale comunității de rromi înregistrează o natalitate ridicată, lucru care dacă nu este susținut și de o îmbunătățire a condițiilor de trai a acestora poate amplifica fenomenele de sărăcie și excluziune socială.</p> <p>Accentuarea fenomenului de migrație a populației tinere și a celei înalt calificate ca efect al oportunităților financiare superioare din alte centre urbane;</p>

PROFIL ECONOMIC

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Existența unor spații de producție disponibile pentru vânzare sau închiriere;</p> <p>Existența unui parc industrial în zona de est a municipiului și oportunitatea extinderii acestuia în zona fostei platforme chimice conturează premisele dezvoltării sectorului industrial și de microproducție.</p> <p>Pondere mai mare a salariaților din mediul privat, comparativ cu cel public</p> <p>La nivel local se observă o intensificare a activităților din cadrul sectoarelor culturale și creative, elementele culturale, turistice și de patrimoniu putând fi valorificate financiar.</p> <p>Ponderea șomerilor în totalul resurselor de muncă în Făgăraș se situează sub media înregistrată la nivel național.</p> <p>Conform analizei de specializare a economiei locale, 11 sectoare economice sunt în dezvoltare sunt în dezvoltare prin comparație cu economia națională, 3 dintre care din sectorul industrial</p>	<p>Lipsa unor investiții majore care să conducă la creșterea competitivității economice;</p> <p>Infrastructura pentru susținerea mediului antreprenorial este insuficientă (incubator, accelerator, fonduri de investiții etc.);</p> <p>Capacitate antreprenorială scăzută</p> <p>Grad de automatizare/robotizare foarte scăzut la nivelul companiilor din sectorul industrial;</p> <p>Se observă lipsa spațiilor destinate desfășurării de evenimente de afaceri (târguri și expoziții);</p> <p>Ponderea șomerilor în totalul resurselor de muncă din municipiul Făgăraș se situează peste valorile înregistrate de celelalte municipii din județul Brașov.</p>
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Existența finanțărilor disponibile prin POR 2021-2027 pentru dezvoltarea capacității de inovare a întreprinderilor, dezvoltarea capacității ecosistemului antreprenorial de inovare pentru crearea și maturizarea start-up/spin-off în domenii de specializare inteligentă, Dezvoltarea competențelor IMM-urilor pentru inovare, modernizare tehnologică și economie circulară.</p> <p>Existența finanțărilor dedicate tranziției industriale, creșterii competențelor și digitalizare în cadrul financiar multianual 2021-2027 poate ajuta mediul economic local la dezvoltarea sectoarelor economice cu valoare adăugată mai mare.</p> <p>Finanțările disponibile prin POR 2021-2027 pentru dezvoltarea infrastructurii educaționale (inclusiv învățământ vocațional, tehnologic, profesional, inclusiv cel dual) pot ajuta comunitatea locală la dezvoltarea unui sistem propice formării specifice a forței de muncă pentru activitățile economice existente.</p>	<p>Scăderea nivelului de atractivitate a microregiunii pentru investiții datorită infrastructurii precare;</p> <p>Acces îngreunat la servicii inovare și transfer tehnologic, municipiul situându-se între doi poli economici de importanță națională, care atrag forță de muncă specializată;</p> <p>Schimbările climatice și calamitățile naturale pot produce pagube însemnate în ceea ce privește producțiile din sectorul agricol.</p> <p>Accentuarea deficitului de forță de muncă calificată în condițiile migrației tinerilor către centrele universitare tradiționale mari</p> <p>Criza generată de pandemia de COVID-19 care afectează negativ reziliența companiilor, în special cele mici și în sectoare cu potențial (industria ospitalității)</p>

SERVICII ȘI DOTĂRI PUBLICE

Educație

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Proiecte aflate în derulare sau în pregătire pentru reabilitarea și extindere infrastructurii de învățământ, la nivelul tuturor ciclurilor de studii preuniversitare</p>	<p>Învățământul profesional și tehnic se confruntă cu un interes scăzut din partea elevilor și părinților acestora în ceea ce privește opțiunile de admitere la liceu, majoritatea dorind urmarea unui profil teoretic</p>

Proiecte aflate în derulare sau în pregătire pentru extinderea infrastructurii dedicată educației timpurii

Operaționalizarea unui centru dedicat combaterii excluziunii sociale și promovării abordărilor complementare care pun în centrul lor stimularea dezvoltării copilul (PRIMOHUB)

Nivel de deservire bun al infrastructurii de învățământ pentru clicurile primar și secundar

Există o presiune crescută asupra infrastructurii de învățământ preșcolar, mai ales în contextul scăderii limitelor formațiunilor de studiu

Doar un liceu se situează în top 10 la nivel județean după performanțele înregistrate la examenul de bacalaureat (2022)

În prezent consilierea școlară pentru opțiunile de specializare după gimnaziu nu este văzută ca fiind un proces eficient, astfel că este nevoie de realizarea de acțiuni specifice în sensul orientării în carieră a elevilor, dar și consilierea părinților acestora.

Numărul laboratoarelor și atelierelor didactice este în scădere, fiind necesare investiții pentru modernizarea dotărilor celor existente și extinderea acestora în funcție de necesitățile mediului economic local

OPORTUNITĂȚI

Includerea în curriculum-ul școlar obligatoriu a cursurilor dedicate alfabetizării digitale și a dezvoltării competențelor cheie de utilizare a noilor instrumente TIC va constitui o sursă de creștere a nivelului de înțelegere și utilizare a noilor tehnologii de către noile generații de elevi.

Disponibilitatea finanțărilor nerambursabile prin Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2027 și Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027 pentru adaptarea ofertei curriculare și creșterea gradului de menținere în școală a elevilor și tinerilor.

Disponibilitatea finanțărilor nerambursabile prin Programul Operațional Regional 2021-2027 Centru și Planul Național de Redresare și Reziliență pentru realizarea de proiecte de modernizare și extindere a infrastructurii de învățământ la nivel local

AMENINȚĂRI

Interes scăzut din partea unor cadre didactice pentru urmarea unor cursuri de formare continuă sau perfecționare, în special în vederea dezvoltării competențelor digitale și aplicarea metodelor inovative de predare în mediul online

Schimbarea în mod repetat a articolelor din cadrul Legii Naționale a Educației, cu impact asupra modalității de funcționare a instituțiilor de învățământ la nivel local.

Interes scăzut din partea unor cadre didactice pentru urmarea unor cursuri de formare continuă sau perfecționare, în special în vederea dezvoltării competențelor digitale și aplicarea metodelor inovative de predare în mediul online

Asistență socială

PUNCTE TARI

Existența unor infrastructuri adecvate oferirii serviciilor de asistență socială (cantină de ajutor social, Centrul de Zi pentru Persoane Vârstnice, Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice, Locuința protejată Gabriela, servicii de îngrijire a persoanelor cu dizabilități la domiciliu, Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice, servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane adulte cu dizabilități, Centrul de zi pentru recuperare copii cu dizabilități Sfântul Nectarie, Centrul de zi pentru dezvoltarea deprinderilor de viață Sfânta Ana, Servicii facilitare comunitară)

Preocuparea mediului ONG local pentru susținerea proiectelor dedicate îmbunătățirii serviciilor de

PUNCTE SLABE

Se observă un număr ridicat de familii în care părinții sunt plecați în străinătate, astfel că se înregistrează și un număr ridicat la copii cu risc de separare de părinți

Peste 7% din populația municipiului Făgăraș intră în categoria comunităților dezavantajate, această cifră ținând cont doar de datele oficiale

Fenomenul de îmbătrânire populației se accentuează, astfel că în viitor se întrevide creșterea numărului de persoane vârstnice care necesită servicii sociale

Nevoia de informare adecvată a beneficiarilor potențiali despre oferta de servicii sociale și despre drepturile acestora

asistență socială (Asociația Rromilor din Făgăraș, Fundația Comunitară "Țara Făgărașului")

Se observă nevoia de extinderii posibilităților de acces la locuințe sociale

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Posibilitatea atragerii de finanțări nerambursabile pentru dezvoltarea serviciilor sociale și a infrastructurii de asistență socială.</p> <p>Implicarea activa a beneficiarilor, acolo unde este posibil, în special în cazul beneficiarilor de VMG, în activități care să contribuie la incluziunea acestora și ieșirea din starea de vulnerabilitate și dependența de serviciile sociale</p> <p>Reducerea presiunii asupra sistemului public de asistență socială prin încheierea de parteneriate cu furnizorii privați de servicii sociale.</p>	<p>Rata de îmbătrânire demografică și coeficienții de dependență a persoanelor tinere/vârșnice în creștere indică o creștere a numărului de persoane potențiale beneficiare de servicii de asistență socială.</p> <p>Creșterea numărului de beneficiari de servicii sociale pe unele categorii (copiii proveniți din familii cu părinți plecați la muncă în străinătate)</p> <p>Lipsa de personal și eficiența slabă a anchetelor sociale ar putea duce la servicii sociale ineficiente</p>

Sănătate

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Autoritățile publice locale au realizat consecvent investiții în modernizarea infrastructurii medicale din cadrul spitalului municipal.</p> <p>Numărul de cabinete medicale școlare, cabinete stomatologice, cabinete de specialitate și laboratoare medicale a crescut în ultimii 5 ani.</p> <p>Efectivele de specialiști medicali la nivelul municipiului Făgăraș sunt în creștere, fapt ce oferă populației acces mai facil la servicii medicale specializate.</p>	<p>Capacitate instituțională insuficient dezvoltată la nivel local și lipsa politicilor coerente trans-sectoriale și a cooperării;</p> <p>Evoluția numărului de locuitori ce revin unui medic de familie în municipiul Făgăraș este în creștere față de nivelul anului 2015, grație scăderii numărului de medici de familie la nivel local.</p> <p>Lipsa dezvoltării unor servicii de telemedicină sau a campaniilor de prevenție, cu rol în diminuarea apariției problemelor medicale</p> <p>Inexistența unui cabinet stomatologic de urgență la nivel municipal</p>
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Existența de fonduri guvernamentale și europene dedicate sistemului medical, pentru crearea/reabilitarea/modernizarea dotărilor și pentru realizarea de campanii de medicină preventivă în rândul populației.</p> <p>Schimbări ale politicii, cum ar fi servicii ambulatorii și de îngrijire de zi, care ar putea conduce la o utilizare mai eficientă a resurselor</p> <p>Creșterea accesibilității asistenței medicale prin integrarea sistemului de telemedicină și stabilirea unor centre permanente echipate și personal adecvat</p>	<p>Evoluția pandemiei de COVID – 19. Restrângerea accesului la servicii de sănătate pentru bolnavii cronici, în contextul redirecționării eforturilor din domeniul sănătății pentru combaterea pandemiei.</p> <p>Evoluția numărului de locuitori ce revin unui medic de familie, în municipiul Făgăraș, este de creștere și poate determina încărcarea sistemului de sănătate, restrângerea accesului la servicii de sănătate și scăderea eficienței acestora;</p> <p>Incidența ridicată la nivel județean a bolilor aparatului respirator și tumorilor ca urmare a unui stil de viață nesănătos</p>

Cultură, turism și petrecerea timpului liber

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Existența unui patrimoniu cultural-istoric bogat, obiective incluse în patrimoniul mondial UNESCO, monumente de importanță națională, monumente istorice și de artă medievală, tradiții și obiceiuri ale diferitelor naționalități, structuri sătești istorice bine păstrate, urmele de vestigii din istoria Transilvaniei: cetăți, biserici, muzee;</p> <p>Diversitatea etnica și multiculturalitatea – expresia activității comunităților română, germană și maghiară în principal;</p> <p>Preocupări din partea actorilor locali (CNIP, mediul ONG) pentru conservarea tradițiilor locale și promovarea culturii tradiționale autentice în zonele etnofolclorice ale microregiunii;</p> <p>Existența unor evenimente culturale de anvergură, care atrag vizitatori și din alte localități (Zilele Făgărașului, Ceapa de aur, festivaluri de muzică).</p> <p>Potențial turistic natural și antropoc, cu posibilități de valorizare a obiectivelor pe parcursul întregului an</p> <p>Pondere mare a turiștilor străini din totalul turiștilor care vizitează anual zona</p> <p>Investiții în desfășurare pentru îmbunătățirea opțiunilor de practicare a sporturilor și petrecere a timpului liber</p>	<p>O insuficientă cunoaștere și promovare integrată a istoriei și valorilor locale ale comunității și arealului Țării Făgărașului</p> <p>Ofertă scăzută în ceea ce privește posibilitățile de agrement la nivel municipal</p> <p>Numărul redus al programelor de instruire pentru turism și neadaptarea celor existente la nișele de piață</p> <p>Inexistența unor structuri explicative în proximitatea monumentelor sau a unor ghiduri (audio/video) în mai multe limbi</p> <p>Lipsa unei strategii pe termen lung în domeniul cultural</p> <p>Orașul nu este perceput ca o destinație turistică în sine, Cetatea Făgăraș fiind principalul obiectiv care susține un număr ridicat de turiști.</p> <p>Cel mai practicat tip de turism în municipiul Făgăraș este cel de scurtă durată, fapt ce indică o performanță turistică scăzută în ceea ce privește șederea vizitatorilor.</p>
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Existența oportunităților de finanțare pentru restaurarea clădirilor aflate în proprietatea administrației publice locale.</p> <p>Dezvoltarea unor proiecte europene (“trasee culturale”) care ar permite intrarea în circuitul turistic a unor obiective de patrimoniu (biserici fortificate)</p> <p>Dezvoltarea ecoturismului, în special, în zona montană (Munții Făgăraș) poate ajuta municipiul Făgăraș din punct de vedere al atractivității spațiilor de cazare pentru pasionații de drumeții</p> <p>Susținerea evenimentelor culturale cu caracter de unicitate și periodicitate (Festivalul medieval de la Cetatea Făgăraș)</p> <p>Valorificarea și din punct de vedere turistic a monumentelor culturale existente precum și a tradițiilor folclorice și îmbunătățirea ofertei culturale</p>	<p>Riscul ca așteptările vizitatorilor să nu fie îndeplinite, fie pe fondul ofertei de resurse turistice existente, fie din cauza infrastructurii conexe.</p> <p>Absența resurselor financiare suficiente pentru restaurarea monumentelor poate afecta starea de conservare și de protecție a patrimoniului local din zonă</p> <p>Ocuparea treptată a spațiului culturii tradiționale de către elementele moderne poate duce la estomparea identității culturale</p> <p>Promovarea unor servicii de turism neadecvate și slabe calitativ</p> <p>Lipsa coeziunii / comunicării între autoritățile locale în privința programelor comune axate pe dezvoltarea turismului</p> <p>Salariile scăzute ale personalului implicat în gestionarea și administrarea obiectivelor culturale pot conduce la scăderea numărului de specialiști din acest domeniu</p>

MOBILITATE URBANĂ

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>În ansamblu, nivelul de serviciu al rețelei rutiere și intersecțiilor este unul satisfăcător, fenomenul de congestie fiind în principal cauzat doar de creșterea valorilor pentru traficul de tranzit.</p> <p>Numărul parcarilor rezidențiale amenajate a crescut la nivel municipal</p> <p>Calitatea infrastructurii pietonale este una medie la nivelul municipiului</p> <p>Centrul municipiului Făgăraș are un indice de accesibilitate foarte bun, putând fi accesat în maxim 15 minute cu bicicleta din orice punct al orașului.</p> <p>Se constată o ușoară scădere a numărului de accidente după anul 2017.</p> <p>La nivel municipal, cota modală pentru mobilitate alternativă este de aproximativ 28%</p>	<p>În prezent municipiul Făgăraș nu dispune de o alternativă pentru traficul de tranzit, astfel că toate vehiculele care tranzitează Făgărașul pe relația Brașov – Sibiu trec prin centrul localității.</p> <p>Transportul public local este insuficient dezvoltat la momentul realizării analizei, acesta fiind format doar din 2 trasee, care nu sunt atractive pentru rezidenți din cauza cadenței scăzute.</p> <p>Numărul parcarilor rezidențiale este insuficient astfel că în continuare se realizează parcări nereglementate, care stânenesc deplasările pietonale</p> <p>Deplasările pietonale sunt de multe ori stânenite de calitatea spațiului pietonal, în special pe străzile secundare, sau de alte obstacole de pe trotuar și nu există la nivel municipal spații ample pietonale în afara Parcului Regina Maria.</p> <p>Infrastructura dedicată deplasărilor cu bicicleta este slab dezvoltată la nivel municipal.</p>
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Legături feroviare facile către alte centre urbane din regiune (ex. Brașov, Sibiu).</p> <p>Disponibilitatea programelor de cercetare / schimb de experiență / bune practici (ex. Urbact, UIA, Interreg Europe), ce vizează inclusiv proiecte de mobilitate urbană.</p> <p>Disponibilitatea liniilor de finanțare dedicate mobilității urbane durabile pentru perioada de programare următoare prin Programul Operațional Regional și Planul Național de Redresare și Reziliență.</p> <p>Implementarea proiectelor mari de infrastructură propuse prin Planul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2020-2030, ce vor conduce la creșterea accesibilității către / dinspre municipiul Făgăraș – autostrada A13 Brașov – Făgăraș – Sibiu.</p>	<p>Creșterea nivelului de trai la nivel național atrage după sine tendința de creștere a indicelui de motorizare, ceea ce implică o cerere mai mare pentru infrastructură de transport și spațiu pentru parcări.</p> <p>Conexiunile facile cu țări mai dezvoltate contribuie la acutizarea migrației forței de muncă, în special a tinerilor, către acestea.</p>

MEDIU ȘI UTILITĂȚI PUBLICE

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Rețelele de apă potabilă și canalizare asigură un grad de deservire de peste 98%</p> <p>Acoperire bună a rețelelor de telecomunicații</p> <p>3 situri Natura 2000 aflate pe teritoriul UAT Făgăraș, în cadrul cărora se păstrează se</p>	<p>Existența unor situri contaminate și potențial contaminate în zona fostei platforme chimice din municipiu</p> <p>Infrastructura pentru managementul deșeurilor este deficitară, iar rata de colectare selectivă a deșeurilor este de sub 10%</p>

păstrează biodiversitatea speciilor de plante și animale specifice zonei
Sistemul de iluminat public se află într-un proces amplu de modernizare
Stația de epurare funcționează doar la 20% din capacitate

Poluarea apelor și a solului cu diferite tipuri de deșeuri (plastic, PVC, rumeguș)
Pondere redusă a clădirilor reabilite termic / eficiente energetic
Evoluție ascendentă a consumului mediu de gaze naturale per cap de locuitor la nivel de UAT (de la 240 la 313 mc/loc)
Suprafața de spații verzi disponibile publicului larg este redusă (16 mp/ locuitor în prezent)
Infrastructura de producție a energiei termice este supradimensionată, iar la nivel municipal există o rețea de distribuție nefolosită, care ar putea ajuta la reducerea costurilor de producție prin funcționarea a unui număr mai redus de centrale termice.
Expunere și vulnerabilitate ridicată la producerea unui seism cu magnitudine ridicată, mai ales în contextul fondului construit învechit, incomplet expertizat și neconsolidat

OPORTUNITĂȚI

Încadrarea în zona III de radiație solară (potențial mediu de utilizare a energiei solare).
Implementarea unor investiții pe fonduri europene care să contribuie la reducerea efectelor negative ale poluării aerului (inclusiv poluarea fonică).
Schimbările climatice pot duce la creșterea, în viitor, a potențialului de utilizare a energiei solare.
Finanțarea proiectelor de investiții ce vizează ameliorarea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale, clădirilor publice administrative sau a sistemului de iluminat public

AMENINȚĂRI

În lipsa unor capacități proprii de producție a energiei electrice, municipiul Făgăraș este vulnerabil la disfuncțiile apărute în domeniul energetic.
Municipalitatea și alți actori implicați în gestiunea deșeurilor pot fi sancționați în cazul în care nu respectă țintele asumate cu privire la gestiunea deșeurilor, ținte impuse de Uniunea Europeană.
Necesar financiar mare pentru realizarea de lucrări de ameliorare a situației terenurilor contaminate din incinta fostului combinat chimic
Întârzierile apărute în cadrul achizițiilor pentru implementarea proiectelor de îmbunătățire a infrastructurilor de utilități pot conduce la pierderea finanțărilor existente (ex: lucrări de modernizare pentru stația de epurare)

CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ

PUNCTE TARI

Procesul de transparență la nivelul Primăriei Municipiului Făgăraș este în continuă îmbunătățire, însă unele limitări persistă.
Se remarcă un răspuns rapid, în termenul legal, în privința răspunsurilor la solicitările de informații.
Dezbaterile publice organizate de municipalitate sunt reduse atât ca număr, cât și ca participare a cetățenilor.
În perioada 2019-2021, municipalitatea a alocat 7.5 milioane RON pentru investiții de capital și cheltuieli cu fonduri FEN, ceea ce corespunde a 14% din

PUNCTE SLABE

Publicarea seturilor de date deținute de instituție este în continuare în format non-deschis și fără a fi amplasate intuitiv pe pagina web și nu asigură o transparență adecvată.
Gradul de implicare al cetățenilor în procesul de decizie la nivel local este scăzut.
Lipsa unui plan de formare continuă a personalului în domeniile specifice activității curente

sumele alocate cheltuielilor de capital din surse proprii.

Se află în licitație un proiect amplu de realizarea a unei baze de date GIS pentru Cadastru

La nivel municipal există o aplicație dedicată, "Făgăraș City App", pe care cetățenii o pot utiliza pentru a găsi informații și face sesizări în legătură cu problemele din oraș

Primăria Municipiului Făgăraș organizează periodic un proces de bugetare participativă pentru inițiative cetățenești

Există un deficit de personal și spații administrative la nivelul Primăriei Făgăraș

Interacțiunea cu cetățenii în format digital este scăzută, inclusiv după finalizarea proiectului de digitalizare ("Administrație cu cetățenii")

La nivelul administrației publice locale se observă nevoia îmbunătățirii infrastructurii IT în vederea creșterii calității serviciilor publice (timp de răspuns, eficiență, acces online etc.)

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<p>Creșterea veniturilor municipalității ca urmare a alocărilor crescute aferente proiectelor europene nerambursabile din perioada 2021-2027, respectiv prin intermediul Planului Național de Redresare și Reziliență cu proiecte eligibile până în anul 2026.</p> <p>Creșterea încrederii agenților economici în perspectivele de creștere economică ce s-ar traduce prin derularea de noi investiții la nivel local.</p> <p>Posibilitatea de a beneficia de soluții inovative pentru îmbunătățirea transparenței autorității publice locale și publicarea de date deschise.</p> <p>Creșterea gradului de digitalizare a administrației publice locale prin adaptarea de soluții generate de inițiativele naționale, europene sau internaționale.</p> <p>Accesarea programelor de digitalizare ce vor fi disponibile ca parte a Planului Național de Redresare și Reziliență.</p>	<p>Efectele pandemiei de COVID-19 pot genera noi presiuni economice și o nevoie accentuată de resurse financiare adiționale la nivel central pentru acoperirea cheltuielilor.</p> <p>Lansarea întârziată a axelor CFM 2021-2027 pentru administrațiile locale ce poate genera întârzieri semnificative în contractarea, implementarea și rambursarea fondurilor destinate proiectelor FEN.</p> <p>Concurență foarte ridicată din partea altor municipii și zone metropolitane din regiune pentru investiții la nivel regional.</p>

Diagnostic

Municipiul Făgăraș se confruntă cu o tendință demografică negativă din ce în ce mai, fapt care produce efecte în ceea ce privește intensitatea activităților economice și culturale la nivel local. Din cauza poziționării între doi poli de importanță națională din punct de vedere al dezvoltării economice (Brașov și Sibiu), municipiul înregistrează un exod al tinerilor și forței de muncă tinere, astfel că întreprinderile locale au dificultăți în a angaja personal calificat, iar mediul antreprenorial nu prezintă o efervescență la fel de mare comparativ cu media urbană județeană.

În plus, o problemă importantă la nivel municipal rămâne zona din sud, unde se regăsește platforma fostului combinat chimic, cu terenuri contaminate și clădiri aflate într-o stare avansată de degradare. Având în vedere că întreaga suprafață, de circa 450-500 ha prezintă probleme de mediu, administrația publică nu a avut capacitatea financiară pentru implementarea unor acțiuni de decontaminare sau lucrări de reconversie, cu toate că nevoia pentru acestea este una urgentă. Așadar, dezvoltarea teritorială a zonelor de locuit și industriale s-a oprit la limita străzii Ciocanului, cu toate că această zonă prezintă un potențial mare din punct de vedere economic (industrial, servicii și turistic).

Pe de altă parte, la nivel municipal se regăsesc și comunități marginalizate / cu nevoi sociale diverse însemnate ca număr, fapt care a condus la un anumit grad de segregare teritorială în funcție de posibilitățile financiare și materiale ale populației. Acest lucru a condus la anumite zonele periferice de locuire din municipiu (ex: cartierele Galați sau Colonia Combinat) să prezinte o imagine urbană și socială foarte diferită față de zona centrală sau cartierele rezidențiale din proximitatea centrului. În acest sens, administrația publică, alături de direcțiile specializate în

asistență socială, face eforturi în vederea acordării de ajutor sub formă materială sau financiară, însă pentru dezvoltarea acestor comunități sunt necesare proiecte integrate de educare, formare și implicare în societate.

Serviciile publice de la nivel municipal prezintă un nivel bun de funcționare, iar administrația publică a implementat și a pregătit pentru următoarea perioadă de programare a fondurilor nerambursabile o serie de proiecte de investiții semnificative pentru domeniile învățământului și sănătății. Astfel, pe de-o parte, tinerii vor resimți o creștere a calității spațiilor educative, atât în ce privește urmarea unui profil teoretic, cât și unul tehnic/profesional, iar pe de altă parte, adulții și bătrânii vor avea acces la servicii medicale îmbunătățite.

Accesul în teritoriu către serviciile și locațiile de interes pentru comunitate este unul bun, dimensiunea municipiului Făgăraș neimpunând timpi mari de deplasare. Cu toate acestea, la nivel local se observă nevoia în primul rând a realizării unei variante ocolitoare pentru tranzit, iar în al doilea rând a reabilitării unor căi rutiere și pietonale în vederea creșterii siguranței deplasărilor. Fiind un pol economic zonal, se observă și nevoia unui sistem de transport public care să asigure atât o conectivitate intraurbană bună, ci și una extraurbană facilă față de UAT-urile din Zona Urbană Funcțională.

Din punct de vedere al locuitorilor, Făgăraș este un municipiu liniștit, cu toate că prezintă un nivel de trafic rutier însemnat în zona centrală și spații urbane verzi în general mici sau puține locuri de petrecere a timpului liber. Caracterul turistic al orașului, mediul ONG activ și instituțiile culturale au menținut un nivel mediu de vitalitate culturală, cu toate că Cetatea Făgărașului are un potențial și mai mare de promovare, de atragere a turiștilor sau de organizare a unor evenimente mari.

Nu în ultimul rând, prin prisma necesităților din municipiu, administrația publică locală este orientată spre atragerea de investiții noi sau finanțări nerambursabile, fapt ce se observă și în teritoriu prin schimbarea imaginii urbane a anumitor zone (ex: zona centrală, străzile ce asigură conectivitatea nord-sud în UAT). Mai mult, având în vedere dezvoltarea accelerată a domeniului IT&C la nivel european, Primăria Municipiului Făgăraș s-a orientat către implementarea și pregătirea cât mai multor inițiative de servicii publice digitale, astfel că în următorii 5 ani este de așteptat ca activitatea administrativă să cunoască o creștere a eficienței și a nivelului de comunicare cu cetățenii.

10. VIZIUNEA DE DEZVOLTARE

Municipiul Făgăraș în 2027 este principalul pol de dezvoltare din Țara Făgărașului (și la nivelul Zonei Urbane Funcționale Făgăraș), fiind atractiv pentru persoanele calificate la nivel zonal și tineri prin prisma diversității de activități economice, culturale, educative și artistice.

Este un oraș fortificație, cunoscut în rândul turiștilor în special pentru patrimoniul cultural de importanță națională "Cetatea Făgărașului", poziționarea geografică centrală pe harta României și serviciile ospitaliere de calitate.

Fundamentul de dezvoltare al municipiului este comunitatea implicată, care dispune de facilități publice moderne, servicii digitalizate, spații verzi ample și posibilități economice diversificate (din domeniile industriei prelucrătoare și sectoarelor culturale și creative) grație regenerării urbane și reconversiei vechii platforme chimice din municipiu.

La nivelul anului 2027, municipiul Făgăraș are un mediu de afaceri local dinamic și activ, favorabil investițiilor și care atrage în mod constant investitori din domenii diverse. Orașul își valorifică potențialul economic în domeniile industriale prezente și sectoarelor culturale și creative, sprijinit de conexiunile rapide în teritoriu. Concentrarea resurselor către sprijinirea producătorilor locali și deschiderea către noi piețe de desfacere permit diversificarea economiei locale, favorizând crearea de locuri de muncă atractive, în special prin dezvoltarea parcului industrial în spațiul fostei platforme chimice.

De asemenea, municipiul prezintă o stagnare a tendințelor demografice anterioare, reușind să păstreze un număr relativ constant de locuitori, ca urmare a îmbunătățirii performanțelor sectorului economic și a dezvoltării unor dotări și servicii publice eficiente:

- Infrastructura de sănătate se bazează pe serviciile moderne oferite de Spitalul Municipal "Dr. Aurelian Tulbure", dotat cu echipamente performante și susținut de personalul medical specializat. În plus, cadrele medicale din municipiu lucrează activ la prevenirea apariției bolilor în rândul comunității utilizând serviciile digitale inteligente.
- Sistemul de învățământ local asigură o tranziție facilă a tinerilor în câmpul forței de muncă prin servicii moderne de educație și de consiliere și orientare în carieră, bazându-se pe resurse materiale moderne și personal calificat.
- Orașul își dezvoltă o rețea de spații verzi și spații publice moderne. Este un municipiu vibrant, cu opțiuni variate de petrecere a timpului liber, de participare la evenimente culturale și la evenimente sportive, care sunt promovate în mod constant, creativ și adaptat din perspectiva modalităților și canalelor de comunicare pentru diferitele categorii de vârstă.
- Zona centrală este revitalizată și dispune de o gamă variată de activități și dotări de interes public, respectiv de dotări socio-culturale atractive, destinate tuturor categoriilor de utilizatori, dezvoltate în relație cu rețeaua de spații publice și spații verzi.
- Copiii, adulții, vârstnicii și grupurile defavorizate sunt susținute prin intermediul serviciilor sociale dedicate tuturor tipurilor de nevoi specifice. Centrele sociale au capacități adaptate nivelului de cerere și asigură servicii integrate.

Municipiul Făgăraș se caracterizează printr-o bună conexiune la rețeaua națională de drumuri și căi ferate. Localizarea autostrăzii A3/13 Brașov – Sibiu în imediata apropiere a orașului și legăturile sale cu celelalte drumuri de viteză asigură conexiuni optime cu toate centrele urbane importante

din regiune și din țară. Această conectivitate, cât și localizarea în centrul geografic al țării face din Făgăraș un important centru turistic la nivelul regiunii, iar varianta ocolitoare și întregul sistem rutier extins asigură un acces facil la unitățile de producție, în special pentru traficul greu. Sistemul de transport al municipiului Făgăraș este constituit în așa fel încât să prioritizeze și să încurajeze deplasările nepoluante – în special mersul pe jos și cu bicicleta, mai ales ținând cont de dimensiunile reduse ale localității și ușurința cu care pot fi accesate oportunitățile de muncă, educație sau loisir. Această configurație este vizibilă în mod special pe străzile secundare, unde traficul auto este calmat și subordonat traficului pietonal care are alocat un spațiu generos, dar și pe arterele principale ale orașului. Mersul cu bicicleta reprezintă cel mai important mod de deplasare la nivelul orașului, fiind recunoscut ca fiind eficient, atractiv și sănătos de o mare parte din locuitorii și vizitatorii orașului. Modul de configurare al rețelei de transport și al spațiului public face ca municipiul Făgăraș să fie parte din rândul orașelor care tind să devină „carbon neutral” și care ating „Vision 0” – niciun deces cauzat de accidente rutiere.

Factorii de mediu la nivelul municipiului au o calitate superioară, oferind locuitorilor și turiștilor Făgărașului impresia unui oraș curat și relaxat, în care primează grija față de natură. Platforma chimică din sudul localității este acum transformată, fiind un spațiu utilizat într-o manieră inteligentă pentru susținerea dezvoltării locale. De asemenea, populația este deservită în totalitate de rețele tehnico-edilitare moderne și eficiente, iar administrația locală este un exemplu la nivel regional în ceea ce privește eficientizarea energetică.

Totodată, este un municipiu inteligent, apreciat pentru calitatea vieții, condus printr-o guvernare locală responsabilă și deschisă către cetățeni. Societatea civilă este activă în dezvoltarea centrului urban într-o manieră sustenabilă, echilibrată și bine organizată. În plus, administrația publică locală este caracterizată printr-o performanță digitală crescută. Aceasta are la dispoziție o serie de servicii publice electronice integrate, adaptate transformărilor digitale, care facilitează interacțiunea digitală rapidă dintre cetățeni și autoritatea publică.

11. OBIECTIVE

11.1.OBIECTIVUL STRATEGIC 1 - MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ – CENTRU POLARIZATOR PENTRU ȚARA FĂGĂRAȘULUI, CU MEDIU ECONOMIC DIVERSIFICAT, BAZAT DE VALORIFICAREA RESURSELOR LOCALE

În anul 2027, municipiul Făgăraș își consolidează poziția de centru economic zonal, cu o economie locală antrenată de marile companii, în strânsă colaborare cu IMM-urile locale și alți actori relevanți pentru asigurarea unei dezvoltări bazate pe cooperare și competență. Companiile mari din domeniul industrial reprezintă motoare economice prin oferirea unui număr mare de locuri de muncă. IMM-urile și antreprenorii valorifică specificul local și resursele existente în alte domenii – cultură, turism, patrimoniu, iar serviciile și spațiile publice performante contribuie la atractivitatea orașului pentru tineri. Antreprenoriatul este promovat ca oportunitate de carieră și susținut de o infrastructură adecvată, valorificând potențialul educațional în domeniile tehnice și de servicii. Colaborarea intersectorială consolidează poziția de centru zonal de competență, prin asigurarea dialogului și a parteneriatelor pentru valorificarea sinergiilor dintre sistemul de educație local, forța de muncă și angajatori. Toate acestea se vor operaționaliza prin următoarele direcții de acțiune:

- D1.1. Sprijinirea antreprenoriatului la nivel local
- D1.2. Economie diversificată și atractivă pentru forța de muncă

11.2.OBIECTIVUL STRATEGIC 2 - CENTRU URBAN CU SERVICII PUBLICE PERFORMANTE, CALITATE RIDICATĂ A LOCUIRII ȘI COMUNITATE IMPLICATĂ ÎN VIAȚA CULTURALĂ

- **OSp2.1. Servicii de învățământ performante, dedicate dezvoltării echilibrate a tinerilor**

Obiectivul are în vedere dezvoltarea echilibrată a serviciilor de învățământ disponibile la nivel local prin îmbunătățirea infrastructurii și facilităților disponibile, modernizarea laboratoarelor și atelierelor didactice (în special pentru învățământul profesional și tehnic) și creșterea nivelului de specializare al profesorilor. În plus, se pune un accent crescut asupra activităților de orientare în carieră, în acest sens centrul PRIMOHUB, alături de resursa umană specializată din școli, având un rol esențial pentru informarea și consultarea elevilor și părinților acestora. Acest obiectiv specific are în vedere două direcții de acțiune:

- D2.1.1 Modernizarea infrastructurii educaționale la nivelul municipiului Făgăraș
- D2.1.2 Asigurarea accesului populației în mod echitabil la servicii performante și atractive de educație în municipiul Făgăraș
- **OSp2.2. Promovarea unui stil de viață sănătos și a prevenției bolilor și dezvoltarea infrastructurii medicale**

În anul 2027, toți cetățenii din municipiul Făgăraș au acces la servicii medicale de înaltă calitate, de la asistență medicală primară la serviciile specializate. Infrastructura de sănătate pune la dispoziția cetățenilor unități medicale modernizate și dotate cu echipamente de specialitate. Serviciile de tratament și îngrijire sunt adaptate la nevoile cetățenilor și sunt desfășurate în condiții

potrivite. Cadrele medicale sunt performante și beneficiază de oportunități de aprofundare a cunoștințelor și dezvoltare în cadrul instituțiilor sanitare. De asemenea, digitalizarea serviciilor susține prevenția apariției bolilor la nivelul comunității tinere și adulte, și asigură un acces crescut seniorilor către sfaturi medicale de specialitate.

- **Osp2.3. Dezvoltarea serviciilor de asistență socială și a gradului de incluziune a persoanelor din comunități dezavantajate**

Prin intermediul acestui obiectiv, autoritățile locale au în vedere asigurarea unor servicii de incluziune socială a persoanelor vulnerabile, care trebuie considerată o investiție în capitalul uman, cu impact social pozitiv pe termen lung. Prin investiția în dezvoltarea sistemului de servicii sociale se contribuie la dezvoltarea capitalului uman și, prin aceasta, la creșterea calității vieții și la sporirea atractivității municipiului Făgăraș. În plus, se are în vedere dezvoltarea serviciilor sociale existente la nivel municipal, în parteneriat cu mediul ONG local și instituțiile acreditate, cu scopul creșterii accesului și posibilităților de oferire a acestui tip de servicii.

- **Osp2.4. Creșterea notorietății și vitalității culturale a municipiului Făgăraș**

Prezentul obiectiv are ca scop consolidarea identității municipiului drept o destinație atractivă, exploatând la maximum potențialul cultural-turistic al municipiului Făgăraș. Valorificarea sustenabilă a resurselor de patrimoniu cultural și natural contribuie la sporirea notorietății municipiului Făgăraș, la creșterea calității vieții comunității locale precum și la îmbunătățirii imaginii urbane a acestuia, astfel încât orașul să devină din ce în ce mai atractiv și pentru turiști sau (viitorii) locuitori. Acest obiectiv va fi operaționalizat prin următoarele direcții de acțiune:

- D2.4.1 Sprijinirea evenimentelor și inițiativelor culturale și sportive
- D2.4.2. Dezvoltarea infrastructurii culturale și a patrimoniului

11.3.OBIECTIVUL STRATEGIC 3 – MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ – CENTRU URBAN ORIENTAT CĂTRE MOBILITATEA SUSTENABILĂ A LOCUITORILOR

Intervențiile prevăzute în cadrul acestui obiectiv vizează mai multe paliere ale mobilității urbane, precum extinderea infrastructurii majore și realizarea unei conectivități facile la nivel local prin dezvoltarea serviciilor de transport public local și periurban, extinderea rețelei de piste de biciclete, și îmbunătățirea serviciilor de parcare din municipiu. Se are în vedere ca la nivelul zonelor de locuit, circulația să se realizeze preponderent pietonal, cu străzi configurate după conceptul „living streets”. Acest obiectiv va fi operaționalizat prin intermediul următoarelor obiective specifice și direcții de acțiune:

- Osp 3.1 Infrastructură rutieră modernă, ce asigură un nivel bun de conectivitate
  - D 3.1.1 Infrastructură rutieră adecvată asigurării tranzitului facil și deplasărilor rutiere în municipiul Făgăraș
- Osp 3.2 Susținerea mijloacelor alternative de mobilitate
  - D3.2.1 Îmbunătățirea accesului la servicii de transport public și asigurarea intermodalității
  - D3.2.2 Creșterea siguranței rutiere prin susținerea mobilității alternative

11.4.OBIECTIVUL STRATEGIC 4 - MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ – CENTRU URBAN CU IMPACT REDUS ASUPRA MEDIULUI

Obiectivul strategic abordează principalele nevoi identificate la nivelul municipiului Făgăraș în ceea ce privește calitatea mediului, managementul schimbărilor climatice și asigurarea infrastructurii tehnico-edilitare. Primul obiectiv specific răspunde problemelor privind nevoia de îmbunătățire a sistemului de management al deșeurilor și necesitatea dezvoltării spațiilor verzi disponibile cetățenilor astfel încât să se bucure de o calitate mai ridicată a factorilor de mediu, luând în considerare și nevoia de reconversie a terenurilor de pe amplasamentul vechii platforme chimice. Al doilea obiectiv specific vizează disfuncțiile identificate cu privire la calitatea și nivelul de deservire al infrastructurilor tehnico-edilitare, pentru care este nevoie de intervenții rapide în anumite cazuri, dar și de proiecte de anvergură.

- OSp4.1 Îmbunătățirea calității factorilor de mediu
  - D4.1.1 Dezvoltarea rețelei verde/albastră la nivel municipal și combaterea efectelor schimbărilor climatice
  - D4.1.2 Îmbunătățirea sistemului de management al deșeurilor
- OSp4.2 Sisteme de utilități publice eficiente și cu nivel de deservire ridicat pentru o comunitate orientată spre reducerea consumului energetic
  - D4.2.1 Dezvoltarea sistemelor de utilități în municipiul Făgăraș
  - D4.2.2 Creșterea eficienței energetice la nivelul municipiului Făgăraș

11.5.OBIECTIVUL STRATEGIC 5 - ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ PERFORMANȚĂ, DESCHISĂ, TRANSPARENTĂ, CU SERVICII PUBLICE DIGITALE UȘOR DE UTILIZAT

Proiectele propuse în cadrul acestui obiectiv urmăresc creșterea capacității administrative a autorității publice locale. Eforturile în direcția creșterii capacității administrative vor viza formarea continuă a aparatului de specialitate, dezvoltarea serviciilor digitale la nivelul autorității publice locale, cât și îmbunătățirea capacității de implementare a proiectelor.

12. PORTOFOLIUL DE PROIECTE

Nr.	Titlu program / proiect	Grad de maturitate	Orizont de timp	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
OBIECTIVUL STRATEGIC 1 - Municipiul Făgăraș – centru polarizator pentru Țara Făgărașului, cu mediu economic diversificat, bazat de valorificarea resurselor locale						
D1.1. Sprijinirea antreprenoriatului la nivel local						
1	Sprijinirea promovării și comercializării produselor cu specific local	idee	2027	-	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, agenți economici
2	Dezvoltarea și diversificarea mediului antreprenorial din municipiul Făgăraș	idee	2027	5,000,000	POR Centru P1, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, agenți economici, Incubator de afaceri Făgăraș
3	Antreprenoriat și economie socială în municipiul Făgăraș	idee	2027	7,000,000	POEO P2/P4, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, AJO FM BV, agenți economici
D1.2. Economie diversificată și atractivă pentru forța de muncă						
4	Reconversia spațiilor platformei fostului Combinat Chimic Făgăraș în scopul revitalizării și extinderii Parcului Industrial Făgăraș	idee	2027	50,000,000	POR Centru P1, fonduri guvernamentale, buget CJ, buget local, buget privat	Primăria Făgăraș, agenți economici
5	Crearea unui grup de lucru strategic privind diversificarea economică în domeniul de viitor	idee	2027	-	buget local	Primăria Făgăraș, agenți economici
6	Îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru actorii locali din municipiul Făgăraș	idee	2027	7,000,000	POEO P2, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, agenți economici

Nr.	Titlu program / proiect	Grad de maturitate	Orizont de timp	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
7	Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii din municipiul Făgăraș	idee	2027	7,000,000	POEO P2, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, agenți economici, instituții de învățământ
OBIECTIVUL STRATEGIC 2 - centru urban cu servicii publice performante, calitate ridicată a locuirii și comunitate implicată în viața culturală						
OSp2.1. Servicii de învățământ performante, dedicate dezvoltării echilibrate a tinerilor						
D2.1.1 Modernizarea infrastructurii educaționale la nivelul municipiului Făgăraș						
8	Consolidarea, reabilitarea, extinderea și dotarea Colegiului National "Radu Negru" Făgăraș	idee	2026	22.402.584	PNRR, POR Centru P6, buget local	Primăria Făgăraș
9	Reabilitarea, modernizarea și dotarea Colegiului National "Doamna Stanca" (corp c1, c2), inclusiv creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei	cerere de finanțare depusă	2026	11.061.073	PNRR, buget local	Primăria Făgăraș
10	Consolidarea, reabilitarea, extinderea și dotarea Colegiului Tehnic "Aurel Vijoli"	actualizare documentație tehnico-economică	2026	57.492.470	PNRR, buget local	Primăria Făgăraș
11	Consolidarea, reabilitarea, extinderea și dotarea Grupului Școlar "Dr. Ioan Senchea"	actualizare documentație tehnico-economică	2026	57.492.470	PNRR, buget local	Primăria Făgăraș
12	Reabilitare tabără școlară Lisa	idee	2024	15.000.000	POR Centru P7, buget local	Primăria Făgăraș
D2.1.2 Asigurarea accesului populației în mod echitabil la servicii performante și atractive de educație în municipiul Făgăraș						
13	Stimularea participării copiilor din municipiul Făgăraș la educația antepreșcolară și preșcolară	idee	2027	3.000.000	POEO P2, buget local	Primăria Făgăraș, unități de învățământ
14	Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la	idee	2027	3.000.000	POEO P4/P5	unități de învățământ, agenți economici, ISJ Brașov, Primăria Făgăraș

Nr.	Titlu program / proiect	Grad de maturitate	Orizont de timp	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
	provocările inovării și progresului tehnologic pentru persoanele din municipiul Făgăraș					
15	Prevenirea părăsirii timpurii a școlii, creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională în municipiul Făgăraș	idee		3.000.000	POEO P6, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, unități de învățământ, DAS Făgăraș
16	Dezvoltarea de cursuri opționale pe teme de interes pentru elevi (educație financiară, educație antreprenorială, robotică etc.)	idee	2024	-	fonduri proprii	instituții de învățământ
17	Realizarea de cursuri în vederea îmbunătățirii performanțelor școlare ale elevilor cu rezultate scăzute	idee	2030	400.000	fonduri proprii, fonduri ale Ministerului Educației	instituții de învățământ
18	Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic pentru persoanele din municipiul Făgăraș	idee	2025	2.000.000	POEO P5, buget local, alte surse	instituții de învățământ, Primăria Făgăraș
19	Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității în municipiul Făgăraș	idee	2027	2.000.000	POEO P9, buget local, alte surse	instituții de învățământ, Primăria Făgăraș
OSp2.2. Promovarea unui stil de viață sănătos și a prevenției bolilor și dezvoltarea infrastructurii medicale						
20	Consolidarea, reabilitarea și dotarea corpului maternitate din cadrul Spitalului Municipal "Dr. A. Tulbure" Făgăraș	elaborare documentație tehnico-economică DALI	2026	20.000.000	PNRR, buget local	Primăria Făgăraș, Spitalul Municipal
21	Consolidarea, reabilitarea, extinderea și dotarea corpului boli infecțioase din cadrul Spitalului Municipal "Dr. A. Tulbure" Făgăraș	elaborare documentație tehnico-economică DALI	2026	20.000.000	PNRR, buget local	Primăria Făgăraș, Spitalul Municipal
22	Extindere secție de hemodializa din cadrul Spitalului Municipal "Dr. A. Tulbure" Făgăraș	elaborare documentație	2027	15.000.000	POS P2, PNRR, buget local	Primăria Făgăraș, Spitalul Municipal

Nr.	Titlu program / proiect	Grad de maturitate	Orizont de timp	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
		tehnico-economica DALI				
23	Extinderea Spitalului Municipal "Dr. Aurel Tulbure" Făgăraș și transformarea acestuia în spital de urgență	idee	2027	150.000.000	POS P1	Primăria Făgăraș, Spitalul Municipal
24	Modernizare cabinete medicina școlară inclusiv pentru oferirea de servicii de asistență stomatologica	idee	2027	600.000	POS P2	Primăria Făgăraș, unități de învățământ
25	Proiect de monitorizare a stării de sănătate a persoanelor vârstnice utilizând dispozitive inteligente	idee	2027	1.000.000	POR Centru, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, medici de familie
26	Campanii de promovare a sportului și stilului de viață sănătos (inclusiv prevenția bolilor) cu implicarea medicilor de familie	idee	2027	700.000	Buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
OSp2.3. Dezvoltarea serviciilor de asistență socială și a gradului de incluziune a persoanelor din comunități dezavantajate						
27	Construire locuințe nZEB pentru tineri din grupuri vulnerabile	Cerere de finanțare depusă	2026	3.693.550	PNRR	Primăria Făgăraș
28	Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității în municipiul Făgăraș (GAL)	idee	2027	30.000.000	POIDS P1	Primăria Făgăraș
29	Protejarea dreptului la demnitate socială prin asigurarea de condiții decente de locuit în municipiul Făgăraș	idee	2027	7.000.000	POIDS P2	Primăria Făgăraș
30	Reducerea disparităților între copiii în risc de sărăcie și/sau excluziune socială și ceilalți copii din municipiul Făgăraș	idee	2027	2.000.000	POIDS P4	DAS Făgăraș
31	Servicii suport pentru persoane vârstnice din Municipiul Făgăraș / integrarea seniorilor în activități civice/sociale	idee	2027	5.000.000	POIDS P5	DAS Făgăraș

Nr.	Titlu program / proiect	Grad de maturitate	Orizont de timp	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
32	Sprijin pentru persoanele cu dizabilități din municipiul Făgăraș	idee	2027	3.000.000	POIDS P6	DAS Făgăraș
33	Ajutorarea persoanelor defavorizate din municipiul Făgăraș	idee	2027	1.000.000	POIDS P8	DAS Făgăraș
34	Construirea de locuințe colective de tip ANL / locuințe sociale	idee	2027	30.000.000	ANL, alte surse	Primăria Făgăraș
35	Reabilitare cantină socială	idee	2027	2.000.000	Buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
36	Construirea unui centru de zi pentru persoane adulte sub 65 de ani cu nevoi sociale	idee	2027	3.000.000	Buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
37	Construirea unui centru de urgență pentru victime ale violenței domestice	idee	2027	3.000.000	Buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
OSp2.4. Creșterea notorietății și vitalității culturale a municipiului Făgăraș						
D2.4.1 Sprijinirea evenimentelor și inițiativelor culturale și sportive						
38	Crearea unui brand local și a unei strategii de marketing în vederea promovării integrate a municipiului și Țării Făgărașului	idee	2024	400.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, mediul ONG, agenți economici
39	Sprjinirea și promovarea activităților și evenimentelor culturale, artistice și sportive în municipiul Făgăraș	idee	2030	800.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, mediul ONG, agenți economici
40	Încurajarea și sprijinirea inițiativelor ce au în vedere valorificarea capitalului cultural, artistic și istoric al zonei Țării Făgărașului	idee	2027	800.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, mediul ONG, agenți economici
41	Cartarea și marcarea obiectivelor și traseelor turistice din zona Țării Făgărașului (hartă integrată disponibilă turiștilor, totemuri / panouri de informare, aplicație mobilă)	idee	2025	600.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
42	Sprjinirea furnizării unor pachete turistice integrate, în parteneriat cu localitățile din proximitate	idee	2027	-	buget privat	agenți economici

Nr.	Titlu program / proiect	Grad de maturitate	Orizont de timp	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
43	Organizarea unui Târg internațional al industriei creative din Municipiul Făgăraș	idee	2027	1.000.000	ASF, alte surse	Primăria Făgăraș, mediul ONG, agenți economici
44	Regenerare urbana prin reconversia platformei industriale a Combinatului Chimic in „Muzeul Combinatului Chimic Făgăraș”	idee	2030	15.000.000	POR Centru P3, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
D2.4.2. Dezvoltarea infrastructurii culturale și a patrimoniului						
45	Restaurarea si valorificarea durabila a patrimoniului cultural al municipiului Făgăraș - ansamblul arhitectural Cetatea Făgărașului - castel si corp garda nord - corp garda sud si turn intrare poarta	idee	2027	21.213.227	POR Centru P8, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
46	Restaurarea și punerea în valoare a monumentului istoric Baia Comunală - centru cultural Municipiul Făgăraș	idee	2027	21.213.227	POR Centru P8, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
47	Consolidarea și diversificarea serviciilor culturale din municipiul Făgăraș în cadrul Centrului Cultural Sinagoga Făgăraș	idee	2030	5.000.000	Buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
OBIECTIVUL STRATEGIC 3 – Municipiul Făgăraș – centru urban orientat către mobilitatea sustenabilă a locuitorilor Țării Făgărașului						
OSp 3.1 Infrastructură rutieră modernă, ce asigură un nivel bun de conectivitate						
D 3.1.1 Infrastructură rutieră adecvată asigurării tranzitului facil și deplasărilor rutiere în municipiul Făgăraș						
48	Varianta de ocolire municipiul Făgăraș	în licitație proiectare si execuție	2025	61.037.486	POT2	Primăria Făgăraș
49	Construire sosea rapida Făgăraș - Sibiu	Licitație CNAIR	2027	4.000.000.000	POT2 (ITI)	CNAIR, Primăria Făgăraș
50	Reabilitare, modernizare străzi/drumuri în municipiul Făgăraș	depus cerere de finanțare	2025	33.628.616	program Anghel Saligny, alte surse	Primăria Făgăraș

Nr.	Titlu program / proiect	Grad de maturitate	Orizont de timp	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
51	Creșterea accesibilității rețelei de străzi a orașului prin densificarea rețelei de străzi și deservirea noilor zone aflate în dezvoltare	idee	2030	120.000.000	Buget de stat, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
52	Creșterea calității spațiului public urban prin reproiectarea și modernizarea căilor de comunicații rutiere	idee	2030	4.000.000	Buget de stat, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
53	Dezvoltarea infrastructurii publice pentru încărcarea vehiculelor electrice	idee	2027	1.500.000	POR Centru, AFM, alte surse	Primăria Făgăraș
54	Amenajare parcări funcționale în zonele de interes public	idee	2030	2.200.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
55	Amenajare parcări rezidențiale	idee	2030	85.940.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
56	Amenajare parcări de scurtă durată în zonele publice de interes (Kiss & Ride)	idee	2027	470.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
	Amenajare parcări funcționale în zonele de interes public - Etapa 2	idee	2030	5.050.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
OSp 3.2 Susținerea mijloacelor alternative de mobilitate						
D 3.2.1 Îmbunătățirea accesului la servicii de transport public și asigurarea intermodalității						
57	Dezvoltarea sistemului regional de transport public în comun în zona urbană funcțională /metropolitană a municipiului Făgăraș - modernizarea coridorului de mobilitate SUD – Faza 1	elaborare studii de specialitate și derulare proceduri de achiziție documentații tehnice	2026	26.756.137	POR Centru P4, PNRR, buget local, alte surse	ADI ZUF Făgăraș
58	Dezvoltarea sistemului regional de transport public în comun în zona urbană funcțională /metropolitană a municipiului Făgăraș - modernizarea coridorului de mobilitate SUD – Faza 2	elaborare studii de specialitate și derulare proceduri de achiziție	2026	26.756.137	POR Centru P4, PNRR, buget local, alte surse	ADI ZUF Făgăraș

Nr.	Titlu program / proiect	Grad de maturitate	Orizont de timp	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
		documentații tehnice				
59	Dezvoltarea sistemului regional de transport public în comun în zona urbană funcțională /metropolitană a municipiului Făgăraș - modernizarea coridorului de mobilitate NORD	idee	2026	94.000.000	POR Centru P4, PNRR, buget local, alte surse	ADI ZUF Făgăraș
60	Amenajare nod cu funcțiuni de transfer modal în Zona Str. Libertății	idee	2027	2.190.000	POR Centru 2021-2027 P4, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
61	Amenajare nod cu funcțiuni de transfer modal în Zona Gării	idee	2027	880.000	POR Centru 2021-2027 P4, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
62	Amenajare nod cu funcțiuni de transfer modal la intrarea în localitate pe DN1	idee	2027	2.190.000	POR Centru 2021-2027 P4, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
63	Achiziționarea de autobuze ecologice pentru asigurarea parcului necesar pentru serviciul de transport public de călători - Completare parc	idee	2030	15.000.000	buget local, alte surse	ADI ZUF Făgăraș
64	Asigurarea eficienței transportului public prin introducerea sistemelor inteligente de management - automate de vânzare (TVM), sistem electronic de taxare (e-ticketing), managementul flotei și informarea călătorilor - Etapa 2	idee	2030	10.060.068	buget local, alte surse	ADI ZUF Făgăraș
D3.2.2 Creșterea siguranței rutiere prin susținerea mobilității alternative						
65	Extinderea Coridorului central de mobilitate urbana și amenajare sistem de tip "Park and Ride"	idee	2027	26.000.000	POR Centru P4, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
66	Extinderea Coridorului industrial de mobilitate urbană	idee	2027	26.000.000	POR Centru P4, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș

Nr.	Titlu program / proiect	Grad de maturitate	Orizont de timp	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
67	Extindere sisteme de management și monitorizare a traficului (ITS) în intersecțiile majore și la trecerile de pietoni importante	idee	2027	1.500.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, ADI ZM Făgăraș
68	Modernizarea intersecției prin măsuri de reconfigurare fizică (incluzând amenajări pentru creșterea confortului și siguranței traversării pietonilor și a deplasărilor cu bicicleta)	idee	2027	5.000.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
69	Amenajare coridoare de mobilitate urbana, în relație cu zonele turistice, de agrement și ansamblurile de locuințe prin amenajarea de străzi și piațete urbane, pietonale sau cu utilizare în comun ("shared-space")	idee	2027	30.000.000	POR Centru P4, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
70	Creșterea siguranței deplasărilor pietonale prin extinderea rețelei de trotuare	idee	2027	8.000.000	POR Centru P4, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
71	Realizarea unei infrastructuri conexe și sigure pentru deplasările cu bicicleta	idee	2027	8.000.000	POR Centru P4, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
72	Extinderea serviciului de închiriere biciclete (bike-sharing)	idee	2027	3.100.000	POR Centru, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
73	Amenajare spații pietonale, în relație cu zonele turistice, de agrement și ansamblurile de locuințe prin amenajarea de străzi și piațete urbane, pietonale sau cu utilizare în comun ("shared-space") - Etapa 2	idee	2030	20.704.621	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
74	Amenajare spații pietonale, în relație cu zonele turistice, de agrement și ansamblurile de locuințe prin amenajarea de străzi și piațete urbane, pietonale sau cu utilizare în comun ("shared-space") - Etapa 3	idee	2030	20.704.621	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș

OBIECTIVUL STRATEGIC 4 - Municipiul Făgăraș – centru urban cu impact redus asupra mediului

OSp4.1 Îmbunătățirea calității factorilor de mediu

D4.1.1 Dezvoltarea rețelei verde/albastră la nivel municipal și combaterea efectelor schimbărilor climatice

Nr.	Titlu program / proiect	Grad de maturitate	Orizont de timp	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
75	Regenerarea urbană a spațiilor publice și asigurarea siguranței și securității cetățenilor	idee	2027	13.075.894	POR Centru P3, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
76	Intervenții de îngrijire a spațiilor verzi și toaletare a arborilor	idee	2027	20.000.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
77	Amenajare/modernizare/extindere spatii verzi la nivelul municipiului Făgăraș	idee	2027	13.075.894	POR Centru P3, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
78	Realizarea unui coridor verde-albastru pe pâraul Berivoi între cartierul Combinat și Parcul Regina Maria	idee	2027	20.000.000	POR Centru P4/P3, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
79	Instalarea unui sistem de monitorizare a calității aerului	idee	2024	300.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
D4.1.2 Îmbunătățirea sistemului de management al deșeurilor						
80	Modernizarea stației de sortare și a stației de transfer a deșeurilor și amenajarea unei stații de compost a deșeurilor biodegradabile în municipiul Făgăraș	idee	2025	5.000.000	PODD P1, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, Salco Serv, ADI ISO Mediu Brașov
81	Modernizarea infrastructurii sistemului de colectare a deșeurilor la nivelul municipiului Făgăraș (platforme inteligente de colectare, achiziția de autospeciale de colectare)	idee	2025	8.000.000	PODD P1, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, Salco Serv, ADI ISO Mediu Brașov
82	Campanie de conștientizare în rândul populației a importanței colectării selective sau reutilizării deșeurilor	idee	2,027	2.000.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, Salco Serv, ADI ISO Mediu Brașov
83	Organizarea unui centru de colectare cu aport voluntar pentru deșeuri de construcții și voluminoase la nivelul municipiului Făgăraș	idee	2027	2.000.000	PODD P1, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, Salco Serv, ADI ISO Mediu Brașov
OSp4.2 Sisteme de utilități publice eficiente și cu nivel de deservire ridicat pentru o comunitate orientată spre reducerea consumului energetic						
D4.2.1 Dezvoltarea sistemelor de utilități în municipiul Făgăraș						

Nr.	Titlu program / proiect	Grad de maturitate	Orizont de timp	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
84	Program de amplasare a unor instalații de producere a energiei electrice din surse regenerabile pe acoperișurile clădirilor publice (Primăria Făgăraș, Spitalul Municipal, instituții școlare)	idee	2027	2.000.000	POR Centru, buget local, alte surse	instituții publice, operatori economici
85	Campanie de conștientizare a populației cu privire la efectele schimbărilor climatice și măsurile de combatere a acestora	idee	2030	2.000.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
86	Realizarea unei instalații de cogenerare de energie termică (biogaz / amestec gaze regenerabile) pe platforma vechiului combinat și conectarea acesteia la rețeaua de termoficare a municipiului	idee	2027	50.000.000	fonduri private, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, SPAET Făgăraș, operatori economici
87	Extinderea rețelelor de gaze naturale în zonele nedeservite din municipiul Făgăraș	idee	2030	10.000.000	fonduri private, alte surse	Operator gaze naturale
88	Extinderea și modernizarea rețelelor de apă și canalizare în municipiul Făgăraș	idee	2030	10.000.000	fonduri private, alte surse	Apă-Canal Sibiu
D4.2.2 Creșterea eficienței energetice la nivelul municipiului Făgăraș						
89	Campanie de conștientizare și educare privind reducerea consumului de energie și utilizarea energiei regenerabile	idee	2030	2.000.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
90	Creșterea eficienței energetice pentru clădirile rezidențiale din municipiul Făgăraș	idee	2027	15.000.000	POR Centru P3, buget local	Primăria Făgăraș
91	Creșterea eficienței energetice pentru clădirile publice din municipiul Făgăraș	idee	2027	25.000.000	POR Centru P3, buget local	Primăria Făgăraș
92	Extinderea și eficientizarea energetică a rețelei de iluminat public din municipiul Făgăraș	DALI	2025	20.000.000	POR Centru P3, AFM, buget local	Primăria Făgăraș
OBIECTIVUL STRATEGIC 5 - Administrație publică performanță, deschisă, transparentă, cu servicii publice digitale ușor de utilizat						
93	Sistem Inteligent de Management Urban în Municipiul Făgăraș	cerere de finanțare depusă	2026	3.692.025	PNRR	Primăria Făgăraș

Nr.	Titlu program / proiect	Grad de maturitate	Orizont de timp	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
94	Realizarea unor planuri de formare continuă a personalului pe compartimente	idee		-	buget local	Primăria Făgăraș
95	Consolidarea capacității personalului angajat prin participarea la cursuri de formare continuă	idee	2030	1.000.000	Fonduri nerambursabile, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, alte instituții publice, agenți economici, mediul ONG
96	Organizarea periodică a unor întâlniri de lucru sectoriale pentru monitorizarea și evaluarea situației actuale din oraș (inclusiv evaluarea implementării SIDU Făgăraș)	idee	2030	-	buget local	Primăria Făgăraș
97	Program anual de bugetare participativă a inițiativelor comunitare	idee	2030	5.000.000	buget local	Primăria Făgăraș
98	Intervenții de tip smart-city și digitalizare servicii publice la nivelul Municipiului Făgăraș	idee	2027	5.000.000	POR Centru P2, buget local	Primăria Făgăraș
99	Extinderea sistemului centralizat de supraveghere video pe raza municipiului Făgăraș	idee	2027	1.000.000	ASF, alte surse	Primăria Făgăraș
100	Modernizare baza administrativă și dotare Serviciu Administrare Patrimoniu Public și Privat cu utilaje pentru întreținerea domeniului public și privat	idee	2027	2.000.000	ASF, alte surse	Primăria Făgăraș
101	Actualizarea Planului de Acțiune pentru Energia Durabilă și Climă din municipiul Făgăraș	idee	2024	200.000	buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
102	Completarea bazelor de date digitale la nivelul Primăriei Municipiului Făgăraș	idee	2027	2.000.000	fonduri ANCPI, POR Centru P2, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș

13. ANALIZA MULTICRITERIALĂ DE PRIORITIZARE A PROIECTELOR

13.1. METODOLOGIA DE PRIORITIZARE

Procesul de prioritizare are ca scop obținerea unei liste de proiecte prioritare, implementabile pe termen scurt și mediu (2021-2027) și sustenabile din punct de vedere financiar. Aceasta înseamnă o listă de proiecte prioritare, a căror valoare estimată și planificare anuală ar trebui să se încadreze în bugetul de investiții al UAT Municipiul Făgăraș.

Având în vedere numărul mare de proiecte planificate pentru perioada 2021-2027 (și anterior) și aflate în diferite stadii de implementare, centralizate pe baza propunerilor SIDU 2021-2027, a documentelor strategice existente la nivelul municipiului și a situației proiectelor furnizată de Primăria Municipiului Făgăraș, metodologia de prioritizare cuprinde două etape principale: selecția unei liste scurte de proiecte și selecția proiectelor prioritare.

Selecția unei liste scurte de proiecte

Lista scurtă de proiecte face referire la proiectele aflate în desfășurare la nivelul Primăriei Municipiului Făgăraș în momentul realizării strategiei. Se are în vedere continuarea proiectelor în curs de implementare/pentru care au fost inițiate demersuri în acest sens.

TABEL 42 - LISTA SCURTĂ DE PROIECTE

NR. CRT.	TITLU PROGRAM / PROIECT	GRAD DE MATURITATE	BUGET ESTIMAT (RON)	SURSE DE FINANȚARE
1	Construirea unui incubator de afaceri / spațiu de coworking	în execuție	5.181.535,00	POR 2014-2020
2	„Construcții grădinițe Regiunea Centru” – Cod SMIS 125151	În execuție	1.990.962,90	POR 2014-2020
3	Construire creșă cu 7 grupe, Șoseaua Combinatului, nr. 3, municipiul Făgăraș, județ Brașov	În implementare	17.092.424,85	Fonduri CNI
4	“Modernizarea Școlii Gimnaziale nr. 7 și a Rețelei de străzi urbane, în vederea creșterii calității vieții în municipiul Făgăraș” – Cod SMIS 123133 - Componenta A - Modernizare și extindere Școala Gimnazială nr. 7, municipiul Făgăraș	În execuție	10.938.842,44	POR 2014-2020
5	Reabilitarea, modernizarea și dotarea ambulatoriului din cadrul Spitalului Municipal “Dr. Aurel Tulbure” Făgăraș	În execuție	7.475.538,00	POR 2014-2020
6	Integrare socială prin dezvoltarea activităților cultural-educative și recreative în Municipiul Făgăraș - Componenta A - "Modernizarea Casei de Cultură Făgăraș și înființare Centru Cultural Făgăraș"	în implementare	13.380.857,78	POR 2014-2020

NR. CRT.	TITLU PROGRAM / PROIECT	GRAD DE MATURITATE	BUGET ESTIMAT (RON)	SURSE DE FINANȚARE
7	Integrare socială prin dezvoltarea activităților cultural-educative și recreative în Municipiul Făgăraș - Componenta B - "Modernizarea Parcului Regina Maria"	în implementare	13.018.624,13	POR 2014-2020
8	"Modernizarea Școlii Gimnaziale nr. 7 și a rețelei de străzi urbane, în vederea creșterii calității vieții în municipiul Făgăraș" – Cod SMIS 123133 - Componenta B Reabilitare rețea de străzi urbane în municipiul Făgăraș	în execuție	10.235.254,80	POR 2014-2020
9	Modernizarea și pietonizarea zonei centrale Făgăraș (zona cuprinsă între Cetatea Făgăraș - Baia Comunală - Casa de Cultură și catedrală)	în execuție	45.737.226,73	POR 2014-2020
10	Modernizarea stației de epurare a apelor menajere din municipiul Făgăraș	în implementare	47.988.751,46	POIM 2014-2020
11	Creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale din municipiul Făgăraș	în implementare	7.202.734,88	POR 2014-2020
12	Reabilitarea Cinematografului Transilvania din municipiul Făgăraș, județul Brașov	cerere depusă	9.341.528,00	fonduri CNI
13	Construire bază sportivă tip 1 în municipiul Făgăraș	în execuție	7.037.987,00	fonduri CNI
14	Realizarea unei baze de date GIS la nivelul municipiului Făgăraș și a unui set de baze de date urbane deschise	În implementare	11.700.000,00	fonduri ANCP, buget local
15	Măsuri integrate pentru prevenirea corupției și creșterea gradului de transparență la nivelul Municipiului Făgăraș	în execuție	412.908,00	POCA P2
16	Srijin la nivelul Regiunii Centru pentru pregătirea de proiecte finanțate din perioada de programare 2021-2027 pe domeniile mobilitate urbană, regenerare urbană, centre de agrement/baze turistice (tabere școlare), infrastructură și servicii publice de turism, inclusiv obiectivele de patrimoniu cu potențial turistic și infrastructură rutieră de interes județean, inclusiv variante ocolitoare și/sau drumuri de legătură	în implementare	1.049.999,44	POAT 2014-2020
17	Măsuri integrate pentru prevenirea corupției și creșterea gradului de transparență la nivelul Municipiului Făgăraș	in implementare	415.908,00	POCA 2014-2020

NR. CRT.	TITLU PROGRAM / PROIECT	GRAD DE MATURITATE	BUGET ESTIMAT (RON)	SURSE DE FINANȚARE
18	Sisteme și standarde comune în administrația publică locală a Municipiului Făgăraș"-	în implementare	3.398.323,00	POCA 2014-2020
19	Bazin de înot acoperit în Municipiul Făgăraș	în execuție	18.281.985,90	Fonduri CNI
20	Sala de Sport școlară – proiect pilot, din Municipiul Făgăraș, Județul Brașov	în execuție	6.479.584,00	Fonduri CNI
21	Construire baza sportivă TIP 1, Str. Șoseaua Combinatului, Nr. 1A, municipiul Făgăraș	în licitație lucrări	7.037.987,88	Fonduri CNI
22	Reabilitarea Cinematografului Transilvania din municipiul Făgăraș, județul Brașov	în implementare	9.341.528,93	Fonduri CNI
23	Asfaltare și modernizare drumuri de interes local în Municipiul Făgăraș, județul Brașov	în execuție	60.642.937,00	PNDL

Selecția proiectelor prioritare:

Pentru prioritizarea investițiilor la nivelul municipiului Făgăraș (portofoliul de proiecte) se propune o matrice de notare, ce permite evaluarea multi-criterială bazată pe criterii obiective de evaluare. Criteriile propuse sunt ponderate în funcție de importanța lor. Pentru evaluarea multi-criterială a proiectelor au fost stabilite 8 criterii de evaluare, care reflectă elemente de bază pentru îndeplinirea viziunii și obiectivelor instituționale și, nu în ultimul rând, vizează fezabilitatea investițiilor. Pentru fiecare criteriu, proiectele vor fi notate de la 1 la 10, conform modului de notare descris în tabelul de mai jos. Punctajul total a fost calculat în funcție de ponderea fiecărui criteriu, în cadrul matricii de prioritizare. Ca urmare a procesului de notare, pentru fiecare obiectiv strategic, iar în cazul obiectivului 2 (servicii publice) pentru fiecare obiectiv specific, a fost realizată o ierarhie a proiectelor în funcție de punctajul total, în vederea selectării a primelor 2-5 proiecte ca fiind prioritare.

TABEL 43 - SISTEMUL DE PRIORITIZARE A PROIECTELOR

NR.	CRITERIU	MOD DE NOTARE	PONDERE
C1	Dimensiunea grupului țintă	- proiectul vizează întregul municipiu/ un grup țintă extins (5-10 puncte, în funcție de dimensiunea grupului țintă) - proiect cu impact la nivelul unei zone restrânse / grup țintă specific, restrâns (1-5 puncte, în funcție de dimensiunea grupului țintă)	10%
C2	Disponibilitatea resurselor financiare	- din surse nerambursabile (10 puncte) - din bugetul propriu (6 puncte) - din împrumuturi contractate (3 puncte)	22,5%
C3	Complementaritatea cu alte proiecte	- condiționează alte proiecte (8-10 puncte) - completează acțiuni deja implementate (3-7 puncte)	10%

NR.	CRITERIU	MOD DE NOTARE	PONDERE
		- nu se corelează cu alte proiecte de investiții (1-2 puncte)	
C4	Maturitatea proiectului	- proiectul este matur (gata de implementare, documentațiile tehnice sunt pregătite etc.) (8-10 puncte) - este în curs de pregătire (4-7 puncte) - este la nivel de idee/schiță (1-3 puncte)	22,5%
C5	Poziția în agenda publică/urgența	- este pe agenda publică, necesită acțiune imediată (8-10 puncte) - nu este pe agenda publică, dar poate deveni o problemă urgentă/ oportunitate importantă (4-7 puncte) - este pe agenda publică, dar nu necesită acțiune imediată (1-3 puncte)	5%
C6	Impactul social (afectează grupuri vulnerabile din UAT) - se completează cu criteriul 1	- vizează grupurile vulnerabile (8-10 puncte) - atinge problematica grupurilor vulnerabile (4-7 puncte) - nu vizează grupuri vulnerabile (1-3 puncte)	10%
C7	Impactul asupra dezvoltării durabile, eficiența utilizării resurselor și protecției mediului	- vizează explicit acest impact (8-10 puncte) - atinge problematica (4-7 puncte) - nu contribuie deloc (1-3 puncte)	15%
C8	Transferabilitate/potențial de a testa o soluție/abordare care să servească ca exemplu pentru intervenții ulterioare	- în mare măsură (8-10 puncte) - în mică măsură (4-7 puncte) - nu este transferabil (1-3 puncte)	5%

De asemenea, se ia în considerare și prioritizarea investițiilor realizată de către cetățeni prin intermediul chestionarului aplicat în timpul realizării analizei, punând în perspectivă astfel necesitățile de realizare a proiectelor în conformitate cu nevoile comunității. Este de precizat, de asemenea, că în cadrul grupurilor de lucru organizate în cadrul procesului de elaborare a strategiei au fost consultați și actorii locali relevanți în funcție de domeniile analizate.

TABEL 44 MATRICEA DE PRIORITIZARE

PROIECT	CRITERIU 1			...	...	CRITERIU 8			TOTAL
	Scor (1-10)	Pondere (%)	Total (Scor X Pondere)			Scor (1-10)	Pondere (%)	Total (Scor X Pondere)	
Număr proiect				...	...				Total scor

Sursa: Prelucrare proprie

În plus, având în vedere demersurile realizate de către echipa de management a ADR Centru în vederea dimensionării bugetelor disponibile pentru finanțarea proiectelor la nivel regional, din cadrul listei de proiecte prioritare a fost extrasă o listă de proiecte prioritare finanțabile prin Programul Operațional Regional 2021-2027 pentru Regiunea Centru.

TABEL 45 LISTA DE PROIECTE PRIORITARE CU SURSE DE FINANȚARE DISPONIBILE PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL 2021-2027 - REGIUNEA CENTRU

PROIECT	VALOARE (RON)	PRIORITATE POR CENTRU 2021-2027
Amenajare/modernizare/extindere spații verzi la nivelul municipiului Făgăraș	13.075.894	POR Centru P3, buget local, alte surse
Regenerarea urbană a spațiilor publice și asigurarea siguranței și securității cetățenilor	13.075.894	POR Centru P3, PNRR, buget local, alte surse
Dezvoltarea sistemului regional de transport public în comun în zona urbană funcțională /metropolitană a municipiului Făgăraș - modernizarea coridorului de mobilitate SUD – Faza 1	26.756.137	POR Centru P4, PNRR, buget local, alte surse
Dezvoltarea sistemului regional de transport public în comun în zona urbană funcțională /metropolitană a municipiului Făgăraș - modernizarea coridorului de mobilitate SUD – Faza 2	26.756.137	POR Centru P4, buget local, alte surse
Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural al municipiului Făgăraș - ansamblul arhitectural Cetatea Făgărașului - castel și corp garda nord - corp garda sud și turn intrare poarta	21.213.227	POR Centru P8, buget local, alte surse
Restaurarea și punerea în valoare a monumentului istoric Baia Comunală - centru cultural Municipiul Făgăraș	21.213.227	POR Centru P8, buget local, alte surse

Sursa: Prelucrare proprie

În urma realizării procesului de prioritizare a proiectelor conform matricii de prioritizare, s-a obținut astfel, din portofoliul de proiecte propus, o listă de proiecte prioritare pentru perioada de programare 2021-2027. În continuare expunem tabelul descriptiv cu notele acordate în cadrul matricii multicriteriale și rezultatele din chestionarul dedicat cetățenilor referitoare la nevoile de dezvoltare la nivel local, pe care administrația publică locală le va lua în considerare în ceea ce privește ordinea de implementare a tipurilor de proiecte.

TABEL 46 REZULTATELE PRIORITIZĂRII PROIECTELOR CUPRINSE ÎN PORTOFOLIUL DE PROIECTE

OBIECTIV	NR. PROIECT	PUNCTAJ CRITERIU								TOTAL
		C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	
OS 1	1	3	6	5	2	6	1	3	5	3.7
	2	6	10	5	2	5	3	3	5	5.05
	3	2	10	5	2	5	6	3	5	4.95
	4	7	10	8	2	5	1	10	1	6.1
	5	1	6	8	2	5	1	1	1	3.25
	6	3	10	5	2	5	4	1	4	4.5
	7	5	10	5	2	5	4	3	4	5
OS 2 - OSp2.1	8	3	10	8	8	10	5	6	4	7.25
	9	3	10	8	8	10	5	6	4	7.25

OBIECTIV	NR. PROIECT	PUNCTAJ CRITERIU								TOTAL
		C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	
	10	3	10	8	6	10	5	6	4	6.8
	11	3	10	8	6	10	5	6	4	6.8
	12	3	10	5	2	5	5	3	4	4.9
	13	5	10	5	2	8	6	3	8	5.55
	14	5	10	5	2	5	5	3	8	5.3
	15	3	10	5	2	7	10	3	8	5.7
	16	4	6	2	2	3	2	3	8	3.6
	17	5	10	2	2	3	5	3	8	4.9
	18	4	10	8	2	7	5	3	5	5.45
	19	7	10	5	2	7	5	3	5	5.45
OS 2 - OSp2.2	20	3	10	5	6	10	3	5	1	6
	21	7	10	5	6	10	3	5	1	6.4
	22	5	10	5	6	10	3	5	1	6.2
	23	10	10	5	2	8	3	5	1	5.7
	24	5	10	5	2	8	4	3	1	5
	25	5	10	5	2	6	10	3	8	5.85
	26	10	6	2	2	6	5	3	8	4.65
OS 2 - OSp2.3	27	3	10	2	6	10	10	10	8	7.5
	28	0	10	2	2	8	10	3	5	5
	29	3	10	3	2	8	10	3	5	5.4
	30	2	10	3	2	8	10	3	8	5.45
	31	5	10	3	2	8	10	3	8	5.75
	32	3	10	3	2	8	10	3	8	5.55
	33	5	10	3	2	8	10	3	8	5.75
	34	3	10	3	2	8	10	5	8	5.85
	35	5	7	7	2	8	10	3	1	5.125
	36	3	7	5	2	5	10	3	1	4.575
37	3	7	5	2	2	10	3	1	4.425	
OS 2 - OSp2.4	38	2	6	2	2	6	1	3	1	3.1
	39	10	6	5	2	8	1	3	1	4.3

OBIECTIV	NR. PROIECT	PUNCTAJ CRITERIU								TOTAL
		C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	
	40	3	6	3	2	8	1	3	1	3.4
	41	3	6	8	2	6	1	3	5	4
	42	4	0	2	2	5	1	3	1	1.9
	43	3	10	8	2	8	1	3	1	4.8
	44	1	7	8	1	9	1	10	1	4.8
	45	10	10	5	3	8	1	5	1	5.725
	46	10	10	5	2	8	1	5	1	5.5
	47	5	2	5	2	5	1	5	1	3.05
OS 3	48	10	10	8	8	9	5	8	1	8.05
	50	10	6	7	7	5	6	7	1	6.575
	51	10	6	7	7	5	6	7	4	6.725
	52	10	0	8	7	5	8	8	4	5.825
	53	2	10	7	3	4	3	9	10	6.175
	54	2	6	7	4	5	5	5	10	5.15
	55	5	6	7	4	6	6	5	4	5.3
	56	2	6	8	4	6	5	5	4	5
	57	10	10	8	6	9	10	10	8	8.75
	58	10	10	8	6	9	10	10	8	8.75
	59	10	7	7	3	5	10	10	8	7.1
	60	5	6	9	7	6	7	8	4	6.725
	61	5	6	7	5	4	7	8	4	5.975
	62	5	6	6	4	4	7	8	4	5.65
	63	10	10	7	6	8	9	10	8	8.5
	64	10	10	7	6	8	9	10	8	8.5
	65	10	6	7	3	5	6	7	1	5.675
	66	10	6	6	3	3	7	6	5	5.625
	67	10	10	7	6	9	8	9	8	8.3
	68	10	10	6	5	8	8	8	8	7.775
	69	5	10	5	6	7	8	8	8	7.35
	70	5	10	8	4	4	6	7	4	6.5

OBIECTIV	NR. PROIECT	PUNCTAJ CRITERIU								TOTAL
		C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	
OS 4	71	7	10	6	2	8	5	10	8	6.8
	72	7	10	6	2	6	1	10	8	6.3
	73	10	10	6	3	7	1	10	8	6.88
	74	5	10	5	2	5	5	10	4	6.15
	75	10	6	6	2	5	1	10	8	5.65
	76	1	6	10	2	5	1	10	5	5
	77	10	10	5	2	8	1	10	5	6.45
	78	10	6	7	2	6	4	10	5	5.95
	79	10	10	8	2	1	1	10	5	6.4
	80	2	10	3	2	5	1	10	8	5.45
	81	10	6	5	2	5	1	10	8	5.55
	82	10	2	5	2	7	5	10	4	4.95
	83	6	2	5	1	1	4	10	4	3.925
	84	6	2	5	1	1	4	10	4	3.925
	85	10	6	5	2	5	1	10	8	5.55
	86	7	10	6	2	5	3	10	10	6.55
	87	7	10	6	2	7	3	10	10	6.65
	88	10	10	5	4	8	1	7	5	6.45
OS 5	89	10	10	5	8	10	3	8	4	7.75
	90	1	6	10	2	2	1	3	8	3.95
	91	1	10	2	2	2	1	3	8	4.05
	92	1	6	2	2	2	4	3	8	3.45
	93	10	0	5	2	10	4	5	8	4
	94	10	10	6	2	10	3	8	8	6.7
	95	10	10	4	2	5	4	3	4	5.4
	96	1	10	2	2	2	1	3	5	3.9
	97	1	1	7	1	2	1	10	4	3.15
	98	10	10	8	2	6	3	8	5	6.55

TABEL 47 LISTA MĂSURILOR DE DEZVOLTARE PRIORITIZATE CU AJUTORUL RESPONDENȚILOR LA CHESTIONAR

TOP	MĂSURI DE DEZVOLTARE	PUNCTAJ
1	Crearea de locuri de muncă în municipiu	4,74
2	Modernizarea infrastructurii de sănătate (spitale, policlinici)	4,64
3	Dezvoltarea ofertei de activități sportive	4,53
4	Reabilitarea și modernizarea spațiilor verzi	4,52
5	Dezvoltarea ofertei de activități de agrement	4,49
6	Reabilitarea/modernizarea spațiilor publice și a celor dintre blocuri	4,45
7	Dezvoltarea ofertei de activități culturale	4,43
8	Reabilitarea clădirilor și monumentelor istorice	4,41
9	Construcția de trasee de piste pentru bicicliști și alei pietonale, precum și modernizarea celor existente	4,40
10	Modernizarea infrastructurii de servicii sociale (centre pentru îngrijirea copiilor, seniorilor, persoanelor defavorizate etc)	4,27
11	Modernizarea/extinderea iluminatului public	4,18
12	Îmbunătățirea planificării și controlului asupra dezvoltării imobiliare	4,18
13	Extinderea rețelelor de utilități publice (apă-canal, gaz, electricitate)	4,17
14	Construcția de noi unități de învățământ (creșe, grădinițe, școli, licee) și modernizarea celor existente	4,11
15	Servicii digitale noi	4,09
16	Introducerea unor linii de transport pentru elevi	4,07
17	Extinderea sistemului de transport public	4,01
18	Construirea unor noi spații culturale (de exemplu: construirea unui centru de conferințe și spectacole)	3,96
19	Îmbunătățirea sistemului de transport public	3,87

TABEL 48 LISTA PROIECTELOR PRIORITARE

TITLU PROGRAM / PROIECT	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP	BUGET ESTIMAT (RON)	POSIBILE SURSE DE FINANȚARE	RESPONSABILI ȘI POSIBILI PARTENERI
Reconversia spațiilor platformei fostului Combinat Chimic Făgăraș în scopul revitalizării și extinderii Parcului Industrial Făgăraș	idee	2027	50.000.000	Fonduri guvernamentale, buget CJ, buget local, buget privat	Primăria Făgăraș, agenți economici
Dezvoltarea și diversificarea mediului antreprenorial din municipiul Făgăraș	idee	2027	5.000.000	POR P1, local, surse	Centru bugetealte Incubator de afaceri Făgăraș, agenți economici, Primăria Făgăraș
Consolidarea, reabilitarea, extinderea și dotarea Colegiului National "Radu Negru" Făgăraș	cerere de finanțare depusă	2026	22402584	PNRR, POR 2021-2027 P6, buget local	Primăria Făgăraș
Reabilitarea, modernizarea și dotarea Colegiului National "Doamna Stanca" (corp c1, c2), inclusiv creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei	cerere de finanțare depusă	2026	11061073	PNRR, buget local	Primăria Făgăraș
Consolidarea, reabilitarea, extinderea și dotarea corpului boli infecțioase din cadrul Spitalului Municipal "Dr. A. Tulbure" Făgăraș	elaborare documentație tehnico-economica DALI	2026	20.000.000	PNRR, buget local	Primăria Făgăraș, Spitalul Municipal
Extindere secție de hemodializa din cadrul Spitalului Municipal "Dr. A. Tulbure" Făgăraș	elaborare documentație tehnico-economica DALI	2027	10.000.000	POS PNRR, local	P2, buget Primăria Făgăraș, Spitalul Municipal
Construire locuințe nZEB pentru tineri din grupuri vulnerabile	Cerere de finanțare depusă	2026	3.693.550	PNRR	Primăria Făgăraș, DAS Făgăraș
Construirea de locuințe colective de tip ANL / locuințe sociale	idee	2027	30.000.000	ANL, surse	alte Primăria Făgăraș
Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural al municipiului Făgăraș - ansamblul arhitectural Cetatea	idee	2027	21.213.227	POR P8, local, surse	Centru bugetealte Primăria Municipiului Făgăraș, Muzeul Țării

TITLU PROGRAM / PROIECT	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP	BUGET ESTIMAT (RON)	POSIBILE SURSE DE FINANȚARE		RESPONSABILI ȘI POSIBILI PARTENERI
Făgărașului - castel și corp gardă nord - corp gardă sud și turn intrare poartă						Făgărașului Valer Literat
Restaurarea și punerea în valoare a monumentului istoric Baia Comunală - centru cultural Municipiul Făgăraș	idee	2027	21.213.227	POR P8, local, surse	Centru buget alte	Primăria Municipiului Făgăraș, Muzeul Țării Făgărașului Valer Literat, Biblioteca Municipală "Octavian Paler" Făgăraș
Extinderea Coridorului central de mobilitate urbana si amenajare sistem de tip "Park and Ride"	idee	2027	27.000.000	POR P4, local, surse	Centru buget alte	Primăria Făgăraș
Extinderea Coridorului industrial de mobilitate urbană	idee	2027	27.000.000	POR P4, local, surse	Centru buget alte	Primăria Făgăraș
Dezvoltarea sistemului regional de transport public în comun în zona urbană funcțională /metropolitană a municipiului Făgăraș - modernizarea coridorului de mobilitate SUD – Faza 1	Realizare documentații	2027	26.756.137	POR P4, buget alte surse	Centru PNRR, local,	ADI Făgăraș ZM
Dezvoltarea sistemului regional de transport public în comun în zona urbană funcțională /metropolitană a municipiului Făgăraș - modernizarea coridorului de mobilitate SUD – Faza 2	Realizare documentații	2029	26.756.137	POR P4, buget alte surse	Centru PNRR, local,	ADI Făgăraș ZM
Amenajare spații pietonale, în relație cu zonele turistice, de agrement și ansamblurile de locuințe prin crearea de zone cu utilizare în comun ("shared-space")	idee	2027	30.000.000	POR P4, local, surse	Centru buget alte	Primăria Făgăraș
Creșterea siguranței deplasărilor pietonale prin extinderea rețelei de trotuare	idee	2027	8.000.000	POR P4, local, surse	Centru buget alte	Primăria Făgăraș

TITLU PROGRAM / PROIECT	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP	BUGET ESTIMAT (RON)	POSIBILE SURSE DE FINANȚARE	RESPONSABILI ȘI POSIBILI PARTENERI
Realizarea unei infrastructuri conexe și sigure pentru deplasările cu bicicleta	idee	2027	8.000.000	POR Centru P4, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
Dezvoltarea sistemului regional de transport public în comun în zona urbană funcțională /metropolitană a municipiului Făgăraș - modernizarea coridorului de mobilitate NORD <ul style="list-style-type: none"> • Amenajarea stațiilor de călători • Achiziționarea de autobuze ecologice pentru asigurarea parcului necesar pentru serviciul de transport public de călători – ZUF • Amenajare autogară pentru transportul interregional în municipiul Făgăraș • Asigurarea eficienței transportului public prin extinderea sistemelor inteligente de management - automate de vânzare (TVM), sistem electronic de taxare (e-ticketing), managementul flotei și informarea călătorilor 	idee	2030	94.000.000	POR Centru P4, PNRR, buget local, alte surse	ADI Făgăraș ZM
Regenerarea urbană a spațiilor publice și asigurarea siguranței și securității cetățenilor	idee	2027	13.075.894	POR Centru P3, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș
Creșterea eficienței energetice pentru clădirile publice din municipiul Făgăraș (instituții școlare, sedii administrative, instituții sanitare)	idee	2027	25.000.000	POR Centru P3, buget local	Primăria Făgăraș

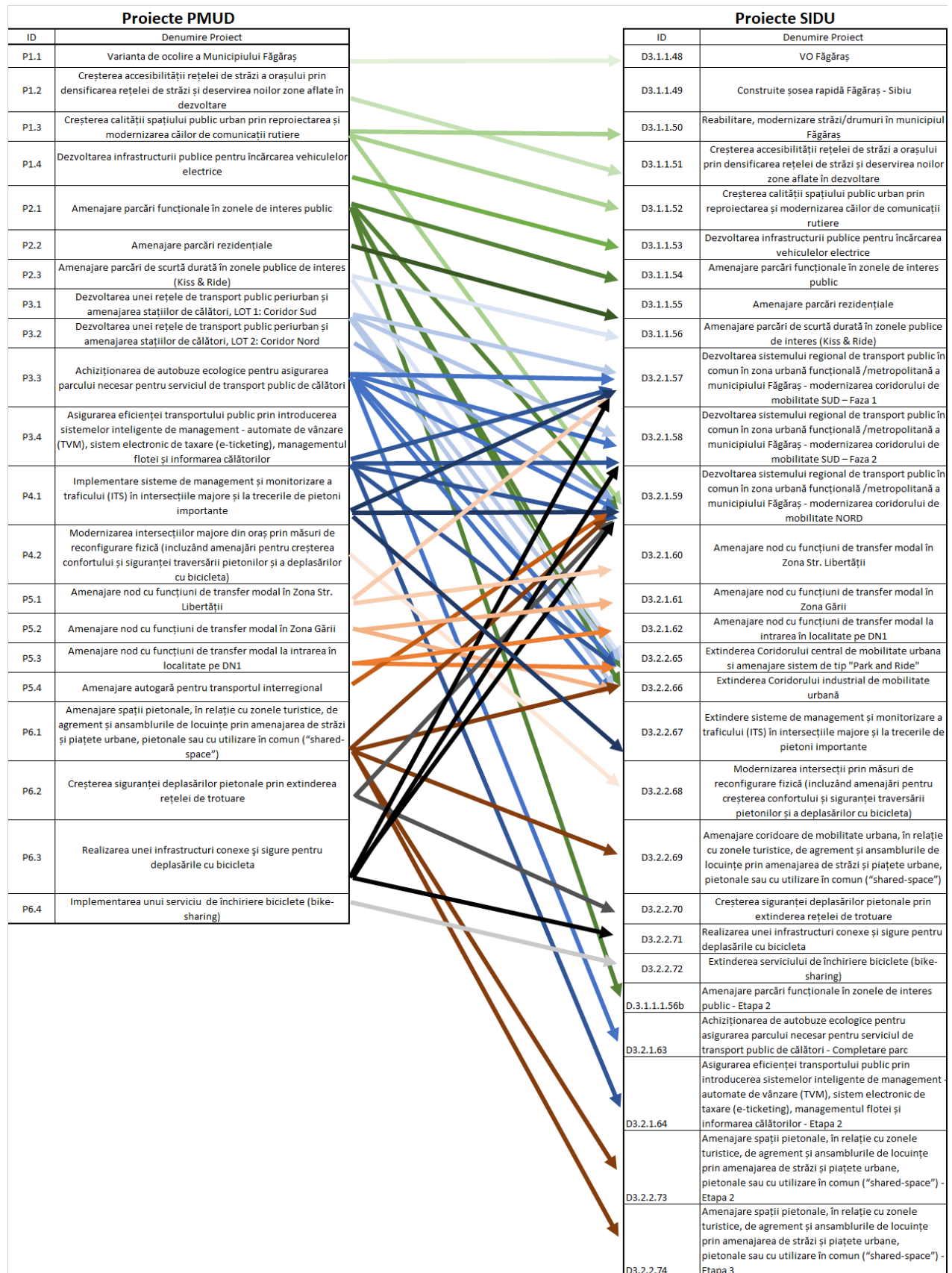
TITLU PROGRAM / PROIECT	GRAD DE MATURITATE	ORIZONT DE TIMP	BUGET ESTIMAT (RON)	POSIBILE SURSE DE FINANȚARE	RESPONSABILI ȘI POSIBILI PARTENERI
Creșterea eficienței energetice pentru clădirile rezidențiale din municipiul Făgăraș	idee	2027	15.000.000	POR Centru P3, PNRR, buget local	Primăria Făgăraș
Amenajare/modernizare/extindere spații verzi la nivelul municipiului Făgăraș	idee	2026	13.075.894	POR Centru P3, buget local	Primăria Făgăraș
Modernizarea infrastructurii sistemului de colectare a deșeurilor la nivelul municipiului Făgăraș (platforme inteligente de colectare, achiziția de autospeciale de colectare)	idee	2025	8.000.000	PODD P1, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș, Salco Serv, ADI ISO Mediu Brașov
Intervenții de tip smart-city și digitalizare servicii publice la nivelul Municipiului Făgăraș	idee	2027	5.000.000	POR Centru P2, buget local	Primăria Făgăraș
Completarea bazelor de date digitale la nivelul Primăriei Municipiului Făgăraș	idee	2027	2.000.000	fonduri ANCPI, POR Centru P2, buget local, alte surse	Primăria Făgăraș

13.2. CORELAREA CU PLANUL DE MOBILITATE URBANĂ DURABILĂ 2021-2027

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană 2021-2027 (SIDU 2021-2027) este corelată cu Planul de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD 2021-2027) de la nivel de analiză până la portofoliul de proiecte. SIDU 2021-2027 abordează proiectele din PMUD 2021-2027 ca proiecte integrate. Astfel o serie din măsurile listate în PMD au fost comasate sub forma unor proiecte integrate care urmează a fi depuse pe POR Centru 2021-2027. Corelare între cele două documente strategice este explicată în schema de mai jos.

FIGURA 145 MATRICE DE CORELARE A PROIECTELOR PMUD 2021-2027 – SIDU 2021-2027

14. SISTEMUL DE IMPLEMENTARE, MONITORIZARE ȘI EVALUARE

14.1. CADRUL PARTENERIAL PENTRU IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI

Implementarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană Durabilă a Municipiului Făgăraș nu stă în responsabilitatea unei singure persoane sau a unei instituții, ci necesită implicarea întregii comunități locale – instituții publice, organizații ale societății civile și mediului de afaceri, mediul universitar și cetățeni, printr-o abordare participativă și centrată pe cetățean/utilizator. Implicarea unor astfel de parteneri este necesară atât în designul inițiativelor/ proiectelor/ serviciilor, în mobilizarea de resurse, în implementare, cât și în monitorizarea și evaluarea implementării de ansamblu a strategiei.

FIGURA 146 - CATEGORIILE DE ACTORI DIN CVADRUPLU HELIX

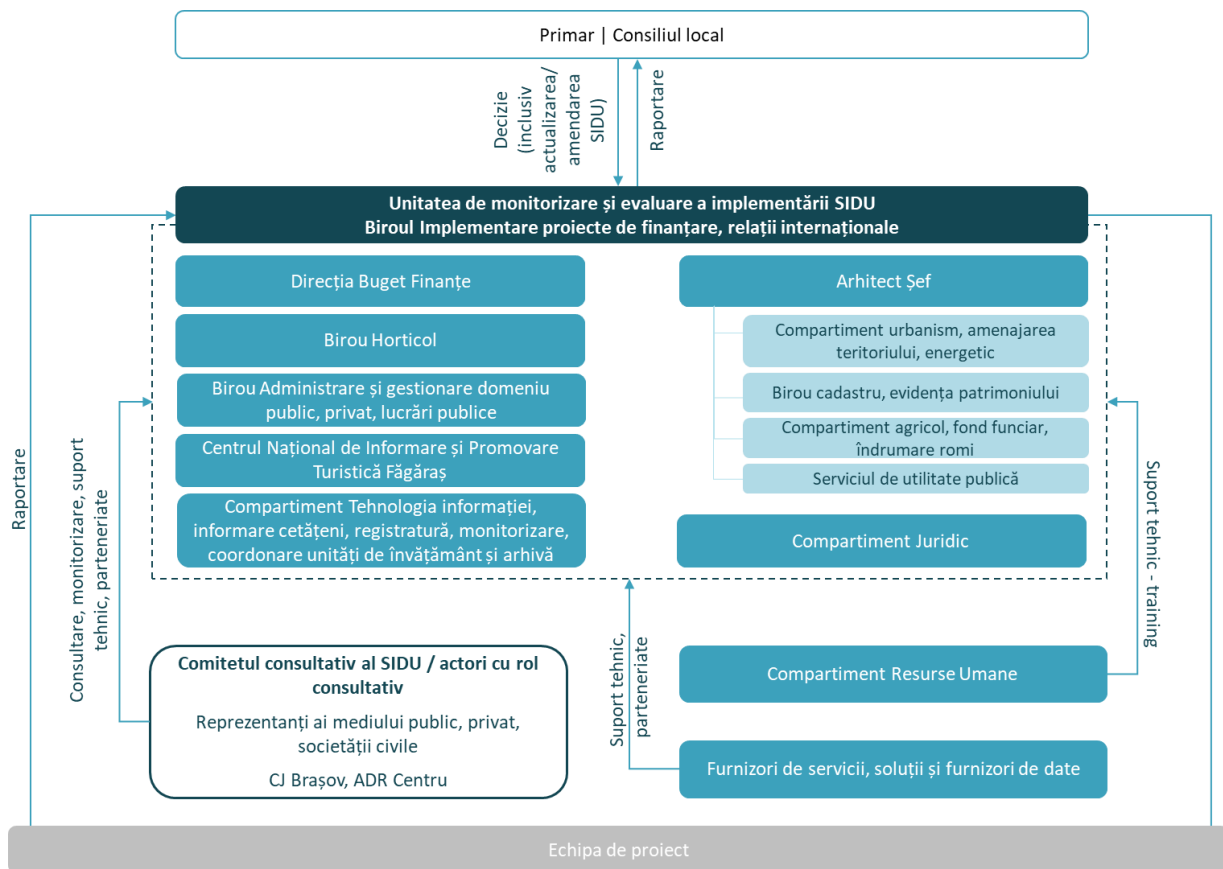

În acest scop, ca parte a demersului de elaborare a Strategiei a fost identificată o serie de parteneri locali potențiali pentru implementarea SIDU, respectiv dezvoltarea și implementarea proiectelor din cadrul portofoliului de proiecte, din cadrul administrației publice, reprezentanți ai mediului academic, profesional, non-profit și cetățeni. Unii dintre aceștia au fost implicați încă din faza inițială, de analiză a nevoilor, fie prin solicitări de date și informații, fie prin chestionare. Mai mult, aceștia vor fi consultați în cadrul grupurilor de lucru tematice. Participanții la grupurile de lucru pot constitui un grup consultativ valoros în implementarea SIDU, asigurându-se astfel dialogul cu toate categoriile de actori relevanți pentru dezvoltare urbană integrată și inovare, pe baza modelului de cvadruplu helix.

În ceea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea propriu-zisă a strategiei, întrucât teritoriul acoperit de SIDU acoperă numai teritoriul administrativ al municipiului, acestea se vor face la nivelul Primăriei Municipiului Făgăraș. Totodată, pe tot parcursul etapelor ce decurg după elaborarea SIDU: prioritizarea și selecția proiectelor pentru finanțare, pregătirea, implementarea, monitorizarea și evaluarea proiectelor, municipiul Făgăraș va consulta Agenția pentru Dezvoltare Centru, care începând cu perioada de programare 2021-2027, va deveni autoritate de management a Programului Operațional Regional (POR) Vest.

În scopul implementării SIDU, la nivelul Primăriei Municipiului Făgăraș se va constitui **Unitatea de monitorizare și evaluare a implementării SIDU (UMEI SIDU)**, cu rolul de coordonare a implementării, de monitorizare și evaluare a implementării SIDU. UMEI va fi condusă de un Responsabil tehnic SIDU, cu experiență relevantă în domeniu și va cuprinde o echipă mixtă, formată din reprezentanți ai direcțiilor/ compartimentelor cu un rol decisiv în implementarea strategiei.

FIGURA 147 - STRUCTURA PROPUȘĂ PENTRU MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA IMPLEMENTĂRII SIDU

Sursa: Prelucrare proprie

Având în vedere aria de acoperire largă a SIDU, implementarea propriu-zisă a măsurilor și proiectelor ar urma să se facă la nivelul direcțiilor din cadrul Primăriei Municipiului Făgăraș, al serviciilor și instituțiilor subordonate, al întreprinderilor publice sau al parteneriatelor dintre acestea și/sau cu parteneri externi, prin echipe de proiect dedicate. Echipele de proiect vor raporta progresul către UMEI a SIDU.

Responsabilitățile UMEI SIDU vor consta în:

- Monitorizarea proiectelor și inițiativelor planificate, implementate sau în curs de implementare;
- Consilierea echipelor de proiect în implementarea proiectelor;
- Colectarea datelor necesare monitorizării;
- Evaluarea periodică a implementării SIDU - va propune actualizări ale SIDU pe baza rezultatelor monitorizării și evaluării;
- Recomandări privind pașii următori la finalul perioadei de programare 2021-2027.

UMEI va avea un rol important în implementarea SIDU. În acest context, va fi formată o echipă constituită din personalul propriu al Primăriei Municipiului Făgăraș, având cunoștințele de specialitate necesare și experiență relevantă atât în planificare strategică, cât și în implementarea de proiecte finanțate din fonduri europene. Din punct de vedere al resurselor umane implicate, echipa UMEI va include (fără a se limita la):

- Responsabil SIDU – va coordona UMEI și procesul de monitorizare și evaluare a implementării SIDU, va asigura coordonarea SIDU cu restul documentelor strategice – PMUD, Strategia de Transformare Digitală, PAED, PUG etc., va contribui la prioritizarea și selecția proiectelor pentru finanțare și la coordonarea echipelor de proiect;
- Responsabil tehnic SIDU – va urmări implementarea SIDU din punct de vedere tehnic, va urmări implementarea proiectelor și va consilia, dacă este necesar, echipele de proiect, va contribui la prioritizarea și selecția proiectelor pentru finanțare;
- Asistent SIDU – va asista echipa în ceea ce privește sarcinile administrative, comunicarea și coordonarea echipelor de proiect etc.

14.2. PLANUL DE ACȚIUNE

Planul de acțiune pentru implementarea SIDU Făgăraș pentru perioada 2021-2027 include activități grupate în cadrul a patru etape principale, după cum urmează:

Etapa 1: Finalizarea și aprobarea SIDU – 2022 – include activitățile referitoare la finalizarea SIDU pe baza observațiilor primite în etapa de transparență, parcurgerea procedurii de mediu și aprobarea în Consiliul Local. În paralel se are în vedere finalizarea și aprobarea Planului de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD), ale cărui propuneri trebuie preluate în versiunea finală a SIDU. Activitățile aferente acestei etape includ:

- E1.1 Finalizarea draftului SIDU (corelat cu PMUD);
- E1.2 Parcurgerea etapei de transparență și colectarea observațiilor publicului;
- E1.3 Depunerea SIDU la Agenția pentru Protecția Mediului Brașov și parcurgerea pașilor conform procedurii de mediu;
- E1.4 Aprobarea versiunii finale a SIDU în Consiliul Local al Municipiului Făgăraș.

Etapa 2: Formularea și depunerea cererilor de finanțare – 2023 (semestrul 1) - 2024 (calendar orientativ)⁵⁶ – include activitățile necesare pregătirii și realizării cererilor de finanțare, conform instrucțiunilor privind conținutul și procedura de depunere și verificare cuprinse în ghidurile specifice. Activitățile aferente acestei etape includ:

- E2.1 Selecția proiectelor prioritare spre a fi depuse pentru finanțare, pe baza cerințelor programelor de finanțare și ale ghidurilor specifice. În cazul în care prin ghidurile specifice nu va fi propusă o procedură specifică de prioritizare a proiectelor, similar perioadei de programare 2014-2020, aceasta se va realiza la nivelul Primăriei Municipiului Făgăraș, pentru a asigura o abordare coerentă și a maximiza impactul intervențiilor selectate pe baza portofoliului de proiecte extins prezentat în cadrul SIDU;
- E2.2 Stabilirea planului de lucru, monitorizare și evaluare a proiectelor (tipul activității, responsabilități, sarcini, termen, conformitate, etc. de la faza de demarare a procesului de achiziții publice până la aprobarea documentațiilor tehnice);
- E2.3 Elaborarea cererilor de finanțare;
- E2.4 Urmărirea stadiului procesului de evaluare a proiectelor aflate în procedura de evaluare pentru pregătirea de activități necesare îndeplinirii condițiilor de admisibilitate;

---

⁵⁶ Activitățile acestei etape sunt condiționate de publicarea versiunilor finale și a ghidurilor de finanțare aferente Programelor Operaționale pentru perioada de programare 2021-2027

- E2.5 Stabilirea căilor de comunicare/raportare cu Autoritatea de Management, între beneficiarii finali locali ai proiectelor depuse spre finanțare și a formatului de raportare semestrială/ anuală.

Etapa 3: Semnarea contractelor de finanțare cu autoritățile de management ale fiecărui PO și derularea procesului de achiziții publice pentru realizarea de lucrări și servicii – 2023 – 2024 (calendar orientativ). Procedura de contractare se va realiza în conformitate cu condițiile menționate de autoritățile de management ale fiecărui program operațional. Activitățile aferente acestei etape includ:

- E3.1 Semnarea contractelor de finanțare și monitorizarea procesului de semnare a contractelor de finanțare pentru fiecare beneficiar și program operațional;
- E3.2 Demararea achizițiilor publice pentru realizarea de lucrări și servicii;
- E3.3 Raportare periodică, în funcție de proiect.

Etapa 4: Realizarea și finalizarea lucrărilor și serviciilor contractate – 2024 - 2027 – include monitorizarea stadiului de realizare și condițiilor de finalizare a proiectelor în coordonare cu atingerea obiectivelor SIDU și a indicatorilor specifici conținuți în documentațiile tehnice aprobate în contractul de finanțare. Activitățile aferente acestei etape includ:

- E4.1 Monitorizarea procesului de achiziții publice pentru realizarea de lucrări și servicii prevăzute în contractul de finanțare;
- E4.2 Urmărirea implementării lucrărilor și a serviciilor contractate conform graficului din planul de lucru;
- E4.3 Raportare periodică, în funcție de proiect.

În cadrul acestor etape sunt identificate 4 momente – cheie pentru evaluare, descrise în continuare.

TABEL 49 CALENDARUL ȘI ACTIVITĂȚILE PRINCIPALE PENTRU IMPLEMENTAREA SIDU

ACTIVITĂȚI	2022		2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2029		
	S ₁	S ₂	S ₁	S ₂	S ₁	S ₂	S ₁	S ₂	S ₁	S ₂	S ₁	S ₂	S ₁	S ₂	S ₁	S ₂	S ₁	S ₂	
E1.1	■	■	■																
E1.2		■	■																
E1.3			■																
E1.4			■	■															
E2.1				■															
E2.2				■	■														
E2.3					■	■													
E2.4					■	■													
E2.5					■	■													
E3.1					■	■													
E3.2						■	■												
E3.3						■	■	■											
E4.1								■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
E4.2								■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
E4.3								■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

14.3.MECANISM DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Având în vedere faptul că Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș propune un portofoliu extins de proiecte, setând ambițiile municipalității pentru perioada 2021 – 2027 și post-2027, monitorizarea și evaluarea implementării strategiei este extrem de importantă în economia proiectului. Acest demers va fi coordonat de **Unitatea de monitorizare și evaluare a implementării SIDU (UMEI SIDU)** și ar fi oportun să ia parte la acest proces, pe cât posibil, persoane care au fost implicate în elaborarea SIDU și în procesul de structurare a portofoliului de proiecte, respectiv actorii locali implicați în procesul de elaborare și/ sau parteneri în proiecte și inițiative incluse în Strategie (ex. actorii cu rol consultativ evidențiați în Fig. 236).

UMEI SIDU va evalua periodic implementarea SIDU, și va monitoriza, pe baza rapoartelor echipelor de proiect și ale celorlalte direcții/ compartimente de specialitate, implementarea portofoliului de proiecte.

14.3.1. EVALUAREA IMPLEMENTĂRII SIDU

În ceea ce privește evaluarea, pentru a remedia eventuale probleme de management sau de coerență în derularea activităților, abordarea metodologică se bazează pe 4 etape, după cum urmează:

- 1) **Evaluarea ex-ante**, în etapa de prioritizare a proiectelor și definire a listei scurte de proiecte, cu scopul de a asigura o alocare potrivită a resurselor și un design adecvat, corelat cu obiectivele de dezvoltare stabilite;
- 2) **Evaluarea intermediară (1)**, cu scopul de a afla dacă strategia își atinge obiectivele, dacă poate fi îmbunătățit managementul acesteia - având în vedere stadiul elaborării programelor operaționale, un orizont de timp oportun ar fi anul 2023, pentru a se evalua situația proiectelor contractate/în implementare, actualitatea obiectivelor strategice și specifice și eventualele nevoi de actualizare a SIDU.
- 3) **Evaluarea intermediară (2)**, cu scopul de a afla dacă strategia își atinge obiectivele, dacă poate fi îmbunătățit managementul acesteia - un orizont de timp oportun ar fi 2026-2027. La finalul perioadei de programare se va evalua gradul de îndeplinire a indicatorilor propuși pentru orizontul de timp asociat anului 2027, iar pe baza informațiilor disponibile privind următorul ciclu financiar multianual al UE se vor propune eventuale modificări ale strategiei, ținând seama și/sau portofoliului de proiecte.
- 4) **Evaluarea ex-post**, cu scopul de a analiza care a fost impactul implementării strategiei – post 2035.

14.3.2. MONITORIZAREA IMPLEMENTĂRII SIDU

Monitorizarea implementării SIDU va reprezenta un proces permanent, coordonat de **Unitatea de monitorizare și evaluare a implementării SIDU (UMEI SIDU)**, pe baza rapoartelor echipelor de proiect și ale celorlalte direcții/ compartimente de specialitate, implicate în implementarea SIDU și portofoliului de proiecte. Totodată, prin raportarea la indicatorii de monitorizare și evaluare UMEI SIDU va putea aprecia, la orice moment, evoluția implementării SIDU către îndeplinirea obiectivelor propuse. Lista de indicatori de monitorizare și evaluare a gradului de implementare a SIDU va fi actualizată constant de către UME SIDU, având la bază următoarea listă de indicatori (caracter orientativ):

INDICATOR	VALOARE INDICATOR		
	2020	2027	2030
Numărul mediu al salariaților din întreprinderile active	6207	7000	8000
Numărul de întreprinderi active în municipiul Făgăraș	962	1100	1150
Sectoare economice competitive în raport cu nivelul național	11	12	13
Numărul de șomeri în municipiul Făgăraș	469	250	200
Numărul de întreprinderi mari la nivelul municipiului Făgăraș	2	3	4
Spații industriale reconvertite în scop economic (ha)	0	50	50
Numărul instituțiilor de învățământ consolidate / reabilitate / extinse și dotate în ultimii 7 ani	0	4	4
Numărul de instituții de învățământ nou construite	0	3	4
Numărul taberelor școlare reabilitate	0	1	1
Numărul de elevi deserviți de instituții de învățământ reabilitate în ultimii 7 ani	0	2000	2500
Numărul de secții reabilitate / modernizate din cadrul Spitalului Municipal "Dr. Aurel Tulbure"	2	5	6
Numărul persoanelor vârstnice deservite de sisteme de monitorizare a stării de sănătate cu dispozitive inteligente	0	4000	6000
Numărul de cabinete medicale școlare nou create în ultimii 7 ani	0	3	5
Număr de locuințe nZEB disponibile pentru tineri aparținând grupurilor vulnerabile (gospodării)	0	64	64
Număr de blocuri ANL	10	12	14
Numărul de centre de zi dedicate oferirii serviciilor de asistență socială	0	1	1
Numărul de centre de urgență pentru victimele violenței domestice	0	1	1
Numărul târgurilor/evenimentelor internaționale organizate la nivel municipal	0	1	1
Numărul clădirilor de patrimoniu reabilitate	1	3	4
Lungime străzi modernizate (km)	-	36	36
Lungime străzi noi (km)	-	3,1	3,1
Lungime coridoare de mobilitate (km)	-	8	8
Lungime trotuare noi și modernizate (km)	-	11	11
Lungime rețea piste și benzi de biciclete (km)	1	10	10
Cotă modală deplasări nemotorizate - urban (pietonal și bicicletă)	0.16	0.24	0.24
Cotă modală transport public – total ZUF	0.11	0.14	0.144

INDICATOR	VALOARE INDICATOR		
	2020	2027	2030
Emisii GES din transportul rutier (t)	8536	5703	5690
Suprafața spațiilor verzi per cap de locuitor la nivelul municipiului Făgăraș (mp/loc)	22	24	26
Surse de producție a energiei termice de înaltă eficiență	0	1	1
Numărul de clienți racordați la SPAET	1450	1800	2000
Ponderea sistemului de iluminat public modernizat (dotat cu iluminare LED)	70	100	100
Ponderea numărului de blocuri eficientizate energetic	-	0.5	0.6
Numărul de platforme de colectare selectivă modernizate	2	50	75
Rata de colectare selectivă a deșeurilor	0.06	0.3	0.5
Numărul participări la cursuri de formare anuale per angajat	0	1	2
Sistem inteligent de management urban	0	1	1
Numărul de întâlniri de lucru sectoriale organizate anual pentru monitorizarea situației actuale din municipiu	0	4	8
Ponderea investițiilor de capital și cheltuieli cu fonduri FEN în ultimii 3 ani din sumele alocate cheltuielilor de capital din surse proprii	0.14	0.2	0.25

14.4. RISCURI ȘI MĂSURI DE ATENUARE A RISCURILOR

Implementarea proiectelor poate fi afectată de o serie de riscuri de natură tehnică sau financiară, ca de exemplu:

- **Riscuri tehnice:**
  - Întârzieri în execuția lucrărilor și depășirea graficului de lucrări;
  - Neconcordanțe între execuție și documentația tehnică care stă la baza proiectului;
- **Riscuri financiare:**
  - Depășirea bugetelor alocate pe activități sau lucrări;
  - Creșteri ale prețului materialelor de construcții care nu au fost previzionate, ceea ce determină insuficiența resurselor financiare comparativ cu bugetul;
- **Riscuri privind calitatea:**
  - Neconcordanța între specificațiile tehnice ale materialelor și calitatea materialelor folosite la lucrări.

Preîntâmpinarea și atenuarea acestor riscuri trebuie să fie asigurată pe de-o parte, prin clauze contractuale, cum ar fi:

- Perceperea garanției de bună execuție, a garanției pentru plata avansului, garanții pentru rețineri etc.;

- Prevederea de penalități la plata executanților/ furnizorilor în caz de întârzieri în execuția contractului;
- Prezentarea certificatelor de calitate ale materialelor achiziționate (care vor fi analizate și aprobate de către Beneficiar);
- Asigurarea personalului și echipamentelor constructorului precum și asigurarea pentru terțe persoane;

precum și prin:

- Analiza și avizarea situațiilor de lucrări în vederea efectuării plăților;
- Prin cunoașterea, înțelegerea și aplicarea corectă a clauzelor contractuale,
- Printr-o activitate susținută a membrilor UME SIDU și o colaborare strânsă cu managerii de proiect din cadrul Primăriei Municipiului Făgăraș, echipa de experți tehnici, consultanți, diriginți de șantier, astfel încât să se realizeze monitorizarea foarte atentă a contractelor de lucrări.

Succesul implementării SIDU depinde nu numai de resursele financiare alocate, ci și de calitatea resursei umane care are atribuții în ceea ce privește managementul Strategiei. De aceea, atât din cadrul UMEI, cât și din cadrul echipelor de proiect, vor face parte persoane cu experiență în implementarea proiectelor și cu pregătire în domeniile în care activează.

15. CADRUL PARTENERIAL PENTRU ELABORAREA/ACTUALIZAREA SIDU

Prin Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană Durabilă a Municipiului Făgăraș se stabilesc direcțiile clare de acțiune pe care va trebui să se concentreze dezvoltarea municipiului în perioada următoare. Pentru a contura o imagine de ansamblu reală a dinamicii dezvoltării municipiului și a identifica provocările locale relevante și actuale, procesul de elaborare a SIDU a fost unul participativ, bazat pe consultarea și implicarea comunității și actorilor locali. Ca instrument de planificare, strategia de dezvoltare trebuie să răspundă la nevoile locale de dezvoltare prin implementarea unui proces participativ în care buna guvernare, colaborarea și implicarea comunității să reprezinte piloni de dezvoltare și să asigure continuitatea pe termen lung a viziunii de dezvoltare.

Mecanismul de colaborare și consultare publică utilizat în procesul de elaborare a SIDU Făgăraș și-a propus să aducă valoare adăugată în ceea ce privește asigurarea alinierii la ultimele tendințe și nevoi în domeniile de dezvoltare, astfel încât comunitatea locală să fie prezentă activ în procesul de elaborare a direcțiilor viitoare. În acest sens, în procesul de elaborare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană Durabilă a Municipiului Făgăraș, s-au realizat chestionare și s-au desfășurat grupuri de lucru cu actorii relevanți. Totodată, în demersul de elaborare a Strategiei a fost identificată o serie de parteneri locali potențiali pentru implementarea SIDU, din cadrul administrației publice, reprezentanți ai mediului academic, profesional, non-profit și cetățeni. Unii dintre aceștia au fost implicați încă din faza inițială, de analiză a nevoilor, fie prin solicitări de date și informații, fie prin chestionare.

În acest context, realizarea grupurilor de lucru reprezintă o formă a angajamentului civic și un exercițiu al unei cetățenii active în procesul de dezvoltare și de îmbunătățire a calității vieții în cadrul teritoriului.

Printre instrumentele utilizate în realizarea prezentelor chestionare se numără platforma Survey Monkey. Chestionarele au fost adresate cetățenilor, elevilor, părinților, turiștilor din municipiul Făgăraș. Acestea au fost create astfel încât să permită exprimarea punctelor de vedere pe diferite paliere de interes, în corelare cu domeniile urmărite în cadrul analizei situației existente și a domeniilor prioritare din cadrul strategiei de dezvoltare.

15.1. GRUPURI DE LUCRU TEMATICE

Grupurile de lucru reprezintă formațiuni de dezbateri în care mai mulți actori care prezintă interes asupra tematicii abordate discută împreună, exprimă opinii, expun situații și formulează concluzii, scopul acestora fiind de colectare a informațiilor din perspective diferite și de stabilire a obiectivelor comune pentru includerea acestora în analiza situației existente și în planificarea strategică viitoare. În procesul de elaborare a strategiei s-a organizat o serie de grupuri de lucru în cadrul cărora s-au dezbătut provocările și oportunitățile de dezvoltare ale municipiului Făgăraș în cadrul mai multor domenii tematice, după cum urmează:

- Grup de lucru Economie, Educație, Cultură Și Turism;
- Grup de lucru Sănătate și servicii de asistență socială;
- Grup de lucru Mediu și Utilități Publice;
- Grup de lucru Capacitate administrativă.

15.2. SONDAJE DE OPINIE

Sondajul de opinie reprezintă o metodă cantitativă și se realizează pe baza unui chestionar aplicat unui public-țintă stabilit anterior. Sondajele de opinie pregătite în cadrul strategiei de dezvoltare au fost adresate comunității din municipiul Făgăraș. Astfel, au fost aplicate două tipuri de chestionare:

- Primul de sondaj de opinie a fost aplicat general tuturor cetățenilor din municipiul Făgăraș;
- Al doilea set de sondaje abordează comunitatea municipiului Făgăraș pe diferite segmente după cum urmează - 1. Angajați, 2. Elevi, 3. Părinți, 4. Pensionari, 5. Antreprenori și 6. Turisți.

Acestea au fost create astfel încât să permită exprimarea punctelor de vedere pe diferite paliere de interes, în corelare cu domeniile urmărite în cadrul analizei situației existente și a domeniilor prioritare din cadrul strategiei. În cadrul următoarelor subcapitole sunt prezentate rezultatele sondajelor de opinie, metodologia abordată, secțiunile și domeniile urmărite, întrebările și interpretarea sociologică a răspunsurilor și datelor obținute, precum și prezentarea grafică și vizuală a rezultatelor.

15.2.1. ANALIZA RĂSPUNSURILOR DIN CADRUL CHESTIONARULUI DEDICAT CETĂȚENILOR DIN MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ (I)

Răspunsurile din cadrul chestionarului dedicat cetățenilor, ca parte a procesului consultativ-participativ, au scopul de a asigura suport pentru întregul proces de elaborare a documentului strategic. Opiniile exprimate de locuitori au rolul de a contribui la identificarea competențelor distinctive, a măsurilor dorite de către cetățeni și la identificarea priorităților de dezvoltare ale municipiului pentru următoarea perioadă de programare. Chestionarul a fost structurat în mai multe secțiuni principale, după cum urmează:

- **Informații generale**, secțiune în cadrul căreia respondenții au fost rugați să ofere informații referitoare la zona în care aceștia locuiesc, nivelul de educație, vârsta, alți indicatori demografici și principalele avantaje pe care aceștia le au în zona în care aceștia locuiesc. Scopul acestei secțiuni este de a contura un profil al respondenților;
- **Accesul la dotări și servicii publice și dezvoltarea durabilă a municipiului**, secțiune în cadrul căreia s-a urmărit:
  - gradul de deservire și calitatea serviciilor socio-culturale (sănătate, asistență socială, educație, cultură, sport și petrecerea timpului liber), a infrastructurii tehnico-edilitare și a infrastructurii de transport, gradul de mulțumire raportat la aspecte referitoare la dezvoltarea municipiului;
  - opinia și gradul de mulțumire a cetățenilor față de serviciile oferite de administrația publică locală și măsurile de inovare și digitalizare întreprinse;
  - opinia privind principalele aspecte pozitive și principalele aspecte negative ale municipiului Făgăraș;
  - potențialele măsuri pentru o dezvoltare durabilă a comunității;

Metodologia de elaborare, de distribuire a chestionarelor către locuitori și de colectare a răspunsurilor, realizată și aplicată în parteneriat cu Beneficiarul, a constat în următorii pași principali:

- Elaborarea chestionarului de către Consultant, în format word și SurveyMonkey și aprobarea acestuia de către Beneficiar;

- Elaborarea materialului grafic de prezentare a mesajelor și anunțurilor de promovare a chestionarului în mediul online (pe site-ul Primăriei și pe pagina de Facebook a Primăriei), precum și aprobarea acestora de către Beneficiar;
- Stabilirea modului de completare și transmitere a chestionarelor: posibilitatea de completare a formularelor a fost adaptată pentru a facilita cetățenilor accesul facil la acestea, fiind în cea mai mare măsură online, utilizând platforma SurveyMonkey;
- Stabilirea termenelor de completare și transmitere a chestionarelor destinate populației, urmând ca ulterior să fie trimise înștiințări periodice de completare pe măsură ce se apropie termenul limită;
- Diseminarea chestionarului către populație, de către reprezentanții Beneficiarului, pe căile de comunicare stabilite anterior, colectarea chestionarelor completate în format online și prelucrarea și interpretarea răspunsurilor primite.

Chestionarul a fost disponibil pentru completare timp de 37 de zile, în perioada 19.05.2022-24.06.2022. În acest interval de timp chestionarul a fost completat de către 378 de persoane.

1. Pe ce stradă locuiți în prezent

Locuitori din toate zonele municipiului Făgăraș au oferit un răspuns în cadrul prezentului sondaj, iar străzile reprezentate de către cel mai ridicat număr de respondenți sunt 13 Decembrie, Câmpului, Tudor Vladimirescu și Bulevardul Unirii.

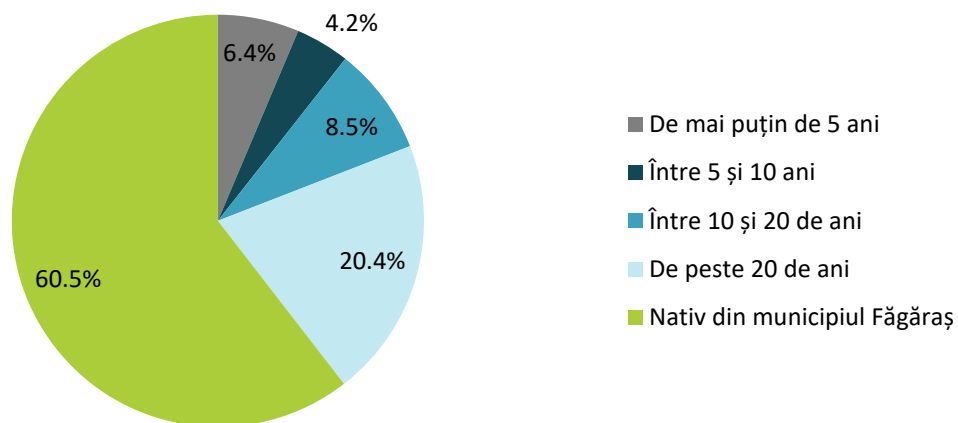
• 13 Decembrie - 9,6% • Câmpului - 9,6% • Tudor Vladimirescu - 7,2% • B-dul Unirii - 6,4% • Negoiu - 4,3% • Tăbăcari - 4,0% • Teiului - 4,0% • Titu Perția - 3,5% • Negoiu - 2,7% • Vasile Alecsandri - 2,7% • Doamna Stanca - 2,4% • Stejarului - 2,4% • 1 Decembrie 1918 - 2,1% • Octavian Paler - 2,1% • Gheorghe Doja - 1,9% • Narciselor - 1,9% • Cânepii - 1,6% • Mihai Viteazu - 1,6% • Magnoliei - 1,3% • 1 Decembrie 1918 - 1,1% • Aurel Vlaicu - 1,1% • Castanului - 1,1% • Parcului - 1,1% • Trandafirilor - 1,1% • Azotului - 0,8% • Cetății - 0,8%	• Unirii - 0,5% • Vasile Alecsandri - 0,5% • Veteranilor - 0,5% • Aleea Transilvaniei - 0,3% • Aleea Upruc - 0,3% • Ana Ipătescu - 0,3% • Ana Ipătescu - 0,3% • Berivoi, comuna Recea, Țara Făgărașului - 0,3% • Branduselor - 0,3% • Bucuresti, Str. Nasaud nr 70, Sector 5 - 0,3% • Campului Vechi - 0,3% • Constantin Dobrogeanu Gherea - 0,3% • Cristea Vasile - 0,3% • Dasdsadas - 0,3% • Dr Ioan Senchea - 0,3% • Dr.I. Senchea - 0,3% • Făgăraș - 0,3% • Garoafelor - 0,3% • Gheorghe Baritiu - 0,3% • Gheorghe Baritiu - 0,3% • Ion Creangă - 0,3% • Liberații - 0,3% • Livezii - 0,3% • M. Eminescu - 0,3% • Mircea Eliade - 0,3%

- Gării - 0,8%
- Inocentiu Mincu klein - 0,8%
- Luncii - 0,8%
- Plopului - 0,8%
- Republicii - 0,8%
- Andrei Mureșanu - 0,5%
- Aron Pumnul - 0,5%
- Campului Nou - 0,5%
- Lalelelor - 0,5%
- Mălinului - 0,5%
- Mihai Eminescu - 0,5%
- Nicolae Bălcescu - 0,5%
- Palarieri - 0,5%
- Principala - 0,5%
- Sf. Constantin Brancoveanu - 0,5%
- Școlii - 0,5%
- Anton Pann - 0,3%
- Miron Costin - 0,3%
- Miron Costin - 0,3%
- Octavian Paler - 0,3%
- Oltului - 0,3%
- Oltului - 0,3%
- Palarierilor - 0,3%
- Panselutelor - 0,3%
- Păcii - 0,3%
- Pălărieri - 0,3%
- Salcâmului - 0,3%
- Șoseaua Combinatului - 0,3%
- T. Vladimirescu - 0,3%
- TABACARI - 0,3%
- Trandafirilor - 0,3%
- Valeriu Literat - 0,3%
- Zorelelor - 0,3%
- Zorelelor - 0,3%

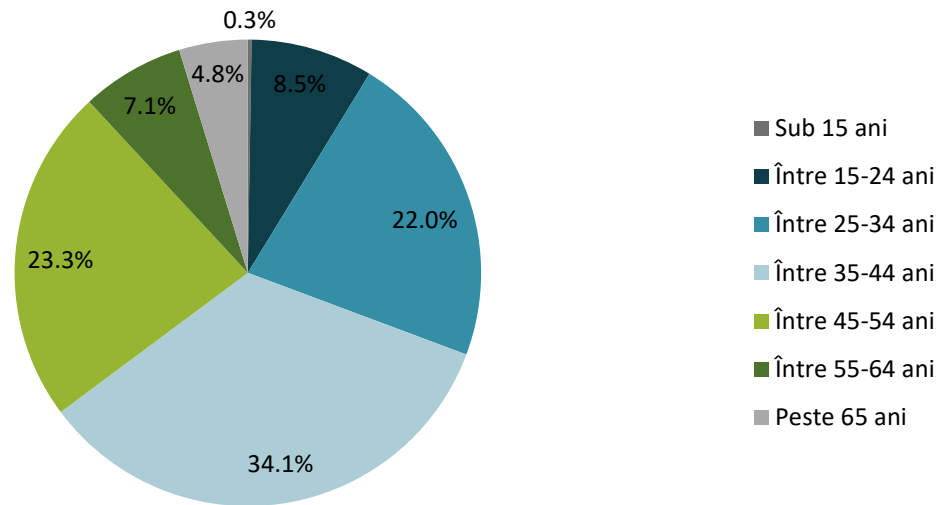
2. De cât timp locuiți în municipiul Făgăraș?

Cei mai mulți respondenți sunt nativi ai municipiului Făgăraș, respectiv 60,5%, iar peste 20% locuiesc în municipiu de mai mult de 20 de ani. De o perioadă cuprinsă între 10 și 20 de ani locuiesc în municipiu circa 8,5% dintre respondenți, iar persoanele care locuiesc în municipiul Făgăraș de o perioadă mai scurtă de timp, respectiv între 5 și 10 ani sau de mai puțin de 5 ani, reprezintă 4,2% și 6,4% dintre participanții care au oferit răspunsuri în cadrul chestionarului.

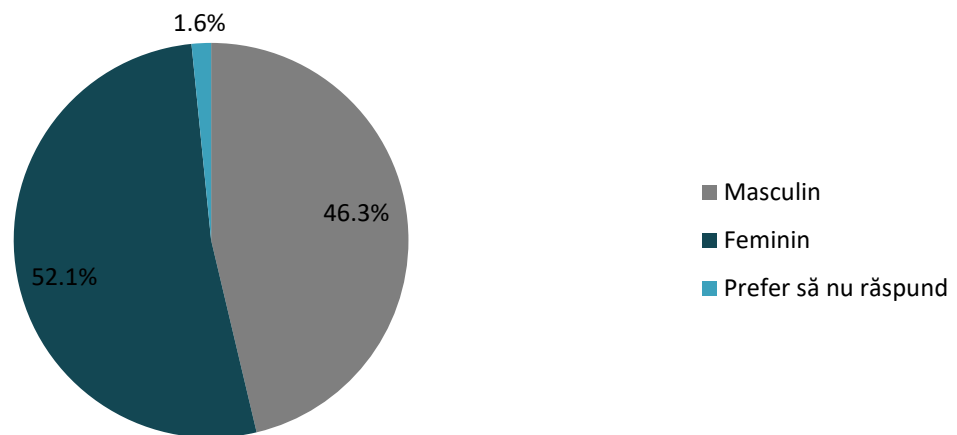
3. Vârsta dumneavoastră:

Raportat la grupele de vârstă, se observă faptul că o mare parte dintre respondenți se încadrează în grupele de vârstă între 35-44 de ani (34,1%) și între 45-54 de ani (23,3%). Aceștia reprezintă puțin peste jumătate din numărul total al respondenților, respectiv 57,4%. Persoanele cu vârste cuprinse între 25-34 de ani reprezintă o pondere de 22,0% dintre respondenți, iar cele cu vârste cuprinse între 15-24 de ani, 8,5%. Un număr mai redus dintre respondenți, și anume 7,1% din totalul acestora au vârste cuprinse între 55-64 de ani și 4,8% de peste 65 de ani. Tinerii sub 15 ani reprezintă doar 0,3% din respondenții acestui chestionar.

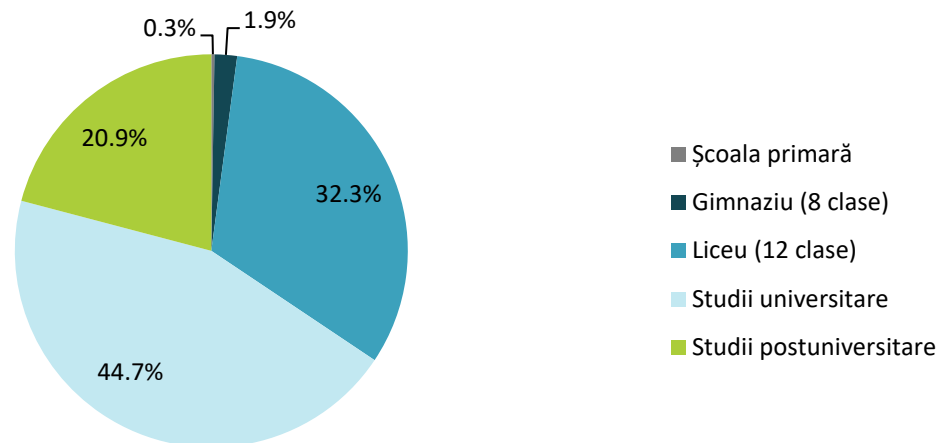
4. Genul dumneavoastră:

Analizând genul respondenților, tendința este una asemănătoare cu tendința generală demografică atât de la nivelul țării, cât și de la nivelul municipiului unde numărul femeilor este într-o oarecare măsură mai ridicat decât cel al bărbaților. Astfel, și în acest caz, numărul femeilor reprezintă 52,1% din totalul respondenților, în timp ce numărul bărbaților reprezintă 46,3% din totalul respondenților.

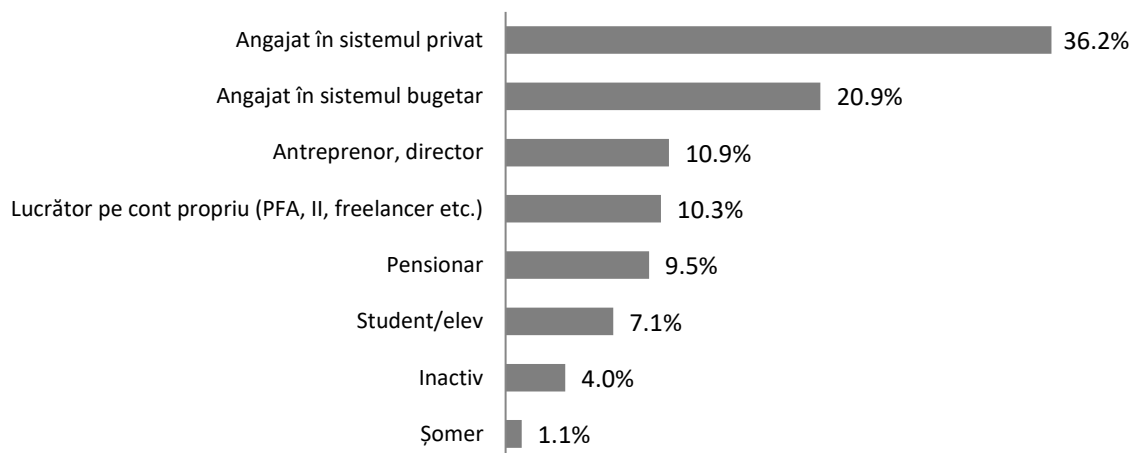
5. Care este ultima formă de învățământ pe care ați absolvit-o?

Din perspectiva nivelului de educație al respondenților, o mare parte dintre aceștia au beneficiat de studii superioare: studii universitare (44,7%) și studii postuniversitare (20,9%). Liceul este ultima formă de învățământ absolvită de către aproape 32,3% dintre respondenți, iar un număr mai redus de persoane au absolvit ultima formă de învățământ școala gimnazială (1,8%) sau școala primară (0,3%).

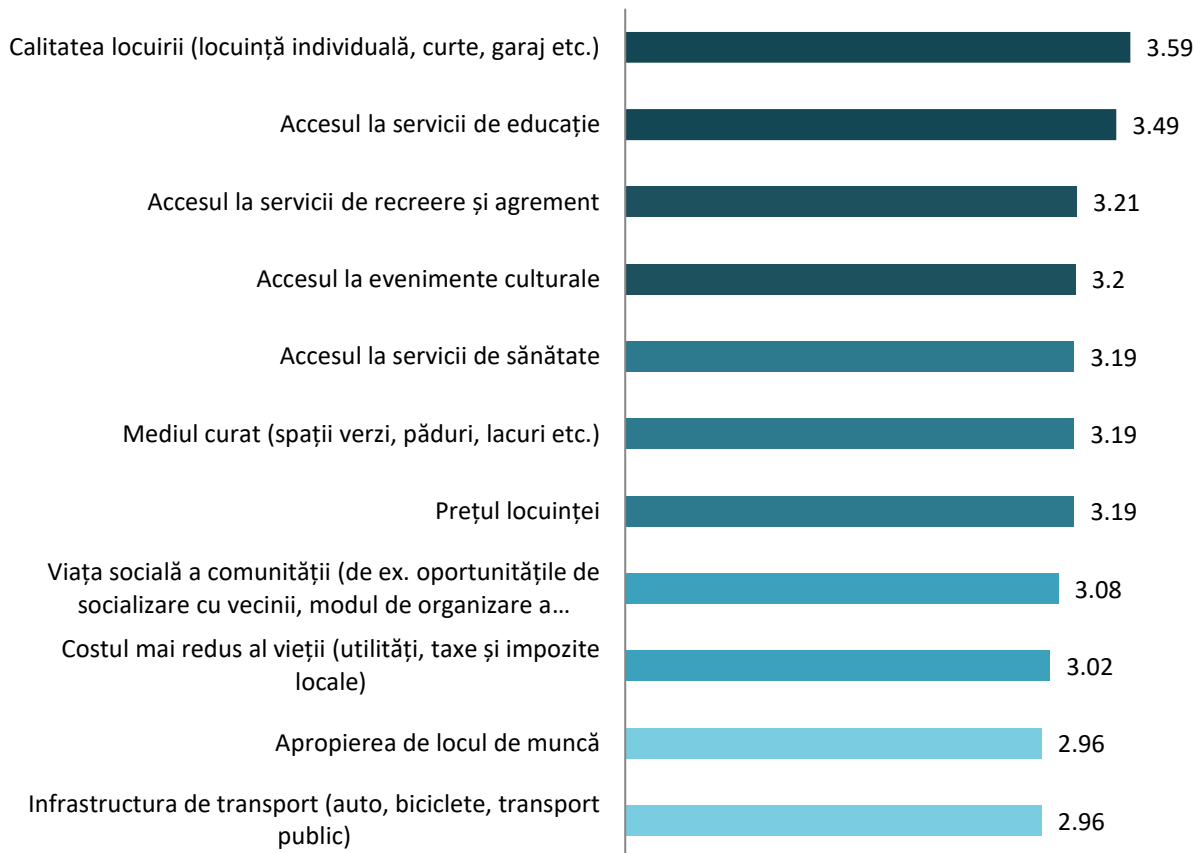
6. Care este ocupația dumneavoastră în prezent?

În ceea ce privește locul de muncă al respondenților, cei mai mulți sunt angajați ai sistemului privat și angajați ai sistemului bugetar, aceștia însumând peste 50% din total. Astfel, 36,2% dintre respondenți sunt angajați în sistemul bugetar, fiind urmași de respondenții care sunt angajați în sistemul bugetar –20,9% și de respondenții care sunt antreprenori, respectiv directori– 10,9%. Lucrătorii pe cont propriu reprezintă, 10,3% din total, iar pensionarii 9,5%. Studenții sau elevii reprezintă doar 7,1% din totalul respondenților. Restul categoriilor reprezintă o pondere mai scăzută, respectiv 4,0% persoane inactiv și 1,1% șomeri.

7. Care sunt principalele avantaje pe care le aveți locuind în zona dumneavoastră? Vă rugăm să acordați o notă de la 1 (cel mai puțin important) la 5 (cel mai important) pentru următoarele criterii:

În ierarhia principalelor avantaje de a fi locuitor în cartierele municipiului Făgăraș, respondenții au poziționat pe prima poziție, cu cea mai mare medie a notelor acordate, calitatea locuirii prin accesul la locuință individuală cu curte, garaj etc. Opus acesteia, infrastructura de transport auto, infrastructura de biciclete și de transport în comun este cel mai puțin important avantaj pe care locuitorii îl au locuind în zonă, acesta fiind notat cu cea mai mică notă. Din figura următoare ce ierarhizează rezultatele notelor acordate de către respondenți, se observă o medie a notelor acordate pentru fiecare avantaj menționat între 2,96 și 3,59.

Aceste avantaje se situează la o diferență minoră unele de celelalte, fapt ce indică un oarecare echilibru. Astfel, se remarcă faptul că în această ierarhie niciunul dintre aspecte nu a întrunit medii ridicate spre maxime de 4 și 5, dar nici foarte scăzute între de 1 și 2, ceea ce sugerează mai degrabă o medie a rezultatelor experiențelor individuale, raportate și adaptate la fiecare zonă de locuințe și cu particularități specifice acestora.

8. Menționați și alte avantaje pe care considerați că le aveți locuind în zona/cartierul dumneavoastră:

Respondenții consideră alte avantaje pentru zona în care locuiesc aspecte precum liniștea zonei, siguranța, priveliștea spre masivul Făgăraș, proximitatea față de repere de interes și aerul curat.

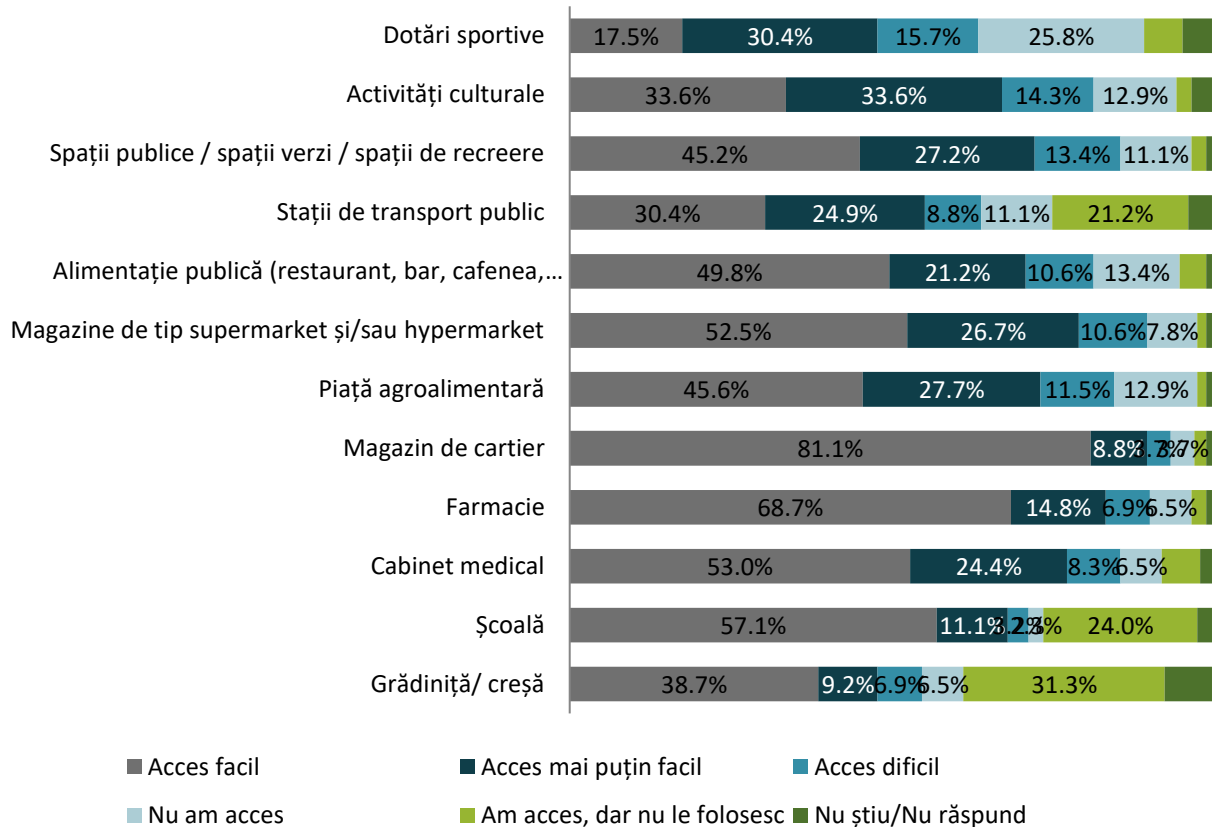
9. Aveți acces la următoarele categorii de dotări în zona în care locuiți?

Magazinele de cartier, farmaciile și școlile sunt cele mai accesibile dotări din zonele și cartierele în care populația municipiului Făgăraș locuiește. Prin comparație, dotările sportive și stațiile de transport în comun sunt dotările cele mai puțin facile. În funcție de datele furnizate de către respondenți, de la cele mai accesibile dotări, la cele mai puțin accesibile, aceștia au evidențiat următoarea ierarhizare:

1. Magazin de cartier (81,1% dintre respondenți consideră că au acces facil);
2. Farmacie (68,7% dintre respondenți consideră că au acces facil);
3. Școală (57,1% dintre respondenți consideră că au acces facil);
4. Cabinet medical (53,0% dintre respondenți consideră că au acces facil);
5. Magazine de tip supermarket și/sau hypermarket (52,5% dintre respondenți consideră că au acces facil);
6. Alimentație publică (restaurant, bar, cafenea, patiserie etc.) (49,8% dintre respondenți consideră că au acces facil);
7. Piață agroalimentară (45,6% dintre respondenți consideră că au acces facil);

8. Spații publice / spații verzi / spații de recreere (45,2% dintre respondenți consideră că au acces facil);
9. Grădiniță/ creșă (38,7% dintre respondenți consideră că au acces facil);
10. Activități culturale (33,6% dintre respondenți consideră că au acces facil);
11. Stații de transport public (30,4% dintre respondenți consideră că au acces facil);
12. Dotări sportive (17,5% dintre respondenți consideră că au acces facil).

10. Dacă există și alte dotări la care nu aveți acces, vă rugăm să detaliați

Următoarele dotări sunt considerate deficitare sau inexistente de către locuitorii municipiului Făgăraș:

- pistele pentru biciclete;
- stațiile de încărcare pentru mașini electrice;
- coșurile de gunoi;
- locurile de joacă pentru copii și spațiile de agrement;
- locurile de parcare amenajate corespunzător;
- bazine de înot;
- cinematograful.

11. Cât de mulțumit(ă) sunteți de următoarele servicii publice și aspecte referitoare la dezvoltarea durabilă a municipiului Făgăraș:

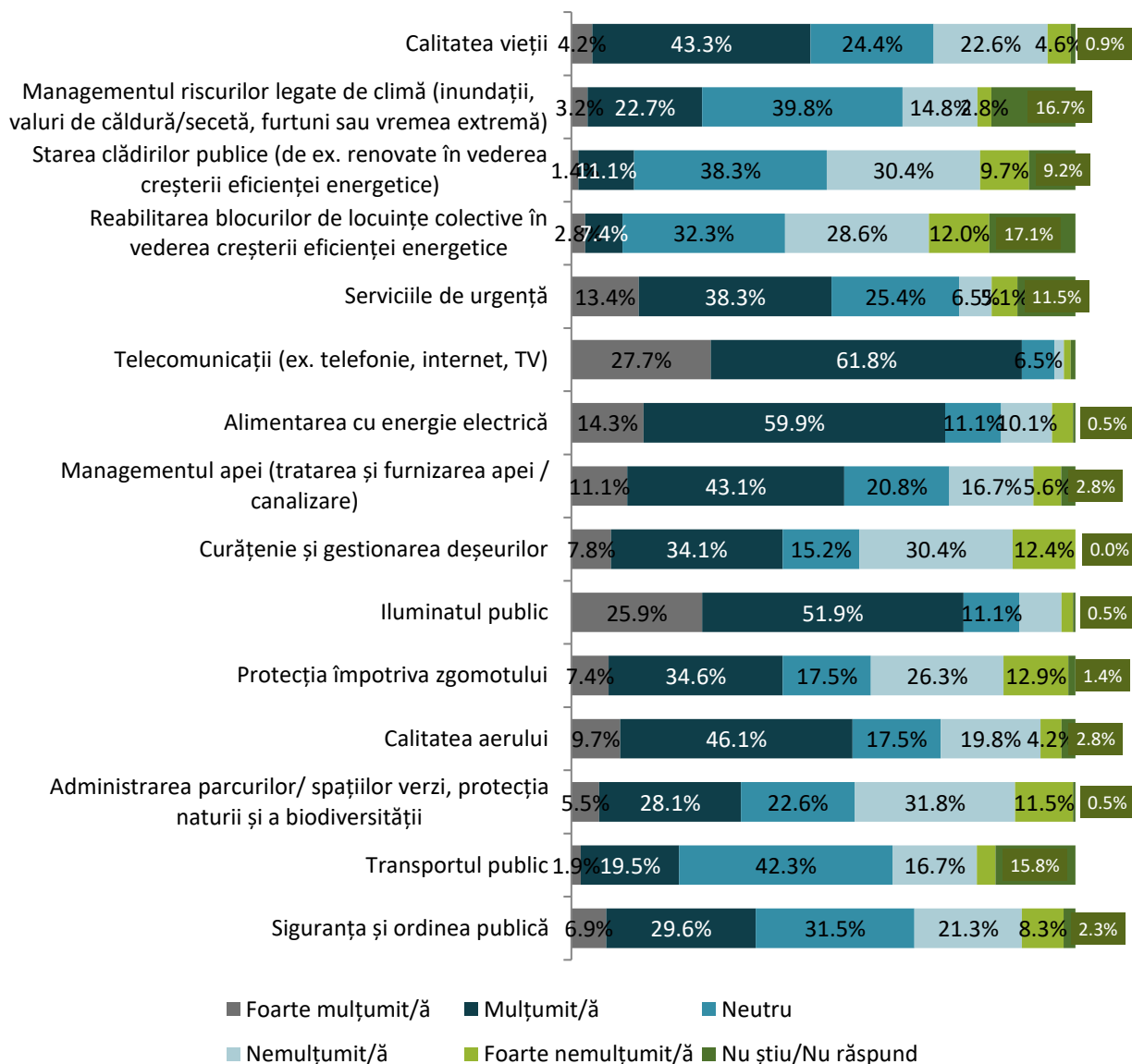
Telecomunicațiile, iluminatul public și alimentarea cu energie electrică reprezintă aspectele cele mai mulțumitoare referitor la serviciile publice și dezvoltarea durabilă a municipiului Făgăraș. La polul opus, aspectele asupra cărora cei mai puțini dintre respondenți se raportează cu mulțumire sunt reabilitarea blocurilor de locuințe colective în vederea creșterii eficienței energetice, starea

clădirilor și transportul public. Între 10,1% și 89,4% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de aspectele prezente în figura de mai jos. În funcție de nivelul de mulțumire al acestora, aspectele punctate au fost ierarhizate în următorul fel, de la cele mai satisfăcătoare la cele mai puțin satisfăcătoare:

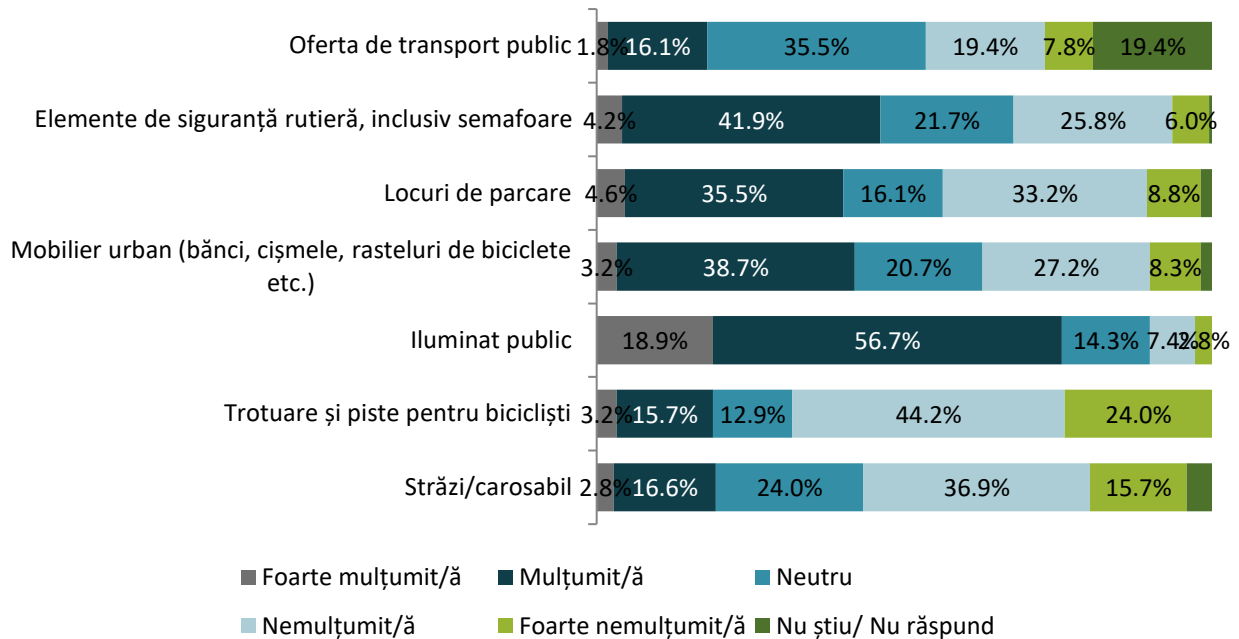
1. Telecomunicații (ex. telefonie, internet, TV) (89,4% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
2. Iluminatul public (77,8% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
3. Alimentarea cu energie electrică (74,2% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
4. Calitatea aerului (55,8% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
5. Managementul apei (tratarea și furnizarea apei / canalizare) (54,2% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
6. Serviciile de urgență (51,6% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
7. Calitatea vieții (47,5% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
8. Protecția împotriva zgomotului (41,9% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
9. Curățenie și gestionarea deșeurilor (41,9% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
10. Siguranța și ordinea publică (36,6% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
11. Administrarea parcurilor/ spațiilor verzi, protecția naturii și a biodiversității (33,6% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
12. Managementul riscurilor legate de climă (inundații, valuri de căldură/secetă, furtuni sau vremea extremă) (25,9% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
13. Transportul public (21,4% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
14. Starea clădirilor publice (de ex. renovate în vederea creșterii eficienței energetice) (12,4% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
15. Reabilitarea blocurilor de locuințe colective în vederea creșterii eficienței energetice (10,1% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți).

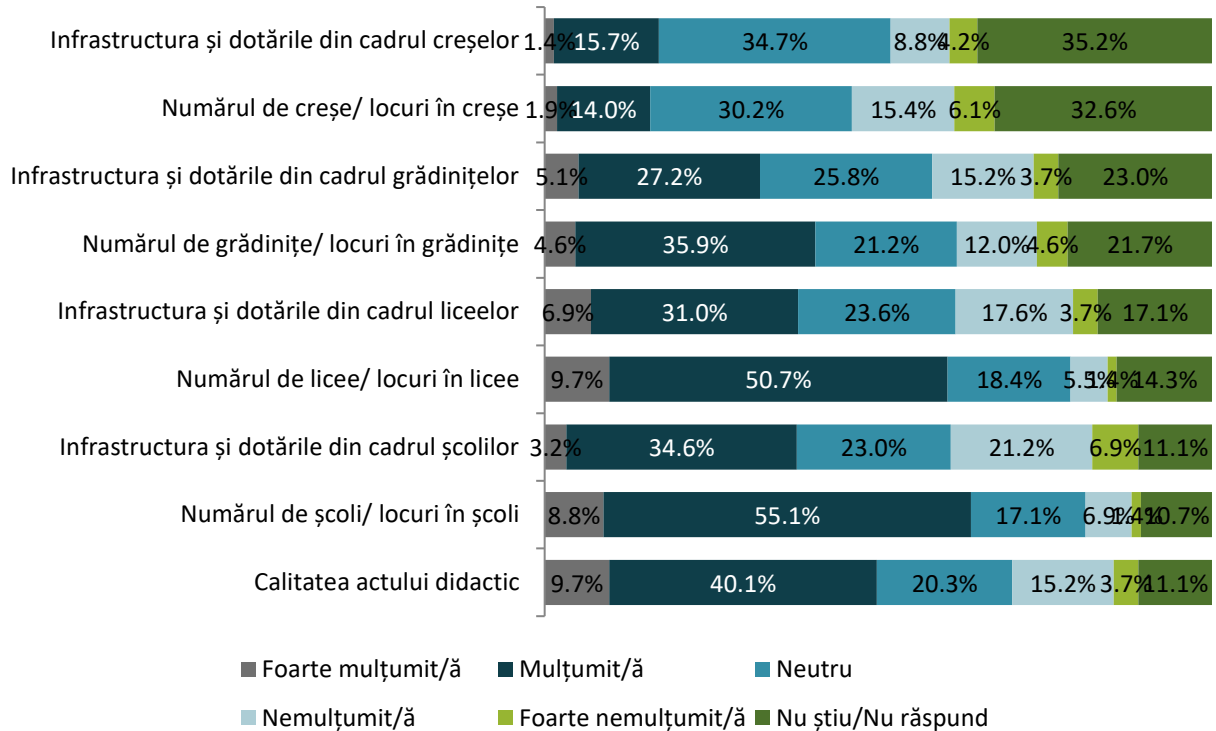
12. Cât de mulțumit/ă sunteți de infrastructura de transport din municipiul Făgăraș?

În cadrul acestei întrebări se observă un nivel de mulțumire mediu față de infrastructura de transport din municipiul Făgăraș. Respondenții sunt mulțumiți și foarte mulțumiți în proporții cuprinse între 18,0% și 75,6% de aspectele ce țin de infrastructura de transport. Elementele cele mai satisfăcătoare, despre care cele mai multe persoane susțin că sunt mulțumite sau foarte mulțumite sunt iluminatul public (75,6%), elementele de siguranță rutieră, inclusiv semafoare (46,1%) și mobilierul urban (bănci, cișmele, rasteluri de biciclete etc.) (41,9%). Elementele raportate la care mai puțin de 41% dintre respondenți sunt mulțumiți și foarte mulțumiți sunt în următoarea ordine: locuri de parcare (40,1%), străzi, carosabil (19,4%), trotuarele și piste pentru bicicliști (18,9%) și oferta de transport public (18,0%). De asemenea, unii respondenți nu cunosc aceste aspecte, nu doresc să ofere un răspuns sau sunt neutri.

13. Dacă utilizați/ați utilizat serviciile sistemului de învățământ din municipiul Făgăraș, bazat pe experiența dumneavoastră directă sau ca părinte, cât de mulțumit(ă) sunteți de:

Numărul de școli și locuri în școli și numărul de licee/ locuri în licee reprezintă aspectele cele mai satisfăcătoare referitoare la sistemul de învățământ din municipiul Făgăraș. Peste 50% dintre respondenți de declară mulțumiți și foarte mulțumiți de acestea. Un nivel mediu de satisfacție, între 35-50% dintre respondenți fiind mulțumiți și foarte mulțumiți, este manifestat referitor la calitatea actului didactic (49,8%), numărul de grădinițe/ locuri în grădinițe (40,6%), infrastructura și dotările din cadrul liceelor (38,0%) și față de infrastructura și dotările din cadrul școlilor (37,8%). Un nivel scăzut de mulțumire (sub 35% dintre respondenți) este manifestat față de numărul de creșe/ locuri în creșe (15,8% dintre respondenți), infrastructura și dotările din cadrul creșelor (17,1% dintre respondenți) și infrastructura și dotările din cadrul grădinițelor (32,3% dintre respondenți).

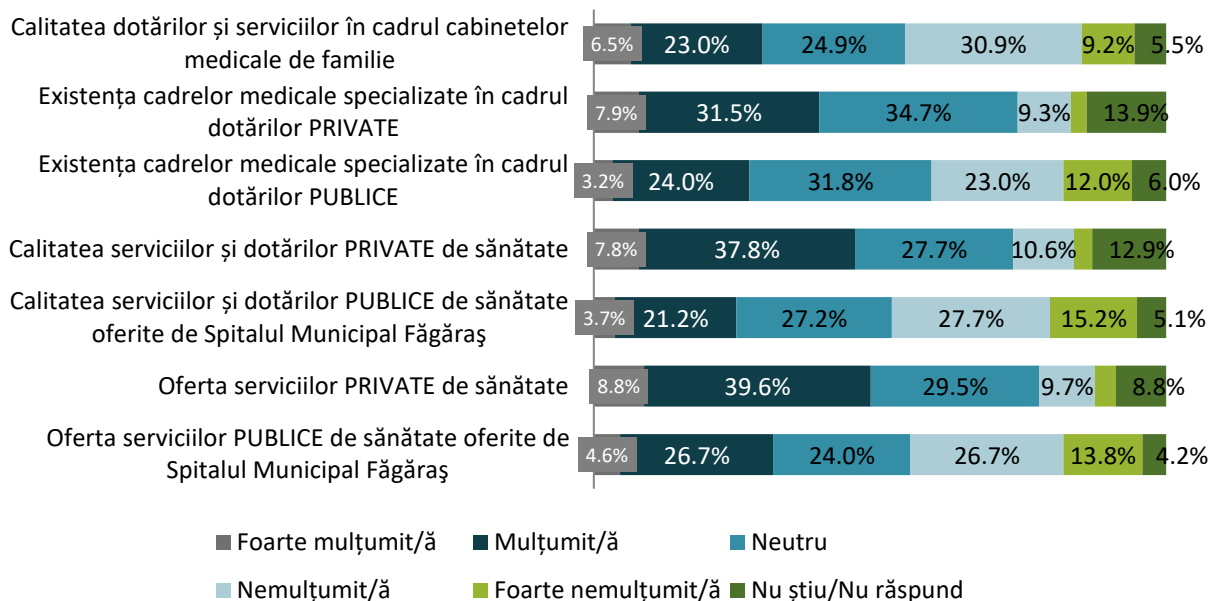
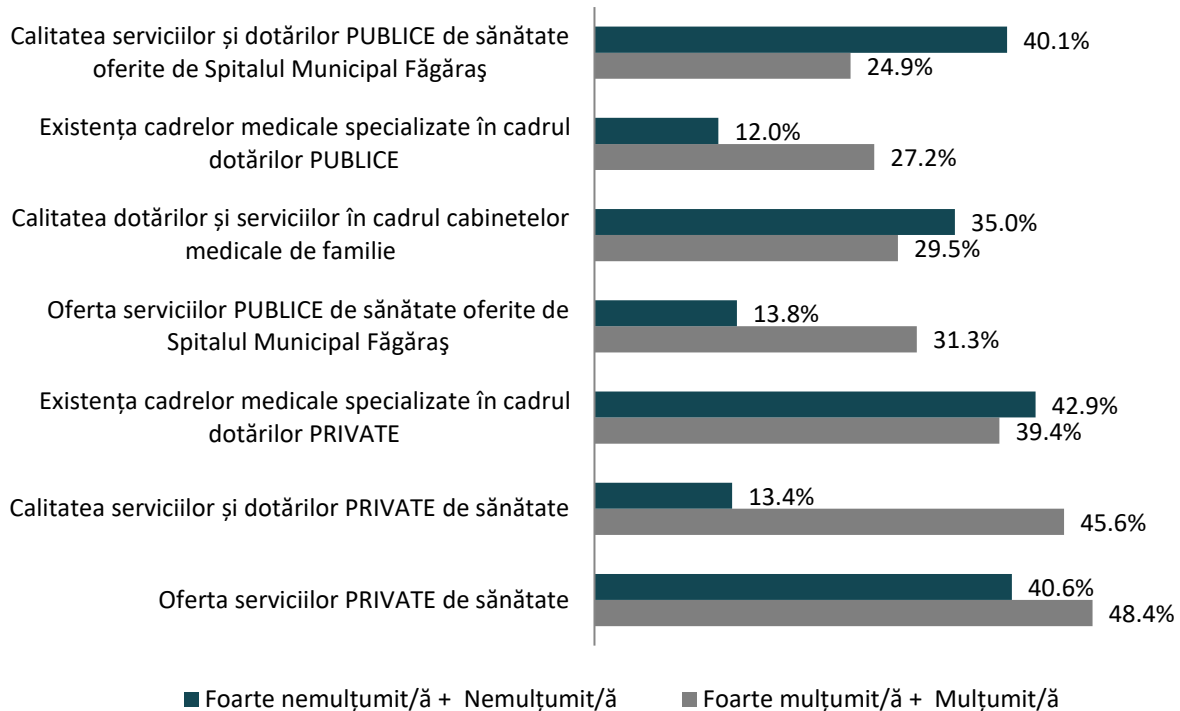

14. Dacă utilizați/ați utilizat serviciile sistemului de sănătate din municipiul Făgăraș, bazat pe experiența dumneavoastră directă, cât de mulțumit(ă) sunteți de:

În urma rezultatelor prezente în figura de mai jos, se observă un grad general de mulțumire față de infrastructura privată de sănătate mai ridicat (media de 44,5% pentru cele 3 elemente private), comparativ cu gradul de mulțumire al respondenților în raport cu infrastructura publică de sănătate (media de 27,8% pentru cele 3 elemente publice). Peste 25% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți în raport cu aspectele date și prezentate în figurile următoare, cu excepția calității serviciilor și dotărilor publice de sănătate oferite de Spitalul Municipal Făgăraș (24,9%).

Cele mai apreciate componente ale sistemului de sănătate sunt oferta serviciilor PRIVATE de sănătate (48,4% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți), calitatea serviciilor și dotărilor PRIVATE de sănătate (45,6% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți) și existența cadrelor medicale specializate în cadrul dotărilor PRIVATE (39,4% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți).

În figura următoare sunt prezentate rezultatele ce au la bază răspunsurile respondenților în raport cu opțiunile de mulțumire sau nemulțumire, iar pe lângă aceștia, o parte dintre respondenți susțin faptul că nu cunosc aceste aspecte, nu doresc să răspundă sau sunt neutri.

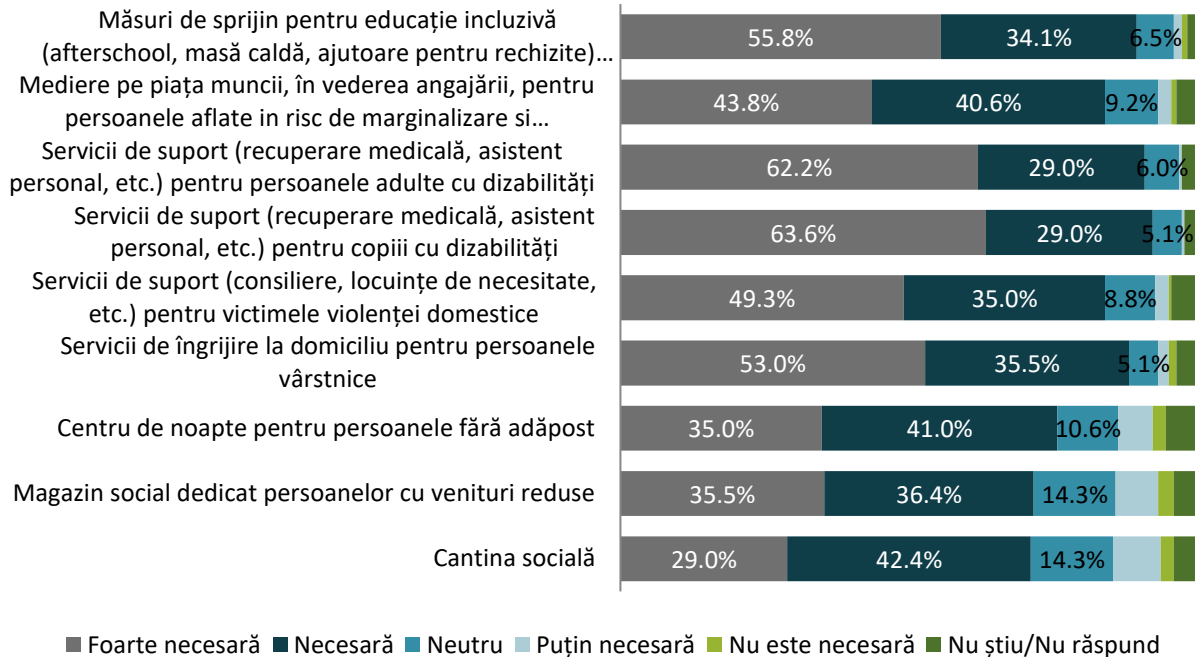

15. Cât de necesare considerați că sunt următoarele servicii sociale:

Această întrebare are în vedere opinia respondenților privind necesitatea serviciilor sociale. În general serviciile de asistență socială sunt considerate necesare și foarte necesare, toate serviciile depășind pragul de 71% dintre respondenți care consideră acest lucru. Din datele furnizate de către respondenți și raportat la nivelul de necesitate al acestora, serviciile sociale au fost ierarhizate în următorul fel în funcție de nivelul de necesitate:

Servicii de suport (recuperare medicală, asistent personal, etc.) pentru copiii cu dizabilități	• 92,6% dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar
Servicii de suport (recuperare medicală, asistent personal, etc.) pentru persoanele adulte cu dizabilități	• 91,2% dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar
Măsuri de sprijin pentru educație incluzivă (afterschool, masă caldă, ajutoare pentru rechizite) dedicate copiilor ce provin din familii cu venituri reduse	• 89,9% dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar
Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoanele vârstnice	• 88,5% dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar
Mediere pe piața muncii, în vederea angajării, pentru persoanele aflate în risc de marginalizare și excluziune socială	• 84,3% dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar
Servicii de suport (consiliere, locuințe de necesitate, etc.) pentru victimele violenței domestice	• 84,3% dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar
Centru de noapte pentru persoanele fără adăpost	• 76,0% dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar
Magazin social dedicat persoanelor cu venituri reduse	• 71,9% dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar
Cantina socială	• 71,4% dintre respondenți consideră acest serviciu social ca fiind necesar și foarte necesar

16. Dacă considerați că sunt necesare și alte tipuri de servicii sociale, vă rugăm să detaliați:

Alte tipuri de servicii sociale necesare, amintite de către respondenți sunt următoarele:

- After school-uri pentru perioada de vacanță;
- Extinderea infrastructurii de centre de zi pentru pensionari;
- Servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu;
- Servicii de monitorizare a familiilor cu mulți copii minori pentru integrare socială, prevenirea abandonului social etc.;
- Servicii de asistență psihiatrică la domiciliu;
- Consiliere în școli pentru victimele bullying-ului și a agresiunilor;
- Servicii de activare în vederea înțelegerii provocărilor întâmpinate și a identificării de soluții pentru grupurile vulnerabile.

17. Cât de mulțumit/ă sunteți de oferta pentru petrecerea timpului liber din municipiul Făgăraș?

Muzeele și bibliotecile reprezintă principalele cele mai satisfăcătoare repere de petrecere a timpului liber în municipiul Făgăraș. Respondenții, sunt în cea mai mare măsură mulțumiți și foarte mulțumiți (proporții de peste 30%) în privința următoarelor aspecte:

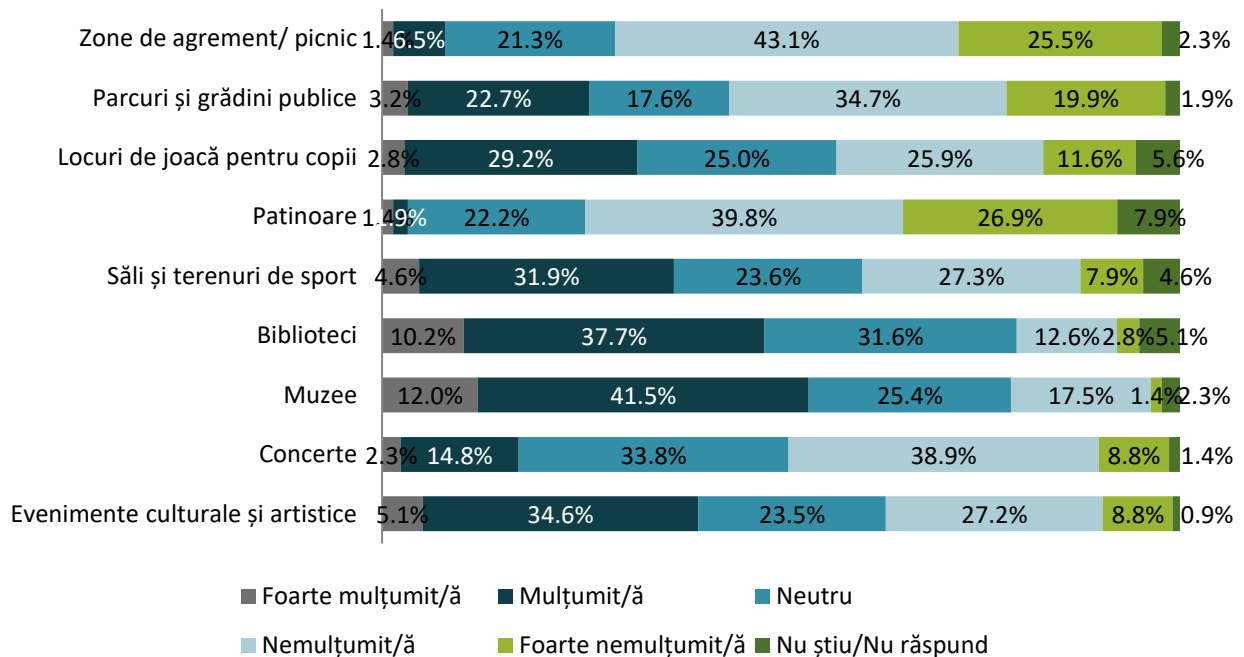
- **Muzee** (53,5% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- **Biblioteci** (47,9% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- **Evenimente culturale și artistice** (39,6% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- **Săli și terenuri de sport** (36,6% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- **Locuri de joacă pentru copii** (32,0% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți).

Aspectele în raport cu care o pondere mai scăzută dintre respondenți sunt mulțumiți și foarte mulțumiți (în proporții de sub 30%) sunt următoarele:

- **Parcuri și grădini publice** (25,9% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- **Concerte** (17,1% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- **Zone de agrement/picnic** (7,9% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți);
- **Patinoare** (3,2% dintre respondenți se declara mulțumiți și foarte mulțumiți).

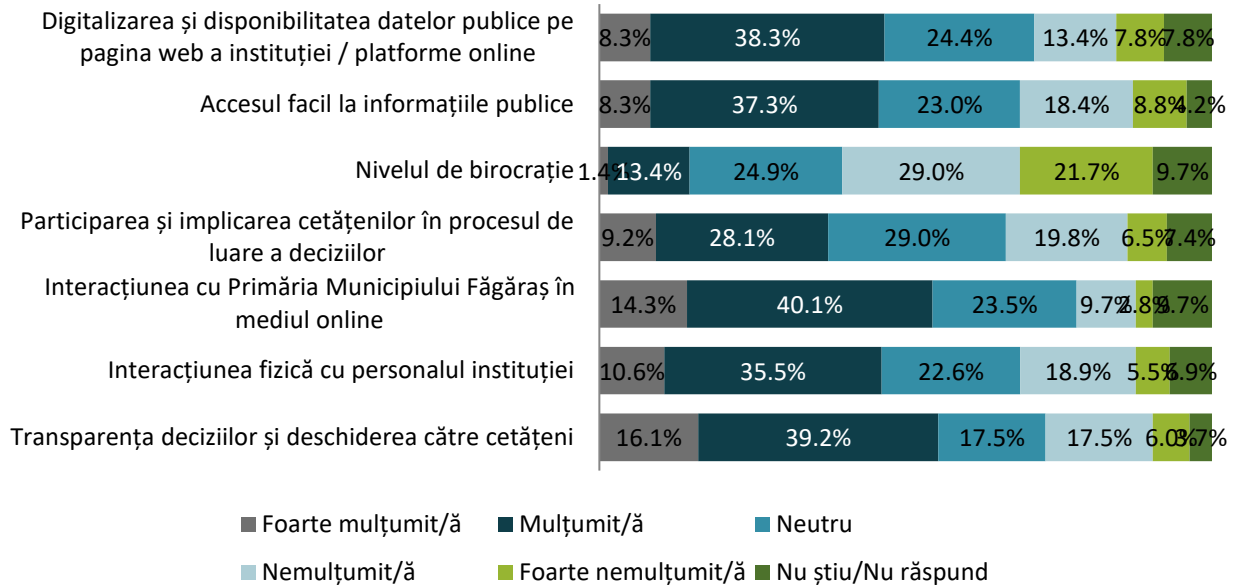

18. Cum ați evalua următoarele aspecte privind interacțiunea cu Primăria Municipiului Făgăraș?

Între 14% și 56% dintre locuitorii care participă în cadrul prezentului sondaj se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de diferitele modalități de interacțiune cu Primăria Municipiului Făgăraș. Informațiile furnizate de către aceștia surprind atât aspectele cele mai satisfăcătoare referitoare la interacțiunea cu Primăria Municipiului Făgăraș, cât și cele mai puțin satisfăcătoare și care necesită îmbunătățiri. În acest sens, din perspectiva nivelului de mulțumire, s-a evidențiat următoarea ierarhizare:

1. Transparența deciziilor și deschiderea către cetățeni (55,3% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
2. Interacțiunea cu Primăria Municipiului Făgăraș în mediul online (54,4% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
3. Digitalizarea și disponibilitatea datelor publice pe pagina web a instituției / platforme online (46,5% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
4. Interacțiunea fizică cu personalul instituției (46,1% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
5. Accesul facil la informațiile publice (45,6% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
6. Participarea și implicarea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor (37,3% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți);
7. Nivelul de birocrație (14,7% dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți).

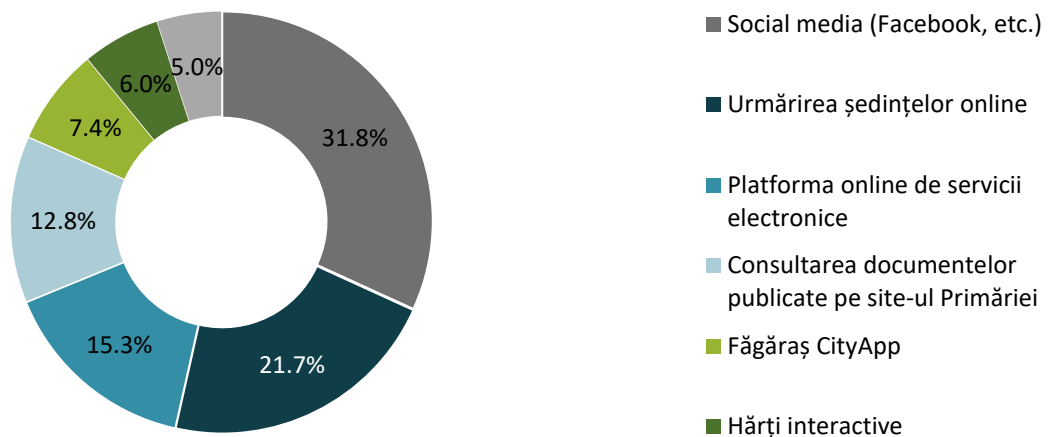

19. Care dintre serviciile digitale/online ale Primăriei Municipiului Făgăraș le utilizați în mod frecvent?

Serviciile digitale sau online ale Primăriei Municipiului Făgăraș cel mai frecvent utilizate sunt paginile de social media precum Facebook etc. Peste 30% dintre respondenți susțin acest lucru.

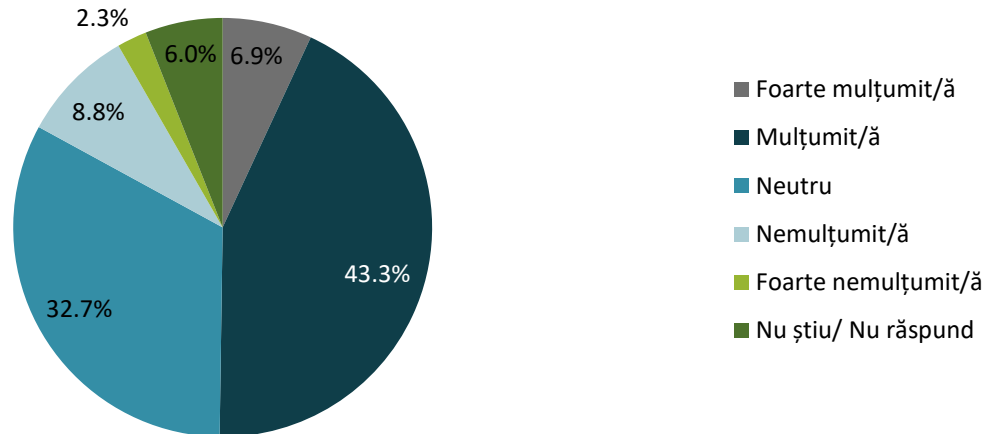
Serviciile digitale/ online ale Primăriei Municipiului Făgăraș utilizate în mod frecvent de către mai puțin de 22% dintre respondenți sunt în ordine, de la cele mai des utilizate, la cele mai puțin utilizate următoarele: urmărirea ședințelor online (21,7% dintre respondenți), utilizarea platformelor online de servicii electronice (15,3% dintre respondenți), consultarea documentelor publicate pe site-ul Primăriei (12,8% dintre respondenți), utilizarea Făgăraș CityApp (7,4% dintre respondenți) și utilizarea hărților interactive (5,0% dintre respondenți).

20. Cât de mulțumit/-ă sunteți de serviciile digitale/online oferite de Primăria Municipiului Făgăraș?

Jumătate din numărul total al respondenților sunt mulțumiți (43,3%) și foarte mulțumiți (6,9%) în raport cu serviciile digitale/online oferite de Primăria Municipiului Făgăraș, în timp ce, o pondere

de 32,7% prezintă o raportare neutră la acestea. Sub 12% dintre respondenți susțin faptul că sunt nemulțumiți (8,8%) și foarte nemulțumiți (2,3%) referitor la serviciile digitale/online oferite de Primăria Municipiului Făgăraș.

21. Care considerați că sunt cele mai importante aspecte pozitive ale municipiului Făgăraș?

Principalele caracteristici ale municipiului Făgăraș pe care cetățenii le puntează ca fiind cele mai importante aspecte pozitive ale acestuia sunt următoarele:

Poziționarea geografică

Evoluția municipiului și procesul de dezvoltare

Apropierea de Munții Făgăraș

Cetatea Făgărașului

Istoria zonei

Potențialul turistic

Cadrul natural spectaculos și variat

Zonă liniștită Zona Oltului

22. Care considerați că sunt cele mai importante 3 probleme ale municipiului Făgăraș?

Principalele probleme ale municipiului Făgăraș semnalate de către respondenți sunt prezentate în figura de mai jos:

Zone de agrement și parcuri insuficiente
Birocrația   Nevoia de investiții în educație
Transportul public   Calitatea străzilor   Traficul
Lipsa investițiilor în infrastructura spitalului
Locuri de muncă insuficiente sau neatractive
Lipsa pistelor pentru biciclete/trotinete/ de alergat
Lipsa unei centuri ocolitoare

23. Care considerați că sunt cele mai importante măsuri pentru dezvoltarea durabilă a comunității dumneavoastră în perioada 2021-2030? Vă rugăm să acordați o notă de la 1 (cel mai puțin important) la 5 (cel mai important), pentru următoarele criterii:

Cea mai importantă măsură pentru dezvoltarea durabilă a comunității în perioada 2021- 2030 este considerată ca fiind crearea de locuri de muncă. Măsura care prezintă cel mai scăzut nivel de importanță este considerată ca fiind îmbunătățirea sistemului de transport public. Raportat la notele acordate de către cetățeni cu referire la măsurile pentru dezvoltarea durabilă a comunității în perioada 2021-2030, de la cele mai importante, la cele mai puțin importante potențiale măsuri, acestea au fost ierarhizate în următorul fel:

4,74	•Crearea de locuri de muncă în municipiu
4,64	•Modernizarea infrastructurii de sănătate (spitale, policlinici)
4,53	•Dezvoltarea ofertei de activități sportive
4,52	•Reabilitarea și modernizarea spațiilor verzi
4,49	•Dezvoltarea ofertei de activități de agrement
4,45	•Reabilitarea/modernizarea spațiilor publice și a celor dintre blocuri
4,43	•Dezvoltarea ofertei de activități culturale
4,41	•Reabilitarea clădirilor și monumentelor istorice
4,40	•Construcția de trasee de piste pentru bicicliști și alei pietonale, precum și modernizarea celor existente
4,27	•Modernizarea infrastructurii de servicii sociale (centre pentru îngrijirea copiilor, seniorilor, persoanelor defavorizate etc)
4,18	•Modernizarea/extinderea iluminatului public
4,18	•Îmbunătățirea planificării și controlului asupra dezvoltării imobiliare
4,17	•Extinderea rețelelor de utilități publice (apă-canal, gaz, electricitate)
4,11	•Construcția de noi unități de învățământ (creșe, grădinițe, școli, licee) și modernizarea celor existente
4,09	•Servicii digitale noi
4,07	•Introducerea unor linii de transport pentru elevi
4,01	•Extinderea sistemului de transport public
3,96	•Construirea unor noi spații culturale (de exemplu: construirea unui centru de conferințe și spectacole)
3,87	•Îmbunătățirea sistemului de transport public

Totuși, este de remarcat faptul că toate elementele date au obținut în urma notelor acordate de către respondenți o medie de peste 3,8 din 5, astfel, aceștia acordă o importanță ridicată pentru fiecare aspect, fapt care pune în evidență necesitatea și nivelul ridicat de îmbunătățire pe care odată puse în practică, măsurile le-ar aduce comunității din municipiul Făgăraș.

24. Dacă ați considerat necesară extinderea serviciilor / infrastructurii către zonele nedeservite, care sunt aceste zone?

Se observă o nevoie ridicată de extindere a serviciilor și infrastructurii în special în zonele și cartierele limitrofe și periferice și în cartierele și pe străzile noi din municipiul Făgăraș, iar acestea se referă în special la spațiile verzi, la starea drumurilor, la coșuri de gunoi, la piste pentru biciclete și la rețelele de utilități, dar și la extinderea rețelei de transport public pe toată zona Țării Făgărașului. În acest sens, respondenții au menționat zonele cele mai deficitare din perspectiva serviciilor sau a infrastructurii și astfel, zonele în care este cea mai ridicată nevoie de intervenție din acest punct de vedere. S-au evidențiat următoarele zone, cartiere sau străzi:

• 13 Decembrie; • Beclean; • Berivoi, Recea, Sasciori; • Calbor; • Centura Nord; • Galați;	• Ion Creangă; • Livezii; • Mandra; • Meltea; • Miorița; • Salcâmului; • Sf. Constantin Brâncoveanu;	• Șoseaua Combinat; • Șoseaua Hurez; • Tudor Vladimirescu; • Valeriu Literar; • Veteranilor; • Zona CFR.

25. Vă rugăm să menționați orice alte aspecte pe care le considerați relevante privind nevoile și oportunitățile pentru dezvoltarea durabilă a municipiului:

Raportat la nevoile și oportunitățile de dezvoltare durabilă a municipiului Făgăraș, respondenții au mai evidențiat următoarele aspecte:

1. **Dezvoltarea unui oraș atractiv economic** – dezvoltarea industrială a orașului, dezvoltarea ofertei locurilor de muncă, măsuri de încurajare și atragere a noilor investitori;
2. **Dezvoltarea unui oraș verde** – implementarea măsurilor de colectare selectivă, măsuri de educare a populației referitor la protecția mediului;
3. **Un oraș dezvoltat eficient, sigur și conectat** – modernizarea căii ferate, realizarea parcarilor subterane, etajate, măsuri de deviere a traficului în afara orașului, realizarea pistelor pentru biciclete, amplasarea camerelor de supraveghere în zonele de interes din municipiu, dezvoltarea transportului public spre unitățile administrativ-teritoriale din Țara Făgărașului;
4. **Dezvoltarea unui oraș favorabil comunicării** – dezvoltarea parteneriatelor și a comunicării între diverse entități, universități și administrația publică și aprofundarea comunicării cu cetățenii, implicarea tinerilor, măsuri de susținere și integrare ca grupurilor minoritare;
5. **Dezvoltarea zonelor pentru agrement și sport** – dezvoltarea de noi oportunități de petrecere a timpului liber;
6. **Dezvoltarea unui oraș atractiv din punct de vedere turistic și cultural** – dezvoltarea centrului cultural, valorificarea potențialului turistic, dezvoltarea unei strategii de marketing pentru potențialul turistic, valorificarea Lacului Cetății și a zonei din jurul Oltului;
7. **Dezvoltarea unui oraș atractiv și eficient pentru tineri** – dezvoltarea școlilor profesionale, implicarea tinerilor în diverse procese, investiții în infrastructura educațională și resursa umană-formare/conversie-reconversie profesională.

26. Ce anume v-ar determina să vă întoarceți în municipiul Făgăraș (cu reședința permanentă/să locuiți)?

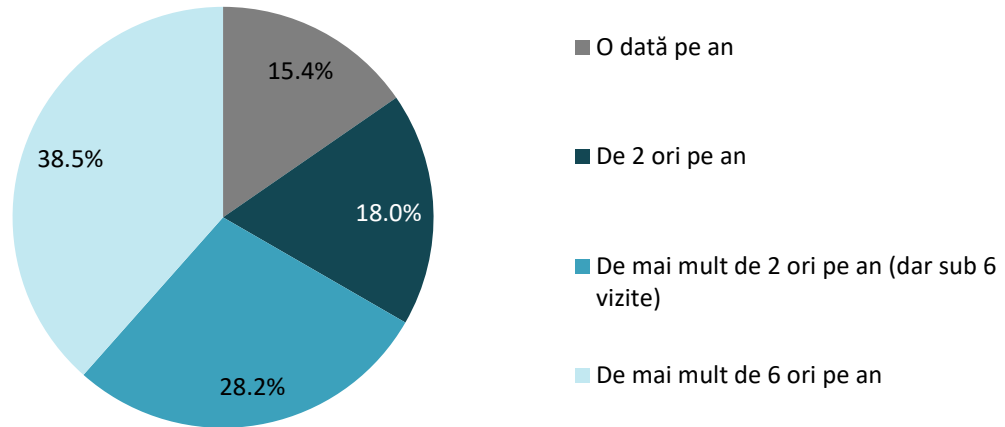
În cadrul secțiunii dedicate locuitorilor din municipiul Făgăraș care se află la muncă în străinătate, s-au evidențiat aspecte precum familia, oportunitățile de muncă bine plătite, îmbunătățirea nivelului de trai, stabilitatea financiară și dezvoltarea municipiului din perspectivă economică și turistică ca principale aspecte care i-ar determina să se întorcă și să locuiască în municipiul Făgăraș.

27. Cât de des veniți anual în vizită înapoi în municipiul Făgăraș?

Dintre aceștia, cei mai mulți se întorc în vizită în municipiul Făgăraș de mai mult de 6 ori pe ani, respectiv 38,5% dintre cei 39 de respondenți. 28,2% se întorc în vizită în municipiul Făgăraș de

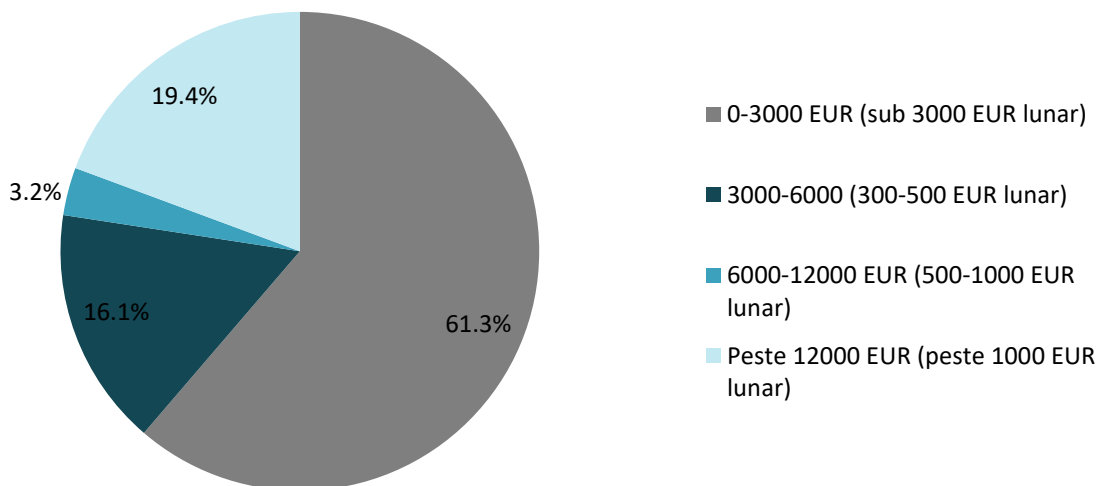

mai mult de 2 ori pe an, dar sub 6 vizite, 18,0% se întorc de maxim 2 ori pe ani, iar 15,4% dintre respondenți se întorc în vizită în municipiul Făgăraș o singură dată pe an.

28. În medie, ce sumă de bani trimiteți în țară (România) anual?

Cei mai mulți dintre respondenții care sunt plecați la muncă în străinătate (61,3%), trimit în medie în România anual, sub 3.000 de euro. O pondere de 19,4% dintre respondenții plecați trimit în România anual peste 12.000 de euro, în timp ce 16,1% trimit între 3.000 și 6.000 de euro, iar 3,2% trimit anual o sumă cuprinsă între 6.000 și 12.000 de euro.

15.2.2. ANALIZA RĂSPUNSURILOR DIN CADRUL CHESTIONARELOR DEDICATE DIFERITELOR SEGMENTE DE CETĂȚENI (II)

Al doilea set de sondaje abordează comunitatea municipiului Făgăraș pe diferite segmente după cum urmează :

1. Angajați;
2. Elevi;
3. Părinți;
4. Pensionari;
5. Antreprenori;
6. Turiști.

Chestionarul realizat în contextul activităților de elaborare a Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș, urmărește să înțeleagă situația și contextul de la nivelul municipiului, raportat la diferitele categorii în care cetățenii se regăsesc, dar și raportat la abordarea turiștilor care vizitează municipiul. Astfel, opiniile exprimate au rolul de a contribui la identificarea aspectelor referitoare la angajații, elevii, părinții, pensionarii, antreprenorii și turiștii municipiului, cu scopul de a identifica priorităților de dezvoltare pentru următoarea perioadă de finanțare.

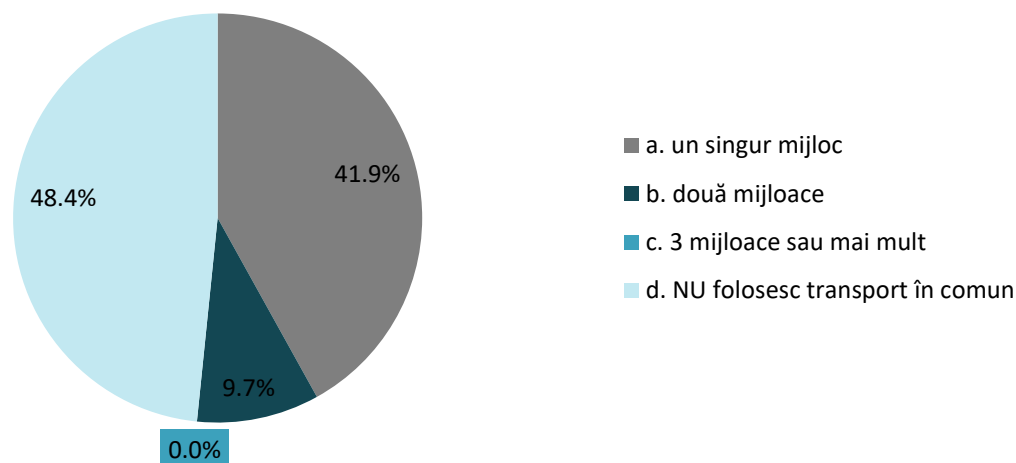
Metodologia de distribuire a celor 6 chestionare grupurilor vizate și de colectare a răspunsurilor a fost stabilită și realizată de către Primăria Municipiului Făgăraș, în format fizic și prelucrate și interpretare pe urmă de către Consultant. În cele ce urmează sunt prezentate întrebările adresate și rezultatele formulate de către cetățeni.

CHESTIONARUL DEDICAT ANGAJAȚILOR

La conturarea direcțiilor de orientare ale Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș, prin prisma chestionarului pentru angajați, au participat 62 de persoane.

1. Când vă deplasați la serviciu, câte mijloace de transport schimbați?

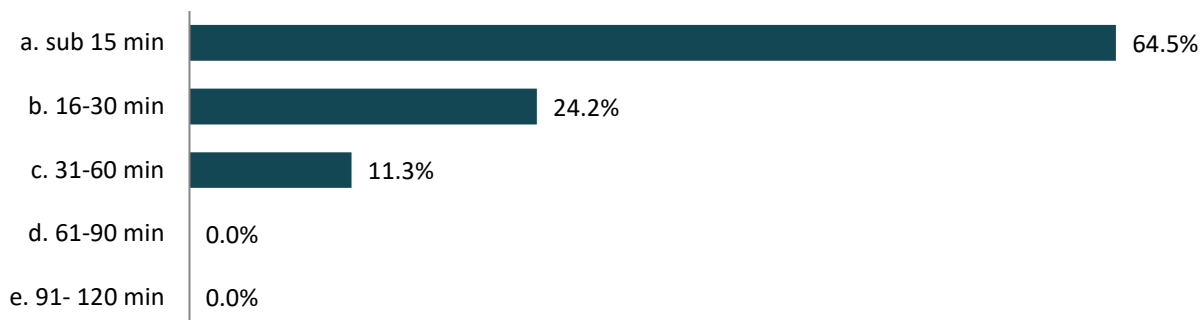
Aproape 50% dintre angajații respondenți, mai exact 48,4% nu utilizează mijloace de transport în comun. În timp ce 41,9% dintre aceștia utilizează un singur mijloc de transport, 9,7% utilizează două mijloace de transport când se deplasează spre serviciu.

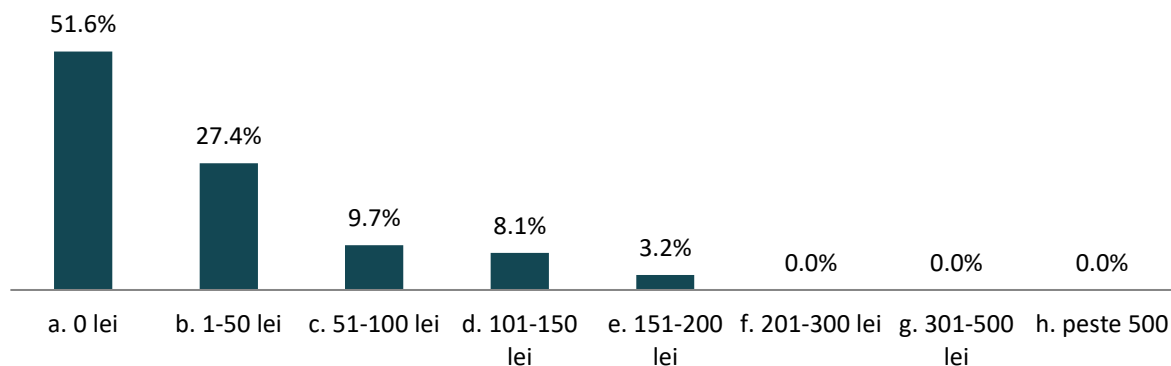
2. Cu aproximație, cam câte minute faceți de obicei până la serviciu?

Cele mai multe persoane, 64,5% fac sub 15 minute până la serviciu. Pe lângă aceștia, aproape un sfert din numărul respondenților susțin că drumul până la serviciu durează până la 30 de minute, iar 11,3% între o jumătate de ora și o oră.

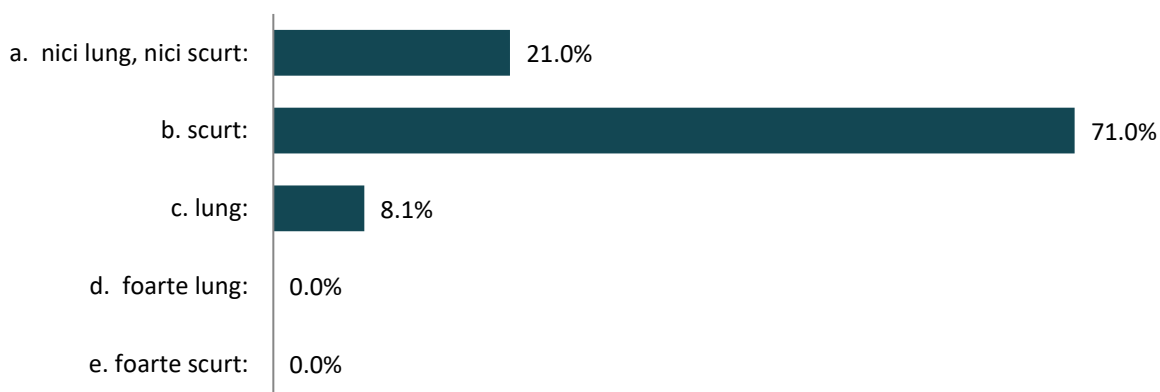
3. Cât cheltuiți lunar cu transportul spre locul de muncă și înapoi?

Jumătate (51,6%) dintre angajații municipiului Făgăraș care au oferit un răspuns, nu cheltuie sume de bani de transport spre locul de muncă și înapoi. Acest lucru poate indica două aspecte, o mare parte dintre angajați aleg să meargă pe jos spre locul de muncă sau o mare parte dintre aceștia dispun de mașină de serviciu cu care se deplasează. Pe lângă aceștia, 27,4% cheltuie până la 50 de lei cu transportul spre locul de muncă, 9,7% cheltuie între 51 și 100 de lei, iar 8,1% cheltuie între 101 și 150 de lei. Cei mai puțini dintre respondenți cheltuie peste 151 de lei, până la 200, iar peste 200 de lei nu cheltuie niciun respondent cu transportul.

4. Considerați că timpul necesar pentru a ajunge la serviciu este...

Cei mai mulți angajați, 71,0% consideră timpul necesar pentru a ajunge la serviciu scurt. Opus acestora, 8,1% consideră acest timp ca fiind lung.

5. Dacă drumul până la serviciu vi se pare lung, luați în considerare în următorii 2 ani mutarea cu locuința, pentru a fi mai aproape de locul muncă? Argumentați răspunsul

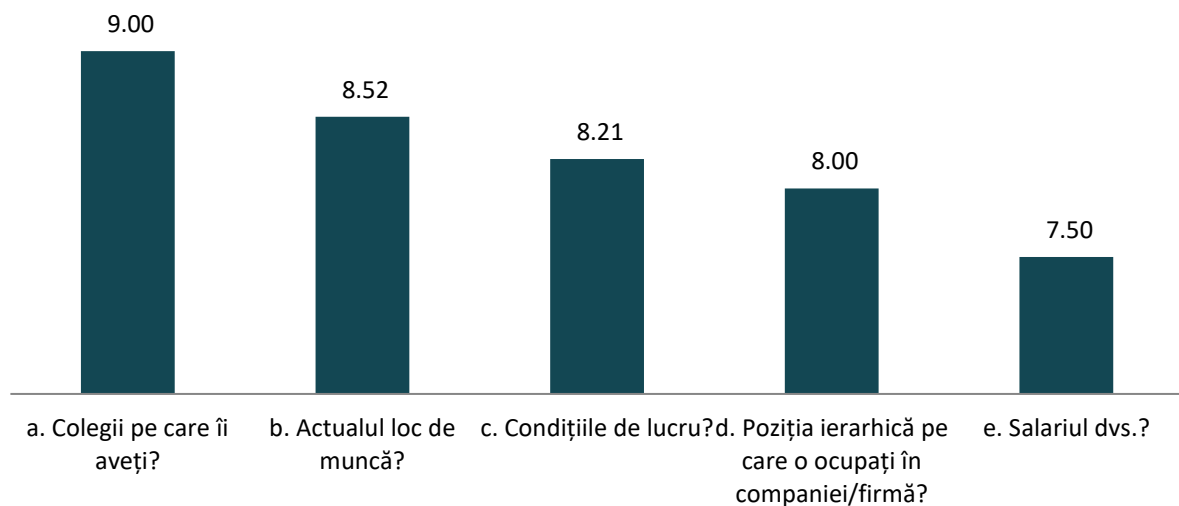
O singură persoană ia în considerare mutarea cu locuința pentru a fi mai aproape de serviciu în următorii 2 ani, în condițiile în care ar găsi chirie.

6. Dacă drumul până la serviciu vi se pare lung, luați în considerare în următorii 2 ani mutarea cu serviciul, pentru a fi mai aproape de locuință? Argumentați răspunsul

O singură persoană ia în considerare mutarea cu serviciul pentru a fi mai aproape de locuință în următorii 2 ani.

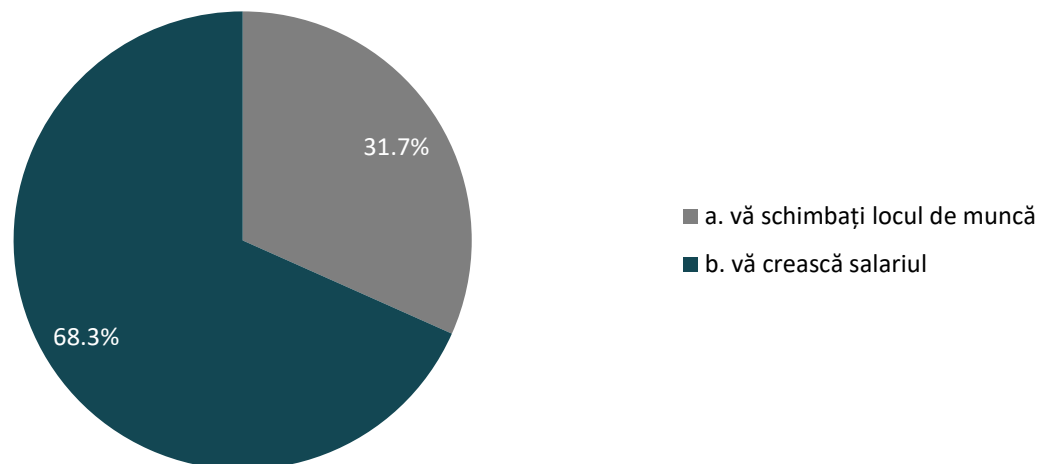
7. Cât de mulțumit sunteți de...?

Se remarcă un nivel ridicat de mulțumire pentru elementele date și prezentate în figura următoare, toate acestea fiind notate cu o medie a notelor de peste 7,5. Cu toate acestea, cel mai ridicat nivel de mulțumire este manifestat față de colegii de serviciu (media 9), iar cel mai scăzut nivel de mulțumire este manifestat față de salariu (media 7,50).

8. Cât de probabil este ca în următorii 2 ani să...?

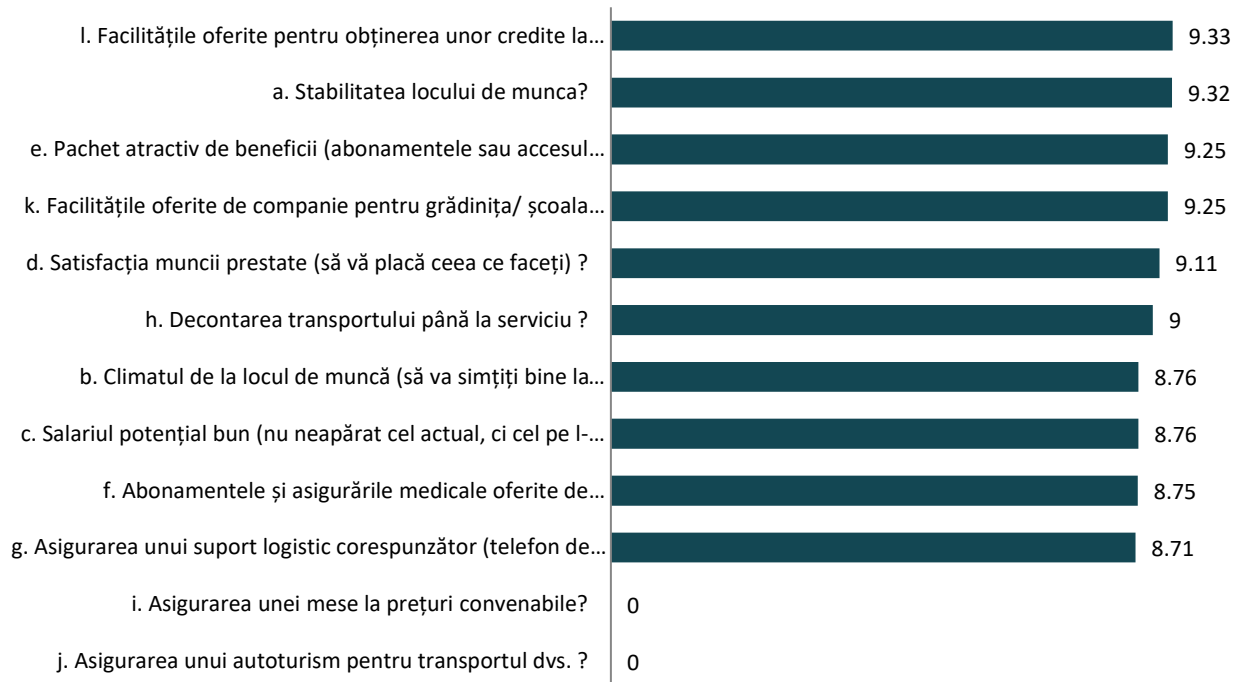
Cei mai mulți dintre angajați, 68,3% consideră cel mai probabil să primească o mărire de salariu, pe când 31,7% consideră cel mai probabil ca în următorii 2 ani să schimbe locul de muncă.

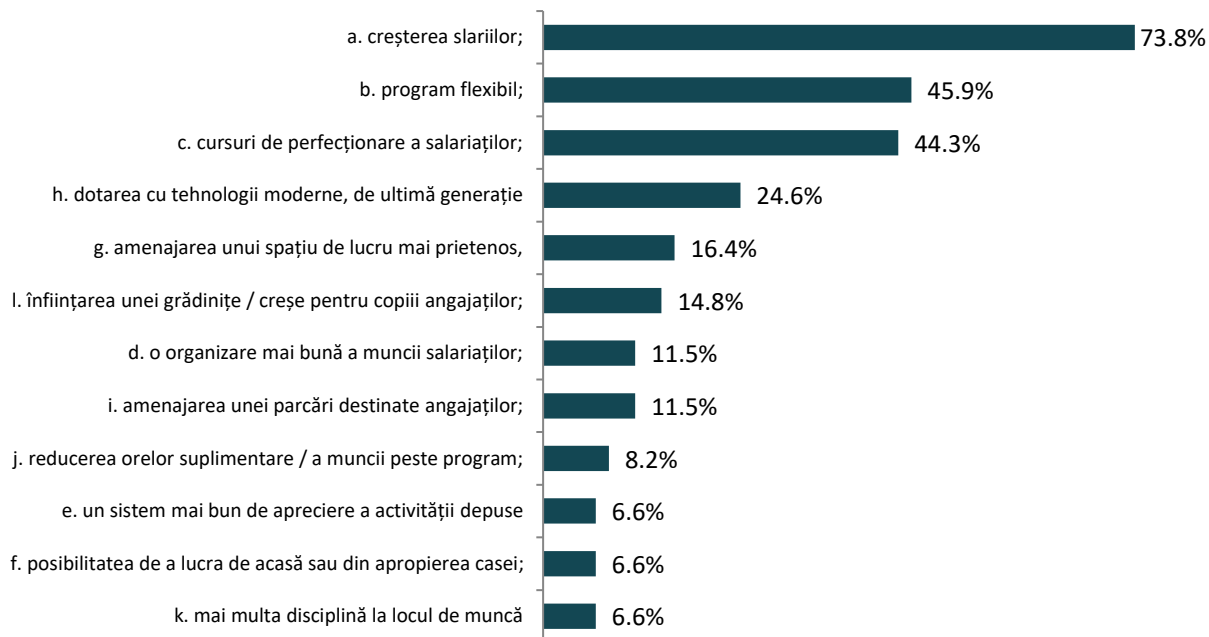
9. Cât de importantă este pentru dvs...

În funcție de opțiunile respondenților, cele mai importante elemente sunt facilitățile oferite pentru obținerea unor credite la achiziția de locuințe (media 9,33) și stabilitatea locului de munca (media 9,32). Nu reprezintă opțiunea niciunui respondent asigurarea unei mese la prețuri convenabile și asigurarea unui autoturism pentru transport. De la cele mai importante aspecte, până la cele mai puțin importante aspecte, răspunsurile respondenților, angajați ai municipiului Făgăraș au rezultat în ierarhizarea prezentată în figura următoare:

10. După părerea dvs., ce măsuri urgente trebuie luate de managementul organizației unde lucrați pentru a îmbunătăți motivarea salariaților organizației? (alegeri multiple)

Pentru a îmbunătăți motivarea salariaților din municipiul Făgăraș, în opinia acestora, ar trebui luate în primul rând măsuri de creștere a salariilor, de adoptare a unui program flexibil și realizarea cursurilor de perfecționare. Un sistem mai bun de apreciere a activității depuse, posibilitatea de a lucra de acasă sau din apropierea casei și mai multa disciplină la locul de muncă reprezintă măsurile cele mai puțin importante, din perspectiva acestora. De la cele mai importante măsuri, până la cele mai puțin importante, acestea sunt ierarhizate în figura următoare:

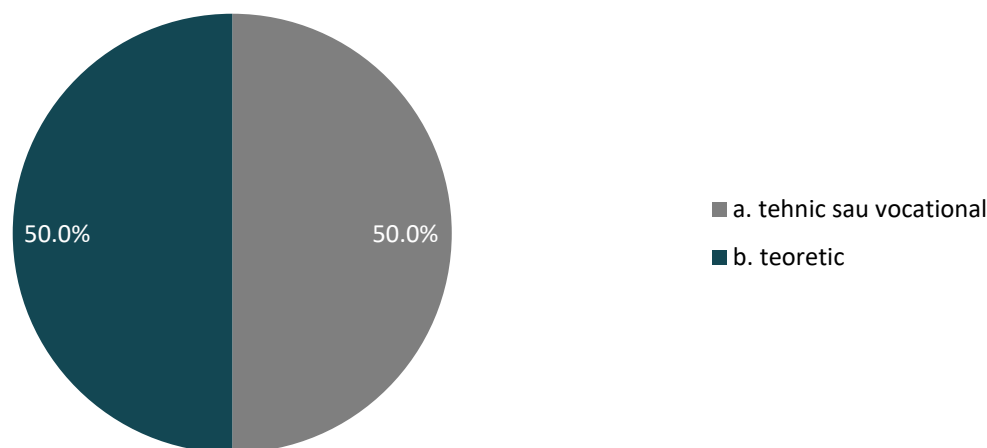

CHESTIONARUL DEDICAT ELEVILOR

La conturarea direcțiilor de orientare ale Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș, prin prisma chestionarului pentru elevi, au participat 48 de persoane.

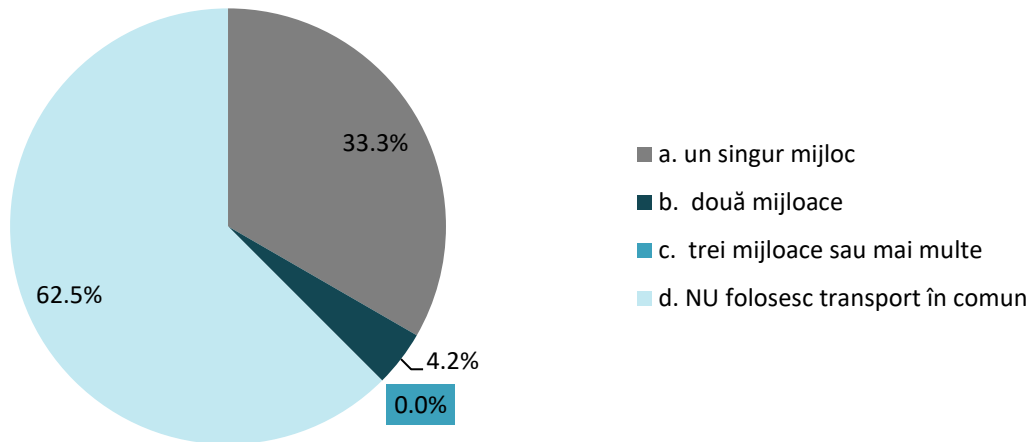
1. Ce tip de liceu urmezi?

Jumătate dintre respondenți urmează un liceu tehnic sau vocațional, iar cealaltă jumătate un liceu teoretic.

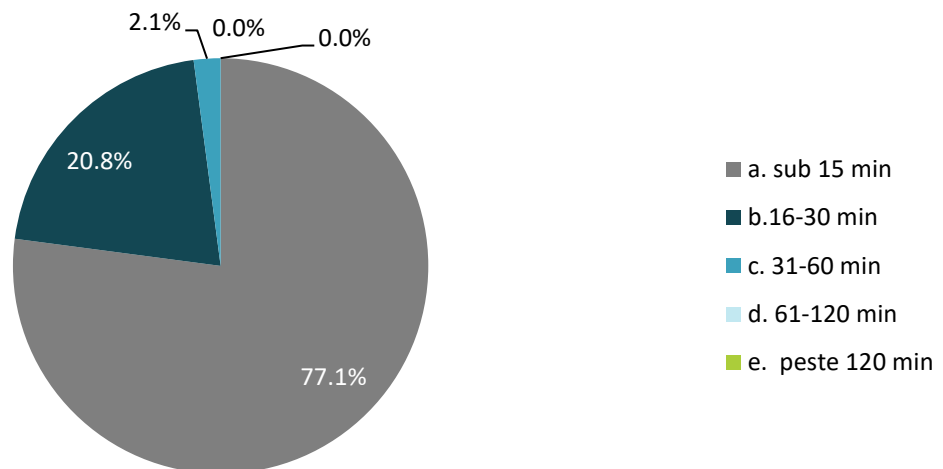
2. Câte mijloace de transport în comun utilizezi când te deplasezi către școală?

33,3% dintre elevii municipiului Făgăraș utilizează un mijloc de transport în comun în deplasarea spre școală, 4,2% dintre elevi utilizează două mijloace de transport în comun, iar 62,5% nu utilizează transportul în comun.

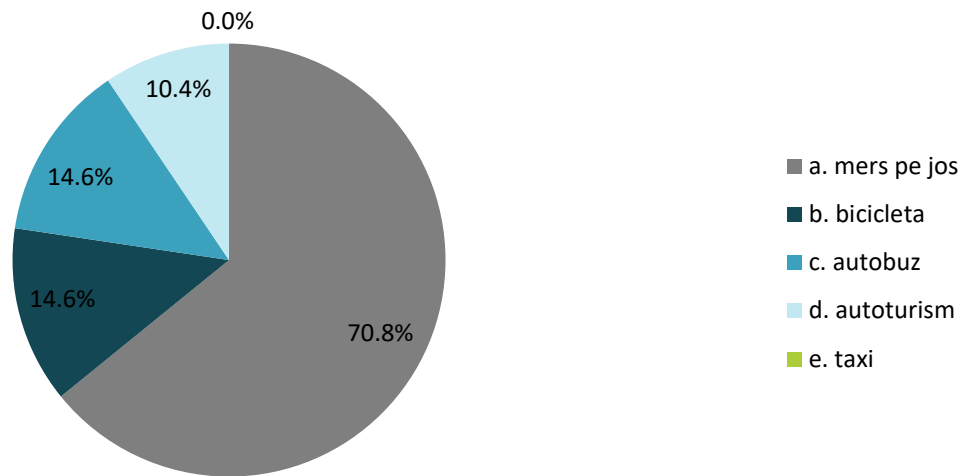
3. Cu aproximație câte minute faci de obicei de acasă până la școală?

97,9% dintre elevii care au oferit un răspuns fac sub 30 de minute până la școală, respectiv 77,1% fac sub 15 minute, iar 20,8% fac între 16-30 de minute până la școală. Peste 30 de minute, până la o ora fac până la școala doar 2,1% dintre respondenți.

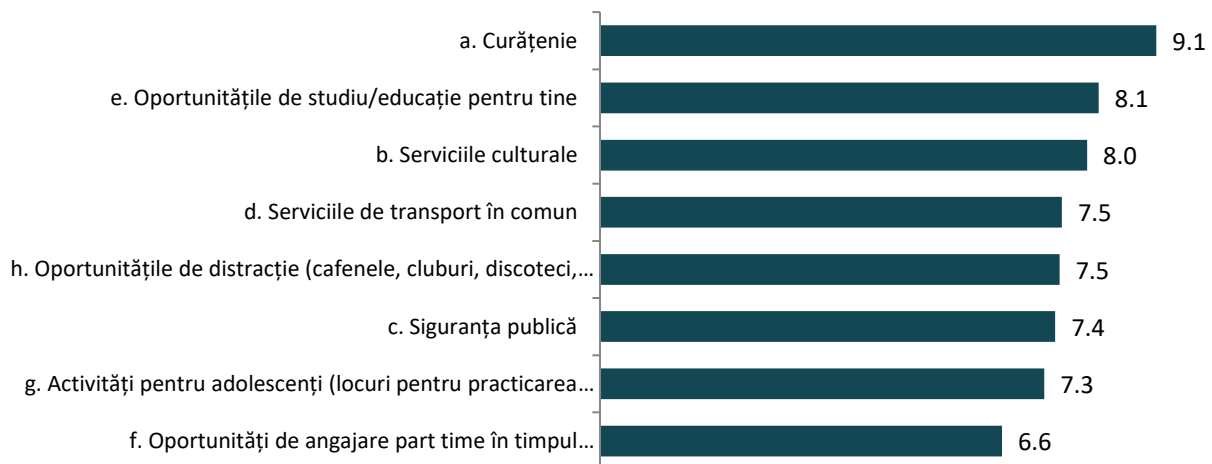
4. Când te deplasezi în interiorul Făgărașului, către școală, folosești în principal...? (posibilitate de alegeri multiple)

Cei mai mulți dintre respondenți, 70,8% merg pe jos spre școală. Pe lângă aceștia, se remarcă o pondere de 14,6% dintre aceștia care utilizează bicicleta, o pondere de 14,6% care utilizează autobuzul și 10,4% care utilizează autoturismul.

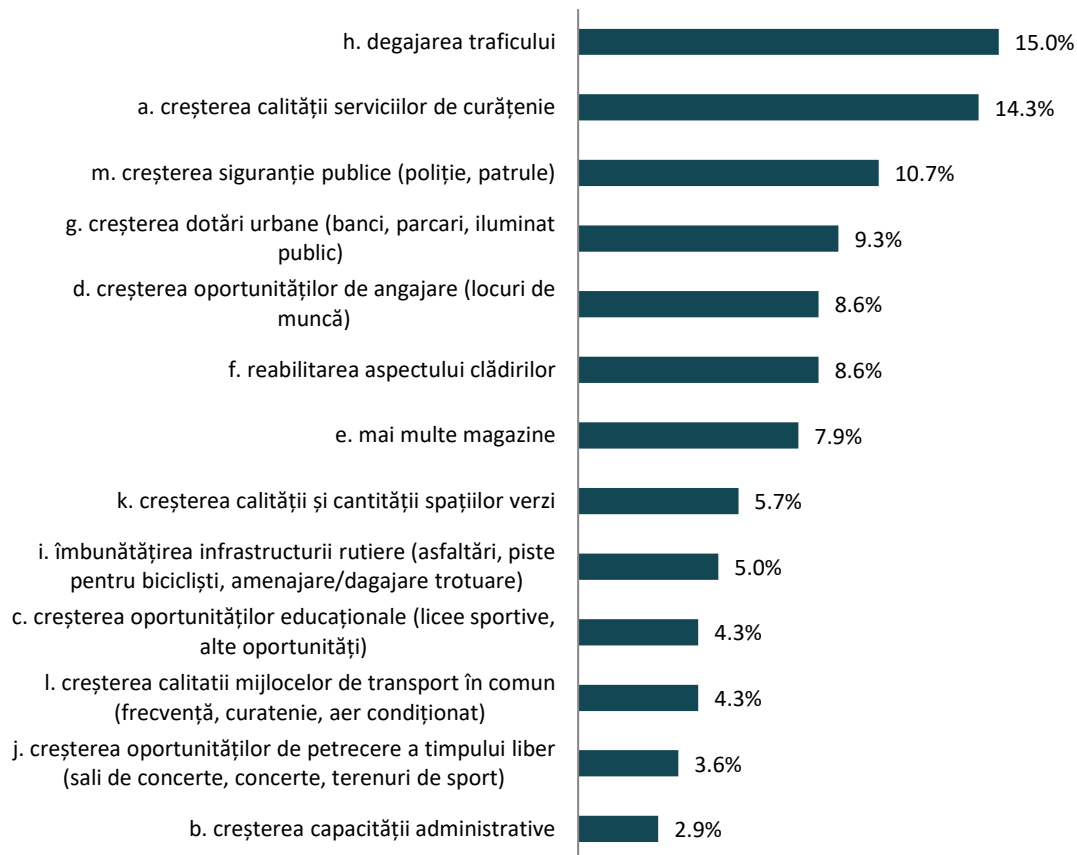
5. Notă de la 1 la 10 pentru cartierul în care locuiești și pentru Făgăraș pentru următoarele aspecte

Cele mai ridicate note, cu o medie de peste 8 a acestora, respondenții au acordate pentru curățenie (9,1), pentru oportunitățile de studiu/educație (8,1) și pentru serviciile culturale (8,0). În schimb, note care au rezultat o medie de sub 7 au fost atribuite oportunităților de angajare în part time în timpul liceului/vacanțelor (6,6). Ierarhizarea acestora, în funcție de răspunsurile acordate este prezentată în figura următoare:

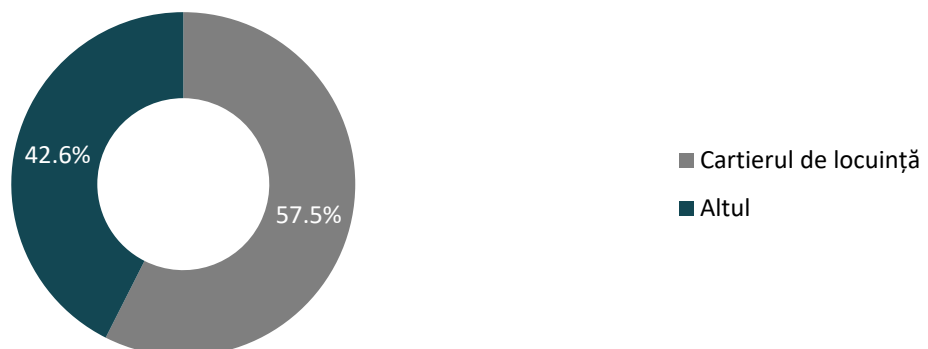
6. Care sunt principalele două aspecte pe care le-ai dori îmbunătățite în cartierul în care locuiești?(posibilitate de alegeri multiple)

Degajarea traficului (15,0%) și creșterea calității serviciilor de curățenie (14,2%) sunt principalele aspecte care reprezintă opțiunile celor mai mulți elevi din perspectiva nevoilor de îmbunătățire în cartierele în care aceștia locuiesc. Opus acestora, creșterea capacității administrative (2,9%) reprezintă opțiunea celor mai puține persoane.

7. Dacă ai avea posibilitatea să îți achiziționezi o locuință, ai vrea să fie în cartierul în care locuiești sau în altul?

Dacă ar avea posibilitatea să achiziționeze o locuință, 57,5% ar vrea să fie în cartierul în care locuiesc, iar 42,6% ar opta spre alt cartier.

8. Care sunt principalele două aspecte pe care le-ai dori îmbunătățite în Făgăraș? (posibilitate de alegeri multiple)

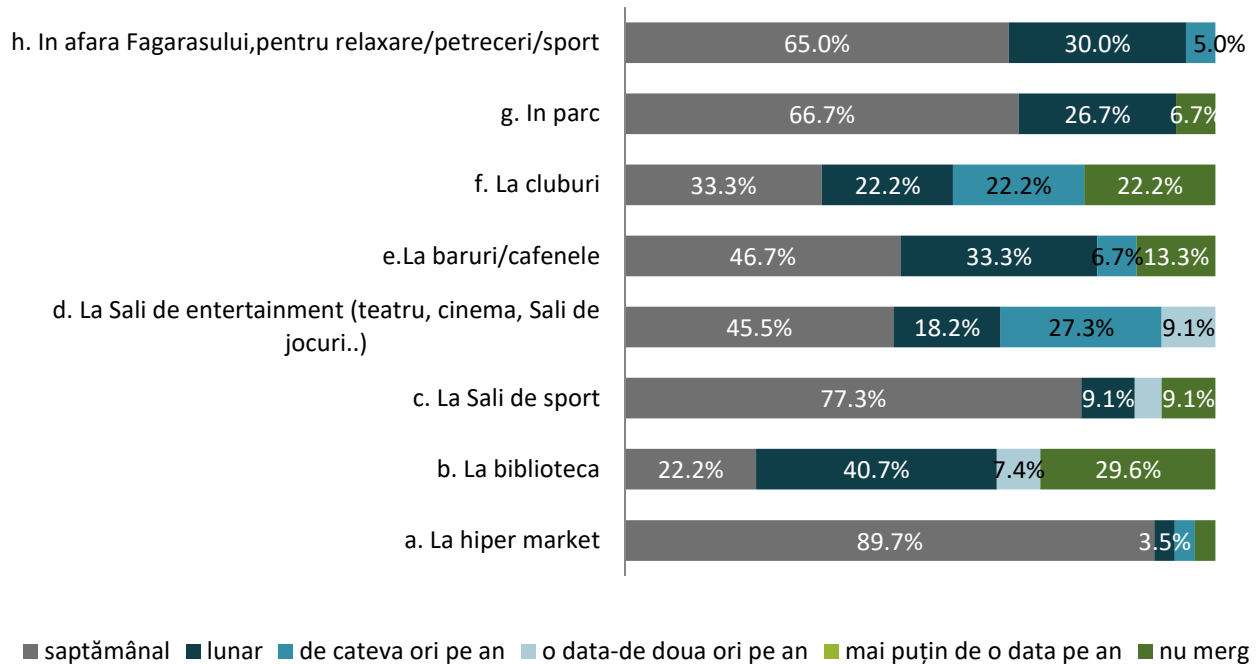
Principalele aspecte pe care peste 10% dintre elevii municipiului Făgăraș le-ar dori îmbunătățite în municipiu sunt serviciile de curățenie (19,1%), creșterea oportunităților de angajare (12,5%) și scăderea prețurilor (12,5%). Opus acestora, amenajarea parcarilor auto (1,5%) și îmbunătățirea condițiilor de trafic (1,5%) sunt considerate aspectele cele mai puțin prioritare.

9. Cât de des obișnuiești să mergi la...?

Referitor la frecventarea locurilor prezentate în figura de mai jos, răspunsurile elevilor evidențiază următoarele aspecte:

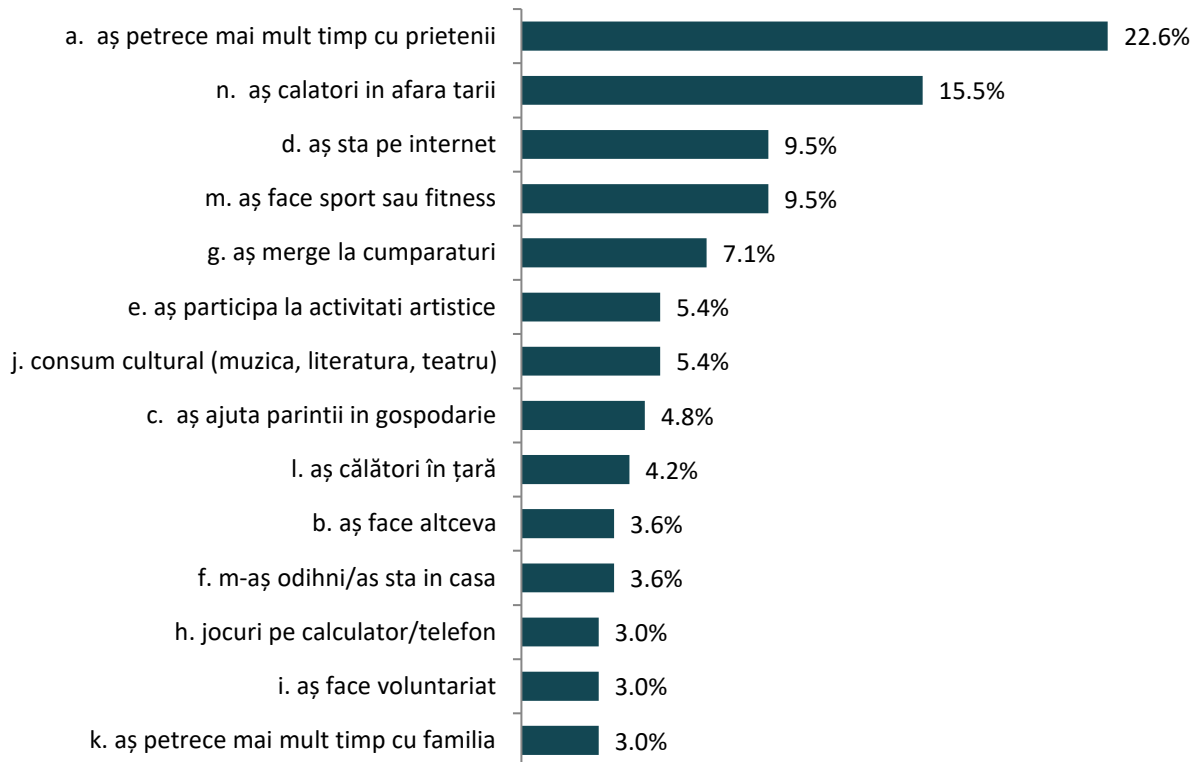
- Hipermarketurile sunt frecventate de către cei mai mulți dintre respondenți săptămânal (89,7% afirmă acest lucru);
- Bibliotecile sunt frecventate de către cei mai mulți dintre respondenți lunar (40,7% afirmă acest lucru);
- Sălile de sport sunt frecventate de către cei mai mulți dintre respondenți săptămânal (77,3% afirmă acest lucru);
- Sălile de entertainment sunt frecventate de către cei mai mulți dintre respondenți săptămânal (45,5% afirmă acest lucru);
- Barurile și cafenelele sunt frecventate de către cei mai mulți dintre respondenți săptămânal (46,7% afirmă acest lucru);
- Cluburile sunt frecventate săptămânal de către 33,3% dintre respondenți;
- Parcurile sunt frecventate de către cei mai mulți dintre respondenți săptămânal (66,7% afirmă acest lucru);
- Merg în afara municipiului Făgăraș pentru relaxare, petreceri și sport săptămânal cei mai mulți dintre respondenți (65,0% afirmă acest lucru).

10. Dacă ai avea timp liber, cum ai prefera să ți-l petreci? (două răspunsuri)

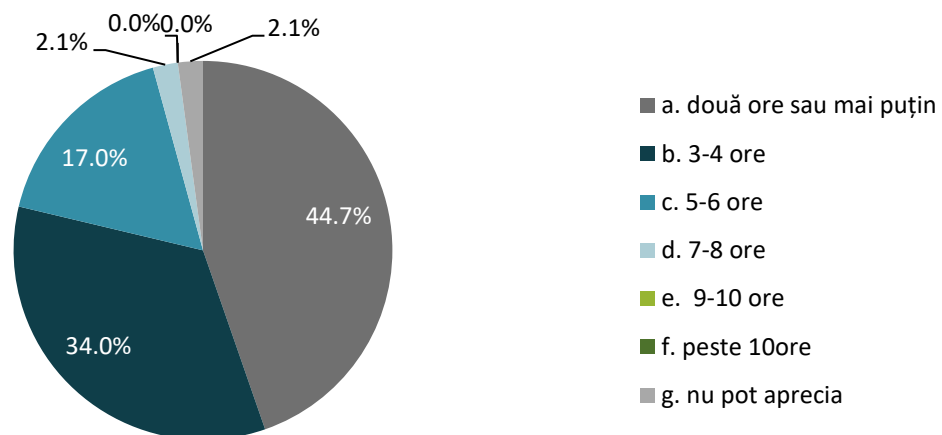
Cei mai mulți dintre elevi, dacă ar avea timp liber, ar prefera să petreacă mai mult timp cu prietenii (22,6%), ar prefera să călătorească în afara țării (15,5%), ar prefera să stea pe internet (9,5%) și ar prefera să facă sport sau fitness (9,5%). Opus acestora, cei mai puțini dintre elevi ar prefera să joace jocuri pe calculator sau telefon (3,0%), ar face voluntariat (3,0%) sau ar petrece mai mult timp cu familia (3,0%). Ierarhizarea activităților, în ordinea preferințelor elevilor este prezentată în figura următoare:

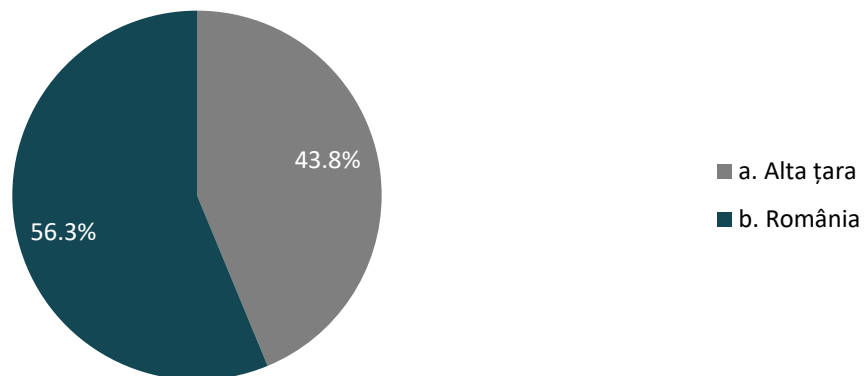
11. Cât de mult utilizezi internetul într-o zi? (ore)

Cei mai mulți dintre elevi susțin faptul că utilizează internetul sub 4 ore pe zi, respectiv 44,7% susțin faptul că utilizează internetul două ore sau mai puțin, iar 34,0% susțin faptul că utilizează internetul 3-4 ore pe zi. Doar 2,1% din totalul respondenților susțin faptul că utilizează internetul 7-8 ore pe zi, iar între 5-6 ore pe zi internetul este utilizat de către 17,0% dintre respondenți.

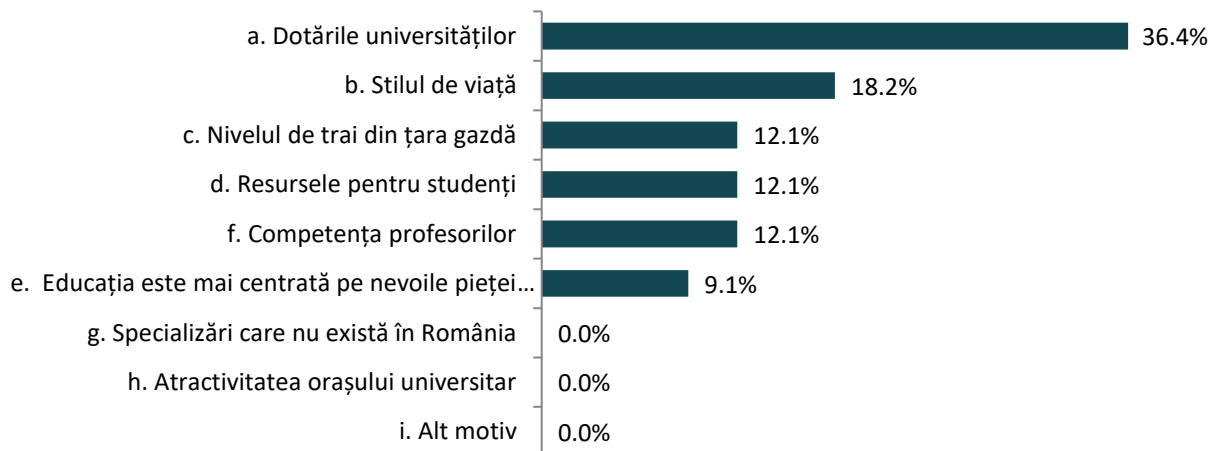
12. Intenționezi să urmezi o facultate în...?

În timp ce 56,3% intenționează să urmeze o facultate în România, restul de 43,8% intenționează să urmeze o facultate în altă țară.

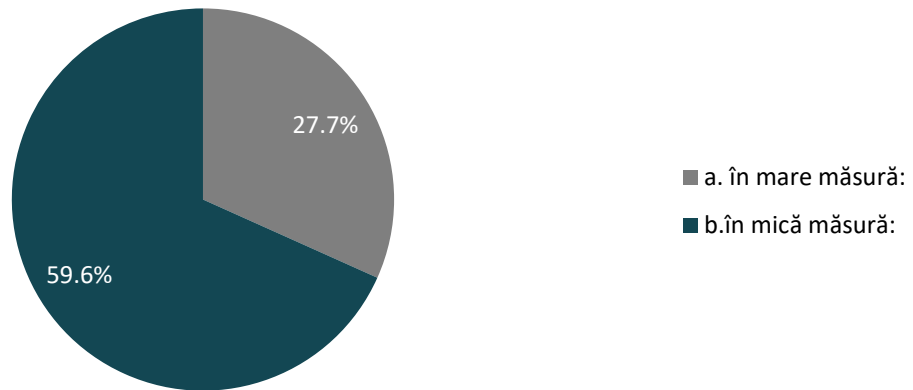
13. Care sunt principalele motive pentru care ai opta pentru continuarea studiilor în altă țară?

Atât dotările universităților (36,4%), cât și stilul de viață (18,2%) se regăsesc printre principalele motive pentru care elevii municipiului Făgăraș ar opta pentru continuarea studiilor în străinătate. Alte motive pentru care aceștia ar opta pentru continuarea studiilor în străinătate sunt nivelul de trai din țara gazdă (12,1%), resursele pentru studenți (12,1%), competența profesorilor (12,1%) și faptul că educația este mai centrată pe nevoile pieței muncii (9,1%).

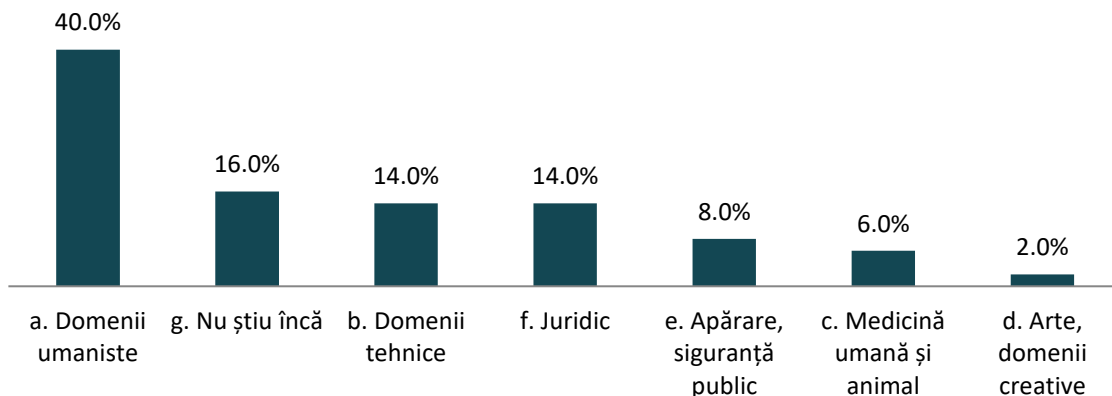
14. În ce măsură crezi că îți poți găsi un loc de muncă în Făgăraș după terminarea facultății?

59,6% dintre elevi consideră faptul că ar exista o posibilitate mică de a găsi un loc de muncă în municipiul Făgăraș după terminarea facultății, în timp ce 27,7% susțin opusul.

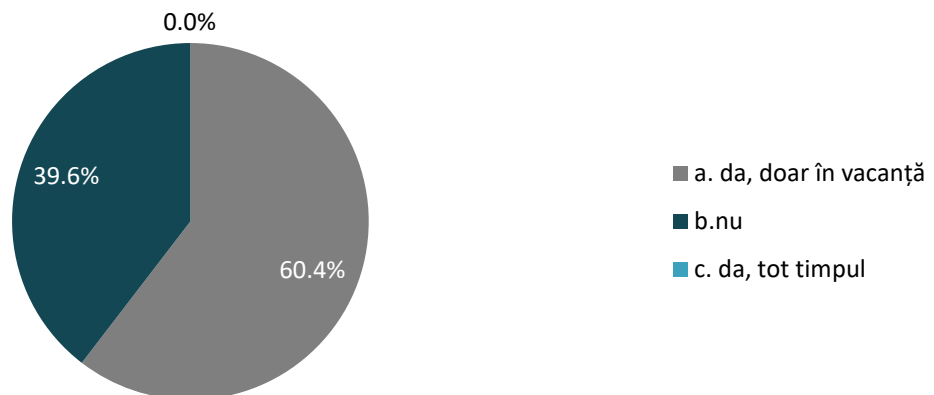
15. În ce domeniu ți-ar plăcea să lucrezi?

Domeniile umaniste sunt opțiunea celor mai mulți elevi (40,0%) ca viitoare potențiale domenii de muncă preferate, urmate apoi de domeniile tehnice (14,0%) și juridice (14,0%). Un număr mediu de respondenți ar opta spre domeniul apărării și siguranței publice (8,0%) și medicina umană și animală (6,0%), iar cei mai puțini ar opta spre arte și domenii creative (2,0%).

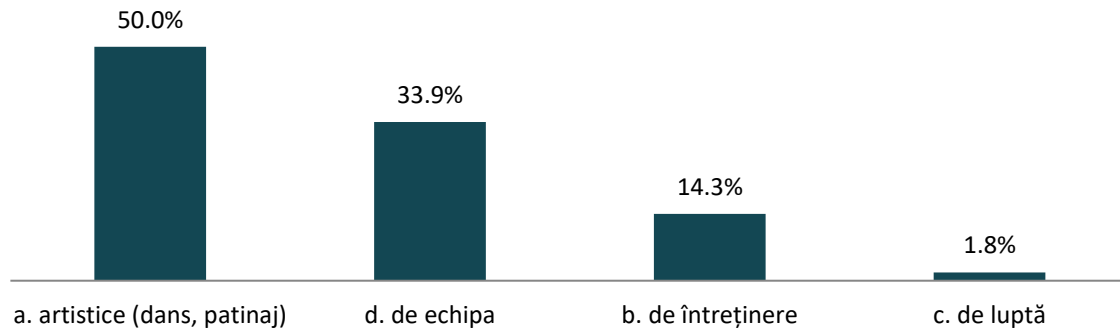
16. Pe perioada liceului ai vrea să lucrezi part-time?

Cei mai mulți dintre elevi, 60,4% ar dori să lucreze perioada liceului, dar doar în vacanță, în timp ce 39,6% nu doresc acest lucru.

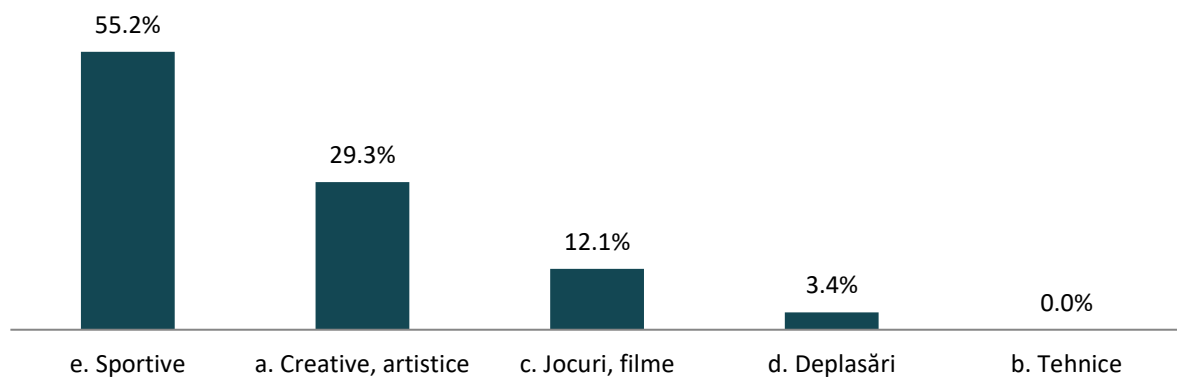
17. Practici vreun sport? dacă da, de care?

Jumătate dintre elevi, 50,0% practică sporturi artistice, 33,9% practică sporturi de echipă, 14,3% practică sporturi de întreținere, iar 1,8% practică sporturi de luptă.

18. Ai vreun hobby?

Sportul este principalul hobby în preferințele elevilor din municipiul Făgăraș, 55,2% dintre aceștia optând spre această activitate. După activitățile sportive, hobby-ul practicat de către cei mai mulți dintre respondenți, respectiv de către 29,3% sunt activitățile creative și artistice. Jocurile și filmele sunt specifice pentru 12,1% dintre respondenți, deplasările pentru 3,5% dintre respondenți, iar activitățile tehnice nu se regăsesc printre hobby-urile acestora.

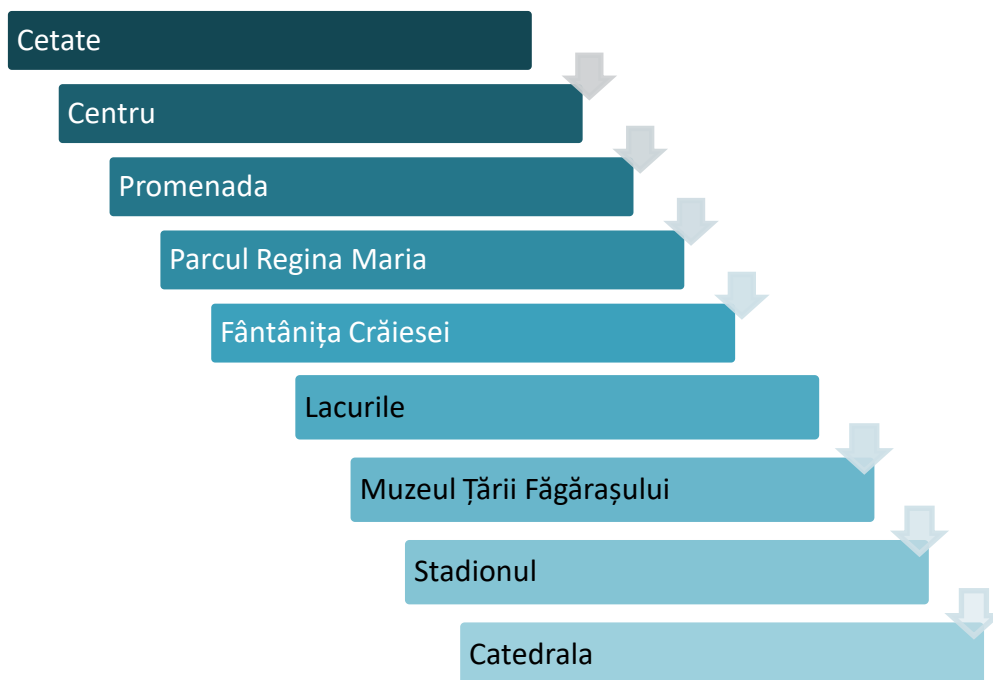
19. Până în prezent ai fost implicat în....?

Activitățile în care cei mai mulți elevi au fost implicați sunt echipele și cluburile sportive (32,6%), Crucea Roșie (16,3%), organizații pentru protejarea mediului (8,7%) și grupuri artistice sau de hobby pentru teatru, fotografie (8,7%). În funcție de numărul elevilor implicați, de la activitățile care cuprind cel mai numeros număr de elevi din municipiul Făgăraș, până la activitățile ce cuprind cel mai scăzut număr de elevi din municipiul Făgăraș, ierarhizarea acestora este prezentată în figura de mai jos:

20. Care este cel mai frumos loc din Făgăraș?

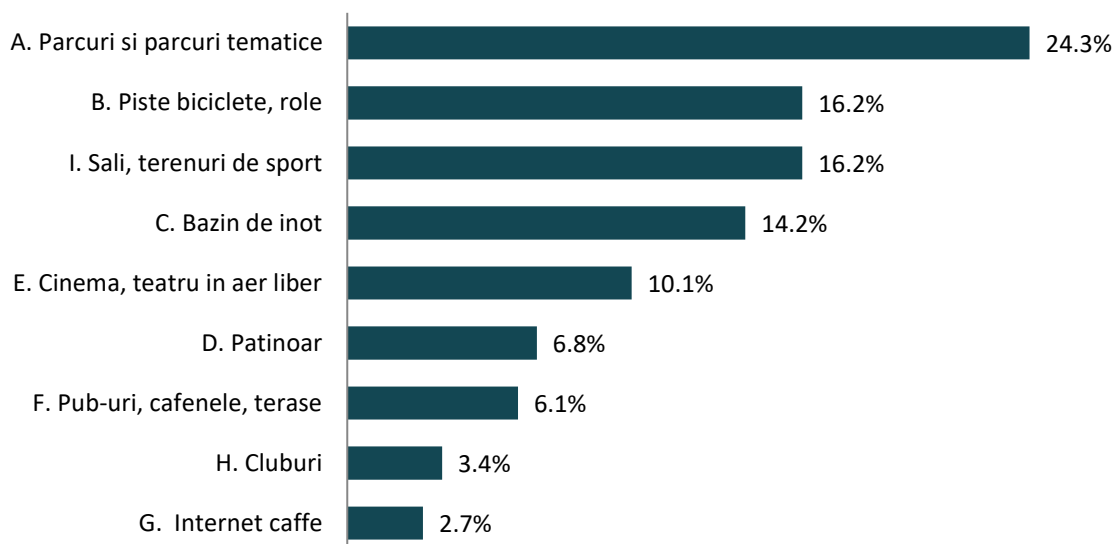
Următoarele sunt considerate de către elevii municipiului Făgăraș, în ordine, cele mai frumoase locuri din municipiu:

21. Ce fel de spațiu ar trebui amenajat pentru tineri ca tine?

Parcurile și parcurile tematice (24,3%), piste pentru biciclete și role (16,2%) și sălile și terenurile de sport (16,2%) sunt indicate de către cei mai mulți elevi ca fiind spații necesare de amenajat în municipiul Făgăraș. Toate elementele reprezintă opțiunea unui număr de peste 5 respondenți, dar totuși internet cafe-urile (2,7%) și cluburile (3,4%) sunt considerate necesare de către cel mai scăzut număr de respondenți. În ordinea necesității acestora, spațiile pentru tineret care ar putea fi construite în municipiul Făgăraș sunt următoarele:

22. Cel mai frumos concert la care ai fost?

Cei mai mulți dintre elevii respondenți consideră concertele cântate de Andra, Andia, Delia, Holograf, Inna, Iris, Smiley și Trei Sud Est ca fiind cele mai frumoase concerte la care au participat. Alte concerte amintite de către un număr mai scăzut de respondenți sunt: Afrojack, Alex Velea, Alina Sorescu, Amna, Bug Mafia, Carla's Dreams, Depeche Mode, Dorian Popa, Fuego, My Dying Bride, Pasărea Phoenix, Rita Ora, concertele de la Saga Festival, Ștefan Bănică, concertele de la Untold, Vexxatu, Vladuța Lupău și concertele Gașca Zurli.

23. Ce concert ți-ai dori în Făgăraș în anul următor?

Cei mai mulți dintre respondenți indică faptul că în anul următor și-ar dori următoarele concerte în municipiul Făgăraș: Andia, Andra, Cargo, Compact, Delia Depeche Mode, Iris sau Smiley. Pe lângă acestea, au fost indicate de către un număr mai scăzut de respondenți următoarele concerte: Ami, Armonia, Carla's Dreams, Justin Bieber, Monica Anghel, Puia, Rita Ora, Selly, Tiesto, Timmy Trumpet și Vlăduța Lupău.

24. Care este cel mai interesant eveniment la care ai participat?

Cele mai interesante evenimente la care elevii municipiului Făgăraș au participat sunt Untold, zilele orașului, Artmania, Bike & Like, Bikeathon, Făgăraș Fest 2021, Tiff și teatru de stradă.

25. Ce eveniment ți-ai dori în Făgăraș în anul următor?

Pe viitor în municipiul Făgăraș, majoritatea respondenților ar dori festival de muzică, festival de film, concert de muzică, evenimente artistice, concursuri sportive, teatre în aer liber și evenimente caritabile.

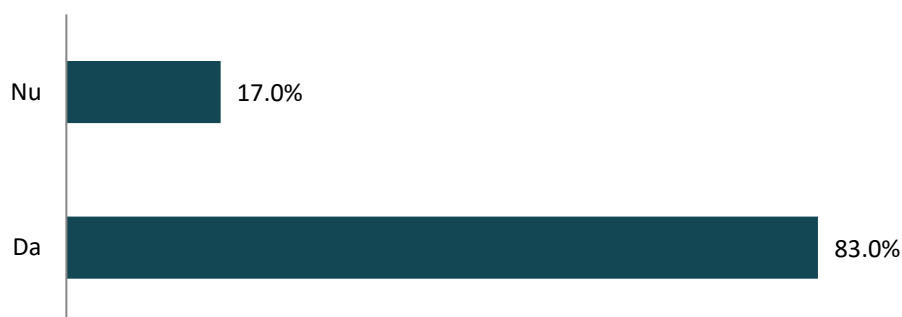
26. Ați fi de acord cu banda unică pentru transport în comun?

Aproape toți elevii, respectiv 95,7% ar fi de acord cu o bandă unică pentru transportul în comun. Doar 4,4% nu ar fi de acord cu acest lucru.

27. Ați fi de acord cu instituirea unei taxe de acces auto pentru zona centrală?

83,0% dintre chestionați ar fi de acord cu instituirea unei taxe de acces auto pentru zona centrală, iar opus acestora, 17,0% nu ar fi de acord cu această reglementare.

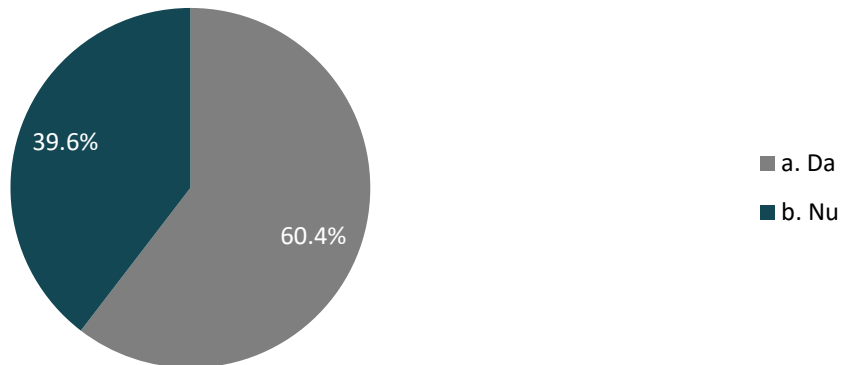
28. Ați fi de acord cu închiderea unor străzi din zona centrală și transformarea lor în artere pietonale?

Aproape 100% (97,8%) dintre respondenți ar fi de acord cu închiderea unor străzi din zona centrală și transformarea acestora în zone pietonale.

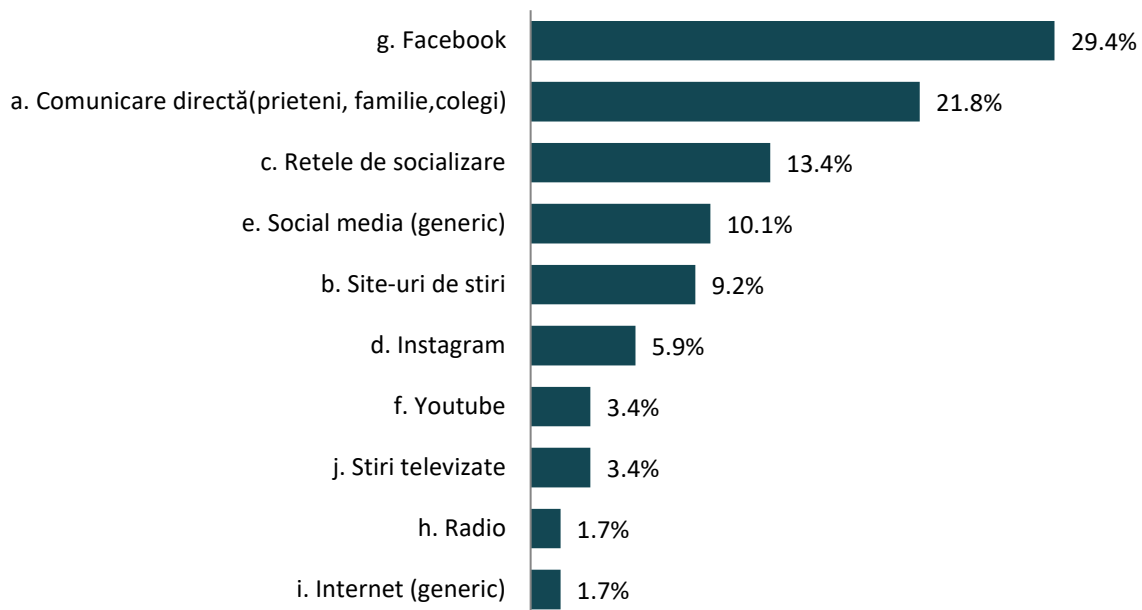
29. Ai fost până acum în străinătate?

Peste jumătate (60,4%) dintre elevii care au oferit un răspuns în cadrul prezentului sondaj de opinie au fost până acum în străinătate, iar 39,6% dintre aceștia nu au fost până acum în străinătate.

30. De unde afli tu informațiile cu privire la proiectele din Făgăraș care te vizează în mod direct?

Jumătate dintre respondenți află informații cu privire la proiectele din municipiul Făgăraș care îi vizează în mod direct de pe Facebook (29,4%) și din comunicarea directă cu prietenii, familia și colegii (21,8%). Toate modalitățile de informare prezentate în figura de mai jos sunt utilizate de către respondenți, dar cel mai rar aceștia află informațiile cu privire la proiectele din municipiu de pe internet (generic) (1,7%) și de la radio (1,7%).

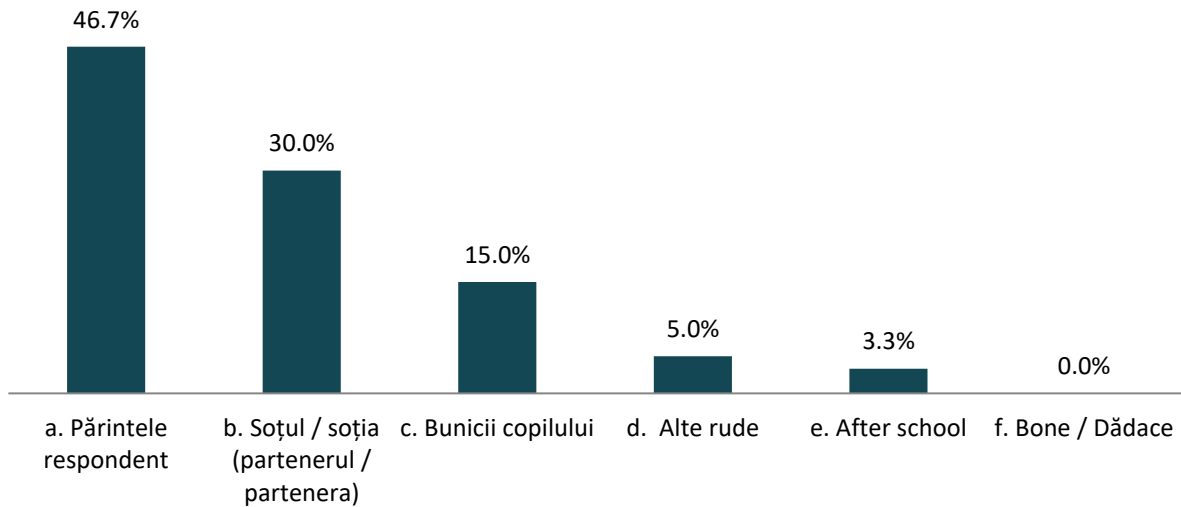
CHESTIONARUL DEDICAT PĂRINȚI

La conturarea direcțiilor de orientare ale Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș, prin prisma chestionarului pentru părinți, au participat 60 de persoane.

1. Cine se ocupă de creșterea și îngrijirea copiilor în viața de zi cu zi?

În proporții de 76,7% dintre respondenți se ocupă de creșterea și îngrijirea copiilor în viața de zi cu zi. În 15,0% dintre situații de creșterea acestora se ocupă bunicii, iar în 5,0% se ocupă alte rude. Doar 3,3% apelează la serviciile de tip after school.

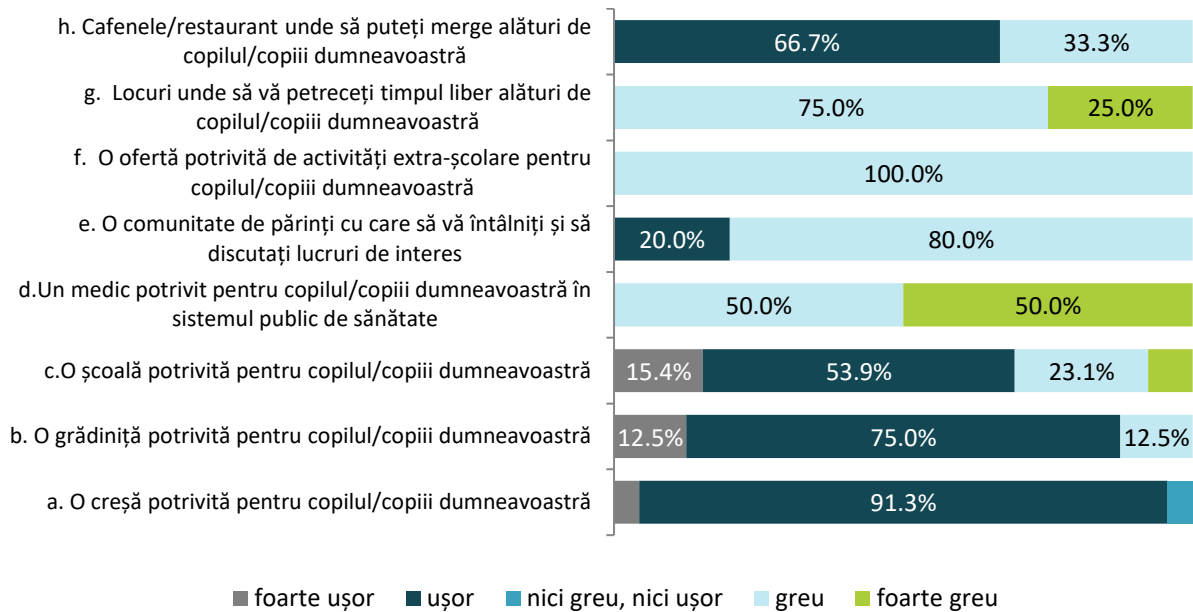

2. Cât de ușor sau cât de greu vă este să găsiți în apropierea locuinței dumneavoastră

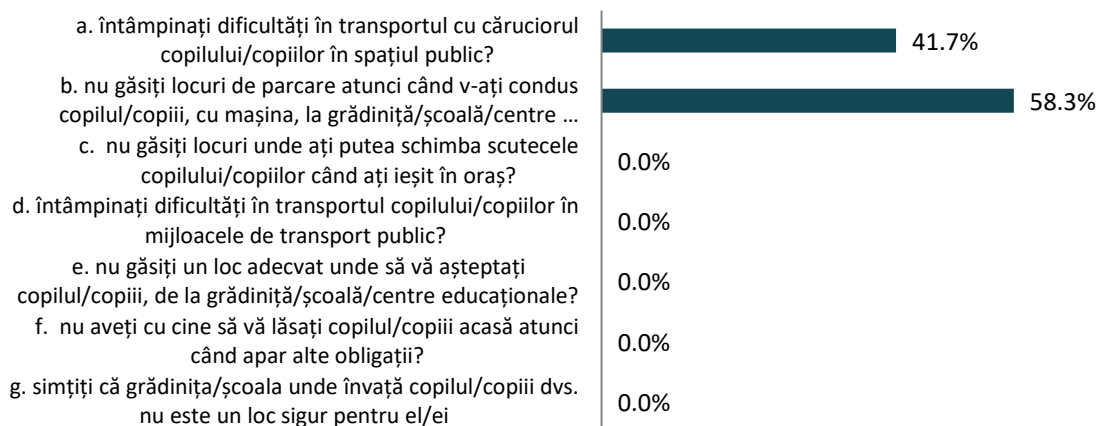
În urma răspunsurilor furnizate de către părinții respondenți în cadrul prezentului sondaj, au rezultat următoarele concluzii:

- O creșă potrivită pentru copilul/copiii acestora este considerată de către cei mai mulți respondenți ușor de găsit (91,3% consideră acest lucru);
- O grădiniță potrivită pentru copilul/copiii acestora este considerată de către cei mai mulți respondenți ușor de găsit (75,0% consideră acest lucru);
- O școală potrivită pentru copilul/copiii acestora este considerată de către cei mai mulți respondenți ușor de găsit (53,9%), în timp ce totuși, aproape un sfert dintre aceștia consideră grea găsirea unei școli potrivite (23,1% consideră acest lucru);
- Un medic potrivit pentru copilul/copiii acestora în sistemul public de sănătate este considerat de către cei mai mulți respondenți greu (50,0% consideră acest lucru) și foarte greu (50,0% consideră acest lucru) de găsit;
- O comunitate de părinți cu care aceștia să se întâlnească și să discute lucruri de interes este considerată de către cei mai mulți respondenți greu de găsit (80,0% consideră acest lucru);
- O ofertă potrivită de activități extra-școlare pentru copilul/copiii acestora este considerată de către toți respondenții greu de găsit (100% consideră acest lucru);
- Locurile unde să își petreacă timpul liber alături de copilul/copiii acestora sunt considerate de către majoritatea respondenților greu de găsit (75,0% consideră acest lucru);
- Cafenelele/restaurantele unde să meargă alături de copilul/copiii acestora sunt considerate de către majoritatea respondenților ușor de găsit (66,7% consideră acest lucru).

3. Unde este cazul, vi se întâmplă des să ...?

Cei mai mulți părinți, respectiv 58,3% dintre aceștia susțin faptul că se întâmplă des să nu găsească locuri de parcare atunci când conduc copilul/copiii cu mașina la grădiniță, la școală sau diverse centre. Un număr de asemenea ridicat de părinți, 41,7% mai susțin faptul că întâmpină dificultăți în transportul cu căruciorul copilului în spațiul public.

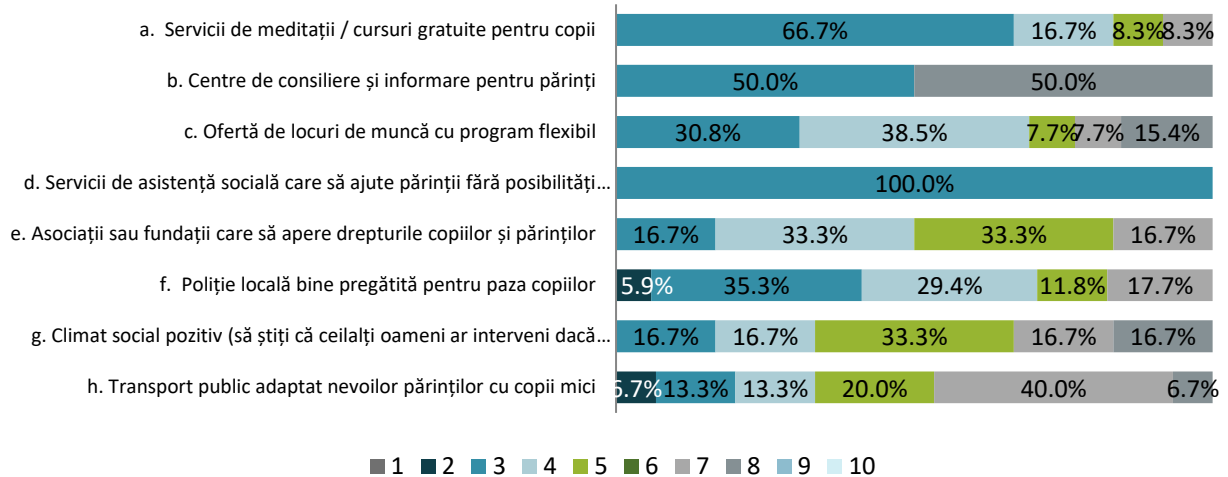
4. Acordați o notă de la 1 la 10 Făgărașului în ceea ce privește fiecare dintre următoarele aspecte, unde 1 înseamnă „foarte slab”, iar 10 „foarte bun”

Aspectele notate de către respondenți cu cele mai mari note sunt centrele de consiliere și informare pentru părinți, dar acest aspect a fost notat, de asemenea, de către cel mai scăzut număr de respondenți. Acesta este singurul cu o medie a notelor acordate de peste 5, restul acestora având o medie a notelor acordate de sub 5. În ordinea mediilor rezultate, ierarhizarea acestora este următoarea, de la cele mai mari la cele mai mici note acordate de către respondenți:

1. Centre de consiliere și informare pentru părinți (5,5 media notelor acordate);
2. Transport public adaptat nevoilor părinților cu copii mici (5,4 media notelor acordate);
3. Climat social pozitiv (să știți că ceilalți oameni ar interveni dacă copilul/copiii dvs. ar păți ceva) (5,33 media notelor acordate);

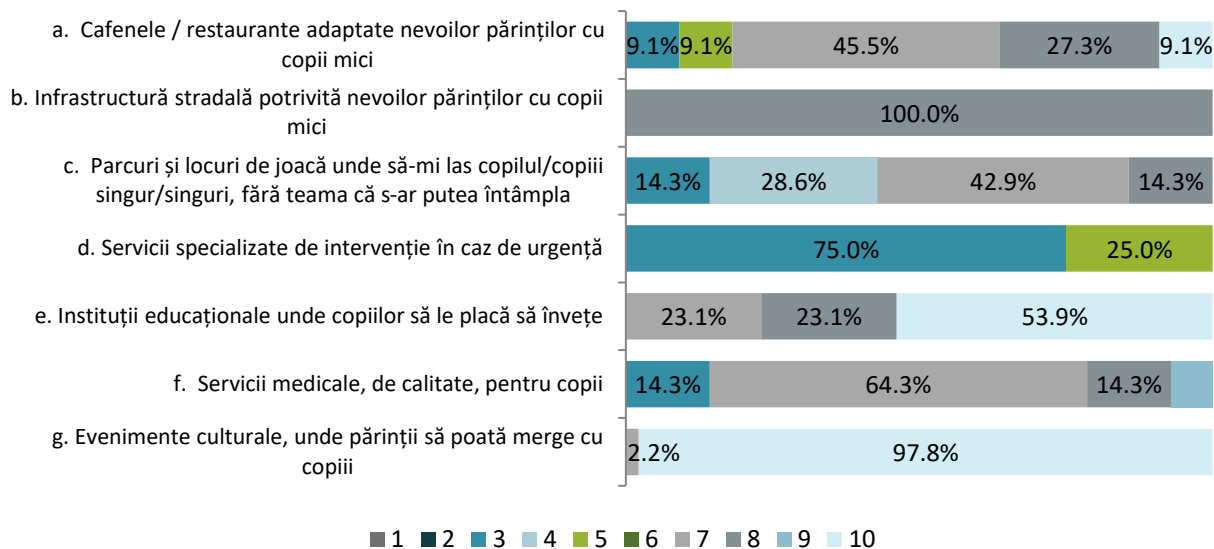
4. Asociații sau fundații care să apere drepturile copiilor și părinților (4,67 media notelor acordate);
5. Ofertă de locuri de muncă cu program flexibil (4,62 media notelor acordate);
6. Poliție locală bine pregătită pentru paza copiilor (4,18 media notelor acordate);
7. Servicii de meditații / cursuri gratuite pentru copii (3,67 media notelor acordate);
8. Servicii de asistență socială care să ajute părinții fără posibilități financiare (3 media notelor acordate).

5. Acordați o notă de la 1 la 10 Făgărașului în ceea ce privește fiecare dintre următoarele aspecte, unde 1 înseamnă „foarte slab”, iar 10 „foarte bun”

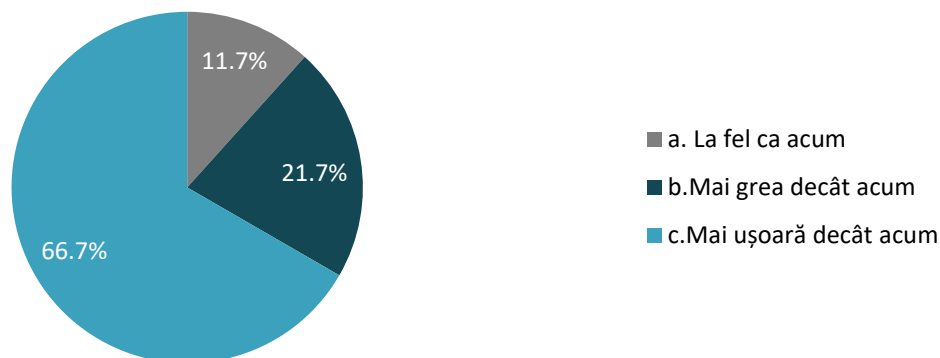
Cele mai mari note, respectiv aspectele cu o medie de peste 8 sunt acordate pentru evenimentele culturale, unde părinții să poată merge cu copiii, instituțiile educaționale unde copiii să le placă să învețe și infrastructura stradală potrivită nevoilor părinților cu copii mici. Cele mai mici note sunt acordate de către respondenți, cu o medie de sub 6 pentru aspecte precum parcurile și locurile de joacă unde să își lase copilul/copiii singur/singuri, fără teama că s-ar putea întâmpla ceva rău și pentru serviciile specializate de intervenție în caz de urgență. Astfel, în urma notelor acordate de către respondenți aspectelor date, rezultă următoarea ierarhizare:

- Evenimente culturale, unde părinții să poată merge cu copiii (9,9 media notelor acordate);
- Instituții educaționale unde copiii să le placă să învețe (8,9 media notelor acordate);
- Infrastructură stradală potrivită nevoilor părinților cu copii mici (8,0 media notelor acordate);
- Cafenele / restaurante adaptate nevoilor părinților cu copii mici (7,0 media notelor acordate);
- Servicii medicale, de calitate, pentru copii (6,7 media notelor acordate);
- Parcuri și locuri de joacă unde să-mi las copilul/copiii singur/singuri, fără teama că s-ar putea întâmpla (5,7 media notelor acordate);
- Servicii specializate de intervenție în caz de urgență (3,5 media notelor acordate).

6. După părerea dvs., în Făgăraș, peste 10 ani, viața unui părinte va fi, în general

Cei mai mulți părinți, 66,7% din totalul respondenților consideră faptul că viața unui părinte peste 10 ani va fi mai ușoară decât acum. 21,7% consideră faptul că aceasta va fi mai grea decât acum, iar 11,7% consideră faptul că aceasta va fi mai ușoară.

CHESTIONARUL DEDICAT PENSIONARILOR

La conturarea direcțiilor de orientare ale Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș, prin prisma chestionarului pentru pensionari, au participat 65 de persoane.

1. Din perspectiva dvs., de pensionar, care dintre următoarele afirmații descriu situația din Făgăraș?

Afirmațiilor conform cărora persoanele vârstnice dispun de facilități la transportul public (27,7% consideră acest lucru) și afirmațiile conform cărora sunt organizate cursuri diverse (de cultură generală, de reintegrare pe piața muncii, etc.) pentru persoanele vârstnice (27,7% consideră acest lucru) sunt principalele care descriu situația din municipiul Făgăraș, conform pensionarilor respondenți. În funcție de afirmațiile care descriu cel mai bine situația din municipiul Făgăraș, acestea au fost ierarhizate în urma răspunsurilor oferite de respondenți conform următoarei figuri:

2. Din perspectiva dvs., de pensionar, care dintre următoarele afirmații descriu situația din Făgăraș ?

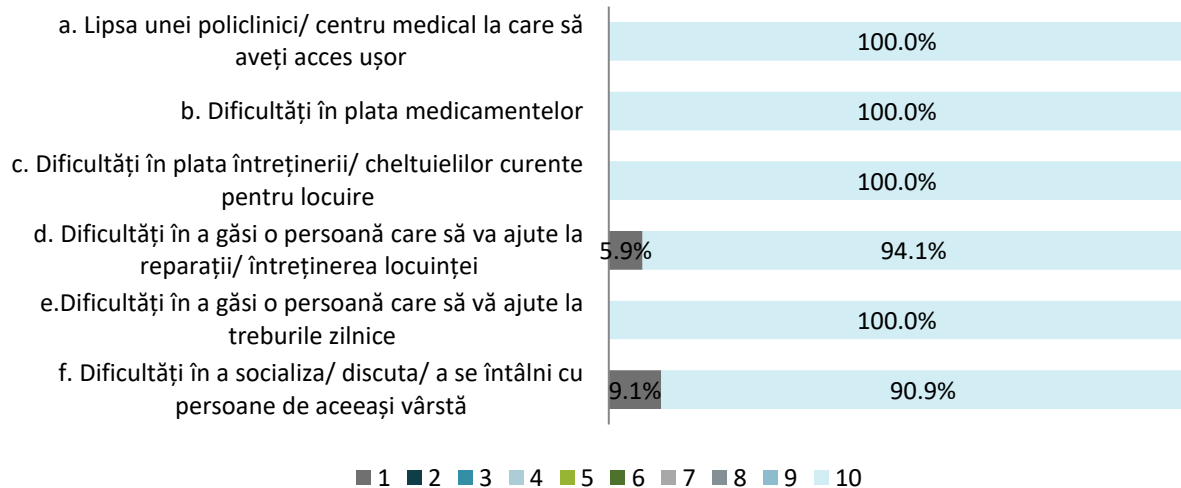
O mare parte (60,0%) dintre respondenții pensionari ai municipiului Făgăraș se simt singuri (24,6%), se tem de situația în care alte persoane i-ar agresa fizic (21,5%) sau le-ar fura bani sau alte lucruri (13,9%). În funcție de opiniile acestora, afirmațiile care descriu situația din municipiul Făgăraș sunt ierarhizate în următoarea figură:

3. Acordați o notă de la 1(foarte puțin important) la 10 (foarte grav) pentru cât de gravă considerați că este în cazul dvs. fiecare dintre următoarele probleme semnalate de către alți pensionari:

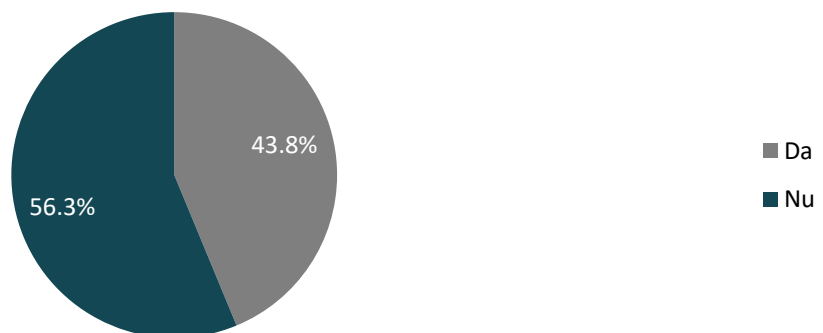

Conform notelor acordate problemelor semnalate de către pensionari și prezentate în figura de mai jos, toate acestea reprezintă probleme foarte importante cu o medie a acestora de peste 9,2.

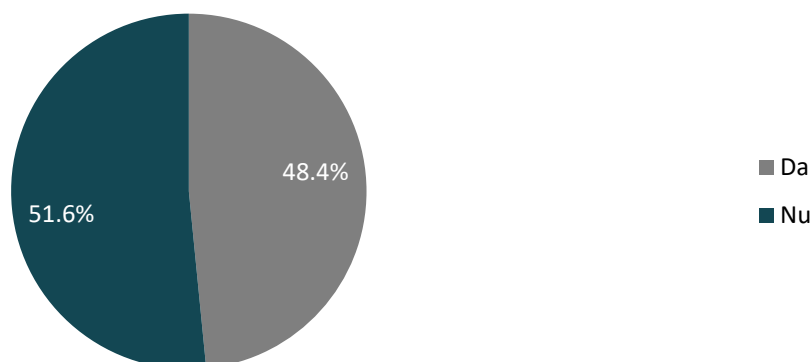
4. Ați auzit de centre de zi pentru seniori?

În timp ce 43,8% dintre respondenți au auzit de centrele de zi pentru seniori, 56,3% nu au auzit despre acestea.

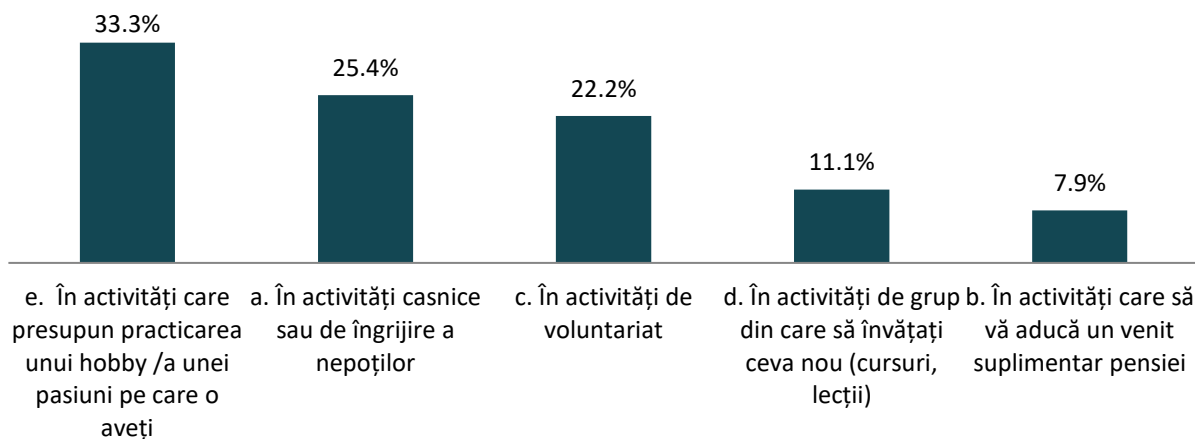
5. Ați auzit de centre de asistență permanentă pentru seniori (azil)?

51,6% din totalul chestionaților cunosc informații referitoare la centrele de asistență permanentă pentru seniori, iar restul de 48,4% nu au auzit despre acestea.

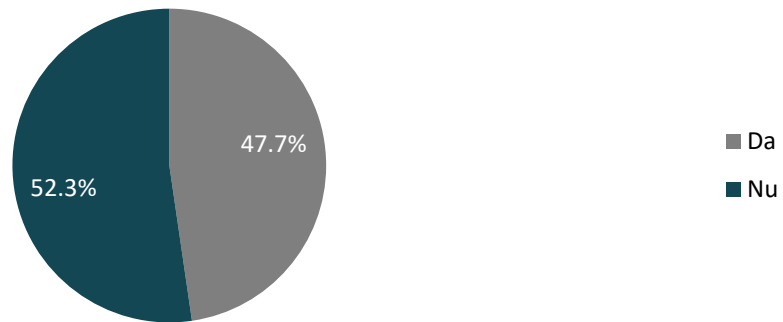
6. In prezent sunteți implicat/ă...

Cei mai mulți pensionari sunt implicați în activități care presupun practicarea unui hobby sau a unei pasiuni pe care aceștia o au, respectiv 33,3% din totalul acestora. O pondere de asemenea ridicată dintre aceștia sunt implicați în activități casnice sau de îngrijire a nepoților – 25,4%, iar alți 22,2% sunt implicați în activități de voluntariat. În activități de grup din care să învețe ceva nou sunt implicați circa 11,1%, iar cei mai puțini sunt implicați în activități care să le aducă un venit suplimentar pensiei.

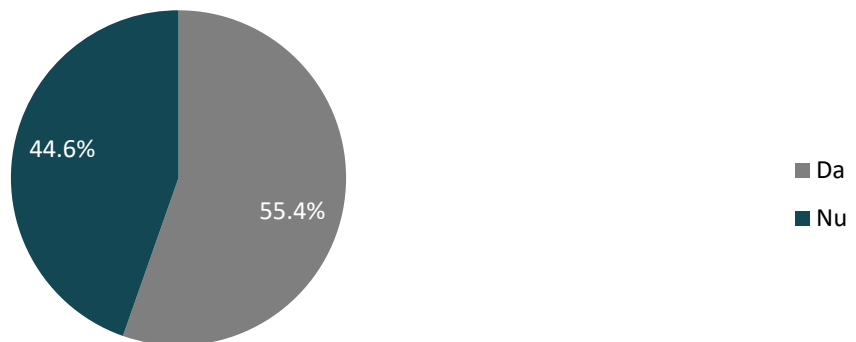
7. Ați fost în excursii în afara localității?

52,3% dintre respondenți nu au fost în excursii în afara localității, iar ponderea celor care au fost în excursii în afara localității este de 47,7%.

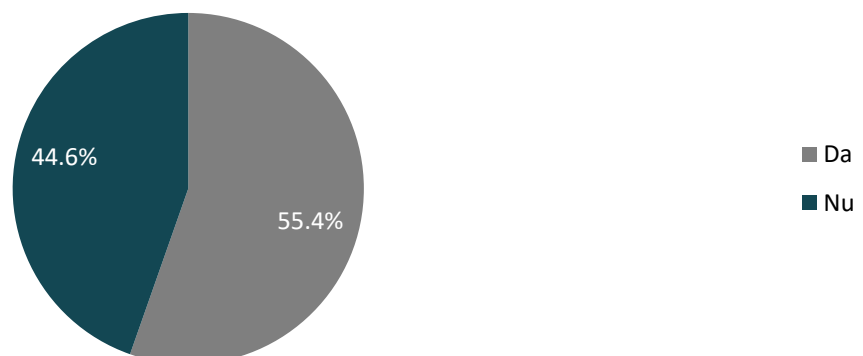
8. Ați participat la târguri, festivaluri, concerte de muzică în aer liber?

Mai puțin de jumătate din totalul respondenților, respectiv 44,6% nu au participat la târguri, festivaluri sau concerte de muzică în aer liber, iar restul de 55,4% au participat la astfel de evenimente.

9. Ați participat la evenimentele culturale sau artistice?

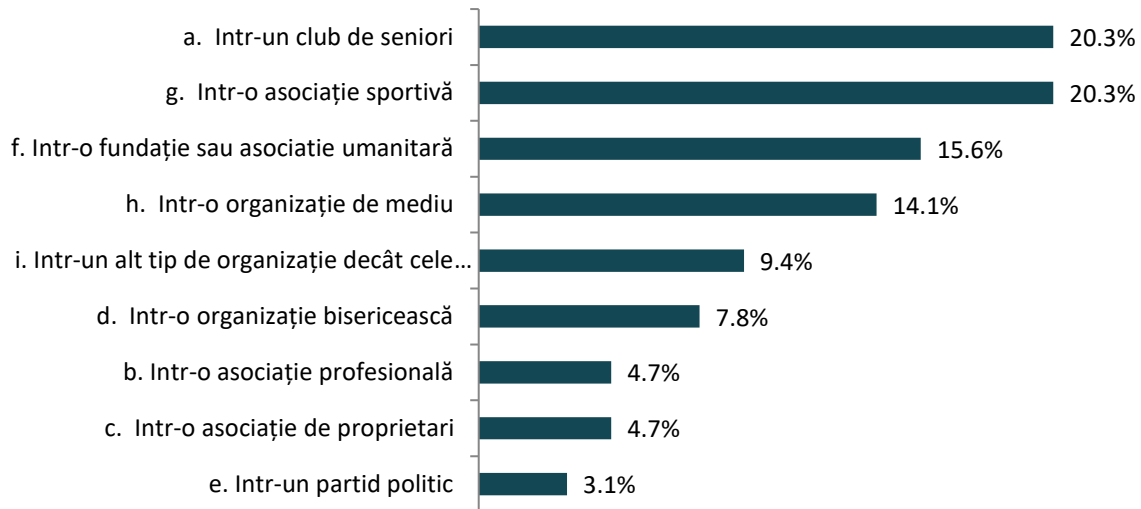
44,6% dintre respondenți nu au participat la evenimente culturale sau artistice, iar ponderea celor care au participat la astfel de evenimente este de 55,4%.

10. Sunteți membru/membră...

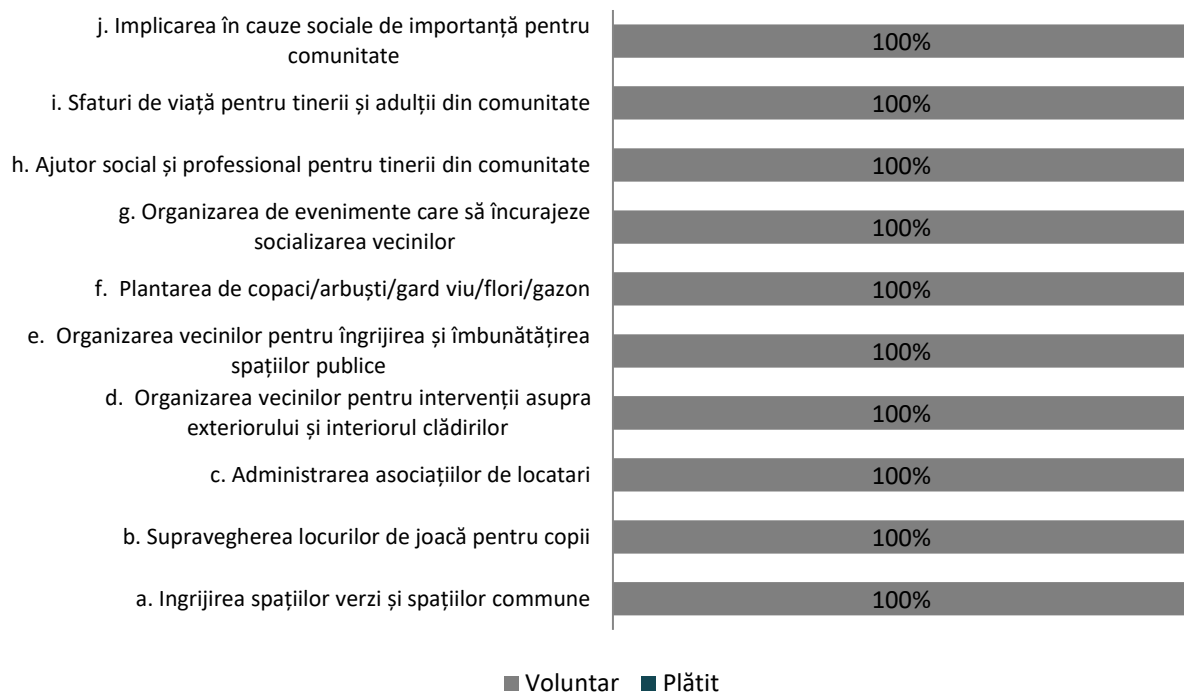
Respondenții, pensionari ai municipiului Făgăraș sunt membrii în majoritatea asociațiilor și organizațiilor prezentate în figura de mai jos. Cel mai numeros număr de respondenți sunt membri în cluburi de seniori și în asociații sportive.

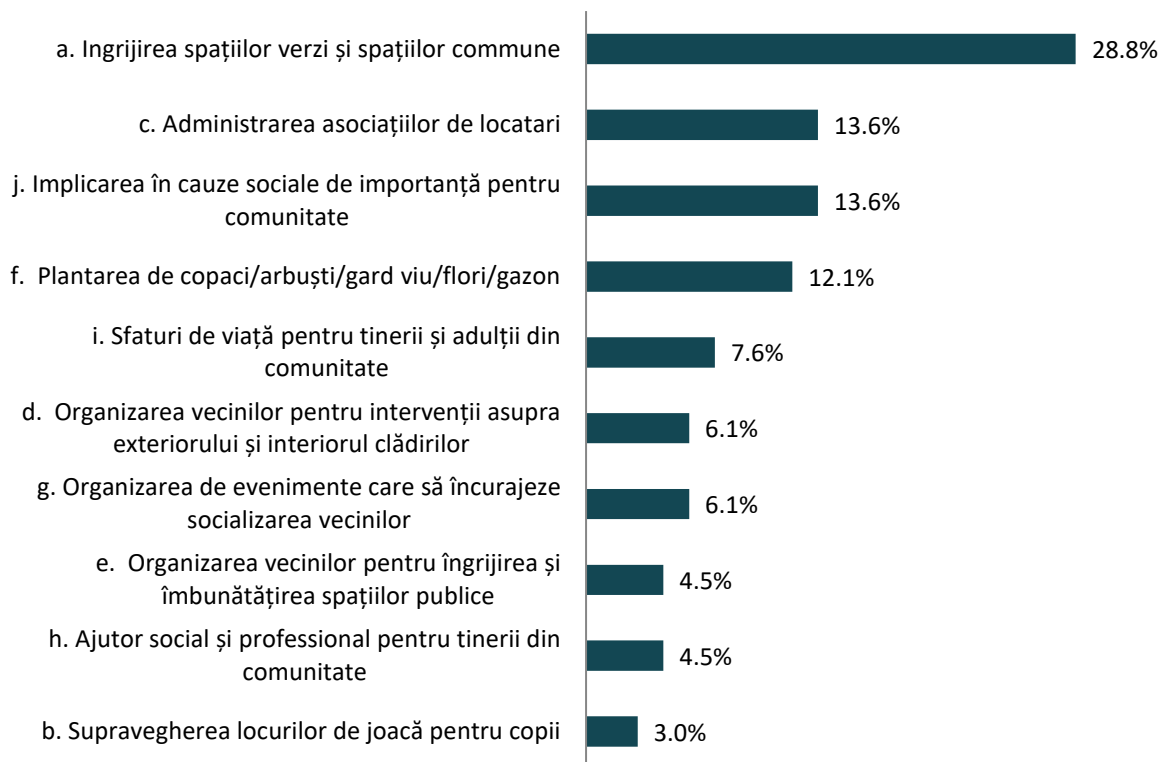

11. Ați dori să vă implicați voluntar sau plătit în...

Dintre respondenții care ar dori să se implice în activitățile prezentate în figura de mai jos, toți ar dori să se implice în calitate de voluntar.

Dintre aceștia, cei mai mulți ar dori să se implice în îngrijirea spațiilor verzi și a spațiilor comune (28,8%). După aceștia, o pondere semnificativă de respondenți ar mai dori să se implice în administrarea asociațiilor de locatari (13,6%), în cauze sociale de importanță pentru comunitate (13,6%) și în plantarea de copaci, arbuști, gard viu, flori, gazon și altele.

CHESTIONARUL DEDICAT ANTREPRENORILOR

La conturarea direcțiilor de orientare ale Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș, prin prisma chestionarului pentru antreprenori, au participat 57 de persoane.

1. Care este domeniul dumneavoastră de activitate?

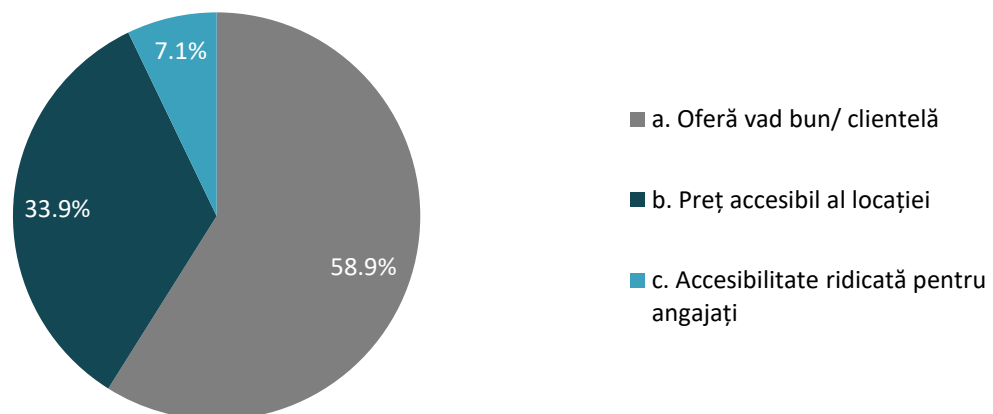
În funcție de domeniul de activitate al respondenților, principalele 3 domenii pe care aceștia le reprezintă sunt Construcțiile (19,3%), Hoteluri și restaurante (19,3%), Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor (14,0%). Alte domenii de activitate ale respondenți sunt în ordine, următoarele:

- d. Informații și comunicații (8,8% dintre respondenți);
- g. Industria prelucrătoare (8,8% dintre respondenți);
- f. Tranzacții imobiliare (7,0% dintre respondenți);
- e. Activități de servicii administrative și activități de servicii suport (5,3% dintre respondenți);
- b. Activități profesionale, științifice și tehnice (3,5% dintre respondenți);
- h. Transport și depozitare (3,5% dintre respondenți);
- j. Alte activități de servicii (3,5% dintre respondenți);
- l. Activități de spectacole, culturale și recreative (1,8% dintre respondenți);
- m. Învățământ (1,8% dintre respondenți);
- n. Intermedieri financiare și asigurări (1,8% dintre respondenți);
- o. Agricultură, silvicultură și pescuit (1,8% dintre respondenți).

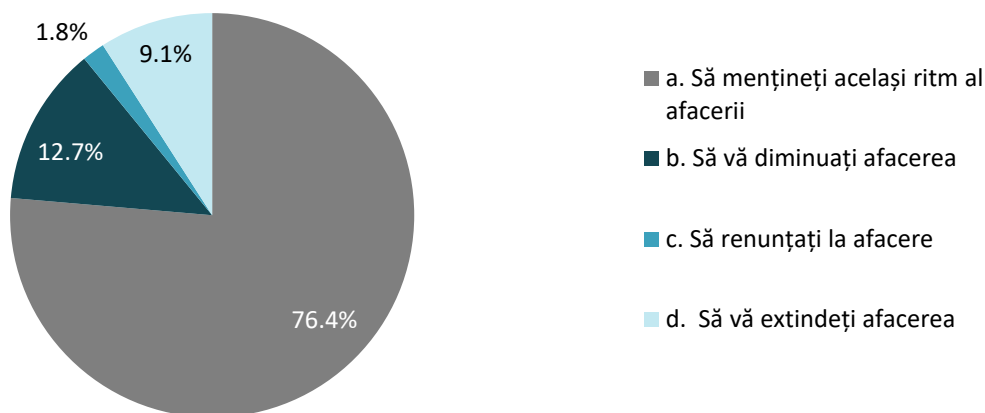
2. De ce ați ales Făgărașul pentru a vă desfășura activitatea?

Puțin peste jumătate, 58,9% dintre respondenți își desfășoară activitatea în municipiul Făgăraș pentru oferta de vad bun și pentru clientelă. Pe lângă aceștia, 33,9% au ales să desfășoare activitatea în municipiul Făgăraș pentru prețul accesibil al locației, iar cei mai puțini, 7,1% au ales să își desfășoare activitatea în municipiul Făgăraș pentru accesibilitatea ridicată pentru angajați.

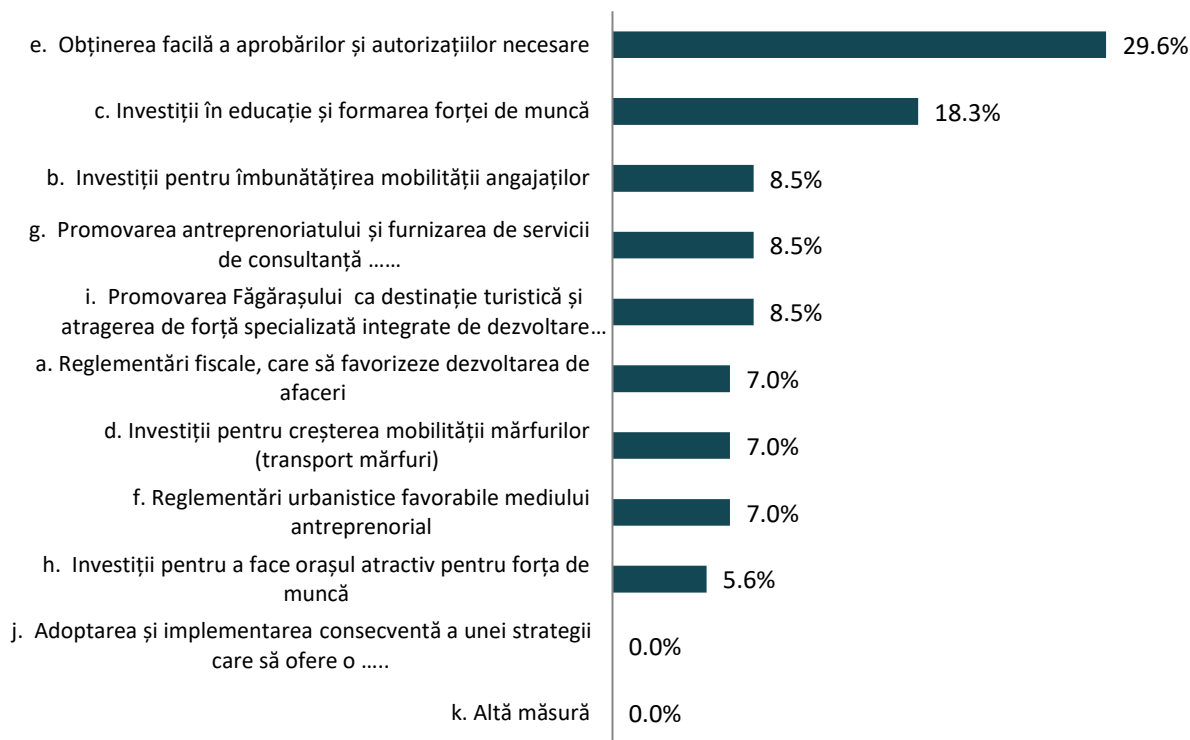
3. În următorii 3 ani ați vrea să...?

Cei mai mulți, 76,4% dintre respondenți doresc ca în următorii trei ani să mențină același ritm al afacerii, în timp ce 9,1% dintre respondenți doresc să își extindă afacerea în următorii 3 ani, iar 12,7% doresc să diminueze afacerea în aceeași perioadă.

4. Care ar fi, din perspectiva dvs., cele mai importante 3 măsuri pe care administrația din Făgăraș le-ar putea lua pentru a face orașul mai atractiv pentru afaceri?

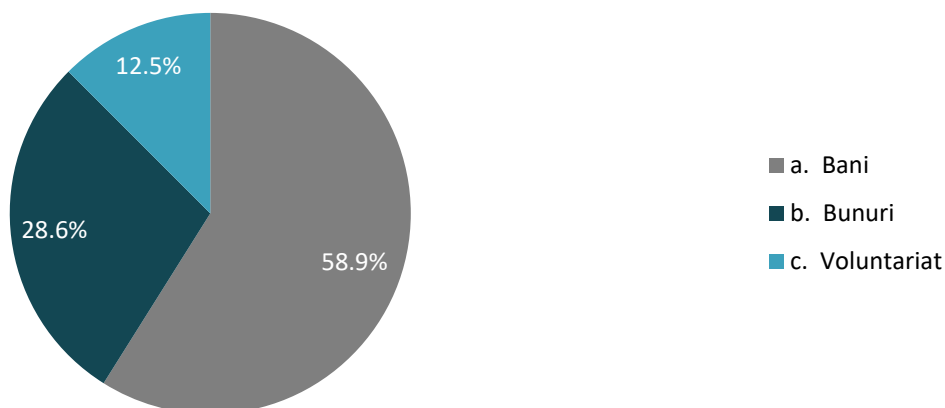
Cele mai importante măsuri pe care administrația din Făgăraș le-ar putea lua pentru a face orașul mai atractiv pentru afaceri sunt obținerea facilă a aprobărilor și autorizațiilor (29,6% consideră acest lucru) și investiții în educație și formarea forței de muncă (18,3% consideră acest lucru). După acestea, cele mai importante măsuri considerate astfel sunt investițiile pentru îmbunătățirea mobilității angajaților (8,5% dintre respondenți consideră acest lucru), promovarea antreprenoriatului și furnizarea de servicii de consultanță (8,5% dintre respondenți consideră acest lucru) și promovarea Făgărașului ca destinație turistică și atragerea de forță specializată integrate de dezvoltare urbană (8,5% dintre respondenți consideră acest lucru). În funcție de importanța măsurilor, acestea sunt în ordine prezentate în figura următoare:

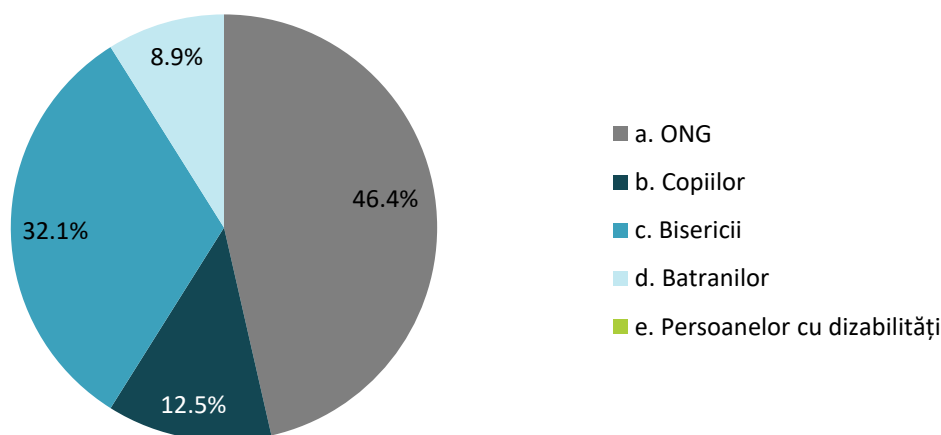
5. Ați susținut financiar prin sponsorizări, donații, burse sau prin alte mijloace, activități de interes public local? *Dacă da, cum?

58,9% dintre antreprenorii respondenți au susținut prin bani activitățile de interes public local, 28,6% dintre aceștia au susținut prin bunuri, iar 12,5% au susținut prin activități de voluntariat.

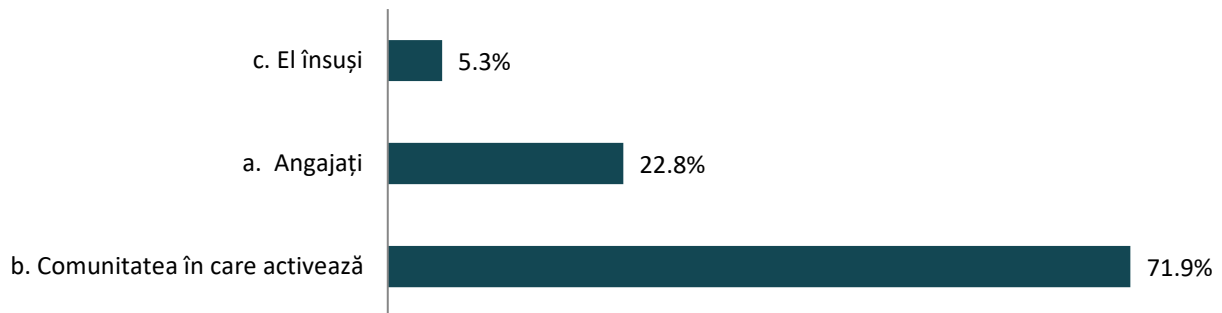
6.* Dacă da, cui?

Cele mai multe activități de susținere prin sponsorizări, donații sau burse au fost destinate ONG-urilor, respectiv 46,4% dintre acestea, 32,1% au fost destinate bisericilor, 12,5% au fost destinate copiilor, iar 8,9% bătrânilor.

7. Din punctul dvs. de vedere, un antreprenor trebuie să creeze valoare în primul rând pentru?

Majoritatea respondenților consideră faptul că un antreprenor trebuie să creeze valoare în primul rând pentru comunitatea în care activează, 71,9% susțin acest lucru. De asemenea, 22,8% dintre aceștia consideră faptul că un antreprenor trebuie să creeze valoare pentru angajați, iar doar 5,3% consideră faptul că ar trebui să creeze valoare pentru ei înșiși.

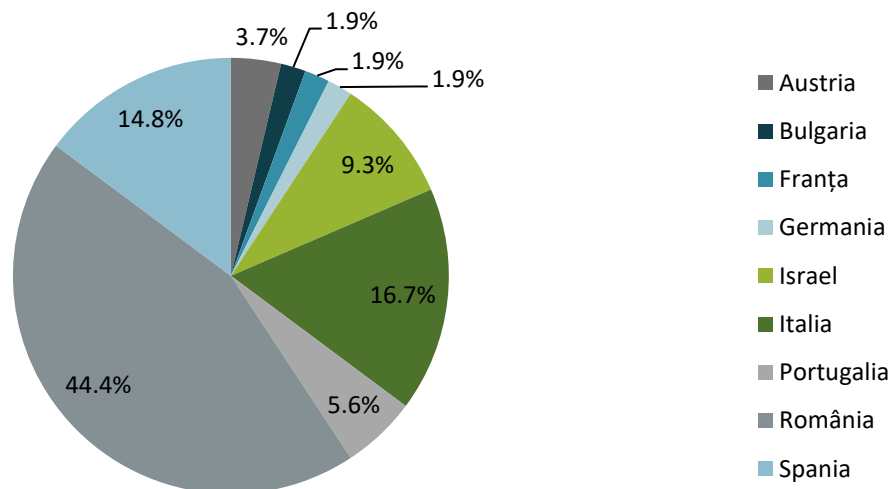

CHESTIONARUL DEDICAT TURIȘTILOR

La conturarea direcțiilor de orientare ale Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Făgăraș, prin prisma chestionarului pentru turiști, au participat 54 de persoane.

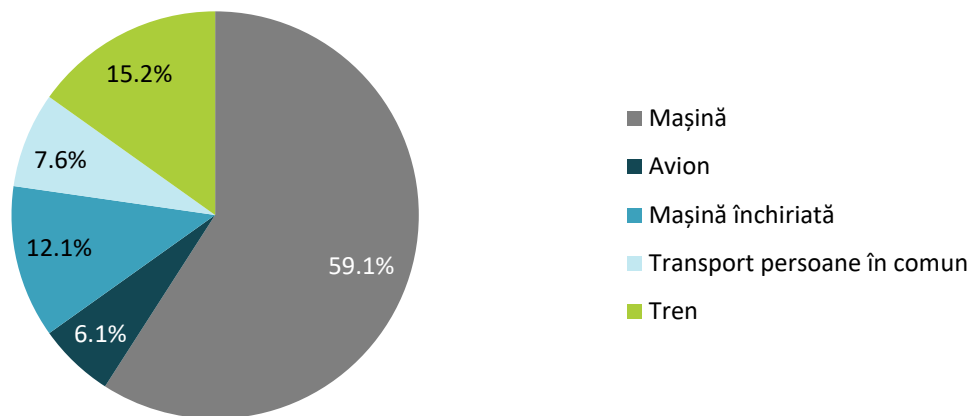
1. Care este țara de proveniență?

Aproape jumătate (44,4%) dintre respondenți, turiști ai municipiului Făgăraș sunt din România. După aceștia, cei mai mulți respondenți provin din țări precum Italia (16,7%), Spania (14,8%), Israel (9,3%) și Portugalia (5,6%). Restul de sub 10% dintre respondenți provin din Austria (3,7%), Bulgaria (1,9%), Franța (1,9%) și Germania (1,9%).

2. Cu ce mijloc de transport ați ajuns în Făgăraș?

O mare parte dintre respondenți au ajuns în Făgăraș cu mașina, 59,1% dintre aceștia, iar 15,2% au ajuns cu trenul. Cu mașina închiriată au ajuns 12,1% dintre respondenți, cu transportul în comun au ajuns 7,6% dintre aceștia, iar 6,1% au ajuns cu avionul până la un aeroport din apropiere. De asemenea, 9,1% din totalul acestora au utilizat două dintre mijloacele de transport prezentate în figura de mai jos pentru a ajunge în municipiul Făgăraș.

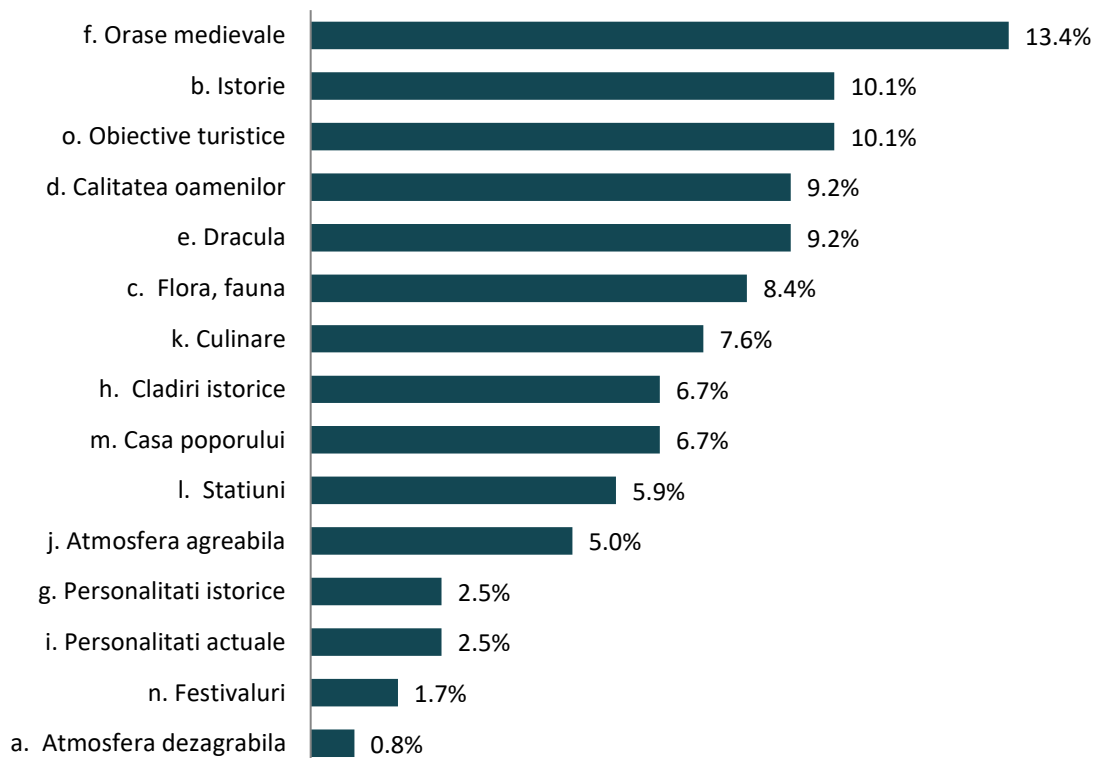

3. Sunteți prima dată în România?

52,9% dintre turiștii chestionați sunt prima dată în România, iar 47,1% dintre aceștia nu sunt prima dată aici. Restul de 11,8% locuiesc în România.

4. Dacă "da"-ce știți despre România înainte de a ajunge aici?

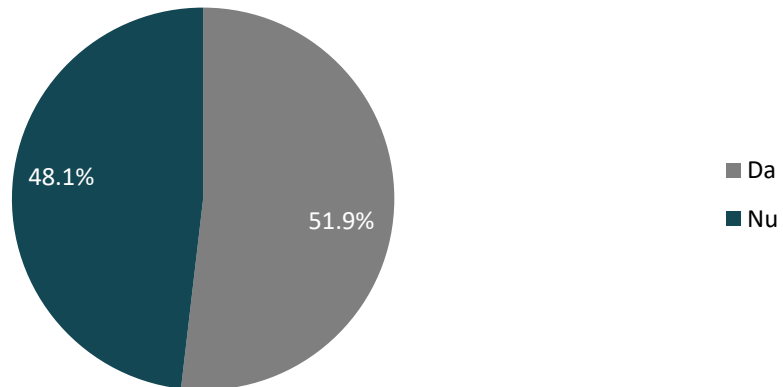
Cele mai cunoscute aspecte referitoare la România sunt orașele medievale (13,4% susțin acest lucru), istoria (10,1% susțin acest lucru), obiectivele turistice (10,1% susțin acest lucru), calitatea oamenilor (9,2% susțin acest lucru) și legenda cu Dracula (9,2% susțin acest lucru). De la aspectele pe care cei mai mulți dintre respondenți le cunoșteau despre România înainte de a ajunge aici, la aspectele pe care cei mai puțini dintre respondenți le cunoșteau, acestea sunt ierarhizate în figura următoare:

5. Sunteți prima dată în Făgăraș?

51,9% dintre chestionați, turiști ai municipiului Făgăraș sunt pentru prima dată în Făgăraș, în timp ce 48,1% nu sunt pentru prima dată în Făgăraș.

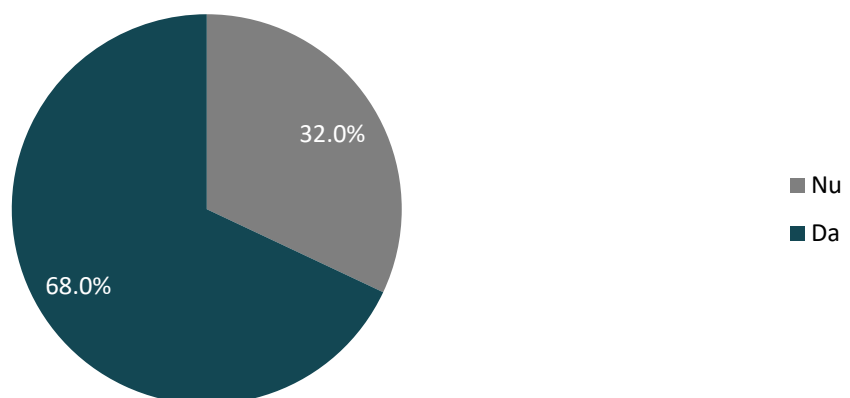
6. Dacă ”da”-ce știați despre Făgăraș înainte de a ajunge aici?

Următoarele aspecte erau cunoscute de către turiști, înainte de a ajunge în municipiul Făgăraș:

- Cetatea Făgărașului;
- Istoria Cetății Făgărașului;
- Munții Făgărașului;
- Poziționarea geografică favorabilă.

7. Aveți/ ați avut vreo rudă/ cunoștință în România?

Cei mai mulți turiști, 68,0% din totalul chestionaților au rude sau cunoștințe în România.

8. Vă rog să numiți în ordinea preferinței cele mai importante trei obiective turistice pe care le-ați vizitat în Făgăraș.

În principalele preferințe ale respondenților, cele mai importante obiective turistice pe care aceștia le-au vizitat în municipiul Făgăraș sunt Cetatea Făgărașului, Muzeul Țării Făgărașului, Catedrala Sfântul Ioan Botezătorul și Sinagoga din Făgăraș.

Pe lângă acestea, alte obiective turistice care se regăsesc printre preferințele turiștilor mai sunt și Biserica Brâncoveanu-Sfântul Nicolae, Casa Municipală de Cultură Făgăraș, Colegiul Național

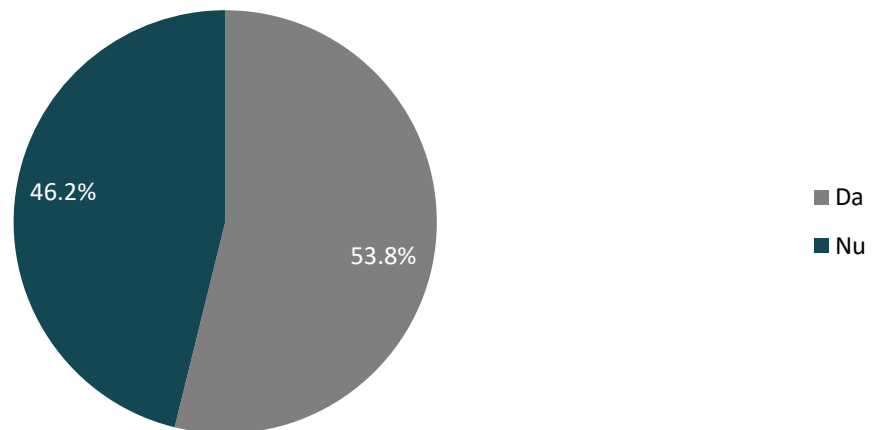

"Doamna Stanca" Făgăraș, Parcul Regina Maria, Biserica și Mănăstirea Franciscană și Munții din jur.

9. Ați apelat la un ghid turistic?

Puțin peste jumătate dintre respondenți, 53,8% au apelat la un ghid turistic, în timp ce 46,2% nu au apelat la un ghid turistic în vizita acestora în municipiul Făgăraș.

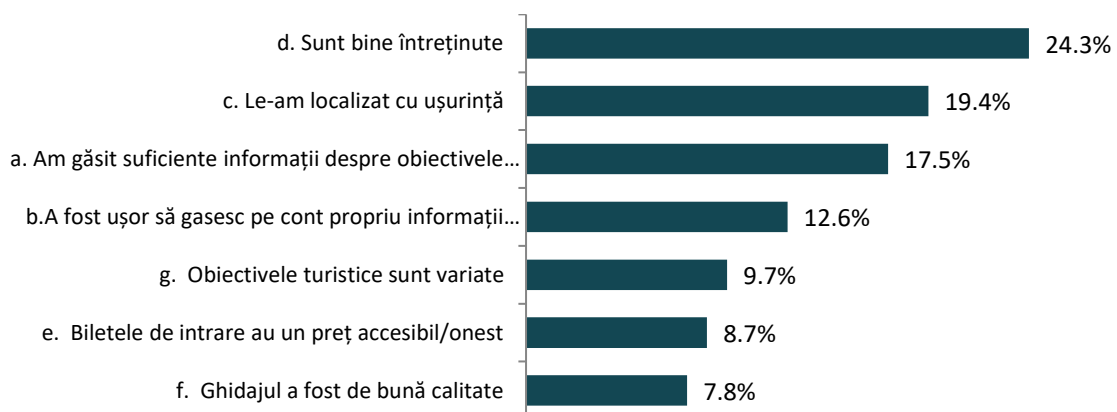

10. Dacă da, vă rugăm să acordați o notă calității acestui tur , de la 1(foarte nemulțumitor) la 10 (foarte mulțumitor)

Calitatea turului turistic a fost notată de către respondenți cu o medie a notelor de 9,89, astfel, tururile disponibile la nivelul municipiului Făgăraș sunt considerate ca fiind foarte mulțumitoare.

11. Care dintre următoarele afirmații se potrivesc cel mai bine obiectivelor turistice vizitate în Făgăraș ?

Principalele 3 afirmații care caracterizează cel mai bine obiectivele turistice vizitate de către respondenți în municipiul Făgăraș indică faptul că sunt bine întreținute (24,3% consideră acest lucru), că sunt localizate cu ușurință (19,4% consideră acest lucru) și că se găsesc informații suficiente despre obiectivele urmărite (17,5% consideră acest lucru). În ordine, de la afirmațiile care caracterizează cel mai bine obiectivele turistice până la afirmațiile care caracterizează în cea mai scăzută măsură obiectivele vizitate de către turiști în municipiul Făgăraș, acestea sunt ierarhizate în următoarea figură:

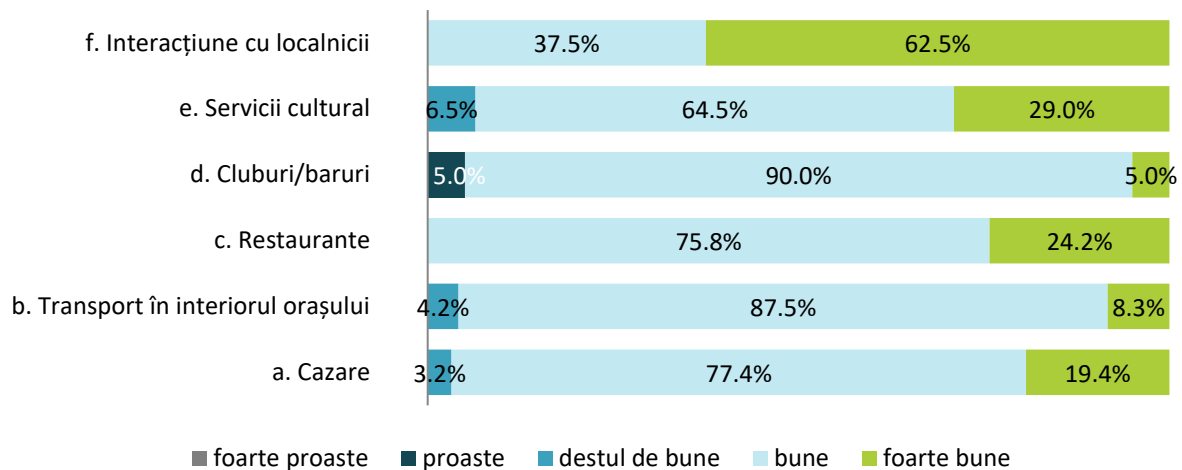

12. Pe perioada sejurului v-ați simțit în siguranță?

Toți respondenții indică faptul că pe perioada sejurului în municipiul Făgăraș s-au simțit în siguranță.

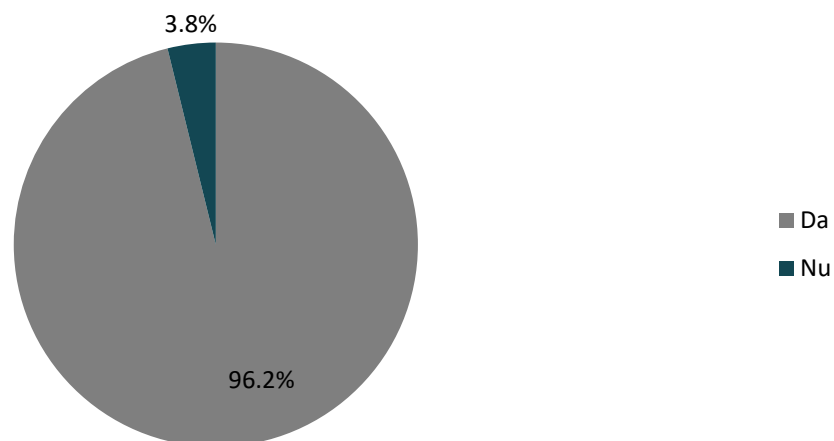
13. Vă rog să evaluați calitatea serviciilor pe care le-ați primit pe parcursul vacanței?

Toate serviciile indicate în figura de mai jos, respectiv interacțiunea cu localnicii, serviciile culturale, cluburile, barurile, restaurantele, transportul în interiorul orașului și cazarea sunt considerate bune și foarte bune, peste 93,6% dintre respondenți considerând acest lucru. Cele mai apreciate servicii sunt considerate de către 100% dintre aceștia ca fiind interacțiunea cu localnicii și restaurantele sunt bune și foarte bune.

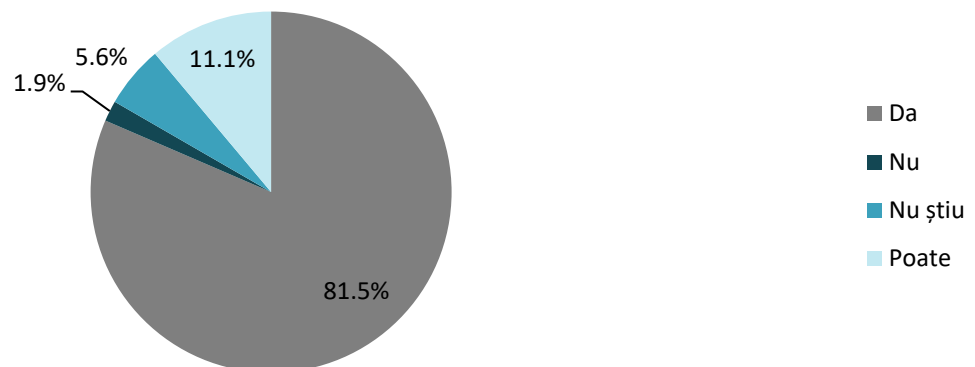
14. Ați găsit cu ușurință un suvenir specific pentru Făgăraș?

96,2% dintre respondenți susțin faptul că au găsit cu ușurință un suvenir specific pentru municipiul Făgăraș. Doar 3,8% susțin contrarul.

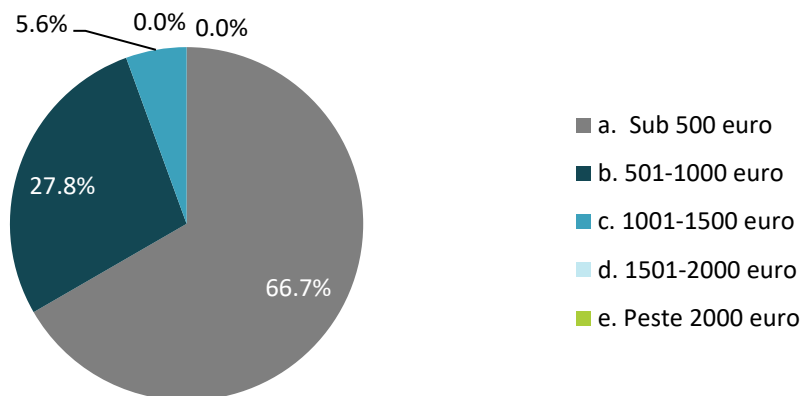
15. Intenționați să reveniți?

81,5% dintre respondenți intenționează să revină, 11,1% susțin că poate vor reveni, 5,6% nu știu, iar 1,9% nu intenționează să revină în municipiul Făgăraș.

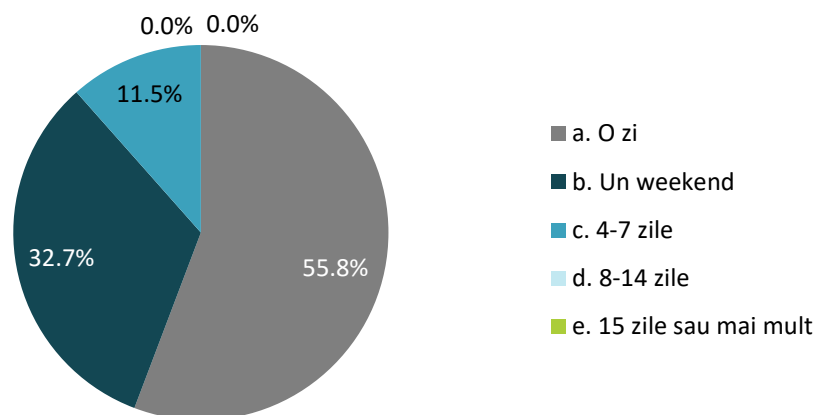
16. Câți bani estimați că veți cheltui până la sfârșitul acestei vacanțe în Făgăraș?

94,5% dintre respondenți estimează că vor cheltui până în 1.000 de euro pe vacanța în municipiul Făgăraș, dintre care 66,7% estimează că vor cheltui sub 500 de euro, iar 27,8% estimează că vor cheltui între 501-1000 euro. Peste 1.001 de euro, dar până în 1.500 de euro estimează că vor cheltui circa 5,6%.

17. Câte zile intenționați să petreceți în Făgăraș?

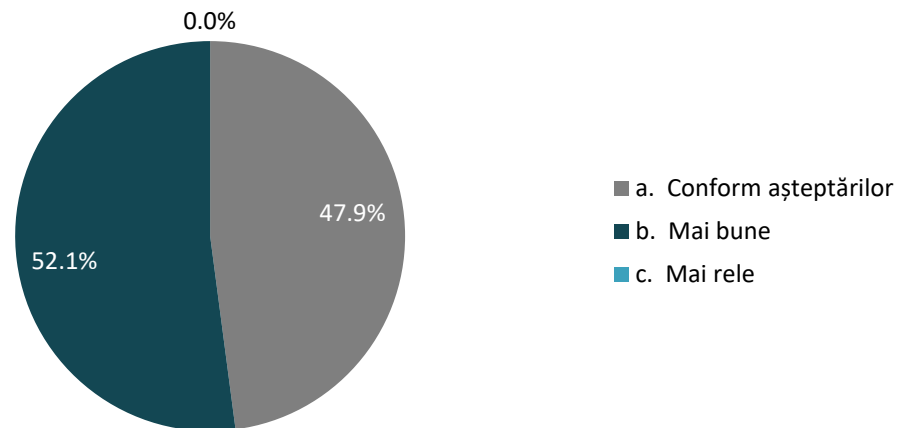
O mare parte dintre respondenți, 55,8% dintre aceștia intenționează să petreacă o zi în municipiul Făgăraș, iar 32,7% dintre aceștia intenționează să petreacă un weekend. Ponderele celor care intenționează să petreacă între 4 și 7 zile în municipiul Făgăraș este de 11,5%.

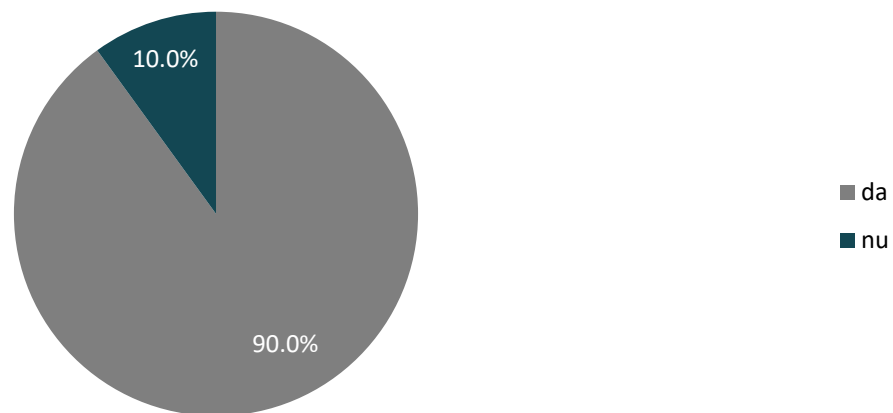
18. Față de așteptările avute, experiențele trăite în acest sejur au fost...?

Față de așteptările avute, experiențele a 52,1% dintre turiști în sejur au fost mai bune, iar pentru restul de 47,9% experiențele trăite în municipiul Făgăraș au fost conform așteptărilor.

19. Ați vizitat sau veți vizita și un alt loc din România?

Marea majoritate a respondenților, 90,0%, au vizitat și vor mai vizita și un alt loc din România.

16. ANEXE

16.1. ANEXA 1 – FIȘE DE PROIECTE

Obiectivul Strategic 1. Municipiul Făgăraș – centru polarizator pentru Țara Făgărașului, cu mediu economic diversificat, bazat de valorificarea resurselor locale

TITLU PROIECT: Reconversia spațiilor platformei fostului Combinat Chimic Făgăraș în scopul revitalizării și extinderii Parcului Industrial Făgăraș

Localizare	Municipiul Făgăraș
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Făgăraș, Parcul Industrial Făgăraș (Nitroparc)
Justificarea nevoii	<p>În prezent, clădirile și dotările de pe fosta platformă chimică se prezintă, în mare parte, într-o stare avansată de degradare, însă de la sistarea activităților economice în zonă nu s-au realizat lucrări de consolidare, revitalizare sau regenerare.</p> <p>În prezent sectorul industrial (C-Industria prelucrătoare) reprezintă sub 12% în ceea ce privește numărul de întreprinderi, însă din punct de vedere al cifrei de afaceri cumulează peste o treime din rezultatul financiar al firmelor locale (date pentru anul 2020) și menține un număr important de locuri de muncă (44% din numărul de salariați).</p> <p>Printre sectoarele economice de perspectivă se numără și o serie de activități industriale ce ar putea fi dezvoltate, astfel încât numărul locurilor de muncă să crească (29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor, 31 - Fabricarea de mobilă, 32 - Alte activități industriale n.c.a., 33 - Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor). Atragerea de investitori în cadrul unui parc industrial ar ajuta la creșterea atractivității municipiului Făgăraș pentru locuitorii actuali (forța de muncă tânără) și cei din localitățile apropiate.</p>
Obiective	Dezvoltarea parcului industrial din zona de est a municipiului Făgăraș prin extinderea spațiilor disponibile activităților industriale în zona vechii platforme chimice din municipiul Făgăraș
Scurtă descriere / Activități	<p>Soluționarea problemelor referitoare la situația terenurilor din incinta platformei vechiului combinat din perspectiva mediului și reconversia / regenerarea terenurilor.</p> <p>Împărțirea terenurilor necontaminate care sunt libere de proprietate în vederea utilizării pentru activități economice industriale.</p> <p>Refuncționalizarea clădirilor din perimetrul vechiului combinat chimic în vederea dezvoltării și diversificării activităților economice la nivel local (prin recuperarea unei cote părți din activele Combinatului).</p>

	Modernizarea și/sau extinderea sistemelor de utilități publice (electricitate, apă, canalizare, gaz, infrastructură de telecomunicații) în arealul noului parc industrial.
Buget estimat	50,000,000 RON
Surse de finanțare	Fonduri guvernamentale, buget CJ, buget local, buget privat
Termen realizare	2027

TITLU PROIECT: Dezvoltarea și diversificarea mediului antreprenorial din municipiul Făgăraș

Localizare	Municipiul Făgăraș
Beneficiar și posibili parteneri	Incubatorul de afaceri Făgăraș, Primăria Făgăraș, agenți economici
Justificarea nevoii	<p>Numărul de întreprinderi la nivel municipal este în creștere, însă între 2014 și 2020 municipiul Făgăraș a înregistrat cea mai mică rată de creștere a numărului de întreprinderi dintre municipiile din județul Brașov (situându-se chiar și sub mediile județeană și regională de creștere).</p> <p>Evoluția soldului la nivel municipal dintre numărul de întreprinderi deschise și numărul celor închise a înregistrat o scădere până în anul 2019, pandemia de Covid-19 punând o presiune și mai mare din punct de vedere financiar asupra antreprenorilor.</p> <p>Până în prezent, stimularea antreprenoriatului s-a realizat doar prin proiecte specifice finanțate prin intermediul Programelor Operaționale, însă municipalitatea a avut în vedere implementarea unui proiect de construcție a unui incubator de afaceri la nivel local. Operaționalizarea acestuia ar putea ajuta la preluarea inițiativei în ce privește formarea antreprenorială și stimularea populației de la nivel local în vederea înființării de start-up-uri și firme.</p>
Obiective	Stimularea mediului antreprenorial la nivelul municipiului Făgăraș în vederea diversificării mediului economic local și creșterii numărului de locuri de muncă
Scurtă descriere / Activități	<p>Realizarea de programe specifice pentru dezvoltarea competențelor antreprenoriale în rândul comunității</p> <p>Organizarea de evenimente dedicate de tip training / workshop / conferințe cu persoane de succes din mediul economic local, național și internațional</p>

	<p>Desfășurarea, prin intermediul unor proiecte cu finanțare nerambursabilă, a unor competiții și / sau programe de finanțare și mentorat a ideilor de afaceri ale locuitorilor din municipiul Făgăraș și localitățile din proximitate</p> <p>Oferirea de suport tehnic în vederea înființării și dezvoltării afacerilor, inclusiv prin susținerea întreprinderilor cu activitate în domenii economice de viitor / cu valoare adăugată mare (industrii creative, IT, servicii etc.)</p>
Buget estimat	5,000,000 RON
Surse de finanțare	POR Centru P1, buget local, alte surse
Termen realizare	2027

Obiectivul Strategic 2. Municipiul Făgăraș – centru urban cu servicii publice performante, calitate ridicată a locuirii și comunitate implicată în viața culturală**TITLU PROIECT: Consolidarea, reabilitarea, extinderea și dotarea Colegiului Național "Radu Negru" Făgăraș**

Localizare	Municipiul Făgăraș – Colegiul Național "Radu Negru" Făgăraș
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Făgăraș, Colegiul Național "Radu Negru" Făgăraș
Justificarea nevoii	<p>Colegiul Național "Radu Negru" Făgăraș asigură servicii de învățământ pentru tinerii din municipiul Făgăraș și localități adiacente acestuia, fiind cea mai veche instituție de învățământ secundar din Țara Făgărașului (1869). Corpul de clădire în care se desfășoară în prezent cele mai multe activități didactice este situat pe strada Școlii și datează din anul 1909, fiind construită la acea vreme în stil baroc. La moment, colegiul atrage anual peste 1400 de elevi, școlarizând tineri din ciclurile primar și secundar.</p> <p>Clădirile în care își desfășoară activitatea această instituție de învățământ nu au făcut obiectul unor lucrări ample de renovare în ultimii ani, administrația școlii putând realiza, în parteneriat cu Primăria Făgăraș, doar lucrări de reparații punctuale asupra clădirilor. În consecință, necesarul de energie și necesitățile financiare pentru funcționarea curentă au înregistrat creșteri constante, iar baza materială pentru activitățile didactice a fost îmbunătățită doar sporadic, în funcție de disponibilitățile financiare de moment.</p> <p>Chiar dacă se observă nevoia anuală de modernizare și consolidare a clădirilor în vederea asigurării siguranței și securității elevilor și</p>

	profesorilor, activitățile curente s-au desfășurat în limita bugetului instituției, conducând la performanțe școlare foarte bune ale elevilor.
Obiective	Obiectivul proiectului vizează consolidarea infrastructurii și modernizarea spațiilor destinate proceselor de predare învățare din cadrul Colegiului Național "Radu Negru" Făgăraș în vederea creșterii siguranței clădirilor, scăderii consumului energetic și facilitării unui proces educațional de calitate.
Scurtă descriere / Activități	<p>Realizarea de lucrări de consolidare a clădirilor Colegiului Național "Radu Negru" Făgăraș.</p> <p>Îmbunătățirea izolației termice a anvelopei clădirilor, a teraselor, șarpantelor și învelitorilor</p> <p>Reabilitarea și modernizarea instalațiilor pentru prepararea, distribuția și utilizarea agentului termic pentru încălzire și a apei calde menajere</p> <p>Utilizarea surselor regenerabile de energie pentru asigurarea necesarului de energie a clădirii</p> <p>Înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată și durată mare de viață, cu respectarea normelor și reglementărilor tehnice</p> <p>Înlocuirea circuitelor electrice</p> <p>Modernizarea și extinderea spațiilor destinate activităților de predare – învățare în vederea asigurării unor spații educaționale la standarde înalte</p> <p>Dotarea cu mobilier și echipamente didactice a sălilor de clasă și laboratoarelor pentru asigurarea unei baze materiale moderne și creșterea calității actului educațional</p>
Buget estimat	41,174,470 RON
Surse de finanțare	PNRR, POR Centru 2021-2027 P6, buget local, alte surse
Termen realizare	2026

TITLU PROIECT: Reabilitarea, modernizarea si dotarea Colegiului National "Doamna Stanca" (corp c1 , c2), inclusiv creșterea eficienței energetice si gestionarea inteligenta a energiei

Localizare	Municipiul Făgăraș – Colegiul Național "Doamna Stanca" Făgăraș
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Făgăraș, Colegiul Național " Doamna Stanca" Făgăraș

Justificarea nevoii	<p>Clădirile în care își desfășoară activitatea această instituție de învățământ nu au făcut obiectul unor lucrări ample de renovare în ultimii ani, administrația școlii putând realiza, în parteneriat cu Primăria Făgăraș, doar lucrări de reparații punctuale asupra clădirilor. În consecință, necesarul de energie și necesitățile financiare pentru funcționarea curentă au înregistrat creșteri constante, iar baza materială pentru activitățile didactice a fost îmbunătățită doar sporadic, în funcție de disponibilitățile financiare de moment.</p> <p>În prezent, instituția înregistrează costuri ridicate pentru funcționarea curentă, în special din perspectiva asigurării necesarului lunar de energie electrică și termică.</p>
Obiective	Obiectivul proiectului vizează modernizarea spațiilor destinate proceselor de predare-învățare din cadrul Colegiului Național "Doamna Stanca" Făgăraș în vederea scăderii consumului energetic și facilitării unui proces educațional de calitate.
Scurtă descriere / Activități	<p>Îmbunătățirea izolației termice a anvelopei clădirilor, a teraselor, șarpantelor și învelitorilor</p> <p>Reabilitarea și modernizarea instalațiilor pentru prepararea, distribuția și utilizarea agentului termic pentru încălzire și a apei calde menajere</p> <p>Utilizarea surselor regenerabile de energie pentru asigurarea necesarului de energie a clădirii</p> <p>Înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată și durată mare de viață, cu respectarea normelor și reglementărilor tehnice</p> <p>Înlocuirea circuitelor electrice</p> <p>Modernizarea și extinderea spațiilor destinate activităților de predare – învățare în vederea asigurării unor spații educaționale la standarde înalte</p> <p>Dotarea cu mobilier și echipamente didactice a sălilor de clasă și laboratoarelor pentru asigurarea unei baze materiale moderne și creșterea calității actului educațional</p>
Buget estimat	11,061,073 RON
Surse de finanțare	PNRR, buget local, alte surse
Termen realizare	2026

TITLU PROIECT: Consolidarea, reabilitarea, extinderea și dotarea corpului boli infecțioase din cadrul Spitalului Municipal "Dr. A. Tulbure" Făgăraș

Localizare	Municipiul Făgăraș – Compartimentul de boli infecțioase din cadrul Spitalului Municipal "Dr. A. Tulbure" Făgăraș
Beneficiar și posibili parteneri	Spitalul Municipal "Dr. A. Tulbure" Făgăraș, Primăria Municipiului Făgăraș
Justificarea nevoii	Secția funcționează într-un pavilion separat de tip demisol, parter și etaj. Aceasta dispune de 20 de paturi, iar asistența medicală se acordă de către un medic primar boli infecțioase, 8 asistente, 4 infirmiere și 3 îngrijitoare. Secția este organizată cu un sector de primire, internare, cu circuite separate pentru boli digestive și boli aerogene, având în componență saloane cu 2 paturi și rezerve, pentru asigurarea asistenței medicale de specialitate pentru adulți și copii, cu bloc de lenjerie propriu la subsolul clădirii.
Obiective	Obiectivul de investiție presupune consolidarea și extinderea secției de boli infecțioase a Spitalului Municipal "Dr. A. Tulbure" Făgăraș în vederea îmbunătățirii condițiilor de spitalizare, extinderea suprafeței dedicate secției de boli infecțioase, precum și dotarea centrului cu paturi noi pentru a crește capacitatea de deservire a acestuia.
Scurtă descriere / Activități	Realizarea de lucrări de consolidare asupra corpului de clădire a secției de boli infecțioase Extinderea suprafeței dedicate activităților de spitalizare și acordare a asistenței medicale în cadrul secției de boli infecțioase Efectuarea de lucrări de eficientizare energetică a corpului de clădire dedicat secției de boli infecțioase Reabilitarea și modernizarea instalațiilor pentru distribuția și utilizarea agentului termic pentru încălzire și a apei calde menajere Utilizarea surselor regenerabile de energie pentru asigurarea necesarului de energie a clădirii Achiziția de paturi și aparatură medicală
Buget estimat	20,000,000 RON
Surse de finanțare	PNRR, buget local, alte surse
Termen realizare	2026

TITLU PROIECT: Extindere secție de hemodializă din cadrul Spitalului Municipal "Dr. A. Tulbure" Făgăraș

Localizare	Municipiul Făgăraș – Centrul de Hemodializă din cadrul Spitalului Municipal "Dr. A. Tulbure" Făgăraș
Beneficiar și posibili parteneri	Spitalul Municipal "Dr. A. Tulbure" Făgăraș, Primăria Municipiului Făgăraș
Justificarea nevoii	Centrul de Hemodializă al Spitalului Municipal Făgăraș funcționează ca și centru de dializă pentru pacienți cronici (hemodializă cronică), având în evidență un număr de 33 de pacienți beneficiari de Terapie de Supleere Renală. Centrul dispune în prezent de 10 posturi de dializă, amplasate în două saloane, după cum urmează: 1 salon cu suprafața de 55,46 mp cu 8 fotolii tip pat, din care unul este de rezervă și 1 salon cu o suprafață de 13,37 mp cu 2 paturi destinate pacienților purtători de virus hepatic C, B sau HIV. Centrul dispune de un număr total de 14 aparate de HD convențională care deservește cele 10 posturi, 4 aparate din cele 14 fiind de rezervă.
Obiective	Obiectivul de investiție presupune extinderea centrului de hemodializă în clădirea C3 pentru a putea servi un număr de minim 55 pacienți prin extinderea suprafeței în care funcționează în prezent, precum și dotarea centrului cu paturi noi pentru a crește capacitatea de deservire a acestuia.
Scurtă descriere / Activități	Realizarea de lucrări de reamenajare a corpului de clădire C3 din cadrul Spitalului Municipal "Dr. A. Tulbure" Efectuarea de lucrări de eficientizare energetică a corpului de clădire dedicat secției de hemodializă și a corpului C3 Reabilitarea și modernizarea instalațiilor pentru distribuția și utilizarea agentului termic pentru încălzire și a apei calde menajere Utilizarea surselor regenerabile de energie pentru asigurarea necesarului de energie a clădirii Creșterea numărului de spații dedicate activităților de spitalizare și acordare a asistenței medicale în cadrul secției de hemodializă Achiziția de paturi dedicate secției de hemodializă
Buget estimat	10,000,000 RON
Surse de finanțare	POS P2, PNRR, buget local
Termen realizare	2026

TITLU PROIECT: Construire locuințe nZEB pentru tineri din grupuri vulnerabile

Localizare	Municipiul Făgăraș
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Municipiului Făgăraș, DAS Făgăraș
Justificarea nevoii	<p>La nivel municipal există 6 locații în care se regăsesc comunități dezavantajate, conform datelor statistice fiind vorba de peste 2700 de persoane ce locuiesc în 480 de locuințe. Conform discuțiilor din cadrul grupurilor de lucru, numărul acestor persoane este de fapt mai mare, o parte dintre persoane nefiind în evidența DAS Făgăraș.</p> <p>Din punct de vedere al disponibilității locuințelor, la nivel municipal toate spațiile disponibile pentru persoane aparținând grupurilor dezavantajate aflate în evidența Primăriei Făgăraș sunt ocupate, iar aproximativ 99% din clădirile din fondul locativ pe care le închiriază Primăria prezintă o stare neconformă din punct de vedere energetic.</p> <p>În fondul locativ al Primăriei Făgăraș sunt înregistrate peste 600 de locuințe la nivelul cartierului Combinat, unde se află aproximativ 1900 de persoane, fiind necesară suplimentarea spațiilor locative pentru aproximativ 300 de persoane.</p>
Obiective	Construirea de spații locative (blocuri de locuințe) nZEB destinate tinerilor aparținând grupurilor vulnerabile în vederea creșterii calității locuirii pentru această categorie de persoane
Scurtă descriere / Activități	<p>Realizarea de lucrări pentru amenajarea terenului;</p> <p>Execuția de lucrări de construire și dotare a blocurilor de locuințe;</p> <p>Realizarea de lucrări de racordare la sistemele de utilități necesare obiectivului de investiții;</p> <p>Alocarea spațiilor locative în concordanță cu informațiile disponibile în cadrul DAS Făgăraș în ceea ce privește nevoia de locuințe pentru tineri din comunități marginalizate sau grupuri vulnerabile</p>
Buget estimat	3,693,550 RON
Surse de finanțare	PNRR, buget local, alte surse
Termen realizare	2026

TITLU PROIECT: Construirea de locuințe colective de tip ANL / locuințe sociale

Localizare	Municipiul Făgăraș
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Municipiului Făgăraș, DAS Făgăraș
Justificarea nevoii	<p>Din punct de vedere al disponibilității locuințelor, la nivel municipal toate spațiile disponibile pentru persoane aparținând grupurilor dezavantajate aflate în evidența Primăriei Făgăraș sunt ocupate, iar aproximativ 99% din clădirile din fondul locativ pe care le închiriază Primăria prezintă o stare neconformă din punct de vedere energetic.</p> <p>În fondul locativ al Primăriei Făgăraș sunt înregistrate peste 600 de locuințe la nivelul cartierului Combinat, unde se află aproximativ 1900 de persoane, fiind necesară suplimentarea spațiilor locative pentru aproximativ 300 de persoane.</p> <p>În ultimii ani municipiul Făgăraș a înregistrat o scădere a populației tinere, această categorie de persoane fiind atrasă de posibilitățile economice și sociale din centrele urbane mari. În ceea ce privește prețul și chiria locuințelor, necesarul resurselor financiare pentru asigurarea locuirii a crescut în ultimii ani, astfel că familiile cu venituri reduse au întâmpinat greutate în găsirea unei locuințe.</p>
Obiective	Construirea de blocuri de locuințe (regim ANL) în vederea creșterii disponibilității spațiilor de locuit destinate persoanelor cu posibilități financiare și/sau materiale reduse
Scurtă descriere / Activități	Realizarea de lucrări pentru amenajarea terenului; Execuția de lucrări de construire și dotare a blocurilor de locuințe; Realizarea de lucrări de racordare la sistemele de utilități necesare obiectivului de investiții; Alocarea spațiilor locative prin concurs pe bază de dosar
Buget estimat	30,000,000 RON
Surse de finanțare	Buget ANL, POIDS 2021-2027, alte surse
Termen realizare	2027

TITLU PROIECT: Restaurarea si valorificarea durabilă a patrimoniului cultural al municipiului Făgăraș - ansamblul arhitectural Cetatea Făgărașului - castel și corp gardă nord - corp gardă sud și turn intrare poartă

Localizare	Municipiul Făgăraș, strada Mihai Viteazu nr 40
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Municipiului Făgăraș
Justificarea nevoii	Corpul de garda Nord si Corpul de Garda Sud se prezintă într-o stare de degradare accentuată. În urma elaborării documentațiilor tehnice, prin implementarea proiectului investițional se va avea în vedere restaurarea, consolidarea, conservarea si dotarea acestei laturi a Ansamblului Arhitectural si amenajarea aici a unei zone expoziționale. Vor fi necesare Realizarea lucrărilor de restaurare, conservare si punere în valoare a acestei laturi a Ansamblului Arhitectural Cetatea Făgărașului va sigura continuitatea drumului de gardă realizat pe zidurile cetății prin proiectul "Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural al Municipiului Făgăraș - Cetatea Făgărașului", închizând acest circuit. De asemenea în cele doua bastioane (Corpuri de Gardă) se vor reconstitui cazematele cu depozitele arsenalului militar al cetății. Castelul prezintă un nivel ridicat de umezeală cuprinsă în pereți și necesită realizarea unor lucrări de consolidare și refacere a structurilor.
Obiective	Obiectivul general al proiectului îl reprezintă favorizarea dezvoltării patrimoniului cultural, turismului și securității în municipiul Făgăraș prin activități de conservare si restaurare a Ansamblului Arhitectural Cetatea Făgărașului.
Scurtă descriere / Activități	Intervenții asupra corpurilor de gardă: lucrări de consolidare – creșterea rezistenței, rezidirea zonelor cu zidărie macerată, injectări de fisuri, măsuri de asanare a umidității din pereți, refacerea paramentului, refacerea componentelor din lemn, refacerea pardoselilor; Intervenții în cadrul castelului: lucrări de consolidare, extragere a umidității din pereți, refacerea ancadramentelor de piatră, refacerea structurilor de lemn, a planșeelor de epocă, refacerea tâmplăriei la ferestre si a vitraliilor conform înscrisurilor istorice, refacerea stucaturilor la tavane. Se are în vedere reconstituirea următoarelor încăperi: <ul style="list-style-type: none"> • Dormitorul cel alb al principelui (etajul II) și Casele de vară ale principelui (etajele trei și patru) din Turnul Roșu, • Pivnița medievala in Turnul Thomory parter; • Sala de arme si armuri si sala de muzica din latura de vest a castelului; • Palatul lung – cea mai mare sala a cetății • Palatul prânzitor din latura de nord a castelului

	<ul style="list-style-type: none"> În Turnul Temniței se va reconstitui temnița medievală / comunistă. <p>Organizarea de spații expoziționale pentru întregirea circuitului muzeal și amenajarea unei secțiuni dedicată rezistenței anticomuniste din Munții Făgărașului.</p>
Buget estimat	21.213.227 RON
Surse de finanțare	POR Centru P8, buget local, alte surse
Termen realizare	2027

TITLU PROIECT: Restaurarea și punerea în valoare a monumentului istoric Baia Comunală - centru cultural Municipiul Făgăraș

Localizare	Municipiul Făgăraș – strada Mihai Eminescu 1
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Municipiului Făgăraș, Muzeul Țării Făgărașului Valer Literat, Biblioteca Municipală "Octavian Paler" Făgăraș
Justificarea nevoii	Clădirea Băii Comunale din Făgăraș se află într-o stare avansată de degradare, fiind realizate în urmă cu 10 ani o serie de acțiuni de consolidare în vederea menținerii amplasamentului până în momentul obținerii unor finanțări care să permită punerea în valoare a acestuia.
Obiective	Prin proiect se prevăd investiții pentru lucrări de reabilitare, restaurare și conservare a clădirii Băii Comunale și asigurarea funcționalității imobilului, urmărindu-se astfel punerea în valoare a patrimoniului deținut de Municipiul Făgăraș și transformarea obiectivului într-un Centru Cultural.
Scurtă descriere / Activități	Realizarea de lucrări de reabilitare, consolidare, conservare și reconversie funcțională: <ul style="list-style-type: none"> lucrări de reparații la structura acoperișului, schimbarea elementelor de învelitoare, tratarea și eliminarea igrasiei din pereți, proiectarea intervenției asupra elementelor de rezistență a clădirii, realizarea de finisaje exterioare, respectând imaginea arhitecturală originală a clădirii, restaurarea tâmplăriei exterioare aferente fațadelor, reabilitare sistem de iluminat interior și ambiental,

	<ul style="list-style-type: none"> • reabilitare sistem de încălzire, • refacere pardoseli, • amenajare cu mobilier interior. <p>Elaborarea unei strategii de dezvoltare a centrului care sa prevadă activitățile ce vor fi realizate în cadrul acestuia.</p>
Buget estimat	21.213.227 RON
Surse de finanțare	POR Centru P8, buget local, alte surse
Termen realizare	2027

Obiectivul Strategic 3. Municipiul Făgăraș – centru urban orientat către mobilitatea sustenabilă a locuitorilor

TITLU PROIECT: Dezvoltarea sistemului regional de transport public în comun în zona urbană funcțională /metropolitană a municipiului Făgăraș - modernizarea coridorului de mobilitate SUD – Faza 1

Localizare	Municipiul Făgăraș, Orașul Victoria, Comuna Beclean, Comuna Drăguș, Comuna Hârseni, Comuna Lisa, Comuna Șercaia, Comuna Șinca, Comuna Sâmbăta de Sus, Comuna Șoarș, Comuna Ucea, Comuna Viștea, Comuna Voila.
Beneficiar și posibili parteneri	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Pentru Mobilitate în Zona Metropolitană a Municipiului Făgăraș
Justificarea nevoii	<p>La nivelul anului 2022, în municipiul Făgăraș funcționează un serviciu de transport public local aflat în subordinea Primăriei Făgăraș, care operează însă doar pe 2 trasee: T1) Kaufland – Centru – Cartier Combinat – Centru – Kaufland și T2) Cartier Galați – Centru – Cartier Combinat. În plus, programul de circulație nu este deloc atractiv pentru călători, autobuzele având un interval de urmărire de 60 de minute în timpul săptămânii, mult prea mare, dat fiind faptul că la dimensiunile reduse ale orașului (acesta poate fi parcurs pe jos în aproximativ 30 – 40 de minute). În zilele de sâmbătă programul de circulație se încheie la ora 16:00, iar intervalul de urmărire este de 120 de minute, în timp ce duminica și în zilele de sărbători legale transportul public nu circulă.</p> <p>La nivel metropolitan, legătura cu celelalte localități din județ este asigurată prin liniile prevăzute în programul județean de transport public. Astfel, Făgărașul este punct de plecare sau de tranzit pentru o multitudine de linii județene (19), însă programul de circulație al acestor linii acoperă cu precădere zilele lucrătoare și este adaptat încât să răspundă nevoilor punctuale de navetă la locurile de muncă</p>

	<p>sau la școală (curse stabilite la orele de interes – dimineața și seara la orele de navetă).</p> <p>Stațiile de transport din municipiul Făgăraș nu au o amenajare clară unitară, iar cele din zona urbană funcțională prezintă amenajări minime, adesea în stare de degradare și în general pe un singur sens al străzilor.</p> <p>În plus, la nivelul zonei urbane funcționale nu se regăsesc amenajate piste velo de legătură între UAT-uri.</p>
Obiective	Multiplicarea ofertei de transport public și a facilităților de mobilitate alternativă la nivelul zonei urbane funcționale prin oferirea unui serviciu de transport public, care să vină în întâmpinarea nevoilor de mobilitate urbană ale locuitorilor orașului și comunelor din zona urbană funcțională precum și în susținerea dezvoltării urbane.
Scurtă descriere / Activități	<p>Proiectul va cuprinde acțiuni integrate pentru modernizarea facilităților destinate bicicliștilor și transportului în comun, astfel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • achiziția de 4 autobuze ecologice care vor circula pe liniile deservite de acest coridor (Făgăraș - Beclean - Dridif - Voila –Sâmbăta de Jos –Rucăr - Olteț - Viștea de Jos - Ucea de Jos – Ucea de Sus - Victoria - Viștea de Sus - Drăguș - Sâmbăta de Sus –Lisa – Pojorta – Voivodeni - Ludișor - Luța – Gura Văii – Recea – Săsciori – Hurez - Copăcel - Sebeș - Mărgineni – Hârseni – Ileni – Bucium - Toderița – Șercăița – Șinca - Ohaba – Vad - Perșani - Șercaia – Mândra - Făgăraș); • modernizarea stațiilor de așteptare transport în comun; • amenajarea de piste de biciclete; • construirea unei autobaze și a unui terminal intermodal; • implementarea unui sistem de e-ticketing; • modernizarea sistemului de management inteligent al traficului; • introducerea unor curse regulate pentru localnici și turiști, în conexiune localitățile din zona urbană funcțională /metropolitană a municipiului Făgăraș (zona Sud).
Buget estimat	26.756.137 RON
Surse de finanțare	POR Centru 2021-2027 P4, PNRR, buget local, alte surse
Termen realizare	2027

TITLU PROIECT: Dezvoltarea sistemului regional de transport public în comun în zona urbană funcțională /metropolitană a municipiului Făgăraș - modernizarea coridorului de mobilitate SUD – Faza 2

Localizare	Municipiul Făgăraș, Orașul Victoria, Comuna Beclean, Comuna Drăguș, Comuna Hârșeni, Comuna Lisa, Comuna Șercaia, Comuna Șinca, Comuna Sâmbăta de Sus, Comuna Șoarș, Comuna Ucea, Comuna Viștea, Comuna Voila.
Beneficiar și posibili parteneri	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Pentru Mobilitate în Zona Metropolitană a Municipiului Făgăraș
Justificarea nevoii	<p>La nivelul anului 2022, în municipiul Făgăraș funcționează un serviciu de transport public local aflat în subordinea Primăriei Făgăraș, care operează însă doar pe 2 trasee: T1) Kaufland – Centru – Cartier Combinat – Centru – Kaufland și T2) Cartier Galați – Centru – Cartier Combinat. În plus, programul de circulație nu este deloc atractiv pentru călători, autobuzele având un interval de urmărire de 60 de minute în timpul săptămânii, mult prea mare, dat fiind faptul că la dimensiunile reduse ale orașului (acesta poate fi parcurs pe jos în aproximativ 30 – 40 de minute). În zilele de sâmbătă programul de circulație se încheie la ora 16:00, iar intervalul de urmărire este de 120 de minute, în timp ce duminica și în zilele de sărbători legale transportul public nu circulă.</p> <p>La nivel metropolitan, legătura cu celelalte localități din județ este asigurată prin liniile prevăzute în programul județean de transport public. Astfel, Făgărașul este punct de plecare sau de tranzit pentru o multitudine de linii județene (19), însă programul de circulație al acestor linii acoperă cu precădere zilele lucrătoare și este adaptat încât să răspundă nevoilor punctuale de navetă la locurile de muncă sau la școală (curse stabilite la orele de interes – dimineața și seara la orele de navetă).</p> <p>Stațiile de transport din municipiul Făgăraș nu au o amenajare clară unitară, iar cele din zona urbană funcțională prezintă amenajări minime, adesea în stare de degradare și în general pe un singur sens al străzilor.</p> <p>În plus, este nevoie de suplimentarea facilităților realizate în urma implementării proiectului Coridorului de Mobilitate Sud din faza 1.</p>
Obiective	Îmbunătățirea ofertei de transport public și a facilităților de mobilitate alternativă la nivelul zonei urbane funcționale prin oferirea unui serviciu de transport public, care să vină în întâmpinarea nevoilor de mobilitate urbană ale locuitorilor orașului și comunelor din zona urbană funcțională precum și în susținerea dezvoltării urbane, completând astfel intervențiile aferente proiectului din faza 1.
Scurtă descriere / Activități	Proiectul va cuprinde acțiuni integrate pentru modernizarea facilităților destinate bicicliștilor și transportului în comun, astfel:

	<ul style="list-style-type: none"> • achiziția de 8 de autobuze ecologice care vor circula pe liniile deservite de acest coridor (Făgăraș - Beclean - Dridif - Voila –Sâmbăta de Jos –Rucăr - Olteț - Viștea de Jos - Ucea de Jos – Ucea de Sus - Victoria - Viștea de Sus - Drăguș - Sâmbăta de Sus –Lisa – Pojorta – Voivodeni - Ludișor - Luța – Gura Văii – Recea – Săsciori – Hurez - Copăcel - Sebeș - Mărgineni – Hârseni – Ileni – Bucium - Toderița – Șercăița – Șinca - Ohaba – Vad - Perșani - Șercaia – Mândra - Făgăraș); • modernizarea stațiilor de așteptare transport în comun; • implementarea unui sistem de e-ticketing; • amenajarea de piste de biciclete; • introducerea unor curse regulate pentru localnici și turiști, în conexiune localitățile din zona urbană funcțională /metropolitană a municipiului Făgăraș (zona Sud)
Buget estimat	26.756.137 RON
Surse de finanțare	POR Centru 2021-2027 P4, PNRR, buget local, alte surse
Termen realizare	2029

TITLU PROIECT: Extinderea Coridorului central de mobilitate urbană și amenajare sistem de tip "Park and Ride"

Localizare	Municipiul Făgăraș – zona de nord cuprinsă între râul Olt și DN1
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Municipiului Făgăraș
Justificarea nevoii	În zona de nord a municipiului Făgăraș se regăsesc zone aflate în dezvoltare, care nu sunt deservite de infrastructură stradală modernă, și zone în care rețeaua de străzi prezintă un aspect învechit, cu suprafețe de rulare nemodernizate (străzi care asigură conectivitatea est-vest în zona de nord – în afară de srt. Tăbăcari, bld Unirii).
Obiective	Dezvoltarea infrastructurii de mobilitate în zona de nord a municipiului Făgăraș
Scurtă descriere / Activități	<ul style="list-style-type: none"> • Amenajarea de trasee pietonale și velo și extinderea sistemelor de bike-sharing și monitorizare urbană, • Extinderea traseelor de autobuze și construirea unor stații de transport public noi;

	<ul style="list-style-type: none"> • Amenajare park & ride pe strada Libertății • Dezvoltarea de infrastructuri pentru combustibili alternativi; • Extinderea rețelei de management trafic și semaforizare inteligentă • Activități de promovare a mobilității urbane durabile • Modernizare infrastructură rutieră (unde este cazul)
Obiectiv SIDU	Obiectivul Strategic 3. Municipiul Făgăraș – centru urban orientat către mobilitatea sustenabilă a locuitorilor
Buget estimat	26,000,000 RON
Surse de finanțare	POR Centru P4, buget local, alte surse
Termen realizare	2027

TITLU PROIECT: Extinderea Coridorului industrial de mobilitate urbană

Localizare	Municipiul Făgăraș – zona de sud cuprinsă între platforma Combinatului și DN1
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Municipiului Făgăraș
Justificarea nevoii	În zona de sud a municipiului Făgăraș se regăsesc zone aflate în dezvoltare, care nu sunt deservite de infrastructură stradală modernă, și zone în care rețeaua de străzi prezintă un aspect învechit, cu suprafețe de rulare nemodernizate.
Obiective	Dezvoltarea infrastructurii de mobilitate în zona de sud a municipiului Făgăraș
Scurtă descriere / Activități	<ul style="list-style-type: none"> • Amenajarea de trasee pietonale și velo și extinderea sistemelor de bike-sharing și monitorizare urbană, • Extinderea traseelor de autobuze și construirea unor stații de transport public noi; • Dezvoltarea de infrastructuri pentru combustibili alternativi; • Extinderea rețelei de management trafic și semaforizare inteligentă • Activități de promovare a mobilității urbane durabile • Modernizare infrastructură rutieră (unde este cazul)

Obiectiv SIDU	Obiectivul Strategic 3. Municipiul Făgăraș – centru urban orientat către mobilitatea sustenabilă a locuitorilor
Buget estimat	26,461,000 RON
Surse de finanțare	POR Centru P4, buget local, alte surse
Termen realizare	2027

TITLU PROIECT: Dezvoltarea sistemului regional de transport public în comun în zona urbană funcțională /metropolitană a municipiului Făgăraș - modernizarea coridorului de mobilitate NORD”

Localizare	Municipiul Făgăraș, Comuna Beclean, Comuna Cincu, Comuna Comăna, Comuna Jibert, Comuna Mândra, Comuna Părău, Comuna Șoarș, Comuna Ticuș, Comuna Voila.
Beneficiar și posibili parteneri	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Pentru Mobilitate în Zona Metropolitană a Municipiului Făgăraș
Justificarea nevoii	<p>La nivelul anului 2022, în municipiul Făgăraș funcționează un serviciu de transport public local aflat în subordinea Primăriei Făgăraș, care operează însă doar pe 2 trasee: T1) Kaufland – Centru – Cartier Combinat – Centru – Kaufland și T2) Cartier Galați – Centru – Cartier Combinat. În plus, programul de circulație nu este deloc atractiv pentru călători, autobuzele având un interval de urmărire de 60 de minute în timpul săptămânii, mult prea mare, dat fiind faptul că la dimensiunile reduse ale orașului (acesta poate fi parcurs pe jos în aproximativ 30 – 40 de minute). În zilele de sâmbătă programul de circulație se încheie la ora 16:00, iar intervalul de urmărire este de 120 de minute, în timp ce duminică și în zilele de sărbători legale transportul public nu circulă.</p> <p>La nivel metropolitan, legătura cu celelalte localități din județ este asigurată prin liniile prevăzute în programul județean de transport public. Astfel, Făgărașul este punct de plecare sau de tranzit pentru o multitudine de linii județene (19), însă programul de circulație al acestor linii acoperă cu precădere zilele lucrătoare și este adaptat încât să răspundă nevoilor punctuale de navetă la locurile de muncă sau la școală (curse stabilite la orele de interes – dimineața și seara la orele de navetă).</p> <p>Stațiile de transport din municipiul Făgăraș nu au o amenajare clară unitară, iar cele din zona urbană funcțională prezintă amenajări minime, adesea în stare de degradare și în general pe un singur sens al străzilor.</p> <p>În plus, la nivelul zonei urbane funcționale nu se regăsesc amenajate piste velo de legătură între UAT-uri.</p>

Obiective	Multiplicarea ofertei de transport public și a facilităților de mobilitate alternativă la nivelul zonei urbane funcționale prin oferirea unui serviciu de transport public, care să vină în întâmpinarea nevoilor de mobilitate urbană ale locuitorilor orașului și comunelor din zona urbană funcțională precum și în susținerea dezvoltării urbane.
Scurtă descriere / Activități	Proiectul va cuprinde acțiuni integrate pentru modernizarea facilităților destinate bicicliștilor și transportului în comun, astfel: <ul style="list-style-type: none"> • achiziția de 25 de autobuze ecologice care vor circula pe liniile deservite de acest coridor (Făgăraș - Beclean – Voila - Cincșor – Cincu - Șoarș - Cobor – Jibert - Ticuș - Comăna – Părău - Șercaia – Mândra - Făgăraș); • modernizarea stațiilor de așteptare transport în comun; • amenajarea de piste de biciclete; introducerea unor curse regulate pentru localnici și turiști, în conexiune localitățile din zona urbană funcțională /metropolitană a municipiului Făgăraș (zona Nord).
Buget estimat	94,000,000 RON
Surse de finanțare	POR Centru 2021-2027 P4, PNRR, buget local, alte surse
Termen realizare	2027

TITLU PROIECT: Amenajare coridoare de mobilitate urbană, în relație cu zonele turistice, de agrement și ansamblurile de locuințe prin amenajarea de străzi și piațete urbane, pietonale sau cu utilizare în comun (“shared-space”)

Localizare	Municipiul Făgăraș – zona centrală, cartierul Tudor Vladimirescu, cartierul Combinat, cartierul Negoiu, cartierul 13 Decembrie, zona Parcului Regina Maria
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Municipiului Făgăraș
Justificarea nevoii	În Municipiul Făgăraș deplasările pietonale sunt destul de frecvente, reprezentând 17% din totalul deplasărilor. Deși s-au făcut intervenții și asupra străzilor și trotuarelor până în prezent, pe străzile secundare trotuarele sunt înguste, din cauza amprizei înguste a străzilor, în timp ce pe străzile principale trotuarele, deși generoase sunt ocupate de diverse obstacole sau mașini parcate, ceea ce îngreunează deplasarea pietonilor. La nivelul Municipiului Făgăraș, lungimea trotuarelor se ridică la 47.90km, ceea ce înseamnă că aproximativ 15km de străzi nu au trotuar.

Obiective	<p>Realizarea unor spații partajat (shared space) între pietoni, biciclete și mașini pe străzi din zona centrală, cartierul Tudor Vladimirescu, cartierul Combinat, cartierul Negoiu, cartierul 13 Decembrie, zona Parcului Regina Maria</p> <p>Creșterea confortului și siguranței deplasărilor pietonilor.</p> <p>Amenajarea de spații pietonale cu scopul creșterii calității spațiilor publice destinate mersului pe jos.</p>
Scurtă descriere / Activități	<p>Proiectul are în vedere o serie de activități necesare pentru reconversia străzilor:</p> <p>Delimitarea unei zone fără diferențierea tipurilor de trafic;</p> <p>Realizarea unor marcaje rutiere (opțional: în relief) în vederea semnalizării mecanice/vizuale a benzilor destinate autovehiculelor</p> <p>Înlocuirea suprafețelor de călcare cu pavaje din plăci</p> <p>Introducerea cablurilor aeriene (electrice și de telecomunicații) în subteran</p> <p>Înlocuirea sistemelor de iluminat public cu sisteme de iluminat tip LED (și opțional amplasarea unui sistem fotovoltaic dedicat pentru acestea)</p> <p>Completarea aliniamentului de arbori cu specii non-invazive</p> <p>Amplasarea de mobilier urban specific deplasărilor pietonale și velo (bănci de șezut, cișmele de apă, rastele de biciclete etc.)</p>
Obiectiv SIDU	Obiectivul Strategic 3. Municipiul Făgăraș – centru urban orientat către mobilitatea sustenabilă a locuitorilor
Buget estimat	30,000,000 RON
Surse de finanțare	POR Centru P4, buget local, alte surse
Termen realizare	2027

TITLU PROIECT: Creșterea siguranței deplasărilor pietonale prin extinderea rețelei de trotuare

Localizare	Municipiul Făgăraș – Șos. Combinatului, Șos. Hurezului, Str. Vlad Țepeș, străzile neasfaltate
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Municipiului Făgăraș
Justificarea nevoii	Pietonii reprezintă una din cele mai vulnerabile categorii de participanți la trafic, motiv pentru care siguranța acestora trebuie să

	<p>fie prioritară. La nivelul municipiului Făgăraș, aproximativ 11 km din rețeaua de străzi nu dispun de trotuare amenajate. În vederea creșterii siguranței deplasărilor pietonale este nevoie de completarea rețelei de trotuare pe străzile pe care în prezent nu există astfel de facilități (Șos. Combinatului, Șos. Hurezului, Str. Vlad Țepeș, străzile neasfaltate)</p>
Obiective	Dezvoltarea rețelei destinate deplasărilor pietonale adiacente străzilor din municipiul Făgăraș prin amenajarea de trotuare pe arterele unde nu există astfel de facilități
Scurtă descriere / Activități	<p>Proiectarea unor trotuare care să deservească arterele rutiere de la nivelul municipiului Făgăraș unde nu există facilități sigure pentru deplasările pietonale.</p> <p>Realizarea de lucrări de săpături adiacente arterelor rutiere.</p> <p>Efectuarea de lucrări de așternere a straturilor de nisip / piatră / fundație de beton/ciment în funcție de opțiunea tehnologică favorabilă.</p> <p>Amplasarea de borduri de beton la limita dintre spațiile destinate deplasărilor motorizate și pietonale.</p> <p>Realizarea unei suprafețe de călcare favorabilă deplasărilor pietonale.</p>
Obiectiv SIDU	Obiectivul Strategic 3. Municipiul Făgăraș – centru urban orientat către mobilitatea sustenabilă a locuitorilor
Buget estimat	8,000,000 RON
Surse de finanțare	POR Centru P4, buget local, alte surse
Termen realizare	2027

TITLU PROIECT: Realizarea unei infrastructuri conexe și sigure pentru deplasările cu bicicleta

Localizare	Municipiul Făgăraș
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Municipiului Făgăraș
Justificarea nevoii	<p>În municipiul Făgăraș există amenajate benzi pentru biciclete pe Str. Negoiu și pe Str. 13 Decembrie. În afara acestor artere, bicicliștii sunt nevoiți să utilizeze pentru deplasare partea carosabilă sau în cazul străzilor principale trotuarul, unde deși circulația bicicletelor este interzisă, bicicliștii au un sentiment de siguranță mai ridicat. Aceste aspecte periclitează siguranța utilizatorului de bicicletă, descurajându-l să mai utilizeze acest mod de transport. Conform anchetei de</p>

	mobilitate, din totalul deplasărilor realizate la nivelul unei zile în municipiul Făgăraș, doar 3% se realizează cu bicicleta.
Obiective	Dezvoltarea rețelei de piste și benzi dedicate deplasărilor cu bicicleta de circa 10km pe principale coridoare de mobilitate, respectiv pe Str. Tudor Vladimirescu, Bd. Unirii, Str. Mihai Eminescu, Str. Tăbăcari, Str. Mihai Viteazul, Str. Doamna Stanca, Str. Libertății, Str. Octavian Paller, Str. 13 Decembrie, Șos. Combinatului.
Scurtă descriere / Activități	Proiectarea și amenajarea pistelor/benzilor de biciclete pe principalele coridoare de mobilitate, ținând cont de principalele aspecte necesare asigurării unei bune circulații velo: <ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea lățimii necesare impuse prin actele normative in vigoare pe toată lungimea acestora • Asigurarea gabaritului de liberă circulație • Asigurarea continuității și conectivității rețelei • Amplasarea de indicatoare rutiere / semafoare pentru bicicliști și introducerea unor faze in programul de semaforizare pentru mișcările bicicliștilor in intersecții • Amplasarea unor spații de stocare în intersecții ,pentru bicicliști în fața vehiculelor (prin marcaje specifice) • Realizarea marcajelor rutiere specifice • Amplasarea unor rastele de parcare în punctele de interes • Amenajare peisagistică și amplasare mobilier urban • Eliminarea obstacolelor de pe traseu (vegetație, stâlpi, borduri, etc.) • Menținerea unei suprafețe de rulare adecvate • Eliminarea a parcărilor neregulate de pe traseu • Amplasarea unor separatoare fizice în zona intersecțiilor pentru protejarea bicicliștilor • Eliminarea conflictului vehicul-bicicleta la virajul la dreapta al vehiculului
Buget estimat	8,000,000 RON
Surse de finanțare	POR Centru P4, buget local, alte surse
Termen realizare	2027

Obiectivul Strategic 4. Municipiul Făgăraș – centru urban cu impact redus asupra mediului

TITLU PROIECT: Regenerarea urbană a spațiilor publice și asigurarea siguranței și securității cetățenilor

Localizare	Municipiul Făgăraș – cartierele Tudor Vladimirescu, Titu Pertea, Tăbăcari, Combinat, 13 Decembrie, Vasile Alecsandri, Negoiu, Câmpului
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Făgăraș
Justificarea nevoii	La nivel municipal se observă faptul că spațiile urbane din zona blocurilor de locuințe au fost îngrădite din cauza parcărilor și a lipsei unor investiții pentru delimitarea funcționalității spațiilor. Din această perspectivă, există o serie de spații verzi, atât în lungul tramei stradale, cât și în cadrul spațiilor interstițiale dintre blocuri, care necesită lucrări de reamenajare în vederea îmbunătățirii aspectului și creșterea siguranței și securității cetățenilor.
Obiective	Îmbunătățirea condițiilor de viață prin diversificarea opțiunilor de recreere a celor 28.330 de locuitori ai Municipiului Făgăraș ca urmare a modernizării a 70.000 mp spatii verzi la nivel municipal.
Scurtă descriere / Activități	<p>Proiectul va include lucrări de amenajare și modernizare a spațiilor verzi, care în urma finalizării intervențiilor vor oferi terenurilor aflate în stare avansată de degradare:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funcțiune cu caracter social – spații libere pentru odihnă și recreere, într-un context plăcut și relaxant, unde va fi încurajată și facilitată socializarea între toți cetățenii municipiului, din toate categoriile de vârstă, venituri, apartenență etnica, ocupație; • Funcțiune de spațiu pentru relaxare, petrecere a timpului liber și divertisment – aici își vor putea petrece timpul liber atât copiii cât și adulții, fiind prevăzută atât mobilier urban – bănci, coșuri de gunoi – cât și spații de joacă - ansamblu pentru joacă • Funcțiune cu caracter estetic – spațiile verzi vor fi distribuite uniform, aleile pietonale vor fi delimitate lateral cu copaci și bănci, iar instalația de iluminat alimentată prin sisteme de panouri fotovoltaice va fi poziționată astfel încât să pună în valoare arhitectura spațiilor verzi; • Funcțiunea cu caracter educațional – materialul vegetal reprezentat de specii lemnoase ornamentale, specii floricole și plante medicinale, vor fi un excelent ghid pentru școlari dar și pentru alte persoane interesate de a cunoaște plantele și a dobândi noțiuni de botanică, ecologie și adaptare la mediu. <p>Din punct de vedere funcțional, se urmăresc mai multe aspecte, precum: plantări de arbori, modernizarea iluminatului public prin sisteme de panouri fotovoltaice și puncte de aprindere de tip LED, amplasarea de sisteme de supraveghere, introducerea cablurilor</p>

	aeriane în subteran, (re)amenajarea de alei pietonale și instalarea de mobilier urban, introducerea de puncte Wi-Fi gratuit în spațiile publice.
Buget estimat	13.075.894 RON
Surse de finanțare	POR Centru 2021-2027 P3, buget local, alte surse
Termen realizare	2027

TITLU PROIECT: Creșterea eficienței energetice pentru clădirile rezidențiale din municipiul Făgăraș

Localizare	Municipiul Făgăraș – cartierele 13 Decembrie, Meltea, Negoiu, Combinat, zona centrală
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Făgăraș, asociațiile de proprietari
Justificarea nevoii	Fondul construit și în special ansamblurile de locuințe colective, prezintă un aspect învechit, degradat, neuniform din cauza lipsei unor acțiuni extinse de renovare. În plus, eficiența energetică a acestor ansambluri este una redusă, având în vedere tipologia construcțiilor și vârsta clădirilor.
Obiective	Reducerea consumului de energie și eficientizarea utilizării energiei în vederea întăririi independenței energetice Creșterea numărului de gospodării cu o clasificare mai bună a consumurilor energetice
Scurtă descriere / Activități	Refacerea anvelopei clădirilor în vederea diminuării pierderilor de căldură cu mediul exterior (lucrări de intervenție la fațade, terase, planșeu peste subsol și spații vitrate) Modernizarea sistemelor de încălzire din cadrul ansamblurilor de locuințe (unde este cazul) Înlocuirea sistemelor de distribuție a apei și captare a apelor menajere (unde este cazul) Înlocuirea instalațiilor electrice și de iluminat, și introducerea unor sisteme pentru utilizarea energiilor regenerabile (unde este posibil)
Buget estimat	15,000,000 RON
Surse de finanțare	POR Centru 2021-2027 P3, PNRR, buget local, alte surse

Termen realizare 2027

TITLU PROIECT: Creșterea eficienței energetice pentru clădirile publice din municipiul Făgăraș

Localizare	Municipiul Făgăraș
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Făgăraș, instituții publice
Justificarea nevoii	Fondul construit și în special ansamblurile de locuințe colective, prezintă un aspect învechit, degradat, neuniform din cauza lipsei unor acțiuni extinse de renovare. În plus, eficiența energetică a acestor ansambluri este una redusă, având în vedere tipologia construcțiilor și vârsta clădirilor.
Obiective	Reducerea consumului de energie și eficientizarea utilizării energiei în vederea întăririi independenței energetice Creșterea numărului de gospodării cu o clasificare mai bună a consumurilor energetice
Scurtă descriere / Activități	Refacerea anvelopei clădirilor în vederea diminuării pierderilor de căldură cu mediul exterior (lucrări de intervenție la fațade, terase, planșeu peste subsol și spații vitrate) Modernizarea sistemelor de încălzire (unde este cazul) Înlocuirea sistemelor de distribuție a apei și captare a apelor menajere (unde este cazul) Înlocuirea instalațiilor electrice și de iluminat, și introducerea unor sisteme pentru utilizarea energiilor regenerabile (unde este posibil)
Buget estimat	25,000,000 RON
Surse de finanțare	POR Centru 2021-2027 P3, PNRR, buget local, alte surse
Termen realizare	2027

TITLU PROIECT: Amenajare/modernizare/extindere spații verzi la nivelul municipiului Făgăraș

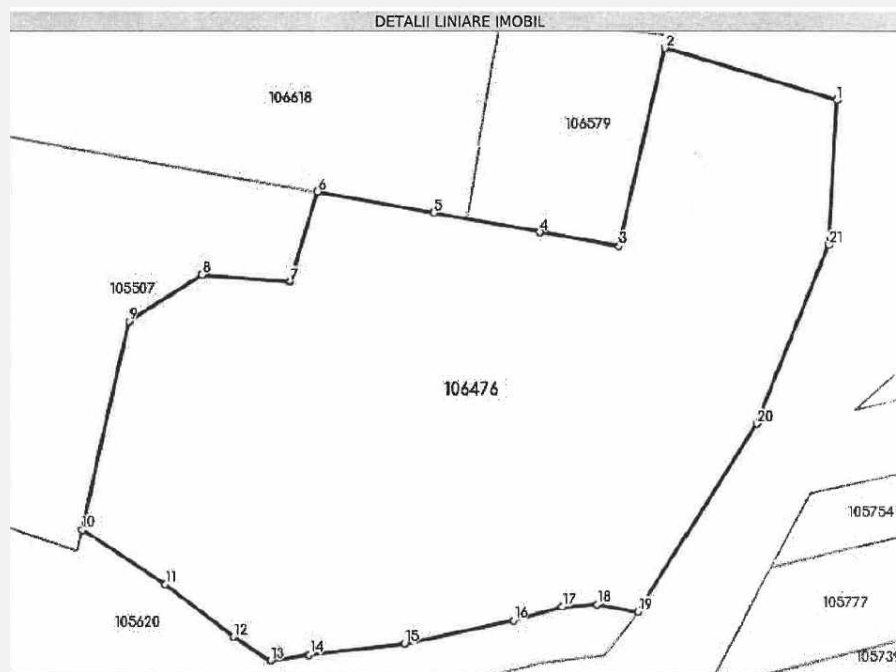
Localizare

Municipiul Făgăraș – în special în zona de nord a municipiului Făgăraș, paralel cu varianta ocolitoare și în Parcul Regina Maria.

Figura 1 Extras Plan de Încadrare în Zonă – spații adiacente traseului variantei ocolitoare

Figura 2 – Extras CF Parc Regina Maria

Date referitoare la teren

Nr. Crt.	Categorie folosință	Intra vilan	Suprafața (mp)	Tarla	Parcelă	Nr. topo	Observații / Referințe
1	curți constructii	DA	25.391	-	-	2817/2/b/2	teren cu supraf. de 25.390,72 m.p.

Beneficiar și posibili parteneri

Primăria Făgăraș

Justificarea nevoii	<p>La nivel municipal se observă faptul că spațiile urbane din zona blocurilor de locuințe au fost îngrădite din cauza parcărilor și a lipsei unor investiții pentru delimitarea funcționalității spațiilor. Din această perspectivă, există o serie de spații verzi, care necesită lucrări de reamenajare în vederea îmbunătățirii aspectului și creșterea siguranței și securității cetățenilor.</p> <p>La nivel municipal sunt înscrise în registrul spațiilor verzi terenuri cu o suprafață de 626,39 mii mp, ceea ce conduce la o valoare de doar 21,97 mp per cap de locuitor (standardul european în zonele urbane este de 26 mp/locuitor).</p> <p>Mai mult, din perspectiva spațiilor publice de tip parc, la nivelul municipiului Făgăraș cetățenii au la dispoziție în prezent doar o zonă amplă de acest tip – Parcul Regina Maria – care necesită investiții pentru reamenajare și plantare de arbori. De asemenea, deși nu este definit ca spațiu verde public, zona adiacentă râului Olt este utilizată în scop recreativ de către cetățeni, iar Primăria Municipiului Făgăraș a realizat demersuri pentru construirea unei variante ocolitoare în același areal, fapt ce va conduce la limitarea poluării din zona centrală, dar la creșterea traficului în zona de nord. Așadar, în vederea diminuării impactului traficului de tranzit pe varianta ocolitoare, este nevoie de măsuri pentru limitarea acestui impact pe zona de nord.</p>
Obiective	Îmbunătățirea calității spațiilor verzi existente la nivel municipal și creșterea suprafeței acestor spații la minim 26 de metri pătrați per locuitor în municipiul Făgăraș.
Scurtă descriere / Activități	<p>Proiectul va include lucrări de amenajare și modernizare a spațiilor verzi aflate în stare de degradare în vederea îmbunătățirii aspectului și facilitării activităților de petrecere a timpului liber a cetățenilor în spațiile publice. Se au în vedere realizarea de acțiuni de cosire / îngrijire a materialului vegetal și plantarea de arbori și specii florale, în special în zona de nord a municipiului, paralel cu varianta ocolitoare, dar și în Parcul Regina Maria (în suprafață de 25390mp).</p> <p>Activități prevăzute:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pregătirea terenului pentru construcția/modernizarea/extinderea spațiilor verzi curățarea, igienizarea terenului și a vegetației existente • crearea/amenajarea/modernizarea/reabilitarea spațiilor verzi: plantarea cu plante perene autohtone, lucrări de înierbare, plantare arbori și arbuști autohtoni/adaptați condițiilor pedo-climatice; • crearea/amenajarea/modernizarea/reabilitarea culoarelor de protecție față de infrastructura tehnică ce participă la dezvoltarea sistemului verde al localității și transformarea acestor zone într-o rețea de coridoare ecologice care să maximizeze beneficiile acestora pentru biodiversitate, asigurând în același timp siguranța străzilor urbane/instalațiilor tehnice, etc.

Buget estimat	13.075.894 RON
Surse de finanțare	POR Centru 2021-2027 P3, buget local, alte surse
Termen realizare	2026

TITLU PROIECT: Modernizarea infrastructurii sistemului de colectare a deșeurilor la nivelul municipiului Făgăraș (platforme inteligente de colectare, achiziția de autospeciale de colectare)

Localizare	Municipiul Făgăraș
Beneficiar și posibili parteneri	Salco Serv SA, Primăria Municipiului Făgăraș, ADI ISO-Mediu Brașov
Justificarea nevoii	<p>Problema colectării separate a deșeurilor este, conform operatorului de salubritate, la sursă. Populația nu este învățată să realizeze colectarea separată, iar din cantitățile de deșeuri din recipientele comune, sub 50% este cantitate reciclabilă. Activitățile de colectare derulate s-au concluzionat în ultimii 3 ani (2019-2021) prin strângerea a peste 28 de mii tone de deșeuri, dintre care doar 1100 au fost colectate separat (6,7%).</p> <p>Se observă însă nevoia unor investiții în infrastructura de colectare și gestiune a deșeurilor în vederea amplasării unor sisteme noi de colectare pe mai multe fracții, atât pe domeniul public, cât și în zonele rezidențiale, construirea unei stații noi de sortare (la moment sortarea se face manual de către angajații operatorului într-un spațiu insuficient pentru această activitate), realizarea unei stații de transfer și achiziția unei stații de compostare a deșeurilor biodegradabile</p>
Obiective	<p>Îmbunătățirea sistemului integrat de management al deșeurilor la nivelul municipiului Făgăraș</p> <p>Creșterea gradului de colectare selectivă a deșeurilor la nivel municipal</p>
Scurtă descriere / Activități	<p>Amplasarea de platforme inteligente de colectare selectivă a deșeurilor în zonele rezidențiale.</p> <p>Amplasarea de punte de colectare selectivă dedicate spațiilor publice.</p> <p>Achiziția de autospeciale pentru colectarea deșeurilor și transferul la stația de sortare.</p> <p>Construirea unei noi stații de sortare în vederea automatizării procesului de sortare a deșeurilor.</p> <p>Amenajarea unei stații de transfer și achiziția unei stații de compostare a deșeurilor biodegradabile.</p>

Buget estimat	8,000,000 RON
Surse de finanțare	PODD P1, buget local, alte surse
Termen realizare	2025

Obiectivul Strategic 5. Administrație publică performanță, deschisă, transparentă, cu servicii publice digitale ușor de utilizat**TITLU PROIECT: Intervenții de tip smart-city și digitalizare servicii publice la nivelul Municipiului Făgăraș**

Localizare	Municipiul Făgăraș
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Municipiului Făgăraș, instituții publice subordonate
Justificarea nevoii	<p>Primăria Municipiului Făgăraș a implementat un prim proiect de digitalizare a serviciilor administrative, însă acesta se află încă în stadiul de pilot, fiind nevoie de acțiuni de promovare a disponibilității serviciilor și de creștere a capacității interne de gestiune și utilizare a noilor servicii digitale.</p> <p>În plus, pentru multe procese interne din cadrul Primăriei Municipiului Făgăraș nu există încă baza materială necesară pentru transpunerea tuturor proceselor interne în mediul digital, mare parte dintre acestea fiind realizate în continuare pe suport fizic (hârtie)</p>
Obiective	Îmbunătățirea serviciilor electronice la nivelul Primăriei Municipiului Făgăraș și a instituțiilor subordonate
Scurtă descriere / Activități	<p>Achiziția de echipamente și aparatură IT la nivelul Primăriei Făgăraș și a instituțiilor subordonate</p> <p>Realizarea unei platforme pentru managementul documentelor și al arhivelor din cadrul instituțiilor publice;</p> <p>Transpunerea în mediul digital a proceselor interne de la nivelul Primăriei Municipiului Făgăraș;</p> <p>Realizarea unei aplicații / sistem digital de măsurare/cartare/ajustare a consumului de energie în diverse spații publice;</p> <p>Actualizarea aplicației "Făgăraș City App" și extinderea funcționalității acesteia pentru locuitori și vizitatori;</p> <p>Implementarea unui serviciu de tip funcționar public virtual în vederea facilitării accesului cetățenilor la informații publice;</p> <p>Organizarea de acțiuni de informare și scurte filme de prezentare în legătură cu funcționalitățile digitale ale serviciilor publice;</p>

	Introducerea și utilizarea bazelor de date digitale la nivelul Primăriei și instituțiilor publice în vederea sprijinirii activității zilnice și a procesului de luare a deciziilor; (Opțional) Organizarea unui centru comunitar integrat care să includă și programe de dezvoltare a competențelor digitale pe bază de voluntariat (activități ce pot fi desfășurate în cadrul Băii Comunale după implementarea proiectului de reabilitare sau în cadrul Casei de Cultură).
Buget estimat	5,000,000 RON
Surse de finanțare	POR Centru 2021-2027 P2, buget local, alte surse
Termen realizare	2027

TITLU PROIECT: Completarea bazelor de date digitale la nivelul Primăriei Municipiului Făgăraș

Localizare	Municipiul Făgăraș
Beneficiar și posibili parteneri	Primăria Municipiului Făgăraș, instituții publice subordonate Primăriei
Justificarea nevoii	În prezent Primăria Municipiului Făgăraș realizează un proiect pentru dezvoltarea bazei de date GIS la nivel municipal, însă alocările financiare obținute nu acoperă integrarea tuturor informațiilor (cartare utilități publice). Mai mult, pentru procesul de luare a deciziilor la nivel municipal este nevoie în prezent de realizarea unor analize pe baza transmiterii și primirii unor solicitări de date de la alte instituții, fapt ce conduce la un timp necesar mai mare și dependența autorităților față de informații primite punctual.
Obiective	Dezvoltarea bazelor de date urbane (inclusiv GIS) la nivel municipal Realizarea unui portal de baze de date deschise cu informații actuale de la nivelul municipiului Făgăraș
Scurtă descriere / Activități	Dezvoltarea bazei de date urbane GIS prin completarea cu module specifice pentru informațiile lipsă (rețele de utilități, rețele de telecomunicații) Realizarea unui proces amplu de colectare a datelor din partea altor instituții în vederea dezvoltării unui portal de baze de date publice deschise (populație, nomenclator stradal, spații verzi, consum

		energetic al clădirilor și sistemelor publice, situația terenurilor, informații de la operatorii de utilități, calitatea aerului etc.) Realizarea unor parteneriate cu alte instituții în vederea actualizării anuale a bazelor de date publice.
Buget estimat		2,000,000 RON
Surse de finanțare	de	POR Centru 2021-2027 P2, fonduri ANCPI, buget local, alte surse
Termen realizare		2025

